

Jaarrekening 2021

Algemeen

Inhoudsopgave

Algemeen	2
Inleiding	5
Kerngegevens	7
Programma's	8
Programma 1: Werk en inkomen	9
Programma 2: Economie en werkgelegenheid	28
Programma 3: Onderwijs	38
Programma 4: Welzijn, gezondheid en zorg	52
Programma 5: Sport en bewegen	80
Programma 6: Cultuur	90
Programma 7: Verkeer	100
Programma 8: Wonen	125
Programma 9: Kwaliteit van de leefomgeving	148
Programma 10: Veiligheid	164
Programma 11: Dienstverlening	182
Programma 12: College, raad en gebiedsgericht werken	190
Programma 13: Algemene inkomsten en post onvoorzien	197
Programma 14: Overhead en ondersteuning organisatie	202
Paragrafen	206
Paragraaf 1: Integraal gebiedsgericht werken	207
Paragraaf 2: Duurzaamheid	220
Paragraaf 3: Weerstandsvermogen en risicobeheersing	237
Paragraaf 4: Onderhoud kapitaalgoederen	276
Paragraaf 5: Financiering	283
Paragraaf 6: Verbonden partijen	290
Paragraaf 7: Grondbeleid	316
Paragraaf 8: Lokale heffingen	333
Paragraaf 9: Bedrijfsvoering	347
Jaarrekening 2021	355
Financieel beeld	356
Baten en lasten in de jaarrekening	367
Balans	380
Investerings	402
Reserves	405
Voorzieningen	416
Emu saldo	422
Overzichten	423
1. Jaarrekening op taakveld	424
2. Sisabijlage	429
3. Hervormingen	467
4. Subsidies en inkomensoverdrachten	471
5. Staat B: Personeelskosten	473
6. Begrotingsoverschrijdingen	474

7. Investerings	476
8. Staat P	483
9. Totaal overzicht Intensivering	484
10. Samenwerkingsverbanden	488
11. Incidentele middelen gemeentefonds	489
12. Overzicht meerjarige exploitatieprojecten	491
13. Kapitaallasten	492
14. SIF middelen	493
15. Vennootschapsbelasting (VPB)	494
16. Wettelijke indicatoren	496
Bestuur	497

Inleiding

Wij leggen met deze rekening verantwoording af over de behaalde resultaten en de besteding van middelen. We hebben in 2021 de nodige maatregelen genomen om de maatschappelijke, economische en financiële effecten van de coronacrisis te dempen. Het rijk heeft ons gelukkig ruimhartig gecompenseerd en dat heeft bijgedragen aan een positief rekeningresultaat.

In 2021 is koers gezet naar meer lokale sturing en grip op de jeugdhulp, in een vorm waarbij de hulp en ondersteuning meer in de leefwereld van gezinnen en kinderen beschikbaar komt. Vaak blijkt passende huisvesting een knelpunt. Daarom hebben we met zorg- en woonpartners een Woon-zorgvisie opgesteld. Bij meerdere doelgroepen zagen we op alle leefgebieden een toename van zwaardere problematiek en een toename van het aantal mensen op de betreffende wachtlijsten. Het aantal mensen in de bijstand is, mede door deze inzet, fors afgenomen naar de laagste stand in jaren. Verder hebben we een groei van het aantal afspraakbanen gerealiseerd en met succes extra basisbanen gecreëerd. De druk op de schuldhulpverlening bleef groot in 2021. We blijven kijken of we onze aanpak van de schuldhulpverlening verder kunnen verbeteren. Met het Sociaal perspectiefplan corona 'Iedereen doet weer mee in 050' zijn we samen met onze partners hard aan de slag gegaan om deze negatieve sociale effecten van de coronacrisis op de inwoners en de samenleving zoveel als mogelijk te dempen.

We hebben in 2021 samen met onze samenwerkingspartners de herstelagenda "Groningen Vooruit" opgesteld om die sectoren en plekken waar de coronacrisis grote economische impact heeft gehad te ondersteunen. Onze inzet op internationalisering heeft ertoe geleid dat het aantal internationals in het noorden toeneemt en bedrijven steeds meer internationals aantrekken.

We zijn er trots op dat bijna alle jongeren met langdurig relatief verzuim (LRV) het afgelopen jaar teruggeleid zijn naar school. Op het gebied van onderwijshuisvesting is de uitvoering van het Integraal Huisvestingsplan een omvangrijke complexe operatie die in 2021 goed op stoom is gekomen. Op het gebied van sport hebben we extra geïnvesteerd in de sport- en beweegplekken in onze gemeente en zijn gestart met sportparkmanagement op sportpark Corpus den Hoon.

Met ons tweede steunpakket cultuur hebben we in 2021 culturele instellingen- en ondernemers en de amateurkunstsector ondersteund en hebben een extra impuls gegeven aan het bestaande cofinancieringsfonds voor culturele instellingen en makers. Ook hebben we middels diverse projecten aandacht besteed aan kunst in de openbare ruimte.

Groningen groeit en dit zien we terug in de druk op de openbare ruimte. Om de openbare ruimte te herwinnen implementeren we de uitgangspunten uit de in 2021 vastgestelde mobiliteitsvisie 'Groningen goed op weg (2022-2040)', de Leidraad Nieuwe Ruimte en de actualisatie van de binnenstadvisie. We maken in de openbare ruimte meer plaats voor lopen, fietsen, gezondheid, groen en klimaatadaptatie. Op groen- en duurzaamheidsvlak was 2021 een productief jaar. Zo hebben we een nieuwe integrale subsidieregeling opgesteld ten behoeve van groene daken initiatieven en is het bomenaantal met +/- 1.600 bomen toegenomen. Ondanks de pandemie hebben we 96% van ons programma groot onderhoud en vervangingen openbare ruimte gerealiseerd en de gestelde BORG-doelstellingen behaald.

In de wijkvernieuwingswijken is de uitvoering van de programma's op stoom geraakt. In Selwerd wordt volop gewerkt aan de openbare ruimte en de sloop en nieuwbouw van honderden woningen. Ook zijn er vanuit gebiedsgericht werken veel initiatieven van bewoners in de openbare ruimte gerealiseerd. De wijk- en dorpsvernieuwing hangt sterk samen met de energietransitie. We zijn goed op weg; eind 2021 waren 3.000

woningequivalenten aan het warmtenet van WarmteStad aangesloten. Verder hebben we in 2021 met de aanschaf van vuilniswagens en veegwagens op waterstof geïnvesteerd in de verduurzaming van ons wagenpark. De gemeenteraad heeft in 2021 de mobiliteitsvisie 'Groningen goed op weg (2022-2040)' vastgesteld. We streven ernaar dat de auto minder dominant wordt in onze openbare ruimte en kiezen in Groningen voor een 'doorwaadbare' stad, bij voorkeur met gezonde bewegingsvormen: te voet of met de fiets. Samen met onze partners in Noord-Nederland hebben we in 2021 het Deltaplan Noordelijk Nederland gepresenteerd.

Net als in 2020 bleef de druk op de woningmarkt onverminderd groot. De woningprijzen stegen wederom en het aanbod nam verder af. Om dit tekort op te vangen, stond ook 2021 in het teken van 'bouwen, bouwen, bouwen' en leverden we een recordaantal op van netto 2.500 nieuwe woningen.

Een toename van verstoringen in de openbare ruimte, stevige overlastvraagstukken, veiligheidsincidenten met personen met onbegrepen gedrag, een toename van wapenbezit onder jongeren, een aanslag op een journalist en de ontwikkelingen rondom ondermijnende criminaliteit hebben in 2021 een sterk effect gehad op de leefbaarheid en veiligheid in de gemeente.

We sloten 2021 af met een positief resultaat van 4,4 miljoen euro. Het bruto resultaat is 60,5 miljoen euro positief, maar voor 56,2 miljoen euro verschuiven we de besteding naar 2022 of verder. Dit gaat bijvoorbeeld om meerjarige projecten, bijzondere resultaten en samenwerkingsverbanden. Daarnaast hebben we eind 2021 bedragen vanuit het Rijk ontvangen die we niet meteen konden inzetten.

Voor de aanbiedingsbrief van de Jaarrekening 2021, waarin de beleidsmatige resultaten uiteengezet zijn, verwijzen wij u naar de website van de gemeenteraad Groningen.

Verklaring van de symbolen in het jaarverslag:

Zie beleidsveld 4.1.3: [Positief opgroeien / Jeugdhulp](#)

Zie paragraaf 1: [Integraal gebiedsgericht werken](#)

Zie paragraaf 2: [Duurzaamheid](#)

Kerngegevens

De peildatum van alle kerngegevens is 31 december van het betreffende jaar. Een streepje betekent dat het betreffende cijfer nog niet bekend is.

Inwoners	Rekening 2019	Rekening 2020	Begroting 2021	Rekening 2021
Aantal inwoners	231.903	233.265	239.183	234.957
Jongeren (0 t/m 19 jaar)	19,0%	18,3%	19,3%	18,2%
Middengroep (20 t/m 64 jaar)	66,3%	66,7%	65,5%	66,5%
Ouderen (65 jaar en ouder)	14,6%	15,0%	15,0%	15,3%

Ruimtelijke kerngegevens	Rekening 2019	Rekening 2020	Begroting 2021	Rekening 2021
Oppervlakte gemeente (in ha)	19.795	19.975	19.795	19.795
% binnenwater	9,4%	9,4%	9,4%	9,4%
% Functiemenging	57,8%	57%	-	-
Lengte van de wegen (km)	898	1.215	1.215	1.215

Woningvoorraad	Rekening 2019	Rekening 2020	Begroting 2021	Rekening 2021
Aantal woningen	114.733	116.445	118.596	119.889
% Huurwoningen	58,1%	58,2%	58%	62%
% koopwoningen	41,9%	41,8%	42%	38%
Gemiddelde WOZ-waarde (euro's)	193.262	239.500	220.000	253.160

Financieel in euro's	Rekening 2020	Begroting 2021	Rekening 2021
Totaal lasten	1.125.299.000	1.190.535.000	1.165.308.000
Rekeningresultaat	59.900.000	0	60.548.000
Omvang algemene reserve (AR)	55.853.000	42.280.000	50.925.000
Ratio weerstandsvermogen	105%	93%	128%
Inkomsten gemeentefonds	592.178.000	555.969.000	618.382.000
Opbrengst belastingen (totaal)	105.623.000	112.753.513	112.493.000
Opbrengst onroerendezaakbelasting (OZB)	89.312.000	94.505.000	95.306.000
Opbrengst roerende zaakbelasting (RZB)	129.000	110.000	134.000
Opbrengst hondenbelasting	1.040.000	1.115.000	1.217.000
Opbrengst logiesbelasting	1.731.000	2.274.273	545.000
Opbrengst precariobelasting	870.000	1.169.603	1.272.000
Opbrengst parkeerbelasting	12.546.000	13.579.637	14.019.000

Programma's

1. **Werk en inkomen**
2. **Economie en werkgelegenheid**
3. **Onderwijs**
4. **Welzijn, gezondheid en zorg**
5. **Sport en bewegen**
6. **Cultuur**
7. **Verkeer**
8. **Wonen**
9. **Kwaliteit van de leefomgeving**
10. **Veiligheid**
11. **Dienstverlening**
12. **College, Raad en gebiedsgericht werken**
13. **Algemene inkomsten en post onvoorzien**
14. **Overhead en ondersteuning organisatie**

Programma 1: Werk en inkomen

In het programma Werk en inkomen richten we ons vooral op mensen in de beroepsbevolking en hun gezinnen. En op jongeren die op de arbeidsmarkt komen. Wij vinden het belangrijk dat iedereen die dat kan actief is. Bij voorkeur in een betaalde baan, een basisbaan of anders als vrijwilliger, in een participatiebaan of activeringstraject. Aan inwoners die er niet in slagen op eigen kracht een minimuminkomen te verwerven bieden we inkomensondersteuning. Op deze wijze werken we aan een inclusieve arbeidsmarkt.

Doelstelling en relevante beleidsnota's

[Werk -en Ontwikkelprogramma 2022-2025](#)

[Werkprogramma 2020-2022 \(2020\)](#)

[Toekomst met perspectief ontwikkelplan \(2019\)](#)

[Beleidsregels bijzondere bijstand en tarieven beschermingsbewind \(2018\)](#)

[Realisatie en stand van zaken afspraakbanen \(2018\)](#)

[Experiment Bijstand op maat \(2017\)](#)

[Nieuwe aanpak arbeidsmarktbeleid \(2017\)](#)

[Stand van zaken Aanpak Jeugdwerkloosheid \(2017\)](#)

[Eindrapportage project Aanpak Jeugdwerkloosheid 2015-2017 \(2017\)](#)

[Een vertrouwd gezicht \(2016\)](#)

[Plan schuldhulpverlening 2016-2020 \(2016\)](#)

[Mee\(r\)doen in Stad \(2015\)](#)

[Invoering Participatiewet in de gemeente Groningen \(2014\)](#)

[Beleidsplan vernieuwing sociaal domein \(2014\)](#)

[Met elkaar, voor elkaar \(2014\)](#)

[Handhavingsbeleidsplan sociale zekerheid 2014 \(2014\)](#)

[Dienstverlening Werk & Participatie \(2013\)](#)

[\(Re\)-visie zicht op werk & participatie in Stad \(2012\)](#)

Relevante ontwikkelingen

Corona leek op zijn retour, schreven we rond de zomer van vorig jaar. Niets is minder waar gebleken. We hadden gehoopt de coronapandemie in 2021 achter ons te laten, maar moesten constateren dat het virus nog steeds onder ons was. Na de lockdown begin 2021, herstelde de economie relatief snel wat gepaard ging met een grote vraag naar personeel. In december 2021 eindigden we in een nieuwe lockdown.

Hoewel de maatschappelijke gevolgen enorm zijn geweest, hebben we ook gezien dat de Nederlandse economie veerkrachtig bleek te zijn. Begin 2021 verwachtten we nog op basis van CPB-ramingen dat het aantal werkzoekenden en mensen in de bijstand fors zou toenemen. Dit scenario is niet uitgekomen, mede door het snelle herstel van de economie en het aantrekken van de arbeidsmarkt is het aantal werkzoekenden zelfs gedaald. De steunmaatregelen van het Rijk hebben daar een belangrijke rol in gespeeld. De werkgelegenheid bleef voor een groot deel behouden en het aantal faillissementen was historisch laag. Inwoners, zzp'ers en bedrijven hebben gebruik gemaakt van regelingen, zoals de NOW, TOZO, TONK en TVL.

Het herstel van de economie en arbeidsmarkt heeft nieuwe kansen mogelijk gemaakt voor werkzoekenden, maar heeft tegelijkertijd gezorgd voor toenemende personeelstekorten. Voor het eerst sinds het begin van de metingen van het CBS in 2003, was de spanning op de arbeidsmarkt zo hoog opgelopen dat er in Groningen evenveel vacatures waren als werklozen. Deze krapte zagen we terug in sectoren zoals de Zorg, ICT, techniek en het onderwijs. Andere sectoren herstelden minder goed, mede door de aanhoudende coronamaatregelen, zoals de horeca en de cultuursector.

Door de grote vraag naar personeel, is het aantal mensen met een WW-uitkering in Groningen vorig jaar afgenomen. In november 2021 hebben 2.301 inwoners een WW-uitkering. Dat is 6,5 % minder dan een maand eerder in 2021 en 40,2% lager dan het jaar ervoor. Ook het aantal mensen in de bijstand is verder gedaald naar 9.424 eind december 2021, een daling van 6,9 % (700 mensen) ten opzichte van 2020.

Door corona hebben we het afgelopen jaar onze dienstverlening naar mensen anders moeten organiseren. Het fysieke contact werd nagenoeg onmogelijk, maar ook nadat de maatregelen werden versoepeld duurde het even voordat we de contacten met onze inwoners helemaal konden hervatten (mede ook vanwege de kwetsbaarheid van mensen). Uiteraard hebben we ingezet om op een andere manier in contact te blijven via telefoon, beeldbellen en uitbreiding van de e-dienstverlening.

Veel mensen die hun baan zijn verloren, zijn in staat geweest om ander werk te vinden. Toch heeft het afgelopen jaar niet iedereen even goed kunnen meekomen en profiteren van de krappe arbeidsmarkt. Met name flexwerkers, kwetsbare jongeren, zelfstandigen en mensen met een arbeidshandicap wisten niet altijd goed mee te liften. Dit wordt nog eens versterkt door een toenemende mismatch tussen vraag en aanbod waardoor een deel van de mensen de aansluiting met de arbeidsmarkt niet goed konden maken. Mede op basis van de adviezen van de Commissie Borstlap en de WRR hebben we daarom gewerkt aan het verbeteren van deze aansluiting. Een belangrijk onderdeel hiervan is het experiment Basisbaan. Ondanks de coronacrisis zijn mooie resultaten geboekt: 24 inwoners hebben een basisbaan gekregen.

Het afgelopen jaar hebben we gewerkt aan het voortzetten en actualiseren van het Werk- en Ontwikkelprogramma 2022-2025. Hierin staat centraal dat we het talent van (niet-) uitkeringsgerechtigden benutten en ontwikkelen, zodat iedereen die dat kan ook duurzaam aan het werk is. Mensen die (nog) niet regulier aan het werk kunnen, helpen we zoeken naar alternatieve vormen van werk, bijvoorbeeld een basisbaan of bij het maken van andere stappen in de ontwikkeling zoals een Participatiebaan of vrijwilligerswerk. Het blijvend inzetten op de ontwikkeling van mensen in de bijstand (gedurende hun gehele loopbaan) is waar we aan bijdragen met het programma.

Met het samenwerkingsverband van gemeenten, UWV, leerbedrijven en de provincie Groningen, zet Werk In Zicht (WIZ) in op het versterken van de samenwerking in de arbeidsmarktregio en draagt daarmee bij aan een arbeidsmarkt waarin iedereen welkom is. Door in te zetten op scholing hebben we de wendbaarheid en flexibiliteit van werkzoekenden vergroot. [Kansrijk Opleiden](#) en [Kansrijk Beroep](#) (het vervolg op het 1000-banenplan) hebben mogelijkheden geboden om werk te vinden in de beroepen waar veel vraag naar is. Ook heeft WIZ stevig ingezet om de positie van jongeren te versterken mede door het verder ontwikkelen van een sluitende aanpak zodat wordt voorkomen dat jongeren langdurig aan de kant staan, terwijl de arbeidsmarkt iedereen goed kan gebruiken. Verder zijn het afgelopen jaar de Regionale mobiliteitsteams gestart om mensen die door de coronapandemie hun baan en/of inkomen zijn kwijtgeraakt te ondersteunen bij het vinden van ander werk door matching, advies en scholing.

Inkomensondersteuning en armoedebestrijding

Aangezien de nieuwe wetgeving rondom harmonisatie van de individuele studietoelage vorig jaar is uitgesteld, hebben wij uitvoering gegeven aan de motie om tijdelijk de leeftijdsdifferentiatie los te laten totdat de nieuwe wetgeving in werking treedt. Tevens zijn we begonnen met de voorbereidingen om de aankondiging van het Rijk

lage inkomens te compenseren voor de toegenomen gasprijzen, in te regelen. De VOS-regeling hebben we omgezet van een omslachtige individuele regeling naar een subsidieregeling voor scholen. Met deze aanpassing dragen we eraan bij dat scholen met veel gezinnen in armoede activiteiten zoals schoolkampen kunnen blijven organiseren. De vereenvoudiging past in de ambities van *Toekomst met perspectief*. Eind 2021 is een aanzet gegeven tot het 'kappen van het regelingenwoud': het eenvoudiger en toegankelijker maken van regelingen en voorzieningen. Andere ambities van *Toekomst met perspectief* hebben ook vorm gekregen in 2021. Zo krijgt ervaringsdeskundigheid op steeds meer plekken in de organisatie een rol en wordt de Kansrijk-aanpak nu ook in gebieden buiten Oost toegepast.

Schuldhelpverlening

De schulddienstverlening werd bemoeilijkt door de coronamaatregelen, dat heeft de druk vergroot op de GKB. Veel inwoners met financiële problemen meldden zich, vaak met complexere problematiek. De verwachte extra toestroom (30%) in verband met corona is vooralsnog uitgebleven. We hebben uitvoering gegeven aan de nieuwe wettelijke taak vroegsignalering. De gemeente doet inwoners proactief een hulpaanbod zodra een signaal van schuldeisers over betalingsachterstand (van vaste lasten) is ontvangen. Inwoners met financiële problemen komen sneller in beeld en vergroting van schuldenproblematiek wordt tegengegaan. Ook hebben we het beleid voortgezet om beschermingsbewind aan inwoners met een minimuminkomen kosteloos aan te bieden. Dit beleid is eind 2021 geëvalueerd, waarbij we hebben geconstateerd dat we als gemeente de regie terug hebben over de inzet van instrumenten die inwoners bij de oplossing van hun financiële hulpvraag kunnen ondersteunen en die bijdragen aan armoedeverlichting van inwoners.

Deelprogramma 1.1: Werk en activering

We streven naar een inclusieve arbeidsmarkt waarin rondkomen en meedoen centraal staat. Voor de meeste mensen is dat via (betaald) werk, voor anderen is dat (nog) niet haalbaar en zoeken we naar maatschappelijke participatie of een basisbaan. Als gemeente hebben we beperkte invloed op het aanbod van geschikte banen en de werking van de arbeidsmarkt. In programma 2, [Economie en Werkgelegenheid](#) stimuleren we via ons vestigingsklimaat werkgevers en ondernemers om te ontwikkelen en te groeien, waarbij het stimuleren van alle werkgelegenheid centraal staat met extra nadruk in de uitvoering op banen voor lager- en middelbaar geschoolden. We willen dat iedere inwoner actief is. In loondienst, als (parttime) ondernemer, als vrijwilliger of op een andere manier.

Beleidsvelden

- Regionaal arbeidsmarktbeleid
- Werk
- Maatschappelijke participatie

Met de volgende indicatoren is de werking van ons beleid in dit deelprogramma gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of eenmaal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Effect indicator(en)	Rekening 2019	Rekening 2020	Begroting 2021	Rekening 2021
Aantal Bijstandsuitkeringen	9.958	10.127	11.950	9.424

1.1.1 Regionaal arbeidsmarktbeleid

Binnen de noordelijke arbeidsmarkt werken we met alle arbeidsmarktpartijen samen aan een inclusieve arbeidsmarkt. Als centrumgemeente dragen we hieraan bij via de arbeidsmarktregio Werk In Zicht (WIZ) en zoeken hiervoor de regionale afstemming. We bevorderen een betere aansluiting tussen onderwijs-arbeidsmarkt, streven naar het verkleinen van de mismatch op de arbeidsmarkt en willen zoveel mogelijk mensen met een bijstandsuitkering laten uitstromen naar werk.

Met de onderstaande indicatoren is de voortgang van dit beleidsveld gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of één maal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Prestatie indicatoren	Rekening	Rekening	Begroting	Rekening
	2019	2020	2021	2021
Aantal plaatsingen of plekken gerealiseerd door SROI in de arbeidsmarktregio.	842	1.011	650	750
Aantal gerealiseerde afspraakbanen in de arbeidsmarktregio.	3.424	3.469	3.141	3.728*

* stand 2e kwartaal 2021: meer actuele cijfers zijn niet beschikbaar.

Wat wilden we bereiken in 2021?

- Verbetering van de aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt, waarin zowel het 'leven lang ontwikkelen' en de sluitende aanpak van werkzoekende jongeren centraal staan;
- Kansen blijven creëren voor de onderkant van de arbeidsmarkt;
- Meer matches tussen werkgevers realiseren;
- Meer mensen opleiden om de mismatch te verkleinen;
- Mensen die werkloos zijn geraakt door de coronacrisis zo snel mogelijk weer aan het werk helpen.

Wat hebben we hier voor gedaan?

- Werk In Zicht (WIZ) heeft voor opleidingsmogelijkheden en scholing gezorgd waardoor de flexibiliteit en wendbaarheid van mensen met een potentieel kwetsbare positie op de arbeidsmarkt is vergroot. WIZ heeft bijgedragen om vraag en aanbod van werk dicht bij elkaar te brengen, mensen van werk naar werk te helpen en de mismatch te verkleinen. Tevens heeft WIZ bijgedragen om de aansluiting onderwijs en arbeidsmarkt te verbeteren waarbij een leven lang ontwikkelen van belang is geweest, bijvoorbeeld via Kansrijk Opleiden en Kansrijk Beroep. Ook is de dienstverlening van WIZ gericht op werkgevers voor het stimuleren van werkgelegenheid, het vinden en behouden van personeel, het helpen bij werving en selectie van mensen;
- WIZ heeft bij zoveel mogelijk aanbestedingstrajecten SROI opgenomen en de gunning aan Sociaal Ondernemers vergroot. Ondanks de beperkingen door de coronamaatregelen hebben we de stijgende lijn weten vast te houden;
- We zijn ons blijven inzetten op kwetsbare jongeren door een sluitende aanpak te ontwikkelen van de praktijkschool of het speciaal onderwijs naar opleiding of werk via de Route Arbeid Pro/VsO en de Route Arbeid Entree voor MBO 1 en 2. Ook zijn we een project begonnen gericht op jongeren die we niet in beeld hebben. We hebben praktijkleren verder ontwikkeld door werkzoekenden (ook jongeren) vakvaardigheden op te laten doen bij erkende leerbedrijven en deze vaardigheden te laten erkennen met een MBO praktijkverklaring. Ook ten aanzien van het aantal BBL plekken heeft het MBO samen met het bedrijfsleven gezorgd voor meer BBL plekken;
- Scholingsalliantie Noord heeft gezorgd voor (online) opleidingsmogelijkheden voor zowel werkenden als werkzoekenden, via NL leert door;
- Het Regionaal Mobiliteitsteam (RMT) is in het leven geroepen. Sinds september 2021 hebben 95 mensen zich gemeld bij het RMT. In december is de website hetnoordenleerdoor.nl gelanceerd waarna het aantal aanmeldingen een vlucht nam. Ook is het RMT betrokken bij bedrijven waar kwesties met ontslag spelen, waaronder enkele grote lokale ondernemingen.
- Vanuit het Nationaal Programma Groningen (NPG), via de lijn 'Werken en Leren' hebben we gewerkt aan projecten zoals Kansrijk Opleiden, Kansen Verzilveren voor Technisch Vakmanschap, Digitale academie, waar middelen vanuit NPG voor zijn benut. Via de koppeling van lokale NPG middelen en de Regiodeal hebben we projecten geïnitieerd zoals de verlengde schooldag. Verder hebben we gebruik gemaakt van React EU/ ESF subsidies;

- Vanuit Perspectief op Werk (POW) zijn diverse maatwerktrajecten ontwikkeld, zoals trajecten richting de kinderopvang, zorg, ICT en groen. Dit is later ingezet voor andere regionale trajecten. Ook hebben we met POW praktijkleren ondersteund;
- We hebben invulling gegeven aan de nieuwe wet inburgering voor het zo snel mogelijk integreren en participeren van onze nieuwe inwoners, bij voorkeur via betaald werk.

Conclusie

Ook het afgelopen jaar hebben de coronamaatregelen een grote rol gespeeld, met alle gevolgen van dien. Veel mensen zijn in staat geweest om banen te vinden in sectoren waar veel vraag naar personeel was, maar ondanks de toegenomen krapte op de arbeidsmarkt heeft niet iedereen kunnen meeliften. Via verschillende projecten in de arbeidsmarktregio hebben we ingezet om via scholing, voorschakeltrajecten, online opleidingen, het informeren van werkgevers maar vooral door goed met onze partners samen te werken om deze (kwetsbare) groep mensen een betere aansluiting te laten vinden op de arbeidsmarkt.

1.1.2 Werk

Werk biedt mensen materiële welvaart en economische onafhankelijkheid en is daarmee een van de belangrijkste motoren achter het tegengaan van armoede en schuldenproblematiek. Daarnaast zorgt werk in veel gevallen voor een sociaal netwerk, zinvolle tijdsbesteding en de mogelijkheid tot verdere ontplooiing van talenten; het draagt bij aan het welzijn en welbevinden van mensen.

Wij streven naar een inclusieve arbeidsmarkt en willen iedere werkzoekende passende ondersteuning bieden op weg naar (betaald) werk. Mensen die niet op eigen kracht betaald werk vinden, ondersteunen we met de mogelijkheden die de Participatiewet en de Wet sociale werkvoorziening ons bieden. We onderscheiden de mensen die zichzelf kunnen redden, de mensen die ondersteuning nodig hebben en de mensen die maatschappelijk actief of beschut werken. Jongeren zonder startkwalificatie leiden we zo veel mogelijk terug naar school (zie ook [programma 3: Voorkomen schooluitval](#)).

Met de onderstaande indicatoren is de voortgang van dit beleidsveld gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of één maal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Prestatie indicatoren	Rekening 2019	Rekening 2020	Begroting 2021	Rekening 2021
Aantal personen dat uitstroomt naar een reguliere baan.	1.100	937	1.300	1.200
Aantal personen met een uitkering dat parttime inkomsten uit arbeid heeft.	325	112	450	163
Het aantal personen dat uitstroomt naar school/onderwijs*	-	-	200	185

* Nieuwe indicator sinds 2021

Wat wilden we bereiken in 2021?

Ondanks de coronacrisis en de economische gevolgen wilden we de koers vasthouden die we vorig jaar hebben ingezet. Dit betekende meer werkzoekenden bemiddelen naar een betaalde baan en meer mensen activeren zodat ze een waardevolle bijdrage leveren aan de samenleving. We hadden een grote nieuwe instroom verwacht van mensen met een relatief een korte afstand tot werk. Omdat we niet wisten hoe snel de economie kon herstellen, was het de uitdaging om voldoende geschikte werkplekken te vinden om uitkeringsgerechtigden te plaatsen in betaald werk of om ze om te scholen naar banen die wel beschikbaar waren. Mensen die niet direct werk konden vinden wilden we arbeidsfit houden, zodat ze direct aan het werk kunnen zodra de mogelijkheid er was. Daarnaast wilden we nadrukkelijk inzetten op het verwerven van parttime inkomsten uit arbeid.

Basisbaan

We wilden een beperkte groep mensen die geen perspectief meer hebben op regulier werk een basisbaan aanbieden. In een basisbaan worden maatschappelijke taken uitgevoerd tegen een cao-loon.

Wat hebben we hier voor gedaan?

- Het aantal mensen in de bijstand is fors afgenomen;
- Naast grote inzet op individuele begeleiding, hebben we veel (online) trajecten ingezet om mensen te helpen een stap te zetten naar werk in kansberoepen. We hebben samengewerkt met werkgevers voor het opzetten en uitbreiden van leer-werktrajecten en voorschakeltrajecten. Deze trajecten zijn in verschillende branches gestart. In de bouw, techniek en in de zorg zijn trajecten geïnitieerd, ook gericht op statushouders. Een grote promotie campagne voor de horeca, in samenwerking met werkgevers en opleiders, heeft tijdens een event op de Grote Markt 220 sollicitaties opgeleverd;
- Door voorschakeltrajecten en maatwerk ondersteunen we mensen die de stap naar werk nog niet hebben kunnen maken en helpen we bij het mobiliseren en arbeid-fit maken om op termijn de stap naar werk te overbruggen.
- In de thuiszorg ontwikkelen we momenteel een (voorschakel)traject en opleiding in samenwerking met het bedrijfsleven en opleidingsinstituten om mensen te helpen om te starten als huishoudelijke hulp met doorgroei- en ontwikkelmogelijkheden in de zorg;
- Afgelopen jaar zijn 24 inwoners gestart op een basisbaan. In totaal hebben 47 inwoners een basisbaan;
- We hebben ingezet op jobcoaching om de kandidaten die uitstromen te begeleiden op randvoorwaardelijke zaken (bijv. kinderopvang, inkomen, werknemersvaardigheden). Daarnaast hebben we voor een groep kandidaten succesvol werkgevers benaderd om ze naar regulier werk uit te laten stromen (jobhunting);
- Door de coronamaatregelen hebben we minder mensen parttime kunnen begeleiden naar werk;
- 1.200 bijstandsgerechtigde inwoners zijn uitgestroomd naar betaald werk. Dit is meer dan voorgaande jaren, maar iets minder dan begroot. De belangrijkste verklaring is dat het tijdens de twee lockdowns lastiger was om mensen te matchen op werk.
- Veel jongeren die door de coronamaatregelen hun baan zijn kwijtgeraakt of afgehaakt zijn van school, hebben nieuw werk gevonden of zijn terug naar school gegaan. Het aantal personen dat uitstroomt naar school valt iets lager uit. Een mogelijke oorzaak hiervan is dat veel jongeren geen uitkering hebben aangevraagd. Het logische gevolg is dat zij ook niet uit kunnen stromen.

Werk- en Ontwikkelprogramma

Voor mensen die niet zelfstandig werk konden vinden hebben we het Werk- en Ontwikkelprogramma voortgezet. Hierbij is de inzet dat iedereen die dat kan (duurzaam) aan het werk gaat. Als dat niet lukt, zoeken we naar een alternatieve mogelijkheid om maatschappelijk actief te worden. Centraal staat de ontwikkeling van talent van onze inwoners. We hebben gewerkt aan:

- De aanpak van WW naar bijstand door vroegtijdig een aanbod te doen. Hiermee hielpen we 80 mensen aan het werk.
- We hebben Talentperron ontwikkeld zodat werkzoekenden zich kunnen oriënteren op de arbeidsmarkt en werkgevers en opleiders zich kunnen presenteren op de arbeidsmarkt.
- We hebben de Ontwikkelladder ontwikkeld. Hiermee krijgen we zicht op de positie van mensen in het re-integratieproces;
- 🌀 We hebben mensen een praktijkverklaring laten halen voor bepaalde onderdelen van een Mbo-opleiding; In Pilot Oost hebben we een multidisciplinaire aanpak ontwikkeld door mensen in de bijstand in beeld brengen en een aanbod doen;
- Met de inzet van Mobility Mentoring hebben we coaches opgeleid, ten behoeve van het verminderen van spanning en stress bij deelnemers aan trajecten;

- We hebben uitvoering gegeven aan de uitstroompremie op werk waardoor mensen die langer dan 3 jaar een uitkering hebben en uitstromen naar (parttime) werk een uitstroompremie ontvangen. In 2021 hebben 138 personen een premie ontvangen, waarvan 85 personen de volledige premie hebben ontvangen.

Conclusie

De coronapandemie en de maatregelen hebben sporen achtergelaten in onze maatschappij. Toch wist de economie zich in sommige sectoren relatief snel te herstellen. Door de steunmaatregelen bleef werkgelegenheid behouden. Er ontstond zelfs krapte in bepaalde sectoren, waardoor veel mensen ander werk konden vinden en de instroom in de bijstand uitbleef. Ook stroomden mensen in de bijstand uit naar werk. Het aandeel langdurig bijstandsgerechtigden daalt echter niet. Op deze groep zullen we ons meer gaan focussen. Voor mensen die de stap naar werk niet konden maken hebben we geholpen met om-, her- of bijscholingstrajecten of hebben we gekeken hoe ze (ondanks) corona op een andere manier maatschappelijk actief konden worden of blijven. 47 mensen werkten eind vorig jaar in een basisbaan.

1.1.3 Maatschappelijke participatie

We helpen mensen die een bijdrage willen leveren aan onze maatschappij, maar niet (betaald) kunnen werken. Wij vinden het belangrijk dat iedereen meedoet vanuit zijn of haar eigen mogelijkheden. We geven ondersteuning bij het zoeken naar een geschikte plek. Voor sommigen is dat dagbesteding of vrijwilligerswerk, voor mensen met een beperking een beschutte werkplek en weer anderen kunnen een eerste stap richting de arbeidsmarkt maken.

Met de onderstaande indicatoren is de voortgang van dit beleidsveld gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of één maal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Prestatie indicator(en)	Rekening 2019	Rekening 2020	Begroting 2021	Rekening 2021
Aantal beschutte werkplekken nieuw (P-wet)	90	97	138	119
% klanten uit KIK doelgroep in beeld.	74%	-	90%	89%

Wat wilden we bereiken in 2021?

Meedoen

We wilden de zelfstandigheid en het welbevinden van inwoners versterken zodat niemand armoede meer zou ervaren. We wilden een optimale vorm van participatie en re-integratie voor inwoners faciliteren:

- Inwoners begeleiden naar- en in werk en bij maatschappelijke participatie en integratie;
- Inwoners ondersteunen bij leren en ontwikkelen;
- Inwoners doorverwijzen naar zorg (GKB/WIJ);
- Aantal verwijzingen naar sociale activering en het GON toe laten nemen;
- Vraag en aanbod bij elkaar brengen (ook in de regio);
- Inwoners, werkgevers en maatschappelijke instellingen informeren en adviseren;
- Verbeterslag realiseren in onze registratie en zaakgericht (maatwerk) gericht werken;
- Aantal mensen op een Participatiebaan toe laten nemen;
- KIK-instrument verder ontwikkelen door meer vraaggericht te werken waarbij we streven om 90% van de KIK-doelgroep te spreken en afhankelijk van het ontwikkelingspotentieel mogelijk vaker dan 1x per jaar contact te hebben;
- In de pilot mobility mentoring krijgen coach en deelnemer beter zicht op de onderdelen waar extra begeleiding nodig is. Daarbij maken we gebruik van nieuwe inzichten met betrekking tot de gevolgen van stress.

Beschut werk

In 2021 wilden we het quotum Nieuw Beschut halen (138). Daarnaast wilden we naar een verdere verbreding van werksoorten, onder andere via plaatsing bij externe werkgevers (Nieuw Beschut in de Markt). De verwachting was dat het aantal SW'ers ook in 2021 zou dalen met name door pensionering met gemiddeld 4% (5 % uitstroom en 1% terugval vanuit detacheringen).

Wat hebben we hier voor gedaan?

Meedoen

- We hebben inwoners naar werk begeleid bij maatschappelijke participatie en integratie naar Participatiebanen, Vrijwilligerswerk, Sociale Activering en richting Regulier Werk. De coaches helpen inwoners bij vragen en activiteiten. Zij monitoren de deelnemers die actief zijn op een Participatiebaan en overleggen mogelijkheden tot scholing en ontwikkeling;
- Consulents van Kansen in Kaart hebben inwoners benaderd voor een persoonlijk vraaggericht gesprek over wat hen bezighoudt en willen ondernemen (89%). Persoonlijke zaken als financiële situatie, vrijwilligerswerk, zorgen of activiteiten in de wijk zijn ook aan de orde gekomen;
- We verwezen inwoners die andere ondersteuning nodig hadden naar de GKB en/of stichting WIJ;
- We hebben meer mensen doorverwezen naar sociale activering en het GON en hebben het doel van 100 plaatsingen gehaald. De coaches hebben gewerkt aan een betere aansluiting tussen wat mensen kunnen, wat zij nodig hebben en wat mogelijk is. De uitvoering hiervan ligt bij de GON- partijen;
- Inwoners, werkgevers en maatschappelijke instellingen bleven we informeren. Meedoen, KIK en thuisin050 zijn actiever geworden in de wijk. Zuid heeft inmiddels een ontmoetingsplek waar in een informele sfeer met inwoners gesproken kan worden;
- We hebben een verbeteringslag gerealiseerd in de monitoring van de resultaten bij Meedoen;
- Eind 2021 stond het aantal plaatsingen op een Participatiebaan op 298. We hebben nieuwe deelnemers geworven via social media en andere wervingscampagnes/kanalen. Door corona is het aantal aanmeldingen achtergebleven, mede ook doordat we te maken hebben met een kwetsbare doelgroep die maatwerk nodig heeft om de stap naar buiten en activering te zetten. Om redenen van veiligheid en een aantal tijdelijke sluitingen moest de instroom van nieuwe Participatiebaners uitgesteld worden. Vertrouwen winnen ging digitaal maar is lastiger om echt effect bij de inwoners te krijgen;
- De methodiek Participatiebaan is verder ontwikkeld. Per 01-01-2021 wordt gewerkt met een ontwikkelplan voor iedere nieuwe instromer waarbij de premie kan worden meegenomen naar een volgende stap. De evaluatie van deze doorontwikkeling start eerste kwartaal 2022;
- Computer uitleen tijdens Corona is ook in 2021 mogelijk gemaakt om trajecten en scholing thuis te kunnen continueren. Er zijn meer dan 200 computers/laptops verstrekt.

Beschut Werk

In 2021 hebben we een bredere variatie aan werksoorten gerealiseerd. Dit blijft een aandachtspunt. We hebben met diverse partijen de samenwerking geïntensiveerd en afspraken gemaakt in het kader van de verbreding van doelgroepen. Dit hebben we gecombineerd met het aanbieden van ontwikkeltrajecten binnen ons Instroomportaal om zodoende ook de instroom in nieuw beschut te blijven bevorderen. Ook hebben we convenanten afgesloten met de Mytylschool en het Alfacollege. We zijn daarnaast aangesloten bij een Werkinzicht project met als doel het verhogen van de instroom van leerlingen uit het ProVso. In het kader van de sluitende ketenaanpak zijn diverse onderzoeken uitgevoerd. Met deze resultaten kunnen nu gerichte maatregelen genomen worden.

Conclusie

Meedoen

Ondanks de geldende coronamaatregelen hebben we contact onderhouden met deze groep kwetsbare burgers en daar waar nodig zo veel mogelijk geholpen. Dit hebben we gedaan door te kijken naar wat wél kan en wat zij nodig hebben. Ondanks de beperkingen zijn er toch nieuwe deelnemers gestart met een Participatiebaan.

Nieuw Beschut

In de begroting 2021 hebben van het Rijk een quotum van 138 gekregen voor Nieuw Beschut. In de VGR 1 en VGR2 is de prognose bijgesteld naar 115 en 118 omdat we door corona achterstanden hebben opgelopen. Eind 2021 hebben we 119 plekken/fte nieuw beschut ingevuld met 122 medewerkers nieuw beschut (niet alle medewerkers hebben een arbeidscontract van tenminste 31 uur). Dit betekende dat, ondanks corona, er over 2021 25 nieuw beschut medewerkers met een arbeidscontract zijn ingestroomd bij lederz. In 2021 is het aantal SW'ers met 64 medewerkers afgenomen (19 medewerkers bij beschut en 45 medewerkers bij detachering). Het gaat hier om in totaal 56 fte (17 fte bij beschut en 39 fte bij detachering).

Deelprogramma 1.2: Inkomen en armoedeverlichting

Voortdurende financiële zorgen vormen een belemmering bij het deelnemen aan de samenleving. Ook gaat armoede vaak gepaard met stress. We willen deze belemmeringen voor de doelgroepen wegnemen en stress als gevolg van armoede reduceren, zodat mensen (weer) deel kunnen nemen aan de samenleving. Dat doen we via het verstrekken van uitkeringen (Participatiewet, IOAW -Inkomensvoorziening Oudere en gedeeltelijk Arbeidsongeschikte werkloze werknemers-, IOAZ -Inkomensvoorziening Oudere en gedeeltelijk Arbeidsongeschikte gewezen Zelfstandigen-, Bbz- Besluit bijstandverlening zelfstandigen-, BUIG -Bundeling van Uitkeringen Inkomensvoorziening aan Gemeenten-) en met (financiële) ondersteuning (armoedeverlichting en -bestrijding), minimabeleid en schuldhulpverlening in het kader van ons ontwikkelplan Toekomst met Perspectief.

Beleidsvelden

- Uitkeringen
- Armoede- en minimabeleid
- Handhaving
- Schuldhulpverlening

Met de volgende indicatoren is de werking van ons beleid in dit deelprogramma gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of eenmaal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Effectindicator(en)	Rekening 2019	Rekening 2020	Begroting 2021	Rekening 2021
Aantal bijstandsuitkeringen.	9.958	10.127	11.950	9.424
% bewoners (18 jaar en ouder) dat zegt moeite te hebben met rondkomen van het huishoudinkomen.	-	9%	Daling	-
Aantal minderjarige kinderen opgroeiend in een bijstandssituatie.	-	4.737	Stabiel	4.219
% bewoners (18 jaar en ouder) dat: - de eigen gezondheid als matig tot slecht beoordeeld - belemmeringen ervaart door lichamelijke en/of geestelijke gezondheidsproblemen *	-	Niet-minima 20% >1 j minima 35% >4 j minima 47% Niet-minima 38% >1 j minima 53% >4 j minima 64%	Daling	-

* Dit zijn nieuwe indicatoren en waren in 2020 nog niet bekend. De cijfers voor 2020 zijn nu alsnog toegevoegd. Deze indicatoren worden eens per twee jaar gemeten.

1.2.1 Uitkeringen

Voor de inwoner die is aangewezen op een uitkering is het belangrijk dat we uitkeringsaanvragen op tijd afhandelen en dat we wet- en regelgeving correct toepassen. Ook het Rijk controleert ons hierop.

Met de onderstaande indicatoren is de voortgang van dit beleidsveld gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of één maal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Prestatie indicator(en)	Rekening	Rekening	Begroting	Rekening
	2019	2020	2021	2021
% uitkeringsaanvragen (BUIG) dat binnen 8 weken is afgehandeld	94%	96%	100%	96%
Foutpercentage verstrekte uitkeringen (BUIG)	<1%	0%	<1%	<1%

Wat wilden we bereiken in 2021?

Het streven is geweest om de afhandelingssnelheid in elk geval op hetzelfde hoge niveau te houden. Een foutpercentage <1% is in onze gemeente sinds jaar en dag gebruikelijk.

Wat hebben we hier voor gedaan?

- Investeren in verbreding van kennis bij medewerkers;
- In de aansturing van medewerkers constant aandacht hebben voor het snel en goed afhandelen van aanvragen;
- Vereenvoudigen van het proces door de digitalisering;
- Vanwege de lockdown gesprekken vaker telefonisch laten plaatsvinden, waardoor er minder kans op vertraging is.
- We hebben uitvoering gegeven aan de Tozo, voor mensen die door corona in de financiële problemen raakten;

Conclusie

Door goede sturing weten we de laatste jaren de afhandelingssnelheid op een hoog niveau te houden. Ook in 2021 is dat gelukt.

1.2.2 Armoede- en minimabeleid

Met het ontwikkelplan *Toekomst met perspectief* is per 2020 een nieuwe richting aan het armoedebeleid gegeven: de aanpak van generatiearmoede. In 2030 willen we voor wat betreft het percentage kinderen in armoede in vergelijking met andere grotere gemeenten op het landelijk gemiddelde zitten. Dit willen we bereiken met onder meer de inzet van ervaringsdeskundigheid, het meer armoedebewust maken van de eigen organisatie en de mobilisatie van de samenleving vooral daar waar het om verlichtende activiteiten gaat.

Met de onderstaande indicatoren is de voortgang van dit beleidsveld gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of één maal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Prestatie indicator(en)	Rekening	Rekening	Begroting	Rekening
	2019	2020	2021	2021
Aantal verstrekte inkomensondersteunende voorzieningen	25.477	-	Stijging	Daling
Aantal huishoudens met een bijstandsuitkering die behoren tot de 'nieuwe' instroom van langdurige (4 jaar of langer) die zich in een	-	20	Stabiel	72

financieel afhankelijke situatie bevinden.				
Aantal huishoudens met een bijstandsuitkering die uitstromen uit een langdurige (4 jaar of langer) financieel afhankelijke situatie	-	197-	Stabiel	762
Het % bijstandshuishoudens dat gebruik maakt van 1 of meerdere inkomensregelingen	Stabiel	96,51%	Stijging	75,17%

Wat wilden we bereiken in 2021?

We streefden ernaar om de bijstandsafhankelijke situatie van mensen zo kort mogelijk te laten duren, omdat langdurig op een minimuminkomen verblijven op meerdere leefgebieden negatieve gevolgen heeft. Met het Werkprogramma 2020 - 2022 hebben we hieraan willen bijdragen. Tegengaan van niet-gebruik van de bijstand is een meerjarig doel. Daarom is onze ambitie dat het gebruik minstens stabiel blijft.

Wat hebben we hier voor gedaan?

- Diverse projecten binnen het Werkprogramma, zoals Pilot Oost , inzet van Mobility Mentoring, premie op werk, verstrekken van praktijkverklaringen MBO en het Talentperron;
- Ook tijdens de lockdown zorgen voor een zo laagdrempelig mogelijke toegang tot voorzieningen;
- Regelingen vereenvoudigen door de Vergoeding ouderbijdrage schoolfonds (VOS) om te zetten naar een subsidie aan schoolbesturen;
- Begin project Kappen Regelingenwoud, met als doel om regelingen eenvoudiger en toegankelijk te maken.
- We hebben uitvoering gegeven aan de TONK.
- We hebben 2021 de mogelijkheden voor de Sociale Investeringsexplootatie (SIEX) verkend.

Conclusie

Het is ons gelukt om met verschillende effectieve projecten mensen in een langdurige uitkeringssituatie te laten uitstromen. In het coronajaar 2021 is het gebruik van inkomensondersteunende regelingen wel afgenomen, zowel per aantal verstrekkingen als per aantal huishoudens dat ervan gebruik maakt. Minder mensen maken gebruik van de collectieve verzekering voor minima van Menzis. De afname in het gebruik van bijzondere bijstand in de afgelopen jaren heeft zich voortgezet. In 2022 willen we daarom inzetten op het vereenvoudigen en toegankelijker maken van regelingen.

1.2.3 Handhaving

We willen dat uitkeringen terecht komen bij mensen die er recht op hebben. Hiervoor volgen wij zorgvuldige intake-procedures en informeren we onze klanten actief en begrijpelijk over de regels. Vanuit het oogpunt van vertrouwen in burgers controleren we gericht. Goede handhaving draagt bij aan de solidariteit voor het sociale verzekeringsstelsel en de beheersing van uitkeringsgelden.

Met de onderstaande indicatoren is de voortgang van dit beleidsveld gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of één maal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Prestatie indicator(en)	Rekening	Rekening	Begroting	Rekening
	2019	2020	2021	2021
Percentage toegekende aanvragen (controle aan de poort)	58%	57%	60%	43%
Aantal beëindigde/aangepaste uitkeringen (controle aan de achterkant)	58	60	<60	72*
Aantal opgelegde boetes	166	158	140	71

*De cijfers voor 2019 en 2020 zijn incorrect gebleken. Het werkelijke aantal beëindigde/aangepaste uitkeringen zijn 174 in 2019; 79 in 2020; en 72 in 2021.

Wat wilden we bereiken in 2021?

In 2021 verwachtten we ongeveer een gelijk aantal uitkeringen te beëindigen wegens fraude en minder P-wet-boetes op te leggen als in 2020. We verwachtten dat het percentage toegekende uitkeringsaanvragen in 2021 hoger was dan in 2020, door de economische gevolgen van de coronacrisis.

We hebben onze handhavingstijl afgestemd op de specifieke achtergronden van de uitkeringsgerechtigde en werkten hiervoor samen met het WIJ-team.

Inzet van Handhaving richt zich steeds meer op ondersteuning vanaf het moment van de intake. Op die manier willen we bereiken dat fraude eerder gedetecteerd wordt, zodat uitkeringen tijdig aangepast of beëindigd kunnen worden.

Wat hebben we hier voor gedaan?

- Ondanks dat we een stijging hadden verwacht is het aantal aanvragen lager uitgevallen. Ook hebben we minder aanvragen kunnen controleren door corona waardoor het percentage lager is uitgevallen.
- Het afgelopen jaar zijn de helft minder boetes opgelegd. Dit heeft te maken met het feit dat er minder uitkeringen zijn beëindigd en als gevolg daarvan zijn er minder boetes opgelegd. Ook zijn er door de coronamaatregelen minder (fysieke) afspraken en huisbezoeken geweest waardoor we minder controles hebben kunnen verrichten en een achterstand hebben opgelopen. Na het loslaten van de maatregelen hebben we een inhaalslag gemaakt, maar door de nieuwe maatregelen hebben we de inhaalslag niet kunnen vasthouden;
- Tevens hebben we ingezet op handhaving rondom de TOZO regeling. Onze inzet was zowel preventief alsook achteraf. Daarmee hebben we weten te voorkomen dat mensen onterecht aanspraak maakten op de TOZO regeling en hebben we verdere problemen voorkomen, zoals achteraf terugvorderingen en correcties. Vooral de inzet op de preventieve kant heeft goed gewerkt door een goede screening vooraf van aanvragen waarvan op voorhand duidelijk was dat betrokkene er geen recht op de regeling had. Focus kon vervolgens verschoven naar de mensen die er wel recht op hadden;
- In samenwerking met burgerzaken hebben we gewerkt aan het op orde brengen en houden van de BRP. Via de landelijke aanpak adreskwaliteit hebben we het aantal niet correct ingeschrevenen in Groningen fors teruggebracht en gezorgd voor snellere controles waardoor mensen minder snel in de problemen kwamen en er sprake was van minder hoge boetes en schulden. Bovendien heeft een goede weergave van het aantal inwoners in de stad ook gevolgen voor een juiste bijdrage uit het gemeentefonds;
- We hebben voorlichting gegeven aan burgers die een beroep doen op onze regelingen door te zorgen voor de juiste informatie en communicatie vanuit de gemeente naar onze burgers. We zetten in op preventie, door aan de voorkant goed en helder duidelijkheid te geven over wat wel en niet kan.

Conclusie

De coronabeperkende maatregelen zijn van invloed geweest op de uitvoering van de handhavende werkzaamheden. Zo konden we minder fysiek contact hebben waardoor we minder hebben kunnen controleren. Als het recht op een uitkering niet kon worden vastgesteld, dan werd er in het geval van twijfel toch verstrekt of werd de uitkering niet beëindigd. Veelal wordt er vanuit handhaving samengewerkt met de WIJ om te voorkomen dat mensen in de problemen komen. In sommige gevallen heeft het algemeen sociale belang en/of het belang van openbare orde en veiligheid zwaarder gewogen.

1.2.4 Schuldhulpverlening

Problematische schulden ontnemen mensen elk perspectief. Via de Groningse Kredietbank (GKB) bieden we inwoners alomvattende schuldhulpverlening: we zoeken naar een oplossing voor de financiële problemen en tegelijk pakken we de oorzaken aan. Ook proberen we te voorkomen dat er (opnieuw) schulden ontstaan door

vroegsignalering, preventie en nazorg. Indien nodig bieden we beschermingsbewind. We werken intensief samen met de WIJ-teams, maatschappelijke partners en relevante schuldeisers.

Met de onderstaande indicatoren is de voortgang van dit beleidsveld gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of één maal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Prestatie indicatoren	Rekening	Rekening	Begroting	Rekening
	2019	2020	2021	2021
Aantal aanmeldingen schuldhulpverlening	2.695	2.487	2.700	2.441
Aantal inschrijvingen schuldregeling	481	416	500	345
Aantal klanten in budgetbeheer	2.964	3.264	3.050	3.384
Aantal klanten beschermingsbewind	1.049	1.184	1.300	1.337
Aantal aanvragen sociale kredieten	488	635	400	278
% geslaagde minnelijke regelingen	78%	84%	78%	77%

Wat wilden we bereiken in 2021?

We wilden schuldhulpverlening blijven bieden aan degenen die dat nodig hebben. We wilden (problematische) schuldsituaties van inwoners stabiliseren en waar mogelijk oplossen. Daarnaast wilden we ons richten op vroegsignalering (een nieuwe wettelijke taak voor gemeenten) en preventie: voorkomen van (problematische) schulden bij burgers en het bevorderen van hun financiële zelfredzaamheid. Ook wilden we inzetten op nazorg zodat na het doorlopen van een schuldhulpverleningstraject inwoners niet opnieuw in de problemen komen. We wilden als gemeente voorop blijven lopen met onze integrale aanpak van schuldhulpverlening (waaronder de euro-coaching van jongeren met (dreigende) schulden) en preventie, doorgaan met innovatieve aanpakken van schuldhulpverlening en daarbij de grenzen van wet- en regelgeving opzoeken zodat we inwoners meer perspectief konden bieden. We beoogden het slagingspercentage minnelijke schuldregelingen dat in 2020 boven het landelijk gemiddelde lag, minimaal te evenaren. We wilden blijven investeren in de samenwerking met de WIJ-teams. We kozen er voor om het beleid om beschermingsbewind bij burgers die dat nodig hebben zoveel mogelijk als gemeente zelf uit te voeren, voort te zetten. Onze kwaliteit van dienstverlening wilden we borgen door te voldoen aan de door de branchevereniging voor schuldhulpverlening, sociaal bankieren en bewindvoering (NVVK), het Landelijk Kwaliteitsbureau CBM en de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening gestelde eisen.

Wat hebben we hier voor gedaan?

- Uitvoeren van schuldhulpverlening (budgetbeheer, -coaching en schuldregeling). De GKB heeft inwoners met financiële problemen geholpen met gerichte informatie, advies, bemiddeling, cursus of crisisinterventie en indien inwoners werden geïndiceerd voor een schuldregeling (schuldbemiddeling of saneringskrediet), budgetbeheer, duurzame financiële dienstverlening, budget-coaching of beschermingsbewind, werden ze doorgeleid naar de backoffice van de GKB. We hebben een vervolg gegeven aan de werkwijze innovatieve schuldhulpverlening, waarbij we werken met individuele maatwerkplannen;
- Ondersteunen van jongeren met (dreigende) schulden door de inzet van euro-coaches. Voor jongeren van 18 - 25 jaar met schulden hebben we de euro-coach-aanpak ingezet. In 2021 waren er 342 nieuwe aanmeldingen en aan het eind van het jaar liepen 295 budgetbeheertrajecten voor jongeren;
- Organiseren van preventie-activiteiten samen met scholen, vrijwilligers, relevante schuldeisers en maatschappelijke instellingen. We poogden schulden bij inwoners te voorkomen en hun financiële vaardigheid te bevorderen. We hebben veel aandacht geschonken aan financiële educatie in het onderwijs (in brede zin: van basis- tot universitair onderwijs);
- Uitvoeren van de nieuwe wettelijke taak vroegsignalering. Medio 2020 zijn we gestart met het project Eerste hulp bij geldzaken. Hierbij kreeg de gemeente signalen van betalingsachterstanden van lokale en landelijke vaste lasten partijen, waarna we inwoners pro-actief konden benaderen met een hulpaanbod. Eind 2020 zijn we aangesloten bij het Landelijk convenant vroegsignalering en in 2021 zijn we begonnen met de uitvoering van de nieuwe wettelijke taak vroegsignalering;

- Met schuldhulpverlening aansluiten bij de wijkgerichte aanpak. We sloten zoveel mogelijk aan bij de wijkgerichte aanpak bij ons aanbod van producten als informatie, advies, vroegsignalering en preventie-activiteiten. De consultants van de GKB werkten samen met én in de WIJ-teams, onder andere door middel van fysieke aanwezigheid in de wijk en vaste contactpersonen;
- Zelf uitvoeren van beschermingsbewind. We boden (conform het in 2018 vastgestelde beleid) het beschermingsbewind door de gemeente zelf kosteloos aan onze inwoners met een minimuminkomen. Als gemeentelijke bewindvoerder boden we de vereiste kwaliteit voor beschermingsbewind, waarbij we bovendien gebruik konden maken van een integraal aanbod van (schuldhulp)ondersteuning. Hierdoor konden we tijdig de noodzaak van beschermingsbewind (her)beoordelen en bij inwoners die ondersteuning nodig hadden het best passende instrument inzetten.

Conclusie

Het aantal aanmeldingen voor schuldhulpverlening was er in 2021 minder dan in 2019, maar lag wel bijna op het niveau van 2020. In verband met corona en inkomensondersteunende voorzieningen van het rijk meldden zich wel minder inwoners voor schuldhulp. De schulddienstverlening werd bemoeilijkt door de coronamaatregelen en was complexer en bewerklijker, maar ging (zowel fysiek als digitaal) door. Er was tijdens een deel van 2021 geen dagelijks inloopsprekuren, maar inwoners konden voor gesprekken wel op afspraak terecht op locatie aan het Harm Buitenplein. De fysieke aanwezigheid van GKB-consulenten in de WIJ-teams werd tijdelijk gehinderd door de sluiting van WIJ-locaties. Maar er werd wel digitaal goed samengewerkt bij de hulp aan inwoners in financiële problemen. In het project vroegsignalering konden we sneller inwoners met betalingsachterstanden bereiken. Jongeren met financiële problemen bleken ons ook in coronatijd goed te kunnen vinden. Door onder andere (tijdelijke) sluiting van scholen in verband met corona konden we minder preventie-activiteiten ondernemen dan we van plan waren. Het aantal inschrijvingen voor een schuldregeling was in 2021 iets lager dan verwacht. Het percentage geslaagde minnelijke schuldregelingen lag onder meer door de opstelling van schuldeisers in coronatijd iets lager dan verwacht. Indien de minnelijke schuldregeling niet mogelijk bleek, volgde in nagenoeg alle gevallen wel succesvolle toelating tot de wettelijk schuldsanering. Het aantal budgetbeheertrajecten is in 2021 toegenomen ten opzichte van 2020, aanmerkelijk meer dan verwacht, en ook het aantal inwoners in beschermingsbewind is door ons nieuwe beleid toegenomen. Het aantal aanvragen sociale kredieten is vergeleken met 2020 ten slotte ietwat afgenomen, ook in verband met corona. De druk op de schuldhulpverlening was in 2021 niettemin groot en zal naar verwachting de komende tijd toenemen in verband met de gevolgen van de coronacrisis (toename aanmeldingen voor schuldhulp en dienstverlening aan nieuwe doelgroepen als zelfstandigen) en de verdere implementatie van de nieuwe wettelijke taak vroegsignalering.

Bijdrage verbonden partijen

- Thermiek
- Stichting WeerWerk Groningen

De inhoudelijke en financiële toelichting op de verbonden partijen staat opgenomen in paragraaf 6:

[Verbonden partijen.](#)

Wat heeft het gekost?

In dit onderdeel geven wij per deelprogramma een toelichting op de afwijking in de baten en de lasten > 250 duizend euro.

Deelprogramma (bedragen x 1.000 euro)	Primitieve begroting	Actuele begroting	Rekening 2021	Verschil
Lasten				
01.1 Werk en activering	66.444	86.416	72.318	14.098
01.1.1 Regionaal arbeidsmarktbeleid	1.701	12.513	8.675	3.838

01.1.2 Werk	46.634	54.150	45.565	8.584
01.1.3 Maatschappelijke participatie	18.109	19.753	18.078	1.676
01.2 Inkomen en armoedeverlichting	199.322	215.471	213.741	1.730
01.2.1 Uitkeringen	173.953	183.375	186.362	-2.987
01.2.2 Armoede- en minimabeleid	16.772	22.516	17.655	4.861
01.2.3 Handhaving	1.507	1.513	1.304	209
01.2.4 Schuldhulpverlening	7.090	8.068	8.421	-353
Totaal Lasten	265.766	301.888	286.060	15.828
Baten				
01.1 Werk en activering	9.511	19.324	17.380	-1.944
01.1.1 Regionaal arbeidsmarktbeleid	235	7.114	6.742	-371
01.1.2 Werk	4.574	7.788	5.804	-1.984
01.1.3 Maatschappelijke participatie	4.702	4.423	4.834	411
01.2 Inkomen en armoedeverlichting	154.934	164.737	177.100	12.362
01.2.1 Uitkeringen	153.784	163.616	174.427	10.811
01.2.2 Armoede- en minimabeleid	400	372	720	348
01.2.3 Handhaving	0	0	31	31
01.2.4 Schuldhulpverlening	750	750	1.922	1.173
Totaal Baten	164.445	184.062	194.480	10.418
Totaal Saldo voor bestemming	101.321	117.826	91.580	26.246
Reserve mutaties				
Totaal toevoegingen	0	3.955	3.955	0
Totaal onttrekkingen	1.250	1.250	1.250	0
Totaal saldo na bestemming	100.071	120.531	94.285	26.246

Financiële toelichting

1.1 Werk en activering	Lasten	Baten	Saldo
Afwijking	14.098	- 1.944	12.154

Extra re-integratiemiddelen Corona (V 4,3 miljoen euro)

In de decembercirculaire 2020 hebben we voor 2020 1,2 miljoen euro aan aanvullende re-integratiemiddelen ontvangen. Daarnaast hebben we voor 2021 2,9 miljoen euro aan aanvullend pakket re-integratie en 1,5 miljoen euro aan impuls re-integratie toegekend gekregen. Totaal hebben we als gevolg van de coronamaatregelen 5,6 miljoen euro ontvangen. We hebben hiervan in 2021 1,3 miljoen euro ingezet voor het werkprogramma. Conform het raadsbesluit van 26 januari 2022 (RV 633380-2021) zetten we de overige middelen de komende jaren voor het werkprogramma in.

Programma Werk in Zicht (V 3,0 miljoen euro)

Werk in Zicht (WIZ) is een regionaal samenwerkingsverband voor de arbeidsmarktregio Groningen. Het positieve resultaat wordt enerzijds veroorzaakt doordat de extra middelen crisisdienstverlening die we in 2020 en 2021 van het Rijk hebben ontvangen, totaal 2,5 miljoen euro, conform de gemaakte afspraken voor 50% in 2022 ingezet worden (voordeel 1,25 miljoen euro). Anderzijds is een voordeel van 632 duizend euro ontstaan doordat binnen het

1000-banenplan niet alle scholingstrajecten en plaatsingen 'duurzaam' zijn afgerond. Daarnaast hebben we mede als gevolg van de coronamaatregelen een voordeel gerealiseerd van 927 duizend euro op de overige projecten en activiteiten. Deze projecten zijn meerjarig en de gelden zullen, conform afspraken in de arbeidsmarktregio, de komende jaren worden ingezet. Tot slot is er een voordeel van 193 duizend euro op de middelen voor intensivering van de trajectbegeleiding die het Regionaal Meld- en Coördinatiepunt (RMC) biedt aan jongeren die uitvallen op school. De uitval was in 2021 lager dan verwacht. We hebben de begeleiding daardoor in 2021 kunnen bieden met de reguliere capaciteit van het RMC.

Loonkosten Werk in Zicht (V 713 duizend euro; programma 14 N 713 duizend euro)

Binnen WIZ is in de loop van het jaar de formatie toegenomen. Deze formatie stijging wordt vanuit de WIZ middelen gedekt. Echter omdat dit indirecte functies zijn, zijn deze kosten niet in dit deelprogramma maar in deelprogramma 14.1 geland. Doordat we dit niet in de begroting hebben gewijzigd, zien we op deelprogramma 1.1 een voordeel van 713 duizend euro en op deelprogramma 14.1 een nadeel, per saldo neutraal.

Subsidie REACT-EU 2020 - 2022 (V 1,3 miljoen euro)

In 2021 hebben we de voorlopige subsidiebeschikking voor de REACT-EU 2020 – 2022 ontvangen. In totaal gaat het om 9,0 miljoen euro subsidie voor de arbeidsmarktregio voor kwetsbare werkenden en werkzoekenden. Het aandeel

voor de gemeente Groningen hierin is 44,44% oftewel 3,7 miljoen euro. In de begroting hebben we van dit bedrag 3,0 miljoen euro toegerekend aan 2021 en 0,7 miljoen euro aan 2022. Hiervan is in 2021 1,8 miljoen toegevoegd aan de ESF reserve. Conform begroting 2022 worden hiervan tot en met 2023 de kosten van het verlengen van het experiment basisbanen gedekt. Daarnaast wordt conform het raadsbesluit van 26 januari 2022 ([RV 633380-2021](#)) het restantbedrag dat niet is ingezet in 2021 van 1,2 miljoen euro de komende jaren ingezet ten behoeve van het werkprogramma. Tot slot hebben we een voordeel van 77 duizend euro omdat de lasten van 2021 lager waren dan we hadden begroot.

Resultaat sociale werkvoorziening (V 1,5 miljoen euro; programma 13 V 692 duizend euro)

We verwachten per saldo een voordeel op het resultaat sociale werkvoorziening (SW) van afgerond 2,2 miljoen euro. Dit resultaat bestaat uit een subsidiecomponent SW, een component Nieuw Beschut (NB) en een uitvoeringscomponent (SW en NB).

Subsidieresultaat sociale werkvoorziening (V 316 duizend euro)

We hebben op de loonkosten SW een voordeel van 509 duizend euro gerealiseerd als gevolg van een hogere uitstroom WSW (met name door pensionering en overlijden), een hogere WSW-subsidie per fte en een verlaging van de WW premie. Tegenover dit voordeel staat een nadeel van 193 duizend euro als gevolg van de lagere bijdrage in het subsidietekort van andere gemeenten (buitengemeenten).

Resultaat Nieuw Beschut (V 636 duizend euro)

De loonkosten NB vallen veel lager uit dan begroot. Dit wordt veroorzaakt door een lagere instroom van het aantal 'Nieuw Beschutters' dan begroot, doordat de toevoerkanalen een tijd stil hebben gelegen (in de begroting hadden we geen rekening gehouden met de consequenties van de coronamaatregelen). Inmiddels zien we de instroom weer toenemen. Gemiddeld genomen is er in 2021 13 fte minder ingestroomd (voordeel 318 duizend euro). Daarnaast vallen de sociale lasten 123 duizend euro lager uit. Tot slot valt de stijging van de loonkosten als gevolg van de nieuwe cao uiteindelijk mee (voordeel 195 duizend euro).

Uitvoeringsresultaat sociale werkvoorziening SW en NB (N 93 duizend euro)

De omzet van de externe detachering blijft vanwege de coronamaatregelen achter op de begroting. We hebben 539 duizend euro minder ontvangen. Ook Iederz mist een deel van haar omzet. Omdat we niet op volle capaciteit konden werken, is sprake van een omzetverlies van 396 duizend euro.

Het nadeel van de gemiste omzet wordt grotendeels gecompenseerd door lagere personeelskosten WSW en Nieuw Beschut (opleidingen, bijdragen voor jubilea en afscheid/pensionering en kosten arbodiensten) en lagere kosten van onderhoud, afschrijving en overige bedrijfsvoering.

Extra middelen vanwege de coronamaatregelen (V 692 duizend euro, verantwoord op programma 13)

Van het Rijk hebben we voor de WSW 692 duizend euro aan compensatie ontvangen in verband met de coronamaatregelen. Dit bedrag is toegekend in de decembercirculaire 2021 en verantwoord op programma 13. Omdat we de extra coronakosten hebben kunnen dekken vanuit de middelen 2020 en de gedeerde omzet konden opvangen binnen onze begroting, hebben we de middelen van de decembercirculaire 2021 niet hoeven in te zetten. Op 26 januari 2022 heeft de raad besloten om 538 duizend euro toe te voegen aan het werkprogramma (RV 63380-2021).

Huisvesting (V 640 duizend euro)

Vanuit 2020 is afgerond 1,1 miljoen euro beschikbaar gesteld voor extra huisvesting in 2021 en 2022. Conform het raadsbesluit van 2020 (573116-2020) zetten wij hiervan 640 duizend euro in 2022 in, enerzijds voor extra huisvesting als gevolg van het stoppen van de samenwerking met Niemeijer BV (per 1 april 2022) en anderzijds voor extra ruimte in de locatie in de Hooghoudtstraat als gevolg van de coronamaatregelen.

Werkprogramma (V 621 duizend euro)

Naast de 1,5 miljoen euro reguliere middelen voor het werkprogramma zijn er, vanwege de verwachte toename van het aantal bijstandsgerechtigden, 1,3 miljoen euro aan aanvullende middelen beschikbaar gesteld (uit de aanvullende re-integratiemiddelen corona). Gaandeweg het jaar bleek de verwachte toename van bijstandsgerechtigden uit te blijven en bleken de middelen voor de crisisdienstverlening niet nodig. We hebben er voor gekozen om de beschikbare middelen daarom in te zetten voor intensivering van het reguliere werkprogramma. Dit is inmiddels in gang gezet door onder andere het werven van coaches in het kader van intensieve begeleiding en gebiedsverbinders. Omdat deze werkzaamheden pas aan het eind van 2021 op gang zijn gekomen, hebben we nog maar een beperkt deel van deze middelen ingezet. Op 26 januari 2022 heeft de raad besloten om 500 duizend euro toe te voegen aan het werkprogramma voor de komende jaren (RV 63380-2021).

Participatiebudget (V 559 duizend euro)

Het voordeel zit enerzijds in de onderbesteding van trajecten (923 duizend euro). Deze onderbesteding zien we jaarlijks, maar wordt dit jaar versterkt door de coronamaatregelen. Anderzijds is het aantal participatiebanen achtergebleven (334 duizend euro). Ook hier hebben de coronamaatregelen zeker een rol gespeeld. Door inzet op andere zaken (zoals inburgering en loonkosten ESF), is per saldo sprake van een voordeel van 559 duizend euro.

Breed Offensief (V 377 duizend euro)

In de septembercirculaire 2021 hebben we 377 duizend euro toegekend gekregen voor de komende jaren om de administratieve werkprocessen rondom loonkostensubsidie, het uniformeren van loonwaardebepalingen en werkgeversdienstverlening te stroomlijnen om zo meer mensen met een arbeidsbeperking aan het werk te krijgen. We hebben conform de verwachting zoals opgenomen in VGR 2021-II hiervoor in 2021 nog geen kosten gemaakt.

Overige verschillen (N 216 duizend euro)

De overige verschillen tellen op tot een nadeel van 216 duizend euro.

1.2 Inkomen en armoedeverlichting	Lasten	Baten	Saldo
Afwijking	1.730	12.362	14.092

TONK (V 5,5 miljoen euro)

Per 1 april 2021 is de regeling Tijdelijke Ondersteuning Noodzakelijke Kosten (TONK) van kracht. Deze regeling vergoedt, met terugwerkende kracht vanaf 1 januari 2021, noodzakelijke kosten voor mensen waarvan het inkomen door de coronacrisis aanzienlijk is gedaald. In totaal is er voor de regeling 5,8 miljoen euro beschikbaar gesteld door het Rijk. Om het gebruik van de regeling te stimuleren hebben we advertenties geplaatst in de Groninger Gezinsbode en op de internet courant (waar veel ondernemers lid van zijn). Ook hebben we op onze eigen website aandacht besteed aan de TONK. Daarnaast hebben we het bestaan van de TONK gepromoot bij de ondernemers en ook zijn externe partijen als WIJ Groningen en Groningen City Club geïnformeerd. Ondanks al onze inspanningen en het verruimen van de voorwaarden, is het aantal aanvragen sterk achter gebleven bij de verwachtingen. Er is in totaal 339 duizend euro uitgekeerd, het voordeel bedraagt 5,5 miljoen euro. Conform het raadsbesluit van 16 februari 2022 (RV 111885-2022) zetten we 5,4 miljoen euro in 2022 in voor inwoners die zijn getroffen door hoge energierekeningen, maatwerk armoede en de groep zwaarst getroffen ondernemers.

BUIG (V 5,0 miljoen euro)

Bij de bijstandsregelingen die onder de BUIG vallen hebben wij in 2021 ten opzichte van de begroting een voordelige afwijking van 5,0 miljoen euro gerealiseerd. Begroot was een tekort van 14,1 miljoen, het gerealiseerde tekort bedraagt 9,1 miljoen euro.

Het verschil ten opzichte van de begroting van 5,0 miljoen euro wordt voornamelijk verklaard doordat we 6,3 miljoen euro meer BUIG-budget van het Rijk hebben ontvangen. Dit budget was hoger doordat het macro te verdelen BUIG-budget hoger was dan begroot en doordat het aandeel in het macrobudget voor de gemeente Groningen voor 2021 hoger bleek dan voorzien.

Tegenover het hogere BUIG-budget staan ten opzichte van de begroting slechts beperkt extra uitgaven (1,5 miljoen euro). In de begroting was al rekening gehouden met lagere uitgaven als gevolg van een daling van het aantal uitkeringen. Ten opzichte van die inschatting zijn de uitgaven hoger uitgevallen. Het aantal bijstandsuitkeringen is met ruim 700 gedaald van 10.127 per 1-1-2021 naar 9.424 per 31-12-2021. Procentueel (-6,9 %) is deze daling sterker geweest dan bij andere grote gemeenten in Nederland. Naast deze afwijkingen was er een incidenteel voordeel van 0,2 miljoen euro doordat de over 2020 ontvangen vangnetuitkering hoger bleek dan verwacht.

Bedrijfsvoeringskosten uitkeringen (V 2,1 miljoen euro)

In de begroting 2021 is, anticiperend op de verwachte toename van het aantal bijstandsgerechtigden als gevolg van de corona-maatregelen, 1,14 miljoen euro extra opgenomen voor de uitvoeringskosten bijstandsverstrekkingen. Omdat de verwachte toename is uitgebleven en het aantal aangevraagde uitkeringen sterk achter is gebleven bij de prognose, hebben we van dit budget maar 273 duizend euro ingezet voor de inhuur van extern personeel bij de frontoffice. Het voordeel bedraagt derhalve 867 duizend euro. Daarnaast is er sprake van een voordeel op de reguliere bedrijfsvoeringskosten van 1,2 miljoen euro. Dit wordt vooral veroorzaakt door lagere personeelskosten (804 duizend euro) omdat vacatureruimte in 2021 niet ingezet is en door een vrijval op overige bedrijfsvoeringskosten zoals contributies, lidmaatschappen en externe deskundigheid (392 duizend euro).

Uitvoeringskosten Tozo-regeling (V 947 duizend euro)

Er zijn tussen het Rijk en de gemeenten afspraken gemaakt over de compensatie voor de uitvoeringskosten Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo). Per afgegeven beschikking levensonderhoud of bedrijfskrediet ontvangen we eenmalig een vergoeding van respectievelijk 450 en 800 euro. In verband met de afwikkeling van de Tozo regelingen lopen onze gemeentelijke uitvoeringskosten de komende jaren door. In 2020 hebben we hiervoor 1,2 miljoen euro gereserveerd. In 2021 hebben we van het Rijk 1,0 miljoen euro ontvangen. Het totaal beschikbare bedrag voor uitvoeringskosten komt hiermee op 2,2 miljoen euro. We hebben afgerond 1,3 miljoen euro betaald (zoals extra inhuur van personeel), per saldo bedraagt het voordeel 947 duizend euro.

Tozo-regeling (neutraal)

De lasten en de baten zijn 1,3 miljoen hoger dan geraamd, omdat er meer aanvragen zijn geweest dan begroot. De uitgaven in het kader van de Tozo-regeling worden volledig door het Rijk vergoed.

Schuldhelpverlening (V 532 duizend euro)

Het voordeel is ontstaan door 762 duizend euro hogere baten en 230 duizend euro hogere lasten.

De hogere lasten worden veroorzaakt door inzet van extra personeel in verband met de verwachte toename van het aantal klanten in verband met Corona en door ziektevervangings. Een groot deel van deze kosten worden gecompenseerd door de extra middelen van het Rijk. Tevens zijn de opbrengsten hoger dan begroot, dit verschil wordt mede veroorzaakt doordat in januari 2021 de bijdragen van zelfbetalers over de maand december 2020 zijn ontvangen.

Overige wettelijke regelingen (V 508 duizend euro)

Het voordeel bestaat uit een aantal posten. Ten eerste hebben we een incidentele bijdrage van 229 duizend euro van het Rijk voor de BBZ ontvangen. Ten tweede hebben we vanuit de oude regeling BBZ (tot 1-1-2020) opbrengsten ontvangen, van deze opbrengsten mogen wij 25% zelf houden (voordeel per saldo 104 duizend euro). Tevens is sprake van een vrijval op de voorziening van 56 duizend euro, omdat de ontvangsten hoger zijn dan verwacht. Tot slot hebben we een voordeel van 119 duizend euro op de kosten voor levensvatbaarheidstoetsen zelfstandigen, enerzijds omdat we deze toetsen deels ook zelf uitgevoerd hebben anderzijds omdat er door de corona-maatregelen minder levensvatbaarheidstoetsen zijn uitgevoerd.

Bijzondere bijstand (N 389 duizend euro)

De lasten zijn 483 duizend euro hoger, enerzijds door hogere kosten beschermingsbewind (181 duizend euro) vanwege een groep inwoners die onder de hardheidsclausule vallen en niet overgaan naar de GKB en anderzijds vanwege verhuizers die, voordat zij overgaan naar de GKB, gedurende een aantal maanden recht hebben op bijzondere bijstand. Daarnaast hebben we een nadeel van 26 duizend euro voor de aanvullende bijstand van jongeren onder de 21 jaar omdat jonge asielzoekers, die niet mogen bijverdienen als aanvulling op hun uitkering, aanvullende bijstand aanvragen.

Tot slot hebben we een nadeel van 276 duizend euro als gevolg van het hoge aantal kredietverstrekkingen aan statushouders. Aan deze kredietverlening hangt een terugbetalingsverplichting van 75%, de overige 25% is een verstrekking 'om niet'. In de begroting was geen rekening gehouden met deze kosten. Door het hogere aantal kredietverstrekkingen aan statushouders zijn de baten ook hoger, het voordeel op deze baten bedraagt 94 duizend euro.

Bijstand op Maat (V 110 duizend euro)

Het meerjarig project 'Bijstand op Maat' hebben we in 2020 afgerond. Wij hebben bij het Rijk een aanvraag gedaan voor een ESF-subsidie. De definitieve subsidieaanvraag is in 2021 vastgesteld op 110 duizend euro. Aangezien we dit bedrag niet begroot hebben, leidt dit tot een voordeel van 110 duizend euro.

Gedupeerden Kindertoelagenaffaire (V 323 duizend euro)

We hebben in 2021 411 duizend euro aan rijksbaten in het kader van de specifieke uitkering 'Herstel gedupeerden kindertoelagenaffaire en kwijtscheldingen' verantwoord. Dit betreft onder andere een lumpsum bedrag voor overhead en een vergoeding per gedupeerde in verband met het eerste contact en voor het maken van een plan van aanpak. De uitvoeringskosten bedragen 88 duizend euro. Per saldo een voordeel van 323 duizend euro.

Wet Kinderopvang - Sociaal Medische Indicatie (N 210 duizend euro)

De voorziening Wet Kinderopvang Sociaal Medische Indicatie is onder andere bedoeld ter overbrugging naar de reguliere jeugdzorg. Door langere wachttijden in de jeugdzorg en reguliere zorg wordt er langer en meer beroep gedaan op deze voorziening. Het nadeel bedraagt 210 duizend euro.

Individuele studietoelage (V 210 duizend euro)

In het budget voor 'individuele studietoelage' was reeds rekening gehouden met uitbreiding van de leeftijdscategorieën. De verwachting was dat de regelgeving in 2021 zou worden aangepast. Echter de regeling gaat pas in op 1 april 2022 (besluit van het kabinet). Hierdoor heeft de verwachte uitbreiding niet in 2021 plaatsgevonden en is een voordeel van 210 duizend euro ontstaan.

Individuele inkomensvoorschot (N 155 duizend euro)

We hebben net als in voorgaande jaren meer individuele inkomensvoorschotten verstrekt dan het beschikbare budget. We zien een toename van de aantallen, mede doordat we pro actief verstrekken en we de mensen die nog niet op hun brief hebben gereageerd bellen.

Programma VASD (N 249 duizend euro)

De lasten van het meerjarig project 'Vernieuwing applicaties sociaal domein (VASD)' waren in 2021 249 duizend euro hoger dan geraamd. Dit wordt vanaf 2023 terug verdiend door een besparing op de licentiekosten op applicaties die komen te vervallen.

Overige verschillen (N 135 duizend euro)

De overige verschillen tellen op tot een nadeel van 135 duizend euro.

Risico's

Voor een totaal overzicht van de risico's zie Paragraaf 3: [Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#)

Ontwikkelingen

Voor een totaal overzicht van de ontwikkelingen zie Paragraaf 3: [Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#)

Programma 2: Economie en werkgelegenheid

De gemeente staat voor een economie die bijdraagt aan welvaart en welzijn van haar inwoners. Een goed functionerende economie biedt inwoners werk en inkomen. Daarmee is er een werkend perspectief op een blijvende brede welvaart en welzijn voor de inwoners. Een baan geeft financiële zekerheid, zorgt voor sociale contacten en leidt tot positieve eigenwaarde.

Doelstelling en relevante beleidsnota's

Het programma is verder uitgewerkt in de volgende beleidsnota's:

[Omgevingsvisie 'Levende Ruimte' \(2022\)](#)

[Collegedebat Meerjarenprogramma's Stadsontwikkeling 2022-2025](#)

[Meerjarenprogramma's Stadsontwikkeling 2022-2025](#)

[Detailhandels- en horecavisie 'Ruimte voor Retail'\(2021\)](#)

[Uitvoeringsprogramma 'Ruimte voor Retail' \(2021\)](#)

[Beleidskader 'Strategie Werklocaties'\(2021\)](#)

[Uitvoeringsagenda Strategie Werklocaties \(2021\)](#)

[International Groningen – Internationalization Policy 2021-2024](#)

[Actualisatie 'Bestemming Binnenstad' \(2021\)](#)

[Uitvoeringsprogramma projecten binnenstad 'Ruimte voor Jou' \(2021\)](#)

[Herstelagenda 'Groningen Vooruit' \(2021\)](#)

[Reclamenota \(2021\)](#)

[Economische agenda 2020-2022](#)

[Aanpak broedplaatsen \(2020\)](#)

[Kaderdocument overnachtingenmarkt en short stay \(2020\)](#)

[Groningen in Europe Strategy \(2020\)](#)

[Gebiedsvisies reclamebeleid \(2018\)](#)

[Strategische agenda Akkoord van Groningen 2018-2022](#)

[Toekomstvisie Koopmansplein \(2017\)](#)

[Watervisie - Koersen op Water \(2017\)](#)

[Groningen geeft energie \(2015\)](#)

Relevante ontwikkelingen

De economische ontwikkelingen waren in 2021 onzeker en volatiel door de gevolgen van de coronacrisis. Met name de (nacht)horeca, de reis- en evenementenbranche en deelsectoren van de detailhandel (luxue, mode, schoenen) hebben de gevolgen van de coronacrisis moeten ervaren. We hebben in 2021 daarom met onze samenwerkingspartners de herstelagenda "Groningen Vooruit" opgesteld om de sectoren en plekken waar de coronacrisis grote economische impact heeft gehad waar mogelijk te ondersteunen.

Dat de economie zich aan het herstellen is blijkt wel uit de eerste berekeningen van het CBS waaruit blijkt dat de landelijke economie in 2021 is gegroeid met 4,8 procent. De laatste keer dat de groei zo groot was, was in 1998. Deze groei heeft alles te maken met het feit dat de economie is teruggeveerd na de enorme coronaklap die er was in 2020. Met deze cijfers is de grote krimp van 2020 - 3,8 procent - in een jaar tijd goedgemaakt. Het CBS merkt op dat de bestedingen in 2021 nog wel altijd ruim 3 procent lager waren dan in 2019 - dus voordat de coronacrisis

uitbraak. Ondanks de sterke economische groei vergeleken met 2020 is niet elke bedrijfstak hersteld van de coronacrisis. Zo woog het herstel van de horeca afgelopen jaar niet op tegen de klappen die de sector kreeg. Het aantal faillissementen ligt historisch laag. We weten niet of er een inhaal golf komt als de corona-steunpakketten aflopen.

Ondanks de economische gevolgen van de coronacrisis hebben we te maken met een krappe tot zeer krappe arbeidsmarkt. Voor het eerst in de geschiedenis zijn we nu in een situatie waarin tegenover elke werkzoekende in Nederland meer dan één openstaande vacature staat. Er zijn in het Noorden nog nooit zoveel banen geweest en toch staat er nog een recordaantal vacatures open. Er zullen in de toekomst perioden komen met meer en minder krapte maar de trend richting tekorten aan personeel is onmiskenbaar (vooral in de horeca, retail, bouw, techniek). Demografische effecten leiden in 2050 naar schatting tot een daling van het aantal potentiële arbeidskrachten in Noord-Nederland met meer dan 200.000. Een gebrek aan arbeidskrachten zal beperkend werken voor de ontwikkeling van het bedrijfsleven en leidt ook tot (grotere) tekorten in maatschappelijke sectoren, zoals zorg en onderwijs. Ondanks deze krapte zien we overigens dat een deel van onze inwoners nog geen aansluiting vindt op de arbeidsmarkt.

We dreigen in Groningen tegen de fysieke grenzen voor economische bedrijvigheid aan te lopen. Die ontwikkeling is ingezet in de periode die voorafging aan de corona-uitbraak: Groningen stond toen in het teken van forse economische en werkgelegenheidsgroei. Hierdoor kwam de beschikbaarheid van bedrijf- en kantoorruimte onder druk te staan. Onze economie heeft zich sinds de laatste marktanalyse bedrijventerreinen en kantoren zeer positief ontwikkeld. Op 1 april 2016 hadden de drie voormalige gemeenten nog 143.934 banen. De werkgelegenheid nam sindsdien met 17.756 banen toe. Hiermee heeft de gemeente Groningen per 1 april 2021 161.690 banen. In eerdere prognoses werd nog uitgegaan van een groei van 15.000 banen tussen 2016 en 2035. We constateren dat we deze groei in 2021 al bereikt hebben. Dit zien we ook terug in de beschikbare planvoorraad en leegstand cijfers kantoren en bedrijfsruimten. De verkoop van kavels gaat goed door. Voor regulier midden en klein bedrijf zijn we nu al zo goed als uitverkocht. Dit geldt ook voor omliggende gemeenten. Bedrijven ondervinden problemen om uit te breiden of om zich te vestigen op hun voorkeurslocatie. Het groeiend aantal inwoners en de toenemende werkgelegenheid zorgen bovendien - naast de woningbouwopgave - voor een groeiende vraag naar voorzieningen en het huisvesten van werk en bedrijvigheid. De leegstand in commercieel vastgoed daalde in onze gemeente in 2021 zelfs tot onder het frictieniveau.

Deelprogramma 2.1: Economische ontwikkeling

Groningen heeft de afgelopen jaren een sterke economische vooruitgang laten zien en is een van de snelst groeiende gemeenten van Nederland. Een sterkere economie leidt tot meer banen, meer eigen regie van inwoners, meer participatie door kwetsbare groepen en meer ruimte voor talentontwikkeling.

Eind 2019 is de [economische agenda 2020-2022](#) vastgesteld. Wij richten ons binnen het economisch domein op vijf speerpuntsectoren die de komende jaren het verschil gaan maken in het creëren en behouden van werkgelegenheid; arbeidsmarkt, energietransitie, digitale economie, gezondheidseconomie en creatieve industrie. Naast de speerpunten werken we aan doorsnijdende thema's die noodzakelijk zijn voor het creëren en behouden van werkgelegenheid in de regio; basis dienstverlening, Campus Groningen, startup en scale-up klimaat, ondernemen met impact, talentontwikkeling, internationalisering, circulaire economie, binnenstad en dorpskernen & wijken.

Beleidsvelden:

- Stimuleren economie en werkgelegenheid

Met de volgende indicatoren is de werking van ons beleid in dit deelprogramma gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of eenmaal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Effect indicator(en)	Rekening 2019	Rekening 2020	Begroting 2021	Rekening 2021
Aantal banen per speerpuntsector				
Energie	2.031	1.955	2.000	2.049
ICT sector (digitale economie)	9.428	8.767	9.000	8.813
Life sciences & Health (gezondheidseconomie)	28.209	28.478	28.000	30.756
Creatieve industrie	6.262	6.403	6.200	6.642
Aantal toeristische overnachtingen	609.250 (2018)	613.030 (2019)	600.000	

Toelichting effectindicatoren

Ontwikkeling aantal banen speerpuntsectoren

Deze cijfers worden achteraf met terugwerkende kracht gecorrigeerd. Hierdoor kunnen er verschillen zijn met de cijfers in de jaarrekening 2020.

Ontwikkeling aantal banen in de ICT sector (digitale economie)

De daling van het aantal banen in de ICT-sector tussen 2019 en 2020 is, naast de invloed van Corona, ook te verklaren door reorganisaties en overnames, waardoor werknemers onder een andere sector zijn komen te vallen. In 2021 is het aantal banen in de ICT sector weer toegenomen. We verwachten voor 2022 ook een toename vanwege de relatief snelle opleving van de ICT-sector na de pandemie, het aantrekken van de economie en de verdergaande digitalisering in alle sectoren (waardoor steeds meer ICT-ers een baan vinden in andere sectoren).

Ontwikkeling aantal banen in de creatieve industrie

De toename van het aantal banen in de creatieve industrie gaat gelijk op met een toename van bedrijfsvestigingen (eenmansbedrijven). Vermoedelijk is de groei vooral een gevolg van creatieve professionals die voor zichzelf zijn begonnen (zzp'ers). Ook landelijk steeg het aantal creatieve zzp'ers in 2021. Dit is dubbelzinnig. Mogelijk is een verborgen afname van arbeidsplaatsen in de cultureel-creatieve sector de onderliggende reden: minder vaste banen en fte's, waardoor werkenden in de sector zich vestigen als zzp'er om aantrekkelijk te blijven en/of opdrachten te krijgen.

Aantal toeristische overnachtingen

De aanlevering van de data over het aantal toeristische overnachtingen heeft altijd een jaar vertraging.

2.1.1 Stimuleren economie en werkgelegenheid

Met de uitvoering van de economische agenda streeft de gemeente naar een verdere groei van werkgelegenheid. Het is een flexibele agenda, waarbij we de ondernemers nadrukkelijk uitnodigen om te komen met initiatieven en waarbij we ook ruimte open laten om in te kunnen spelen op actuele, kansrijke of nieuwe ontwikkelingen. Samen met onze partners; ondernemers, bedrijvenverenigingen, belangenorganisaties, onderwijsinstellingen, andere (externe) partners en samenwerkingsverbanden geven we invulling aan de agenda met concrete projecten die zijn gericht op versterking van de economie en werkgelegenheid. Dit kan kort en projectmatig zijn, maar het zijn ook duurzame samenwerkingen zoals de Koepel Economische Agenda en samenwerking met het Ondernemersfonds Groningen, het [International Welcome Center North \(IWCN\)](#) en het [Akkoord van Groningen 3.0](#).

Met de onderstaande indicatoren is de voortgang van dit beleidsveld gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of één maal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Prestatie indicator(en)	Rekening 2019	Rekening 2020	Begroting 2021	Rekening 2021
Aantal bedrijfsbezoeken	580	211	>580	250*
Aantal adviesgesprekken horeca	1.100	200	700	1050**
Aantal projecten ondersteund	-	-	100	77***

Aantal bedrijven geparticipeerd in door ons opgezette activiteiten	-	-	300	200
--	---	---	-----	-----

* In verband met de coronapandemie waren fysieke bedrijfsbezoeken niet mogelijk. Uiteraard hebben wij digitaal/telefonisch contact gehouden met onze ondernemers.

** In verband met corona hebben we ook in 2021 geen fysieke spreekuren gehouden voor de horeca wel is er veelvuldig digitaal contact geweest.

***In verband met corona en de gevolgen (met name vertraging) daarvan voor het organiseren van activiteiten valt dit aantal wat lager uit.

Wat wilden we bereiken in 2021?

We willen samen met onze partners optrekken om (nieuwe) werkgelegenheid te behouden en te faciliteren. Daarbij willen we de 5 speerpuntthema's en de doorsnijdende thema's versterken. Wat we willen bereiken en onze inzet per thema, is terug te vinden in de [economische agenda 2020-2022](#). We staan hier flexibel in, ook in relatie tot het coronavirus en de gerelateerde maatregelen. Samen met onze partners geven we invulling aan de agenda. Accountmanagement vormt daarmee de basis van onze inzet, zodat we weten wat er speelt, weten welke behoeftes er zijn, en daar op kunnen aansluiten.

Vanuit het thema arbeidsmarkt willen we samen met onze partners inzetten op het dempen van het effect van het coronavirus op de arbeidsmarkt. We willen verbindingen leggen en projecten/processen versnellen waar anderen dat niet kunnen. Op gebied van de energietransitie speelt Groningen een voorlopersrol in Europa. Deze positie willen we versterken en de bekendheid van Groningen als energie-en waterstofstad vergroten. Onderzoek, onderwijs en (om)scholing willen we bevorderen ten behoeve van voornamelijk de internationale kennispositie en een kundig en geschikt arbeidspotentieel. We willen de digitale economie versterken, waarbij we uitval op de arbeidsmarkt willen voorkomen en de (nieuwe) vraag willen faciliteren. Gelijktijdig willen we verdere digitalisering van MKB bedrijven ondersteunen (onder andere online business of hybride vormen van bedrijfsvoering). De gezondheidseconomie heeft een belangrijke positie qua werkgelegenheid en innovatie in Groningen. We zijn de Healthy Ageing hoofdstad van Europa, en dit willen we blijven door de positie uit te bouwen en te profileren. We willen met de sector ontwikkel- en investeringskansen verzilveren, en cross-over projecten tussen gezondheidseconomie en digitalisering en/of technologie realiseren. We willen de creatieve sector ondersteunen in het professionaliseren van de sector, zodat ondernemers zich meer kunnen verbinden, samenwerken, zich kunnen profileren en ondernemerschap vergroot wordt.

Wat hebben we hier voor gedaan?

- We hebben samen met het ministerie van Economische Zaken en Klimaat de Conferentie Nederland Digitaal in digitale vorm georganiseerd en daarmee het noordelijke digitale ecosysteem steviger geïmplementeerd;
- We hebben samen met de drie noordelijke provincies en 4 grote steden een onderzoek laten uitvoeren naar het digitale ecosysteem Noord-Nederland;
- We hebben diverse evenementen georganiseerd (Check the New Bizz, Meet Your Future, Join the Family) waardoor potentiële werknemers succesvol zijn gematcht met werkgevers;
- We hebben samen met de Hanzehogeschool een MKB ondernemersbijeenkomst georganiseerd, ons geprofileerd met een vernieuwde stand op de bedrijvencontactdagen, de Groninger Ondernemingsprijs mede georganiseerd en bijdragen aan de Jonge Ondernemersprijs.
- We hebben een samenwerkingsovereenkomst gesloten met de Vrije en Hanzestad Hamburg voor een intensieve en permanente samenwerking op het gebied van waterstof- en brandstofcel-technologie;
- We hebben samen met Werk & Inkomen het Heroriëntatieteam opgericht dat ondernemers ondersteuning biedt bij heroriëntatie, werk en hulp bij schulden;
- We hebben de Corona Toolkit via de Groningen City Club gefaciliteerd waardoor individuele ondernemers gebruik kunnen maken van workshops, coaching en andere ondersteuning;
- We hebben het platform Horecagroningen.nl ondersteund waarmee we de lokale horecasector hebben versterkt door een betere online zichtbaarheid en het matchen van vacatures aan werkzoekenden;

- We hebben de banden met de Nordics versterkt en dat heeft geresulteerd in twee innovatieve missies in 2022 naar Finland/Zweden en Denemarken/Noorwegen;
- We hebben in samenwerking met "Mooiedingenmakers" de pilot "Probleemoplossers" georganiseerd wat geresulteerd heeft in creatieve oplossingen voor maatschappelijke problemen;
- We zijn met Founded in Groningen nog meer op projectniveau met Friesland en Drenthe gaan samenwerken en hebben samen met Friesland en Twente Startup Visa Noord-Oost opgezet om veelbelovende internationale start-ups aan te trekken;
- We hebben een regionale agenda voor de gezondheidseconomie opgesteld samen met de provincie Groningen, provincie Drenthe, gemeente Assen en Regio Groningen-Assen;
- Binnen verbanden van G6 en Netwerk Nederlandse Kennisstedes hebben we gewerkt aan kennisuitwisseling op het gebied van innovatie ecosystemen en zoeken we op dat thema naar verbinding.

Conclusie

Bovenstaande opsomming laat zien dat we, ondanks de gevolgen van het coronavirus, op al onze speerpunthema's en doorsnijdende thema's mooie resultaten hebben kunnen boeken, op zowel regionaal, nationaal en internationaal niveau. Dat heeft er toe geleid dat we de ecosystemen op de diverse thema's steviger hebben kunnen positioneren. Veel activiteiten die we normaal fysiek organiseerden hebben we adequaat kunnen omturnen hybride of digitale activiteiten, waardoor onze stimulerende, ondersteunende en verbindende rol toch tot zijn recht heeft kunnen komen. Door onze nauwe contacten met bedrijven in diverse sectoren wisten we goed wat er speelde en welke gevolgen corona voor hen had. Op die manier konden we daar zo adequaat mogelijk op inspelen. Onze inzet op internationalisering heeft er toe geleid dat het aantal internationals in het noorden toeneemt en bedrijven steeds meer internationals aantrekken. Bovendien hebben we het internationale netwerk ondanks de pandemie kunnen versterken en uitbreiden. Dat netwerk zetten we in om relevante projecten op te halen en/of te versnellen en op te schalen.

Deelprogramma 2.2: Ruimtelijke economische ontwikkeling

Vanuit dit deelprogramma werken we aan het huisvesten van de werkgelegenheid en aan het structureel versterken van ons economische, maatschappelijke en recreatieve profiel voor onze inwoners, bezoekers en bestaande/toekomstige bedrijvigheid.

Een aantrekkelijk werk- en leefklimaat van onze gemeente en van onze werklocaties is een belangrijke vestigingsplaatsfactor. Een robuustere economie is bovendien weerbaarder bij tegenslagen.

Daarbij werken we langs drie sporen:

1. Het faciliteren van bestendige economische groei (de economische groei ruimtelijk faciliteren);
2. Het behouden en versterken van de aantrekkelijkheid van onze stad, wijken en dorpen ter versterking van de economie en de leefkwaliteit, en
3. Flexibel en wendbaar zijn bij veranderingen.

Beleidsvelden:

- Aantrekkelijk vestigingsklimaat

Met de volgende indicatoren is de werking van ons beleid in dit deelprogramma gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of eenmaal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Effectindicator(en)	Behaald 2019	Rekening 2020	Beoogd 2021	Rekening 2021
Aantal binnenstadbezoekers (in miljoenen)	19,5-21,5*	-	15-17	-*

Bezoekerswaardering binnenstad (rapportcijfer 0-10)	8,0	8,0	>6,9	-**
% leegstand kantoren	8,5%	7,1% (01-01-2020)	<11,2%	4,5% (01-01-2021)
% leegstand winkels	4,7%	6,5% (01-01-2021)	Rond de 10%	3,9% (01-01-2022)
% leegstand bedrijfsruimten	5,1%	3,9% (01-01-2020)	Rond de 5%	2,5% (01-01-2021)***

* In de jaarrekening 2019 is aangegeven dat wij het aantal binnenstadbezoekers niet meer kunnen vaststellen. De methodiek hiervoor werkt niet goed meer. Wij gebruiken nu een methodiek waarmee uitspraken gedaan kunnen worden over aantallen passerende fietsers en voetgangers voor specifieke locaties. Dit geeft geen jaartotaal voor de gehele binnenstad.

**Vanwege de effecten van de coronamaatregelen zijn wij een half jaar later gestart met het onderzoek naar bezoek en waardering van de binnenstad. Hierdoor kunnen wij ook nog geen bezoekerswaardering rapporteren.

*** Winkelleegstand wordt (meerdere keren per jaar) gerapporteerd door Locatus en leegstand bedrijfsruimten wordt (jaarlijks) gerapporteerd in de vastgoedmonitor van Vinco. Hierdoor is er een verschil in de peildatum.

2.2.1 Aantrekkelijk vestigingsklimaat

Met de onderstaande indicatoren is de voortgang van dit beleidsveld gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of één maal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Prestatie indicator(en)	Rekening 2019	Rekening 2020	Begroting 2021	Rekening 2021
Aantal hectare uitgegeven bedrijventerreinen	2,5 ha	16,2 ha	> 5 ha	7,2 ha

Wat wilden we bereiken in 2021?

- Opstellen van economische programma- en ontwikkelstrategie voor de ontwikkelzones Suikerzijde, Stadshavens, Spoorkwartier en Meerstad-Eemskanaalzone. Hier mengen we wonen en werken zó dat het levendige woon-werkgebieden worden;
- Vaststellen nieuw beleidskader voor bedrijventerreinen en kantoorlocaties (strategie werklocaties) om werkgelegenheid op de bestaande bedrijventerreinen te behouden en versterken, en besluitvorming over groei van de voorraad bedrijventerreinen voor te bereiden. Samen met gemeente Midden-Groningen een ruimtelijk perspectief opstellen ten behoeve van kansen voor bedrijvigheid en recreatieve (vaar)verbindingen in de A7-corridor;
- Realiseren van één sterke innovatieve centrummarkt op de Vismarkt en voor de Der Aa-kerk;
- Opvangen negatieve gevolgen coronacrisis door in afstemming met ondernemers(verenigingen) - met bijzondere aandacht voor de horeca en detailhandel - een coronaherstelplan op te stellen en een nieuw beleidskader voor horeca, retail en de overnachtingen- en evenementenmarkt op te stellen.

Wat hebben we hier voor gedaan?

- Als opvolger voor de 'Structuurvisie kantoren' (2010) en 'De Rode Loper' (2014) is een nieuw beleidskader voor bedrijventerreinen en kantoorlocaties vastgesteld: de 'Strategie werklocaties'. De gebiedsprofielen die samen met de ondernemersverenigingen zijn opgesteld vormen de basis voor de door het college vastgestelde uitvoeringsprogramma werklocaties. Er is een ruimtelijke studie uitgevoerd naar inpassing van toekomstige bedrijvigheid en recreatieve (vaar)verbindingen rondom Meerstad. Deze studie -Ruimtelijk perspectief- is in januari 2022 ter informatie naar de raad gestuurd en zal als inspiratiedocument worden ingebracht in het participatieproces 'Herijking masterplan Meerstad';
- Om het vestigingsklimaat te versterken worden de vastgestelde visies voor Martini Trade Park en Stadspark uitgevoerd. We zijn gestart met het opstellen van een gebiedsvisie voor Corpus den Hoorn. Voor de

gebiedsontwikkeling rondom Kardinge is door het college een bidbook vastgesteld. De raad is in december geïnformeerd over de ruimtelijke ontwikkelingen rondom Europapark. Op Zernike Campus is de herinrichting van de Zernikelaan als eerste ruimtelijke ingreep in de openbare ruimte opgeleverd. De projectopdrachten voor Scandinavische havens en Hoendiep zijn vastgesteld. In 2022 en verder worden deze projecten uitgevoerd;

- We hebben in 2021 de herstelagenda 'Groningen Vooruit' opgesteld en zijn gestart met de uitvoering van een aantal ruimtelijk-economische projecten daaruit;
- Voor winkels en horeca hebben we via een uitgebreid participatietraject de nieuwe detailhandel- en horecavisie 'Ruimte voor Retail' plus uitvoeringsprogramma ontwikkeld. Daarvoor zijn meerdere onderzoeken uitgevoerd zoals het Koopstromenonderzoek, horeca- en detailhandelsonderzoek, analyse overnachtingenmarkt en onderzoek naar de effecten van corona;
- Om flexibel en wendbaar te zijn bij veranderingen monitoren we continu de kwaliteit van onze werklocaties en winkelgebieden. In 2021 hebben wij onder andere een extra inventarisatie gedaan van leegstand in winkelgebieden. Bij de strategie werklocaties zijn locatieprofielen toegevoegd.

Conclusie

Samen met de ondernemers(verenigingen) hebben we de herstelagenda 'Groningen Vooruit' vormgegeven en hebben we ons beleid ten aanzien van werklocaties en retail (detailhandel en horeca) herijkt. Het opstellen en uitvoeren van gebiedsvisies loopt volgens planning. Het opstellen van programma- en ontwikkelstrategieën voor ontwikkelzones Suikerzijde, Meerstad-EKZ, Stadshavens en Spoorkwartier vragen meer tijd en capaciteit dan voorzien.

Deelprogramma 2.3: Grondzaken en overige economie

In dit deelprogramma worden voor een belangrijk deel de rente en afschrijving verantwoord die zijn gekoppeld aan ruimtelijk-economische projecten. De resultaten grondzaken worden voor een groot deel verantwoord in dit deelprogramma. Concreet gaat het om de nog in exploitatie te nemen eigendommen, de ontwikkeling van bedrijfsterreinen en verhuurde kavels. Voor grondzaken is geen afzonderlijk deelprogramma opgenomen in de begroting. In paragraaf 7: [Grondbeleid](#) zijn alle resultaten grondzaken nader toegelicht.

Ook de jaarlijkse bijdragen aan het Fonds Ondernemend Groningen en het Dorpsfonds & Ondernemend Haren worden in dit deelprogramma verantwoord.

Bijdrage verbonden partijen

- Euroborg NV.
- Stichting TCN/SIG
- Waterbedrijf NV
- Enexis holding/belang elektriciteitsproductie EPZ
- Community Network Noord-Nederland (CNNN) BV
- Warmtestad holding BV
- Stichting ondernemers trefpunt
- GR Eems-Dollard regio (EDR)
- GR omgevingsdienst
- Vereniging van gemeenten aandeelhouders Essent Noord-Nederland (VEGANN)

De inhoudelijke en financiële toelichting op de verbonden partijen staat opgenomen in paragraaf 6: [Verbonden partijen](#).

Wat heeft het gekost?

In dit onderdeel geven wij per deelprogramma een toelichting op de afwijking in de baten en de lasten > 250 duizend euro.

Deelprogramma (bedragen x 1.000 euro)	Primitieve begroting	Actuele begroting	Rekening 2021	Vershil
Lasten				
02.1 Economische ontwikkeling	6.239	7.725	7.034	690
02.1.1 Stimuleren economie en werkgel	6.239	7.725	7.034	690
02.2 Ruimtelijke economische ontwikkeling	3.015	3.167	2.679	488
02.2.1 Aantrekkelijk vestigingsklimaa	3.015	3.167	2.669	498
02.2.5 VERVALLEN	0	0	10	-10
02.3 Grondzaken en overige economie	21.474	21.736	18.934	2.801
02.3.1 Overige economie	21.474	21.736	18.934	2.801
Totaal Lasten	30.727	32.627	28.647	3.979
Baten				
02.1 Economische ontwikkeling	915	1.131	1.748	617
02.1.1 Stimuleren economie en werkgel	915	1.131	1.748	617
02.2 Ruimtelijke economische ontwikkeling	1.152	1.152	1.096	-56
02.2.1 Aantrekkelijk vestigingsklimaat	1.152	1.152	1.096	-56
02.3 Grondzaken en overige economie	4.631	4.666	7.014	2.348
02.3.1 Overige economie	4.631	4.666	7.014	2.348
Totaal Baten	6.698	6.949	9.858	2.909
Totaal Saldo voor bestemming	24.029	25.678	18.789	6.889
Reserve mutaties				
Totaal toevoegingen	192	800	800	0
Totaal onttrekkingen	106	106	106	0
Totaal saldo na bestemming	24.115	26.372	19.483	6.889

Financiële toelichting

2.1 Economische ontwikkeling	Lasten	Baten	Saldo
Afwijking	690	617	1.307
Herstelagenda Groningen Vooruit (V 500 duizend euro)			
<p>In juni 2021 heeft de raad besloten 3,5 miljoen euro beschikbaar te stellen voor de uitvoering van de Herstelagenda "Groningen vooruit". Deze agenda richt zich op sectoren en plekken waar de coronacrisis grote economische impact heeft gehad. Het plan is flexibel ingestoken, meegroeïend met de versoepelingen, en kan worden aangepast wanneer nodig.</p> <p>Eind 2021 valt van de beschikbare middelen in totaal ruim 2,6 miljoen euro vrij omdat de daadwerkelijke besteding van middelen pas halverwege 2021 is opgestart. Veel activiteiten zijn inmiddels al wel in gang gezet.</p> <p>In de begroting 2021 zijn deze middelen binnen diverse deelprogramma's opgenomen. Binnen dit deelprogramma leidt de vrijval van middelen tot een voordelig resultaat van 500 duizend euro.</p>			

Akkoord van Groningen (V 316 duizend euro)

In 2021 waren er meer middelen beschikbaar voor de geplande activiteiten van het samenwerkingsverband Akkoord van Groningen. Dit werd veroorzaakt doordat bij de vaststelling van de gemeenterekening 2020 via resultaatbestemming 446 duizend euro is overgeheveld naar 2021. Dit heeft in 2021 gezorgd voor een overschot aan de lastenzijde. Een deel hiervan is in 2021 ingelopen, maar nog niet volledig. Uiteindelijk leidt dit tot lagere lasten van 231 duizend euro. Aan de batenzijde ontstaat een klein voordeel van 85 duizend euro als gevolg van niet-begrote partnerbijdragen voor de campagne Hallo Horizon.

Aangezien dit budget betreft, dat het samenwerkingsverband toebehoort, blijven de middelen beschikbaar voor toekomstige activiteiten, dan wel worden deze middelen beschikbaar gesteld aan de partners van het Akkoord van Groningen.

Subsidieprojecten (geen afwijking)

Voor het meerjarige Europese subsidieproject Blockchain in Governance (BLING) hebben we middelen ontvangen die niet zijn begroot. Voor dit project fungeert de gemeente Groningen als trekker en is daarom verantwoordelijk voor het verdelen van de subsidiegelden naar de overige partners binnen de projecten.

De niet-bestede nog te verdelen subsidiemiddelen zijn verrekend met de balanspost vooruit ontvangen inkomsten.. Bij de verantwoording in de jaarrekening leidt dit tot zowel tot hogere lasten als baten van 438 duizend euro

Stedenbanden (V 77 duizend euro)

Evenals in 2020 zijn voor internationaliseringsprojecten en Stedenbanden minder kosten voor representatie gemaakt als gevolg van de coronabeperkingen.

Overige Economische ontwikkeling (V 414 duizend euro)

Overige verschillen worden vooral bepaald door het lagere activiteitsniveau in 2021 door de coronapandemie.

Onder meer fysieke bedrijfsbezoeken en fysieke spreekuren voor de horeca waren niet mogelijk. Hierdoor zijn niet alle middelen besteed.

N.B.: Contacten hebben wél veelvuldig via de digitale/telefonische weg plaats gevonden.

2.2 Ruimtelijke economische ontwikkeling	Lasten	Baten	Saldo
Afwijking	488	-56	432

Intensiveringsmiddelen Ruimtelijke economie (V 377 duizend euro)

In de begroting 2021 zijn incidentele intensiveringsmiddelen Ruimtelijke Economie opgenomen vooronder meer de voorbereiding en uitvoering van investeringsprojecten, zoals grondonderzoek, stedenbouwkundige verkenning en de milieueffectrapportage.

Vanwege de coronapandemie was er in 2021 slechts beperkt de tijd om deze middelen te besteden. Daarnaast speelde een capaciteitstekort bij projectleiders. Hierdoor is een relatief groot deel van de projecten nog niet afgerond.

Overige (V 55 duizend euro)

Overige verschillen tellen op tot een voordeel van 55 duizend euro.

2.3 Grondzaken en overige economie	Lasten	Baten	Saldo
Afwijking	2.801	2.348	5.149

Vrijval Kapitaallasten (V 252 duizend euro)

Het kapitaallastebudget waarvoor ruilmiddelen beschikbaar zijn gesteld valt gedeeltelijk vrij in 2021. Dit wordt veroorzaakt doordat een deel van de betreffende activa nog niet waren voltooid per januari 2021. Hierdoor treden per saldo lagere lasten op van 252 duizend euro. Bij ruilmiddelen gaat het om incidentele middelen uit reserves die ingezet zijn voor een structurele ophoging van het kapitaallastebudget.

Grondzaken (V 2,956 miljoen euro)

In 2021 hebben we een voordelig resultaat op Grondzaken gerealiseerd van ca. 1,9 miljoen euro. Hiervan verantwoordden we binnen dit deelprogramma een voordelig resultaat van bijna 3,0 miljoen euro.

Het resultaat bestaat onder meer uit de volgende onderdelen:

- een voordelig resultaat uit de exploitatie van het strategische bezit van ca. 1,5 miljoen euro;
- hogere verkoopopbrengsten buiten de grondexploitaties, ca. 1,2 miljoen euro voordelig;
- de mutatie verliesvoorziening van de grondexploitatie Westpoort, ca. 1 miljoen euro voordelig;
- de mutatie verliesvoorziening van de grondexploitatie Grote Markt, ca. 1,2 miljoen euro nadelig;
- overige effecten, ca. 0,5 miljoen euro voordelig.

In de begroting 2021 hadden we 1,5 miljoen euro opgenomen voor afwaarderingen boekwaarde bij de aankoop van onrendabele gronden en de kosten van onrendabel bezit. Eind 2021 is gebleken dat deze afwaarderingen niet nodig waren. In de realisatie bij de jaarrekening is dit voordeel al verrekend met de Algemene Reserve omdat is afgezien van de betreffende onttrekking aan deze reserve. Dit is conform de met de raad afgesproken werkwijze in de kadernota Weerstandsvermogen 2020, waar de nota Reserves en voorzieningen onderdeel van uitmaakt. Normaliter is de begrote reserve-onttrekking gelijk aan de gerealiseerde onttrekking. In dit geval is dat niet zo.

Binnen dit deelprogramma ontstaat daardoor een voordeel, dat wegvalt tegen het nadeel bij de reservemutaties in programma 12.College, raad en gebiedsgericht werken.

Voor een nadere onderbouwing van deze resultaten verwijzen wij naar paragraaf 7: [Grondbeleid](#).

Groningen Vooruit/Herstelagenda (V 1,8 miljoen euro)

In juni 2021 heeft de raad besloten 3,5 miljoen euro beschikbaar te stellen voor de uitvoering van de Herstelagenda "Groningen vooruit". Deze agenda richt zich op sectoren en plekken waar de coronacrisis grote economische impact heeft gehad. Het plan is flexibel ingestoken, meegroeïend met de versoepelingen, en kan worden aangepast wanneer nodig.

Eind 2021 valt van de beschikbare middelen in totaal ruim 2,6 miljoen euro vrij omdat de daadwerkelijke besteding van middelen pas halverwege 2021 is opgestart. Veel activiteiten zijn inmiddels al wel in gang gezet.

In de begroting 2021 zijn deze middelen binnen diverse deelprogramma's opgenomen. Binnen dit deelprogramma leidt de vrijval van middelen tot een voordelig resultaat van 1,8 miljoen euro.

Overige (V 141 duizend euro)

Overige verschillen tellen op tot een voordeel van 141 duizend euro.

Risico's

Voor een totaal overzicht van de risico's zie Paragraaf 3: [Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#)

Ontwikkelingen

Voor een totaal overzicht van de ontwikkelingen zie Paragraaf 3: [Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#)

Programma 3: Onderwijs

Het verzorgen van onderwijs is in Nederland primair de verantwoordelijkheid van schoolbesturen. De gemeente faciliteert op een aantal terreinen het onderwijs en heeft een aantal wettelijke taken rondom het onderwijs: zorgen voor huisvesting, leerlingenvervoer, toezien op naleving van de leerplicht en op basis van onze verantwoordelijkheid voor jeugdhulp het bieden van passende ondersteuning aan leerlingen in het onderwijs.

De gemeente Groningen stelt zich ten doel in het onderwijs iedereen zoveel mogelijk gelijke kansen te bieden; achterstanden proberen we al op jonge leeftijd te voorkomen en segregatie proberen we tegen te gaan. We willen dat alle peuters met een goede start aan het basisonderwijs beginnen en bieden ze samen met onze voorschoolse voorzieningen op speelse wijze een stimulerend programma. Samen met de schoolbesturen werken we aan onderwijs dat goed op elkaar aansluit, dat aansluit bij de leerlingen en tegemoetkomt aan de vraag op de arbeidsmarkt. Hiermee willen we kinderen en jongeren optimaal uitdagen zich te ontwikkelen en hen zo goed mogelijk voor te bereiden op de toekomst. Betere kansen creëren we ook door onderwijs te verbinden met andere maatschappelijke activiteiten en voorzieningen onder meer op het gebied van sport, cultuur, techniek, jeugdhulp en gezondheid.

Doelstelling en relevante beleidsnota's

Het programma is verder uitgewerkt in de volgende beleidsnota's:

[Onderwijsagenda Gemeente Groningen 2020+ Goed onderwijs voor iedereen](#)

[Maatschappelijk Akkoord - sociale inclusie in het onderwijs 2020](#)

[Strategische koers Vensterschool: Venster op de wereld](#)

[Beleidsplan "Voor alle jonge kinderen gelijke kansen 2018-2022"](#)

[Plan van aanpak laaggeletterdheid: "Samen laaggeletterdheid bestrijden"](#)

[Transformatieagenda Jeugdhulp Groninger gemeenten 2018-2020](#)

[Thuiszitterspact 2.0 Groningen 2021-2024](#)

[Jaarverslag Leerplicht en RMC 2019-2020](#)

[Verordening leerlingen vervoer gemeente Groningen 2019](#)

[Integraal huisvestingsplan onderwijs 2020-2039: Investeren in onderwijs](#)

[Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs 2021](#)

[Beleidsregel bekostiging lokalen bewegingsonderwijs](#)

Relevante ontwikkelingen

Corona heeft ook in 2021 een grote invloed gehad op het maatschappelijk leven, op onderwijs en opvang. Aan het begin van het jaar zijn scholen en kinderopvang een aantal weken gesloten geweest, in de loop van het jaar is voor groepen leerlingen regelmatig gebruik gemaakt van digitaal onderwijs als de omstandigheden er om vroegen. De personeelsbezetting op de scholen en in de opvang door corona-gerelateerde uitval is voor de organisaties een grote opgave.

We hebben samen met onze partners in 2021 een enorme inspanning geleverd om de negatieve sociale effecten van de coronacrisis op onze inwoners en de samenleving zo veel mogelijk te dempen. Er zijn verschillende maatregelen getroffen en acties ingezet. Aanvullend hierop is het Sociaal Perspectiefplan Corona 'Iedereen doet mee in 050' opgesteld. Met onze partners in onderwijs, zorg, sport en cultuur hebben we ons in de zomer ingezet om de sociale cohesie en de sociale basis te versterken langs 3 lijnen: Meedoen & Participeren, Veerkracht & Zorg en Gezonde & Actieve Leefstijl. Aansluitend hebben we de tijd genomen om te onderzoeken waar de samenleving verder echt behoefte aan heeft en is duidelijk geworden dat de coronamaatregelen als contrastvloeistof hebben gediend voor bestaande problematiek.

Samen met onze onderwijs- en opvangpartners hebben we toch ook in 2021 een aantal belangrijke stappen kunnen zetten om de doelen van het onderwijsprogramma te realiseren. In onze onderwijsagenda "Goed onderwijs voor iedereen – een leven lang gelijke kansen" brengen we een duidelijke focus aan in ons beleid aan de hand van drie actielijnen: Kwaliteit van het onderwijs, onderwijs als gelijkmaker en een leven lang ontwikkelen. Binnen deze actielijnen hebben zich in 2021 de nodige relevante ontwikkelingen voorgedaan, die we hier kort benoemen.

Samen met partners in de kinderopvang en het onderwijs zet de gemeente Groningen stevig in op het tegengaan van segregatie en bevorderen van gelijke kansen voor alle kinderen. In 2020 is het Maatschappelijk Akkoord voor sociale inclusie in het onderwijs ondertekend en de bijbehorende uitvoeringsagenda opgesteld. In 2021 is de uitvoeringsagenda uitgebreid door naast afspraken voor het primair onderwijs en de kinderopvang ook de afspraken met het voortgezet onderwijs er in op te nemen.

Daarnaast zijn we actief betrokken bij de Gelijke Kansen Alliantie van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. Ook binnen deze alliantie zetten we samen met onze onderwijspartners stevig in op het bevorderen van gelijke kansen voor alle kinderen. Het Rijk heeft de looptijd van de Gelijke Kansen Alliantie met twee jaar verlengd, ook met het oog op de verbinding met het Nationaal Programma Onderwijs.

We bevorderen ouderbetrokkenheid door de inzet van brugfunctionarissen. Veertien scholen in aandachtsgebieden binnen de gemeente Groningen hebben een brugfunctionaris. Ook twee scholen voor voortgezet onderwijs experimenteren met de inzet van de brugfunctionaris. De brugfunctionaris is de intermediair tussen 'de wereld van school' en 'de wereld van thuis'. In 2021 vierde de brugfunctie het tienjarig bestaan middels een symposium en met het uitbrengen van het rapport over de doorontwikkeling van de brugfunctionaris in de gemeente Groningen.

Op basis van de zomeractiviteiten 2020 is in 2021 een integraal zomerplan ontwikkeld. Tijdens de vakantie worden in alle wijken tal van activiteiten georganiseerd met als doel een positief effect te hebben op het welzijn en welbevinden van kinderen en jongeren. Op deze wijze werken we tevens aan het terugdringen van eventuele achterstanden op cognitief en sociaal-emotioneel gebied. De doorontwikkeling in 2021 heeft er toe geleid dat de activiteiten zijn uitgebreid naar andere schoolvakanties.

Een stimulerende leeromgeving betekent ook differentiëren; kinderen hebben immers wisselende onderwijsbehoeften. Voor sommige leerlingen kan intensiveren of uitbreiden van onderwijstijd bijdragen aan betere kansen en meer plezier. Op meerdere onderwijslocaties in Groningen steken we meer tijd en energie in de nieuwe generatie en richten ons daarom op een brede sociaal-emotionele, cognitieve en motorische ontwikkeling onder de noemer verlengde schooldag. Dat doen we door in en rond de schooltijden meer werk te maken van bewegen, rekenen, taal, gezonde voeding, natuureducatie, wetenschap & techniek, cultuur, sociaal-emotionele ontwikkeling en beroepsleven. We streven naar 50 weken per jaar een schools en buitenschools programma voor optimale ontwikkelingskansen voor alle kinderen.

In 2021 is ingezet op het vergroenen van een aantal schoolpleinen. We werken daarbij samen met de scholen aan het groen- en klimaatbestendig inrichten van schoolpleinen. Het schoolplein draagt op die manier bij aan mogelijkheden voor sport, (buiten)educatie en aan een betere ontwikkeling en gezondheid van kinderen. De succesvol aangelegde schoolpleinen vormen de basis voor een subsidieregeling Groene schoolpleinen in 2022.

Met het Nationaal Programma Onderwijs stelt het kabinet voor de periode zomer 2021 – zomer 2023 8,5 miljard euro beschikbaar voor het hele onderwijs, van funderend tot en met hoger onderwijs. Hoofddoel van deze investering is het herstellen van de door corona veroorzaakte vertragingen bij leerlingen/studenten op cognitief en sociaal-emotioneel gebied en op het gebied van welbevinden binnen de looptijd van het programma. Wij hebben onze gemeentelijke aanpak vastgelegd in het [Herstelprogramma Onderwijs "De tijd zal het leren"](#).

Naast deze ontwikkelingen zijn er natuurlijk ook relevante ontwikkelingen op het terrein van de onderwijskansen en talentontwikkeling, onderwijshuisvesting, geletterdheid, voorkomen schooluitval en passend onderwijs. Dit staat bij de volgende deelprogramma's beschreven.

Deelprogramma 3.1: Onderwijskansen

In het deelprogramma Onderwijskansen bundelen we ons beleid gericht op het creëren van optimale onderwijsvoorwaarden en -voorzieningen. Alle kinderen, jongeren en volwassenen ontvangen voldoende kwalitatief hoogstaand educatief aanbod om zonder achterstand naar de basisschool of voortgezet onderwijs te gaan of goed voorbereid de arbeidsmarkt te betreden.

Beleidsvelden

- Kansen en kwaliteitsbewaking
- Nieuwe impuls vensterschool
- Volwasseneneducatie
- Onderwijshuisvesting
- Talentontwikkeling

Met de volgende indicatoren is de werking van ons beleid in dit deelprogramma gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of eenmaal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Effectindicator(en)	Rekening 2019	Rekening 2020	Begroting 2021	Rekening 2021
Gemiddelde score begrijpend lezen groep 8*				
- Landelijk	55,0	207,0	=>landelijke	207,0
- Groningen	66,5	214,4	gemiddelde	213,5
Gemiddelde score rekenen groep 8				
- Landelijk	112,0	274,0	=>landelijke	274,0
- Groningen	113,8	277,7	gemiddelde	284,2
% kinderen verwezen naar:				
- Praktijkonderwijs (landelijk)	6 (3)	-	=>landelijke	1 (3)
- VMBO BBL/KBL (landelijk)	19 (20)	-	gemiddelde	19 (20)
- VMBO TL (landelijk)	17 (21)	-		21 (21)
- HAVO/VWO (landelijk)	58 (56)	-		59 (56)

*Met ingang van 2020 worden scores voor begrijpend lezen en rekenen op een andere wijze vastgesteld.

Vergelijking met scores in eerdere jaren is daardoor niet goed mogelijk. Bovenstaande indicator vergelijkt daarom de Groninger scores met de landelijke scores.

3.1.1 Kansen en kwaliteitsbewaking

Het kansenbeleid in de gemeente Groningen richt zich vooral op de jongste kinderen. We investeren in de kwaliteit van de beroepskrachten in de kinderopvang en basisscholen en in het gebruik van kwalitatief hoogwaardige effectief bewezen educatieve programma's. Doel is om alle kinderen op het gebied van taal, maar ook op rekenen, sociaal-emotionele ontwikkeling en motorische vaardigheden een dusdanig programma aan te

bieden om mogelijke achterstanden te voorkomen of in te halen. Ook de ouders van deze kinderen worden nadrukkelijk bij de uitvoering van het programma betrokken.

Daarnaast houden we toezicht op de kwaliteit van de kinderopvang en handhaven daar waar nodig.

We willen het volgende:

- Alle kinderen vanaf twee jaar maken gebruik van een voorschools aanbod;
- De voor- en vroegschoolse voorzieningen zijn van hoge kwaliteit;
- Het voorschoolse aanbod en het basisonderwijs sluiten goed op elkaar aan;
- Ouders zijn als educatieve partners bij het aanbod aan hun kinderen betrokken.

Met de onderstaande indicatoren is de voortgang van dit beleidsveld gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of één maal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Prestatie indicator(en)	Rekening 2019	Rekening 2020	Begroting 2021	Rekening 2021
% gebruik VVE-programma's door Voor- en Vroeg- schoolse-doelgroep	92%	93%	95%	95%
% leerwinst groep 2 ten opzichte van landelijk gemiddelde	68%	57,7%	80%	55,3%
% geïnspecteerde locaties kinderopvang	100%	75%	100%	90%

Wat wilden we bereiken in 2021?

- We wilden dat 95% van de doelgroepkinderen voor tenminste 16 uur per week deelneemt aan een educatief programma;
- We wilden dat 80% van de ouders van doelgroepkinderen een ouderprogramma volgt dat aansluit op het vve-programma van hun kind;
- We wilden dat alle beroepskrachten vve-geschoold zijn;
- We wilden dat alle gesubsidieerde vve-locaties voldoen aan de kwaliteitseisen en ambities die zijn beschreven in het kwaliteitskader;
- We wilden dat 100% van de basisscholen een doorgaande leer- of ontwikkellijn heeft met één of meerdere voorschoolse voorzieningen, tenminste de peutervoorzieningen met veel geïndiceerde vve kinderen.

Wat hebben we hier voor gedaan?

- We hebben er voor gezorgd dat er voldoende vve-plaatsen beschikbaar zijn;
- We hebben het scholen van beroepskrachten weer volledig opgepakt;
- We hebben door de coronacrisis en de personeelstekorten binnen de kinderopvang minder aandacht kunnen besteden aan werving en toeleiding naar vve dan was voorgenomen;
- We hebben de vve-programma's voor ouders Opstapje en VVE-thuis geëvalueerd en geactualiseerd; Vanwege de coronacrisis zijn er minder ouderbijeenkomsten georganiseerd;
- We zijn gestart met het maken van nieuwe resultaatafspraken tussen gemeenten, schoolbesturen en kinderopvanginstellingen.

Conclusie

In het derde en vierde kwartaal van 2021 zijn de effecten van de coronacrisis in relatie tot het personeelstekort zichtbaar geworden. Het versneld scholen van beroepskrachten en tijdelijke versoepeling van wet- en regelgeving moeten ervoor zorgen dat het personeelstekort beperkt blijft.

De scholing van beroepskrachten ten opzichte van 2020 is weer hersteld. Het aanbod en de kwaliteit van de online trainingen afgewisseld met fysieke bijeenkomsten hebben zich goed ontwikkeld.

Het organiseren van fysieke ouderbijeenkomsten is echter niet gelukt. Daartegenover staat dat de huisbezoeken aan ouders van doelgroepkinderen door WIJ-medewerkers weer zijn opgepakt.

3.1.2 Nieuwe impuls vensterschool

De Vensterschool is een samenwerkingsverband van minimaal één basisschool en één kinderopvangvoorziening gericht op het behalen van de volgende resultaten:

- Er is een gedeelde pedagogische visie (fundament) en een sociaalpedagogisch en veilig schoolklimaat;
- Er is een doorgaande ontwikkelingslijn van 0-13 jaar voor alle kinderen met daarbij extra aandacht voor kinderen met risico op ontwikkelingsachterstanden en het tegengaan van segregatie;
- Er is een doorgaande lijn op het gebied van preventie, ondersteuning en aansluiting jeugdhulp – onderwijs met aandacht voor vroeg signalering en vroeg interventie;
- Er is sprake van educatief partnerschap met ouders en kinderen (ouder- en kind participatie).

De brugfunctie speelt een belangrijke rol bij het realiseren van deze resultaten door een ‘brug’ te slaan tussen school en thuissituatie (gezin en ouders) en tussen school en wijk (zoals actieve toeleiding van met name kansarme kinderen naar activiteiten die bijdragen aan het gezond, veilig en kansrijk opgroeien van kinderen).

Met de onderstaande indicatoren is de voortgang van dit beleidsveld gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of één maal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Prestatie indicator(en)	Rekening 2019	Rekening 2020	Begroting 2021	Rekening 2021
% vensterscholen	-	70%	70%	70%

Wat wilden we bereiken in 2021?

- We wilden dat de vensterschool en de wijk een veilig en pedagogisch positief klimaat kennen;
- We wilden dat de vensterschool een pedagogische (inclusieve) voorziening van kinderopvang en onderwijs is die aansluit bij de ontwikkelbehoefte van kinderen, met extra aandacht voor kinderen met (risico op) ontwikkelingsachterstanden;
- We wilden dat de Vensterschool een kernpartner is in het sociaal domein en bij Positief Opgroeien in de wijk;
- We wilden dat ouders en kinderen nauw betrokken zijn en een actieve rol spelen bij ontwikkelingen in de Vensterschool;
- We wilden dat het concept vensterschool beleidsmatig helderder neergezet wordt ten opzichte van de reguliere brede school, het (integraal) kindcentrum of de “gewone” basisschool. Dat geeft duidelijkheid naar alle partijen.

Wat hebben we hier voor gedaan?

- We hebben intensief samengewerkt rond kinderen van 0-13 jaar in de Vensterschool en in de wijk;
- We hebben samen met onze partners gewerkt volgens de nieuwe strategische koers voor de vensterscholen;
- We hebben scholen en kinderopvang gestimuleerd en ondersteund om zich te ontwikkelen tot Vensterscholen;
- We hebben Vensterscholen, naast kansenbeleid, brugfunctie, sociaalpedagogisch en veilig klimaat en gezonde voeding, opgenomen in ons bredere Programma van Eisen Positief opgroeien in de vensterschool;
- We hebben in onze reactie op de aanbevelingen uit het Rekenkamer-onderzoek een eenduidige definitie geformuleerd van het concept vensterschool.

Conclusie

Het aantal Vensterscholen is de afgelopen jaren stabiel. Met onze aangescherpte strategische koers uit 2018 en het Programma van Eisen Positief opgroeien in de vensterschool hebben we, naast het stimuleren en ondersteunen van de Vensterschool als Integraal Kind Centrum, de rol en positie van de Vensterschool als samenwerkingspartner in de wijk versterkt. De Vensterschool is, naast het WIJ-team en de Jeugdgezondheidszorg, een van de kernpartners binnen Positief opgroeien in de wijk. Samen met andere partners werken de

Vensterscholen aan het ontwikkelen van preventieve ondersteuningsnetwerken voor jeugd in de wijk met als doel een optimale ontwikkeling van (kansarme) kinderen in de opvang, de school, het gezin en de vrije tijd. Onze ambitie blijft dat alle kinderen in de gemeente maximale ontwikkelingskansen hebben en zich een onderdeel van de samenleving voelen. En we zetten nog nadrukkelijker in op kansengelijkheid en het tegengaan van segregatie.

3.1.3 Volwasseneneducatie

Met ons beleid voor volwasseneneducatie richten we ons op laaggeletterde volwassenen, analfabeten en mensen die vrijwillig inburgeren. We bieden leertrajecten Nederlandse taal, rekenen en digitale vaardigheden. Het aanbod is gericht op deelname aan de maatschappij en sociale zelfredzaamheid, opleiding (doorstroming naar vervolgonderwijs) of werk (doorstroming naar arbeidsmarktoriëntatie of werk). We doen dit binnen de kaders van de Wet educatie en beroepsopleidingen (WEB).

De gemeente koopt een breed aanbod aan cursussen taal en rekenen in. Voor het formuleren van het educatiebeleid en de inkoop van cursussen werken we samen met andere gemeenten in de arbeidsmarktregio. De gemeente Groningen verzorgt als contactgemeente de inkoop van educatie en coördineert het regionale educatiebeleid.

We willen twee doelen bereiken:

- Iedereen in Groningen kan lezen, schrijven en rekenen;
- Iedere cursist bereikt zijn of haar hoogst haalbare niveau.

Met de onderstaande indicatoren is de voortgang van dit beleidsveld gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of één maal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Prestatie indicator(en)	Rekening	Rekening	Begroting	Rekening
	2019	2020	2021	2021
Aantal nieuwe deelnemers basiseducatie	370	350	400	320
Totaal aantal deelnemers basiseducatie	809	877	900	770

Wat wilden we bereiken in 2021?

- We hadden voor 2021 in overleg met de andere gemeenten in de arbeidsmarktregio een regionaal educatieplan opgesteld. Op basis hiervan hebben we cursussen taal, rekenen en digitale vaardigheden ingekocht.
- We wilden meer mensen bereiken met het Nederlands als moedertaal. Daartoe wilden we in samenwerking met de andere gemeenten in de arbeidsmarktregio, een regionaal plan van aanpak laaggeletterdheid opstellen.

Wat hebben we hier voor gedaan?

- We hebben in overleg met de andere gemeenten in de arbeidsmarktregio een regionaal educatieplan opgesteld op basis waarvan we cursussen taal, rekenen en digitale vaardigheden hebben ingekocht. Voor het aanbod educatie in 2022 en de jaren daarna hebben wij een openbare aanbesteding uitgevoerd;
- Rijk en gemeenten hebben in 2019 bestuurlijke afspraken gemaakt over de inzet van extra middelen voor het bevorderen van geletterdheid in de periode 2020-2024. In overleg met de andere gemeenten in de arbeidsmarktregio hebben we hiervoor een Regionaal plan van aanpak laaggeletterdheid opgesteld en zijn we in 2021 gestart met de uitvoering daarvan;
- We subsidiëren acht taalhuizen.

Conclusie

In 2021 hebben we het programma voor de Wet educatie en beroepsopleidingen zo goed mogelijk volgens plan uitgevoerd. De beschikbare middelen zijn ingezet voor cursussen Nederlandse taal, rekenen, digitale vaardigheden en Nederlands als tweede taal. De lessen worden verzorgd door de ROC's, zowel centraal (op de ROC's) als ook op diverse laagdrempelige locaties in wijken. Door beperkingen vanwege de corona-maatregelen zijn lessen ook digitaal aangeboden. In 2021 zijn bij het Alfa-college en Noorderpoort 320 nieuwe deelnemers met een cursus gestart. Het totaal aantal deelnemers aan formele en non-formele educatie komt uit op 770. Daarnaast bereiken de taalhuizen bijna 250 deelnemers, waarvan 70 nieuwe deelnemers. Het totaal aantal deelnemers in basiseducatie en in de taalhuizen samen ligt daarmee iets boven het streefgetal.

3.1.4 Onderwijshuisvesting

De gemeente heeft een wettelijke zorgplicht voor het bieden van passende huisvesting voor (speciaal) basisonderwijs, speciaal (voortgezet) onderwijs en voortgezet onderwijs. De schoolbesturen zijn verantwoordelijk voor het onderhoud en aanpassingen in het gebouw, daarvoor ontvangen zij geld van het Rijk. Het [Integraal Huisvestingsplan Onderwijs \(IHP\)](#) dat in april 2020 is vastgesteld door de raad bevat de visie op onderwijs en onderwijshuisvesting in de gemeente Groningen en vormt het handelingskader. In het IHP is concreet de vernieuwingsopgave en uitbreiding tot en met 2023 opgenomen en wordt een doorzicht gegeven in de opgave voor de jaren daarna. In de verordening Voorzieningen Huisvesting Onderwijs staat de procedure beschreven voor de aanvragen voor voorzieningen door schoolbesturen en het opstellen en betalen van het jaarlijkse Programma onderwijshuisvesting. In de beleidsregel bekostiging lokalen bewegingsonderwijs is het aantal uren bewegingsonderwijs, de methode van roostering en de wijze van bekostiging vastgelegd. We willen kinderen en professionals in het onderwijs eigentijdse en duurzame schoolgebouwen bieden, energiezuinig en geschikt voor onderwijs in de 21e eeuw. Daarmee willen we goed onderwijs en optimale ontwikkeling ondersteunen.

Wat wilden we bereiken in 2021?

- We wilden starten met de uitvoering van het IHP 2020-2039;
- We wilden de versterkingsoperatie in de voormalige gemeente Ten Boer afronden;
- We wilden een aantal nieuwe of verbouwde schoolgebouwen opleveren.

Wat hebben we hier voor gedaan?

- We hebben voor de uitvoering van het IHP binnen het Vastgoedbedrijf een uitvoeringsorganisatie ingericht. Deze neemt in goed overleg met de schoolbesturen de projecten van het IHP ter hand. De raad wordt jaarlijks met een brief over alle projecten en de voortgang geïnformeerd;
- We hebben drie bouwprojecten afgerond en in gebruik genomen: De Wiardt (Wijert), IKC Borgman Oosterparkwijk en CBS de Borg (Haren). In februari 2022 is de gemeenteraad hierover geïnformeerd middels een [brief aan de raad](#);
- We hebben de versterkingsopgave in de voormalige gemeente Ten Boer nog niet afgerond. Wel is het KC Ten Boer in gebruik genomen. De versterking van de Til in Thesinge en OBS Garmerwolde wordt in 2022 afgerond. Voor de vervangende nieuwbouw in Ten Post en Woltersum wordt de planvorming, als onderdeel van de dorpsvernieuwing naar verwachting in 2022 afgerond waarna de uitvoering volgt. Het onderzoek naar de versterking of vervangende nieuwbouw van de Poort wordt in 2022 afgerond waarna de uitvoering zal plaatsvinden.

Conclusie

De uitvoering van het IHP is een omvangrijke complexe operatie die in 2021 goed op stoom is gekomen. De versterkingsoperatie in de voormalige gemeente Ten Boer zal naar verwachting in 2023 – 2024 zijn afgerond.

3.1.5 Talentontwikkeling

De gemeente Groningen vindt het belangrijk dat kinderen hun talenten ontdekken en we stimuleren en faciliteren hen om die te ontwikkelen, ieder naar eigen aard en niveau. De gemeente Groningen kent talrijke stedelijk en wijkgerichte voorzieningen, waaronder NDE (natuur- en duurzaamheidseducatie), waar jeugdigen hun talenten op verschillende talentgebieden kunnen ontwikkelen. Deze talentgebieden betreffen onder andere sport en gezonde leefstijl; natuur en duurzaamheid; ICT en techniek; kunst en cultuur; en communicatie en media.

 Zie ook paragraaf [1.Integraal gebiedsgericht werken](#) en zie beleidsveld [4.1.3 Positief opgroeien](#);

Met de onderstaande indicatoren is de voortgang van dit beleidsveld gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of één maal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Prestatie indicator(en)	Rekening	Rekening	Begroting	Rekening
	2019	2020	2021	2021
% Scholen dat gebruik maakt van natuur- en duurzaamheidseducatie	90%	75%	> 90%	94%
Tevredenheid scholen NDE (schaal 1-10)	8,2	8,5	8,5	8,5
Aantal deelnemers Jonge Onderzoekers*	13.000	7.000	14.000	4.000

*De coronacrisis en de daarbij behorende (avond)lockdown hebben geleid tot fors minder deelnemers Jonge Onderzoekers.

Wat wilden we bereiken in 2021?

- We wilden kinderen en jongeren blijven ondersteunen en stimuleren om hun talenten te ontdekken en te ontwikkelen en we wilden ze actief betrekken bij de ontwikkeling en organisatie van activiteiten;
- We wilden de betrokkenheid van kinderen en jongeren bij de directe leefomgeving stimuleren met als doel dat zij zich ontwikkelen tot betrokken en verantwoordelijke burgers die een bijdrage leveren aan een duurzame samenleving;
- We wilden een blijvend hoge deelname en waardering van basisscholen aan natuur- en duurzaamheidseducatie realiseren;
- We wilden stimuleren dat het nieuwe paviljoen voor Natuur en Duurzaamheid Educatie zich samen met de kinderboerderij verder ontwikkelt tot een educatief centrum voor jong en oud, met ruimte voor lessen, excursies, ontdekroutes in het Stadspark.

Wat hebben we hier voor gedaan?

- We hebben activiteiten gericht op talentontwikkeling van (kansarme) jeugdigen op uiteenlopende terreinen zoals sport en gezonde leefstijl; natuur en duurzaamheid; ICT en techniek; kunst en cultuur; en communicatie en media gefaciliteerd en gesubsidieerd. Deze activiteiten zijn terug te vinden binnen verschillende (deel)programma's en beleidsvelden in deze gemeenterekening waaronder het beleidsveld Positief opgroeien;
- We hebben vanuit het armoedebeleid en het coronaperspectiefplan mogelijk gemaakt dat ook jeugdigen die opgroeien in armoede deel kunnen nemen aan het stedelijk en wijkgericht activiteitenaanbod. En we hebben extra laagdrempelige vakantieactiviteiten voor deze doelgroep georganiseerd;
- We subsidiëren het Centrum voor Natuur- en Duurzaamheidseducatie, dat via het basisonderwijs alle kinderen in de leeftijd van 0-12 jaar bereikt;
- We subsidiëren de Jonge Onderzoekers, een organisatie die kinderen wegwijs maakt in techniek en ICT.

Conclusie

De gemeente Groningen biedt jeugdigen veel mogelijkheden om hun talenten te ontwikkelen, door deel te nemen aan een breed activiteiten aanbod of door zelf, zo nodig met ondersteuning van vrijwilligers of professionals, activiteiten te organiseren. Daarbij hebben wij steeds meer oog voor de specifieke vraag van kansarme jeugdigen naar laagdrempelige (vakantie)activiteiten, ook tijdens de schoolvakanties. In 2021 heeft de coronacrisis en de daarbij behorende (avond)lockdown net als 2020 geleid tot minder deelnemers bij zowel het Centrum voor NDE als de Jonge Onderzoekers.

Deelprogramma 3.2: Voorkomen schooluitval

Zonder diploma's is het moeilijk om zelfstandig en financieel onafhankelijk te participeren in de samenleving en je talenten in te zetten. Daarom willen we dat alle kinderen en jongeren hun school afmaken en minimaal een startkwalificatie halen. Indien nodig bieden we hen hierbij ondersteuning, bijvoorbeeld door het inzetten van jeugdhulp, coaching of leerlingenvervoer. Wanneer onderwijs niet (meer) mogelijk is, zoeken we samen met jongeren en ouders, het onderwijs en andere samenwerkingspartners naar een passend alternatief.

Beleidsvelden

- VSV en leerplicht
- Leerlingenvervoer
- Passend onderwijs

3.2.1 VSV en Leerplicht

Met het onderwijs en andere ketenpartners werken we intensief samen om verzuim en voortijdig schoolverlaten te voorkomen. We zien toe op de naleving van de leerplichtwet en handhaven waar dit nodig is. We werken mee aan de verbetering van de thuiszitters-aanpak en de aanpak problematische jeugdgroepen. Daarnaast voeren we de Regionale Meld- en Coördinatiefunctie (RMC) Voortijdig School Verlaters (VSV) uit. Per 1 januari 2019 is de wet 'regionale samenwerking VSV en jongeren in een kwetsbare positie' in werking getreden. De wet beoogt dat alle jongeren van 12 tot 23 jaar zonder startkwalificatie optimaal worden ondersteund bij het vinden van een passende plek (school, werk, dagbesteding) dankzij een sluitend vangnet van partijen uit onderwijs, gemeenten, zorg en werk.

Met de onderstaande indicatoren is de voortgang van dit beleidsveld gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of één maal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Prestatie indicator(en)	Rekening	Rekening	Begroting	Rekening
	2019	2020	2021	2021
% voortijdige schoolverlaters per schooljaar (nominaal)	2,50% (347)	2,02% (271)	<2,3% (<250)	-
% langdurig relatief verzuimers in schooljaar teruggeleid naar onderwijs	74%	81,8%	75%	88%
Aantal langdurig relatief verzuimers in beeld bij leerplicht	64	44	-	42

Wat wilden we bereiken in 2021?

- We wilden een daling realiseren tot <2,3% met betrekking tot het aantal nieuwe voortijdig schoolverlaters en focussen ons hierbij op preventief werken en op een nog betere samenwerking met de domeinen onderwijs, werk en zorg;
- We wilden 32% van de oude voortijdig schoolverlaters terugleiden naar onderwijs en 24% terug naar werk;
- We wilden meer aansluiten bij de activiteiten in de gebiedsteams die gericht zijn op jongeren, onderwijs en participatie en onze expertise ook hier inzetten;

- We wilden het aantal jongeren met langdurig relatief verzuim of absoluut verzuim zoveel mogelijk terugdringen en duidelijker in beeld brengen wat hen wordt geboden tijdens de periode van thuiszitten.

Wat hebben we hier voor gedaan?

- We hebben nauw samengewerkt met het onderwijs in de regio, de WIJ-teams, de GGD, de arbeidsmarktregio en andere organisaties om schooluitval en thuiszitten in een zo vroeg mogelijk stadium te voorkomen;
- We hebben gezamenlijk plannen gemaakt voor de jongeren en sloten aan bij elkaars overleggen.
- We hebben in de gebiedsteams (Selwerd en Oost) de jongeren zonder startkwalificatie gezamenlijk in kaart gebracht en benaderd;
- Omdat scholen (deels) gesloten waren konden we minder goed preventief werken. We hebben geprobeerd de jongeren zo goed mogelijk te bereiken en de jongeren ondersteund bij een vervolgstap richting school en/of werk of een alternatief;
- We hebben het gemeentelijk VSV-project Binn'stad vernieuwd, waardoor we meer maatwerk konden bieden;
- We hebben van de langdurige relatief verzuimers ("thuiszitters") 88 % teruggeleid naar school.

Conclusie

De coronacrisis heeft nog steeds grote gevolgen voor de jongeren. Hierdoor is meer ondersteuning van het onderwijs en van leerplicht/RMC noodzakelijk. Maatwerk en samenwerking zijn vereist.

Het aantal voortijdig schoolverlaters is in schooljaar 2019/2020 gedaald. De voorlopige cijfers van het aantal vsv'ers in schooljaar 2020-2021 krijgen we van DUO in het voorjaar van 2022 en de definitieve cijfers in het vierde kwartaal van 2022.

Bijna alle jongeren met langdurig relatief verzuim zijn teruggeleid naar school. De opdracht van het Thuiszitterspact werd door de bestuurders verlengd tot 2024, waarbij tevens de aansluiting onderwijs - jeugdhulp is opgenomen. In juni 2021 is dit pact ondertekend door alle deelnemende partners.

3.2.2 Leerlingenvervoer

We willen in Groningen dat alle kinderen naar school kunnen komen. Het aanbieden van leerlingenvervoer voor kinderen die vanwege bijzondere omstandigheden niet zelfstandig naar school kunnen reizen, is één van de wettelijke onderwijstaken van de gemeente.

Wat wilden we bereiken in 2021?

- We wilden ouders van kinderen, die vanwege bijzondere omstandigheden zoals handicap of afstand niet zelfstandig naar school kunnen reizen, ondersteunen bij het vervoer;
- We wilden dat deze ouders een vergoeding krijgen voor eigen vervoer of openbaar vervoer. We wilden dat, indien noodzakelijk, aangepast vervoer aangeboden wordt.

Wat hebben we hier voor gedaan?

- We hebben het leerlingenvervoer verzorgd voor diegenen die daarvoor in aanmerking kwamen volgens de Verordening Leerlingenvervoer die in 2019 is vastgesteld;
- We hebben in het schooljaar 2020/2021 651 kinderen gebruik laten maken van het leerlingenvervoer. Hiervan gingen 575 kinderen met de taxi, 20 kinderen met openbaar vervoer en 56 kinderen met eigen vervoer. Ten opzichte van het schooljaar ervoor is dit een lichte daling. Toen kwamen 655 kinderen in aanmerking voor het leerlingenvervoer (551 taxi, 25 openbaar vervoer en 79 eigen vervoer). Er gingen in 2021 wel meer kinderen met de taxi vergeleken met het jaar ervoor. Voor deze kinderen was eigen vervoer of openbaar vervoer niet mogelijk.

Conclusie

We hebben het leerlingenvervoer conform wetgeving en verordening uitgevoerd. De doelstelling is bereikt, de kinderen hebben met behulp van het leerlingenvervoer onderwijs gevolgd.

3.2.3 Passend onderwijs

De Wet passend onderwijs en de Jeugdwet zijn opgesteld als spiegelwetten: beide wetten verplichten afstemming tussen de samenwerkingsverbanden primair en voortgezet onderwijs en gemeenten, over het onderwijs-ondersteuningsplan en het gemeentelijk jeugdplan.

De verantwoordelijkheid voor Passend onderwijs ligt op basis van de gelijknamige wet Passend onderwijs bij het onderwijs. Dit betekent dat het onderwijs niet alleen verantwoordelijk is voor het bieden van een passende onderwijsplek, maar ook voor extra - didactische en pedagogische - ondersteuning van leerlingen primair gericht op het leerproces, de onderwijsontwikkeling en/of het behalen van onderwijsdoelen. De verantwoordelijkheid voor het bieden van Jeugdhulp, ook in het onderwijs, ligt op basis van de Jeugdwet bij de gemeente. Dit betreft jeugdhulp in het kader van opgroei- en opvoedproblemen, psychische problemen en stoornissen en/of gedragsproblemen die het volgen van (passend)onderwijs belemmeren en/of risico's op thuiszitten veroorzaken.

De grens tussen (passend) onderwijs en jeugdhulp is niet altijd even duidelijk. Dat maakt intensieve samenwerking in het kader van aansluiting jeugdhulp en onderwijs noodzakelijk. Het afgelopen jaar hebben we net als in 2020 ingezet om de integrale aanpak van de aansluiting jeugdhulp en onderwijs steeds verder uit te breiden naar de scholen waar deze aanpak echt nodig is. Deze inzet zal naar onze verwachting op termijn leiden tot een afname van de vraag naar (intensieve) jeugdhulp en naar een afname van (risico's op) schoolverzuim en vroegtijdig schoolverlaten (zonder startkwalificatie). De ontwikkelingen in het kader van aansluiting jeugdhulp onderwijs zijn ook van belang voor de transformatie van de jeugdhulp.

Het bieden van (preventieve) ondersteuning en jeugdhulp in en aansluitend op (passend) onderwijs vormt een onderdeel van Positief Opgroeien. Zie ook beleidsveld 4.1.3 [Positief opgroeien](#).

Wat wilden we bereiken in 2021?

- We wilden zoveel mogelijk (preventieve) collectieve ondersteuning bieden in de directe leefomgeving, waaronder het onderwijs en de voorschoolse voorzieningen;
- We wilden efficiëntere inzet van ondersteuning en jeugdhulp in het onderwijs realiseren en we wilden individuele ondersteuning en jeugdhulp in school vervangen door inzet van (preventie) collectieve onderwijs-zorg-arrangementen;
- We wilden een provinciale financieringssystematiek voor collectieve ondersteuning in het onderwijs ontwikkelen, daar waar het leerlingen uit de hele provincie betreft (zoals het speciaal onderwijs, het voortgezet onderwijs en het mbo).

Wat hebben we hier voor gedaan?

- We hebben de beschikking gekregen over en een analyse gemaakt van jeugdhulpgegevens op schoolniveau;
- We hebben analyses uitgevoerd op de ondersteuningsvraag in het Speciaal Onderwijs;
- We zijn gestart met implementatie van het nieuwe Thuiszitterspact 2.0 Groningen 2021-2024, waarbij ook de koppeling jeugdhulp/onderwijs is belegd;
- We zijn gestart met de uitwerking van een provinciale financieringssystematiek voor collectieve ondersteuning in het speciaal onderwijs; de uitwerking is nog niet afgerond. Om tot langjarige afspraken hierover te komen met alle gemeenten in de jeugdhulpregio Groningen en alle samenwerkingsverbanden passend onderwijs die actief zijn in onze regio, is meer analyse en inzicht nodig over de behoefte per school. In 2021 zijn hierin veel stappen gezet, maar nog niet voldoende om hieruit een financieringssystematiek te distilleren;

- Door corona is er op scholen noodgedwongen heel veel aandacht gegaan naar het uitvoeren van bijbehorende maatregelen om zo de scholen draaiende te houden. Er is minder ruimte voor ontwikkeling geweest. Dit is een reden waarom de voortgang op dit onderdeel minder snel gaat dan vooraf verwacht;
- We hebben ingezet op voortzetting én uitbreiding van pilots in het Speciaal Onderwijs met betrekking tot de inzet van collectieve ondersteuning;
- We hebben ingezet op de voortzetting van de reeds bestaande inzet zoals School als Wijk en de VO WIJ-teams.

Conclusie

De samenwerking met het onderwijs op het gebied van aansluiting jeugdhulp en onderwijs is in 2021 verder versterkt. Naast voortzetting van succesvolle aanpakken, zoals School als Wijk en de VO WIJ-teams, heeft het ook geresulteerd in het collectief aanbieden van jeugdhulp op een aantal scholen (in plaats van individuele indicaties). Er is tevens extra inzet gepleegd op het goed analyseren van de ervaren problematiek en het daadwerkelijk op een andere manier inzetten van jeugdhulp in het onderwijs. Hiermee komen steeds stappen verder, wat leidt tot collectieve zorgarrangementen op scholen en een financieringssystematiek waarbij alle gemeenten in onze jeugdhulpregio bijdragen aan de kosten van jeugdhulp die op scholen aangeboden wordt.

Wat heeft het gekost?

In dit onderdeel geven wij per deelprogramma een toelichting op de afwijking in de baten en de lasten > 250 duizend euro.

Deelprogramma (bedragen x 1.000 euro)	Primitieve begroting	Actuele begroting	Rekening 2021	Verschil
Lasten				
03.1 Onderwijskansen	28.028	31.412	28.922	2.490
03.1.1 Kansen en kwaliteitsbewaking	6.464	7.731	6.467	1.264
03.1.2 Nieuwe impuls vensterschool	211	211	249	-38
03.1.3 Volwasseneneducatie	2.571	2.620	2.629	-9
03.1.4 Onderwijshuisvesting	17.192	19.263	18.017	1.246
03.1.5 Talentontwikkeling	1.590	1.587	1.558	28
03.2 Voorkomen schooluitval	3.651	4.072	3.797	275
03.2.1 VSV en Leerplicht	2.117	2.565	2.143	422
03.2.2 Leerlingenvervoer	1.534	1.507	1.654	-147
Totaal Lasten	31.679	35.483	32.718	2.765
Baten				
03.1 Onderwijskansen	8.893	10.591	10.990	399
03.1.1 Kansen en kwaliteitsbewaking	3.724	4.346	3.541	-805
03.1.2 Nieuwe impuls vensterschool	0	0	0	0
03.1.3 Volwasseneneducatie	2.500	2.549	2.568	19
03.1.4 Onderwijshuisvesting	2.663	3.688	4.858	1.170
03.1.5 Talentontwikkeling	8	8	23	16
03.2 Voorkomen schooluitval	989	1.463	1.322	-141

03.2.1 VSV en Leerplicht	989	1.463	1.307	-156
03.2.2 Leerlingenvervoer	0	0	15	15
Totaal Baten	9.883	12.054	12.312	259
Totaal Saldo voor bestemming	21.797	23.430	20.406	3.024
Reserve mutaties				
Totaal toevoegingen	3598	3.295	3.295	0
Totaal onttrekkingen	636	1.173	1.173	0
Totaal saldo na bestemming	24.758	25.551	22.528	3.023

Financiële toelichting

3.1 Onderwijskansen	Lasten	Baten	Saldo
Afwijking	2.490	399	2.889
Onderwijshuisvesting (V 492 duizend euro)			
<p>We hebben de wettelijke taak om huisvesting te verzorgen voor scholen in het primair en secundair onderwijs. In dit kader worden aan scholen beschikkingen afgegeven om werkzaamheden uit te voeren aan de schoolgebouwen. Omdat voor 775 duizend euro aan beschikkingen niet is gerealiseerd, is een voordeel ontstaan. Dit heeft vooral te maken met nog niet uitgevoerde werkzaamheden (675 duizend euro). Daarnaast hebben we lagere lasten doordat een huurvergoeding pas medio 2021 ingegaan is, terwijl we voor een heel jaar begroot hadden (80 duizend euro). Hier tegenover staan niet begrote uitgaven voor 340 duizend euro, omdat beschikkingen uit voorgaande jaren niet zijn begroot, maar wel uitgekeerd. Het resterende voordeel is het saldo van diverse kleinere verschillen.</p>			
Brandveiligheid (V 340 duizend euro)			
<p>Het uitvoeringsprogramma brandveilig gebruik gemeentelijke panden is een meerjarig programma. De uitvoering hiervan vindt vanaf 2022 plaats. De aanloopkosten die we in 2021 hebben gemaakt, hebben we verantwoord in programma 14.</p>			
Verkoopopbrengst Jacobijnerstraat (V 330 duizend euro)			
<p>In 2021 hebben we het schoolgebouw in de Jacobijnerstraat verkocht. De boekwinst bedraagt 900 duizend euro. Hiervan is 550 duizend euro bestemd voor de reserve voor MFA De Wiardt ter dekking van de kapitaallasten. Het restant bedraagt na aftrek van de verkoopkosten 330 duizend euro. Dit is in 2021 vrijgevallen.</p>			
Projectkosten Beatrixlaan (N 110 duizend euro)			
<p>In 2020 hebben we de voormalige Sint Nicolaasschool aan de Beatrixlaan verkocht en hebben we een verkoopresultaat van 830 duizend euro ten gunste van het resultaat verantwoord. In 2020 hebben we afgesproken dat de opbrengst mede aangewend zou worden voor nagekomen projectkosten en voor de herinrichting van het gebied bij deze voormalige school. Deze kosten bedragen in 2021 110 duizend euro.</p>			
Scholenprogramma Groningen (V 1,0 miljoen euro)			
<p>In 2021 hebben we een beschikking ontvangen van 1,0 miljoen met betrekking tot het pluspakket voor scholen in het aardbevingsgebied. Deze baten zijn niet begroot, omdat de beschikking pas ultimo 2021 is afgegeven.</p>			
Subsidies (V 160 duizend)			
<p>We hebben 160 duizend euro aan verleende subsidies uit voorgaande jaren terug ontvangen.</p>			

Kinderopvang (V 119 duizend euro)

In 2020 hebben we van het Rijk in verband met de 'noodopvang kinderen van ouders met een cruciaal beroep' en 'voorschoolse voorziening peuters' gelden ontvangen. Omdat we bij het opstellen van de jaarrekening 2020 nog niet wisten of er in 2021 een vergoeding zou volgen voor de ouderbijdragen of dat er noodopvang zou moeten plaatsvinden, is een deel van deze gelden meegenomen naar 2021. Een groot deel van dit bedrag is in 2021 ingezet, per saldo resteert een voordeel van 53 duizend euro.

Daarnaast hebben we in 2021 66 duizend euro minder uit te geven aan de kwaliteitsinspecties van de kinder- en gastouderopvang door de GGD. Door corona-maatregelen hebben deze inspecties vertraging opgelopen.

Aanpak laaggeletterdheid (V 103 duizend euro)

Voor de extra inzet laaggeletterdheid is in het arbeidsmarkt-regioverband voor de periode 2020-2024 een plan opgesteld. Doordat het plan pas halverwege 2020 is vastgesteld, is er enige vertraging ontstaan in de uitgaven. Van de beschikbare middelen verwachten we dit jaar 103 duizend euro niet in te zetten.

Conform het projectplan zetten we deze middelen de komende jaren in.

Overige verschillen (V 455 duizend euro)

De overige verschillen tellen op tot een voordeel van 455 duizend euro. Aan dit voordeel liggen diverse afwijkingen ten grondslag. Zo zijn de kapitaallasten (onder andere voor het nieuwe Kindcentrum Ten Boer) en de externe deskundigheidskosten lager dan begroot. Ook hebben we hogere baten als gevolg van een externe bijdrage voor tijdelijke kosten huisvesting en doordat we meer kosten zoals gas, water en licht aan huurders hebben doorbelast dan begroot.

Risico's

Voor een totaal overzicht van de risico's zie Paragraaf 3: [Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#)

Ontwikkelingen

Voor een totaal overzicht van de ontwikkelingen zie Paragraaf 3: [Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#)

Programma 4: Welzijn, gezondheid en zorg

Doelstelling en relevante beleidsnota's

Het programma is verder uitgewerkt in de volgende beleidsnota's:

[Positief opgroeien Preventief integraal jeugdbeleid Gemeente Groningen 2022 – 2032](#)

[Healthy Ageing Visie en Groningen Gezond 2018-2021](#)

[Kadernotitie Transformatieagenda Jeugdhulp Groninger gemeenten 2018-2020](#)

[Lokaal preventieakkoord](#)

[Koersdocument visie inkoop jeugdhulp gemeente Groningen \(2020\)](#)

[Nota regionaal kompas 'Actief onder Dak' \(2014-2017\)](#)

[Samen Sterk in Stad \(2012-2015\)](#)

[Beleidsplan/ Uitvoeringsplan Vernieuwing Sociaal Domein gemeente Groningen 2014/2015](#)

[Meedoen maakt het verschil \(maatschappelijke participatie\) 2014](#)

[Meerjarenprogramma 'Van Beschermd wonen naar wonen met begeleiding op maat' \(2015\)](#)

[Uitvoeringsnota zelforganisaties 2011-2014](#)

[Regiovisie huiselijk geweld en kindermishandeling \(2014\)](#)

[Contouren jeugdstelsel Groningen 2015-2018](#)

[\(Re\)-visie zicht op werk & participatie in Stad \(2012\)](#)

[Groningen voor elkaar, visie en uitgangspunten voor de uitvoering van de decentralisaties en "Jeugd ieders zorg!" \(2012\)](#)

Relevante ontwikkelingen

De impact van de corona pandemie was stevig maar niet eenduidig. Bij meerdere doelgroepen zagen we op alle leefgebieden een toename van zwaardere problematiek. Het aantal mensen op de wachtlijsten bij zorgaanbieders is toegenomen. Eenzaamheid is toegenomen onder zowel ouderen als jongeren en mantelzorgers raakten overbelast. Stichting WIJ Groningen heeft extra jeugd- en jongerenwerk ingezet om jongerenproblematiek beheersbaar te houden. Onze basisvoorzieningen zoals buurthuizen raakten financieel in zwaar weer wat we met extra steunmaatregelen zoveel mogelijk hebben opgevangen. Anderzijds bleven we ook in 2021 zien dat Groningers elkaar willen helpen en dat mooie initiatieven ontstonden. De geestelijke gezondheidszorg geeft ook aan op een deel van de clientèle positieve effecten te zien vanwege meer regelmaat en een minder jachtige samenleving.

De mentale druk bij jongeren en jongvolwassenen is zeker door de lockdown aan het einde van 2021 een nog groter probleem geworden. Ook in andere leeftijdsgroepen zagen we meer gevoelens van angst, stress, somberheid en eenzaamheid. De verwachte economische terugval, die bepaalde bevolkingsgroepen extra raakte, zette de mentale gezondheid nog verder onder druk. Anderzijds hebben we in 2021 geen stijging van het aantal dak- en thuislozen kunnen ontdekken en is ook het aantal meldingen huiselijk geweld Bij Veilig Thuis Groningen niet toegenomen, maar desalniettemin hoog. Ook de cijfers met betrekking tot suïcide lieten geen stijgende lijn zien. In deze sectoren (veilig thuis, maatschappelijke opvang, ggz) speelde wel vergrote werkdruk en personeelstekort vanwege hoog (corona)ziekteverzuim. Ook was bij de sectoren MO, BW, aanpak huiselijk geweld

en vrouwenopvang de doorstroom naar andere passende huisvesting een groeiend probleem. Daardoor bleven mensen langer in de voorzieningen en raakten voorzieningen overvol.

Coronaperspectiefplan; 'Iedereen doet weer mee in 050'

Als gemeente hebben we samen met onze partners in 2021 een enorme inspanning geleverd om de negatieve sociale effecten van de coronacrisis op de inwoners en de samenleving zo veel mogelijk te dempen. Er zijn verschillende maatregelen getroffen en acties ingezet. Het Sociaal Perspectiefplan Corona 'Iedereen doet mee in 050' is aanvullend op deze maatregelen en acties.

In de zomer van 2021 hebben we met verschillende partners (zorg, onderwijs, sport en cultuur) ons ingezet om de sociale cohesie en basis te versterken langs 3 lijnen; Meedoen & Participeren, Veerkracht & Zorg en Gezonde & actieve leefstijl.

In Q4 van 2021 hebben we de tijd genomen om te onderzoeken waar de samenleving echt behoefte aan heeft en is duidelijk geworden dat de corona maatregelen als contrast vloeistof hebben gediend voor bestaande problematiek.

Deelprogramma 4.1: Sociaal klimaat

In het deelprogramma Sociaal klimaat staan beleidsinterventies centraal die gericht zijn op het versterken van de lokale sociale basis. Het draait daarbij om het bevorderen en faciliteren van vitale leefgemeenschappen in wijken en buurten waarin bewoners omwille van hun talenten en hun betekenis voor de ander worden uitgenodigd om mee te doen. De maatschappelijke effecten waaraan deze interventies bijdragen zijn erop gericht dat onze inwoners het gevoel hebben dan wel ervaren erbij te horen, zich betrokken voelen bij en inzetten voor elkaar en de eigen leefomgeving, regie hebben over hun leven, participeren en zich gezond en veilig voelen. Deze interventies ontwikkelen we vanuit het besef dat optimale deelname aan de (lokale) samenleving niet voor iedereen een vanzelfsprekendheid is.

Beleidsvelden

- Actief burgerschap en bewonersinitiatieven
- Bevorderen van samenredzaamheid, sociale samenhang en leefbaarheid in de wijken
- Positief opgroeien
- Diversiteit, integratie en emancipatie
- Lokaal gezondheidsbeleid, infectieziektebestrijding en openbare gezondheidszorg
- Sociale basisvoorzieningen

Met de volgende indicatoren is de werking van ons beleid in dit deelprogramma gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of eenmaal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Effectindicator(en): Sociale netwerken	Rekening 2019	Rekening 2020	Begroting 2021	Rekening 2021
% bewoners (18 jaar e.o.) dat aangeeft zich (wel eens) eenzaam te voelen	-	27%	-	-
% bewoners (18 jaar e.o.) dat aangeeft (zeer) tevreden te zijn over de wijze van meedoen aan de Groningse samenleving	-	61%	-	-
% bewoners (18 jaar e.o.) dat aangeeft voldoende contacten te hebben met anderen	-	91%	-	-

Effectindicator(en): Maatschappelijk actief en betrokken	Rekening 2019	Rekening 2020	Begroting 2021	Rekening 2021
% bewoners (18 jaar e.o.) dat aangeeft zich in de afgelopen 12 maanden (wel eens) actief te hebben ingezet voor de eigen woonbuurt	-	26%	-	-
% bewoners (18 jaar e.o.) dat aangeeft in de afgelopen 12 maanden (wel eens) vrijwilligerswerk te hebben gedaan	-	29%	-	-
% bewoners (18 jaar e.o.) dat aangeeft in de afgelopen 12 maanden (wel eens) mantelzorg te hebben geboden	-	21%	-	-

Effectindicator(en): Opgroeien	Rekening 2019	Rekening 2020	Begroting 2021	Rekening 2021
% jongeren (groepen 2 en 4 VO) dat zich onvoldoende weerbaar voelt	10%	-	-	-
% jongeren (groepen 2 en 4 VO) dat aangeeft minimaal 2-3 keer per maand gepest te worden	3,2%	-	-	-
% jongeren (groepen 2 en 4 VO) dat aangeeft (veel) inactief (sedentair) gedrag te vertonen	56%	-	-	-

Effectindicator(en): Omgang, acceptatie en integratie	Rekening 2019	Rekening 2020	Begroting 2021	Rekening 2021
% bewoners (18 jaar e.o.) dat aangeeft dat buurtgenoten prettig met elkaar omgaan	-	73%	-	-
% bewoners (18 jaar e.o.) dat aangeeft zich in de afgelopen 12 maanden (wel eens) gediscrimineerd te hebben gevoeld	-	12%	-	-

Effectindicator(en): Maatschappelijke voorzieningen	Rekening 2019	Rekening 2020	Begroting 2021	Rekening 2021
% bewoners (18 jaar e.o.) dat aangeeft (zeer) tevreden te zijn over de aanwezigheid van plekken om elkaar te ontmoeten, zoals buurthuizen, pleinen en parken, in of nabij de eigen buurt	-	66%	-	-

4.1.1 Actief burgerschap en bewonersinitiatieven

Wij werken aan een inclusieve samenleving waaraan iedereen naar vermogen kan deelnemen. In dat kader stimuleren we actief burgerschap in veerkrachtige buurten en wijken en bieden we faciliteiten aan betrokken burgers die verantwoordelijkheid willen nemen voor elkaar en voor hun omgeving. We stimuleren en faciliteren activiteiten die de verbondenheid met de medemens of de gemeenschap waartoe men behoort bevorderen.

Met de onderstaande indicatoren is de voortgang van dit beleidsveld gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of één maal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Prestatie indicator(en)	Rekening 2019	Rekening 2020	Begroting 2021	Rekening 2021
Aantal ondersteunde bewoners-initiatieven in het kader van innovatie ateliers	4	4	Toename	27

Wat wilden we bereiken in 2021?

We wilden de 'beweging' van actief burgerschap verder voeden en faciliteren zodat zij zich verder uit kan breiden. We hebben gestreefd naar een toename van het aantal actieve burgers en burgerinitiatieven in de verschillende wijken en dorpen.

Wat hebben we hier voor gedaan?

We hebben 3 rondes inwonersinitiatieven uitgezet en 27 bewonersinitiatieven gehonoreerd. Via de gebiedsteams zijn de rondes bekendgemaakt en werden bewoners en netwerkpartners uitgenodigd initiatieven en ideeën aan te dragen vanuit de gebieden. Het ging om initiatieven met een sociaal doel, die eenmalig gefinancierd konden worden. Voorbeelden zijn onder andere een matchmarkt voor jongeren en vrijwilligersorganisaties, een bankjesroute met beweegtegels, wijkwandelingen en een Diabetes Challenge.

Conclusie

Er zijn vele kleinschalige inwonersinitiatieven gehonoreerd die via onze gebiedsgerichte aanpak zijn gevonden. Het waren diverse activiteiten door bewoners geïnitieerd met als doel de saamhorigheid en leefbaarheid in de buurt te vergroten. Inwoners weten beter hun initiatieven via de gebiedsteams bekend te maken.

4.1.2 Bevorderen van samenredzaamheid, sociale samenhang en leefbaarheid in de wijken

Het bevorderen van sociale samenhang, samenredzaamheid en leefbaarheid in de wijken en dorpen is een belangrijk doel van de gebiedsgerichte aanpak. Daarin zetten we in op contact met bewoners en andere stakeholders in de wijken en dorpen in gebiedsnetwerken. We investeren in een sterke sociale basis. Dit vanuit 'het gewone leven': inwoners, vrijwilligersorganisaties, buurtaccommodaties, kerken, scholen, ondernemers, dorpsverenigingen, maar ook met behulp van het preventieve collectieve deel binnen de WIJ teams.

Met de onderstaande indicatoren is de voortgang van dit beleidsveld gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of één maal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Prestatie indicator(en)	Rekening	Rekening	Begroting	Rekening
	2019	2020	2021	2021
% Mantelzorgers (18 jaar e.o.) dat aangeeft zich (zwaar) belast te voelen bij het geven van mantelzorg	-	18%	Afname	-
Kengetal				
Aantal (nieuw) ingezette vrijwilligers door Humanitas	791	2.500	Toename	2.780

Wat wilden we bereiken in 2021?

- We wilden bereiken dat de inwoners van de Groninger wijken en dorpen met plezier wonen en leven in veerkrachtige wijken en dorpen, waar mensen elkaar kennen en elkaar waar nodig ondersteunen en helpen; waar het bruist van activiteiten die door, voor en met bewoners worden georganiseerd;
- We wilden dat vrijwilligers en mantelzorgers zich (h)erkend voelden en passend werden ondersteund en gewaardeerd werden voor hun inzet;
- We wilden de ontwikkeling van preventieve collectieve activiteiten stimuleren door of in samenspraak met bewoners;
- We wilden de aansluiting van de formele beroepsmatige zorg op de informele zorg verder versterken.

Wat hebben we hier voor gedaan?

- We zijn gebiedsgericht samen met vrijwilligers, inwoners, (maatschappelijke)organisaties en professionals uit het dorp of de wijk in gesprek gegaan over wat zij nodig hebben voor een sterke sociale basis en leefbaarheid in het dorp of de wijk;

- We hebben geïnvesteerd in de verdere ontwikkeling van de preventieve en collectieve aanpak binnen de WIJ-teams;
- We hebben onder anderen de volgende organisaties gesubsidieerd: Humanitas, Link050, HIP en Present voor hun vrijwilligers projecten; coalitie Eensamen en de website 'We helpen'. We hebben passend en op maat de buurtaccommodaties/dorpshuizen gesubsidieerd voor ontmoeting en activering; vanuit Corona herstelgelden hebben we de herstart- subsidieregeling dorps- en buurthuizen COVID-19 uitgevoerd, waar 45 dorps-buurthuizen gebruik van hebben gemaakt.
- Vrijwilligers en mantelzorgers zijn in Coronatijd zoveel mogelijk telefonisch en digitaal ondersteund. De waardering van de mantelzorgers is middels de mantelzorgwaarderingskaart met vouchers uitgevoerd en in het kader van de Dag van de Mantelzorg heeft de mantelzorg 10-daagse met tal van activiteiten plaatsgevonden;
- Door het bondgenootschap met Link050, Humanitas, Missie050, Present en samenlevingsopbouw WIJ wordt de aansluiting tussen formele ondersteuning (beroepsmatig) en informele ondersteuning versterkt. Vanuit Coronaherstelgelden is één telefoonnummer onder de noemer Groningers helpen elkaar uitgevoerd.
- Vanuit Coronaherstelgelden is de Coalitie Eensamen drie groepsgerichte interventies aan het uitrollen in diverse wijken

Conclusie

Door Corona is de druk op mantelzorgers toegenomen, vanwege het wegvallen van dagbesteding en dergelijke. Juist de groepsgerichte activiteiten die de samenredzaamheid en de sociale cohesie bevorderen hebben minder dan gewenst kunnen plaatsvinden. De inzet van vrijwilligers bij Humanitas is toegenomen naar 2.780 waarvan 857 nieuwe inschrijvingen.

4.1.3 Positief opgroeien

Positief opgroeien is ons preventief jeugdbeleid. Het is een beweging die het kind en de stem van het kind centraal stelt en zich richt op het gezond, veilig en kansrijk opgroeien van jeugdigen. Hiervoor richten wij voorzieningen in op zowel wijk- als stedelijk niveau. We streven er naar dat alle kinderen en jongeren, ook zij die meer risico lopen op ontwikkelingsachterstanden, opgroeien in een positieve en stimulerende leefomgeving, waarin ze kansen krijgen hun talenten te ontwikkelen en actief te participeren en waarbij we zo veel mogelijk willen voorkomen dat kinderen en jongeren een beroep moeten doen op een zwaardere vorm van jeugdhulp.

Positief opgroeien is inhoudelijk breed, met verschillende relaties met ander beleidsvelden. In enkele beleidsvelden zijn dan ook koppelingen gemaakt met 'positief opgroeien'. Door middel van het icoontje zijn activiteiten die passen bij Positief Opgroeien te herkennen.

Wat wilden we bereiken in 2021?

- Meer doorlopende lijnen in de ontwikkeling en in de zorg en ondersteuning van kinderen (in de school en in de wijk), te beginnen bij het jonge kind met het programma Kansrijke start, het vensterschool programma voor kinderen in de basisschool leeftijd en initiatieven in het kader van aansluiting jeugdhulp-onderwijs;
- Inwoners en betrokken partijen in de wijk, waaronder scholen, kinderopvang, WIJ Groningen en JGZ, meer regie en gezamenlijke verantwoordelijkheid laten nemen voor de beweging van Positief Opgroeien in de wijk en voor het samen ontwikkelen van preventieve ondersteuningsnetwerken voor kinderen en jongeren, voor het ontwikkelen van kindvriendelijke wijken;
- Meerjarige subsidiëring van de wijkplannen Positief Opgroeien en een wijze van subsidieverantwoording die aansluit bij het proces om meer regie en verantwoordelijkheid neer te leggen bij inwoners zelf en bij betrokken maatschappelijke partners.

Wat hebben we hier voor gedaan?

- We hebben het in gezamenlijkheid opstellen van wijkplannen, en het leggen van verbindingen tussen inwoners en betrokken partijen in de wijk, gefaciliteerd door de inzet van aanjagers Positief Opgroeien;
- We hebben de eerste analyses uitgevoerd om te komen tot een nieuwe wijze van subsidiëring van de wijkplannen;
- We hebben de Kadernota Positief Opgroeien opgeleverd.

Conclusie

We hebben ook in 2021 sterk ingezet op een integrale aanpak om te komen tot een doorlopende lijn in de ontwikkeling, de zorg en de ondersteuning van kinderen. De Kadernota Positief Opgroeien dient hierbij als beleidsuitgangspunt voor alle beleidsvelden die preventieve inzet plegen op kinderen en jongeren. We zagen dat door Corona op wijkniveau de inzet en focus verschoof. Denk hierbij aan de opgelopen onderwijsachterstanden, de mentale gezondheid van kinderen/jongeren en zinvolle vrijetijdsbesteding. Hier is door alle betrokken ketenpartners sterk op ingezet binnen de beschikbare capaciteit.

4.1.4 Diversiteit, integratie en emancipatie

Doelstelling diversiteitsbeleid:

- Wij willen dat iedereen in Groningen ongeacht etniciteit, seksuele gerichtheid, leeftijd, geslacht of beperking, kansen krijgt om actief aan onze samenleving mee te doen;
- Wij willen dat iedereen zich in Groningen thuis voelt en dat Groningen door al die verschillende mensen sterker en aantrekkelijker wordt.
- Wij bedden het diversiteitsbeleid in alle beleidssectoren in en maken daarmee alle beleidssectoren medeverantwoordelijke voor het garanderen en vergroten van de kansen om actief mee te doen.

Met de onderstaande indicatoren is de voortgang van dit beleidsveld gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of één maal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Kengetal	Rekening 2019	Rekening 2020	Begroting 2021	Rekening 2021
Aantal samenwerkingspartners dat zich verbindt aan de thema's van de diversiteitsagenda.	25	40	25	40
Aantal activiteiten dat vanuit het activiteitenbudget mede gesubsidieerd wordt.	35	25	35	35

Wat wilden we bereiken in 2021?

In onze visie op diversiteit, inclusie en emancipatie staan van oudsher de thema's zichtbaarheid, sociale acceptatie, emancipatie en antidiscriminatie centraal. Vanuit ons nieuwe Diversiteitsbeleid uit juni 2021 hebben wij daar de thema's gedeelde geschiedenis en mensenrechten aan toegevoegd. Wij hebben deze thema's actief onder de aandacht van andere gemeentelijke beleidsterreinen gebracht en hebben voor de eigen organisatie diversiteitsplannen opgesteld, waarmee wij zelf ook nadrukkelijk het goede voorbeeld willen geven en zijn. Wij houden blijvend aandacht voor de bijzondere vraagstukken die sommige (groepen) inwoners ervaren en waar bestaand beleid niet altijd een antwoord op heeft.

Wat hebben we hier voor gedaan?

- In juni 2021 presenteerden wij onze visie op diversiteit en inclusie in de Diversiteitsagenda 2.0, 'Iedereen is anders en in Groningen is ruimte voor iedereen', Nieuw element hierin is de aandacht voor de geschiedenis die ons Groningers verbindt en die wij als Groningers met elkaar delen.

- Met het ondertekenen van het Charter voor Diversiteit hebben wij samen met negen grote lokale organisaties het thema diversiteit en inclusie op de werkvloer opgepakt en vertalen wij dit de komende jaren in concrete acties.
- Vooruitlopend op het (voor)onderzoek naar een permanent Gronings slavernijmonument, onthulden wij in december 2021 samen met betrokken inwoners en organisaties alvast een tijdelijk slavernijmonument in het Tschumi-paviljoen.
- De reizende expositie Pride Photo kwam in het voorjaar 2021 voor het eerst naar Groningen. De fototentoonstelling rondom de Der Aa-kerk ging onder meer over eenzaamheid onder oudere lhbtj-personen, geweld tegen transgenders, lhbtj-vluchtelingenproblematiek en Black Lives Matter.
- Wij hebben een financiële bijdrage geleverd aan de culturele manifestatie Bitterzoet Erfgoed, waarin het slavernijverleden van Groningen en de doorwerking hiervan op het heden centraal staat.
- Vanwege een toename van het aantal discriminatiemeldingen verdubbelde de rijksoverheid de middelen voor ons Discriminatie Meldpunt Groningen (DMG). Hiermee hebben wij de capaciteit van de wettelijke taken van het DMG uitgebreid, te weten het registeren en het afwikkelen van discriminatieklachten.

Conclusie

Het afgelopen jaar is gebleken dat verschillen ook regelmatig tot maatschappelijke onrust kunnen leiden. Met een duidelijke visie op diversiteit en inclusie zoals vastgelegd in de Diversiteitsagenda 2.0 en door het toevoegen van de thema's gedeelde geschiedenis en mensenrechten, hebben wij oog voor de gevoelens in de samenleving en bieden wij onder meer via een meerjarig programma van activiteiten en projecten handvaten om te komen tot een samenleving waarin iedereen mee moet kunnen doen, zonder zich achtergesteld, buitengesloten of gediscrimineerd te voelen. Hiermee spelen wij als overheid in op actuele maatschappelijke ontwikkelingen. Met het ondertekenen van het Charter voor Diversiteit en het uitwerken van de daarbij behorende acties zetten wij als werkgever ook zelf stappen in de richting van het verhogen van diversiteit en inclusie op de werkvloer.

4.1.5 Lokaal gezondheidsbeleid en publieke gezondheid

Onze ambitie is dat iedereen, jong en oud, gezonder door het leven gaat en gezond ouder wordt. Ons doel is een samenleving waar iedereen naar vermogen meedoet, gelijke kansen heeft en bestaanszekerheid heeft. We investeerden in 2021 dan ook weer in een sociale en fysieke leefomgeving die de gezondheid van onze inwoners beschermt en die gezond gedrag makkelijker maakt. Een gezonde dagelijkse omgeving moet veilig zijn, rookvrij zijn, uitnodigen tot ontmoeting en beweging en de consumptie van gezonde voeding stimuleren. We betrekken inwoners hierbij.

 Tussen groepen inwoners en wijken of dorpen bestaan substantiële verschillen qua gezondheid en leefstijl, die mede samenhangen met de sociaaleconomische situatie van de bewoners. Deze verschillen worden door de huidige coronacrisis vergroot voor kwetsbare groepen in deze wijken. Te denken valt aan inkomensonzekerheid, mentale problemen, opleidingsachterstand en gezondheidsschade door corona. Reden te meer om ons extra te richten op de wijken waar veel gezondheidspotentieel is. De gebiedsgerichte aanpak biedt kansen om een gezonde en veerkrachtige wijk te realiseren. Daarbij hanteerden we geen top down benadering maar keken we samen met inwoners en andere partijen naar wat waar nodig is en waar kansen liggen om een gezonde - fysieke en sociale - leefomgeving te creëren.

Op basis van de Wet publieke gezondheid (Wpg) voerde de Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst (GGD) taken uit op het gebied van preventie, gezondheidsbevordering en -bescherming. In de dienstverleningsovereenkomst (DVO) maakten we afspraken op welke wijze de GGD optimaal kon bijdragen aan het realiseren van onze doelen.

Dat twee jaar corona de gezondheid negatief heeft beïnvloed lijkt evident, op grond van diverse onderzoeken. Uit de gezondheidsmonitor van de GGD (2020) zien we sinds 2016 met name een verslechtering op het gebied van

overgewicht (in relatie tot toename sedentair gedrag), mentale weerbaarheid en eenzaamheid. Of en in hoeverre deze ontwikkelingen daadwerkelijk door corona zijn veroorzaakt of versterkt, is onbekend.

Wat wilden we bereiken in 2021?

- De samenwerking met de GGD in zowel de gemeenschappelijke regeling Publieke Gezondheid & Zorg Groningen (PG&Z) als de Dienstverleningsovereenkomst tussen de gemeente Groningen en de GGD verder te verstevigen en bestendigen;
- Meer inzicht krijgen in 'evidence based' interventies binnen lokaal gezondheidsbeleid die bijdragen aan vergroten van het aantal gezonde levensjaren en de gezondheidsverschillen tussen wijken en groepen te verkleinen;
- Zowel regionaal als lokaal werken de belangrijkste partners in publieke gezondheid (Groninger gemeenten, GGD, Menzis, kennisinstellingen, ziekenhuizen, de Vereniging Groninger Dorpen en andere organisaties) samen op een aantal sleutel thema's om de gezonde levensjaren van de inwoners van provincie Groningen te vergroten en om gezondheidsverschillen te verkleinen;
- Nog meer gebouwen en openbare ruimtes met een publieke functie rookvrij maken binnen de gemeente Groningen;
- De netwerken van positief opgroeien hebben gezondheid en het maken van gezonde keuzes voor kinderen in hun dagelijkse werkpraktijk en activiteiten geïntegreerd;
- Realiseren van een kansrijke start voor meer kinderen, door het verstevigen van het netwerk rondom geboortezorg (huisartsen, verloskundigen, kraamhulp et cetera).

Wat hebben we hier voor gedaan?

- Met de Aletta Jacobs School of Public Health en de lector Gezonde Stad ontwikkelden we *evidence based* gezondheidsbeleid. Nieuwe kennis uit onderzoeken werd gedeeld via Leernetwerken, kennisateliers en webinars;
- We zijn partner in het regionale Preventie Overleg Groningen (POG) waarin een groot aantal organisaties op het gebied van gezondheid (wetenschappelijk, bestuurlijk en uitvoerend) samenwerken. In 2021 haalde het POG enkele grote subsidies binnen;
- Naast een regionaal preventieakkoord ontwikkelden we een lokaal preventieakkoord 2021 met de thema's roken, overgewicht en mentale weerbaarheid, met als verbindende programma's kansrijke start en de JOGG-aanpak;
- Jongeren Op Gezond Gewicht (JOGG) is in de gemeente Groningen een instrument binnen Positief Opgroeien en binnen de wijkvernieuwing. We zetten JOGG-regisseurs in, in vijf wijken waarbij de JOGG-regisseurs beschikten over vijf wijkbudgetten om hun doel, gezond gedrag in de sociale en fysieke leefomgeving van het opgroeiende kind en het gezin de norm maken, handen en voeten te geven;
- De samenwerking met betrokken partijen is geïntensiveerd en uitgebreid. We ontwikkelden een overkoepelend zorgpad (verwijsroute) vroegsignalering en schreven een plan om het thema armoede hoger op onze agenda krijgen. Ook zetten we een ervaringsdeskundige in armoede in en startten diverse verbeteronderzoeken waaronder een praktijkverbeteringstraject voor signalering en begeleiding van zwangeren met een psychische kwetsbaarheid.

Conclusie

Door de coronacrisis is het belang van (mentale) gezondheid hoger op de agenda komen te staan. In 2021 is onze gezondheidsnota met een jaar verlengd naar 2022, om in te kunnen spelen op landelijke en regionale ontwikkelingen in preventie. Daarnaast hebben wij een Lokaal Preventieakkoord geschreven om op een aantal thema's extra te kunnen inzetten.

4.1.6 Sociale basisvoorzieningen

In de transformatie van het brede sociaal domein spelen sociale basisvoorzieningen een sleutelfunctie. Het werken aan een optimale benutting van sociale basisvoorzieningen is namelijk een belangrijke voorwaarde voor een succesvolle transformatie. Basisvoorzieningen worden wijk- en dorpsbreed aangeboden, door een divers aantal partijen. Gedacht kan worden aan de vrijwilligersprojecten van Humanitas, of aan het brede aanbod aan activiteiten vanuit de verschillende buurt- en dorpsaccommodaties. Voor een nauwkeuriger omschrijving van onze interventies in de sociale basis verwijzen we naar de beleidsvelden 4.1.1: [Actief burgerschap en bewonersinitiatieven](#) en 4.1.2: [Bevorderen van samenredzaamheid, sociale samenhang en leefbaarheid in de wijken](#). De interventies die in dit deelprogramma centraal staan hebben betrekking op WIJ Groningen. WIJ Groningen heeft namelijk een sleutelpositie waar het gaat om het benutten van sociale basisvoorzieningen. WIJ Groningen geeft uitvoering aan een groot aantal gemeentelijke taken en verantwoordelijkheden op grond van de Jeugdwet en de nieuwe Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo). Het geheel aan taken richt zich in belangrijke mate op (collectieve) preventie en individuele ondersteuning voor onze inwoners.

WIJ Groningen heeft een faciliterende taak richting de basisvoorzieningen in de wijk, buurt of dorp. Deze basisvoorzieningen zijn van groot belang voor de leefbaarheid en de sociale samenhang. WIJ Groningen zet zich daarom in op het zo goed mogelijk benutten van de mogelijkheden die in deze sociale basis aanwezig zijn. Hierbij kan worden gedacht aan basisvoorzieningen op het gebied van welzijn, sport, onderwijs, cultuur, werk & inkomen en gezondheid. Deze voorzieningen dragen eraan bij dat mensen zich kunnen ontwikkelen, problemen kunnen voorkomen en/of deze zo veel mogelijk zelf en met hun naaste omgeving kunnen aanpakken. Daarnaast speelt WIJ Groningen een ondersteunende en faciliterende rol in het kader van verschillende vormen van vrijwillige inzet: bijvoorbeeld bij mantelzorg voor familieleden, bij vrijwillige zorg voor vrienden en bekenden en bij initiatieven voor algemene en basisvoorzieningen in buurten en dorpen die ruimte bieden aan ondersteunende activiteiten. Vrijwillige inzet en maatschappelijke initiatieven verbinden mensen met elkaar en voegen iets toe aan het leven van alle betrokkenen.

Met de onderstaande indicatoren is de voortgang van dit beleidsveld gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of één maal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Prestatie indicator(en)	Rekening 2019	Rekening 2020	Begroting 2021	Rekening 2021
% Inwoners (18 jaar e.o.) dat aangeeft (wel eens) gehoord te hebben van WIJ Groningen	78%	79%	>80%	85%
% Inwoners (18 jaar e.o.) dat aangeeft (redelijk en goed) bekend te zijn met de dienstverlening van WIJ Groningen	66%	64%	>70%	67%
% Inwoners (18 jaar e.o.) dat aangeeft te weten waar te moeten zijn met een hulpvraag	71%	71%	>75%	69%
% Inwoners (18 jaar e.o.) dat aangeeft het gemakkelijk te vinden om bij WIJ Groningen naar binnen te lopen	71%	69%	>75%	53%
Kengetallen	Rekening 2019	Rekening 2020	Begroting 2021	Rekening 2021
% Inwoners (18 jaar e.o.) dat aangeeft in de afgelopen 12 maanden (wel eens) contact te hebben gehad met WIJ-Groningen (van het deel dat gehoord heeft van WIJ-Groningen)	30%	28%	Kengetal	24%
% Inwoners (18 jaar e.o.) dat aangeeft in de afgelopen 12 maanden (wel eens) geholpen te zijn bij een hulpvraag door WIJ-Groningen (van het deel dat contact heeft gehad met WIJ-Groningen)	86%	89%	Kengetal	84%

Aantal geregistreerde meldingen entree WIJ-Groningen	39.940	30.916	Kengetal	27.003
% Meldingen WIJ-Groningen dat is afgehandeld met inzet van 'sociale basis'	Ca. 59%	Ca. 37%	Kengetal	Ca. 37%

Wat wilden we bereiken in 2021?

Ten behoeve van de sociale basis(voorzieningen) en met het oog op (collectieve) preventie werkten de WIJ-teams, in opdracht van de gemeente Groningen, in 2021 aan de volgende resultaten:

- De eigen kracht en de gezamenlijke kracht van inwoners versterken door bij voorkeur gebruik te maken van sociale (pedagogische) netwerken en basisvoorzieningen;
- Kinderen en jongeren ontwikkelen zich optimaal en groeien gezond en veilig op;
- Inwoners hebben invloed op en zeggenschap over de door Stichting WIJ Groningen geïnitieerde initiatieven en voorzieningen in hun wijk;
- Inwoners en maatschappelijke partners weten waarvoor ze Stichting WIJ Groningen kunnen benaderen en ervaren het WIJ-team als laagdrempelig en inwonervriendelijk;
- Huisartspraktijken kennen en vertrouwen de expertise van WIJ Groningen en verwijzen inwoners door naar WIJ Groningen.

Wat hebben we hier voor gedaan?

Het percentage inwoners dat aangeeft wel eens gehoord te hebben van WIJ Groningen is in 2021 opnieuw gestegen, naar maar liefst 85%. Dit duidt op een brede naamsbekendheid binnen onze gemeente, wat we toejuichen. We vinden het immers belangrijk dat zoveel mogelijk inwoners weten waar ze zich kunnen melden met een ondersteuningsvraag of -aanbod.

Van deze inwoners geeft ruim twee derde aan eveneens bekend te zijn met de dienstverlening van WIJ Groningen alsook waar te moeten zijn met een hulpvraag; een continuering van het beeld van de afgelopen jaren. Het percentage inwoners dat aangeeft het gemakkelijk te vinden om bij WIJ Groningen naar binnen te lopen kent een behoorlijke afname. Wij kunnen deze afname gedeeltelijk verklaren door de corona maatregelen gedurende 2021, op basis waarvan we hebben geconstateerd dat de binnenkomende vragen bij de WIJ-teams gemiddeld genomen meervoudig en complexer waren dan in tijd voor de corona crisis.

Het percentage inwoners dat aangaf in de afgelopen 12 maanden daadwerkelijk contact te hebben gehad met een medewerker van een WIJ-team is in 2022 afgenomen naar 24%. Van deze groep inwoners is ruim 80% geholpen bij hun hulpvraag, wat vergelijkbaar is met de voorgaande jaren.

Het percentage meldingen bij WIJ Groningen dat is afgehandeld met inzet van de sociale basis is stabiel gebleven ten opzichte van 2020. We constateren een samenhang met de absolute afname van het aantal geregistreerde meldingen bij de entree van WIJ Groningen. De corona crisis heeft tot gevolg gehad dat met name een groot aantal enkelvoudige vragen (om informatie en advies) is afgenomen. De meer complexe en meervoudige vragen maken nu een relatief groter aandeel uit van het totaal aan geregistreerde meldingen.

Conclusie

We constateren dat WIJ Groningen als naam en organisatie brede bekendheid geniet onder de inwoners van onze gemeente. Ook onder het merendeel van de inwoners die niet of nauwelijks hulpbehoevend zijn. Het daadwerkelijke bereik van de WIJ-teams laat een min of meer stabiel beeld zien, na een aantal jaren van groei. De aard en intensiteit van dit contact is uiteenlopend. Het betreft zowel hulpvragen of initiatief vanuit inwoners, als het outreachend en actief verbinding leggen vanuit WIJ-Groningen zelf. Dit laatste aspect van het werk van de WIJ-teams heeft gedurende 2021 onder druk gestaan, als gevolg van de corona maatregelen. Ook is in 2021 een toename in zwaarte c.q. complexiteit van ondersteuningsvragen gesignaleerd, mogelijk voor een belangrijk deel te verklaren door de pandemie met alle ongewenste gevolgen onder de volle breedte van onze samenleving. Het

bovenstaande is mogelijk van invloed geweest op de constatering dat inwoners het in 2021 minder makkelijk hebben gevonden om bij WIJ Groningen binnen te lopen, ten opzichte van de voorgaande jaren en dat het aantal meldingen, met name gericht op enkelvoudige vragen, is afgenomen.

Deelprogramma 4.2: Passende ondersteuning en zorg

In het deelprogramma passende ondersteuning en zorg staat het verlenen van (al dan niet tijdelijke) ondersteuning en zorg centraal, gericht op het herstel en de bevordering van de zelfredzaamheid en participatie van onze inwoners. De zorg en ondersteuning kennen een preventief karakter en staan in het teken van het voorkomen van escalaties. Indien hiervan toch sprake is, bieden we een doelmatig vangnet (bijvoorbeeld in de vorm van maatschappelijke opvang of jeugdhulp) en werken we vanuit dat perspectief aan het herstel van regie. In situaties waarbij de zelfredzaamheid van onze inwoners onder voortdurende druk staat en het risico op terugval aanwezig is, is de ondersteuning primair gericht op het stabiliseren en verbeteren van de situatie. Soms is sprake van zware, complexe problematiek, waarbij crisisinterventies nodig zijn. De geboden ondersteuning moet passend en op maat zijn bij de behoefte van de vrager, en tegelijkertijd doelmatig. Daarbij dient de ondersteuning aanvullend te zijn op de eigen kracht en mogelijkheden van onze inwoners.

Beleidsvelden

- Ondersteuningsstructuur WIJ-Groningen
- Individuele maatwerkvoorzieningen, jeugdhulp en jeugdbescherming
- Interventies Veilig opgroeien
- Beschermd wonen, opvang en huiselijk geweld
- Vluchtelingen en asielzoekers

Met de volgende indicatoren is de werking van ons beleid in dit deelprogramma gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of eenmaal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Effectindicator(en): Lichamelijk en psychosociaal functioneren	Rekening 2019	Rekening 2020	Begroting 2021	Rekening 2021
% bewoners (18 jaar e.o.) dat aangeeft (zeer) tevreden te zijn met de kwaliteit van leven	-	74%	-	-
% bewoners (18 jaar e.o.) dat aangeeft een (zeer) goede gezondheid te ervaren	-	80%	-	-
% bewoners (18 jaar e.o.) dat aangeeft zich in de afgelopen 2 weken (zeer) gelukkig te hebben gevoeld	-	71%	-	-

Effectindicator(en): Opgroeien	Rekening 2019	Rekening 2020	Begroting 2021	Rekening 2021
% jongeren (groepen 2 en 4 VO) met psychosociale problemen	25%	-	-	-
% jongeren (groepen 2 en 4 VO) dat aangeeft een (zeer) goede gezondheid te ervaren	86%	-	-	-
Schaalscore geluk: gemiddeld rapportcijfer dat jongeren (groepen 2 en 4 VO) hebben gegeven aan hun ervaren gevoel van geluk (0-10) (op basis van de afgelopen 4 weken)	82%	-	-	-
% jongeren (groepen 2 en 4 VO) dat zich onvoldoende weerbaar voelt	10%	-	-	-

Effectindicator(en): Eigen kracht, weerbaarheid en regie	Rekening 2019	Rekening 2020	Begroting 2021	Rekening 2021
% bewoners (18 jaar e.o.) dat aangeeft zich (zeer) belemmerd te voelen in het dagelijks functioneren door lichamelijke en/of mentale gezondheidsproblemen	-	37%	-	-
% bewoners (18 jaar e.o.) dat aangeeft terug te kunnen vallen op hulp of zorg vanuit de eigen omgeving, indien dit nodig is	-	-	-	-
% bewoners (18 jaar e.o.) dat aangeeft gemakkelijk zelf hulp te kunnen regelen/ organiseren, indien dit nodig is	-	90%	-	-

Effectindicator(en): Maatschappelijke voorzieningen	Rekening 2019	Rekening 2020	Begroting 2021	Rekening 2021
% bewoners (18 jaar e.o.) dat aangeeft (zeer) tevreden te zijn over de aanwezigheid van instanties voor ondersteuning en zorg, zoals WIJ-Groningen, in of nabij de eigen buurt	-	68%	-	-

4.2.1 Ondersteunende voorzieningen

Ondersteunende voorzieningen hebben een sleutelfunctie tussen de sociale basisvoorzieningen en de zorgvoorzieningen. Ondersteunende voorzieningen zijn gericht op de totstandbrenging van een goede vraaganalyse en een eventueel daaruit volgend ondersteuningsplan voor inwoners. Het ondersteuningsplan bestaat uit interventies die een collectief en/of individueel karakter hebben. De ondersteunende voorzieningen maken onderdeel uit van de integrale aanpak van WIJ Groningen.

Naast het bieden van collectieve preventieve ondersteuning gericht op de sociale basis, voert Stichting WIJ Groningen taken uit op het gebied van individuele ondersteuning. Deze ondersteuning richt zich op inwoners/gezinnen die, al dan niet tijdelijk, verminderd zelfredzaam zijn, met een ondersteuningsbehoefte op één of meerdere leefgebieden. Met het oog op deze ondersteuning vormt een brede, op de ondersteuningsvraag toegespitste vraaganalyse een belangrijke basis. Deze vraaganalyse is het vertrekpunt voor de opstelling van een ondersteuningsplan, die door de betrokken persoon/personen en Stichting WIJ Groningen gezamenlijk tot stand wordt gebracht. Bij het zoeken naar duurzame oplossingen voor ondersteuningsvragen worden zoveel mogelijk de eigen mogelijkheden van een huishouden, alsmede de beschikbare mogelijkheden in de wijk voor zover dit basisvoorzieningen betreffen, benut. Op de uitvoering van het ondersteuningsplan voert Stichting WIJ Groningen vervolgens, vanuit het uitgangspunt 'één regisseur per huishouden', samen met onze inwoners regie. Indien sprake is van langdurige professionele ondersteuning wordt het ondersteuningsplan overgedragen aan het gebiedsondersteuningsnetwerk (GON). Het GON geeft hier vervolgens uitvoering aan. Ook schakelt WIJ Groningen specialistische jeugdhulp in, waar van belang.

Met de onderstaande indicatoren is de voortgang van dit beleidsveld gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of één maal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Prestatie indicatoren	Rekening 2019	Rekening 2020	Begroting 2021	Rekening 2021
% Inwoners (18 jaar e.o.) dat aangeeft dat de geboden ondersteuning door WIJ-Groningen past bij de hulpvraag	68%	69%	>70%	65%
% Inwoners (18 jaar e.o.) dat aangeeft dat de kwaliteit van de geboden ondersteuning door WIJ-Groningen goed is	62%	63%	>70%	58%

% Cliënten met Wmo voorziening dat aangeeft snel geholpen te zijn bij de hulpvraag	75%	Nieuwe indicator per 2021	>80%	77%
% Cliënten met Wmo voorziening dat aangeeft zich serieus genomen te hebben gevoeld door de medewerker	86%	Nieuwe indicator per 2021	>85%	87%
% Cliënten met Wmo voorziening dat aangeeft samen met de medewerker te hebben gezocht naar een passende oplossing	79%	Nieuwe indicator per 2021	>80%	80%
Kengetallen	Rekening 2019	Rekening 2020	Begroting 2021	Rekening 2021
Aantal meldingen WIJ-Groningen dat is doorgezet naar een wettelijke melding (en leidt tot een onderzoek)	14.509	17.048	kengetal	15.159
% Meldingen WIJ-Groningen dat is doorgezet naar een wettelijke melding (en leidt tot een onderzoek)	Ca. 37%	Ca. 55%	kengetal	Ca. 58%

Wat wilden we bereiken in 2021?

Ten behoeve van de ondersteunende voorzieningen werkten de WIJ-teams, in opdracht van de gemeente Groningen, in 2021 aan de volgende resultaten:

- De inwoner voert maximaal de regie over zijn eigen leven;
- Het onderzoek (vraagverheldering en opstelling ondersteuningsplan) en de daaruit voortkomende ondersteuning is passend bij de ondersteuningsvraag en sluit aan op de eigen kracht van inwoners;
- Jeugd en hun ouders/verzorgers die met een hulpvraag bij de huisarts komen ontvangen passende ondersteuning;
- Inwoners zijn in de gelegenheid om hun ervaringen over het contact met Stichting WIJ Groningen te delen;
- Gezinnen met zware, complexe problematiek worden adequaat ondersteund;
- Kwetsbare doelgroepen en inwoners die niet ontvankelijk zijn voor ondersteuning (zoals veroorzakers van overlast of zorgmijders) zijn onder de aandacht en ontvangen passende ondersteuning;
- Klachten zijn zorgvuldig behandeld en afgehandeld en leiden aantoonbaar tot verbetering;
- De door de aanbieder geboden ondersteuning sluit aan op de doelen uit het ondersteuningsplan;
- De resultaten van de ondersteuning zijn integraal, met alle bij de ondersteuning betrokken partijen, geëvalueerd en acties zijn uitgezet conform de uitkomsten van de evaluatie;
- De ontwikkeling van de zorguitgaven ((maatwerk)voorzieningen en jeugdhulp) is transparant en passende beheersmaatregelen zijn getroffen.

Wat hebben we hier voor gedaan?

- Gebleken is dat in 2021 circa 65% van de personen die op enigerwijze door een WIJ-team zijn ondersteund, deze ondersteuning (volledig) passend vonden bij hun ondersteuningsvraag. Daarmee constateren we een relatief lichte daling ten opzichte van de voorliggende jaren. Het aantal inwoners dat aangaf de ondersteuning als niet passend te ervaren bedroeg 12%. 23% van de respondenten was neutraal in hun reactie;
- Eenzelfde relatieve daling valt op te tekenen waar het gaat om de ervaren kwaliteit van de ondersteuning. Het percentage inwoners dat de ondersteuning naar aanleiding van een hulpvraag als goed heeft ervaren bedraagt 58% en daalt daarmee ten opzichte van 2020. 27% van de inwoners was neutraal qua opvatting en 14% gaf aan de ondersteuning naar aanleiding van de hulpvraag als onvoldoende te beoordelen;
- Uit onderzoeksresultaten onder inwoners met een Wmo voorziening zijn relatief lichte stijgingen waarneembaar. Zo is het percentage inwoners dat aangeeft snel geholpen te zijn bij de hulpvraag licht gestegen ten opzichte van 2019. Datzelfde geldt voor het percentage inwoners dat zich serieus genomen

voelde door de medewerker van WIJ Groningen alsook voor het percentage inwoners dat aangaf samen met een medewerker te hebben gezocht naar een passende oplossing;

- WIJ Groningen heeft in 2021 een toename geconstateerd van het aantal meervoudige of complexe vragen waar nader onderzoek voor nodig is. Van WIJ medewerkers werd maximale inspanning gevraagd om goed onderzoek te doen en om preventieve oplossingen te vinden, wat relatief tijdrovend is. Uitstel van het doen van melding van ondersteuningsvragen als gevolg van de corona maatregelen spelen in dit kader naar grote waarschijnlijkheid een rol van betekenis.

Conclusie

Ondanks een dalende trend kan ook voor 2021 gesteld worden dat het merendeel van de inwoners de dienstverlening van WIJ Groningen positief waardeert of, anders gesteld, niet als negatief beoordeelt. Dit geldt zowel voor de passendheid van de geboden ondersteuning in relatie tot de hulpvraag als voor de waardering van de kwaliteit van de geboden ondersteuning. Wel zal met WIJ Groningen gezocht worden naar verklaringen voor de relatieve afname, om als gevolg hiervan mogelijk interventies in te zetten die tot een kentering kunnen leiden.

Daarnaast heeft een aantal kerninterventies dat is ingezet in het kader van een versnelling in de transformatieopdracht, zoals de ontwikkeling van de aanpak voor inwoners die van een stapeling van voorzieningen gebruik maken (domeinstapelaars), in 2021 tot positieve resultaten geleid. Er is echter een lange adem nodig om een significante omslag te kunnen bewerkstelligen in het substitueren van professionele ondersteuning in alternatieve vormen die zowel effectief als kostenbesparend zijn. De relatieve toename van complexiteit en zwaarte van gemelde ondersteuningsvragen, mede als gevolg van de corona maatregelen, vergemakkelijkt dit proces niet.

Nog niet op alle onderdelen zijn we dan ook waar we willen zijn. Het is van belang om te blijven investeren in het verbeteren van de dienstverlening en in de ondersteuning van inwoners en in de gezamenlijke inspanning hiervoor met partners in het sociaal domein.

4.2.2 Specialistische zorgvoorzieningen

Onder specialistische zorgvoorzieningen verstaan wij geïndiceerde zorg en ondersteuning voor kortdurende of complexe interventies. De opgave bij het realiseren van het doel van de transformatie is om zoveel als mogelijk vragen van inwoners laagdrempelig op te lossen met gebruikmaking van het eigen netwerk aangevuld met basisvoorzieningen (zie beleidsveld [4.1.6 Sociale basisvoorzieningen](#)) en ondersteunende voorzieningen (zie beleidsveld [4.2.1 Ondersteunende voorzieningen](#)) met als doel dat daarmee minder een beroep wordt gedaan op specialistische zorgvoorzieningen. Deze vraagstukken pakken we integraal op, door de vraag van de inwoners centraal te stellen en breed te kijken naar alle aspecten in het leven van onze inwoners.

Wmo

De gemeente heeft de verplichting om zorg te dragen voor voldoende woonvoorzieningen en hulpmiddelen (zoals rolstoelen en scootmobielen). Deze taken lagen al bij de gemeente, toen nog onder de Wet voorzieningen gehandicapten (Wvg) en sinds 2007 onder de Wet maatschappelijke ondersteuning. In dat jaar is ook de verantwoordelijkheid voor de huishoudelijke hulp overgedragen aan de gemeente. Sinds 2015 zijn wij daarnaast ook verantwoordelijk voor de individuele en groepsbegeleiding en het kortdurend verblijf. Al deze taken zien wij als specialistische zorgvoorzieningen.

Jeugdhulp

Wij bieden jeugdhulp daar waar gezinnen en kinderen dit nodig hebben bij het opgroeien en opvoeden, het vergroten van de zelfredzaamheid of maatschappelijk participatie. We gaan uit van de vraag en organiseren de ondersteuning zo veel mogelijk in de eigen omgeving. Hiertoe transformeren we het jeugdstelsel. We versterken de opvoedkracht van ouders en de zelfredzaamheid van jeugdigen en gezinnen zodat zij problemen zoveel

mogelijk zelf en met behulp van hun eigen netwerk kunnen oplossen. We stimuleren dat jeugdigen zoveel mogelijk in hun eigen omgeving opgroeien en deelnemen aan het gewone leven. We streven naar een afname van de inzet van intensieve specialistische jeugdhulp.

De school is één van de plekken om problemen vroeg te signaleren. Gemeente en het onderwijs hebben daarbij ieder een eigen én een gezamenlijke verantwoordelijkheid. Gezamenlijk is het uitgangspunt één kind, één gezin, één plan, één regisseur en één integrale benadering op het gebied van gezondheid, onderwijs, maatschappelijke ondersteuning en werk & inkomen.

Om onze doelstellingen te realiseren werken wij lokaal en regionaal samen met de Groninger gemeenten, (jeugdhulp)aanbieders, cliëntorganisaties, Gecertificeerde Instellingen, huisartsen en het onderwijs.

Met de onderstaande indicatoren is de voortgang van dit beleidsveld gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of één maal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Prestatie indicatoren	Rekening 2019	Rekening 2020	Begroting 2021	Rekening 2021
% Cliënten met Wmo voorziening (18 jaar e.o.) dat aangeeft dat de geboden ondersteuning past bij de hulpvraag	85%	-	>85%	86%
% Cliënten met Wmo voorziening (18 jaar e.o.) dat aangeeft dat de kwaliteit van de geboden ondersteuning goed is	83%	-	>85%	84%
% Cliënten met Wmo voorziening (18 jaar e.o.) dat aangeeft door de geboden ondersteuning de dingen die men wil beter te kunnen doen (eigen regie)	81%	-	>80%	82%
% Cliënten met Wmo voorziening (18 jaar e.o.) dat aangeeft door de geboden ondersteuning zich beter te kunnen redden (zelfredzaamheid)	82%	-	>80%	85%
% Cliënten met Wmo voorziening (18 jaar e.o.) dat aangeeft door de geboden ondersteuning een betere kwaliteit van leven te hebben	78%	-	>75%	78%
Kengetallen	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Rekening 2021*
Personen met maatwerk voorziening WMO Oud Hulpmiddelen (Rolstoelen, Vervoer en Wonen)	10.185	Nieuwe indicator met ingang van 2021		2.627 (excl. collectief vervoer) 1.961 collectief vervoer
Personen met maatwerk voorziening WMO Huishoudelijke Hulp	2.230	Nieuwe indicator met ingang van 2021		5.958
Personen met maatwerk voorziening WMO Begeleiding (totaal - incl. GON).	4.018	Nieuwe indicator met ingang van 2021	Afname	3.535
Personen met maatwerk voorziening Jeugdhulp (totaal)	5.686	Nieuwe indicator met ingang van 2021	Afname	5.856

* In eerdere jaren werden cijfers op peildatum en over een heel jaar weergegeven. Deze cijfers waren telkens gebaseerd op unieke personen met een (lopende) indicatie voor één of meerdere maatwerk voorzieningen in het betreffende jaar. De cijfers

in 2021 zijn gebaseerd op het aantal unieke personen met een voorziening waar ook daadwerkelijk een declaratie aan ten grondslag ligt aangaande dat jaar, hierdoor kunnen de cijfers in bepaalde categorieën beduidend lager uitvallen. De uitzondering hierop is WMO Begeleiding, vanwege het deel 'GON' worden hier wel personen met indicaties geteld. Het betreft telkens personen die o.b.v. historische adresgegevens woonachtig in de gemeente Groningen waren. Moment van extractie van de cijfers is april 2022, naderhand kunnen er nog beperkte mutaties plaatsvinden.

Wat wilden we bereiken in 2021?

De overeenkomst voor de individuele en groepsgerichte begeleiding en kortdurend verblijf van de voormalige gemeente Haren loopt medio 2021 af, dit geldt ook voor de overeenkomsten voor de Wmo hulpmiddelen van de voormalige gemeenten Groningen, Haren en Ten Boer. Rekening houdend daarmee wilden we in 2021 nieuwe overeenkomsten afsluiten voor deze dienstverlening. In 2021 verwachtten we concrete resultaten te zien van de transformatie van de individuele en groepsgerichte begeleiding, kortdurend verblijf en sociale activering.

Wij wilden in 2021 de resultaten kunnen presenteren van het 'doorbraakproject' in Ten Boer, waarin de ondersteuning van de inwoners van voormalig gemeente Ten Boer zo integraal mogelijk wordt georganiseerd.

Door meer ondersteuning en zorg dichtbij te bieden en beter aan te sluiten bij de behoefte en oplossingsrichtingen van de inwoners zelf, wilden we waar mogelijk de intensieve zorg verminderen en substitutie van zwaardere intensieve zorgvormen realiseren. Hiermee wilden we bereiken dat gezinnen en kinderen zoveel mogelijk zelf de regie in handen houden, in hun eigen omgeving opgroeien en zich ontwikkelen en deelnemen aan het gewone leven, waarbij het verminderen van de zorgkosten een achterliggend doel is. Belangrijke instrumenten hierin zijn de Ondersteuner Jeugd en Gezin, de JIM-aanpak en de collectieve vormen van jeugdhulp, onder andere in het onderwijs. Ook wilden we in 2021 het nieuwe inkooptraject jeugdhulp voorbereiden.

Wat hebben we hier voor gedaan?

Wmo

- Voor de voormalige gemeente Haren is de individuele en groepsgerichte begeleiding en kortdurend verblijf in 2021 aanbesteed volgens dezelfde systematiek als de rest van de gemeente Groningen. Het Gebiedsondersteunend netwerk bestaat daarmee vanaf 1-1-2022 uit 5 gebieden die met elkaar en met de gemeente samenwerken om de transformatie in het sociaal domein vorm te geven;
- De doorbraakmethode, waar in de voormalige gemeente Ten Boer mee is geoefend, is opgenomen in de vaste werkafspraken met stichting WIJ. Daarmee is deze methode voor alle inwoners beschikbaar (zie ook bullit bij Jeugdhulp);
- In 2021 zijn de aanbestedingen van de hulpmiddelen Wmo en de onafhankelijke cliëntondersteuning afgerond. Deze contracten gaan in per 1-1-2022. Voor de hulpmiddelen Wmo betekent het dat er voortaan gewerkt wordt met twee leveranciers, waardoor er meer gestuurd kan worden op tevredenheid van de inwoner en de dienstverlening minder kwetsbaar wordt.

Jeugdhulp

- In 2021 hebben wij het Koersdocument Inkoop jeugdhulp, dat in juni 2020 door ons werd vastgesteld, uitgewerkt in het zogenoemde Groninger Model. Hierover hebben wij zeer intensief overleg gevoerd met alle jeugdhulppartners, zowel lokaal als regionaal. Dit heeft geleid tot het besluit over de overheveling van de basisjeugdhulp naar de Stichting WIJ Groningen, dit noemen wij SAMEN;
- Om de transformatie van de lokale jeugdhulp verder vorm te geven is op initiatief van de gemeenteraad een pilot gezinsverzorger voorbereid, deze functie biedt directe, praktische en opvoedkundige ondersteuning voor gezinnen in onze gemeente. De pilot is belegd bij WIJ Groningen en start in januari 2022;
- In 3Noord verband is samen met Jeugdhulp Friesland en Elker een bovenregionale visie Jeugdhulp Plus opgesteld, over de af- en ombouw van gesloten jeugdhulp plekken;

- De Regiovisie (de visie van de Groninger gemeenten op het zorglandschap voor jeugdigen en gezinnen) is in december in de gemeenteraad vastgesteld. De regiovisie wordt medio 2022 nog aangevuld met een verdiepend addendum;
- In totaal zijn tot en met 2021 tenminste 100 mensen/ gezinnen geholpen volgens de doorbraakmethodiek van het Instituut Publieke Waarden. Er is een lerend netwerk ingericht.;

Conclusie

Wmo

In 2021 liep er een drietal contracten af, die niet verder verlengd konden worden. Er is van de gelegenheid gebruik gemaakt om deze ondersteuning op een andere wijze vorm te geven. De begeleidingstaken in Haren zijn gelijk getrokken met de rest van de gemeente, de hulpmiddelen Wmo kent een nieuwe opzet met een extra leverancier en een doorlopende meting van de tevredenheid onder de gebruikers.

Jeugdhulp

Wij hebben in 2021 koers gezet naar meer lokale sturing en grip op de jeugdhulp en een vorm waarbij we de hulp en ondersteuning meer in de leefwereld van gezinnen en kinderen beschikbaar willen maken. De eerste stappen richting de vorming van SAMEN. zijn gezet, in samenwerking met WIJ Groningen en in afstemming met de regio en de regionale en lokale ketenpartners. Er is veel inzet gepleegd op het in balans houden van de verschillende belangen van gemeenten en aanbieders met het oog op de stip op de horizon. Hiermee komen we steeds stappen verder.

4.2.3 Interventies veilig opgroeien

Ouders hebben in de opvoeding de eerste verantwoordelijkheid. Maar ook familieleden, leerkrachten, vrienden, burens en sportbegeleiders spelen een rol. Samen zorgen ze voor 'opvoedkracht'. Waar nodig en mogelijk bieden we ondersteuning. Dat doen we zo vroeg mogelijk waarbij het gezin en de jeugdige in het dagelijks leven centraal staan. Hierbij werken wij aan preventie door zowel vroegsignalering te bevorderen als voorwaarden te creëren die bijdragen aan een positieve leefomgeving. Daar waar onveilige situaties toch ontstaan plegen wij effectieve interventies in het kader van onze aanpak Kindermishandeling.

In Groningen geven we deze aanpak hoge prioriteit, want alle kinderen hebben recht op een veilige leefomgeving. Tevens merken we hierbij op dat kindermishandeling hoge maatschappelijke kosten met zich meebrengt, want slachtoffers doen een groter beroep op gezondheidszorg en hulpverlening en lopen een sterk verhoogd risico om later opnieuw slachtoffer of plegger te worden van huiselijk geweld. De veiligheid van kinderen is daarom voor ons een thema met grote maatschappelijke urgentie en we willen op verschillende niveaus op de kwaliteit van de aanpak sturen, zowel preventief als curatief.

Met de onderstaande indicatoren is de voortgang van dit beleidsveld gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of één maal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Prestatie-indicatoren	Rekening	Rekening	Begroting	Rekening
	2019	2020	2021	2021
Aantal machtigingen tot uithuisplaatsing *	59	99	< 70	73
Aantal op de wachtlijst Veilig Thuis (gem. per maand)	79	123	< 10	76
Aantal beschermingsonderzoeken door de Raad voor de Kinderbescherming rondom opvoedingsproblemen	186	148	< 180	n.n.b.
Aantal meldingen bij Veilig Thuis kindermishandeling	826	821	> 700	778

* dit betreft het aantal machtigingen bij Jeugdbescherming Noord.

Wat wilden we bereiken in 2021?

Het bevorderen van een veilige leefomgeving voor kinderen heeft voor ons grote prioriteit. Samen met alle betrokken partijen vanuit zorg en veiligheid realiseren we een duurzame aanpak, die we gezamenlijk hebben geformuleerd in het regionale actieplan Geweld hoort nergens thuis. De maatregelen zijn enerzijds gericht op signalering en melding van kindermishandeling en anderzijds op een effectieve aanpak.

Wat hebben we hier voor gedaan?

- Faciliteren Veilig Thuis met extra aandacht voor aanpak van de wachtlijsten en in samenwerking met lokale teams versneld inzetten op meldingen;
- faciliteren specifieke kindhulpverlening bij een huisverbod en de chatfunctie bij Veilig Thuis;
- Ontwikkelen van samenwerkingsafspraken tussen lokale (WIJ) teams en Veilig Thuis;
- Faciliteren van de gemeentelijk aandachtsfunctionaris kindermishandeling;
- zie verder ook paragraaf [4.2.4. Beschermd Wonen, Opvang en Huiselijk Geweld](#);
- kinderen van kwetsbare gezinnen konden tijdens de lockdowns gebruik maken van de noodopvang op scholen.

De beschikbare middelen voor de Aanpak Kindermishandeling zijn ingezet op preventie met de focus op het signaleren en bespreekbaar maken van kindermishandeling. In dit kader hebben wij het afgelopen jaar de volgende activiteiten uitgevoerd:

- netwerkbijeenkomsten en trainingen over de meldcode, gespreksvoering en traumasensitief werken voor collega's, professionals uit zorg, onderwijs, kinderopvang en vrijwilligers;
- Expositie 'WIJ.. doorbreken de cirkel van geweld' en de publiekscampagne tijdens de Week tegen Kindermishandeling.

Conclusie

De nadruk die we leggen op signaleren en bespreekbaar maken van kindermishandeling blijft hard nodig in diverse sectoren van de samenleving. Tegelijkertijd waren de wachtlijsten bij Veilig Thuis ook afgelopen jaar een knelpunt waardoor de hulp aan gezinnen vertraagd tot stand kwam. De wachtlijsten zijn het gevolg van een grote piek in meldingen gedurende de zomer, ziekte en verloop van personeel. Veilig Thuis heeft hiervoor diverse maatregelen genomen (uitbreiding capaciteit, meer efficiency in het werkproces) en in december is opnieuw extra personeel aangetrokken voor een apart wachtlijst-team. Daarnaast gaan we komend jaar inzetten op versterking van de aanpak in de WIJ-teams.

4.2.4 Beschermd wonen, opvang en huiselijk geweld

De Gemeente Groningen vervult op de beleidsterreinen Beschermd Wonen en Opvang de rol als Centrumgemeente. We willen als gezamenlijke Groninger gemeenten kwetsbare inwoners, zoals dak- en thuislozen, verslaafden en ex-gedetineerden, zo kort als mogelijk en zolang als nodig, onderdak en begeleiding bieden gericht op rehabilitatie en duurzaam herstel. De voorzieningen Beschermd wonen en Opvang bieden opvang aan inwoners in de provincie Groningen bij crisissituaties én opvang plus begeleiding aan inwoners die vanwege psychiatrische aandoening of psychosociale problematiek aangewezen zijn op een niet (geheel) zelfstandige woonvoorziening. Daarnaast richten we ons op het voorkomen en bestrijden van huiselijk geweld. De gemeente Groningen is aangewezen als Centrumgemeente en ontvangt hiervoor rijksmiddelen. Onder huiselijk geweld verstaan we (ex-)partner-, ouderen- en kindermishandeling. We willen huiselijk geweld zoveel mogelijk signaleren en effectieve systeemgerichte hulp bieden zodat het geweld duurzaam wordt beëindigd. Indien nodig bieden we opvang.

Met de onderstaande indicatoren is de voortgang van dit beleidsveld gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of één maal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Prestatie-indicatoren	Rekening 2019	Rekening 2020	Begroting 2021	Rekening 2021
Aantal geregistreerde daklozen dat gebruik maakt van opvangvoorzieningen	494 (Gewijzigd 785)	402 (Gewijzigd 709)	Stabiel	*706
Aantal unieke personen dat gebruikmaakt van de nachtopvang	292	214	Stabiel	**104
Aantal unieke personen dat gebruikmaakt van de crisisopvang	157	159	Stabiel	150
Aantal unieke personen dat gebruikmaakt van de dagopvangvoorzieningen	724	565	700	***524
Percentage unieke personen dat na crisisopvang duurzaam rehabiliteert met een eigen woonplek c.q. woonadres	69%	61%	Stabiel	58%
Percentage personen dat in 2 weken tenminste 3x of vaker per week gebruik maakt van de nachtopvang	39%	64%	<40%	****>40%
Aantal unieke personen met voorziening Beschermd wonen (tussen haakjes Gemeente Groningen)	1.623 (Gewijzigd 835)	1.694 (Gewijzigd 932)	Daling*	1.100 ***** (700)
Aantal meldingen van huiselijk geweld bij Veilig Thuis/gemeente	746	1.193	> 800	969
Aantal huisverboden gemeente	28	45	> 40	32
Aantal betrokken kinderen bij huisverboden	25	27	> 40	N.b
Aantal casussen intensief casemanagement bij Veilig Thuis regio	85	108	> 100	85
Aantal vrouwen van 18 jaar of ouder in de vrouwenopvang	134	148	< 200	130
Aantal kinderen in de vrouwenopvang	168	339	< 250	140
Aantal vrouwen dat niet kan worden opgenomen in de VO vanwege maximale bezetting	30	45	0	*****28
Gemiddelde duur van de opnameperiode van vrouwen (in dagen)	9,4 maand.	9,6 maand	400	337

* We hebben de telling van het aantal geregistreerde daklozen in overeenstemming gebracht met de telwijze door het CBS en het ministerie van VWS. Dat betekent dat we nu ook meetellen: (a) met terugwerkende kracht vanaf 2003 het aantal briefadreshouders meetellen en (b) met ingang van 2021 de zogenaamde bankslapers die bij vrienden, kennissen of familie overnachten, zonder vooruitzicht op een slaapplek voor de daarop volgende nacht. NB. Telling van unieke personen, dus geen dubbeltelling;

** Het afnemend aantal gebruikers van de nachtopvang (Nb. Feitelijk daklozen) heeft een relatie met de ingebruikname van hotelbedden in verband met de coronapandemie (zie noot 4). Daarnaast heeft het ook te maken met de omzetting naar 24-uurs opvang. Met de opening van opvangvoorzieningen aan het Albertina Agnesplein, de Aceroflat en het Lauwershuis zijn mensen geplaatst in een 24-uurs setting (ook in de Schoolstraat). Mensen kunnen zich hier inschrijven als tijdelijk bewoner, waarmee we ze rekenen tot de groep residentieel daklozen;

*** Als gevolg van de coronapandemie hebben de dagopvangvoorzieningen ook in 2021 gewerkt met aangepaste openingstijden, met als gevolg een lager bezoekersaantal. Zo moest het aantal bezoekers worden beperkt in verband met de anderhalve meter maatregelen. Deze beperking leidde er toe dat voor bezoekers met een eigen woning incidenteel gewijzigde openingstijden golden;

**** In verband met Corona en de verruimde mogelijkheden voor winter-noodopvang hebben we, samen met onze ketenpartners, extra opvangcapaciteit gecreëerd. Juist de wens om mensen tijdens de lockdown langdurige (24 uur) een plek te kunnen geven zorgt er voor dat beoogde <40% niet is behaald;

***** Het aantal unieke cliënten BW is in 2021 fors gedaald. Hiervoor zijn twee oorzaken te benomen, Per 1 januari zijn de gemeenten Eemdelta, het Hogeland, Oldambt en Groningen gedecentraliseerd en per 1 juli de overige Groninger Gemeenten. Dit betekent dat de regio gemeenten voortaan zelf verantwoordelijk zijn voor hun eigen BW populatie. Daarnaast zijn er in 2021 mensen uitgestroomd naar de WLZ waardoor het aantal cliënten BW voor de gemeente Groningen daalde van ongeveer 1.700 in december 2020 naar ongeveer 700 cliënten in december 2021;

*****Hiervan is voor 10 vrouwen plus kinderen tijdelijke opvang in een hotel geregeld wegens dringende veiligheidsproblematiek.

Wat wilden we bereiken in 2021?

Onverkort streven wij ernaar te voorkomen dat mensen zonder voorzieningen op straat belanden. Dit doen we door:

- Mensen zoveel mogelijk lokaal, in de eigen regio en omgeving, in een vroeg stadium ondersteuning te bieden zodat verdere afhankelijkheid van zwaardere zorg wordt voorkomen;
- De uitstroom van cliënten Beschermd wonen bevorderen door de samenwerking tussen aanbieders, gemeenten en corporaties te intensiveren;
- Een betere afstemming en aansluiting organiseren van de verschillende wettelijke ondersteuningsvoorzieningen (Jeugd, Wmo en BW&O) per gemeente, maar ook als samenwerkende gemeenten in de regio;
- Goede afstemming en samenwerking tussen betrokken ketenpartners op het gebied van zorg en veiligheid bij de aanpak van huiselijk geweld;
- Verdere ontwikkeling en uitvoering van effectieve interventies bij huiselijk geweld op lokaal en regionaal niveau, ook om te voorkomen dat huiselijk geweld verder escaleert en crisisopvang nodig is.

Wat hebben we hier voor gedaan?

- In samenspraak met gemeenten, zorgaanbieders, corporaties en ervaringsdeskundigen is de Leidraad 'Ontwikkeling Maatschappelijke opvang 2021-2023' opgesteld waarin stappen gezet worden naar een toekomstbestendige opvang;
- Een ondersteuningsteam is actief om de samenwerking rond uitstroom van cliënten BW&O te bevorderen;
- Er zijn stappen gezet in de decentralisatie van Beschermd wonen. Zo is de toegang tot Beschermd wonen in Groningen en alle andere gemeenten gerealiseerd, zodat zoveel mogelijk in de eigen lokale situatie ondersteuning plaats kan vinden;
- In regionaal verband zijn voorbereidingen getroffen voor de gezamenlijke inkoop van Beschermd Wonen voor 2023 en verder;
- Ontwikkeling van een regionale aanpak seksueel geweld, een regionaal governance model Veilig Thuis en samenwerkingsafspraken Veilig Thuis met lokale teams.
- Inzet expertise vrouwenopvang bij ambulante aanpak huiselijk geweld;
- uitvoering regionale pilot MDA++ complexe casuïstiek;
- Namens centrumgemeenten VO uitvoering geven aan coördinatiefunctie met betrekking tot landelijke opvang van slachtoffers eer-gerelateerd geweld en loverboy-problematiek bij Fier in Friesland.

Conclusie

In samenspraak met alle gemeenten en andere partners hebben we stappen gezet om de ondersteuning en verantwoordelijkheid voor de kwetsbare medemens zoveel mogelijk 'bij de basis, zijnde de lokale situatie', te beleggen en te faciliteren. In het kader van de gedecentraliseerde toegang tot Beschermd Wonen is de samenwerking aangegaan met zorgaanbieders en sociale teams om een uitstroomtraject van cliënten zo goed mogelijk te begeleiden. De verbetering van de regionale aanpak van huiselijk geweld was op alle fronten volop in ontwikkeling en dat was ook hard nodig; het aantal meldingen bij Veilig Thuis lag ook in 2021 op een hoog niveau. De capaciteit van de vrouwenopvang is met extra rijksmiddelen met drie plekken uitgebreid.

4.2.5 Vluchtelingen en asielzoekers

Wij nemen onze verantwoordelijkheid bij het huisvesten, integreren en participeren van vergunninghouders. Na het regelen van huisvesting richten we ons op taalverwerving, opleiding, participatie, werk en gezondheid. We bieden maatschappelijke begeleiding voor de groep inburgeringsplichtige vergunninghouders (vaak aangeduid als statushouders). Met de vergunninghouder maken we een persoonlijk trajectplan. Daarbij zoeken we actief naar

het ‘verborgen talent’ van individuen. Hiermee willen we voorkomen dat deze nieuwkomers langdurig aan de maatschappelijke zijlijn komen te staan. Alles is erop gericht om een snelle verbinding tot stand te brengen tussen de vergunninghouders en de Groningse samenleving.

Vergunninghouders met een uitkering bieden we ondersteuning vanuit het coördinatiepunt ‘Thuisin050’. Een belangrijke opgave voor 2021 is de voorbereiding op de nieuwe Wet inburgering die per 1 januari 2022 van kracht is geworden. In de nieuwe Wet inburgering krijgt de gemeente de regie op de uitvoering van de inburgering en moet de gemeente zorgen voor een passend inburgeringsaanbod. Dit betreft een voor de gemeente nieuwe taak.

De activiteiten binnen het beleidsveld Vluchtelingen en asielzoekers vallen binnen [Programma 1: Werk en inkomen](#), [Programma 3: Onderwijs](#) en [Programma 8: Wonen](#).

We willen in Groningen voorkomen dat afgewezen asielzoekers en vluchtelingen zonder voorzieningen op straat belanden, met criminaliteit in aanraking komen of een risico voor de openbare orde vormen. Met de pilot Landelijke Vreemdelingen Voorziening (LVV) die in Groningen per 1 april 2019 van start is gegaan, kunnen we ook in 2021 opvang bieden aan vreemdelingen zonder recht op verblijf of opvang.

Met de onderstaande indicatoren is de voortgang van dit beleidsveld gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of één maal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Indicator(en)	Rekening 2019	Rekening 2020	Begroting 2021	Rekening 2021
Aantal gehuisveste vergunninghouders	168	151	180	282
Aantal mensen in LVV-Groningen	230	204	240	220
Aantal personen dat in maatschappelijke begeleiding is genomen	175	164	135	200
Aantal ex-alleenstaande minderjarige vreemdelingen (AMV) met leefgeld	16	12	12	15

Wat wilden we bereiken in 2021?

Ook in 2021 willen we voldoen aan de taakstelling voor de huisvesting van vergunninghouders en vanaf het moment van koppeling aan de gemeente bieden we praktische hulp en ondersteuning door het aanbod van de maatschappelijke begeleiding voor vergunninghouders. We zorgen dat we goed voorbereid zijn op de invoering van de nieuwe Wet inburgering per 1 januari 2022. Om te zorgen dat meer vergunninghouders de inburgering met succes afronden en actief participeren in de Nederlandse samenleving, willen we elke vergunninghouder op maat de passende ondersteuning bieden, waarvoor we beschikken over een ruim aanbod aan (parallele) trajecten.

De GGD wil alle kinderen tot 18 jaar van asielzoekers en vergunninghouders goed in beeld te hebben, jeugdgezondheidszorg aanbieden en bij bedreigingen van de gezondheid of ontwikkeling de juiste ondersteuning en zorg inschakelen.

Onverkort streven wij ernaar te voorkomen dat afgewezen vreemdelingen zonder voorzieningen op straat belanden. We willen dat deze kwetsbare nieuwkomers in onze gemeente toekomstperspectief hebben, dan wel op respectvolle wijze toewerken naar een toekomstperspectief in het land van herkomst.

Wat hebben we hier voor gedaan?

Realiseren van de taakstelling huisvesting vergunninghouders Bieden van maatschappelijke begeleiding

- In samenwerking met het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers en de woningcorporaties in Groningen zorgen we voor het huisvesten van vergunninghouders. In 2021 hebben wij in totaal 282 vergunninghouders gehuisvest op een taakstelling van 324 te huisvesten vergunninghouders. Dit was een veel hogere taakstelling dan bij het opstellen van de begroting 2021 werd voorzien;
- Maatschappelijke begeleiding van vergunninghouders wordt voor de gemeente Groningen uitgevoerd door Humanitas. Ook zorgt Humanitas voor het aanbieden van workshops voor de participatieverklaring;
- In 2021 zijn 200 inburgeringsplichtige vergunninghouders in maatschappelijke begeleiding genomen. Daarnaast krijgt ook een aantal niet-inburgeringsplichtigen maatschappelijke begeleiding. Dit zijn veelal mensen die door het NIDOS of INLIA worden aangemeld voor maatschappelijke begeleiding;
- Vanaf juni 2019 bekostigen we verlengde pleegzorg voor Alleenstaande Minderjarige Vreemdelingen (AMV's) die in pleeggezinnen wonen.

Ondersteuning van afgewezen vreemdelingen

- De pilot-LVV (Landelijke Vreemdelingen Voorziening) is in 2021 verder doorontwikkeld. We voeren de pilot uit in nauwe samenwerking met uitvoeringsorganisatie INLIA en de Rijkspartners IND, de Dienst Terugkeer en Vertrek (DT&V) en de vreemdelingenpolitie. In 2021 is de samenwerking succesvol versterkt en geïntensiveerd. Oplossingsgericht casusoverleg vindt elke twee weken plaats. Momenteel verblijven 220 mensen in de LVV;
- Wij verstrekken subsidie aan Vluchtelingenwerk voor het bieden van maatschappelijke- en juridische ondersteuning aan ex-Alleenstaande Minderjarige Vreemdelingen (ex-AMV's). Ex-AMV's die actief meewerken aan het verkrijgen van een helder toekomstperspectief, komen in aanmerking voor leefgeld.
- Nieuwe huisvesting voor de LVV op een nieuwe locatie is voorbereid; landelijk is een tussenevaluatie van de LVV uitgevoerd en met de nieuwe staatssecretaris van Justitie en Veiligheid zijn eerste gesprekken gevoerd over voortzetting van de LVV na de pilot-periode.

Gezondheidsbevordering Statushouders

- De GGD heeft ervoor gezorgd dat alle kinderen tot 18 jaar van asielzoekers en vergunninghouders goed in beeld zijn;
- We zorgen voor jeugdgezondheidszorg en zorgen voor de juiste ondersteuning bij bedreigingen van de gezondheid of ontwikkeling. Om tijdig passende zorg te bieden zorgen we voor samenwerking met alle partners op het gebied van zorg en welzijn.

Vorbereiding op nieuwe Wet inburgering

- In 2021 hebben wij stappen gezet in de voorbereiding op de nieuwe Wet inburgering, die per 1 januari 2022 in werking treedt. In de nieuwe wet komt de regie op de uitvoering weer meer bij de gemeente te liggen. Vooruitlopend op het in werking treden van de nieuwe wet hebben we de begeleiding en ondersteuning van vergunninghouders vanuit 'Thuis in 050' geïntensiveerd.

Conclusie

De taakstelling huisvesting vergunninghouders hebben wij in 2021 voor het overgrote deel gehaald. Alle inburgeringsplichtige vergunninghouders krijgen maatschappelijke begeleiding. Ook de participatieverklaring is, rekening houdend met de corona maatregelen, zo goed mogelijk uitgevoerd.

Met de inzet vanuit 'Thuis in 050' boeken we goede resultaten als het gaat om het realiseren van uitstroom naar opleiding en werk.

Met de pilot-LVV bieden we opvang aan dakloze vreemdelingen zonder recht op opvang of verblijf. Daarmee voorkomen we dat mensen zonder voorzieningen op straat terecht komen. Vanuit deze voorziening werken zij aan verheldering van het toekomstperspectief en worden zij begeleid naar een duurzame oplossing.

De taken op het gebied van de publieke gezondheid hebben wij uitgevoerd.

Bijdrage verbonden partijen

- GR PG & Z (RIGG/GGD)
- GR Centrumregeling beschermd wonen Groningen
- GR Publiek vervoer Groningen, Drenthe

De inhoudelijke en financiële toelichting op de verbonden partijen staat opgenomen in paragraaf 6:

[Verbonden partijen.](#)

Wat heeft het gekost?

In dit onderdeel geven wij per deelprogramma een toelichting op de afwijking in de baten en de lasten > 250 duizend euro.

Deelprogramma (bedragen x 1.000 euro)	Primitieve begroting	Actuele begroting	Rekening 2021	Vershil
Lasten				
04.1 Sociaal klimaat	26.134	27.427	25.744	1.683
04.1.2 Bevorderen soc samenhang leefb	12.582	13.078	12.031	1.047
04.1.3 Positief opgroeien	4.198	4.832	4.115	716
04.1.4 Diversiteit integratie emancip	756	927	798	130
04.1.5 Lok gezondheidsbeleid IZB OGZ	8.597	8.589	8.799	-210
04.2 Passende ondersteuning en zorg	245.692	283.974	274.628	9.346
04.2.1 Ondersteunende voorzieningen	34.427	36.272	35.521	752
04.2.2 Specialistische zorgvoorzienin	181.679	203.488	197.606	5.883
04.2.3 Interventies veilig opgroeien	153	153	56	98
04.2.4 Besch.wonen,opvang,huis.geweld	24.217	38.234	33.678	4.556
04.2.5 Vluchtelingen en asielzoekers	5.216	5.826	7.767	-1.941
Totaal Lasten	271.826	311.401	300.371	11.030
Baten				
04.1 Sociaal klimaat	1.519	1.731	2.033	302
04.1.2 Bevorderen soc samenhang leefb	497	566	439	-126
04.1.3 Positief opgroeien	817	960	1.144	184
04.1.4 Diversiteit integratie emancip	0	0	4	4
04.1.5 Lok gezondheidsbeleid IZB OGZ	205	205	444	240
04.2 Passende ondersteuning en zorg	7.100	13.287	16.062	2.775
04.2.1 Ondersteunende voorzieningen	19	524	355	-169
04.2.2 Specialistische zorgvoorzienin	5.465	8.378	5.510	-2.868
04.2.3 Interventies veilig opgroeien	0	0	0	0
04.2.4 Besch.wonen,opvang,huis.geweld	1.353	4.382	8.320	3.938

04.2.5 Vluchtelingen en asielzoekers	264	3	1.877	1.875
Totaal Baten	8.619	15.018	18.095	3.077
Totaal Saldo voor bestemming	263.207	296.383	282.276	14.107
Reserve mutaties				
Totaal toevoegingen	1964	1.964	1.964	0
Totaal onttrekkingen	2.625	2.625	2.625	0
Totaal saldo na bestemming	262.546	295.722	281.615	14.107

Financiële toelichting

4.1 Sociaal klimaat	Lasten	Baten	Saldo
Afwijking	1.683	302	1.985
Sociaal perspectiefplan corona (V 896 duizend euro)			
We zijn vanuit het sociaal perspectiefplan corona 'Iedereen doet weer mee in 050' gestart met diverse projecten in het kader van meedoen en participeren. Diverse projecten lopen door in 2022, dit leidt tot een voordeel in 2021 van 896 duizend euro.			
Accommodatiebeleid (V 435 duizend euro)			
In de septembercirculaire 2021 is een bedrag van 162 duizend euro beschikbaar gesteld, ter compensatie van de corona-maatregelen bij de sociaal-culturele accommodaties. Daarnaast resteert van de in 2020 ontvangen incidentele rijksmiddelen nog een bedrag van 45 duizend euro. Genoemde middelen zijn in 2021 niet besteed vanwege de wens om deze middelen begin 2022 in te zetten voor onder andere heropeningsactiviteiten. Daarnaast is sprake van een voordeel van 228 duizend euro door vertraging met betrekking tot het opstellen van het onderhoudsbeleid en de bijbehorende meerjaren-onderhoudsplannen en is er minder beroep gedaan op het in 2021 eenmalig beschikbaar gestelde frictiebudget voor knelpunten als gevolg van het geharmoniseerde accommodatiebeleid.			
Gezondheidsbeleid (V 221 duizend euro)			
In de meicirculaire 2019 is voor de jaren 2019, 2020 en 2021 jaarlijks 72 duizend euro beschikbaar gesteld voor de impuls Kansrijke start. Conform het projectplan Kansrijke start Groningen 2020-2022 zetten we deze middelen in de periode 2020 - 2022 in. Dit betekent dat we in 2021 72 duizend euro niet inzetten. Daarnaast hebben we op gezondheid een voordeel van 149 duizend euro gerealiseerd. Dit komt door een niet begrote subsidieontvangst van 14 duizend euro en minder inzet op healthy ageing, suicide-preventie en in de wijken. De coronamaatregelen hebben hier zeker een rol gespeeld.			
Positief opgroeien (V 206 duizend euro)			
Het voordeel wordt voor 99 duizend euro verklaard door niet begrote terugontvangen subsidies voorgaande jaren. Daarnaast is voordeel ontstaan doordat een deel van de kosten gedekt kon worden vanuit de 'Specifieke uitkering preventie akkoord 2021' en is er op de onderdelen Vreedzaam, BSO+ en jeugdstraatwerk lager inzet geweest.			
Overige verschillen (V 227 duizend euro)			
De overige verschillen tellen op tot een voordeel van 227 duizend euro.			

4.2 Passende ondersteuning en zorg	Lasten	Baten	Saldo
Afwijking	9.346	2.755	12.121
Maatschappelijke opvang (V 7,0 miljoen euro; programma 13: V 3,6 miljoen euro)			
In de Maatschappelijke Opvang (MO) worden voorzieningen georganiseerd voor alle inwoners van de provincie Groningen. Dit wordt vanuit het programma Beschermd Wonen & Opvang (BW&O) namens alle Groninger gemeenten georganiseerd. Het totale voordeel op MO bedraagt 10,6 miljoen euro. Dit voordeel kent de volgende oorzaken.			

Corona effecten (V 3,4 miljoen euro, programma 13 V 3,6 miljoen euro)

We hebben in 2020 en 2021 in totaal 4,2 miljoen extra gelden voor corona-effecten ontvangen. Hiervan is in 2021 827 duizend euro besteed. Aanvullend hebben we in de december-circulaire 2021 nog 3,6 miljoen euro ontvangen, deze middelen hebben we nog niet in kunnen zetten en verantwoorden we in programma 13.

Dak en thuisloosheid (V 1,2 miljoen euro)

Voor de brede aanpak van dak- en thuisloosheid heeft het Rijk 1,7 miljoen euro impuls gelden beschikbaar gesteld. Hierbij wordt ingezet op de centrale thema's van "een thuis, een toekomst", zijnde preventie, wonen met begeleiding en vernieuwing van de opvang. De besteding van deze middelen loopt voor 1,2 miljoen euro door in 2022.

Exploitatieresultaat (V 2,4 miljoen euro)

We hebben op het exploitatieresultaat een voordeel van 2,4 miljoen euro. Oorzaak hiervan is lagere vaststelling van subsidies en niet ingezette restant exploitatie voorgaande jaren. Dit wordt de komende jaren ingezet om de opvangfaciliteiten te vernieuwen/verbeteren en kostenstijgingen bij diverse instellingen op te vangen.

Jeugd zorgkosten (N 3,1 miljoen euro; programma 13: V 0,6 miljoen euro)

Op jeugdhulp bedraagt het nadeel per saldo 2,5 miljoen euro. Dit heeft de volgende oorzaken:

Hogere realisatie jeugdhulp 2020 (N 1,5 miljoen euro)

De definitieve realisatie 2020 is 1,5 miljoen euro hoger uitgevallen dan werd verwacht bij het opstellen van de begroting 2021. De hogere realisatie werkt structureel door en heeft ook in 2021 tot een nadeel van 1,5 miljoen euro geleid.

Hogere kosten jeugdhulp 2021 (N 8,3 miljoen euro)

De kosten van jeugdhulp in 2021 zijn 8,3 miljoen euro hoger uitgevallen dan begroot. Dit bedrag is de optelsom van het achterblijven van de realisatie van de taakstellingen acceleratie WIJ en andere oorzaken. Het is lastig om de oorzaken van de groei specifiek te kwantificeren. Bij het opstellen van de eerste voortgangsrapportage en de begroting van 2022 was onze inschatting dat 2,4 miljoen euro van de taakstellingen acceleratie WIJ niet gerealiseerd zou worden. Op basis van de stand van zaken van de acceleratieprojecten eind 2021 is er geen reden om dit beeld bij te stellen.

Dat betekent dat 5,9 miljoen euro van hogere jeugdhulpkosten andere oorzaken heeft. De belangrijkste oorzaak is zeer waarschijnlijk corona. Ten opzichte van 2020 en het beeld dat we hadden ten tijde van het opstellen van de begroting 2021 is het aantal cliënten (licht) toegenomen en zijn de gemiddelde kosten per cliënt gestegen als gevolg van een zwaardere zorgvraag. Daarnaast zien we dat de inzet van de ondersteuner jeugd en gezin (OJG) bij de huisarts wel doorverwijzingen naar de specialistische jeugdhulp voorkomt en daarmee de groei van de kosten van verwijzingen van de huisarts afremt, maar niet leidt tot de verwachte daling van de kosten van verwijzingen van de huisarts.

Incidentele middelen jeugdhulp Rijk (V 6,5 miljoen euro)

Het Rijk heeft voor 2021 incidenteel 613 miljoen euro beschikbaar gesteld voor de acute problemen in de jeugdzorg, deels het gevolg van de coronapandemie en de financiële druk die dit veroorzaakt. Hiervan is 493 miljoen euro toegevoegd aan de algemene uitkering. Het aandeel van de gemeente Groningen hierin is 6,5 miljoen euro.

Overige mutaties in Rijksbudget (V 0,4 miljoen euro; programma 13: V 0,6 miljoen euro)

In de verschillende circulaires in 2021 heeft het Rijk nog een aantal budgetten met betrekking tot jeugdhulp toegekend (meerkosten corona, vrijval subsidie continuïteit cruciale jeugdzorg, voogdij/18+,). In totaal leidt dit tot een voordeel van 1,0 miljoen euro.

Overige (N 0,2 miljoen euro)

Evenals in 2020 zijn de meerkosten van zorgaanbieders als gevolg van corona door de gemeente gecompenseerd, conform landelijke afspraken. Dit leidt tot een nadeel van 0,2 miljoen euro. Hier staat een compensatie van het Rijk tegenover.

Beschermd wonen (V 2,7 miljoen euro; programma 13: V 370 duizend euro)

In 2021 hebben we vanuit het Rijk eenmalig 5,0 miljoen euro nacalculatie ontvangen op het budget vanwege de vertraging uitstroom WLZ (Wet Langdurig Zorg). Ook hebben we 0,4 miljoen euro ontvangen ter compensatie van

coronakosten. Aan de andere kant zijn de inkomsten vanuit de eigen bijdrage 2,2 miljoen euro lager mede door de uitname van de WLZ. Daarnaast vallen de zorgkosten en overige kosten lager uit wat tot een voordeel van 4,5 miljoen euro leidt. Het regionale resultaat bedraagt per saldo 7,7 miljoen euro voordelig. Het aandeel van de gemeente Groningen hierin is 3,1 miljoen euro.

Transformatieagenda jeugd (V 1,7 miljoen euro)

In de regionale transformatieagenda zijn de inhoudelijke ontwikkelopgaven voor de komende jaren voor de jeugdhulpregio Groningen uitgewerkt. Het fonds is bedoeld om de transformatiebeweging te bevorderen. Wij zijn de penvoerder voor deze gelden. De gelden zijn eind 2018 beschikbaar gekomen (1,2 miljoen euro per jaar, voor de duur van drie jaar). Medio 2019 is het regionale programma Transformatieagenda Jeugdhulp van start gegaan. Transformatief werken kost tijd. Voor een andere manier van werken moeten nieuwe partnerschappen worden verkend en vorm krijgen. De maatregelen en adviezen ter voorkoming van verspreiding van het Coronavirus hebben dat niet gemakkelijker gemaakt. Projecten zijn later tot stand gekomen en hebben een langere doorlooptijd. In de loop van 2021 is besloten het regionale programma met een jaar te verlengen. Dat maakt dat de uitgaven die voorzien waren voor 2021 niet allemaal in dat jaar zijn gedaan. Ook hebben we geconstateerd dat er toch nog projecten moesten worden gestopt omdat ze onvoldoende van de grond kwamen. In 2022 zullen alle lopende projecten worden afgerond. De resultaten zullen worden uitgerold of ingebed in het reguliere werk en de bevindingen zullen worden gedeeld in het netwerk van gemeenten en ketenpartners.

Vrouwenopvang (V 1,5 miljoen euro)

Vanuit het resultaat 2020 is een plan uitgewerkt om de extra beschikbare middelen van 2020 te besteden. Een gedeelte wordt beschikbaar gehouden voor Veilig Thuis voor tegenvallers met betrekking tot de te verwachten CAO-stijging en wachtlijsten. Daarnaast is een gedeelte beschikbaar voor vervolgonderzoek Intensief Casemanagement bij huisverboden en een gedeelte voor deskundigheidsbevordering Systeem Gericht werken. De besteding van deze middelen loopt voor 1,5 miljoen euro door in 2022.

Wmo (V 538 duizend euro)

Per saldo hebben we een voordeel op de zorgkosten Wmo van 538 duizend euro. Dit voordeel is het saldo van onderstaande voor- en nadelen.

Huishoudelijke hulp (N 682 duizend euro)

Het nadeel bij de Huishoudelijke hulp wordt grotendeels veroorzaakt door de doorwerking van hogere tarieven. Daarnaast is het aantal inwoners die een beroep deden op de huishoudelijk hulp gestegen met ruim zes procent. Dit is naast de reguliere groei ook het effect van de aanzuigende werking van het abonnementstarief.

Individuele begeleiding en dagbesteding 18+ (V 510 duizend euro)

Het voordeel van 510 duizend euro op de individuele begeleiding en dagbesteding 18+ wordt veroorzaakt doordat loon/prijs realisaties afwijken van hetgeen we hebben begroot.

Collectief vervoer (V 140 duizend euro)

Door corona zijn de vervoersbewegingen beperkt gebleven en hebben we de vervoerders omzetcompensatie verleend. Deze compensatie is gebaseerd op de omzet 2019. Al met al vielen de kosten hierdoor binnen de begroting.

Wmo oud (V 448 duizend euro)

De kosten van de voorzieningen zijn aanzienlijk lager dan voorgaande jaren. Hierbij spelen meerdere factoren een rol. Zo zijn de kosten gemiddeld lager doordat de inzet van het depot beter benut is. Voorts is er mogelijk nu toch effect zichtbaar van de verandering in wetgeving. Sommige voorzieningen komen voortaan ten laste van de WLZ in plaats van de Wmo. Daarnaast heeft de Stichting WIJ procesverbeteringen ingevoerd opdat effectievere inzet van middelen plaats vindt. Ook is het mogelijk dat de coronamaatregelen tot minder of vertraagde inzet van met name vervoersvoorzieningen heeft geleid. Ten slotte speelt mee dat het verloop van kosten van hulpmiddelen door de tijd altijd grillig verloopt.

Eigen bijdrage (V 254 duizend euro)

Het voordeel op de eigen bijdrage komt doordat meer inwoners het volledige abonnementstarief betalen.

Overige Wmo (N 132 duizend euro)

De post overige Wmo betreft een verzamelpost van diverse kosten. De grootste afwijking betreft een nadeel op de uitvoeringskosten SVB inzake PGB Wmo van 220 duizend euro. Jaarlijks worden de uitvoeringskosten van de PGB van de Sociale Verzekeringsbank verhaald op de gemeenten via nacalculatie in de septembercirculaire. Daarnaast zijn er meer toekenningen in het kader van de meer-kostenregeling (MKR) geweest dan. Dit heeft tot een nadeel van 53 duizend euro geleid. De nadelen worden deels gecompenseerd door een voordeel op de PGB zorgkosten.

WvGGZ (V 453 duizend euro)

Per 1 januari 2020 is de Wet verplichte ggz (WvGGZ) in werking getreden. De WvGGZ is een open einde regeling waardoor de uitvoeringskosten variëren. Het inrichten van de organisatie en de implementatie van de technische en procesmatige aspecten zijn in 2020 afgerond. Het aantal procedures (crisismaatregel via de burgemeester of zorgmachtiging via de rechter) is in 2021 wat lager dan verwacht. Daarnaast zijn er mede door de corona-maatregelen wat minder preventieve interventies gepleegd. In 2021 geeft dit een incidenteel voordeel van 453 duizend euro.

Sociaal perspectiefplan corona (V 375 duizend euro)

We zijn vanuit het sociaal perspectiefplan corona 'Iedereen doet weer mee in 050' gestart met diverse projecten in het kader van meedoen en participeren. Diverse projecten lopen door in 2022, dit leidt tot een voordeel in 2021 van 375 duizend euro.

Friciekosten WIJ (V 337 duizend euro)

Het voordelige resultaat betreft het saldo van de jaarschijf 2021 vanuit het frictiekostenbudget wat beschikbaar is gesteld door de raad voor de jaren 2019-2021. In 2021 hebben we minder een beroep hoeven te doen op dit budget dan verwacht door meevallende kosten bij onder meer de invoering van het besturingsmodel. De frictiekosten voor het realiseren van de taakstelling huisvesting lopen door in 2022.

Multi-problematiek (V 304 duizend euro)

Bij de uitvoering van dit project zien we dat er voldoende gebruik gemaakt kan worden van reguliere middelen waardoor dit budget niet volledig wordt uitgeput. De benodigde impuls op het gebied van wonen en zorg is in 2021 voortgezet.

Versnelling Transformatie Sociaal Domein (V 274 duizend euro)

Voor de Versnelling Transformatie Sociaal Domein hebben wij in 2020 en in 2021 incidenteel budget ontvangen. Dit budget is mede als gevolg van de coronamaatregelen niet volledig ingezet.

Migratie/regio coördinatie statushouders (V 249 duizend euro)

De invoeringsdatum van de inburgeringswet is uitgesteld naar 2022. Zo ook de inkoop en aanbesteding van de leertrajecten die daar onderdeel van uit maken. Hierdoor realiseren we in 2021 een voordeel van 249 duizend euro.

Onafhankelijke cliëntondersteuning (N 160 duizend euro)

Op de post onafhankelijke cliëntondersteuning (OCO) hebben we op basis van de huidige kostprijs en toename van cliënten een tekort van 160 duizend euro. Naast de kostprijs is ook het aantal uren de afgelopen jaren gestegen.

Landelijke vreemdelingen voorziening (N 160 duizend euro)

In verband met de coronamaatregelen hebben we een extra boot gehuurd ter huisvesting van vreemdelingen. Omdat het rijk niet alle kosten heeft vergoed is een nadeel van 160 duizend euro ontstaan.

Problematische doelgroepen (V 151 duizend euro)

Op basis van ervaringen met problematische jeugdgroepen zetten wij in op een bredere aanpak met inzet van meer jeugdstraatwerkers en jeugd BOA's. De inzet van de nieuwe jeugd BOA's is later ingevuld dan we hadden verwacht.

Overige verschillen (N 40 duizend euro)

De overige verschillen tellen op tot een nadeel van 40 duizend euro.

Risico's

Voor een totaal overzicht van de risico's zie Paragraaf 3: [Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#)

Ontwikkelingen

Voor een totaal overzicht van de ontwikkelingen zie Paragraaf 3: [Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#)

Programma 5: Sport en bewegen

In de nieuwe Sport- en Bewegvisie 21+ willen we voor iedere Groninger een passend en aantrekkelijk aanbod om te sporten en bewegen. Sportief kapitaal opbouwen, zodat mensen een leven lang met plezier bewegen. En sport en bewegen brengt mensen samen, maakt mogelijk om deel te nemen aan de maatschappij en levert een positieve bijdrage aan de gezondheid. Sport en spel is van groot belang voor de ontwikkeling van kinderen. Ook het inclusief en uniek sporten is van groot belang.

Doelstelling en relevante beleidsnota's

Het programma is verder uitgewerkt in de volgende beleidsnota's:

[Sport- en Bewegvisie 2021+, Sportief kapitaal voor iedere Groninger](#)

[Meerjarenprogramma Sport en Bewegen, 2021 - 2025, sporten spelen bewegen ontmoeten](#)

Relevante ontwikkelingen

Na de ontwikkeling van de nieuwe Sport- en Bewegvisie 2021+ 'Sportief kapitaal voor iedere Groninger' hebben we in het voorjaar het nieuwe Meerjarenprogramma Sport en Bewegen 2021- 2025 afgerond. Sporten, spelen, bewegen en ontmoeten staan hierin centraal vanuit 11 actielijnen. In december 2021 is het Integraal Toekomstperspectief accommodaties bewegingsonderwijs en binnensport (IABB) besproken en is het kwaliteitskader voor deze accommodaties vastgesteld. Het toekomstperspectief wordt vervolgens op basis van het kwaliteitskader uitgewerkt in concrete maatregelen voor vervanging van accommodaties.

Ook in 2021 is de impact van corona op sport en bewegen groot geweest. Corona heeft in 2021 veel van het traditionele sporten periodiek stilgelegd. Sportaccommodaties werden tijdelijk gesloten. Ook hebben we in 2021 gewerkt met het Sportloket van Sport050 waarbij sportaanbieders terecht konden met al hun vragen over de coronamaatregelen en de mogelijkheden van steunpakketten. In verband met de corona-effecten hebben we de topsportclubs ondersteund met een financiële bijdrage. We zien een grote vraag naar openbare sport- en speelplekken. Door de coronamaatregelen heeft het sporten en bewegen in de openbare ruimte een extra impuls gekregen. Vanuit het sociaal perspectiefplan corona hebben we nieuwe initiatieven ontplooid om zo snel mogelijk het sportief kapitaal te herstellen.

We zijn verder gegaan met de uitvoering van het Gronings Sportakkoord, waarbij onder meer in 2021 de inzet van de bewegecoach inclusief sporten/bewegen verder vorm heeft gekregen. Met deze inzet zijn meer inwoners (waarvoor sporten niet vanzelfsprekend is) in beweging gebracht.

Coronaperspectiefplan; 'Iedereen doet weer mee in 050'

Als gemeente hebben we samen met onze partners in 2021 een enorme inspanning geleverd om de negatieve sociale effecten van de coronacrisis op de inwoners en de samenleving zo veel mogelijk te dempen. Er zijn verschillende maatregelen getroffen en acties ingezet. Het Sociaal Perspectiefplan Corona 'Iedereen doet mee in 050' is aanvullend op deze maatregelen en acties.

In de zomer van 2021 hebben we met verschillende partners (zorg, onderwijs, sport en cultuur) ons ingezet om de sociale cohesie en basis te versterken langs 3 lijnen; Meedoen & Participeren, Veerkracht & Zorg en Gezonde & actieve leefstijl.

In Q4 van 2021 hebben we de tijd genomen om te onderzoeken waar de samenleving echt behoefte aan heeft en is duidelijk geworden dat de corona maatregelen als contrast vloeistof hebben gediend voor bestaande problematiek.

Deelprogramma 5.1: Sportieve infrastructuur

We willen optimale voorwaarden creëren voor sporten en bewegen. Om het speelveld op orde te krijgen en te houden zijn goede en voldoende sportaccommodaties nodig en willen we sporten in de openbare ruimte meer faciliteren. Het belang van vitale sportverenigingen is groot. De ontwikkeling dat veel mensen kiezen voor

ongebonden sporten en bewegen groeit door. Naast verenigingen kent de gemeente ook een groot aanbod van andere sportaanbieders.

Beleidsvelden

- Faciliteren verenigingen: accommodaties
- Faciliteren verenigingen: samenwerking en vitaliteit
- Sportieve ruimte openbaar en openbare ruimte sportief: de Bewegende Stad

Met de volgende indicatoren is de werking van ons beleid in dit deelprogramma gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of eenmaal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Effect indicator(en)	Rekening 2019	Rekening 2020	Begroting 2021	Rekening 2021
% bewoners (18 jaar e.o.) dat aangeeft lid te zijn een sportvereniging of sportschool	-	47%	-	-
% jongeren (2 en 4 VO) dat aangeeft wekelijks te sporten bij een sportvereniging of sportschool	76%*	-	-	66%**
% bewoners (18 jaar e.o. dat aangeeft (zeer) tevreden te zijn over de aanwezigheid van binnen-sportvoorzieningen, zoals sporthallen, gymlokalen en zwembaden, in of nabij de eigen buurt	-	63%	-	-
% bewoners (18 jaar e.o.) dat aangeeft (zeer) tevreden te zijn over de aanwezigheid van buitensport-voorzieningen, zoals voetbal- en andere sportvelden, in of nabij de eigen buurt *	-	68%	-	-
% bewoners (18 jaar e.o.) dat aangeeft (zeer) tevreden te zijn over de aanwezigheid van plekken in de openbare ruimte die geschikt zijn voor sport, spel en bewegen in of nabij de eigen buurt*	-	63%	-	-

* Uitkomst Gezondheidsmonitor Jeugd 2015

** Uitkomst Gezondheidsmonitor Jeugd 2019 (uitkomsten monitor in 2021 beschikbaar). I.v.m.

coronamaatregelen wordt door de GGD tussentijds een extra Gezondheidsmonitor Jeugd 2021 uitgevoerd, deze zal in de loop van 2022 gepubliceerd worden.

5.1.1 Faciliteren verenigingen: accommodaties

Vanuit de gemeente bieden we: 12 sporthallen, 47 sport- en gymzalen, 4 binnenzwembaden, 3 buitenzwembaden, een atletiekbaan, 5 dojo's, een 400m ijsbaan, ijshal en een skeelerbaan. We meten de klanttevredenheid van de gebruikers regelmatig.

Met de onderstaande indicatoren is de voortgang van dit beleidsveld gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of één maal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Prestatie indicator(en)	Rekening 2019	Rekening 2020	Begroting 2021	Rekening 2021
Aantal bezoekers Kardinges (ijsbaan)	133.500	80.000	120.000	37.000
Aantal bezoekers gemeentelijke zwembaden	546.000	258.000	480.000 (exclusief)	229.000
Klanttevredenheid individuele gebruikers zwembaden en Kardinges	7,7	-	-	-*
Klanttevredenheid gebruikers sportparken	-	6,9	-	-*
Klanttevredenheid gebruikers sporthallen	-	-	7	-*
Klanttevredenheid gebruikers gymlokalen	6,3	-	-	-*

Bezettingsgraad gymlokalen	55%	-	57%	-**
Bezettingsgraad sporthallen	57%	-	57%	-**

* Opzet klanttevredenheidsonderzoek is gewijzigd. Zie 'wat hebben we hiervoor gedaan'

** in verband met beperkende corona maatregelen is er voor de binnensportaccommodaties geen vergelijkbare bezettingsgraad.

Wat wilden we bereiken in 2021?

We wilden een sterke sportinfrastructuur blijven bieden in de gemeente zodat iedere inwoner met plezier kan sporten en bewegen. Evenals in andere jaren betekent dit dat we de sportaccommodaties op orde willen hebben en houden en willen blijven inspelen op gebiedsontwikkelingen. Ons streven is en blijft tevreden gebruikers in onze sportaccommodaties. We hebben afgesproken de harmonisatie van de sporttarieven gefaseerd in te voeren.

De energiekosten zijn in 2019 fors gestegen. Die stijging heeft een structureel effect voor de kosten die sportverenigingen maken voor energie. We wilden de verenigingen daarmee niet belasten en daarom stelden we bij de begroting 2021 middelen beschikbaar ter hoogte van 248 duizend euro om deze verhoging structureel te compenseren, waardoor dit voor hen niet tot extra kosten heeft geleid.

Landelijk is voor stichtingen en verenigingen de BOSA-regeling ingevoerd sinds de BTW aftrek is komen te vervallen. Een aantal exploitanten van gesubsidieerde sportaccommodaties heeft aangegeven dat zij geen of slechts deels gebruik konden maken van deze regeling. Omdat dit bij hen tot tekorten leidt en wij veel belang hechten aan het voortbestaan van de zwembaden in Hoogkerk, Haren en het zwembad en de sporthal in Ten Boer zijn wij hen tegemoet gekomen met een compensatie.

Wat hebben we hier voor gedaan?

- Ontwikkelen Meerjarenprogramma Sport- en Bewegen 2021 - 2025 en gestart met de uitvoering hiervan;
- Vanaf sportseizoen 2021 - 2022 gestart met gefaseerd invoeren van een nieuw geharmoniseerd tarievenstelsel;
- Ontwikkelen 'Toekomstperspectief Accommodaties Binnensport en Bewegingsonderwijs' (IABB);
- Verdere ontwikkeling van Planvorming Sportcentrum Kardingge als onderdeel van gebiedsontwikkeling Vitaliteitscampus Kardingge;
- Realiseren blaashal op sportpark De Verbetering in Hoogkerk;
- Platform Sport050 ingezet voor alle sportaanbieders en inwoners en daarbij sterk de nadruk gelegd op actuele informatie over coronamaatregelen, landelijke steunpakketten zoals tegemoetkoming in de huur (TVS), het vergoeden van tekorten (SPUK IJsbanen en Zwembaden) en mogelijkheden om te sporten en bewegen in coronatijd;
- Het klanttevredenheidsonderzoek heeft een nieuwe vorm. Bezoekers van sportaccommodaties kunnen hun klanttevredenheid doorlopend kenbaar maken. In november 2022 zal het eerste onderzoeksrapport opgemaakt worden.

Conclusie

Net als 2020 stond 2021 in het teken van corona en voor de sport beperkende maatregelen. Wij hebben er alles aan gedaan om, daar waar het mocht en kon, de faciliteiten zo goed en veilig mogelijk open te houden voor publiek. Er is veelvuldig gecommuniceerd met de sportaanbieders over COVID-19 en de mogelijke steunpakketten. Sportaanbieders konden met hun vragen bij het sportloket van Sport050 terecht.

In het kader van de ontwikkeling van het Integraal Accommodatieplan Bewegingsonderwijs en Binnensport (IABB) is het 'Toekomstperspectief Accommodaties Bewegingsonderwijs en Binnensport' ontwikkeld. Op basis hiervan kunnen we verder met de uitwerking van de investeringsopgave. De Blaashal is gerealiseerd en vanaf november 2021 in gebruik genomen. Dit geeft ruimte in de binnensportcapaciteit.

5.1.2 Faciliteren verenigingen: samenwerking en vitaliteit

De gemeente telt samen ruim 335 sportverenigingen die ongeveer 70 verschillende sporten aanbieden. Behalve voor het sporten zelf zijn de sportverenigingen ook van grote sociale betekenis. Voor sportverenigingen zijn vrijwilligers van onschatbare waarde. Om de verenigingen goed te kunnen faciliteren, hebben we regelmatig overleg met de Sportkoepel, belangenbehartiger van de amateursportverenigingen.

We stimuleren vitale sportverenigingen om zich open te stellen voor een breed publiek en om samenwerking te zoeken met elkaar, andere sportaanbieders, met de buurt, school of zorginstelling. Met sporten en bewegen leveren we een substantiële bijdrage aan een inclusieve samenleving, waarin iedereen mee kan doen.

Met de onderstaande indicatoren is de voortgang van dit beleidsveld gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of één maal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Prestatie indicator(en)	Rekening 2019	Rekening 2020	Begroting 2021	Rekening 2021
Klanttevredenheid besturen verenigingen (en instellingen) over de sportaccommodaties en de dienst -verlening door Sport050	8,6	-	8	-*

* opzet klanttevredenheidsonderzoek is gewijzigd. Zie 'wat hebben we hiervoor gedaan'.

Wat wilden we bereiken in 2021?

We wilden voor iedere Groninger een passende en aantrekkelijke manier om te sporten en te bewegen. De gemeente zorgt voor de infrastructuur. De gemeente kent vele sportaanbieders via verenigingen en commerciële aanbieders. We vinden het dan ook belangrijk om de sportaanbieders in Groningen goed te faciliteren. Sport050 is het platform voor sportend Groningen. Voor de communicatie over het Gronings Sportakkoord gebruiken we ook het platform Sport050.nl.

Wat hebben we hier voor gedaan?

- Verenigingsondersteuning door Huis voor de Sport Groningen in een andere vorm* gecontinueerd;
- Regulier overleg gevoerd met de Sportkoepel en de Adviescommissie voor de sport;
- Samen met de partners uitvoering gegeven aan het Gronings Sportakkoord;
- Het klanttevredenheidsonderzoek heeft een nieuwe vorm. De klanttevredenheid kan doorlopend kenbaar gemaakt worden. In november 2022 zal het eerste onderzoeksrapport opgemaakt worden;
- Haalbaarheidsonderzoek uitgevoerd voor sportparkmanagement op sportpark Corpus de Hoorn en omgeving en gestart met sportparkmanagement op dit sportpark;
- Uitvoering van de motie 'Kom weer in beweging met behulp van ondernemende sportaanbieders!'

* Verenigingsondersteuning, zoals altijd uitgevoerd door Huis voor de Sport Groningen, wordt voortgezet en gefinancierd uit de mogelijkheden van de sportlijn van het Nationaal Sportakkoord. Met de vouchers voor procesbegeleiding en een thematisch ondersteuningsaanbod kunnen clubs zelf ondersteuning/begeleiding vragen. Vanuit de gemeente zetten we in op sportparkmanagement.

Conclusie

We zijn in 2021 gestart met sportparkmanagement op sportpark Corpus den Hoorn. De sportparkmanager helpt de sportclubs door samenwerking onderling te stimuleren, gezamenlijke knelpunten op te pakken, nieuw aanbod voor specifieke doelgroepen te ontwikkelen, maar ook in het leggen van verbindingen met onderwijs, zorg en sociaal domein. Met de sportparkmanager streven we naar een meer open karakter van het sportpark en waar mogelijk ook meer gebruik overdag. Vanuit het Gronings Sportakkoord hebben we samen met de partners kansrijke initiatieven in de wijken kunnen ondersteunen met een bijdrage. Ondanks de beperkende coronamaatregelen zijn er vanuit het Gronings Sportakkoord activiteiten opgezet in Sportwijk Beijum, Oude Wijken en Zuid.

5.1.3 Sportieve ruimte openbaar en openbare ruimte sportief

Sporten en bewegen gebeurt veelvuldig buiten verenigingsverband: in de openbare ruimte, in de directe leefomgeving en in recreatiegebieden. De ontwikkeling dat steeds meer mensen ongebonden willen sporten zet zich voort. Mede door de coronamaatregelen is het sporten en bewegen in de openbare ruimte nog meer toegenomen. Daarom willen we de kwaliteit van de leefomgeving en de openbare ruimte blijven verbeteren en aantrekkelijk maken voor iedereen. Op deze manier maken we het voor inwoners mogelijk om op een laagdrempelige manier te bewegen, ontmoeten, spelen en sporten.

Met de onderstaande indicatoren is de voortgang van dit beleidsveld gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of één maal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Prestatie indicator(en)	Rekening 2019	Rekening 2020	Begroting 2021	Rekening 2021
Aantal sportief ingerichte sport- en speelvoorzieningen (start project kan voor het beoogde jaar liggen)	3	3	3	3

Wat wilden we bereiken in 2021?

We wilden de beschikbare intensiveringsmiddelen inzetten om de openbare ruimte op een bewegingsvriendelijke, sportieve en innovatieve manier in te richten. Dit hebben we gedaan door in samenwerking met verschillende stakeholders (inwoners, verenigingen, WIJ teams, interne collega's, gebiedsteams, onderwijs) plekken te realiseren waar onze inwoners kunnen sporten, bewegen, spelen en ontmoeten. We voeren projecten zelf uit, maar sluiten ook aan bij andere plannen en (her)inrichtingsopgaven waar de gemeente voor staat. Daarbij hebben we een adviserende rol richting inwoners, verenigingen en ondernemers.

Daarnaast hebben we gekeken naar kansen binnen vervangingsprojecten. Dit geeft namelijk mogelijkheden om opnieuw te kijken naar de invulling van plekken. We wilden nauw samenwerken met de Gebiedsteams door regelmatig de wensen en behoeften op te halen. We wilden vraag gestuurd werken en wilden kansrijke initiatieven stimuleren en ondersteunen.

Ook wilden we ons richten op de activatie van bestaande en toekomstige plekken omdat we een grote uitdaging blijven zien in het activeren van de minder actieve Groninger. We weten dat de software (activiteiten) minstens zo belangrijk zijn als de hardware (fysieke plek). Daarom wilden we aandacht besteden aan een gedegen activeringsprogramma, waardoor op de plekken activiteiten worden aangeboden, het liefst structureel van aard. Hierdoor wilden we de bekendheid, zichtbaarheid en uiteindelijk het gebruik van de plekken doen toenemen.

Wat hebben we hier voor gedaan?

Planontwikkeling diverse projecten (beoogde realisatie 2022):

- Stedelijk skatepark Stadspark;
- Mountainbike skillspark Meerstad;
- Playground de Hoogte;
- Sport- en beweegplek Mikkelfhorst Haren;
- Sport- en beweegplek Helpermaar;
- Inclusieve Samenspeelplek.

Realisatie diverse projecten:

- Dreamcourts Noorderplantsoen en Orionpark (via sociaal perspectiefplan corona);
- Activeringsprogramma Open Gym in Beijum en Oosterparkwijk (deels via sociaal perspectiefplan corona);
- Activeren urban sports in samenwerking met City Legends

- Organisatie Urban Event Stadspark (via sociaal perspectiefplan corona);
- Beweegroute Oosterparkwijk.

Conclusie

Door de coronapandemie nam de vraag naar ruimte om te sporten, bewegen, spelen en ontmoeten in de openbare ruimte toe. Nog meer mensen kwamen in beweging, vaak in hun eigen omgeving. De samenwerking met eindgebruikers hebben we in 2021 deels online, en waar mogelijk in kleine groepen buiten, voort kunnen zetten.

In 2021 hebben we een aantal sport- en beweegplekken kunnen realiseren. Ook hebben we diverse activeringsprojecten uitgevoerd. Daarnaast hebben we stappen gezet binnen verschillende projecten die we in 2022 willen realiseren. Verder hebben we extra aandacht besteed aan de urban sports in Groningen in samenwerking met CityLegends en door gesprekken te voeren met de verschillende urban disciplines.

Naast deze inspanningen hebben we met behulp van middelen vanuit het corona perspectief plan verschillende projecten kunnen uitvoeren, zoals de Dreamcourts, Open Gyms en het Urban Event. Met de extra middelen is een extra boost gegeven aan sport- en beweegactiviteiten voor de ongebonden sporter. Deze activiteiten werden erg positief ontvangen door de ongebonden sporters en we constateren dat de behoefte hieraan groot blijft.

Deelprogramma 5.2: Jeugd in Beweging en Ruim Baan voor talent

We willen dat kinderen voldoende mogelijkheden hebben om te sporten en te bewegen. We werken samen met de sportverenigingen, scholen en welzijnsorganisaties. We willen dat talentvolle sporters zich kunnen ontwikkelen. Hiervoor bieden we hen, samen met scholen en sportbonden, extra faciliteiten.

Beleidsvelden

- Jeugd in beweging /Bslim
- Ruim baan voor talent

Met de volgende indicatoren is de werking van ons beleid in dit deelprogramma gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of eenmaal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Effect indicator(en)	Rekening 2019	Rekening 2020	Begroting 2021	Rekening 2021
% bewoners (18 jaar e.o.) dat zegt (wel eens) te sporten	-	66%	-	-
% jongeren (groepen 2 en 4 VO) dat voldoet aan de Nederlandse norm gezond bewegen (NNGB)	19%	-	-	19%*

* Gezondheidsmonitor Jeugd 2019

5.2.1 Jeugd in beweging

Met Jeugd in Beweging bundelen we onze activiteiten die de deelname aan sport stimuleren. We hebben hierbij de meeste aandacht voor de jeugd tot 15 jaar. Een leven lang sporten en bewegen begint met het opbouwen van sportief kapitaal. Onze ambitie is dat ieder kind dat opgroeit in Groningen plezier ervaart in sport, bewegingsvaardigheid ontwikkelt en ontdekt welke sportbeleving bij hem of haar past.

Het is ook de basis voor een gezonde leefstijl, een gezonde sociale ontwikkeling en betere schoolprestaties. We sluiten hiermee aan bij de uitgangspunten uit beleidsveld [4.1.3. Positief Opgroeien](#) .

Met de onderstaande indicatoren is de voortgang van dit beleidsveld gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of één maal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Prestatie indicator(en)	Rekening 2019	Rekening 2020	Begroting 2021	Rekening 2021
Formatie combinatie fte in BSlim (incl. buurtsportcoaches die in het BSlimprogramma werken)	17	17	26	26
Aantal kinderen dat gebruik maakt van het jeugdsportfonds	1.265	1.239	1.400	1.052
% kinderen groep 6 met zwemdiploma	96%	97%	90 -100%	-*

* In 2021 niet uitgevoerd, wordt vanaf nu tweejaarlijks uitgevoerd.

Wat wilden we bereiken in 2021?

We streefden naar een goede basis voor alle kinderen, goed bewegingsonderwijs op de deelnemende scholen. We wilden op basis van BSlim een samenhangend en effectief programma rond sport, bewegen en gezonde leefstijl voor kinderen en jongeren die dit het hardst nodig hebben. Hierin sluiten we aan bij de uitgangspunten van de nieuwe Sport- en beweegvisie 2021+.

Wat hebben we hier voor gedaan?

- Uitvoering gegeven aan programma BSlim met extra activiteiten in de zomervakantie vanuit het sociaal perspectiefplan corona met de BSlim zomertour;
- We subsidiëren Huis voor de Sport voor de inzet van buurtsportcoaches in de 8 BSlim -wijken in de stad en in Haren en Ten Boer;
- We subsidiëren schoolbesturen om in de 8 BSlim wijken kwalitatief goed bewegingsonderwijs te bieden en naschoolse sportactiviteiten te organiseren; In Ten Boer levert Huis voor de Sport de vakdocent;
- We brengen 2 x per jaar de sport- en cultuurhopper uit;
- We stimuleren sport, bewegen en gezonde leefstijl op 10 scholen voor speciaal onderwijs met het programma Sport Heroes en Healthy Heroes (door middel van een samenwerking met special heroes);
- Vanuit het Nationaal Programma Onderwijs (NPO) hebben we voorstellen gemaakt voor specifieke interventies, zoals peutersport, pleinspelen, bewegend leren en aantrekkelijke schoolpleinen. De uitvoering start in 2022.

Conclusie

De uitvoering van het programma BSlim en de sportcoaches in Haren en Ten Boer, heeft in 2021 last gehad van de corona maatregelen. Daardoor is er minder georganiseerd en toen er versoepelingen kwamen, werd er hoofdzakelijk in de buitenlucht sportaanbod gerealiseerd, onder andere met de BSlim zomertour vanuit het sociaal perspectiefplan corona.

5.2.2 Ruim baan voor talent

Topsport en breedtesport horen bij elkaar en versterken elkaar. In Groningen hebben we volop kennis en opleidingen op het gebied van topsport en talentontwikkeling (Topsport Noord, Sport Science & Innovation Groningen, Rijksuniversiteit, Hanzehogeschool, Alfa-college, Noorderpoort, Topsport Talentschool). Door de jeugdige bevolkingssamenstelling zijn er veel talentvolle sporters. We willen dat zeer talentvolle sporters zich in de gemeente verder kunnen ontwikkelen.

Met de onderstaande indicatoren is de voortgang van dit beleidsveld gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of één maal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Prestatie indicator(en)	Rekening 2019	Rekening 2020	Begroting 2021	Rekening 2021
Aantal ondersteunde RTC's	7	7	7	7

Aantal ondersteunde topsport-talentevenementen	9	7	6-7	7
--	---	---	-----	---

Wat wilden we bereiken in 2021?

Het topsportbeleid van de gemeente Groningen is gericht op talentontwikkeling. Dit wordt vormgegeven door de Uitvoeringsagenda Topsport 2018+, waarbinnen gekozen is om binnen de beschikbare middelen het neutrale scenario van de uitvoeringsagenda uit te voeren. Binnen deze beschikbare middelen, met de focus op talentontwikkeling, is onze missie geweest om een optimaal topsportklimaat voor talenten te creëren. Een optimaal topsportklimaat is ons gezamenlijke perspectief dat gaat over goede en echte topsport, breedtesport, "beweging in onderwijs", talentontwikkeling, maatschappelijke ontwikkeling en economische ontwikkeling: een 'topsportieve', vitale en gezonde regio.

Wat hebben we hier voor gedaan?

- Regionale Trainingscentra (RTC's) ondersteund en bestaande samenwerking bekrachtigd door het ondertekenen van een samenwerkingsovereenkomst;
- Topsportclubs ondersteund met financiële bijdrage in verband met corona-effecten;
- Topsportagenda Noord-Nederland doorontwikkeld naar Talenthub Noord om het talentklimaat in de gemeente te versterken;
- Bijdrage geleverd aan de ambitie 'Topsport die inspireert' van het Provinciaal Bewegakkoord;
- Deelgenomen aan Project Comeback, een landelijk initiatief om het welzijn van jongeren (in Groningen de studenten) een boost te geven;
- Van start gegaan met Talenthub Groningen met daarin inspiratiesessies en masterclassprogramma voor top- en talentcoaches, webinars en kledkamersessies voor de breedtesportcoaches en de ontwikkeling en lancering van de social media campagne 'De Aanpakkers';
- Deelgenomen aan sleutelproject Versterken (top)teamsportcompetities van het Nationaal Sportakkoord (Deelakkoord 6).

Conclusie

In Groningen staat talentontwikkeling hoog in het vaandel. De basis wordt gelegd bij het spelen, bewegingsonderwijs en de vele sportclubs. Een deel van de sporters stroomt door naar talentprogramma's en een deel daarvan bereikt de topsport. Aan de bovenkant kent Groningen een sterk ecosysteem. De samenwerking tussen topsportorganisaties, topsportclubs, sportbonden en kennisinstellingen is intensief. Winst is nog te boeken in de verbinding naar de onderkant van de piramide door te werken aan talentherkenning, expertise vanuit de top te benutten richting de breedtesport en rolmodellen nog meer in te zetten als inspiratiebron. Zo wordt niet alleen de ontplooiingswaarde van topsport benut, maar ook de inspiratie- en identificatiewaarde. We hebben hier in 2021 een goede start mee gemaakt.

Wat heeft het gekost?

In dit onderdeel geven wij per deelprogramma een toelichting op de afwijking in de baten en de lasten > 250 duizend euro.

Deelprogramma (bedragen x 1.000 euro)	Primitieve begroting	Actuele begroting	Rekening 2021	Verschil
Lasten				
05.1 Sportieve infrastructuur	27.005	29.193	27.043	2.150
05.1.1 Fac.ver: accommodaties	25.061	27.065	25.157	1.908
05.1.2 Fac.ver: Samenwerk en vitalit	138	271	247	24
05.1.3 Sport.ruimte openb en openbare	1.806	1.857	1.639	218

05.2 Jeugd in Beweging en Ruim Baan	2.261	3.259	2.623	636
05.2.1 Jeugd in beweging	2.136	3.134	2.501	633
05.2.2 Ruim baan voor talent	125	125	122	3
Totaal Lasten	29.266	32.452	29.666	2.786
Baten				
05.1 Sportieve infrastructuur	9.122	9.409	10.822	1.412
05.1.1 Fac.ver: accommodaties	9.099	9.386	10.774	1.388
05.1.2 Fac.ver: Samenwerk en vitalit	5	5	3	-2
05.1.3 Sport.ruimte openb en openbare	19	19	44	26
05.2 Jeugd in Beweging en Ruim Baan	28	851	410	-441
05.2.1 Jeugd in beweging	28	851	410	-441
Totaal Baten	9.150	10.261	11.232	971
Totaal Saldo voor bestemming	20.115	22.191	18.434	3.757
Reserve mutaties				
Totaal toevoegingen	82	240	240	0
Totaal onttrekkingen	168	1.540	1.540	0
Totaal saldo na bestemming	20.030	20.891	17.134	3.757

Financiële toelichting

5.1 Sportieve infrastructuur	Lasten	Baten	Saldo
Afwijking	2.150	1.412	3.562

Sluiting sportaccommodaties door coronamaatregelen (V 1,9 miljoen euro)

Door de sluiting van de sportaccommodaties als gevolg van de coronamaatregelen zijn de inkomsten uit verhuur, entreegelden en les- en cursusgelden 2,8 miljoen euro lager dan begroot. Ter compensatie van de gederfde inkomsten over 2020 en 2021 hebben we in 2021 rijksvergoedingen ontvangen van in totaal 3,8 miljoen euro. Hiermee zijn de tekorten in 2020 van 1,3 miljoen euro eveneens gecompenseerd. Daarnaast zijn door de pandemie de uitgaven van het niet planmatig onderhoud (508 duizend euro) en beheer (357 duizend euro) lager.

Corona-ondersteuning sport (V 243 duizend euro)

In 2020 is ten behoeve van het dekken van de tekorten van de (externe) zwembaden en ter ondersteuning van de amateur- en prof sportclubs een bedrag van 243 duizend euro beschikbaar gesteld. Deze gelden zijn via een bestemmingsvoorstel meegenomen naar 2021. Als gevolg van landelijke ondersteuningsmaatregelen zoals tegemoetkoming in de huur (TVS) en het vergoeden van tekorten (Specifieke uitkering IJsbanen en Zwembaden) is het budget niet besteed. Bij raadsvoorstel kredietaanvraag stedelijk skatepark Stadspark (kenmerk 21343-2022) behandeld op 16 februari 2022 heeft de raad besloten om 100 duizend euro van dit resultaat middels een voorbeslag op de resultaatbestemming in 2022 in te zetten voor de skatebaan Stadspark.

Sociaal perspectiefplan corona (V 58 duizend euro)

We zijn in het kader van sociaal perspectiefplan corona 'Iedereen doet weer mee in 050' gestart met diverse sportprojecten. Een deel van deze projecten loopt door in 2022.

Kapitaallasten (V 713 duizend euro)

Voor vervangingsinvesteringen is jaarlijks budget gereserveerd. Door fluctuaties in de vervangingen hebben we in 2021 een incidentele vrijval van 322 duizend euro (stelpost in begroting). Daarnaast hebben we een voordeel op de kapitaallasten van 391 duizend euro. Dit deel van de kapitaallasten vloeit in het co-investeringsfonds

sportaccommodaties. Dit is ontstaan doordat enkele projecten vertraging hebben opgelopen en doordat een aantal projecten is doorgeschoven omdat vervanging nog niet noodzakelijk is.

Plankosten Kardingse (V 237 duizend euro)

Het voordeel van 237 duizend euro betreft niet ingezette plankosten voor de gebiedsontwikkeling Kardingse.

Meerjarenonderhoudsplan sportvelden Ten Boer (V 180 duizend euro)

Voor het meerjarenonderhoud aan de sportvelden in Ten Boer was een voorziening gevormd. Omdat deze werkwijze niet past binnen de systematiek van de heringedeelde gemeente Groningen, hebben we deze voorziening laten vrijvallen. De jaarlijkse dotatie is omgezet in een onderhoudsbudget voor hetzelfde doel. De vrijval van de voorziening levert in 2021 een voordeel op van 215 duizend euro. Doordat het reguliere budget is overschreden met 35 duizend euro is per saldo sprake van een voordeel van 180 duizend euro.

Opruimen SBR korrels (V 162 duizend euro)

Vanuit 2020 is 115 duizend euro meegenomen om uitvoering te kunnen geven aan het plan om schadelijk rubber (SBR) op te ruimen. Aangezien de werkzaamheden voor 2021 opgenomen zijn in de reguliere begroting, hebben we deze middelen uit 2020 niet in 2021 ingezet. Vanuit 2021 hebben we 47 duizend niet ingezet. Omdat het plan in elk geval doorloopt tot 2031 verwachten we deze gelden de komende jaren in te moeten zetten.

Drafbaan (N 96 duizend euro)

Door een vertraging in de plannen van de doorontwikkeling van de drafbaan tot evenementenlocatie, realiseren wij de taakstelling van 186 duizend euro (80 duizend euro op onderhoud en 106 duizend euro inkomsten) niet. Aan de andere kant is 90 duizend euro ontwikkelbudget niet ingezet, omdat het proces vanwege de te doorlopen vergunningprocedure (status gemeentelijk monument) meer tijd vraagt.

Bewegende stad - skatebaan (V 80 duizend euro)

De werkzaamheden voor de realisatie van een skatebaan in het Stadspark zijn in volle gang. De realisatie heeft echter enige vertraging opgelopen en vindt in 2022 plaats. Dit geeft in 2021 een voordeel van 80 duizend euro. Bij het voorstel "kredietaanvraag stedelijk skatepark Stadspark" (kenmerk 21343-2022) behandeld op 16 februari 2022 heeft de raad besloten deze middelen middels een voorbeslag op de resultaatbestemming in 2022 ter beschikking te stellen.

Overige verschillen (V 85 duizend euro)

De overige verschillen tellen op tot een voordeel van 85 duizend euro. In deze post is onder andere een niet uitgegeven bijdrage van 20 duizend euro voor de multifunctionele sport-, speel-, beweeg- en ontmoetingsplek bij de Mikkellhorst in Haren opgenomen.

5.2 Jeugd in beweging	5.2 Lasten	Baten	Saldo
Afwijking	636	-441	195

Sociaal perspectiefplan corona (V 98 duizend euro)

In het kader van het sociaal perspectiefplan corona 'Iedereen doet weer mee in 050' zijn in 2021 diverse sportprojecten gestart. Een deel van deze projecten loopt door in 2022.

Overige verschillen (V 97 duizend euro)

De overige verschillen tellen op tot een voordeel van 97 duizend euro.

Risico's

Voor een totaal overzicht van de risico's zie Paragraaf 3: [Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#)

Ontwikkelingen

Voor een totaal overzicht van de ontwikkelingen zie Paragraaf 3: [Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#)

Programma 6: Cultuur

Groningen is een jonge gemeente met een authentiek en hoogstaand cultureel aanbod. Dit aanbod zorgt ervoor dat de gemeente aantrekkelijk is om in te wonen en te verblijven. Cultuur draagt bij aan een veerkrachtige samenleving waarin mensen naar elkaar omzien. Het bezoeken van cultuur zorgt voor inspiratie en reflectie, cultuurbeoefening heeft een positief effect op de leefkwaliteit van inwoners.

Doelstelling en relevante beleidsnota's

Het programma is verder uitgewerkt in de volgende beleidsnota's:

[Kadernota Kunst en cultuur voor iedereen \(2021-2028\)](#)

[Cultuurnota Kunst en cultuur voor iedereen \(2021-2024\)](#)

[We the North \(2021-2024\)](#)

[Medianota \(2019\)](#)

[Verkenning nieuw muziekcentrum \(2018\)](#)

[Strategisch evenementenbeleid \(2014\)](#)

Relevante ontwikkelingen

- De impact van de pandemie bleef in 2021 onverminderd groot voor de culturele- en evenementensector. Met ons tweede steunpakket cultuur hebben we in 2021 culturele instellingen, culturele ondernemers, zzp'ers en de amateurkunstsector ondersteund bij het opvangen van schade door de coronamaatregelen.
- In 2021 vond Eurosonic Noorderslag noodgedwongen volledig digitaal en online plaats en ontpopte zich tot blauwdruk voor een hybride festivalervaring;
- Samen met provincie Groningen zijn we een nulmeting gestart naar de verwachte meerkosten van fair practice en fair pay in de Groninger culturele sector.
- In 2021 zijn we gestart met de uitvoering van de cultuurnota 'Kunst en cultuur voor iedereen' 2021-2024.
- In 2021 hebben we het startschot gegeven voor de doorontwikkeling van het evenemententerrein Stadspark om in de nabije toekomst (inter)nationale topevenementen te verwelkomen in Groningen.

Coronaperspectiefplan; 'Iedereen doet weer mee in 050'

Als gemeente hebben we samen met onze partners in 2021 een enorme inspanning geleverd om de negatieve sociale effecten van de coronacrisis op de inwoners en de samenleving zo veel mogelijk te dempen. Er zijn verschillende maatregelen getroffen en acties ingezet. Het Sociaal Perspectiefplan Corona 'Iedereen doet mee in 050' is aanvullend op deze maatregelen en acties.

In de zomer van 2021 hebben we met verschillende partners (zorg, onderwijs, sport en cultuur) ons ingezet om de sociale cohesie en basis te versterken langs 3 lijnen; Meedoen & Participeren, Veerkracht & Zorg en Gezonde & actieve leefstijl.

In Q4 van 2021 hebben we de tijd genomen om te onderzoeken waar de samenleving op dit moment behoefte aan heeft en is duidelijk geworden dat de corona maatregelen als contrast vloeistof hebben gediend voor bestaande problematiek.

Deelprogramma 6.1: Culturele infrastructuur

Groningen kent een sterke culturele sector; om dit te behouden is het van belang dat we goede voorwaarden creëren. Dit doen we door instellingen die de basis vormen van onze culturele infrastructuur voor acht jaar op te nemen in onze cultuurnota's. Ook investeren we in nieuwe huisvesting en een gezonde culturele arbeidsmarkt. We willen ervoor zorgen dat het vele creatieve talent verbonden blijft aan Groningen en zetten daarom in op een

regeling voor 'talent en vernieuwing'. Evenementen dragen bij aan de culturele infrastructuur, ze zorgen voor reuring en versterken de Groninger economie.

We willen ervoor zorgen dat Groningen haar sterke positie als cultuurgemeente behoudt en dat talent de kans krijgt zich te ontwikkelen en te professionaliseren.

Beleidsvelden

- Een sterke basis
- Ruim baan voor talent en vernieuwing
- Evenementen

Met de volgende indicatoren is de werking van ons beleid in dit deelprogramma gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of eenmaal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Effect indicator(en)	Rekening 2019	Rekening 2020	Begroting 2021	Rekening 2021
Aantal instellingen onder verscherpt toezicht	4	4	0	0*

* De afstemming met de gecontracteerde instellingen die meer dan 100.000 aan subsidie ontvangen is geïntensiveerd. Op kwartaalbasis bespraken we de voortgang van de activiteiten en de financiële realisatie. Daarmee vervalt de specifieke status van Forum, Grand Theatre en OOG. Voor Grid was het specifieke toezicht gericht op het realiseren van een eigen vermogen aan het einde van voorgaande cultuurperiode.

6.1.1 Een sterke basis

Het Groninger culturele ecosysteem moet sterk zijn in de basis om van betekenis te kunnen zijn voor onze samenleving. Het geheel van Groninger culturele instellingen en initiatieven moet goed kunnen functioneren. Hiervoor is het belangrijk dat de keten van talentontwikkeling optimaal verbonden is, dat er sterke verbindingen binnen en buiten de sector zijn en dat de instellingen financieel en bedrijfsmatig in orde zijn.

Met de onderstaande indicatoren is de voortgang van dit beleidsveld gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of één maal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Prestatie indicator(en)	Rekening 2019	Rekening 2020	Begroting 2021	Rekening 2021
% subsidieaanvragen afgehandeld binnen de daarvoor gestelde termijn.	100%	100%	100%	100%
Aantal bezoekers SPOT	305.296	88.245	300.000	67.548*
Aantal bezoekers Forum	-	1.624.378	1.300.000	1.565.510
Aantal bezoekers Groninger Museum	324.296	116.167	200.000	153.823*
Museum aan de A	34.725	-	37.500	8.131*
Toegekende aanvragen incidentenbudget (gezamenlijk budget met provincie)	67	71	-	116
Afgewezen aanvragen incidentenbudget wegens overvraging van budget	-	20	-	25**

*Als gevolg van de coronamaatregelen hebben de instellingen hun deuren moeten sluiten. Dit is van invloed op het aantal bezoekers.

** 17 aanvragen zijn vanwege coronabeperkingen ingetrokken of doorgezet naar een ander moment.

Wat wilden we bereiken in 2021?

- We wilden een gemeente zijn met een sterk cultureel profiel en een (inter)nationale uitstraling, die vooroploopt met haar cultuuraanbod;
- Een culturele sector met een sterke basis, gezonde arbeidsrelaties, goede organisatiestructuren en onafhankelijk toezicht, aan de hand van de landelijke codes voor Cultural Governance en Fair Practice;
- Dat de gemeente een complete culturele keten heeft in meerdere disciplines en ruimte bood aan vernieuwingen;
- Dat de economische impact van cultuur werd versterkt;
- Dat culturele instellingen en overheden samenwerkten om culturele ambities te verwezenlijken in Noord-Nederland, landelijk en internationaal.

Wat hebben we hier voor gedaan?

- We hebben verder gewerkt aan de ontwikkeling van de nieuwbouw voor de integrale huisvesting van VRIJDAG in de binnenstad, onder meer door de selectie van een architect (NEXT Koschusch);
- We hebben de Kunstwerf en Villa B opgeleverd als nieuwe huisvesting voor de podiumkunstinstituten Het Houten Huis, Club Guy&Roni, de Noorderlingen, de Steeg, het Noordpool Orkest en Jonge Harten;
- We hebben mogelijkheden voor een opvolger van muziekcentrum De Oosterpoort (werktitel De Nieuwe Poort) verder onderzocht en de gemeenteraad heeft het Spookkwartier (stationsgebied Zuid) benoemd tot geschikte vestigingsplek;
- Als startschot voor de implementatie van de Fair Practice Code hebben we samen met de provincie Groningen opdracht gegeven voor een nulmeting naar de verwachte meerkosten van fair practice en fair pay in de Groninger culturele sector, waarvan de we resultaten in het voorjaar van 2022 verwachten;
- We hebben nieuwe gemeentelijke cultuurpijlers ingesteld, Kunstpunt en Grand Theatre, om de samenwerking op het gebied van respectievelijk beeldende kunst en talentontwikkeling te versterken;
- We lobbyen bij het Rijk in samenwerking met We the North voor een sterke Noord-Nederlandse culturele infrastructuur, met voldoende rijksmiddelen en coronasteun;
- Samen met het gebiedsteam binnenstad hebben we de Buurtbroedplaats aan de Nieuwe Sint Jansstraat mogelijk gemaakt. Ook hebben we de gesprekken met de kunstenaarsvereniging en de betrokken wooncorporaties geïntensiveerd over de toekomst van de atelierpanden.

Conclusie

We hebben de sterke basis van onze culturele infrastructuur overeind gehouden met ons corona-steunpakket en coulance op reguliere subsidieverlening. Hierdoor zijn geen culturele instellingen omgevallen, hoewel we niet alle schade voor iedereen konden oplossen. We zijn verder gegaan met de ontwikkeling van huisvesting voor SPOT en VRIJDAG en hebben de Kunstwerf opgeleverd. Ondanks de zware impact die corona had op de sector, zijn we blijven investeren zodat we perspectief bieden voor de toekomst.

6.1.2 Ruim baan voor talent en vernieuwing

De strategie Ruim baan voor talent en vernieuwing zetten we in om onze ambities op het gebied van een Bruisende stad en City of Talent te bereiken. We willen de verbinding tussen talent en vernieuwing sterker maken, omdat we geloven dat jong talent zorgt voor vernieuwing in de sector. Denk hierbij aan nieuwe kunstvormen, samenwerkingen en genres. Er moet ruimte zijn voor experiment en cross-over, waarbij 'mislukken' onderdeel mag zijn van het creatieve proces. En we willen ruimte bieden voor het verrijken van de infrastructuur met nieuwe genres.

Met de onderstaande indicatoren is de voortgang van dit beleidsveld gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of één maal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Prestatie indicator(en)	Rekening 2019	Rekening 2020	Begroting 2021	Rekening 2021
Aantal deelnemers Impulsregeling talent en vernieuwing:				
• Aantal toegekende Stipendia	3	4	6	5*
• Aantal deelnemers aan regeling 'Bewezen talent'	-	-	2	3
• Aantal deelnemers leerroute cultuur en ondernemen	-	18	20	29**
Aantal instellingen dat talenten begeleid in een talenttraject	-	-	15	15

* Het aantal van 6 Stipendia is vanwege een administratieve fout verkeerd in de begroting opgenomen, dit had 5 moeten zijn;

**Er is veel enthousiasme voor de leerroute, vandaar dat het aantal deelnemers hoger is dan geraamd.

Wat wilden we bereiken in 2021?

- Dat talentvolle kunstenaars zich konden ontwikkelen en presenteren binnen de complete keten van talentontwikkeling in meerdere disciplines in onze stad en in het gehele Noorden;
- We wilden een gemeente zijn waar voldoende mogelijkheden waren voor talentontwikkeling om de toestroom en doorstroom van talent te stimuleren;
- Dat culturele ondernemers bijdroegen aan Groningen als City of Talent en de economie en aantrekkingskracht van de gemeente versterkten.

Wat hebben we hier voor gedaan?

- We zijn gestart met de bewezen talentregeling, we hebben subsidie toegekend aan 3 talentvolle initiatieven voor een periode van 2 jaar;
- We hebben 5 stipendia uitgereikt in de categorieën literatuur, beeldend en muziek;
- De cultuurpijler talent heeft een rondetafelgesprek georganiseerd met culturele instellingen over afstemming, communicatie en presentatie van talent;
- Cultuur en Ondernemen startte de 'Ignite' leerroute ondernemerschap voor startende creatieven (14 deelnemers) en 'Grow' (15 deelnemers) voor doorgroeien;
- Vanuit We the North stimuleerden we de ontwikkeling van talent met de trajecten Station Noord, Hit the North, Up North en Artist in Space. Daarnaast is er een nieuwe We the North-subsidieregeling vastgesteld met ruimte voor innovatie en nieuwe talentontwikkelingsnetwerken voor film, erfgoed en letteren.

Conclusie

In 2021 is een start gemaakt met het vergroten van de doorgroeimogelijkheden voor jong talent door middel van de bewezen talentregeling. Daarnaast is het traject voor ondernemerschap verder ontwikkeld om de kansen op de arbeidsmarkt te vergroten. Door corona was het voor startende talenten (met name in de podiumkunsten) erg moeilijk om zich te presenteren, ook was er beperkt ruimte om te experimenteren of uit te wisselen.

6.1.3 Evenementen

Evenementen verrijken onze stad, dorpen en wijken. Ze verdiepen ons gevoelsleven, ze maken de samenleving hechter en stimuleren bedrijvigheid. Evenementen prikkelen de verbeelding of zetten inwoners in beweging. Evenementen verbinden ook. Mensen beleven evenementen vaak samen: als bezoeker of als organisator, in de wijk, op de Grote Markt of op het Evenemententerrein Stadspark.

Met elkaar een evenement voorbereiden of elkaar ontmoeten bij een concert scheidt een band.

Evenementen zijn daarnaast economisch een factor van betekenis: bezoekers van een festival, een concert of een sportevenement reizen erheen, drinken wat vooraf en gaan na afloop in de buurt een hapje eten.

Met de onderstaande indicatoren is de voortgang van dit beleidsveld gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of één maal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Prestatie indicator(en)	Rekening	Rekening	Begroting	Rekening
	2019	2020	2021	2021
Aantal bezoekers van evenementen*	-		1.500.000	200.400
Aantal gemelde evenementen onder de 200 personen	-		220	79
Aantal evenementen 200 - 1.000 bezoekers	153	15	130	51
Aantal evenementen 1.000 - 2.000 bezoekers	55	5	45	17
Aantal evenementen 2.000 - 25.000 bezoekers	23	5	25	11
Aantal evenementen meer dan 25.000 bezoekers	5	0	6	2
Aantal meldingen geluidsoverlast evenementen (totaal)	557	1	235	158**

* Dit is een inschatting op basis van het aantal gemelde en vergunde evenementen. Het kan zijn dat een organisator alsnog heeft besloten om een buurtbarbecue, evenement of festival niet door te laten gaan door de geldende coronamaatregelen.

** De hoeveelheid klachten is voor het merendeel te verklaren door een viertal evenementen waarbij het geluid over het water naar een woontoren droeg. Ondanks het feit dat het geluidsniveau binnen de normen bleef, hebben de bewoners van de woontoren meerdere meldingen gedaan. Met de organisator wordt gekeken hoe dit bij toekomstige edities voorkomen kan worden.

Wat wilden we bereiken in 2021?

In 2021 wilden we een divers en uitgebreid evenementenprogramma voor iedereen. Daarvoor werkten we aan de balans tussen levendigheid en leefbaarheid. Daarbij wilden we bijzondere aandacht voor groenere evenementen.

Wat hebben we hier voor gedaan?

- Na de voorbereiding van de besluitvorming om de Drafbaan in het Stadspark volledig te ontwikkelen tot een toekomstbestendig evenemententerrein, zijn we gestart met de werkzaamheden om de inrichting van het terrein te verbeteren;
- We hebben gesprekken georganiseerd met evenementenorganisatoren over financiële steunmaatregelen, advisering van mogelijkheden onder geldende coronamaatregelen en over de ambities op het terrein van evenementenbeleid;
- We hebben aan de hand van de motie Singeljoesplastik een focusgroep georganiseerd over verduurzaming van evenementen;
- We zijn een onderzoek gestart om de verschillende exploitatiemodellen voor de doorontwikkeling van het Evenemententerrein Stadspark verder uit te diepen. Het onderzoek richt zich op een toekomstbestendig evenemententerrein dat geschikt is voor grootschalige topevenementen, die in verbinding staan met een bredere cultuurketen, van kleinschalige programmering in theaters en poppodia tot de evenementen in de open lucht;
- We hebben een enquête uitgevoerd om te leren wat mensen waarderen en missen aan evenementen en het evenementenbeleid in Groningen;
- We hebben in samenwerking met belanghebbenden de ambities verkend voor het nieuwe evenementenbeleid en dit bouwen we uit in 2022 om het nieuwe evenementenbeleid aan de raad voor te kunnen leggen.

Conclusie

In 2021 ondervond de culturele en creatieve sector wederom schade als gevolg van de coronacrisis. De meeste evenementen konden geen doorgang vinden. Ook de inwoners, zowel bezoekers als beoefenaars, zijn getroffen. We zijn in nauw contact gebleven met organisatoren door het aanbieden van steunpakketten en het wegwijs maken in de regelgeving om de impact van de coronamaatregelen te verzachten. We hebben, waar mogelijk en passend, evenementen mogelijk gemaakt. Tegelijkertijd hebben we ons voorbereid op de toekomst met de doorontwikkeling van het Evenemententerrein Stadspark. Met het besluit in de raad is de uitvoering van deze doorontwikkeling in gang gezet. Daarnaast hebben we ter voorbereiding op het nieuwe evenementenbeleid met organisatoren en belanghebbenden gesproken over nieuwe ambities, onder meer op het terrein van duurzaamheid, en we hebben onderzoek uitgevoerd onder het inwonerspanel naar de wensen en behoeften op het terrein van evenementen.

Deelprogramma 6.2: Cultuur beleven

Cultuur beoefenen of bezoeken draagt bij aan zingeving. We zien steeds meer dat cultuur onderdeel wordt van de wijkgerichte aanpak en zo bijdraagt aan de leefkwaliteit van inwoners. We willen dat cultuur toegankelijk is voor een ieder, dat betekent betaalbaar aanbod, maar ook voor elk wat wils. Door cultuur in de openbare ruimte te organiseren, vergroten we de zichtbaarheid van cultuur en zorgen we ervoor dat inwoners 'vanzelf' in aanraking komen met cultuur.

Beleidsvelden

- Samenleven met cultuur
- Overal cultuur

6.2.1 Samenleven met cultuur

Deze strategie draagt bij aan het toegankelijk maken van kunst en cultuur voor iedereen en de verbinding van cultuur met het sociaal domein. Iedereen, van jong tot oud en met alle achtergronden, moet aan kunst en cultuur kunnen doen. Onze rol is om culturele partners te verbinden met de gebiedsteams, de WIJ en andere partners in het sociaal domein. Van onze instellingen verwachten we dat ze weten waar de behoefte van hun publiek ligt en dat ze zich inspinnen nieuw publiek aan hen te binden.

Met de onderstaande indicatoren is de voortgang van dit beleidsveld gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of één maal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Prestatie indicator(en)	Rekening 2019	Rekening 2020	Begroting 2021	Rekening 2021
Aantal deelnemers cultuurhopper*	97		120	1.113
Aantal cursisten VRIJDAG	7.505		7.500	4.574**
Aantal wijken waarin de cultuurcoaches actief zijn	5	5	7	9
Toegekende aanvragen BAK (amateurkunst)	95	98	95-100	92
Aantal leden bibliotheek	46.000	49.894	45.000	48.951
% Groningers dat wekelijks naar OOG kijkt	45%	-	45%	48%
% deelnemende scholen aan rijksregeling Cultuureducatie met kwaliteit (CMK)	69%	62%	80%	***
Aantal scholen in het VO met de Cultuurkaart	10	10	11	11

* Er is geïnvesteerd in de werving van cultuuraanbieders, waardoor er meer aanbod is en daardoor meer deelnemers. Daarbij is er veel behoefte aan deze laagdrempelige vorm van cultuurdeelname.

** Het lagere aantal cursisten ontstaat doordat in 2019 ook deelnemers van activiteiten van VRIJDAG op het Bevrijdingsfestival werden meegeteld. Dit ging in 2021 vanwege corona niet door.

*** Door de sluiting van het onderwijs vanwege de coronamaatregelen en het niet toelaten van externen op de scholen is hierover geen betrouwbaar cijfer aan te leveren.

Wat wilden we bereiken in 2021?

- We wilden dat kunst en cultuur in de gemeente Groningen voor iedereen toegankelijk was. Het culturele aanbod was inclusief en sprak inwoners en bezoekers van alle leeftijden en culturele achtergronden aan;
- Dat inwoners werden gestimuleerd om kunst en cultuur te bezoeken of zelf aan kunst en cultuur te doen;
- Dat er een goed cultuuraanbod voor het onderwijs is;
- Dat iedereen op laagdrempelige wijze met cultuur in aanraking kon komen;
- Dat de maatschappelijke impact van cultuur werd versterkt door nieuwe verbindingen te leggen.

Wat hebben we hier voor gedaan?

- De bijeenkomst 'Toegankelijkheid in de culturele sector' die we samen hebben georganiseerd met de Werkgroep Toegankelijk Groningen, hebben we moeten verplaatsen naar het voorjaar van 2022;
- Er zijn twee wijken bij gekomen waar een cultuurcoach actief is, Paddepoel en Vinkhuizen;
- We hebben bijgedragen aan een participatieproject van onze podiuminstellingen in samenwerking met het onderwijs en een zorginstelling om de inclusie van dove- en slechthorende jongeren te vergroten;
- In 2021 hebben we opnieuw een kijk- en luisteronderzoek naar streekomroep OOG laten uitvoeren, waaruit bleek dat zowel het rapportcijfer (7,4) als het wekelijks kijkgedrag (48%) stabiel zijn ten opzichte van 2019;
- Forum Groningen is op alle locaties zoveel mogelijk open geweest zodat inwoners elkaar kunnen ontmoeten en gebruik kunnen maken van de bibliotheek, het informatiepunt digitale overheid en het activiteiten aanbod.
- De Wijk de Wereld vond dit jaar voor de vierde keer plaats, deze keer in de wijk Vinkhuizen;
- Er is een projectleider aangesteld bij VRIJDAG voor de verbinding van binnenschools en buitenschools cultuuraanbod in de wijken, dit is bekostigd vanuit het herstelprogramma 'Groningen vooruit'.

Conclusie

We zien dat cultuur in de wijken een steeds belangrijkere plek inneemt. Daarnaast zijn instellingen actief bezig om nieuw publiek te bereiken. Ondanks de maatregelen zijn er veel activiteiten ontplooid die bijdragen aan het toegankelijker maken van cultuur.

6.2.2 Overall cultuur

Met de strategie Overall cultuur werken we aan de ambities Bruisende Stad en Kunst en cultuur voor iedereen. Om kunst en cultuur dicht bij inwoners en bezoekers te brengen, vinden we het belangrijk dat de gemeente Groningen cultuur ademt. Dit komt tot uiting in culturele evenementen en (beeldende) kunst op straat. We willen hier de komende periode met onze partners op blijven inzetten om te zorgen voor een creatieve 'vibe' in een aantrekkelijke historische stad, met oog voor duurzaamheid.

Met de onderstaande indicatoren is de voortgang van dit beleidsveld gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of één maal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Prestatie indicator(en)	Rekening 2019	Rekening 2020	Begroting 2021	Rekening 2021
Aantal projecten Kunst op Straat	5	3	5	5
Aantal bezoekers Eurosonic Open Air	19.800	-	20.000	-*

Aantal bezoekers Dichters in de Prinsentuin	2.600	-	2.500	1.250
---	-------	---	-------	-------

* In verband met de coronamaatregelen kon Eurosonic Open Air dit jaar geen doorgang vinden.

Wat wilden we bereiken in 2021?

- Dat iedereen op laagdrempelige wijze met cultuur in aanraking kon komen;
- Dat de economische impact van cultuur werd versterkt. Cultuur droeg bij aan een goed leef- en vestigingsklimaat en had een positieve invloed op de economie. Cultuur trok toeristen, bedrijven en nieuwe inwoners;
- Dat ons cultureel erfgoed in de schijnwerpers werd gezet.

Wat hebben we hier voor gedaan?

- In het kader van ons coronasteunpakket hebben we kunstenaars ondersteund, met het project 'Lucht' zijn er 85 billboards met kunstafbeeldingen geplaatst in de openbare ruimte;
- We hebben twee graffiti kunstwerken in de fietstunnel onder de A28 in Haren gerealiseerd;
- Vanwege de coronamaatregelen vond Eurosonic Open Air dit jaar geen doorgang, wel kon iedereen online gratis alle concertregistraties streamen;
- Dichters in de Prinsentuin vond dit jaar plaats in de Hortus in Haren, waardoor de programmering uitgebreider kon zijn en er rekening werd gehouden met coronabeperkingen;
- Gedichten van jongeren met het thema 'dromen' werden in december op gebouwen in Groningen, Haren en Ten Boer geprojecteerd in het kader van het project Poetry By Night;
- Kunstroute Off the beaten track langs kunst en architectuur werd georganiseerd door Marketing Groningen en Kunstpunt.

Conclusie

Ook dit jaar konden evenementen als Noorderzon en Eurosonic Open Air maar beperkt doorgang vinden. Er is juist meer aandacht besteed aan kunst in de openbare ruimte, omdat dit ondanks de maatregelen wel mogelijk was. Hierdoor konden inwoners en bezoekers toch laagdrempelig genieten van kunst.

Bijdrage verbonden partijen

- Martiniplaza BV
- Groninger archieven

De inhoudelijke en financiële toelichting op de verbonden partijen staat opgenomen in paragraaf 6:

[Verbonden partijen.](#)

Wat heeft het gekost?

In dit onderdeel geven wij per deelprogramma een toelichting op de afwijking in de baten en de lasten > 250 duizend euro.

Deelprogramma (bedragen x 1.000 euro)	Primitieve begroting	Actuele begroting	Rekening 2021	Verschil
Lasten				
06.1 Culturele infrastructuur	28.593	34.134	24.863	9.271
06.1.1 Een sterke basis	6.271	6.483	6.373	110
06.1.2 Ruim baan voor talent en vernieuwing	659	750	740	10
06.1.3 Evenementen	387	415	380	35
06.1.4 Overal Cultuur	20.464	25.602	16.468	9.134

06.1.5 Evenementen	811	884	903	-19
06.2 Cultuur beleven	23.703	26.188	24.780	1.408
06.2.1 Samenleven met cultuur	17.475	18.762	18.012	750
06.2.2 Overal cultuur	6.228	7.426	6.767	658
Totaal Lasten	52.296	60.322	49.643	10.679
Baten				
06.1 Culturele infrastructuur	13.597	13.699	6.778	-6.921
06.1.1 Een sterke basis	0	202	112	-90
06.1.2 Ruim baan voor talent en verni	2	2	0	-2
06.1.3 Evenementen	0	0	33	33
06.1.4 Overal Cultuur	13.130	13.029	6.562	-6.467
06.1.5 Evenementen	466	466	70	-395
06.2 Cultuur beleven	645	703	566	-137
06.2.1 Samenleven met cultuur	617	663	460	-203
06.2.2 Overal cultuur	28	40	106	66
Totaal Baten	14.242	14.402	7.344	-7.058
Totaal Saldo voor bestemming	38.054	45.920	42.299	3.621
Reserve mutaties				
Totaal toevoegingen	1167	1.167	1.167	0
Totaal onttrekkingen	1.527	1.545	1.545	0
Totaal saldo na bestemming	37.694	45.542	41.921	3.621

Financiële toelichting

6.1 Culturele infrastructuur	Lasten	Baten	Saldo
Afwijking	9.271	-6.921	2.350

Corona ondersteuning cultuur (V 2,4 miljoen euro; programma 13: V 699 duizend euro)

In 2021 hebben we 3,1 miljoen van de beschikbaar gestelde middelen in het kader van de corona ondersteuning cultuur niet in kunnen zetten.

Middels collegebrief van 15 februari 2022 (kenmerk 83402-2022) is de raad geïnformeerd over het verlengde tweede steunpakket van 2,2 miljoen euro voor coronaschade in de lokale culturele infrastructuur in de tweede helft van 2021 en het begin van 2022. Na inzet van de beschikbare middelen in het nieuwe steunpakket en de inzet van 0,1 miljoen euro voor het volwassenenfonds cultuur resteert een bedrag van 0,8 miljoen euro.

SPOT (N 210 duizend euro)

Het nadeel van 210 duizend euro is het saldo van 6,5 miljoen euro lagere baten en 6,3 miljoen euro lagere lasten. SPOT is in 2021 wederom enorm geraakt door de opgelegde coronamaatregelen. Veel evenementen zijn geannuleerd, verschoven of hebben plaatsgevonden met veel minder publiek. De gevolgen hiervan zien we terug aan zowel de inkomsten- als uitgavenkant voor de programmering en horeca. De omzet programmering en de horecaomzet is gedaald met 80%, de inzet van flexpersoneel slechts met 50%. We zien dus minder inkomsten tegen relatief hoge personeelsinzet (triage, security, placering, ticketingpool). De huurinkomsten daalden slechts met 20% mede omdat het NNO kon blijven repeteren en die huurinkomsten daardoor stabiel waren.

Meikermis en leges (N 432 duizend euro)

Als gevolg van de coronamaatregelen missen we 247 duizend euro aan omzet van de Meikermis. Daarnaast hebben we een nadeel van 170 duizend euro op de leges voor evenementen en hebben we de taakstelling 'extra opbrengsten uit leges' van 49 duizend euro niet kunnen realiseren. Door iets lagere lasten bedraagt het nadeel per saldo 432 duizend euro. We verwachten hiervoor van het Rijk compensatie te ontvangen. Omdat de hoogte van deze compensatie onzeker is, kunnen we deze bijdrage pas verwerken op het moment dat het bedrag bekend is.

Verkenning Oosterpoort (V 344 duizend euro)

De verkenning naar een nieuwe Oosterpoort loopt door in 2022. Het beschikbare budget is dan ook niet volledig in 2021 ingezet.

Overige verschillen (V 248 duizend euro)

De overige verschillen tellen op tot een voordeel van 248 duizend euro.

6.2 Cultuur beleven	Lasten	Baten	Saldo
Afwijking	1.408	-137	1.271

Businesscase MartiniPlaza (V 261 duizend euro)

Voor het uitwerken van onder meer de benodigde investeringen en een businesscase op basis van de in 2021 vastgestelde visie MartiniPlaza is een bedrag van 300 duizend euro beschikbaar. Omdat het project in de tweede helft van 2021 van start is gegaan en doorloopt in 2022, hebben we in 2021 een voordeel van 261 duizend euro.

MartiniPlaza renteverplichting (V 170 duizend euro)

In onze begroting 2021 hebben we er rekening mee gehouden dat we de renteverplichting van MartiniPlaza voor 2021 ter grootte van 170 duizend euro niet zouden innen. Middels een bestemmingsvoorstel bij de jaarrekening 2020 is dekking hiervoor beschikbaar gesteld. Als gevolg van de goede bedrijfsresultaten in 2021 heeft MartiniPlaza besloten van deze rentemaatregel af te zien en de rente te betalen. Hierdoor valt 170 duizend euro vrij.

Cultuurnota 2021-2024 (V 229 duizend euro)

Op grond van de cultuurnota 2021-2024 zijn we in 2021 met de onderdelen Talent en vernieuwing, Broedplaatsen, Financieringsmix en Gebiedsgericht gestart. Doordat de genoemde onderdelen in de loop van 2021 gestart zijn en door de coronamaatregelen hebben we 229 duizend euro niet in kunnen zetten.

Centrum voor Kunst en Cultuur - Clockhuys (V 105 duizend euro)

Bij het Centrum voor Kunst en Cultuur (CKC) zien we een voordeel van 148 duizend euro met name door lagere personeelslasten, een belastingteruggave en lagere onderhoudskosten. Aan de andere kant hebben we als gevolg van de coronamaatregelen bij het CKC 43 duizend euro minder aan baten ontvangen, onder andere doordat cursisten cursusgelden hebben teruggevraagd of zich niet hebben aangemeld door de onzekerheid over de continuïteit het aanbod.

Cultuur in de Wijk (V 92 duizend euro)

Voor het project Cultuur in de Wijk, onderdeel van het 'Groningen Vooruit Herstelagenda', is 100 duizend euro beschikbaar gesteld. Het project is gestart in 2021 en wordt in 2022 en 2023 verder uitgevoerd. In 2021 leidt dit tot een voordeel van 92 duizend euro.

Groninger Archieven (V 215 duizend euro)

Het voordeel is vooral ontstaan door een lagere bijdrage aan de gemeenschappelijke regeling als gevolg van lagere huurlasten. Daarnaast is door het uitstel van het e-Depot een voordeel van 55 duizend euro ontstaan.

Overige verschillen (V 199 duizend euro)

De overige verschillen tellen op tot een voordeel van 199 duizend euro.

Risico's

Voor een totaal overzicht van de risico's zie Paragraaf 3: [Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#)

Ontwikkelingen

Voor een totaal overzicht van de ontwikkelingen zie Paragraaf 3: [Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#)

Programma 7: Verkeer

Groningen wil een goed bereikbare gemeente zijn met een aangename, veilige en gezonde leefomgeving. Uitgangspunt van ons mobiliteitsbeleid is om lopen, fietsen en het openbaar vervoer te stimuleren en de auto daar waar noodzakelijk te faciliteren. Met een stevig groeiende gemeente is het een flinke uitdaging om de impact van het (auto)verkeer zoveel mogelijk in balans te houden met aantrekkelijkheid en leefbaarheid. Samen met het terugdringen van de CO₂-uitstoot in het kader van onze klimaatdoelstellingen vraagt dit om een transitie naar minder ruimte innemende en emissievrije mobiliteit. Het speelveld rond mobiliteit gaat hierdoor de komende tijd flink veranderen.

Kort samengevat willen we dat Groningen:

- Lopen, fietsen en het openbaar vervoer stimuleert en de auto faciliteert;
- Voor iedereen goed bereikbaar is en blijft op een veilige en duurzame manier;
- En voorrang geeft aan innovatieve en schone vormen van personen- en goederenvervoer.

Doelstelling en relevante beleidsnota's

Het programma is verder uitgewerkt in de volgende beleidsnota's:

[Mobiliteitsvisie Groningen Goed op Weg 2022-2040](#)

[Visie openbare laadinfrastructuur Groningen 2025](#)

[Meerjarenprogramma Verkeer en Vervoer 2021-2024](#)

[Parkeervisie 2018-2025](#)

[Uitvoeringsprogramma Fiets 2019-2022](#)

[Beleidsregels gehandicapten parkeren 2012-2022](#)

[Actualisatie Bestemming Binnenstad 2021](#)

[Ruimte voor zero-emissie Stadslogistiek 2021](#)

[Beleidsregel parkeernormen 2021](#)

[Nadere regels deelscooters 2021](#)

Relevante ontwikkelingen

Ook in 2021 sloeg de coronacrisis hard toe. Met de lockdowns, het vele thuiswerken, online onderwijs volgen en online shoppen is ons verplaatsingsgedrag enorm veranderd ten opzichte van de tijd voor corona. Dat geldt voor het totaal aantal verplaatsingen, maar zeker ook voor de verhouding tussen de verschillende vervoerswijzen onderling (de modal split). We zien dat het aantal reizigers in het openbaar vervoer nog altijd ver onder het oude niveau ligt en ook het gebruik van bijvoorbeeld onze P+R terreinen blijft achter bij onze prognoses. Het is moeilijk te voorspellen of en hoelang de effecten van de coronacrisis zichtbaar zullen blijven in ons verplaatsingsgedrag.

We zien dat het aantal inwoners in 2021 in onze gemeente tot 235.000 is toegenomen en dat het aantal arbeidsplaatsen met ruim 3% is gegroeid. Zowel het aantal inwoners als het aantal arbeidsplaatsen groeit de komende decennia naar verwachting nog veel verder, terwijl het aantal inwoners in de regio juist daalt en voorzieningen op het platteland mede daardoor steeds vaker verdwijnen. Voorzieningen in de stad Groningen worden daarmee nog belangrijker voor de regio. Extra inwoners en arbeidsplaatsen, maar ook meer bezoekers,

leidt tot extra mobiliteit van, naar en binnen onze gemeente en dus meer rondrijdende en geparkeerde voertuigen.

De groei van onze gemeente zet de bereikbaarheid (verder) onder druk. Nu al leidt de verkeersdruk tot opstoppingen, volle treinen en bussen, drukte op fietspaden en steeds meer onveilige situaties. Door de verwachte groei nemen deze knelpunten toe. Ook wordt de schaarse openbare ruimte steeds meer opgeëist door het verkeer. Zo neemt de auto van alle vervoersvormen de meeste ruimte in. Mensen die per auto reizen, hebben veel meer ruimte nodig dan fietsers, treinreizigers, buspassagiers of voetgangers. Zonder ingrijpen neemt in onze gemeente, en vooral in de stad, het ruimtebeslag door het (auto)verkeer fors toe. Dat belemmert ons in onze ambities om aantrekkelijke buitenruimtes te creëren met veel groen, gelegenheid voor ontmoeten, spelen en verblijven.

In de Mobiliteitsvisie Groningen Goed op Weg 2022-2040, die op 22 december 2021 is vastgesteld, hebben we een omslag in ons denken gemaakt door op veel meer plekken afscheid te nemen van het uitgangspunt dat de auto centraal staat in de manier waarop we onze openbare ruimte inrichten. We kiezen in Groningen voor een 'doorwaadbare' stad. Dat is een gemeente waarin de fiets of te voet de makkelijkste en snelste manier is om je te verplaatsen. Je kunt weliswaar nog steeds met de auto, maar dat hoeft niet langer zo snel mogelijk te moeten kunnen. In principe wordt daarom op alle wegen binnen de bebouwde kom de maximumsnelheid verlaagd tot 30 km/uur, tenzij er een reden is om een specifieke weg 50 km/uur te houden. Ook laten we het autoverkeer zoveel mogelijk via de ringwegen en hoofdwegen rijden.

Verduurzaming blijft een belangrijk thema in ons mobiliteitsbeleid. Inwoners én bezoekers worden uitgedaagd om de auto zoveel mogelijk te laten staan door met het openbaar vervoer te reizen, de fiets te pakken of door te lopen. Op de langere afstanden is een combinatie van vervoermiddelen soms beter geschikt. Daarom zijn we ons blijven inzetten voor kwalitatief hoogwaardige P+R voorzieningen. Ook hebben we vergunningen verleend aan twee aanbieders van deelscooters. Naast de keuze voor duurzame vervoermiddelen zetten we in op de vergroening van de vervoermiddelen zelf. De overgang van fossiele brandstoffen naar elektrisch rijden (of waterstof) is daarbij één van de belangrijkste veranderingen. Ook daarin worden grote stappen gemaakt. Zo rijden er inmiddels 200 elektrische en waterstofbussen rond in Groningen en Drenthe, zijn er belangrijke vervolgstappen gezet naar een zero-emissiezone voor stadslogistiek in de binnenstad, is besloten om snorfietsen met een fossiele brandstofmotor in de toekomst te weren op veel fietspaden in onze gemeente én gaan we onverminderd door met het plaatsen van elektrische laadpalen.

Qua parkeren hebben we in verschillende stadswijken betaald parkeren ingevoerd. Daarmee verminderen we de parkeerdruk, zodat bewoners weer in hun eigen straat kunnen parkeren en het woongenot verbetert. In onze parkeergarages zijn we blijven investeren. Goede, sociaal veilige, bereikbare en duurzame parkeervoorzieningen zijn namelijk essentieel. Dat geldt overigens ook voor onze inbandige fietsenstallingen. Flinkte stappen zijn gezet met betrekking tot de realisatie van de fietsenstalling Grote Markt (Groothandelshuis) en de uitbreiding van de fietsenstalling bij station Groningen Europapark.

Op het gebied van verkeersveiligheid blijven we ons richten op de kwetsbare verkeersdeelnemers, namelijk de voetganger en de fietser. Dat blijkt ook nog steeds nodig, want hoewel het totale aantal verkeersongevallen in onze gemeente in 2021 is afgenomen, geldt dat niet voor het aantal verkeersslachtoffers (gewonden en doden). Vooral het aantal fietsongevallen is toegenomen en dit baart ons zorgen. Om de verkeersveiligheid te verbeteren, hebben we ons ingezet op fysieke maatregelen, zoals op de Roderwolderdijk en de rotonde Johan van Zwedenlaan-Hoendiep, maar ook op verkeerseducatie. Ondanks de schoolsluitingen tijdens de lockdowns zien we dat het aantal deelnemers dat we hiermee bereiken groeit.

Deelprogramma 7.1: Fiets

De fiets is belangrijk voor de bereikbaarheid en het vestigingsklimaat van onze gemeente. Bovendien draagt de fiets in hoge mate bij aan een duurzaam gebruik van de gemeente en levert het een grote bijdrage aan het verbeteren van de veiligheid van onze inwoners en hun gezondheid. Dit is geheel in lijn met het idee van Healthy Ageing ([zie Gezondheidsbeleid - Programma 4](#)). Ons goede fietsbeleid willen we de komende periode blijven voortzetten. We gaan daarom verder met het verbeteren van bestaande fietspaden en de aanleg van nieuwe fietsvoorzieningen en fietsenstallingen.

Wij willen dat:

- De fiets voorop staat en dat fietsers overal snel, comfortabel en veilig kunnen komen;
- De fiets meer fysieke ruimte krijgt, zo nodig via alternatieve routes;
- Met goede stallingen de kwaliteit van de openbare ruimte en de bereikbaarheid van voorzieningen worden verbeterd.

Beleidsvelden

- De fiets in beweging
- Fietsparkeren

Met de volgende indicatoren is de werking van ons beleid in dit deelprogramma gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of eenmaal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Effect indicator(en)	Rekening 2019	Rekening 2020	Begroting 2021	Rekening 2021
Rapportcijfer voor fietsen in Groningen	7,1	-	7,3	7,1

7.1.1 De fiets in beweging

In Groningen is de fiets het belangrijkste vervoermiddel. Goede fietsverbindingen naar openbaar vervoer knooppunten, de economische kerngebieden én de regio zijn daarom essentieel. Het fietsnetwerk dient veilig en comfortabel te zijn en goed onderhouden te worden. We constateren dat het op steeds meer plekken drukker wordt met fietsers en dat snelheid- en massaverschillen op het fietspad toenemen. Om de groei van het fietsverkeer zoveel mogelijk op te kunnen vangen, willen wij dat de fiets meer ruimte krijgt en dat eventueel alternatieve routes worden ingezet. Bij het inpassen van nieuwe, ruimtelijke ontwikkelingen denken we bovendien vanaf het begin vanuit de fiets.

Met de onderstaande indicatoren is de voortgang van dit beleidsveld gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of één maal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Prestatie indicator(en)	Rekening 2019	Rekening 2020	Begroting 2021	Rekening 2021
Aantal aangelegde ontbrekende schakels	1	2	1	2
Aantal Doorfietsroutes (verbinding met de regio)	4	5	5	6
% verkeerslichten met slimme techniek	73	74	74	77
Aantal campagnes fietsgedrag	6	-	6	3*

* Vanwege de coronacrisis hebben er minder campagnes fietsgedrag plaatsgevonden.

Wat wilden we bereiken in 2021?

Wij zijn onverminderd doorgegaan met de realisatie van ontbrekende schakels in ons fietsnetwerk. Dat deden we onder andere samen met onze regionale partners als het gaat om de Doorfietsroutes naar Leek, Winsum en Assen. Inzet voor 2021 was om de fietsbewegwijzering en de herkenbaarheid van onze Doorfietsroutes te verbeteren en

dit netwerk beter onder de aandacht te brengen van (potentiële) fietsers. Zodoende proberen we zoveel mogelijk autorijders op de fiets te krijgen.

Ter verbetering van de verkeersveiligheid van fietsers gaven we op diverse plaatsen extra ruimte aan fietsers. Dat wilden we doen door fietsstraten aan te leggen, waarbij fietsers prioriteit hebben ten opzichte van het autoverkeer, maar ook door te onderzoeken op welke fietspaden snorfietzen met een verbrandingsmotor gewerd zouden kunnen worden. Bij nieuwe ontwikkelingen, zoals Stadshavens, Suikerterrein en De Held III, wilden we de fiets in een vroegtijdig stadium meenemen door bijvoorbeeld als eerste een hoogwaardige fietsverbinding aan te leggen tussen Suikerzijde en de binnenstad dat voldoet aan de nieuwste richtlijnen qua ontwerp.

Wat hebben we hier voor gedaan?

- Treffen van voorbereidingen voor de verbreding van het Sleedoornpad en verbeteringen van de fietspaden langs de Peizerweg (tussen Paterswoldseweg en Admiraal De Ruyterlaan) en verbetering van de fietstunnels onder de Westelijke Ringweg;
- Planvorming voor nieuwe, hoogwaardige fietsverbindingen in ontwikkelgebieden als Suikerzijde, Stadshavens en De Held III, maar ook voor de fietsstraten Helperzoom-Noord (inclusief aanpassing kruispunt Helperbrink), Kerklaan (Groningen), Korreweg en Rummerinkhof;
- Realiseren van nieuwe fietsroutes zoals de Doorfietsroute Groningen-Winsum (gedeelte Walridusbrug-Sauwerd), het Platvoetspad (langs het Van Starckenborghkanaal) en het fietspad parallel aan de Noordelijke Ringweg (Iepenlaan-Park Selwerd);
- Uitwerken van de voorkeurstracés van de Doorfietsroutes Groningen-Leek en Groningen-Assen (Witte Molen-De Punt) en het verbeteren van de herkenbaarheid van de bestaande Doorfietsroutes;
- Fietsvriendelijk maken van verkeerslichten op kruispunten door de toepassing van wachttijdvoorspellers, alle richtingen tegelijk groen en regensensoren;
- Voorbereidingen treffen voor het weren van snorfietzen op ruim 40 kilometer solitair fietspad in onze gemeente.

Conclusie

De fiets is én blijft verreweg het meest gebruikte vervoermiddel in onze gemeente. Dit willen we zo houden en ook nog verder stimuleren. Bij (grootschalige) ruimtelijke ontwikkelingen zetten we daarom meteen vanaf het begin in op kwalitatief hoogwaardige fiets- en voetgangersverbindingen. We realiseren daarvoor nieuwe fietsverbindingen en verbeteren daar waar nodig bestaande fietspaden. Indien mogelijk maken we slim werk met werk bij groot onderhoud.

Voor het fietsen in Groningen hadden we onszelf in 2021 een rapportcijfer 7,3 tot doel gesteld. Met een rapportcijfer 7,1 hebben we dit doel bijna bereikt. Uit onze jaarlijkse fietsenquête blijkt dat er vooral winst te behalen is door de verkeersveiligheid te verbeteren, de drukte op fietspaden in goede banen te leiden en fietsers meer voorrang te geven. Verbeterpunten waar we continu aan (blijven) werken.

We geven de fiets steeds vaker en meer prioriteit bij kruispunten door de toepassing van fietsvriendelijke verkeerslichten. Ten slotte zoeken we continu naar nieuwe mogelijkheden om de fiets ook als onderdeel van de totale vervoersketen verder te stimuleren. Daarom hebben we in 2021 bijvoorbeeld verkennende gesprekken gevoerd met deelfietsaanbieders voor een deelfietsstelsel in Groningen.

Vanwege de coronacrisis hebben we het afgelopen jaar minder kunnen doen aan promotie en bewustwording van de fiets en het fietsgedrag. Wel hebben we via de sociale media van Fietsstad050 sterk ingezet op de communicatie van de tijdelijke coronamaatregelen en bewustwording van verantwoord fietsgedrag.

7.1.2 Fietsparkeren

Met goede fietsenstallingen willen wij de kwaliteit van onze openbare ruimte en de bereikbaarheid van voorzieningen per fiets verbeteren. Met onze inpandige en ondergrondse fietsstallingen bieden we bezoekers van de binnenstad stallingen aan van hoge kwaliteit. Voor kort stallen kunnen zij hun fiets ook in fietsenrekken in de openbare ruimte kwijt.

Bij treinstations, P+R terreinen en belangrijke bushaltes bieden we voldoende en kwalitatief hoogwaardige stallingsmogelijkheden. Ook kunnen hier OV fietsen of andere vormen van deelmobiliteit worden gehuurd.

Met de onderstaande indicatoren is de voortgang van dit beleidsveld gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of één maal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Prestatie indicator(en)	Rekening 2019	Rekening 2020	Begroting 2021	Rekening 2021
Aantal OV fietsverhuurlocaties bij stations en P+R terreinen	7	7	7	7
Stallingscapaciteit fietsenstallingen binnenstad	2.230	1.980	3.730	1.980
Stallingscapaciteit fietsenstallingen Hoofdstation	9.900	9.900	9.900	9.900
Stallingscapaciteit fietsenstalling station Groningen Europapark	700	700	700	700
Stallingscapaciteit fietsenstalling station Groningen Noord	272	272	512	272
Stallingscapaciteit fietsenstalling station Haren	436	436	436	436
Tevredenheidscijfer fietsenstallingen in Groningen	6,0	-*	7,1	7,8

* Vanwege de coronacrisis heeft de jaarlijkse fietsenquête niet plaatsgevonden.

Wat wilden we bereiken in 2021?

Om fietsers volop de mogelijkheid te bieden hun fiets in een daarvoor bestemde fietsparkeervoorziening te stallen, wilden wij inzetten op de aanleg van meer nieuwe fietsenstallingen. De fietsenstalling Grote Markt (Groothandelshuis) met zo'n 1.500 plekken zou naar verwachting in 2021 de deuren openen. Daarmee worden mensen die op de fiets naar de binnenstad goed gefaciliteerd en zorgen we ervoor dat de openbare ruimte goed toegankelijk blijft voor voetgangers en mensen met een beperkte mobiliteit. Ook op andere plekken in de binnenstad, vooral rond Vismarkt en de kop van de Herestraat, zouden wij blijven zoeken naar extra stallingscapaciteit.

Naast het aanbieden van OV fietsen wilden wij ook andere vormen van deelmobiliteit toe kunnen staan op drukke OV-knooppunten. Wij zijn er namelijk van overtuigd dat deelvoertuigen een aanvulling kunnen vormen op ons (traditionele) vervoerssysteem.

Wat hebben we hier voor gedaan?

- Realiseren van de fietsenstalling Grote Markt (Groothandelshuis);
- Verkennen van mogelijkheden voor grootschalige inpandige fietsenstallingen en tijdelijke fietsenstallingen voor de korte termijn op andere plekken in de binnenstad;
- Planvorming voor de uitbreiding van het aantal stallingsplaatsen op de stations Groningen, Groningen Noord en Groningen Europapark;
- Realiseren van extra fietsparkeervoorzieningen in de schilwijken op verzoek van bewoners, bijvoorbeeld door het plaatsen van fietsvlonders op autoparkeerplaatsen;

- Inzetten op gedragsverandering rond het stallen van fietsen door middel van campagnes en fietsstewards en uiteindelijk handhaven op fout en lukraak gestalde fietsen in het kernwinkelgebied;
- Handhaven van de maximale parkeerduur van gestalde fietsen in de binnenstad en in schilwijken.

Conclusie

In 2021 hebben we ons onverminderd ingezet voor uitbreiding van het aantal fietsparkeerplaatsen, zowel in de binnenstad als op de treinstations en P+R terreinen. Zo zijn grote stappen gezet in de realisatie van de fietsenstalling Grote Markt (Groothandelshuis). Door tegenslagen waarmee de aannemer te maken heeft gehad (zoals asbestsanering, extra constructieve aanpassingen aan het plafond en schaarste) is de opening van de fietsenstalling Grote Markt uitgesteld tot maart 2022.

Ook met betrekking tot de uitbreiding van het aantal stallingsplaatsen op de stations Groningen Europapark en Groningen Noord zijn flinke vorderingen gemaakt. Hoewel de uitbreiding van de fietsenstalling op station Groningen Noord, die wordt uitgevoerd door ProRail, vanwege een complexere planvorming en uitvoering meer tijd heeft gekost dan aanvankelijk werd gedacht, vindt de uitbreiding naar verwachting plaats in 2022.

In het westelijke en zuidelijke deel van de binnenstad zijn we verder gegaan met het onderzoek naar de realisatie van nieuwe inpandige en/of ondergrondse fietsenstallingen. Dergelijke kwalitatief hoogwaardige stallingen blijken namelijk zeer goed gewaardeerd te worden door onze inwoners. Zo heeft de fietsenstalling Nieuwe Markt ervoor gezorgd dat het tevredenheidscijfer voor fietsenstallingen is toegenomen van een 6,0 in 2019 naar een 7,8 in 2021. Daarnaast hebben we ook weer ingezet op gedragsverandering rond het stallen van fietsen door inzet van communicatiecampagnes en fietsstewards.

Deelprogramma 7.2: Openbaar vervoer

Een leefbare gemeente met groei is alleen mogelijk wanneer meer mensen kiezen voor ruimte-efficiënte en duurzame alternatieven zoals het openbaar vervoer. Daarom zetten we in op een samenhangend openbaar vervoersysteem dat zowel landelijk, regionaal als binnen de gemeente zelf hoogwaardige verbindingen biedt met uitstekende last en first mile oplossingen van en naar de in- en uitstaphaltes zoals op de hubs.

We willen dat:

- Het openbaar vervoer bijdraagt aan een leefbare, bereikbare en CO₂-neutrale gemeente;
- Alle wijken, dorpen en belangrijke functies bereikbaar zijn met het openbaar vervoer;
- De economische kerngebieden van Groningen (inter-)nationaal en regionaal bereikbaar zijn met kwalitatief hoogwaardig openbaar vervoer.

Beleidsvelden

- Bereikbaarheid economische kerngebieden Hoogwaardig Openbaar Vervoer (HOV)
- Stedelijke bereikbaarheid openbaar vervoer

Met de volgende indicatoren is de werking van ons beleid in dit deelprogramma gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of eenmaal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Effect indicator(en)	Rekening 2019	Rekening 2020	Begroting 2021	Rekening 2021
Klanttevredenheidscijfer openbaar busvervoer	7,75	-**	7,5	-**
CO ₂ -uitstoot per reizigerskilometer (rkm) bus	112 gr/rkm	23,7 gr/rkm	10,7 gr/rkm	
% stiptheid openbaar vervoer*	56%	70%	≥ 60%	56%
Aantal instappers treinstations in gemeente Groningen	-	-	+ 2,5% t.o.v. 2019	-

* % bussen met maximaal 0 tot 3 minuten vertraging.

** Op 12 maart 2020 is het OV-Klantenbarometeronderzoek in verband met de coronacrisis stilgelegd. Dit was nodig voor de veiligheid van reizigers en enquêteurs. Bovendien mocht het openbaar vervoer alleen nog voor noodzakelijke reizen worden gebruikt.

7.2.1 Bereikbaarheid dynamo's HOV

We willen dat onze economische kerngebieden (binnenstad, stationsgebied, Universitair Medisch Centrum Groningen, Zernike Campus, Europapark/Kempkensberg en Martiniziekenhuis en omgeving) uitstekend bereikbaar zijn met hoogwaardig openbaar vervoer (HOV). Een goede OV-bereikbaarheid is namelijk cruciaal voor het functioneren van deze gebieden.

Met de onderstaande indicatoren is de voortgang van dit beleidsveld gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of één maal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Prestatie indicator(en)	Rekening 2019	Rekening 2020	Begroting 2021	Rekening 2021
Aantal instappers bij alle HOV-bushaltes in gemeente Groningen	12.128.284	4.900.000*	+ 2,5% t.o.v. 2019	5.500.000*
Aantal instappers bij alle bushaltes in gemeente Groningen	15.256.013	7.900.000*	+ 1,25% t.o.v. 2019	8.300.000*

* Als gevolg van de coronacrisis ligt het gebruik van het openbaar vervoer vanaf maart 2020 aanzienlijk lager.

Wat wilden we bereiken in 2021?

Hoofdzakelijk streefden we naar een aantrekkelijk openbaar vervoer door verbetering van het aanbod en verhoging van het niveau van de dienstverlening. Tevens wilden we de betrouwbaarheid van de dienstregeling verder verbeteren net zoals de aansluitingen. Dit moet leiden tot een hoge mate van tevredenheid bij zowel reizigers als niet-gebruikers van het openbaar vervoer. Een belangrijk doel voor 2021 was om verder te werken aan een visie op het openbaar vervoer als onderdeel van de Mobiliteitsvisie. Daarnaast wilden we verder werken aan de verschillende projecten die het openbaar vervoerssysteem verbeteren, waaronder het opwaarderen van diverse grotere knooppunten in de stad Groningen.

Wat hebben we hier voor gedaan?

- Start van de verbouwing van het Hoofdstation in het kader van Groningen Spoorzone: de perronkap is deels verwijderd en de grondwerkzaamheden voor de aanleg van de nieuwe reizigerstunnel zijn begonnen;
- Voorbereidingen voor de nieuwe busroute via de Diepenring ('Bussen over Oost') inclusief de aanleg van de Kattenbrug zijn doorgegaan;
- Vernieuwen van het busstation Zernike-Noord en realiseren van het busknooppunt UMCG-Noord;
- Er heeft een vervolgonderzoek plaatsgevonden naar de mogelijkheden om de bereikbaarheid van Zernike Campus met het (hoogwaardig) openbaar vervoer te verbeteren;
- Samen met andere partners in Noord-Nederland is gewerkt aan plannen voor betere spoorverbindingen tussen Noord-Nederland en de Randstad. Een belangrijk resultaat daarvan is dat de Lelylijn is opgenomen in het nieuwe regeerakkoord van kabinet Rutte IV;
- Planvoorbereiding met betrekking tot de Insnijding Emmaviaduct is begonnen met het beschikbaar stellen van een voorbereidingskrediet. Met de provincie Groningen zijn afspraken gemaakt over de financiering van dit project; over een aanvullende rijksbijdrage vinden gesprekken plaats.

Conclusie

Net als in 2020 was ook in 2021 de impact van de coronacrisis duidelijk te zien in het gebruik van het openbaar vervoer. Het totale aantal reizigers lag wederom lager dan voor de coronacrisis. Hierdoor is de dienstregeling een deel van het jaar beperkter geweest dan voorheen. Uitgangspunt daarbij was dat onze gemeente bereikbaar moest zijn met een acceptabele reistijd en frequentie. In de loop van 2021 is de dienstregeling weer opgeschaald

naar bijna pré-corona. Het openen van de onderwijsinstellingen zorgde bijvoorbeeld voor een toename in het openbaar vervoer. De beschikbaarheidsvergoeding (BVOV) vanuit de rijksoverheid is in 2021 doorgezet, waardoor het OV-bureau het jaar heeft afgesloten met een positief financieel resultaat.

Ondanks de coronacrisis hebben we met veel inzet verder gewerkt aan de verbetering van het openbaar vervoer in Groningen. Er is een volgende stap gezet in de verduurzaming van het busvervoer, er is gewerkt aan grotere en kleinere projecten die de OV-bereikbaarheid van de stedelijke kerngebieden verbeteren en tevens hebben we een vervolgonderzoek uitgevoerd naar de verbetermogelijkheden voor het (H)OV naar Zernike. Tot slot is de Mobiliteitsvisie 'Groningen Goed op Weg' vastgesteld waarin een eerste beeld geschetst wordt van de opgaven en ambities tot 2040 met betrekking tot het openbaar vervoer.

7.2.2 Stedelijke bereikbaarheid openbaar vervoer

Wij willen een inclusieve gemeente zijn waar iedereen kan meedoen en niemand belemmeringen ondervindt bij deelname aan het sociaal-maatschappelijke leven. Het openbaar vervoer heeft hier een belangrijke rol. Een goed functionerend en samenhangend openbaar vervoerssysteem is een duurzame manier van vervoer en het is cruciaal voor mensen die geen ander vervoer tot hun beschikking hebben. We streven enerzijds naar snelle en frequent rijdende HOV-buslijnen, maar ook naar goede voorzieningen om de afstand van deur naar halte te overbruggen.

Met de onderstaande indicatoren is de voortgang van dit beleidsveld gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of één maal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Prestatie indicator(en)	Rekening 2019	Rekening 2020	Begroting 2021	Rekening 2021
Waardering openbaar vervoer op buurtniveau	-	81%	≥ 84% (zeer tevreden)	-

Wat wilden we bereiken in 2021?

Een belangrijk doel voor 2021 was de vaststelling van de nieuwe Mobiliteitsvisie met daarin weergegeven hoe wij de toekomst van het openbaar vervoer als onderdeel van het totale mobiliteitssysteem in onze gemeente zien. Daarbij hebben wij ook aandacht voor aspecten zoals inclusiviteit (openbaar vervoer voor iedereen), ontwikkeling van hubs en ketenmobiliteit (reizen van deur tot deur) en de efficiëntie van het systeem. Inclusiviteit betekent dat soms speciale mobiliteitsoplossingen voor specifieke doelgroepen nodig zijn en heeft veel samenhang met [programma 4 Welzijn, gezondheid en zorg](#).

Verder wilden we het openbaar vervoer integraal onderdeel laten zijn van planvorming voor nieuwe wijken en ontwikkelingen zoals Suikerzijde en Meerstad. Keuzes die we in de planvorming maken, bepalen voor een belangrijk deel de (potentiële) bijdrage die het openbaar vervoer aan de aantrekkelijkheid en leefbaarheid van de nieuwe stadsdelen kan leveren.

Wat hebben we hier voor gedaan?

- Verbeteren van de totale dienstregeling en daarmee de meerwaarde van het openbaar vervoer voor onze gemeente, bijvoorbeeld door lijn 9 via een meer directe route over hoofdwegen te leiden. Voor een groot deel van de reizigers heeft dit geleid tot een snellere en comfortabelere reis;
- Voeren van gesprekken om te verkennen hoe kleinschalig vervoer in wijken en buurten verbeterd of opgezet kan worden, ter aanvulling op het netwerk van bus en trein;
- Voorbereiden van een pilot met alternatief, fijnmazig vervoer voor de binnenstad;
- Zorgen voor een goede verankering van het openbaar vervoer in de planvorming voor de nieuwe wijken en ontwikkelingslocaties zoals Suikerzijde, De Held en Meerstad;

- Opstarten van het proces om de meerwaarde en haalbaarheid van treinstation Suikerzijde in beeld te brengen.

Conclusie

Onze nieuwe, vastgestelde Mobiliteitsvisie biedt een goede basis voor het openbaar vervoerbeleid van onze gemeente voor de komende 20 jaar. In lijn daarmee zijn in 2021 diverse activiteiten ondernomen. Zo is op onderdelen het busnetwerk efficiënter gemaakt en lopen verkenningen naar de ontwikkeling van kleinschalig wijk- en buurtvervoer als aanvulling op het openbaar vervoer. Bovendien wordt met het oog op de toekomst ook nagedacht hoe in nieuwe wijken en op andere ontwikkellocaties een goede bereikbaarheid per openbaar vervoer gerealiseerd kan worden.

Deelprogramma 7.3: Auto

Wij willen dat onze gemeente, en dan met name onze economische kerngebieden Zernike Campus, Universitair Medisch Centrum Groningen, binnenstad/stationsgebied, Martiniziekenhuis en omgeving en Europapark/ Kempkensberg, vanuit de regio goed bereikbaar is met een vervoerswijze die past bij de locatie en de aard van de activiteit op de bestemming. Dat betekent lopen, fietsen of openbaar vervoer als het kan en de auto als het moet. Bereikbaarheid is een vestigingsvoorwaarde voor bedrijven en het verschilt per sector welke vorm van bereikbaarheid essentieel is. Om die reden moeten de logistieke dienstverlening, de groothandel en de maakindustrie goed bereikbaar blijven met de auto. Op veel andere plaatsen streven we echter naar een minder dominante positie van de auto. Met onze nieuwe, vastgestelde Mobiliteitsvisie zetten we lopen, fietsen, spelen en groenbeleving centraal, herwinnen we de openbare ruimte zoveel mogelijk en verbeteren we de leefkwaliteit. Daarbij concentreren we het autoverkeer op goed functionerende (stedelijke) hoofdwegen en zo min mogelijk op wegen en straten dwars door de wijken en dorpen. De toekomstige bereikbaarheid van en leefbaarheid in onze gemeente vraagt daarbij om aanpassingen aan de auto-infrastructuur.

De komende jaren blijven in het teken staan van een aantal grote projecten zoals de Aanpak Ring Zuid. Groningen Bereikbaar is opgericht om onze gemeente in deze periode zo goed mogelijk bereikbaar te houden.

Wij willen dat:

- De economische kerngebieden van Groningen goed bereikbaar zijn met de (vracht-)auto;
- Het autoverkeer zich concentreert op het hoofdwegenet; in de wijken en dorpen krijgt de auto een minder dominante positie.

Beleidsvelden

- Bereikbaarheid economische kerngebieden auto
- Stedelijke bereikbaarheid auto

Met de volgende indicatoren is de werking van ons beleid in dit deelprogramma gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of eenmaal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Effect indicator(en)	Rekening 2019	Rekening 2020	Begroting 2021	Rekening 2021
Aantal auto's op het binnencordon (werkdag)	224.322	192.113	220.000	190.205

7.3.1 Bereikbaarheid dynamo's auto

In de bereikbaarheid van onze gemeente als geheel en de economische kerngebieden in het bijzonder zijn de wegen die de gemeente met de regio, provincie en de rest van Nederland verbinden erg belangrijk. De capaciteit van de ringwegen willen wij uitbreiden en de doorstroming en betrouwbaarheid ervan verbeteren. Daarom willen wij alle gelijkvloerse aansluitingen ongelijkvloers maken. Tegelijkertijd willen we ook de ruimtelijke kwaliteit

rondom de ring verbeteren en de barrièrewerking zoveel mogelijk verminderen. Bovendien streven we naar minder autokilometers in de spits via mobiliteitsmanagement en het beter benutten van de infrastructuur met behulp van verkeersmanagement en andere slimme instrumenten.

Met de onderstaande indicatoren is de voortgang van dit beleidsveld gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of één maal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Prestatie indicator(en)	Rekening 2019	Rekening 2020	Begroting 2021	Rekening 2021
Bereikbaarheid van de economische kerngebieden				
Doorstroming:				
Binnenstad	17%	17%	25%	17%
UMCG	14%	19%	28%	20%
Zernike Campus	26%	28%	39%	29%
Europapark	14%	17%	26%	20%
Martiniziekenhuis	17%	19%	29%	21%
Betrouwbaarheid:				
Binnenstad	-3%	6%	20%	6%
UMCG	-3%	2%	19%	4%
Zernike Campus	2%	6%	19%	7%
Europapark	-11%	-11%	18%	1%
Martiniziekenhuis	-10%	-1%	18%	-5%

* Voor de hoofdroutes van en naar economische kerngebieden is een basiskwaliteit (normwaarde) voor doorstroming en betrouwbaarheid bepaald. Die basiskwaliteit heeft betrekking op de beide spitsperiodes. De daadwerkelijk gerealiseerde kwaliteit wordt vervolgens jaarlijks per economisch kerngebied bepaald en afgezet tegen de normwaarde. Wanneer er een betere kwaliteit is gerealiseerd dan de normwaarde, wordt dit tot uitdrukking gebracht door een positief percentage. Bij een negatief percentage is de normwaarde niet gehaald.

Wat wilden we bereiken in 2021?

Voor wat betreft de Aanpak Ring Zuid wilden we zoveel mogelijk conform onze planning werken en waar mogelijk deze proberen te versnellen. Groningen Bereikbaar voerde rond Groningen Spoorzone en de grote verbouwing van de Zuidelijke Ringweg de regie op het bereikbaar houden van Groningen en op de uitvoering van aanvullende maatregelen die daarvoor moeten zorgen, maar zorgde ook voor een goede communicatie en inzet op mobiliteits- en verkeersmanagement. De samenwerking zou worden verlengd, zodat Groningen Bereikbaar in ieder geval tot en met 2024 blijft bestaan.

De verkenning voor het ongelijkvloers maken van de Westelijke Ringweg liep door in 2021. De naar voren getrokken tussentijdse maatregelen, zoals het verbeteren van de sociale veiligheid van de fietstunnels en de realisatie van een extra aansluiting op het Reitdiepplein, werden onderzocht en de voorbereiding daarvan is gestart.

Wat hebben we hier voor gedaan?

- Verdere uitvoering van de Aanpak Ring Zuid;
- Nemen van aanvullende maatregelen gericht op de doorstroming van het openbaar vervoer op ons wegennet tijdens Operatie Julianaplein;
- Deelnemen aan samenwerkingsorganisatie Groningen Bereikbaar;
- Verkennen van het gelijkvloers maken van de Westelijke Ringweg.

Conclusie

Na het afsluiten van de Vaststellingsovereenkomst op 19 januari 2021 werd er het afgelopen jaar hard gewerkt aan de Aanpak Ring Zuid. Dat is buiten ook goed zichtbaar. Op steeds meer plaatsen zijn de contouren van de toekomstige Zuidelijke Ringweg te zien. In juni 2021 is het nieuwe viaduct in de A28 over de Brailleweg volledig in

gebruik genomen. Afgelopen zomer was de Zuidelijke Ringweg zes weken dicht vanaf knooppunt Euvelgunne tot aan de Europaweg en werkte Combinatie Herepoort aan de verbreding van de noordelijke rijbaan. Een volgend belangrijk moment is de aanleg van het tijdelijke Julianaplein. Vanaf 11 februari 2022 wordt het Julianaplein in verschillende fases afgesloten voor een periode van dertien weken. De grootschalige werkzaamheden leiden naar verwachting tot ernstige verkeershinder. Om de verkeershinder zoveel mogelijk te beperken zijn we in 2021 met de voorbereidingen hiervoor begonnen.

De samenwerkingsovereenkomst voor Groningen Bereikbaar is verlengd tot en met 2024. Dat is gebeurd met het oog op de langere looptijd van Aanpak Ring Zuid.

In 2021 zijn we nog niet gestart met het verkennen van de ombouw van de Westelijke Ringweg. De belangrijkste reden hiervoor is dat onze gemeentelijke én provinciale ambities niet overeenkomen met het beschikbare budget. Daarom lobbyen we bij het ministerie, zodat ook het Rijk gaat bijdragen aan de ombouw van de Westelijke Ringweg. Voor een tweetal tussentijdse maatregelen hebben we daarentegen wel een ontwerp opgesteld. Het gaat dan om een verbeterde verkeersdoorstroming/verkeersveiligheid bij Reitdiephaven en het verbeteren van de sociale veiligheid in de fietstunnel bij West End (Vinkhuizen Zuid). De ontwerpen worden met de omgeving besproken.

7.3.2 Stedelijke bereikbaarheid auto

Ons doel is dat het autoverkeer zich zoveel mogelijk concentreert op het hoofdwegennet, zodat de woonwijken en dorpen zo min mogelijk worden belast. We hechten veel waarde aan een goede bereikbaarheid van economisch belangrijke bestemmingen binnen onze gemeente. Daarnaast willen we een leefbare gemeente zijn, met name in verblijfsgebieden, woonwijken en dorpen, en openbare ruimte herwinnen. Alle wijken en dorpen zijn goed aangesloten op het hoofdwegennet en op die manier voor de auto met elkaar verbonden. Rechtstreekse autoverbindingen tussen wijken en dorpen onderling zijn niet langer vanzelfsprekend. We zetten daarom in op een doorstroming- en betrouwbaarheidsniveau dat past bij de functie van de verschillende netwerkdelen.

Met de onderstaande indicatoren is de voortgang van dit beleidsveld gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of één maal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Prestatie indicator(en)	Rekening	Rekening	Begroting	Rekening
	2019	2020	2021	2021
Ervaring bewoners van overlast van autoverkeer in de eigen wijk*	-	19%	<16%	-

* Deze cijfers zijn afkomstig uit de tweejaarlijkse enquête Leefbaarheid en niet beschikbaar voor 2021.

Wat wilden we bereiken in 2021?

In 2021 wilden we in het kader van onze Mobiliteitsvisie een besluit nemen over de autostructuur en de verkeerscirculatie in onze gemeente. De Mobiliteitsvisie diende bovendien antwoord te moeten geven op een aantal concrete vragen zoals wel of geen nieuwe autoverbinding in de Oosterhamrikzone.

Voor de drie bruggen over het Van Starckenborghkanaal wilden we in 2021 verdere stappen zetten. We begonnen met het (MIRT)-onderzoek naar de vervanging van de Busbaanbrug en werkten de voorkeursvariant voor de Gerrit Krolbrug verder uit. Tot slot begonnen we samen met Rijkswaterstaat aan de uitwerking van het voorkeursalternatief voor de Paddepoelsterbrug.

Wat hebben we hier voor gedaan?

- Uitwerken autostructuur en automaatregelen in het kader van de Mobiliteitsvisie;
- Uitvoeren MIRT-onderzoek voor de Busbaanbrug over het Van Starckenborghkanaal;

- Uitwerken van de voorkeursvariant voor de Gerrit Krolbrug, inclusief het voorbereiden van een tijdelijke maatregel ter overbrugging van de periode tot de nieuwe Gerrit Krolbrug is gerealiseerd;
- Besluitvorming rond het voorkeursalternatief voor de Paddepoelsterbrug;
- Uitvoeren van de herinrichting van de Zernikelaan.

Conclusie

In december 2021 is de nieuwe Mobiliteitsvisie Groningen Goed op Weg vastgesteld. Daarin geven we onder meer invulling aan een nieuwe visie op de autostructuur in onze gemeente. Leefkwaliteit staat daarbij voorop. Een belangrijk onderdeel van deze visie is ook de toekomst van een autoverbinding (30 km/uur) in de Oosterhamrikzone. Nu de visie is vastgesteld gaan we aan de slag met een verdere uitwerking van de Doorwaadbare Stad (50 km/uur-wegen die veranderen in 30 km/uur-straten), maar ook met de inpassing van de auto-, bus- en fietsverbindingen in de Oosterhamrikzone. Het voorlopig ontwerp hiervoor wordt voorgelegd aan de raad.

Voor de Gerrit Krolbrug heeft de raad een voorkeursvariant vastgesteld: een nieuwe, beweegbare brug met een doorvaarthoogte van 4,5 meter en een weginrichting als fietsstraat. De minister van Infrastructuur en Waterstaat heeft deze voorkeursvariant ook vastgesteld en het totaal benodigde budget voor de realisatie van de brug is daarmee ook beschikbaar gekomen.

Voor wat betreft de Paddepoelsterbrug is het besluit genomen een nieuwe brug aan te leggen. Het gaat om een hoge, vaste brug voor fietsers en voetgangers met een doorvaarthoogte van 9,7 meter. Als gemeente gaan wij deze brug realiseren. Het Rijk stelt hiervoor 8,6 miljoen euro (incl. BTW) beschikbaar. Besloten is de beschikbare middelen voor een tijdelijke brug of andere (tijdelijke) maatregelen in te zetten voor een definitieve oplossing.

Het MIRT-onderzoek naar de Busbaanbrug (de eerste stap in het MIRT-proces) werd mede bepaald door de besluitvorming over de Mobiliteitsvisie en kan naar verwachting begin 2022 worden afgerond.

Deelprogramma 7.4: Parkeren

Door te sturen (met prijs of aanbod) op het gebruik van onze parkeervoorzieningen (parkeergarages, buurtstallingen, straatparkeren en P+R) draagt ons parkeerbeleid bij aan een bereikbare, duurzame en aantrekkelijke gemeente. Daarbij willen we voorzien in de werkelijk noodzakelijke parkeerbehoefte. Die behoefte aan parkeerplekken wegen we af tegen andere gerechtvaardigde claims op de openbare ruimte. We werken bedrijfsmatig zo efficiënt mogelijk. Daarbij is geld verdienen niet ons eerste doel: waarde toevoegen is dat wel. Door gerichte en adequate parkeerhandhaving beperken we de overlast van geparkeerde auto's.

Beleidsvelden

- Parkeervoorzieningen
- Parkeerbedrijf

Met de volgende indicatoren is de werking van ons beleid in dit deelprogramma gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of eenmaal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Effect indicator(en)	Rekening 2019	Rekening 2020	Begroting 2021	Rekening 2021
% bezetting P+R terreinen	56%	-	60%	- *
Gemiddeld cijfer P+R terreinen	8,1	-	8,3	8,6
Gemiddeld rapportcijfer parkeergarages	7,7	-	7,9	8,2
Gemiddelde klanttevredenheid over de dienstverlening van het Parkeerbedrijf	7,8	-	8,0	8,0
Gemiddelde bezetting buurtstallingen	-	-	95%	91%

* Vanwege de coronacrisis fluctueerde de bezetting van de P+R terreinen enorm. Een gemiddelde is niet te geven.

7.4.1 Parkeervoorzieningen

We bieden in onze gemeente verschillende parkeervoorzieningen aan:

- Straatparkeerplekken - betaald en gratis, voornamelijk voor bewoners en bezoekers;
- Buurtstallingsgarages - voor bewoners in en rond de binnenstad. Buurtstallingsgarages bieden we zoveel mogelijk kostendekkend aan;
- Parkeergarages - voor bezoekers aan de stad. Als gemeente hebben we zes parkeergarages in exploitatie, en verhuren we drie parkeergarages aan externe partijen;
- P+R terreinen - forenzen en andere langparkeerders.

Door het aanbieden van voldoende, hoogwaardige en goed vindbare fietsstallingen (met en zonder toezicht) beperken we de overlast van gestalde fietsen op straat zo veel mogelijk.

Met de onderstaande indicatoren is de voortgang van dit beleidsveld gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of één maal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Prestatie indicator(en)	Rekening 2019	Rekening 2020	Begroting 2021	Rekening 2021
Aantal parkeerplaatsen op P+R terreinen	4.000	4.000	4.000	4.000

Wat wilden we bereiken in 2021?

Ook in 2021 wilden we voor bezoekers van onze gemeente de meest aantrekkelijke parkeermogelijkheden bieden. Daarom bleven we investeren in onze parkeergarages, waarbij we ons vooral concentreerden op de parkeergarages in het kerngebied: in en rond de binnenstad. Daarnaast waren we voornemens ook in onze buurtstallingsgarages te investeren.

In die stadswijken waar sprake is van parkeeroverlast die afbreuk doet aan het woongenot van onze bewoners, wilden we de parkeerdruk op straat omlaag brengen. In straten waar de parkeerdruk namelijk laag is, kunnen bewoners weer in hun eigen straat parkeren. Bovendien creëert dit ook ruimte voor andere functies zoals spelen, zitten, wandelen of sporten. En de ruimte kunnen we vergroenen. Om te voorkomen dat de parkeerdruk zich blijft verplaatsen naar aangrenzende woonwijken wilden we in het hele gebied in één keer maatregelen nemen.

Wat hebben we hier voor gedaan?

- Vaststellen van het raadsbesluit ten behoeve van het terugdringen van parkeeroverlast in een groter gebied;
- Invoeren van betaald parkeren in (delen van) de Oosterparkwijk, de Indische Buurt, Helpman en Coendersborg;
- Inventariseren van aanvullende maatregelen om de parkeeroverlast omlaag te brengen door bijvoorbeeld het houden van enquêtes in de Zeeheldenbuurt;
- Investeren in onze buurtstallingsgarages om deze duurzamer en kostenneutraal te krijgen;
- Vaststellen van de nieuwe Beleidsregel Parkeernormen 2021;
- Besluitvorming met betrekking tot het vervroegd verwerven van de parkeergarage Centrum aan de Haddingestraat per 29-11-2024.

Conclusie

Wijkvreemd verkeer, forenzen en bewoners van wijken waar parkeren al betaald was, wisten de gebieden waar parkeren nog gratis was steeds beter te vinden. Bewoners van die gebieden ervoeren parkeeroverlast: ze konden hun auto niet meer in hun straat of buurt kwijt. Om die overlast op te lossen en de openbare te herwinnen, voerden we in 2021 betaald parkeren in een viertal wijken in. Dat deden we in één keer, want zo voorkomen we

dat we het probleem alleen maar verplaatsen. Bewoners van deze wijken kunnen nu weer in hun eigen straat parkeren. In gebieden waar nog aanvullende maatregelen nodig zijn, onderzoeken we mét de buurt wat daarvoor nodig is.

7.4.2 Parkeerbedrijf

Het Parkeerbedrijf geeft invulling aan de beleidsdoelstellingen van het deelprogramma Parkeren. Het takenpakket omvat de exploitatie van de parkeergarages en de buurtstallingen, het aanbieden van parkeerplekken op straat (parkeerautomaten, opdrachtgever parkeerhandhaving, vergunningverlening, onderhoud en exploitatie) en het aanbieden, beheren en onderhouden van fietsenstallingen. Ook het beheer van de P+R terreinen valt onder de regie van het Parkeerbedrijf.

Met de onderstaande indicatoren is de voortgang van dit beleidsveld gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of één maal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Prestatie indicator(en)	Rekening 2019	Rekening 2020	Begroting 2021	Rekening 2021
Betalingsbereidheid bij betaald parkeren	90-95%	90-95%	90-95%	90-95%

Wat wilden we bereiken in 2021?

In 2021 zouden we in principe op dezelfde voet verder gaan als de jaren ervoor. Dat betekent dat we zorgen voor sociaal veilige voorzieningen met moderne apparatuur, met goede bewegwijzering, doelgroepgerichte marketing en met concurrerende prijzen. Omdat we aan de inkomstenkant weinig kunnen beïnvloeden, proberen we de kosten zoveel mogelijk te beperken.

Door strenger op te treden tegen foutparkeren wilden we het gebruik van de bestaande parkeercapaciteit stimuleren en door extra handhaving op betaald parkeren wilden we de betalingsbereidheid hoog houden. Om het handhavingsproces efficiënter in te richten en een veiliger werkomgeving voor onze handhavers te creëren, leggen we bij een naheffingsaanslag geen kennisgeving meer achter de ruitenwisser.

Wat hebben we hier voor gedaan?

- Investeren in onze buurtstallingen. Zo is het groot onderhoud aan buurtstallingsgarage Bleekveld afgerond, hebben we Ledverlichting gerealiseerd in Bleekveld en Poortersplein om de sociale veiligheid te verbeteren en is de roldeur bij de ingang van buurtstallingsgarage Coehoornsingel naar voren geplaatst om overlast van hangjeugd te verminderen;
- Vervangen van diverse rioleringen en gasleidingen samen met onze partners (woningen, nutsbedrijven, etc.);
- Vervangen van de verlichting in parkeergarage Euroborg door Ledverlichting;
- Plaatsen van nieuwe parkeerapparatuur in parkeergarage station Groningen-Europapark;
- Uitbreiden van de laadmogelijkheden in onze parkeergarages.

Conclusie

Een bezoek aan Groningen begint en eindigt vaak in één van onze parkeergarages. Daarom blijven we investeren in goede, sociaal veilige, bereikbare parkeergarages aan de randen van de (binnen)stad. Onze garages zijn state-of-the-art en we zorgen dat we voorop blijven lopen. De bereikbaarheid van die garages blijft wel een punt van aandacht, zeker nu werkzaamheden aan bijvoorbeeld de Zuidelijke Ringweg en de Diepenring de aanrijdroutes naar de garages onder druk zetten.

We vinden het ook van groot belang dat onze parkeergarages duurzaam zijn. Daarom hebben we alle gemeentelijke parkeervoorzieningen voorzien van Ledverlichting. Ook hebben we voldoende oplaadvoorzieningen voor elektrische auto's gerealiseerd. We blijven de vraag bovendien nauwgezet volgen.

Ook onze buurstallingsgarages zijn schoon, heel, veilig en goed bereikbaar. Met het (afgeronde) groot onderhoud aan stallingsgarage Bleekveld en het onderhoud aan de andere buurstallingsgarages zijn onze buurstallingsgarages ook de komende jaren goed geoutilleerd.

De handhaving op betaald parkeren is in 2021 uitgebreid naar buitenlandse kentekens. Dit betekent dat we een financiële meevaller hadden door meer opbrengsten van de fiscale handhaving.

Deelprogramma 7.5: Verkeersveiligheid

In onze gemeente moeten inwoners zich overal veilig kunnen voelen, dus ook in het verkeer. Met elkaar werken we daarom aan een vermindering van het aantal verkeersslachtoffers en het verbeteren van de verkeersveiligheid. Om verkeersveiligheid succesvol te kunnen bevorderen, is afstemming van maatregelen nodig op het gebied van infrastructuur, educatie en handhaving. Verkeerseducatie is een belangrijke pijler van ons verkeersveiligheidsbeleid.

Het verbeteren van de verkeersveiligheid doen we aan de hand van drie sporen, zoals ook verwoord in ons Meerjarenprogramma Verkeer en Vervoer:

- Spoor 1: Verbeteren van objectief aantoonbaar onveilige locaties;
- Spoor 2: Samen met bewoners en wijkten werken aan veiligheid;
- Spoor 3: Voorkomen van nieuwe onveilige situaties met proactief, risico-gestuurd beleid.

Wij willen dat:

- De verkeersveiligheid in onze gemeente toeneemt (elk verkeersslachtoffer is er één teveel). Ons streven is daarom nul verkeersslachtoffers in de gemeente.

Beleidsvelden

- Verkeersveiligheid

Met de volgende indicatoren is de werking van ons beleid in dit deelprogramma gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of eenmaal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Effect indicator(en)	Behaald 2019	Behaald 2020	Beoogd 2021	Rekening 2021
Totaal aantal verkeersongevallen in de gemeente Groningen	1.414	1.161	1.350	1.331
Aantal verkeersslachtoffers (doden en gewonden) in de gemeente Groningen	279	317	250	324

* De cijfers die betrekking hebben op het aantal verkeersongevallen en het aantal verkeersslachtoffers ontvangen we van ViaStat. De definitieve gegevens over 2021 zijn nog niet beschikbaar en deze waarden kunnen derhalve nog wijzigen.

7.5.1 Verkeersveiligheid

Met de groei van het aantal inwoners, arbeidsplaatsen en bezoekers verandert ook het verkeer in onze gemeente. Groningen is populair bij bezoekers, toeristen en ondernemers en de aantrekkingskracht vanuit de regio neemt ook toe. Meer fietsen (waaronder e-bikes en speed-pedelecs), (langere) bussen en meer autoverkeer. (Nieuwe) ontwikkelingen vragen om duidelijke keuzes als het gaat om verkeersveiligheid. Doel is de verkeersveiligheid in onze gemeente zoveel mogelijk te verbeteren. Omdat we weten dat bij veel verkeersongevallen het gedrag een belangrijke rol speelt, richten we ons daarom niet alleen op het fysiek oplossen van verkeersonveilige situaties, maar ook op educatie, gedragsbeïnvloeding en handhaving.

Met de onderstaande indicatoren is de voortgang van dit beleidsveld gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of één maal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Prestatie indicator(en)	Rekening 2019	Rekening 2020	Begroting 2021	Rekening 2021
Aantal verkeerseducatieprojecten	155	151	300	268
Aantal aangepakte verkeersonveilige locaties	5	6	4	5

Wat wilden we bereiken in 2021?

Ons streven was een verdere reductie van het aantal verkeersslachtoffers in onze gemeente door in de wijken en bij onze verkeersprojecten altijd een goede verkeersveiligheid als uitgangspunt te nemen, met name voor kwetsbare verkeersdeelnemers. Het verbeteren van de verkeersveiligheid deden we door aanpassingen aan de infrastructuur, verkeerseducatie en inzetten op verkeershandhaving waarbij het van belang is dat al deze maatregelen op elkaar afgestemd moeten zijn.

Vanuit de sporen 1 en 2 richtten wij ons hoofdzakelijk op het aanpakken van knelpuntenlocaties en (fysieke) maatregelen om de directe leefomgeving van onze inwoners te verbeteren. In dat kader wilden we in 2021 verschillende ongevalslocaties aanpakken. Spoor 3 omvat een bredere aanpak waarbij we ons richten op het aanpakken van risico's en risicogroepen waarbij we samenwerking zoeken met onze regionale en landelijke partners. Dit wilden we onder meer doen aan de hand van verkeerseducatie via VerkeersWijzerGroningen/Verkeer en Vervoer Beraad (VVB) en door aan de sluiten bij de landelijke aanpak vanuit het Strategisch Plan Verkeersveiligheid 2030 (SPV2030).

Wat hebben we hier voor gedaan?

- Aanpakken van onveilige verkeerssituaties door het nemen van maatregelen op een aantal locaties: op de Akeleiweg, de Melisseweg en de Lavendelweg, de rotonde Hoendiep-Johan van Zwedenlaan, de Roderwolderdijk, het kruispunt Johan van Zwedenlaan-Bangeweeg en de Winschoterweg. Daarnaast zijn diverse maatregelen voorbereid voor uitvoering in 2022 en later;
- Uitvoeren van twee pilots in het kader van veilig fietsen naar school: de pilot Schoolstraat bij ODS De Starter (Lorentzstraat) en de pilot veilige schoolfietsroutes bij De Tamarisk (Van Ketwich Verschuurlaan en Van Lenneplan);
- Opstellen van een concept-Uitvoeringsagenda Verkeersveiligheid VVB Groningen onder regie van de Provincie Groningen;
- Deelnemen aan het Verkeer- en Vervoerberaad van de Provincie Groningen en de Contactgroep Verkeersveiligheid van het Gemeentelijk Netwerk voor Mobiliteit en Infrastructuur (GNMI) waardoor we bijdragen aan de landelijke ontwikkeling van het verkeersveiligheidsbeleid;
- Meewerken aan de uitvoering van (provinciale) gedragscampagnes met daarbij de focus op schoolgaande kinderen en oudere verkeersdeelnemers.

Conclusie

In 2018 hebben we de Aanpak Verkeersveiligheid opgesteld. Met deze aanpak willen we het aantal verkeersongevallen en verkeersslachtoffers in onze gemeente structureel terugdringen. In het kader van deze aanpak hebben we in 2021 diverse knelpunten, zoals de rotonde Johan van Zwedenlaan-Hoendiep en de Roderwolderdijk aangepakt waardoor de kans op ongevallen en (ernstig) letsel verder is afgenomen. Tegelijkertijd zien we dat inzet op verkeersveiligheid nodig blijft. Hierbij kijken we ook naar nieuwe manieren zoals focus op het wegnemen van risico's aan de hand van het SPV2030.

Verkeerseducatie blijft in onze gemeente - ondanks de schoolsluitingen tijdens de coronacrisis - erg succesvol en het aantal deelnemers dat we hiermee bereiken, groeit nog steeds. Via VerkeersWijzerGroningen blijven we hier

ook mee doorgaan. We hebben ook veel aandacht voor de verkeersveiligheid bij scholen, onder andere door hier een schoolstraat van te maken, en op de loop- en fietsroutes van en naar school.

De coronacrisis heeft er ook in 2021 voor gezorgd dat de mobiliteit er anders uitzag dan in de jaren daarvoor. Dit heeft ook consequenties gehad voor de verkeersveiligheid. Aanvankelijk maakten we minder verplaatsingen en dat resulteerde ook in minder verkeersongevallen. Vervolgens werden de fiets en auto als vervoermiddel steeds populairder ten koste van het openbaar vervoer. Hoewel het totale aantal verkeersongevallen in de gemeente Groningen in 2021 is afgenomen, zien we wel een toename van het aantal verkeersslachtoffers (gewonden en doden). Met name het aantal fietsongevallen is in 2021 toegenomen. In 2021 viel één dodelijk verkeersongeval te betreuren.

Deelprogramma 7.6: Overig verkeer

Een aantal opgaven binnen het programma Verkeer is modaliteit- of thema-overstijgend. Deze zijn ondergebracht in dit deelprogramma. De laatste jaren constateren we dat dit deelprogramma steeds belangrijker wordt, zowel inhoudelijk als financieel. Dit deelprogramma bestaat uit de volgende opgaven:

- Duurzame Mobiliteit
- Slimme Mobiliteit
- Stedelijke Logistiek

Met de volgende indicatoren is de werking van ons beleid in dit deelprogramma gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of eenmaal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Prestatie indicator(en)	Rekening 2019	Rekening 2020	Begroting 2021	Rekening 2021
Aantal openbare laadpunten voor elektrische voertuigen	350	500	700	720
Aantal laadpunten in gemeentelijke parkeergarages	44	54	62	54*
Aantal instellingen/bedrijven met ZE-transportvoertuigen actief in Groningen (koplopers)	-	-	15	15
Aantal experimenten met goederenvervoer	3	-	3	3

* Met betrekking tot de laadpunten in onze gemeentelijke parkeergarages volgen we de vraag. In 2021 is de vraag naar laadcapaciteit achtergebleven ten opzichte van onze prognose en daarom hebben we minder laadpunten aangelegd.

Duurzame Mobiliteit

Vervoer is verantwoordelijk voor een kwart van onze CO₂-uitstoot. Op weg naar een CO₂-neutrale gemeente valt hier dus nog veel winst te behalen. Dat kan door meer mensen van de auto naar de fiets en het openbaar vervoer over te laten stappen. En als er sprake is van een verplaatsing met een gemotoriseerd voertuig, dan is dat met een emissievrij voertuig. Onze taak is de condities te creëren die ervoor zorgen dat de transitie naar emissievrije voertuigen voortvarend verloopt. Dat doen we door het bieden van uitstekende laadinfrastructuur voor elektrische auto's, het faciliteren van waterstofvulpunten, het stellen van regels aan gebruik van de openbare ruimte ten gunste van emissievrije voertuigen, door CO₂-eisen te stellen aan het vervoer dat wij inkopen zoals openbaar en publiek vervoer en het stimuleren van deelmobiliteit.

Wat wilden we bereiken in 2021?

Onze inzet was het aantal zero emissiebussen te laten groeien naar 196 door de instroom van 20 waterstofbussen. Na 2025 stromen er alleen nog maar zero emissie bussen in.

Daarnaast wilden we de openbare laadinfrastructuur in 2021 uitbreiden tot circa 750 laadpunten. Bovendien wilden wij actiever aan de slag met (snel)laadinfrastructuur langs stedelijke hoofdwegen en bij belangrijke bestemmingen in onze gemeente. Verder zouden wij ons gaan beraden hoe wij in de eindsituatie, met tussen de 5.000 en 8.000 openbare laadpalen in onze gemeente, over een (financieel) robuuste organisatievorm kunnen beschikken.

Ten slotte wilden wij in 2021 de omslag maken van vraag volgend naar proactief beleid als het gaat om deelauto's, deelfietsen en deelscooters. Met het vergroten van het aandeel deelmobiliteit is namelijk winst te behalen in zowel het minder belasten van de openbare ruimte met rijdende en gestalde voertuigen als in het versnellen van de transitie naar schoon vervoer.

Wat hebben we hier voor gedaan?

- Inzet van 20 nieuwe waterstofbussen in de dienstregeling;
- Plaatsen van 110 extra openbare laadpalen (ofwel 220 extra laadpunten);
- We hebben ons aangesloten bij de Regionale Agenda Laadinfrastructuur en werken aan een regionaal snellaadplan voor personenvervoer en logistiek;
- Uitvoeren van een onderzoek naar het in eigen beheer nemen van de plaatsing en exploitatie van laadinfrastructuur.
- Begonnen met voorbereidingen om na de huidige laadpalenconcessie een opdrachtenmodel mogelijk te maken;
- Opstellen van een uitvoeringsstrategie voor deelauto's;
- Vaststellen van nadere regels voor deelscooters en het verlenen van twee vergunningen voor maximaal 200 deelscooters per aanbieder.

Conclusie

Hoewel de vraag naar openbare laadpalen meegroeit met het aantal elektrische voertuigen, stijgt deze vraag toch iets minder snel dan verwacht. Dat wordt vooral veroorzaakt doordat de vraag in bepaalde gebieden sneller toeneemt dan op andere plekken en één openbare laadpaal meerdere gebruikers faciliteert. Hierdoor is de vraag naar nieuwe, openbare laadpalen in totaliteit iets achtergebleven bij onze verwachting. Tevens merken we dat er lange doorlooptijden zijn alvorens een laadpaal geplaatst kan worden. We werken er hard aan dit proces te versnellen. Mede in dat kader hebben we ook onderzocht of we de plaatsing en exploitatie van laadinfrastructuur in eigen beheer kunnen nemen. Wij denken namelijk dat we via een opdrachtenmodel sneller laadpalen kunnen bijplaatsen en dat we meer sturing krijgen op de locaties waar wij deze neer willen zetten.

Via de Regionale Agenda Laadinfrastructuur voeren wij gesprekken met de noordelijke provincies en de netbeheerder met betrekking tot allerlei vraagstukken over laadinfrastructuur. Gezamenlijk zoeken we naar oplossingen op het gebied van bijvoorbeeld snelladen, logistiek laden en semi-publiek laden, maar we kijken ook naar ontwikkelingen zoals slim laden en het combineren van laadinfrastructuur met andere objecten zoals de openbare verlichting. Zo zorgen we dat we in de laadbehoefte kunnen voorzien, maar zonder dat we daarvoor extra objecten in de openbare ruimte nodig hebben.

Deelmobiliteit ontwikkelt zich snel binnen onze gemeente. Zowel het gebruik van deelvoertuigen als het aanbod ervan groeit. Zo is het aantal deelauto's in onze gemeente in 2021 toegenomen met bijna 50%. De komende jaren willen we het gebruik en het aanbod van deelauto's verder laten groeien. Met onze uitvoeringsstrategie hebben we een duidelijk beeld gekregen van de verdere maatregelen die daarvoor nodig zijn. Omdat we de regels voor deelscooters in 2021 hebben aangescherpt, is de overlast van gestalde deelscooters in de openbare ruimte afgenomen en hebben we geprobeerd de voordelen van het gebruik ervan zoveel mogelijk te benutten.

Slimme mobiliteit

De inzet van ICT-oplossingen binnen mobiliteit noemen we slimme mobiliteit. De crux is dat er 'connected mobility' ontstaat, zodat reizigers de beste reis overzichtelijk en op maat aangeboden krijgen en dat het zich realtime aanpast aan (verkeers)ontwikkelingen. En dat verkeersmanagementsystemen zoals verkeerslichten slimmer anticiperen op verkeersstromen, omdat er actuele en gedetailleerde informatie is over de weggebruikers in een ruime omtrek. Dit levert voordelen op voor reizigers zoals sneller, slimmer, goedkoper en gezonder reizen. Maar het levert ook voordelen op voor de samenleving zoals minder congestie, minder (onnodige) reiskilometers, efficiënt benutten van infrastructuur, meer verkeersveiligheid, stimulans voor gebruik alternatieven voor de auto, etc.

Wat wilden we bereiken in 2021?

Om met ons systeem van verkeersmanagement te kunnen sturen op de doorstroming van specifieke doelgroepen wilden we een start maken met het op multimodale wijze uitwerken van ons strategische beleid van de Mobiliteitsvisie in tactische kaders voor verkeersmanagement. Dit Multimodale Netwerk Kader (MNK) zet de eerste stap van beleid naar operatie. In de volgende stap wordt verder uitgewerkt wat dit betekent voor de verkeerslichten, zodat ze als sturingsinstrument kunnen worden ingezet. Het aantal intelligente verkeerslichten (iVRI's) wilden we in 2021 verder uitbreiden en nieuwe toepassingen zoals prioriteitsdiensten voor nood- en hulpdiensten, openbaar vervoer en de fiets wilden we onderzoeken. Ons doel is namelijk dat binnen vijf tot acht jaar op alle belangrijke routes op ons wegennet de verkeerslichten onderling samenwerken op basis van de actuele informatie van weggebruikers.

Conform de afspraken met het Rijk moeten wij minimaal 90% van de datastromen over onze verkeersassets in 2023 op orde hebben. Voor 2021 streefden we er naar om 50% van de datastromen op orde te hebben. Daarnaast wilden we onze kennis en expertise op het gebied van slimme mobiliteit blijven ontwikkelen en delen door regionale, nationale en internationale samenwerking.

Wat hebben we hier voor gedaan?

- Starten met de ontwikkeling van een Multimodaal Netwerk Kader Groningen;
- In gebruik nemen van 15 intelligente verkeerslichten (iVRI's) in de regio Groningen als onderdeel van het landelijke programma Talking Traffic, inclusief de datakoppeling met applicaties als Ring Ring en Flitsmeister waardoor fietsers sneller groen krijgen en kunnen zien hoelang het verkeerslicht nog op rood staat;
- Aanleveren van de data-items van de data Top-15 voor onze digitaliseringsopgave;
- Organiseren van de eerste editie van HIVE LIVE samen met hive.mobility. Dit jaarlijks terugkerend evenement heeft als doel bezoekers mee te nemen in de laatste ontwikkelingen en kennis rondom slimme en duurzame mobiliteit;
- Opstellen van de actieagenda Smart Mobility Campus 2022-2030 samen met andere stakeholders. Dit vormt de leidraad om de komende jaren de mobiliteit op Campus Groningen te optimaliseren;
- Samenwerken in het Europese Horizon-project FastTrack waarin we ons richten op het demonstreren en testen van innovatie mobiliteitsoplossingen in steden.

Conclusie

Innovatie is belangrijk, want het biedt ons nieuwe keuzes en mogelijkheden voor zorgeloze mobiliteit. Bovendien zorgt het ervoor dat we met z'n allen het mobiliteitssysteem en de samenleving slimmer organiseren. De komst van de nieuwe generatie verkeerslichten (iVRI's), waarvan we er 15 in 2021 in gebruik hebben genomen, gaat gepaard met meer informatie. Dat biedt mogelijkheden om meer te doen met onze verkeerslichten, bijvoorbeeld voor bepaalde doelgroepen en mogelijk in de verdere toekomst met zelfrijdende voertuigen en andere nieuwe ontwikkelingen. Verkeerslichten kunnen zo effectiever bijdragen aan de ambities van onze Mobiliteitsvisie.

We hebben in 2021 geregeld dat onze data met betrekking tot venstertijden, maximale snelheden, verkeersborden en wegwerkzaamheden structureel en correct ontsloten wordt richting de verantwoordelijke landelijke organisaties en instellingen. Daarmee liggen wij op koers om in 2023 de datastromen waarvan wij 'eigenaar' zijn op orde te hebben.

Stedelijke logistiek

Onze gemeente vormt het hart van de Noord-Nederlandse economie, daarbinnen is de binnenstad het belangrijkste en grootste verblijfsgebied voor winkels en horeca. In 2014 heeft de gemeente Groningen de Green Deal Zero Emission Stadslogistiek (GD-ZES) getekend. Daarmee hebben we ons uitgesproken voor een emissievrije stadslogistiek in 2025. In november 2018 is het Convenant duurzame stadslogistiek Groningen ondertekend door gemeente, onderwijs en bedrijfsleven. Daarin is vastgelegd wat de gezamenlijke ambities zijn op het gebied van verduurzaming van stadslogistiek en hoe we samen gaan werken aan het realiseren van die ambities. Om de leefbaarheid en toegankelijkheid van onze (binnen)stad te kunnen blijven garanderen is een grote verandering op het gebied van stadslogistiek nodig. Daarom steven we naar een integrale en efficiënte aanpak in de stadslogistiek, waarin we alle logistieke stromen meenemen. We willen zoveel mogelijk goederenvervoer bundelen en sturen op de inzet van minder en kleinere voertuigen, passend bij de maat en schaal van onze binnenstad.

Wat wilden we bereiken in 2021?

In 2021 wilden we de Visie Ruimte voor zero-emissie Stadslogistiek laten vaststellen en beginnen met de uitwerking van de maatregelen die in deze visie zijn opgenomen. We wilden vooral werken aan de maatregelen die in 2022 in werking moeten treden: het uitbreiden van het venstertijdengebied, digitale handhaving met ANPR-camera's en een slim en streng ontheffingenbeleid.

We wilden actief blijven communiceren over ontwikkelingen en plannen met de Klankbordgroep Stedelijke Logistiek Groningen en de aangesloten brancheverenigingen.

Tevens wilden we de transitie naar efficiëntere en schonere stadslogistiek blijven versnellen en in de juiste banen leiden door het bedrijfsleven te stimuleren en te faciliteren bij innovatieprojecten.

Wat hebben we hier voor gedaan?

- Vaststellen van de Visie Ruimte voor zero-emissie Stadslogistiek;
- Voorbereiden van de aanbesteding van het ANPR-camerasysteem, het opstellen van een (concept)verkeersbesluit voor de uitbreiding van het venstertijdengebied en het opstellen van het concept-ontheffingenbeleid;
- Aanvragen van een projectverlenging voor het Interreg-project Surflogh, zodat we pilotprojecten voor bouwlogistiek en servicelogistiek kunnen blijven opzetten;
- Oprichten van een werkgroep met de Groningen City Club (GCC) en 18 winkeliers waarin we samen een platform voor logistieke service en deelvoertuigen opzetten en testen;
- Verbreden van de focus van de logistiek in de binnenstad naar wijk- en buurtlogistiek.

Conclusie

Met de vaststelling van onze Visie Ruimte voor zero-emissie Stadslogistiek hebben we als gemeente een aantal stappen aangekondigd voor een betere regulering van bestel- en vrachtverkeer én voor de instelling van een zero-emissiezone in de binnenstad vanaf 2025. We hebben hier veel over gecommuniceerd met de Klankbordgroep Stedelijke Logistiek Groningen en de aangesloten brancheverenigingen. Daarmee is veel bewustwording bij bedrijven en bewoners gecreëerd, hetgeen geleid heeft tot een zichtbare toename van nieuwe logistieke concepten bij bedrijven en nieuwe logistieke initiatieven op onze bedrijventerreinen.

Door de nauwe samenwerking met onderwijsinstellingen en bedrijven én door het actief deelnemen in nationale en Europese kennisnetwerken zijn we goed op de hoogte van alle ontwikkelingen in de stadslogistiek. Dit helpt ons de juiste nieuwe logistieke concepten te testen en te implementeren.

Bijdrage verbonden partijen

- GR OV bureau

De inhoudelijke en financiële toelichting op de verbonden partijen staat opgenomen in paragraaf 6:

[Verbonden partijen.](#)

Wat heeft het gekost?

In dit onderdeel geven wij per deelprogramma een toelichting op de afwijking in de baten en de lasten > 250 duizend euro.

Deelprogramma (bedragen x 1.000 euro)	Primitieve begroting	Actuele begroting	Rekening 2021	Verschil
Lasten				
07.1 Fiets	3.083	3.689	2.366	1.323
07.1.1 De fiets in beweging	627	970	633	337
07.1.2 Fietsparkeren	2.456	2.719	1.733	986
07.2 Openbaar vervoer	-1.047	-957	979	-1.935
07.2.1 Bereikbaarheid dynamo's HOV	-1.212	-1.122	727	-1.848
07.2.2 Stedelijke bereikbaarheid OV	165	165	252	-87
07.3 Auto	195	499	832	-333
07.3.1 Bereikbaarheid dynamo's auto	165	469	700	-231
07.3.2 Stedel. bereikbaarheid auto	30	30	132	-102
07.4 Parkeren	16.339	16.362	15.762	601
07.4.1 Parkeervoorzieningen	2.717	2.723	2.546	176
07.4.2 Parkeerbedrijf	13.622	13.640	13.215	424
07.5 Verkeersveiligheid	539	95	180	-86
07.5.1 Verkeersveiligheid	539	95	180	-86
07.6 Overig verkeer	11.306	12.467	11.409	1.058
07.6.1 Overig verkeer	11.306	12.467	11.409	1.058
Totaal Lasten	30.415	32.155	31.528	627
Baten				
07.1 Fiets	0	0	63	63
07.1.1 De fiets in beweging	0	0	63	63
07.1.2 Fietsparkeren	0	0	0	0
07.2 Openbaar vervoer	0	0	11	11

07.2.1 Bereikbaarheid dynamo's HOV	0	0	11	11
07.2.2 Stedelijke bereikbaarheid OV	0	0	0	0
07.3 Auto	0	0	121	121
07.3.1 Bereikbaarheid dynamo's auto	0	0	17	17
07.3.2 Stedel. bereikbaarheid auto	0	0	103	103
07.4 Parkeren	22.519	22.246	21.609	-638
07.4.1 Parkeervoorzieningen	3.104	2.831	3.211	380
07.4.2 Parkeerbedrijf	19.415	19.415	18.397	-1.018
07.5 Verkeersveiligheid	0	0	25	25
07.5.1 Verkeersveiligheid	0	0	25	25
07.6 Overig verkeer	300	300	1.249	949
07.6.1 Overig verkeer	300	300	1.249	949
Totaal Baten	22.819	22.546	23.076	530
Totaal Saldo voor bestemming	7.596	9.609	8.452	1.157
Reserve mutaties				
Totaal toevoegingen	350	1.124	1.124	0
Totaal onttrekkingen	1.000	2.187	1.187	1.000
Totaal saldo na bestemming	6.946	8.546	8.389	157

Financiële toelichting

7.1 Fiets	Lasten	Baten	Saldo
Afwijking	1.323	63	1.386
Tijdelijke fietsmaatregelen (V 668 duizend euro)			
Door de coronacrisis is een deel van de middelen voor tijdelijke fietsmaatregelen niet ingezet. Hierbij gaat het onder andere om fietsparkeer-oplossingen aan de westkant van de binnenstad en de inzet van fietsstewards. Voor het jaar 2022 verwachten we extra inzet omdat naast het uitgaansgebied, dan ook in het gebied rond de nieuwe fietsenstalling Grote Markt fietsstewards worden ingezet. In dit deelprogramma leidt dit tot lagere lasten van 668 duizend euro.			
Fietsparkeren (V 308 duizend euro)			
Als gevolg van de coronapandemie zijn de openingstijden van de fietsenstallingen aangepast, waardoor er minder personeel is ingezet. Daarnaast zorgt de latere openstelling van de fietsenstalling Grote Markt voor een voordeel. Ook is er voor de fietsenstalling Nieuwe Markt minder besteed aan inhuur personeel. Naast nog een aantal kleinere afwijkingen leidt bovenstaande tot lagere lasten van in totaal 308 duizend euro.			
Herstelagenda Groningen Vooruit (V 80 duizend euro)			
In juni 2021 heeft de raad besloten 3,5 miljoen euro beschikbaar te stellen voor de uitvoering van de Herstelagenda "Groningen vooruit". Deze agenda richt zich op sectoren en plekken waar de coronacrisis grote economische impact heeft gehad. Het plan is flexibel ingestoken, meegroeïend met de versoepelingen, en kan worden aangepast wanneer nodig.			
Eind 2021 valt van de beschikbare middelen in totaal ruim 2,6 miljoen euro vrij omdat de daadwerkelijke besteding van middelen pas halverwege 2021 is opgestart. Veel activiteiten zijn inmiddels al wel in gang gezet.			
In de begroting 2021 zijn deze middelen binnen diverse deelprogramma's opgenomen. Binnen dit deelprogramma leidt de vrijval van middelen tot een voordelig resultaat van 80 duizend euro.			

Overige (V 330 duizend euro)

Overige verschillen binnen dit deelprogramma worden vooral verklaard door het optredende resultaat op de inzet van intensiveringsmiddelen Verkeer. Dit moet worden gezien in samenhang met elk van de deelprogramma 's 7.1 t/m 7.6. In totaal toont dit een vrijwel neutraal resultaat.

7.2 Openbaar vervoer	Lasten	Baten	Saldo
Afwijking	-1.935	11	-1.924

Taakstelling Stedelijk Investeringsfonds (SIF) (N 1,6 miljoen euro)

In de begroting is een algemene bezuiniging op de structurele middelen voor het SIF opgenomen. Deze wordt voor het grootste deel ingevuld door het schrappen van de middelen voor een parkeergarage in het stationsgebied in 2022.

De resterende structurele bezuinigingstaakstelling is in 2021 incidenteel voor in totaal 1,6 miljoen euro ingevuld door uitgavenreductie op diverse onderdelen. In deelprogramma 7.2 Openbaar vervoer is de totale incidentele taakstelling in 2021 als nadelig effect verantwoord. De realisatie van deze taakstelling is binnen diverse andere deelprogramma's verantwoord. Per saldo leidt dit in totaal tot een neutraal effect binnen de jaarrekening. Voor een nadere onderbouwing van deze resultaten verwijzen wij naar de bijlage SIF-middelen van deze jaarrekening.

Plankosten Spoorzone (N 293 duizend euro)

In het Stedelijk Investeringsfonds (SIF) zijn middelen opgenomen voor het gebiedsontwikkelingsproject Stationsgebied/Spoorzone. Voor dit SIF-project maken we ook plankosten. Dit zijn kosten voor planbegeleiding van projecten die niet kunnen worden verrekend en voorbereidende planontwikkelingskosten voor een project dat door de raad is vastgesteld.

Deze kosten worden gedekt uit het SIF-plankostenbudget dat is opgenomen binnen deelprogramma 8.1. In 2021 bedroegen deze plankosten 293 duizend euro.

Overige (N 31 duizend euro)

Overige verschillen binnen dit deelprogramma worden vooral verklaard door het optredende resultaat op de inzet van intensiveringsmiddelen Verkeer. Dit moet worden gezien in samenhang met elk van de deelprogramma 's 7.1 t/m 7.6. In totaal toont dit een vrijwel neutraal resultaat.

7.3 Auto	Lasten	Baten	Saldo
Afwijking	-333	121	-212

Plankosten Zuidelijke Ringweg (N 203 duizend euro)

De beschikbare middelen voor de plankosten van het project Zuidelijke Ringweg zijn eind 2021 volledig ingezet. Deze middelen dienen ter dekking van de tariefverschillen of niet door de projectorganisatie Aanpak Ring Zuid gefinancierde kosten. De overschrijdende kosten van 203 duizend euro worden gedekt uit het ringsparenbudget (zie deelprogramma 7.6).

Overige (N 9 duizend euro)

Overige verschillen binnen dit deelprogramma worden vooral verklaard door het optredende resultaat op de inzet van intensiveringsmiddelen Verkeer. Dit moet worden gezien in samenhang met elk van de deelprogramma 's 7.1 t/m 7.6. In totaal toont dit een vrijwel neutraal resultaat.

7.4 Parkeren	Lasten	Baten	Saldo
Afwijking	601	-638	-37

Parkeren (N 539 duizend euro)

De coronacrisis heeft ook in 2021 impact gehad op de inkomsten van het parkeerbedrijf. Dit heeft geleid tot lagere inkomsten uit parkeergarages en straatparkeren van 1,931 miljoen. De verwachting is dat gemeenten voor dit nadeel (grotendeels) gecompenseerd gaan worden door het Rijk, evenals dat ook in 2020 is gebeurd.

Daarnaast zijn er hogere opbrengsten van 916 duizend euro uit de overige onderdelen van de parkeerexploitatie.

Deze bestaan vooral uit hogere opbrengsten uit staangelden (vergunningen) en dagaccounts (704 duizend euro). Dit

wordt met name veroorzaakt door tariefsverhogingen, uitbreiding van het betaald parkeren gebied en toename in het gebruik van dagaccounts.

De lagere lasten van 476 duizend euro worden onder andere verklaard doordat het contract voor het vergunningensysteem is verlengd en niet opnieuw is aanbesteed (118 duizend euro). Ook is er minder besteed aan onderzoek en pilots nieuwe technieken vanwege onvoldoende capaciteit (90 duizend euro).

Parkeerbelasting buitenlandse kentekens (V 378 duizend euro)

Vanaf 2021 kan meer parkeerbelasting uit het buitenland worden geïnd. Dit houdt verband met Europese afspraken die het mogelijk maken om internationale kentekengegevens uit te wisselen. Hierdoor stijgen de opbrengsten van de naheffingsaanslagen die opgelegd worden aan buitenlandse kentekens.

Overige (V 124 duizend euro)

Overige verschillen tellen op tot een voordeel van 124 duizend euro.

7.5 Verkeersveiligheid	Lasten	Baten	Saldo
Afwijking	-86	25	-61

Overige (N 61 duizend euro)

Overige verschillen binnen dit deelprogramma worden vooral verklaard door het optredende resultaat op de inzet van intensiveringsmiddelen Verkeer. Dit moet worden gezien in samenhang met elk van de deelprogramma's 7.1 t/m 7.6. In totaal toont dit een vrijwel neutraal resultaat.

7.6 Overig verkeer	Lasten	Baten	Saldo
Afwijking	1.058	949	2.007

Bussen over West (V 1 miljoen euro)

In de begroting 2021 zijn SIF-middelen opgenomen ten behoeve van geluidwerende maatregelen voor het project Bussen over West. Voor deze geluidwerende maatregelen, waarvoor de te maken kosten conform de aangescherpte BBV-voorschriften niet zijn te activeren, heeft de raad in december 2020 besloten incidenteel 1 miljoen euro beschikbaar te stellen via een onttrekking aan de SIF-reserve. Eind 2021 is gebleken dat besteding van deze middelen voorzien is in 2022. In de realisatie bij de jaarrekening is dit voordeel van 1 miljoen euro al verrekend met de SIF-reserve omdat is afgezien van betreffende onttrekking aan deze reserve. Dit is conform de met de raad afgesproken werkwijze in de kadernota Weerstandsvermogen 2020, waar de nota Reserves en voorzieningen onderdeel van uitmaakt. Normaliter is de begrote reserve-onttrekking gelijk aan de gerealiseerde onttrekking. In dit geval is dat niet zo. Binnen dit deelprogramma ontstaat daardoor een voordeel, dat wegvalt tegen het nadeel bij de reservemutaties in dit programma.

Ringsparen (V 454 duizend euro)

In 2021 hebben we een deel van de beschikbare ringspaarmiddelen vanuit het Stedelijke Investeringsfonds (SIF) ingezet voor dekking van de plankosten Zuidelijke Ringweg. Dit betreft een bedrag van 203 duizend euro. In deelprogramma 7.3 verantwoorden we dit nadelige resultaat.

Oosterhamrikzone (V 250 duizend euro)

In de begroting 2021 zijn SIF-middelen opgenomen voor het gebiedsontwikkelingsproject Oosterhamrikzone. Dit betreft middelen ter dekking van kapitaallasten. Eind 2021 vallen deze middelen vrij omdat de betreffende activa nog niet gereed zijn.

Ontsluitingsroute Meerstad (geen afwijking)

Voor de aanleg van de ontsluitingsroute Meerstad heeft de provincie Groningen een subsidie beschikbaar gesteld. Deze subsidie is via de gemeente Groningen doorgegeven aan Meerstad BV. Voor de verantwoording in de jaarrekening betekent dit dat zowel hogere lasten als hogere baten van 542 duizend euro optreden. Per saldo een neutraal effect.

Overige (V 303 duizend euro)

Overige verschillen binnen dit deelprogramma worden vooral verklaard door het optredende resultaat op de inzet van intensiveringsmiddelen Verkeer. Dit moet worden gezien in samenhang met elk van de deelprogramma's 7.1 t/m 7.6. In totaal toont dit een vrijwel neutraal resultaat.

Risico's

Voor een totaal overzicht van de risico's zie Paragraaf 3: [Weerstandvermogen en risicobeheersing](#)

Ontwikkelingen

Voor een totaal overzicht van de ontwikkelingen zie Paragraaf 3: [Weerstandvermogen en risicobeheersing](#)

Programma 8: Wonen

Wij willen iedereen die graag in onze gemeente wil (blijven) wonen een plek bieden. Daar hoort een voortreffelijk woon- en leefklimaat bij; betaalbaar, duurzaam en van hoge kwaliteit. In dit programma worden de doelstellingen binnen de verschillende beleidsvelden beschreven. De realisatie van deze doelstellingen moet zorgen dat we onze ambitie op wonen realiseren.

Doelstelling en relevante beleidsnota's

Het programma is verder uitgewerkt in de volgende beleidsnota's:

[Meerjarenprogramma Wonen 2020 - 2024 \(2021\)](#)

[Woonvisie Groningen - een thuis voor iedereen \(2020\)](#)

[Omgevingsvisie Levende Ruimte \(2022\)](#)

[Routekaart CO2 neutraal \(2018\)](#)

[Provinciale Omgevingsverordening \(2016\)](#)

[Regionale Woningbouwafspraken \(2012\)](#)

Relevante ontwikkelingen

De gemeente Groningen blijft groeien. Ondanks de coronacrisis die in 2020 begon blijft de druk op de woningmarkt onveranderd groot en er zijn ook nog geen tekenen dat de druk op korte termijn zal afnemen. Ook in 2021 hebben we gezien dat woningprijzen blijven stijgen en is het aanbod nog verder afgenomen. De opgaven uit de woonvisie 'Een thuis voor iedereen' van 2020 blijven dan ook onverkort gelden. In deze woonvisie hebben we de belangrijkste opgaven voor de komende jaren gedefinieerd. Deze opgaven zijn:

1. Bouwen, bouwen en nog eens bouwen maar wel met kwaliteit;
2. Binden door samenwerking;
3. Publieke regie en sturing: een gemeente voor iedereen;
4. Groningen en de Regio: verstedelijkingsstrategie;
5. Nieuwe focus op doelgroepen.

Een groot deel van de groei moet landen in onze ontwikkelgebieden zoals Stadshavens, Suikerzijde, de Held 3 en Meerstad. In 2021 zijn wederom belangrijke vervolgstappen gezet. Zo is voor de Suikerzijde het bestemmingsplan vastgesteld. Afhankelijk van het verloop van de beroepsprocedures rondom de natuurwetgeving verwachten we in 2023 te kunnen starten met de bouw van de eerste woningen. Meerstad groeit hard, zo hard zelfs dat we binnenkort 'uitverkocht' dreigen te raken. Er is op de korte termijn meer plancapaciteit noodzakelijk om in de behoefte te kunnen voorzien. Daarom is gestart met een actualisatie van het Masterplan Meerstad. Voor de Reitdiepzone is ontwerpstructuurvisie en de Milieueffectrapportage voor circa 2.300 woningen opgesteld. De ontwikkeling van de ALO locatie is in 2021 via een aanbesteding gegund aan MWPO met het plan HOLT. In HOLT wordt ruimte geboden aan 320 woningen gecombineerd met een aanzienlijk commercieel programma met een mix van kantoren, medische bedrijven, horeca en hotel waardoor een heel nieuw levendig gebied ontstaat.

In 2021 leverden we opnieuw een recordaantal woningen op. In totaal werden bijna 2.500 nieuwe woningen gebouwd. Dit zijn er bijna 500 meer dan vorig jaar. Daarbovenop zijn er nog 982 woningen toegevoegd aan de bestaande voorraad door onder andere transformatie, splitsingen of administratieve correcties. De bruto woningvoorraadontwikkeling komt hiermee uit op een kleine 3.500 woningen. In 2021 zijn er 988 woningen onttrokken aan de woningvoorraad, waaronder 161 woningen door sloop. De netto voorraadontwikkeling in 2021 komt uit op een plus van bijna 2.500 woningen. In de sociale huur werden 978 woningen gerealiseerd (door corporaties en de markt).

In het kader van meer sturing op de woningmarkt stelden we in 2021 de opkoopbescherming in. Deze bescherming geldt voor huizen met een WOZ-waarde tot 305.000 euro. Door de opkoopbescherming kunnen woningen niet meer opgekocht worden om (duur) te gaan verhuren. Zo blijven woningen betaalbaar en krijgen starters meer kansen. De opkoopbescherming is per 1 maart 2022 ingevoerd.

Op het gebied van wonen, zorg en welzijn is het speerpunt van de woonvisie om de samenwerking tussen de gemeente, woningbouwcorporaties en zorgaanbieders verder te intensiveren en beter te focussen op kwetsbare doelgroepen. In afstemming met deze partijen hebben we in 2021 een woonzorg-analyse uitgevoerd en op basis van deze analyse is een woonzorg-visie opgesteld die in februari 2022 door de Raad is vastgesteld.

Tot slot zijn we in 2021 begonnen met de manifestatie Bouw Anders. Met de manifestatie willen we een impuls geven aan de forse Groninger woningbouwopgave. De focus ligt op kwaliteit en betaalbaarheid. Kwaliteit in architectuur, leefomgeving en typologie. Daarnaast zijn de eerste gesprekken geweest met marktpartijen en corporaties over het maken van een woonakkoord en het sluiten van een maatschappelijke coalitie om gezamenlijk de schouders te zetten onder niet alleen de grote woningbouwopgave, maar ook onze opgaven op het gebied van bijvoorbeeld energie en klimaat.

Deelprogramma 8.1: Gezinnen

In dit deelprogramma gaan we in op de specifieke doelgroep gezinnen binnen de gemeente. We kijken daarbij onder andere naar het aantal gezinnen in Groningen en het aantal gezinnen dat in de regio van Groningen is verhuisd. We willen dat het aantal gezinshuishoudens dat in de gemeente Groningen blijft of komt wonen toeneemt. De mogelijkheid tot het binden van gezinnen hangt af van vraag en aanbod. Onze inzet is erop gericht om gezinnen die binnen de regio Groningen-Assen willen verhuizen te behouden voor de gemeente Groningen door hen een passend aanbod te bieden. De indicatoren in dit deelprogramma bevatten cijfers over de totale woningbouwproductie. Bij de cijfers over grondgebonden woningen gaat het over het algemeen over woningen voor gezinnen.

Beleidsvelden

- Bouwen in de uitleg
- Bouwen in de bestaande stad

Met de volgende indicatoren is de werking van ons beleid in dit deelprogramma gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of eenmaal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Effect indicator(en)	Rekening 2019	Rekening 2020	Beoogd 2021	Rekening 2021
Aantal gezinnen (met 1 of meerdere kinderen) dat is verhuisd naar de regio Groningen-Assen	340	471	< 350	370
Aantal gezinnen (met 1 of meerdere kinderen) binnen de gemeente Groningen	26.113	25.318	27.000	25.996
Aantal gezinnen dat verhuist van de regio Groningen-Assen naar de gemeente Groningen	180	212	> 200	178
Het cijfer dat gezinshuishoudens (met 1 of meerder kinderen) geven voor hun woning	7,8	7,9	8	-
% gezinshuishouden dat woont in een (zeer) prettige buurt	95%	90%	> 95%	-

Totaal opgeleverde woningen, inclusief jongerenhuisvesting.	774	-	2.800	2.460
---	-----	---	-------	-------

8.1.1 Bouwen in de uitleg

Om voldoende woningen voor gezinnen aan te kunnen bieden, ontwikkelen we samen met marktpartijen en corporaties diverse woningbouwprojecten in zogenaamde uitleggebieden. Een groot deel van deze woningen wordt gebouwd of gaat gebouwd worden in onze ontwikkelgebieden zoals Meerstad, Suikerzijde en De Held 3.

Met de onderstaande indicatoren is de voortgang van dit beleidsveld gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of één maal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Prestatie indicator(en)	Rekening 2019	Rekening 2020	Begroting 2021	Rekening 2021
Aantal opgeleverde appartementen	12	-	10	0
Aantal opgeleverde grondgebonden woningen	205	-	250	185
Percentage corporatieve huurwoningen	0%	-	18%	0%
Percentage koopwoningen	100%	-	70%	100%

Wat wilden we bereiken in 2021?

We hadden voor 2021 verwacht in de uitleggebieden circa 250 grondgebonden woningen op te leveren en circa 10 appartementen. In totaal circa 260 woningen.

Wat hebben we hier voor gedaan?

- In Meerstad zijn verschillende deelgebieden in ontwikkeling. In 2021 zijn er woningen gebouwd op de locaties Meeroevers, Tersluis en Groenewei. Het gaat in totaal om 160 woningen;
- Voor De Held 3 is in 2021 verder gewerkt aan de nieuwe stedenbouwkundige visie;
- In Reitdiep zijn er 25 woningen gebouwd in 2021.
- Door het projectbureau Meerstad is in 2021 gewerkt aan het doel om 250 woningen te verkopen. Het aantal daadwerkelijke verkopen in 2021 bedroeg 237. Na verkoop kan het nog één- tot anderhalf jaar duren voordat de woning wordt opgeleverd. De aantallen verkochte woningen in 2021 in Meerstad komen dus nog niet naar voren in het aantal opgeleverde woningen.

Dit betreft de zo genoemde uitleggebieden. Voor de bestaande stad zie de volgende paragraaf.

Conclusie

In 2021 werden circa 2500 woningen opgeleverd. Deze werden voor het overgrote deel in de bestaande stad gebouwd. In de uitleglocaties zijn er vooral in Meerstad woningen toegevoegd. Ondanks dit hoge aantal nieuwe woningen blijft de druk op de woningmarkt hoog. Ook voor de komende jaren ligt er daarom een forse woningbouwopgave.

8.1.2 Bouwen in de bestaande stad

Veel mensen willen in de stad, dicht bij het centrum, wonen. Niet alleen in een appartement, maar ook in een grondgebonden eengezinswoning. We zetten in op voldoende binnenstedelijke plancapaciteit om te voorzien in deze woningbouwbehoefte. Daarmee kunnen we ook gezinnen aan de gemeente binden. We zien dat juist binnenstedelijke projecten eigenlijk altijd goed verkopen. We willen nieuwe woonconcepten ontwikkelen, waarbij we ook nieuwe doelgroepen een kans geven om in en rond de binnenstad te wonen. En we willen voldoende sociale huur toevoegen.

Met de onderstaande indicatoren is de voortgang van dit beleidsveld gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of één maal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Prestatie indicator(en)	Rekening 2019	Rekening 2020	Begroting 2021	Rekening 2021
Aantal opgeleverde appartementen	399	-	2.165	1.928
Aantal opgeleverde grondgebonden woningen	158	-	415	201
Percentage corporatieve huurwoningen	14%	-	40%	45%
Percentage koopwoningen	31%	-	27%	13%

Wat wilden we bereiken in 2021?

We wilden in 2021 en de komende jaren gemiddeld een woningbouwproductie van circa 1.500 woningen realiseren. De eerstkomende jaren is sprake van een inhaalslag. We willen dat er jaarlijks in totaal tussen de netto 200 - 240 sociale huurwoningen worden gerealiseerd. In deelprogramma betaalbaarheid en beschikbaarheid komen we terug op de netto toevoeging aan sociale huurwoningen. Het resterende deel van het woningbouwprogramma wordt in het midden- of dure huursegment opgeleverd.

Wat hebben we hier voor gedaan?

- Veruit het grootste deel van de in 2021 gebouwde woningen is gerealiseerd in de bestaande stad. Het gaat hierbij om woningbouw in de Binnenstad, de Grunobuurt, Paddepoel, Selwerd, de Zeeheldenbuurt en op diverse (kleine) locaties verspreid over de stad;
- Ook in de dorpen zijn woningen toegevoegd; 16 woningen in Haren en 57 woningen in Haren-Noord (Hemmen), 62 woningen in Ten Boer en 16 woningen in Ten Post;
- Er is gewerkt aan de planvorming van verschillende locaties. Zo zijn de structuurvisie en het bestemmingsplan voor De Suikerzijde medio 2021 door de Raad vastgesteld. De ALO-locatie is in 2021 via een aanbesteding gegund. In Stadshavens is er gewerkt aan de samenwerkingsovereenkomst tussen de gemeente, betrokken ontwikkelaars en woningcorporaties. Ook zijn er stappen gezet op de locaties Europapark, Reitdiepzone, Oosterhamrikkade en Stationsgebied zuid.

Conclusie

In de bestaande stad overtreft de vraag op dit moment het beschikbare aanbod. Er is sprake van de overspannen woningmarkt. Er wordt hard gewerkt aan het realiseren van meer woningbouw en in 2021 zijn er flinke stappen gezet in de planvorming en procedures voor diverse locaties.

Deelprogramma 8.2: Jongerenhuisvesting

Jongeren en studenten zijn belangrijk voor Groningen. Ze zijn de pijler onder onze kenniseconomie en zorgen voor innovatie en vernieuwing. Deze doelgroep blijft de aankomende jaren nog groeien. De groei wordt vrijwel volledig veroorzaakt door de grote groep internationale studenten die in Groningen komen studeren. Vanwege de groei blijven we inzetten op het vergroten van het aanbod aan kwalitatieve jongerenhuisvesting. Campus Zernike is één van de locaties waar we het afgelopen jaar aan gewerkt hebben. We hebben onze visie om circa 1.500 eenheden voor (internationale) studenten te realiseren aan de markt getoetst en deze wordt onderschreven, waardoor we nu een stap kunnen zetten richting een ontwikkelstrategie.

Prettig samenleven in de bestaande wijken en daarbij de verbinding zoeken tussen studenten en andere bewoners blijft ook een belangrijk punt. WIJS levert hieraan een grote bijdrage en koppelt ieder jaar meer studenten aan vraagstukken uit de buurt.

We vinden het belangrijk dat iedereen fijn en betaalbaar kan wonen. In deze overspannen woningmarkt is dat een uitdaging, voornamelijk voor starters. Mede voor deze groep zijn we in gesprek met marktpartijen en corporaties

om meer huurwoningen in het middensegment te realiseren. Daarnaast is op 1 maart de Opkoopbescherming in werking getreden om beleggers te weren en starters meer mogelijkheden te geven op de woningmarkt.

Beleidsvelden

- Kwaliteit jongerenhuisvesting
- Kamer-verhuurbeleid
- Wijs

Met de volgende indicatoren is de werking van ons beleid in dit deelprogramma gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of eenmaal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Effect indicator(en)	Rekening 2019	Rekening 2020	Begroting 2021	Rekening 2021
Aantal toegevoegde zelfstandige woningen jongerenhuisvesting door nieuwbouw of transformatie.	1.016	1.154	400	1.135
% jongeren dat (zeer) tevreden is over de woningkwaliteit.	65%	59%	80%	-
% Inwoners dat aangeeft dat de omgang tussen student en inwoners goed is	68%	57%	70%	-

8.2.1 Kwaliteit jongerenhuisvesting

Samen met onderwijsinstellingen, corporaties en marktpartijen zetten wij ons in voor voldoende, kwalitatief goede huisvesting voor jongeren en studenten. De woonwensen van Nederlandse studenten, internationale studenten en jongeren verschillen. Dit jaar hebben we onderzoek gedaan om beter inzicht te krijgen in deze verschillende woonwensen om een betere 'match' te kunnen maken.

Internationale studenten vinden het belangrijker dat hun woning vlak bij hun opleiding gesitueerd is en zoeken naar een gemeubileerde woning. Nederlandse jongeren en studenten vinden daarentegen eigen voorzieningen en huurtoeslag belangrijk. Verbinding en ontmoeten wordt ook als belangrijk kenmerk gegeven. We hebben verschillende signalen ontvangen van eenzaamheid onder studenten en jongeren. Ruimte voor ontmoeting is daarom belangrijk bij toekomstige huisvesting, maar via de studentenbonden werken we ook aan het in contact brengen van eerstejaars (internationale) studenten.

Met de onderstaande indicatoren is de voortgang van dit beleidsveld gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of één maal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Prestatie indicator(en)	Rekening 2019	Rekening 2020	Begroting 2021	Rekening 2021
Aantal geplaatste fietsenklemmen*	313	175	200	-
Aantal zelfstandige woningen voor jongerenhuisvesting in de planning**	-	1.893	818	770

* In verband met personele wisselingen geen actuele cijfers bekend;

**Betreft eenheden die al ontwikkeld worden of waarvan een bestemmingplan is vastgesteld.

Wat wilden we bereiken in 2021?

Werken aan meer kwaliteit was een belangrijk uitgangspunt voor 2021. We wilden dit bereiken door verdere stappen te zetten in de realisatie van Campus Zernike en door in te zetten op verbeterde voorlichting en communicatie over huur(prijs)regelgeving.

Wat hebben we hier voor gedaan?

- In lijn met het convenant Studenten- en Jongerenhuisvesting 2019-2022 onze overleggen met de onderwijsinstellingen, corporaties en studentenorganisaties gecontinueerd;
- We hebben voor circa 300 studenten noodopvang georganiseerd. De instroom was groter dan vooraf ingeschat onder ander vanwege een extra instroom van tweedejaars studenten en een aangepaste BSA;
- We zijn aan het onderzoeken hoe we een structurele vorm van noodopvang kunnen organiseren voor de komende jaren;
- We hebben de kwaliteitsslag in het aanbod voor jongeren doorgezet en zijn er dit jaar diverse complexen geopend, waaronder de Reitemakersrijge en de Zwarte Doos;
- We hebben onze visie voor Campus Zernike, het realiseren van circa 1.500 eenheden voor (internationale studenten) plus een netwerkplaza en sportaccommodaties, getoetst aan de markt. We zetten nu de volgende stap richting een ontwikkelstrategie;
- Het Steunpunt Huren online gegaan. Bij het Steunpunt Huren kunnen huurders terecht met vragen over huur(prijs)regelgeving;
- Aandacht voor voorlichting hadden we ook via de campagne van het Meldpunt Ongewenst Verhuurgedrag. Door middel van pakkende slogans op posters, zoals 'Herres met de huisbaas? Laat het ons weten!' en 'Is your room falling apart? Tell the municipality'.

Conclusie

Via verschillende sporen hebben we de kwaliteitsslag in huisvesting voor jongeren doorgezet, namelijk door te bouwen, te transformeren en door in te zetten op betere voorlichting. Er zijn meer eenheden voor de doelgroep gerealiseerd dan beoogd. Hierin is ook versnelling gebracht, voornamelijk bij de transformatie van de Esdoornflat en de Kornoeljeflat. Tevens weten we via verschillende kanalen studenten beter te informeren over huur(prijs)regelgeving en de kamerverhuurmarkt.

Voor de piekopvang dit jaar hebben we samen met onze partners ruim 300 bedden gerealiseerd. Daarnaast hebben we door middel van het aanstellen van een projectleider een stap gezet in het realiseren van een meer structurele vorm van piekopvang voor de komende jaren.

8.2.2 Kamerverhuurbeleid

Met het bestemmingsplan Herziening Bestemmingsregels Wonen (HBW1 en 2) hebben we voor de gehele stad de mogelijkheid voor het toevoegen van nieuwe kamerverhuur ingeperkt. Met nieuwbouw voorzien we in de kwalitatieve vraag van jongeren. We hebben opnieuw gemonitord welke invloed de kwaliteitsverbetering heeft op de betaalbaarheid van bestaande kamers. Op basis hiervan is geconcludeerd dat de beleidsregel voor het omzetten van kamers naar studio's (te) goed werkt. We zijn daarom voornemens om bij de invoering van het Omgevingsplan de regel af te schaffen.

Daarnaast heeft de aanpak van misstanden op de (kamer)verhuurmarkt en woonfraude in brede zin hoge prioriteit.

Wat wilden we bereiken in 2021?

In 2021 wilden we het ingezette beleid voortzetten. Dat betekent dat we in principe geen kamerverhuur meer toevoegen. Tevens wilden we de gevolgen van het maken van een kwaliteitsslag (woningvorming) in de bestaande voorraad monitoren en woonfraude, onder andere op de kamerverhuurmarkt, aanpakken.

Wat hebben we hier voor gedaan?

- We hebben in 2021 geen nieuwe vergunningen voor kamerverhuur meer verleend. Vanwege de toename in het aantal verleende woningvormingsvergunningen en vanwege signalen van bewoners, beleggers en makelaars, is besloten de regeling voor woningvorming af te schaffen;

- Naast het omgevingsplan moet ook de huisvestingsverordening worden aangepast. We hebben een start gemaakt met de uitwerking van het voorgaande en werken dit in 2022 verder uit.

Conclusie

We hebben in 2021 geen nieuwe vergunningen voor kamerverhuur meer verleend. Wanneer we jongerenhuisvesting toevoegen doen we dat door het bouwen van kwalitatief goede (semi)-zelfstandige eenheden op plekken in de stad die daar geschikt voor zijn. Daarnaast hebben we een start gemaakt met het afschaffen van de regeling voor het omvormen van kamers naar zelfstandige eenheden.

8.2.3 WIJS

Student en samenleving verbinden, dat is de gedachte achter Wijk Inzet door Jongeren en Studenten (WIJS). Studenten kunnen als onderdeel van hun onderwijsprogramma studiepunten krijgen als ze met concrete vragen en opdrachten van bewoners, bewonersinitiatieven en opdrachtgevers uit het maatschappelijk werkveld aan de slag gaan. Zo streven we naar een positieve verbinding tussen studenten en niet-studenten in de Groningse wijken.

Met de onderstaande indicatoren is de voortgang van dit beleidsveld gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of één maal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Prestatie indicator(en)	Rekening 2019	Rekening 2020	Begroting 2021	Rekening 2021
Aantal studenten dat via WIJS actief is in de gemeente Groningen	850	965	1.000	808
Aantal bewoners dat via WIJS-diensten afneemt	1.065	1.539	1.000	800

Wat wilden we bereiken in 2021?

- We wilden dat het aantal studenten en opleidingen dat via WIJS projecten, initiatieven en onderzoeken voor de buurt doet, continueert;
- We wilden samenwerkingen aangaan met meer partijen, zoals het Alfa College, het Noorderpoort College en andere (welzijns-)organisaties;
- We wilden dat het aantal bewoners dat via WIJS diensten afneemt volgend jaar stijgt;
- We wilden ook kijken of in meer wijken plekken kunnen komen waar bewoners diensten kunnen afnemen, zoals bij de WIJ-locaties en in buurtcentra.

Wat hebben we hier voor gedaan?

- We hebben actief gezocht naar nieuwe opdrachtgevers en voldoende projecten opgehaald bij de huidige opdrachtgevers;
- Alfa college en Noorderpoort zijn inmiddels aangesloten, we zijn in gesprek met het Universitair Medisch Centrum Groningen (UMCG);
- Geïnterviewd, in 2022 zeker twee extra locaties waar WIJS actief zal zijn (de Hoogte & Rivierenbuurt).

Conclusie

Ondanks het uitdagende jaar, heeft WIJS een behoorlijk aantal inwoners en studenten bereikt. Eveneens is het netwerk uitgebreid met een aantal nieuwe interessante partners. Daarnaast is er gestart met het meerjarenplan om WIJS naar de toekomst toe te borgen.

Deelprogramma 8.3: Wonen en zorg

Het aandeel ouderen neemt de komende jaren fors toe. Zij hebben specifieke woonbehoeften. Verder zien we dat ook de groep bewoners die zorg nodig hebben en de kwetsbare groepen toenemen. In dit deelprogramma geven we aan hoe we in de specifieke woonbehoeftes van deze groepen willen voorzien.

Beleidsvelden

- Ouderen en zorghuisvesting
- Bijzondere woonvormen
- Mantelzorg en meer generatiewoningen

Met de volgende indicatoren is de werking van ons beleid in dit deelprogramma gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of eenmaal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Effect indicator(en)	Rekening 2019	Rekening 2020	Begroting 2021	Rekening 2021
Aantal in voorbereiding zijnde projecten voor bijzondere woonvormen.	-	6	6	3
% mensen met een beperking dat tevreden is over de voorzieningen in de eigen wijk	76%	75%	>80%	-
% 65+'ers dat aangeeft dat de woning geschikt is voor het type huishouden	92%	87%	>80%	-

8.3.1 Ouderen en zorghuisvesting

Heel veel ouderen willen het liefst oud worden in hun eigen woning en woonomgeving. We willen dit graag faciliteren en zo mensen met een (aanstaande) zorgvraag in staat stellen om zo lang mogelijk op eigen kracht te kunnen wonen. Ook belangrijk is de manier waarop welzijn en zorg zijn georganiseerd.

Wat wilden we bereiken in 2021?

We wilden samen met corporaties, ontwikkelaars en de doelgroep op zoek naar passende woonvormen voor ouderen. Daarnaast willen we de doorstroming van ouderen uit gezinswoningen naar passende woonvormen beter op gang krijgen.

Wat hebben we hier voor gedaan?

- In het kader van de wijkvernieuwing is in Selwerd gestart met de bouw van woningen in de middenhuur om doorstroming voor ouderen te bevorderen;
- In Beijum is gewerkt aan de ontwikkeling van het actieplan toekomstbestendig Beijum (onder andere inventarisatie aanpasbaarheid woningen en innovatieve woonzorgconcepten);
- We hebben de woonmanifestatie "Bouw Anders"-nieuwe woontypologieën in Groningen in gang gezet. Deze woonmanifestatie is specifiek gericht op ontwikkeling van seniorenwoningen, meergezinshuizen en gemengde woonconcepten;
- We hebben in samenwerking met onder andere corporaties, zorgorganisaties en Directie Maatschappelijke Ontwikkeling gewerkt aan de totstandkoming van een Woonzorgvisie. In 2021 hebben we de bestuurlijke en ambtelijke samenwerking op wonen en zorg versterkt.

Conclusie

Met het opstellen van de woonzorgvisie en aan de basis daarvan liggende woonzorganalyse hebben we zicht gekregen op het aantal woningen maar ook op de behoefte aan woonvormen en het accent daarvan in de

verschillende wijken. Dat stelt ons nog meer in staat om ons gericht in te zetten op passende huisvesting voor ouderen. Met het uitvoeringsprogramma gaan we hier vorm aan geven.

Ook is het gelukt een start te maken met diverse initiatieven en projecten om de doorstroming van ouderen te bevorderen. Bestuurlijke en ambtelijk is een samenwerking ingericht en versterkt met de directie Maatschappelijke Ontwikkeling op het gebied van wonen en zorg.

8.3.2 Bijzondere woonvormen

We willen bijzondere woonvormen faciliteren. Het faciliteren van bijzondere woonvormen kan op vele manieren: adviseren, grond ter beschikking stellen, laten meeliften op communicatie, enthousiasmeren, draagvlak creëren, risico's van plantontwikkeling verkleinen. Ook kunnen we locaties in de gemeente en initiatieven van investeerders matchen.

Met de onderstaande indicatoren is de voortgang van dit beleidsveld gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of één maal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Prestatie indicator(en)	Rekening	Rekening	Begroting	Rekening
	2019	2020	2021	2021
Aantal in voorbereiding zijnde projecten voor bijzondere woonvormen.	-	6	6	3
Aantal woningen behorende bij de projecten bijzondere woonvormen.	-	216	248	77

Wat wilden we bereiken in 2021?

We vinden het belangrijk dat onze bewoners zelfredzaam en samenredzaam kunnen zijn. Kwetsbare groepen moeten volwaardig mee kunnen doen in de woningmarkt. Toegankelijkheid moet de norm zijn, zowel voor de woning als de woonomgeving. We willen alle doelgroepen in een gezonde mix een plek bieden in onze wijken en dorpen. Met een gedifferentieerd woningaanbod en voldoende passende en betaalbare woningen willen we de kwetsbare doelgroepen in onze gemeente zo goed mogelijk bedienen. Daarnaast blijven we initiatieven op het gebied van ouderenhuisvesting matchen met locaties.

Wat hebben we hier voor gedaan?

- Er zijn in Groningen in de afgelopen jaren diverse bijzondere woonvormen gerealiseerd. Het gaat bij deze vraag om het 'aantal in voorbereiding zijnde projecten voor bijzondere woonvormen'. Denk hierbij aan projecten voor wonen met zorg en/of begeleiding, maar ook aan stadsnomaden.
- Voor de doelgroep stadsnomaden zijn in 2021 twee locaties aan de Aduarderdiepsterweg door het college aangewezen om nader uit te werken, waar gedurende het jaar aan is gewerkt.
- Voor een oudere doelgroep die graag gemeenschappelijk wil wonen is er in 2021 met behulp van de gemeente een procesbegeleider aangesteld die de initiatiefnemers in Garmerwolde ondersteunt bij de verdere uitwerking van hun initiatief.
- Naast deze locaties wordt er volop nagedacht over bijzondere woonvormen voor o.a. ouderen. Zo heeft gemeente Groningen in 2021 gewerkt aan een steunpunt woon coöperaties voor mensen met initiatieven en ideeën hieromtrent.
- Wij zijn met de corporaties aan het onderzoeken hoe in de komende jaren 500 tot 1000 flexibele tijdelijke woningen voor urgente woningzoekers kunnen neerzetten. Dit moet er toe leiden dat in 2022 de eerste tijdelijke woningen opgeleverd worden. Daarnaast hebben wij in 2021 een locatie aan de Aduarderdiepsterweg 19 aangewezen voor Stadsnomaden. Het is de bedoeling om daar in 2022 circa 25 plekken aan te bieden. Daarnaast hopen in 2022 nog een tweede locatie te vinden. Hiervoor zijn verschillende opties in beeld. In het Westerpark kunnen maximaal Tiny Houses worden gebouwd. De eerste

bewoners wonen hier ondertussen. Deze mogen hier 10 jaar blijven staan. In 2023 moet een tweede project gerealiseerd worden in Meerstad;

- Met het project Skaeve Huse wordt gewerkt aan het realiseren van een woonvorm voor mensen waar het bestaande aanbod aan woonvormen niet passend is. Skaeve Huse moet deze mensen, die vaak zijn geconfronteerd met meerdere tegenslagen in het leven en kampen met psychiatrische en/of verslavingsproblematiek, een thuis en een hernieuwd perspectief bieden. Vanwege de ontwikkelingen in Meerstad is de locatie tijdelijk beschikbaar voor een maximale periode van 10 jaar. Bij dit voorstel ontstond veel weerstand in de directe buurt en de wijde omgeving. Daarom zijn allerlei afspraken in de maak over het beheer, waar wij de omwonenden ook bij betrekken. Het voornemen is nog steeds dat de eerste bewoners hier in 2023 gaan wonen;
- We hebben, met de woningbouwcorporaties, ons beleid ten aanzien van woonruimteverdeling en woonurgentie bijgesteld. Zo zijn afspraken met betrekking tot uitstroom uit de Maatschappelijke Opvang en Beschermd Wonen aan de regelingen toegevoegd;
- We hebben een uitstrooftafel Beschermd Wonen ingericht en operationeel gemaakt, waar vertegenwoordigers uit het woon-, zorg- en gemeentelijk domein samenwerken om knelpunten die uitstroom naar vormen van zelfstandig wonen belemmeren, zoveel mogelijk weg te nemen;

Conclusie

In 2021 zijn diverse stappen gezet en er is volop gewerkt aan het doel van een gedifferentieerd woningaanbod en voldoende passende en betaalbare woningen voor kwetsbare doelgroepen. Zoals te lezen bij bovenstaande acties ging de aandacht onder meer uit naar urgente woningzoekenden, de uitstroom uit beschermd wonen, het realiseren van Skaeve huse en het ondersteunen van een initiatief voor meergeneratiewoningen. Deze lijn wordt in 2022 voortgezet.

8.3.3 Mantelzorg en meergeneratiewoningen

Door grote veranderingen op het gebied van wonen en zorg, sluiten veel verzorgingstehuizen hun deuren. Ouderen en mensen die zorg nodig hebben, moeten hun zorgvraag steeds meer zelf en binnen hun directe omgeving oplossen. Zeker waar mensen op hun directe (sociale) omgeving zijn aangewezen, wordt de rol van de mantelzorg belangrijker. We willen eraan bijdragen dat mantelzorgers met speciale woonwensen deze gerealiseerd krijgen.

Wat wilden we bereiken in 2021?

We wilden voorzien in de behoefte voor mantelzorg of andere initiatieven op het gebied van huisvesting voor ouderen of kwetsbare groepen wanneer deze zich bij ons voordoen. Door intensivering van de samenwerking met het sociaal domein, zorgpartijen en corporaties willen we kijken hoe we deze initiatieven het beste kunnen faciliteren.

Wat hebben we hier voor gedaan?

- In samenwerking met DMO, corporaties en zorgorganisaties hebben we een Woonzorgvisie gemaakt. Het thema mantelzorg maakt deel uit van deze visie;
- Er is een projectleider aangesteld die de initiatiefnemers van een meer-generatiewoning in Garmerwolde ondersteunt bij de verdere uitwerking van hun initiatief.

Conclusie

Het afgelopen jaar zijn er, afgezien van de verdere inzet op ondersteuning van het bewonersinitiatief in Garmerwolde, geen nieuwe initiatieven binnengekomen met betrekking tot het realiseren van meergeneratiewoningen. Dit kan samenhangen met een geringere behoefte aan mantelzorgwoningen dan verondersteld maar het kan ook zijn dat de huidige regelgeving voor het vergunningsvrij bouwen van mantelzorgwoningen voldoende ruimte biedt voor bewoners om hun woonwensen te realiseren. Bij de

uitvoeringsfase van de woonzorgvisie wordt de adviesgroep mantelzorg betrokken. De verwachting is dat daarmee meer en beter inzicht wordt verkregen in de behoefte aan mantelzorgwoningen of soortgelijke initiatieven en de wijze waarop wij dat samen met onze ketenpartners kunnen faciliteren.

Deelprogramma 8.4 Kwaliteit woningvoorraad

In dit deelprogramma gaan we in op de gewenste kwaliteit van de woningvoorraad voor wat betreft duurzaamheid. We richten ons daarbij specifiek op het onderdeel Energie-neutraal Wonen. De bredere ambitie op het gebied van Duurzaamheid wordt toegelicht in de [paragraaf 2: Duurzaamheid](#). In dit deelprogramma wordt daarnaast ingegaan op de specifiek woonvormen voor woonwaggebewoners en woonschip- en woonbootbewoners.

Beleidsvelden

- Energieneutraal wonen
- Woonschepen- en havens
- Wijkvernieuwing

Met de volgende indicatoren is de werking van ons beleid in dit deelprogramma gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of eenmaal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Effect indicator(en)	Rekening 2019	Rekening 2020	Begroting 2021	Rekening 2021
Gemiddelde energie-index Koopwoningen.	1,21-1,4	-	1,21-1,4	1,21-1,4
Gemiddelde energie-index huurwoningen.	1,45	-	1,40	1,39
Percentage woningen met zonnepanelen	11,6	-	12,9	15,7
Totale CO ₂ -uitstoot woningen (kg).	351	-	300	341*

* afkomstig uit CO₂-monitor Groningen, peiljaar 2020.

8.4.1 Energieneutraal wonen

Met de onderstaande indicatoren is de voortgang van dit beleidsveld gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of één maal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Prestatie indicator(en)	Rekening 2019	Rekening 2020	Begroting 2021	Rekening 2021
Aantal bezoekers van het energieloket Groningen.	2.337	8.700	13.000	41.000
Percentage aardgasvrije woningen	2	-	6	-

Wat wilden we bereiken in 2021?

Het energieloket wilden we in 2021 verder ontwikkelen waarbij we onafhankelijk advies geven met een goede doorverwijzing naar lokale aanbieders. We willen in iedere wijk energiecoaches inzetten en zowel via de digitale weg als via een fysiek loket woningeigenaren ondersteunen bij het verduurzamen van de woning. We wilden minimaal 13.000 websitebezoekers. Samen met de corporaties is afgesproken om de bestaande voorraad naar basiskwaliteit te brengen: minimaal label A (energie index 1,2). Dit betekent dat in 2024 50% van de woningen voldoet aan deze basiskwaliteit. De uitgangspunten zijn:

- De verduurzaming van de komende 5 jaren (tot 2024) betreft alleen woningen met een EI van 1,4 of slechter naar minimaal basiskwaliteit;
- Nieuwbouw resulteert altijd in woningen met een energie-index van 1,2 of beter;
- Verkoop/sloop vindt enkel plaats in de groep woningen met een energie-index van 1,4 of slechter.

Wat hebben we hier voor gedaan?

Verduurzamen particuliere woningvoorraad

- Om particuliere eigenaren goed te informeren en voorzien van een passend advies voor de uitvoering van besparingsmaatregelen is er het energieloket Groningen. Het loket is bereikbaar via de [website van het Regionaal Energieloket](#). Het online loket is in 2021 door ruim 41.000 bezoekers bezocht en de helpdesk heeft ruim 11.000 telefoontjes ontvangen;
- Door de stijgende energieprijzen is de samenwerking met het sociaal domein en de gebiedsteams intensiever geworden. In veel wijken zijn bewoners uit de wijk als energiecoaches actief waarbij zij adviezen geven aan bewoners. Door verandering in het gedrag en door de toepassing van kleine energiebesparingen kunnen op jaarbasis enkele honderden euro's bespaard worden;
- Vanwege Corona waren in 2021 veel huisbezoeken niet mogelijk en is overgestapt op online adviseren. De ontstane wachtlIJst voor een gesprek met de energiecoach wordt in 2022 weggewerkt.

Verduurzamen sociale huurwoningen

- Met de woningcorporaties hebben we extra ingezet op het verduurzamen van de sociale huurwoningen en werken we verder aan de uitvoering van het 'Masterplan aardgasvrij en CO2 neutraal Groningen' en de uitwerking hiervan. Door het vaststellen van het warmtetransitieplan is samen met de woningcorporaties afgesproken het Masterplan te actualiseren. Hiervoor zijn de eerste stappen gezet in 2021 en dit proces wordt in 2022 afgerond. Nieuwe ontwikkelingen zoals de NTA 8800 (methode voor bepaling van de energieprestatie van de woning), de standaard en de streefwaarde van de woning worden meegenomen;
- Een belangrijk aandachtspunt is de betaalbaarheid van de woningen en de sociale energietransitie. We willen voorkomen dat door de stijging van de energielasten onze inwoners in de financiële problemen komen. Samen met de woningcorporaties zoeken we naar een geschikte aanpak om deze inwoners zoveel mogelijk te kunnen helpen;
- Bij het bepalen van passende route naar CO2-neutrale en aardgasvrije woningvoorraad zijn de volgende uitgangspunten geformuleerd:
  - Betaalbaarheid is leidend;
  - Slopen als verbeteren niet kan;
  - Het moet technisch kunnen;
  - Basiskwaliteit mag niet wachten; aan de slag met no-regret maatregelen;
  - Bestaande infrastructuur en gasaansluitingen benutten waar nuttig;
  - Het plan vormt samen met de wijkenergieplannen en de warmte-visie de agenda voor de komende jaren. In 2019 was de gemiddelde energie-index van de corporatieve voorraad 1,45. Het doel is om in 2024 gemiddeld een energie-index van 1,35 te hebben met als tussendoel in 2021 een energieindex van 1,4. Dit doel is behaald; in 2021 is het gemiddelde afgemelde energie index 1,39.

Meer informatie over de energiecoaches, het masterplan en het energieloket staat in paragraaf 2: [Duurzaamheid](#).

Conclusie

De verduurzaming van de woningvoorraad in Groningen is goed op weg. De woningcorporaties hebben de doelstelling uit het klimaatakkoord behaald: gemiddeld label B in 2021. We willen de energietransitie daarbij combineren met de wijkvernieuwing om ook ruimtelijk en sociale doelen te behalen. We zetten volop in de wijkvernieuwingswijken en de proeftuin aardgasvrije wijken maar gaan ook in ander wijken samen met het energieloket Groningen de energietransitie oppakken. We maken hierbij gebruik van de natuurlijke momenten, verhuizing, verbouwing, ketelvervanging, etc. Verduurzaming zorgt voor een betere woonkwaliteit en betaalbare woonlasten (op de lange termijn).

8.4.2 Woonschepen- en wagens

In Groningen zijn tien woonwagenlocaties waar circa 560 mensen wonen. Hier wonen woonwagenbewoners en kermisexploitanten die zijn aangemerkt als cultureel beschermd erfgoed. Dit maakt hen een bijzondere doelgroep. We hebben speciale aandacht voor deze groep, onder andere via het bureau Bijzondere woonvormen.

In de Watervisie van 2017 zijn de ambities voor wonen op water vastgelegd. De inzet is een kwalitatieve verbetering en een kwantitatieve verbreding. Daarbij streven we als gemeente naar de realisatie van 550 plekken voor wonen op water. Daaronder vallen niet alleen ligplaatsen met vergunning, maar ook waterkavels en havenplekken.

Wat wilden we bereiken in 2021?

We zien dat de wensen van woonwagenbewoners de afgelopen jaren zijn veranderd. Woonwagens zijn bijvoorbeeld groter geworden en de vraag is groter dan het aanbod. Onze ambitie voor 2021 is om de wachttijd voor een woonwagen in ieder geval min of meer gelijk te laten zijn aan de wachttijd voor een sociale huurwoning. Op basis van de woonwensen van woonwagenbewoners wilden we in 2021 nieuw beleid opstellen.

We wilden dat de historische haven Hoogkerk – UT Delfiahaven in 2021 gerealiseerd is en in gebruik is genomen.

Wat hebben we hier voor gedaan?

- Als vervolg op de woonvisie hebben we in 2021 een concept kader opgesteld op basis van de woonbehoefte van woonwagenbewoners. Dit leidt tot een uitbreidingsbehoefte aan standplaatsen. Het door het Rijk in 2018 vastgestelde beleidskader voor gemeentelijke woonwagen- en standplaatsenbeleid vraagt dit ook van ons;
- De historische haven Hoogkerk - UT Delfiahaven is in november 2021 opgeleverd en in gebruik genomen;
- In het bestemmingsplan Suikerzijde bieden we de mogelijkheid voor het toevoegen van drijvende woningen. De locatie gaan we te zijner tijd verder onderzoek als onderdeel van het park;
- In Meerstad blijven we ruimte bieden voor drijvende woningen.

Conclusie

Met het opstellen van een concept kader rondom de woonbehoefte hebben we aandacht voor de groep woonwagenbewoners en kijken hoe we kunnen voorzien in de uitbreidingsvraag naar standplaatsen. De bestaande woonwagen-locaties functioneren op dit moment goed. In Suikerzijde en Meerstad bieden we ruimte voor het toevoegen van drijvende woningen.

8.4.3 Wijkvernieuwing

Wat wilden we bereiken in 2021?

We wilden dat de wijkvernieuwing in de vier wijken in 2021 uitgevoerd wordt conform de uitvoeringsprogramma's. De eerste resultaten van de wijkvernieuwing zullen zichtbaar en tastbaar worden. De betrokkenheid van bewoners willen we verder versterken en vergroten en de eerste schop zal in de grond gaan in Selwerd (herinrichting Mispellaan en omgeving). Ook gaan we de kansen die de Regio Deal en het NPG bieden verzilveren door dit goed te combineren met de wijkvernieuwing in de vier wijken. Dat betekent dat we gaan werken aan een schaa sprong in de wijkvernieuwing. Dit zal tot uiting komen in de uitvoeringsprogramma's die we gaan actualiseren.

Wat hebben we hier voor gedaan?

In 2021 hebben we de uitvoeringsprogramma's voor de wijkvernieuwing geactualiseerd en hebben we daaraan gekoppeld het uitvoeringsprogramma voor de Regiodeal aan uw raad aangeboden. In Lewenborg zijn we gestart om samen met de bewoners en andere belanghebbenden ook een wijkvernieuwingsplan te maken. In de

wijkvernieuwingswijken zijn we doorgestaan met het realiseren van de projecten, ook al heeft corona her en der voor vertraging gezorgd. Enkele voorbeelden: in Selwerd wordt nu volop gewerkt aan de openbare ruimte en de sloop en nieuwbouw van honderden woningen en in de Wijert is de planvorming voor sloop/nieuwbouw van woningen van de Huismeesters verder uitgewerkt. In Beijum is de omgevingsvergunning voor de nieuwbouw van de woningen door Patrimonium op de voormalige Doefmatlocatie in voorbereiding. Gezamenlijk met de woningcorporaties en WIJ wordt gewerkt aan een gezamenlijk ambitie en lange termijn visie voor plein Oost. In de Indische Buurt/ De Hoogte hebben we onderzocht hoe de wijk kan worden vergroend en zijn onder andere vanuit het Groenhuis veel projecten gericht op kinderen en leefbaarheid geïnitieerd.

Met de Regiodealmiddelen hebben we, mede op initiatief van de bewoners, de openbare ruimte rondom de Caspomor flats aangepakt, is gestart met de realisatie van de Michinoeki in het Oosterpark en hebben we onze inzet in het kader van de veiligheidsaanpak geïntensiveerd. Tot slot is Wijkmakers succesvol uit de startblokken gekomen: een plek waar leren en ontmoeten centraal staat.

Meer informatie over dit thema staat in de paragraaf gebiedsgericht werken.

Conclusie

De wijkvernieuwing gaat ondanks de coronapandemie door en werpt zijn vruchten af. De Regiodealmiddelen vormen een goede impuls voor nieuwe projecten in de noordelijke wijken en veel (ruimtelijke) projecten zijn in uitvoering of vergaande planvorming.

Deelprogramma 8.5: Betaalbaarheid en beschikbaarheid

We willen dat er in Groningen voldoende betaalbare woningen zijn, zowel voor regulier woningzoekenden als mensen met urgentie. Dit doen we door het realiseren van een zo goed mogelijk woningaanbod. Het streven van het gezamenlijke woonruimteverdeelsysteem is om de vrijkomende sociale huurwoningen transparant en eenduidig te verdelen. We zoeken in het woonruimteverdeelsysteem naar het optimum tussen keuzevrijheid en het creëren van evenredige zoektijden voor alle woningzoekenden.

Beleidsvelden

- Betaalbaarheid en beschikbaarheid

Met de volgende indicatoren is de werking van ons beleid in dit deelprogramma gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of eenmaal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Effect indicator(en)	Rekening 2019	Rekening 2020	Begroting 2021	Rekening 2021
Zoektijd jongeren op Woningnet (in jaren)	1,2	-	< 1	1,6
Zoektijd 65+'ers op Woningnet (in jaren)	2	2,1	<2	1,8
Zoektijd huishouden > 2 personen op Woningnet (in jaren)	2,6	-	< 2	4
Zoektijd gemiddelde op Woningnet (in jaren)	2,2	2,4	< 2	2,9
Sociale woningvoorraad corporaties	39.400	39.859	39.980	-
Mutatiegraad woningen (corporatief)	9%	11%	10%	7,6%

8.5.1 Betaalbaarheid en beschikbaarheid

Samen met de woningcorporaties zetten we ons in voor voldoende betaalbare woningen. We maken met de woningcorporaties afspraken over nieuwbouw, sloop en verkoop van sociale huurwoningen. We willen de sociale huurvoorraad met netto 200-240 woningen per jaar vergroten. Door het realiseren van een zo geschikt mogelijk woningaanbod willen we de verschillende doelgroepen goed kunnen huisvesten en zorgen voor een gemiddelde zoektijd van minder dan 2 jaar.

Met de onderstaande indicatoren is de voortgang van dit beleidsveld gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of één maal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Prestatie indicator(en)	Rekening	Rekening	Begroting	Rekening
	2019	2020	2021	2021
Netto toevoeging sociale huurwoningen (corporatieve sector)	281	459	475	651

Wat wilden we bereiken in 2021?

We wilden inzetten op het toevoegen van netto 200-240 sociale huurwoningen per jaar. Bruto worden in de uitleg en bestaande stad circa 900 sociale woningen toegevoegd. We verwachten daarnaast dat in 2021 circa 250 sociale huurwoningen worden gesloopt en ongeveer 175 worden verkocht. De netto toevoeging komt daarmee uit op circa 475 sociale huurwoningen. Daarnaast maken we afspraken met de woningcorporaties over het toevoegen van middenhuur. We willen dat de huidige zoektijd naar een sociale huurwoning niet langer wordt, liefst korter voor bijvoorbeeld de doelgroep gezinnen.

Wat hebben we hier voor gedaan?

- We hebben ons samen met de corporaties ingezet voor het kwalitatief op peil houden en vergroten van de sociale huurvoorraad. In de prestatieafspraken hebben we afspraken gemaakt over de nieuwbouw, sloop en verkoop van sociale huurwoningen;
- In 2021 zijn er 651 woningen in de sociale huur toegevoegd. Er zijn 921 nieuwe woningen gerealiseerd, 213 sociale huurwoningen verkocht en 57 woningen gesloopt;
- Verder is in 2021 de huisvestingsverordening vastgesteld met daarin toewijzingsregels staan voor sociale huurwoningen.

Conclusie

In 2021 zijn maar liefst 651 sociale huurwoningen toegevoegd. Aanzienlijk meer dan de 475 woningen die waren voorzien. Dit heeft onder meer te maken met de iets eerdere oplevering van een aantal woningen (in december 2021 in plaats van januari 2022). In gemeente Groningen is veel vraag naar sociale huurwoningen. Daarom werken gemeente en corporaties er hard aan om het aanbod te vergroten.

Deelprogramma 8.6: Cultuurhistorie en archeologie

Ons doel is het beschermen, in stand houden en zorgvuldig beheren van het cultuurhistorisch erfgoed, zowel boven als onder het maaiveld. Om duidelijk te maken wat we daarmee voor ogen hebben, is in december 2017 een nieuwe erfgoednota uitgebracht. Het nieuwe erfgoedbeleid is gemeentebreed, zowel objectgericht als gebiedsgericht en het richt zich enerzijds op beschermd erfgoed, maar anderzijds ook op onbeschermd cultuurhistorische waarden. Centraal staat altijd de vraag hoe het erfgoed bij kan dragen aan de kwaliteit en de leefbaarheid van de stad van nu en straks. Daarom willen we ons erfgoed zo goed mogelijk een plaats geven in stedenbouwkundige- en bestemmingsplannen, om de eigenheid, de identiteit en de herkenbaarheid van plekken, locaties en gebieden in de gemeente te vergroten.

Beleidsvelden

- Monumenten
- Archeologie

Met de volgende indicatoren is de werking van ons beleid in dit deelprogramma gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of eenmaal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Effect indicator(en)	Rekening 2019	Rekening 2020	Begroting 2021	Rekening 2021
Aantal gebouwen Rijksmonumenten.	748	747	815	747
Aantal archeologische Rijksmonumenten.	43	43	43	43
Aantal gemeentelijke monumenten.	884	886	893	887
Aantal gemeentelijke archeologische monumenten.	23	23	23	23
Aantal beschermde stadsgezichten.	10	10	10	10
Aantal planologisch beschermde percelen.	459	475	459	528
Aantal planologisch beschermde objecten (of panden).	0	-	6.000	5.458

8.6.1 Monumenten

We gaan zorgvuldig om met wat eerdere generaties Groningers ons nalieten. Via ons monumenten- en archeologiebeleid beschermen en behouden we ons cultuurhistorisch erfgoed, vanuit het besef dat de cultuurhistorie bijdraagt aan de kwaliteit van de leefomgeving en het vestigingsklimaat van de stad van vandaag en morgen.

Met de onderstaande indicatoren is de voortgang van dit beleidsveld gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of één maal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Prestatie indicator(en)	Rekening 2019	Rekening 2020	Begroting 2021	Rekening 2021
Aantal adviezen met betrekking tot wijzigingsverzoeken bij rijks- en gemeentelijke monumenten.	232	247	300	293
Aantal vergunningaanvragen (verleend/ geweigerd) bij wijziging van rijks- en gemeentelijke monumenten	155	275	175	221
Aantal bouwhistorische verkenningen en aantal bouwhistorische begeleidingen ten behoeve van vergunningverlening.	50	40	50	44

Wat wilden we bereiken in 2021?

Afronding van de geleidelijke integratie en gelijkschakeling van het erfgoedbeleid en erfgoedwerk in de verschillende deelgebieden van de nieuwe gemeente. Naast ons reguliere werk (de uitvoering van wettelijke taken) zijn we bezig met gemeentelijk beleid, de realisatie van het actiepuntenprogramma uit de nieuwe Erfgoednota.

Wat hebben we hier voor gedaan?

- In de publicatie “Hervonden Stad” is de uitwerking en het bekendheid gegeven aan bouwhistorisch onderzoek en een verslag opgenomen van de restauraties. Er zijn dit jaar ook weer een aantal nieuwe bouwhistorische onderzoeken opgestart, waaronder van het Pepergasthuis. Deze zijn nog niet allemaal afgerond;
- We hebben subsidies verstrekt aan molens en kerken die in de SIM-regeling (Subsidie Instandhouding Monumenten) zitten. Er zijn oriënterende gesprekken gevoerd en gekeken naar de knelpunten met betrekking tot verduurzaming van erfgoed;
- De Molukse Kerk in Hoogkerk aangewezen als gemeentelijk monument;
- De aanvraag voor de Decentralisatie-uitkering ‘Integrale gemeentelijke Kerkenvisie’ is toegekend door het rijk;

- In Hoogkerk is de unieke WOII barak op verzoek van de gemeente gedemonteerd door de genie van defensie. Deze actie is uitgevoerd in samenwerking met de Protestantse gemeente Hoogkerk. Er is en begin gemaakt met de restauratie en herbestemming van de barak;
- Het bestemmingsplan Gebouwd erfgoed heeft als voorontwerp ter inzage gelegen en het afwegingskader is in concept uitgewerkt;
- Er zijn ongeveer 235 adviezen vanuit cultuurhistorie gegeven (waarvan 190 op basis van POV (Provinciale Omgevingsverordening) en 45 vanuit bestemmingsplan Beschermd stads- en dorpsgezichten/landschap en dergelijke).

Conclusie

De stijgende trend in het aantal vergunningaanvragen en adviesverzoeken is ook in 2021 doorgezet. Er is dan ook veel inzet geweest op de reguliere wettelijke taken. De versterking van erfgoed vanwege de aardbevingen vroeg ook aandacht in 2021. Met de hierboven genoemde activiteiten is dus verder uitvoering gegeven aan de actiepunten die in de Erfgoednota 2017 zijn vastgesteld. Vanwege Corona hebben we voor het tweede jaar op rij niet alle geplande activiteiten kunnen uitvoeren. De bouwhistorische bureaus hebben het in 2021 erg druk gehad. Dit heeft ook invloed op de planning en uitvoering van een aantal gemeentelijke bouwhistorische onderzoeken gehad.

8.6.2 Archeologie

Met de onderstaande indicatoren is de voortgang van dit beleidsveld gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of één maal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Prestatie indicator(en)	Rekening 2019	Rekening 2020	Begroting 2021	Rekening 2021
Aantal archeologische adviezen bij verleende omgevingsvergunningen.	140	175	190	202
Aantal archeologische activiteiten (vooronderzoeken, begeleidingen, waarnemingen en opgravingen).	73	95	90	95
Aantal 'ingepaste' archeologische waarden (behouden in situatie).	32	38	40	42

Wat wilden we bereiken in 2021?

- Beschermen en in standhouden van het archeologische bodemarchief;
- Bijhouden van documentatie van het bodemarchief waar dat door werkzaamheden verloren gaat;
- Uitwerken en bekendheid geven aan de resultaten van archeologisch onderzoek;
- Inpassen van archeologische terreinen om de identiteit van een wijk te versterken.

Wat hebben we hier voor gedaan?

- In de publicatie "Hervonden Stad" is de uitwerking en het bekendheid gegeven aan archeologisch onderzoek;
- In de vorm van *Sleeping Beauties* (project om 'vergeten' en verwaarloosde historische plekken te revitaliseren) is gewerkt aan het inpassen van archeologische terreinen om de identiteit van een wijk te versterken;
- We zijn begonnen met het actualiseren en harmoniseren van de archeologische waardenkaarten om ze klaar te stomen voor het omgevingsplan.

Conclusie

Het aantal archeologisch te toetsen bouwaanvragen nam in 2021 toe door een grotere bouwactiviteit en door de gemeentelijke herindeling. Ook de versterkingsopgaven in Ten Boer hebben gezorgd voor extra aanvragen. De

archeologische begeleiding van gemeentelijke werken maakt altijd deel uit van de aanbesteding en neemt in omvang gestaag toe. Het raamcontract duurzaam bodembeheer, waarvan archeologie deel uitmaakt heeft in 2021 in 60 projecten voorzien.

Deelprogramma 8.7: Overig wonen

Binnen het programma Wonen worden vele reguliere taken en activiteiten uitgevoerd, die niet rechtstreeks aan een van de beleidsvelden of deelprogramma's kunnen worden toebedeeld, maar wel een plek in de begroting moeten krijgen.

Bijdrage verbonden partijen

- NV Groninger Monumentenfonds
- GEMM CV en GEMM BV (Grond Exploitatie Maatschappij Meerstad)
- Dilgt Hemmen Essen BV
- Stichting Commanditair kapitaal Haren Noord

De inhoudelijke en financiële toelichting op de verbonden partijen staat opgenomen in paragraaf 6:

[Verbonden partijen.](#)

Wat heeft het gekost?

In dit onderdeel geven wij per deelprogramma een toelichting op de afwijking in de baten en de lasten > 250 duizend euro.

Deelprogramma (bedragen x 1.000 euro)	Primitieve begroting	Actuele begroting	Rekening 2021	Verschil
Lasten				
08.1 Gezinnen	1.994	1.782	3.734	-1.952
08.1.1 Bouwen in de uitleg	299	299	43	257
08.1.2 Bouwen in de bestaande stad	1.694	1.482	3.691	-2.209
08.2 Jongerenhuisvesting	919	765	985	-220
08.2.1 Kwaliteit jongerenhuisvesting	315	275	626	-351
08.2.2 Kamerverhuurbeleid	604	490	359	131
08.3 Wonen en zorg	266	386	105	281
08.3.1 Ouderen- en zorghuisvesting	235	355	99	256
08.3.2 Bijzondere woonvormen	0	0	0	0
08.3.3 Mantelzorg en meergeneratiewo	31	31	5	26
08.4 Kwaliteit woningvoorraad	11.702	28.935	26.107	2.828
08.4.1 Energieneutraal wonen	4.466	6.362	7.268	-906
08.4.2 Woonschepen- en wagens	716	2.492	1.364	1.129
08.4.3 wijkvernieuwing	6.520	20.081	17.475	2.606
08.5 Betaalbaarheid en beschikbaarheid	100	225	96	129
08.5.1 Betaalbaarheid en beschikbaar	100	225	96	129

08.6 Cultuurhistorie en archeologie	1.224	1.299	1.246	53
08.6.1 Monumenten	1.092	1.167	1.091	76
08.6.2 Archeologie	133	133	155	-23
08.7 Overig wonen	16.531	17.548	17.510	38
08.7.1 Gem. gronden en vastgoed	402	402	463	-61
08.7.2 Vergunningverlening & handhav.	9.618	10.635	10.945	-310
08.7.3 Overig wonen	6.511	6.511	6.102	409
Totaal Lasten	32.736	50.940	49.783	1.157
Baten				
08.1 Gezinnen	52	52	400	347
08.1.1 Bouwen in de uitleg	52	52	80	28
08.1.2 Bouwen in de bestaande stad	0	0	320	320
08.2 Jongerenhuisvesting	187	187	267	80
08.2.1 Kwaliteit jongerenhuisvesting	0	0	132	132
08.2.2 Kamerverhuurbeleid	187	187	135	-52
08.3 Wonen en zorg	31	111	287	176
08.3.1 Ouderen- en zorghuisvesting	0	80	282	202
08.3.3 Mantelzorg en meergeneratiewo	31	31	5	-26
08.4 Kwaliteit woningvoorraad	2.385	14.520	14.435	-85
08.4.1 Energieneutraal wonen	80	1.390	2.305	915
08.4.2 Woonschepen- en wagens	329	329	286	-43
08.4.3 wijkvernieuwing	1.976	12.801	11.844	-957
08.5 Betaalbaarheid en beschikbaarheid	1	1	0	-1
08.5.1 Betaalbaarheid en beschikbaar	1	1	0	-1
08.6 Cultuurhistorie en archeologie	0	0	5	5
08.6.1 Monumenten	0	0	5	5
08.7 Overig wonen	13.470	13.735	14.751	1.016
08.7.1 Gem. gronden en vastgoed	364	364	497	133
08.7.2 Vergunningverlening & handhav.	12.963	13.228	16.231	3.003
08.7.3 Overig wonen	143	143	-1.976	-2.120
Totaal Baten	16.126	28.606	30.145	1.539
Totaal Saldo voor bestemming	16.610	22.334	19.638	2.696
Reserve mutaties				
Totaal toevoegingen	0	1.250	1.250	0

Totaal onttrekkingen	2.422	3.422	2.491	931
Totaal saldo na bestemming	14.188	20.162	18.397	1.765

Financiële toelichting

8.1 Gezinnen	Lasten	Baten	Saldo
Afwijking	-1.952	347	-1.605
Plankosten Stadshavens (N 1,575 miljoen euro)			
Voor de ontwikkeling van Stadshavens 1 hebben we plankosten gemaakt. Deze kosten worden gedekt uit de reserve Eemskanaalzone. Binnen dit deelprogramma leidt dat tot hogere lasten van 1,575 miljoen euro.			
Plankosten Stedelijk Investeringsfonds (N 215 duizend euro)			
Voor de ontwikkeling van het muziekcentrum de Nieuwe Poort en de herontwikkelingsopgave van sportcentrum en recreatiegebied Kardinging worden plankosten gemaakt. In de begroting 2021 zijn hiervoor middelen beschikbaar gesteld vanuit het SIF-plankostenbudget.			
Hierdoor konden de gemaakte plankosten in 2021 voor het project Oosterhamrikzone niet geheel uit het SIF-plankostenbudget worden gedekt. Dit leidt in dit deelprogramma tot hogere lasten van 215 duizend euro.			
Project Skaeve Huse (geen afwijking)			
Voor het project Skaeve Huse is een subsidie ontvangen die niet was begroot. Dit leidt binnen dit deelprogramma tot zowel hogere baten als hogere lasten van 220 duizend euro.			
Overige (V 185 duizend euro)			
Overige verschillen tellen op tot een voordeel van 185 duizend euro.			

8.2 Jongerenhuisvesting	Lasten	Baten	Saldo
Afwijking	-220	80	-140
Intensiveringsmiddelen Wonen (N 147 duizend euro)			
In 2021 heeft het oplossen van de huisvestingsproblematiek van internationale studenten meer gekost dan verwacht (279 duizend euro). Een deel van de kosten is gedeeld met de RUG en de Hanzehogeschool. Dit heeft geleid tot hogere baten van 132 duizend euro.			
Overige (V 7 duizend euro)			
Overige verschillen tellen op tot een voordeel van 7 duizend euro.			

8.3 Wonen en zorg	Lasten	Baten	Saldo
Afwijking	281	176	457
Intensiveringsmiddelen Wonen (V 258 duizend euro)			
In 2021 zijn er geen nieuwe initiatieven geweest om ouderenhuisvesting en (mantel) zorg te stimuleren.			
Stimuleringsfonds Volkshuisvesting (V 147 duizend euro)			
In 2021 is de risicovoorziening voor de leningen die verstrekt zijn via het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting verlaagd. De voornaamste reden daarvoor is de afname van het bedrag aan uitstaande leningen door een aantal versnelde aflossingen. Binnen dit deelprogramma leidt dit tot een voordelig resultaat van 147 duizend euro.			
Overige (V 52 duizend euro)			
Overige verschillen tellen op tot een voordeel van 52 duizend euro.			

8.4 Kwaliteit woningvoorraad	Lasten	Baten	Saldo
Afwijking	2.828	-85	2.743

Energie

Groningen Geeft Energie (N 211 duizend euro)

Voor het programma Groningen Geef Energie zien we een licht nadelig effect. De totstandkoming van het beleidskader Zonneparken heeft meer inzet gevergd dan vooraf verwacht, met meer kosten als gevolg. Daarnaast hebben we meer middelen ontvangen en besteed voor het Energieloket, het project Groningen Werkt Slim en het Warmtetransitieplan. Deze middelen waren niet begroot.

Regionale Energie Strategie (RES) (V 332 duizend euro)

Een belangrijke mijlpaal in het Klimaatakkoord op weg naar 2030 is het opstellen en beleidsmatig verankeren van de RES. Voor de ondersteuning van dit proces van de RES in de regio zijn destijds door het Rijk middelen beschikbaar gesteld tot 1 juli 2021. In 2021 is besloten de bestedingstermijn te verlengen. Hiermee kunnen de middelen ook in 2022 ingezet worden. Via de septembercirculaire 2021 hebben we aanvullend 140 duizend euro ontvangen. In 2021 hebben deze middelen gedeeltelijk tot inzet geleid.

Regeling Reductie Energieverbruik Woningen (hogere lasten en baten van 510 duizend euro)

De Regeling Reductie Energieverbruik (RRE) is in 2021 afgerond. In 2021 zijn vele huishoudens voorzien van energiebesparende pakketten en zijn voorlichtingen gehouden. De verkregen subsidie van het Rijk is hierbij volledig benut.

De Regeling Reductie Energieverbruik Woningen (RREW) is een vervolg op de eerder ingestelde RRE. Deze regeling heeft tot doel het stimuleren van het treffen van energiebesparende maatregelen in woningen en het geven van advies over energiebesparing aan huurders of eigenaar-bewoners.

In 2021 hebben niet alle ontvangen subsidiemiddelen tot inzet geleid. Deze middelen waren niet begroot.

Uiteindelijk leidt dit in de jaarrekening tot zowel hogere lasten als hogere baten van 510 duizend euro.

Versterking en vernieuwing/Nationaal Programma Groningen (NPG)

Versterking en vernieuwing (hogere lasten en baten van 542 duizend euro)

De toegekende rijksmiddelen vanuit het bestuursakkoord Nationaal Programma Groningen zijn niet meer in de begroting verwerkt doordat pas laat duidelijkheid ontstond over de formele toekenning. Hierop zijn eveneens bestedingen geweest. Voor de verantwoording in de jaarrekening leidt dit tot zowel hogere lasten als hogere baten van 542 duizend euro.

Inpassing van duurzame warmte uit zonthermie Dorkwerd (hogere lasten en baten van 2 miljoen euro)

Warmtestad wil ruim 10.000 woningen in het noordwesten van de stad van duurzame warmte voorzien. Hiervoor zijn meerdere duurzame warmtebronnen nodig. Warmtestad wil naast restwarmte uit twee datacenters combineren met warmte uit het in ontwikkeling zijnde zonthermie project op het voormalig slibdepot op het Zernike terrein.

In 2020 is voor dit project 2 miljoen euro toegekend vanuit het Nationaal Programma Groningen. In 2021 hebben deze beschikbare middelen tot besteding geleid. Voor de verantwoording in de jaarrekening leidt dit tot zowel hogere lasten als hogere baten van 2 miljoen euro.

Programmakosten NPG/Versterking en vernieuwing (hogere lasten en baten van 259 duizend euro)

In 2020 zijn vanuit het Nationaal Programma Groningen voor programmakosten middelen bestemd. Inzet van deze middelen heeft in 2021 geleid tot zowel hogere lasten als hogere baten van 259 duizend euro.

Sociale ondersteuning aardbevingsproblematiek (V 375 duizend euro)

Samen met Rijk, regio en GGD is besloten om een integrale aanpak voor sociale en emotionele ondersteuning in het aardbevingsgebied te organiseren. Hiervoor hebben wij via de decembercirculaire 2019 ontvangen. Deze middelen zijn nog niet volledig besteed. In 2022 zullen deze middelen onder meer ingezet worden voor aardbevingscoaches.

Lumpsum Aardbevingen (V 331 duizend euro)

In 2021 hebben we van het Rijk voor het programma Versterking en vernieuwing middelen ontvangen voor onder meer begeleiding, sturing, proces- en planvorming bij het programma. Deze middelen zijn in 2021 geheel besteed. Een deel van de eerder ontvangen middelen is nog beschikbaar.

Wijkvernieuwing/Regio Deal

Wijkvernieuwing (V 931 duizend euro)

Voor het programma Wijkvernieuwing hebben we voor 2021 plannen gemaakt waarmee recht wordt gedaan aan het voorwerk in 2019 en 2020. Om deze plannen te kunnen uitvoeren is eerder in het jaar een aanvullende bijdrage van 1,0 miljoen euro via een onttrekking aan de SIF-reserve naar voren gehaald. Ook is gedurende het jaar gebleken dat binnen het programma Wonen budget aanwezig was dat voor het programma Wijkvernieuwing, met hetzelfde doel, kon worden ingezet. Zodoende is het budget in 2021 in totaal met 1,5 miljoen euro verhoogd.

Gedurende het jaar zijn inderdaad grotere stappen gemaakt dan voorgaande jaren en is een deel van het naar voren gehaalde budget terecht gebleken. Door vertragingen in het tweede deel van het jaar, mede door de coronapandemie en personele wisselingen is uiteindelijk de helft van de extra plannen gerealiseerd. Daardoor is alleen het budget van Wonen noodzakelijk gebleken en kan worden afgezien van de eerdere onttrekking aan de SIF-reserve.

Voor de verantwoording in de jaarrekening betekent dit dat uiteindelijk lagere lasten van 931 duizend euro optreden. Dit voordeel is al verrekend met de hiervoor bestemde reserve omdat is afgezien van de onttrekking aan de reserve in de realisatie bij de jaarrekening. Dit is conform de met de raad afgesproken werkwijze in de kadernota Weerstandsvermogen 2020, waar de nota Reserves en voorzieningen onderdeel van uitmaakt. Normaliter is de begrote reserve-onttrekking gelijk aan de gerealiseerde onttrekking. In dit geval is dat niet zo. Binnen dit deelprogramma ontstaat daardoor een voordeel, dat wegvalt tegen het nadeel bij de reservemutaties in dit programma.

Regio Deal (lagere lasten en baten van 2,234 miljoen euro)

Met de Regio Deal Groningen-Noord willen het Rijk en de gemeente Groningen de brede welvaart en algemene leefbaarheid in Groningen-Noord over 10 jaar dichterbij het stedelijk gemiddelde brengen. De Regio Deal bevat een impuls van 30 miljoen euro verdeeld over 2021 en 2022, met een uitlooptijd tot 2024. Het Rijk en de gemeente dragen beide 15 miljoen bij. De effecten van deze investering zijn gericht op de langjarige ontwikkeling en versteviging van Groningen-Noord.

In 2021 hebben we niet geheel gerealiseerd wat was gepland. Daarom wordt het resterende deel van de begrote middelen in 2022 en verder besteed. Voor de verantwoording in de jaarrekening betekent dit dat ten opzichte van de begroting zowel lagere lasten als lagere baten van 2,234 miljoen euro optreden.

Warmtestad Groningen (lagere lasten en baten van 2,049 miljoen euro)

Voor Warmtestad Groningen voeren wij de aanleg uit van delen van het warmtenet in. De geplande werkzaamheden zijn niet geheel afgerond in 2021. Ten opzichte van de begrote lasten en baten leidt dit in de jaarrekening tot zowel lagere lasten als lagere baten van 2,049 miljoen euro.

Herinrichting Kermis Exploitanten Terrein (V 976 duizend euro)

Voor de kosten van bodemsanering en het tijdelijk verplaatsen van woonwagens op het Kermisexploitantenterrein aan de Helperwestsingel zijn in 2021 incidenteel middelen beschikbaar gesteld (1,775 miljoen euro). Eind 2021 zijn de werkzaamheden nog niet geheel voltooid.

Overige (V 9 duizend euro)

Overige verschillen tellen op tot een voordeel van 9 duizend euro.

8.7 Overig wonen	Lasten	Baten	Saldo
Afwijking	38	1.016	1.054

Bouwleges (V 1,791 miljoen euro)

In 2021 is een meeropbrengst op de bouwleges gerealiseerd van ruim 2,9 miljoen euro vooral door een forse stijging van het aantal verleende vergunningaanvragen.

De kosten die samenhangen met de bouwleges zijn ook toegenomen. Deze zijn 1,16 miljoen euro hoger dan begroot. Echter deze kostentoeename is minder sterk doordat ruim de helft van de leges grote bouwprojecten betreft (legesbedrag > 200 duizend euro). Hiervan zijn de legeskosten in verhouding lager dan die van kleinere bouwprojecten (legesbedrag < 200 duizend euro).

Implementatie Omgevingswet (V 604 duizend euro)

Eind 2021 valt van de beschikbare middelen voor de implementatie van de Omgevingswet 604 duizend euro vrij. Mede door het uitstel van de invoering van de Omgevingswet is een aantal opgaven die opgenomen waren in de begroting, hoofdzakelijk op ICT-gebied, nog niet uitgevoerd.

Planschade en mediation (N 483 duizend euro)

De gemeente heeft in 2021 planschade uitgekeerd voor aanpassingen aan een perceel aan de Oosterweg. Ook zijn na onderling overleg aanpassingen aangebracht aan een wooncomplex (Pythagoras). Dit heeft in totaal geleid tot hogere lasten van in totaal 483 duizend euro.

Grondzaken (N 1,084 miljoen euro)

In 2021 hebben we een voordelig resultaat op Grondzaken gerealiseerd van bijna 1,9 miljoen euro. Hiervan verantwoordden we in dit deelprogramma een nadelig resultaat van bijna 1,1 miljoen euro.

Dit nadelig resultaat bestaat onder meer uit de mutatie verliesvoorziening van de grondexploitatie Oosterhamrikzone, circa 2 miljoen euro nadelig. Daarnaast is er vrijval op het kapitaallastenbudget voor de bovenwijkse voorzieningen Meerstad, 0,9 miljoen euro voordelig.

Voor een nadere onderbouwing van deze resultaten verwijzen wij naar paragraaf 7: [Grondbeleid](#).

Overige (V 226 duizend euro)

Overige verschillen tellen op tot een voordeel van 226 duizend euro.

Risico's

Voor een totaal overzicht van de risico's zie Paragraaf 3: [Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#)

Ontwikkelingen

Voor een totaal overzicht van de ontwikkelingen zie Paragraaf 3: [Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#)

Programma 9: Kwaliteit van de leefomgeving

In het programma Kwaliteit van de leefomgeving werken we aan een gemeente waar het prettig is om te zijn. Een gemeente die schoon, heel, groen, duurzaam en klimaatbestendig is. Bij onderhoud en beheer is samenwerken met bewoners in Groningen een goede gewoonte. We zoeken naar nieuwe vormen van zelfbeheer en we staan open voor nieuwe initiatieven uit de dorpen en wijken. Bewonersdeelname draagt ook bij aan de sociale samenhang in de buurt. Duurzaamheid is in alle onderdelen van dit programma een belangrijke factor.

Doelstelling en relevante beleidsnota's

Het programma is verder uitgewerkt in de volgende beleidsnota's:

[Beheerplan Openbare verlichting Groningen 2016-2025](#)

[Beheerplan openbare verlichting Ten Boer 2016-2025](#)

[Beleidsplan Openbare Verlichting Haren 2016-2025](#)

[Groninger water en rioleringsplan 2020-2024](#)

[Beheerplan wegen Haren 2019 - 2023](#)

[Actieplan Toegankelijke stad Groningen 2017-2021](#)

[Uitvoeringsprogramma bodem en ondergrond 2015-2020](#)

[Uitvoeringsagenda Klimaatbestendig Groningen 2050 \(2020\)](#)

[Groenplan Vitamine G en bijbehorend uitvoeringsplan \(Vaststelling in september en oktober 2020\)](#)

[Minder afval meer grondstoffen; op weg naar een circulair Groningen \(keuzenota\)](#)

[BORG rapportage 2019](#)

[Actieplan wegverkeerslawaaï 2018-2023 gemeente Groningen \(juni 2018\)](#)

[Gebiedsvisie zonneparken gemeente Haren 2018](#)

[Actualisatie nota 'Bladgoud' 2018](#)

[Notitie Zonne-energie in de gemeente Haren 2017](#)

[Geluidkaart 2016 gemeente Groningen \(juni 2017\)](#)

[Geluidkaart 2016 gemeente Ten Boer \(augustus 2017\)](#)

[Luchtkwaliteitskaart 2016 gemeente Ten Boer \(september 2017\)](#)

[Verslag luchtkwaliteit 2016 gemeente Groningen \(januari 2016\)](#)

[Doelsoortenbeleid 2016](#)

[Actualisatie Stedelijke Ecologische Structuur 2014](#)

[Nota Bodembeheer 2014](#)

[Nota Bodembeheer Ten Boer 2014](#)

[Bomenstructuurvisie 'Sterke Stammen' \(2014\)](#)

[Integraal beheer openbare ruimte \(IBOR\) Haren \(2014\)](#)

[Natuurvisie Scharlakenbos 2013](#)

[Kadernota Buitengebied Haren 2013](#)

[Nota archeologiebeleid Haren 2012](#)

[Stad verdiept \(2012\)](#)

[Een graf in stad \(2012\)](#)

[Bomenbeleidsplan, gemeente Haren \(2011\)](#)

[Groenparticipatie 2010](#)

[Groenstructuurplan Haren Noord \(2008\)](#)

[Dierenwelzijn in Groningen “Van Kop tot Staart” \(2008\)](#)

[Structuurvisie Meerweg 2008](#)

[Landschapsontwikkelingsplan Haren 2004](#)

Relevante ontwikkelingen

BORG

Zowel ten behoeve van ons programma groot onderhoud als in het reguliere onderhoud streven we naar een goede afstemming met andere partijen die werkzaamheden verrichten in de openbare ruimte. Dit met het oog op minder overlast voor inwoners. Zo hebben we in de kanskaart het onderhoudsprogramma van het lopende jaar ondergebracht en voor zover bekend het noodzakelijke onderhoud voor de komende jaren. Deze gegevens worden onder meer gekoppeld aan het programma MOOR waar ook de nutsbedrijven hun programma's aanmelden. Hiermee leggen we een goede basis voor verdere samenwerking in projecten.

Daarnaast zoeken we naar betere oplossingen in het beheer en onderhoud, om ons werk zo effectief mogelijk te kunnen uitvoeren. Dankzij aanpassingen in de beheerssoftware van de bomen lukt het ons steeds beter om de komende jaren een beter beeld te krijgen van de noodzakelijke ingrepen. Zo heeft in de Nieuwe Boteringstraat, Wegalaan, Atensheerd (voorbereiding) nauwe afstemming plaatsgevonden over de aanpak van de verharding en de verbeterlagen ten aanzien van de bomen.

Afval

Het afvalbeleid, de afvalstoffenverordening en de tarieven zijn gelijk getrokken in de hele gemeente. In 2021 is ook gestart met het vormen van een nieuw programma Afval en Circulariteit. Met dit programma willen wij de komende jaren toewerken naar een afvalvrij Groningen waarbij communicatie en circulariteit een prominente rol gaan spelen. Daarnaast is de communicatie campagne “Haal alles uit je afval” voortgezet en de week van het afval georganiseerd. In deze week hebben 1.798 inwoners de afval enquête ingevuld. De uitkomsten nemen wij mee in het nieuwe Programma.

Deelprogramma 9.1: Onderhoud & Beheer Openbare Ruimte

In het programma Kwaliteit van de leefomgeving werken we aan een gemeente waar het prettig is om te wonen, werken en te verblijven. Een gemeente die schoon, heel, groen, duurzaam en klimaatbestendig is. Bij onderhoud en beheer is samenwerken met bewoners in Groningen een goede gewoonte. We richten onze gemeente groen en klimaat adaptief in met oog voor biodiversiteit, we zoeken naar nieuwe vormen van zelfbeheer en we staan open voor nieuwe initiatieven uit de dorpen en wijken. Bewonersdeelname draagt ook bij aan de sociale samenhang in de buurt. Duurzaamheid is in alle onderdelen van dit programma een belangrijke factor.

Beleidsvelden

- Schone en hele leefomgeving
- Riolering en water
- Ecologie
- Begraven

- Bewonersparticipatie

Met de volgende indicatoren is de werking van ons beleid in dit deelprogramma gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of eenmaal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Effect indicator(en)	Rekening 2019	Rekening 2020	Begroting 2021	Rekening 2021
Tevredenheid van bewoners over het onderhoud	-	6,3	-	-
Aantal bewoners actief in onderhoud	25.000	14.000	17.000	10.000

9.1.1 Schone en hele leefomgeving

Dit beleidsveld heeft betrekking op het beheer en onderhoud van verhardingen, verkeersvoorzieningen, groen, speelvoorzieningen, bruggen, tunnels en viaducten. We werken hierbij met vastgestelde kwaliteitsdoelen volgens onze Beheer Openbare Ruimte Groningen (BORG) systematiek. In de jaarlijkse borgschouw beoordelen we samen met burgers en experts of we onze doelen halen. We streven er naar dat 90% van de gemeente voldoet aan de kwaliteitsdoelen BORG en dat ieder jaar minimaal 90% van de benodigde vervangingen en groot onderhoud is uitgevoerd.

Met de onderstaande indicatoren is de voortgang van dit beleidsveld gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of één maal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Prestatie indicator(en)	Rekening 2019	Rekening 2020	Begroting 2021	Rekening 2021
% van de gemeente dat voldoet aan de vastgestelde BORG-kwaliteitsdoelstelling.	90%	94,5%	90%	93%*
% van het programma groot onderhoud en vervanging dat is uitgevoerd.	89%	82%	90%	96%

*Gemiddelde van BORG-score stadspanel en een extern bedrijf.

Wat wilden we bereiken in 2021?

Ook in 2021 streefden we naar het realiseren van de vastgestelde kwaliteitsdoelen en zochten we naar mogelijkheden om de kwaliteitsdoelen binnen de hele gemeente op elkaar af te stemmen. Daarnaast wilden we een goed en veilig gebruik van voorzieningen in de openbare ruimte waarborgen. Dat deden we onder andere door de uitvoering van het noodzakelijke groot onderhoud en vervangingen.

Wat hebben we hier voor gedaan?

Ook in 2021 hebben we ons programma groot onderhoud en vervangingen grotendeels gerealiseerd en hebben we diverse projecten (zie verder bij specifieke beleidsvelden) uitgevoerd.

Conclusie

Ook het jaar 2021 stond in het teken van Covid-2019 en de maatregelen en beperkingen die de pandemie met zich meebracht. Ondanks dat hebben we 96% van ons programma groot onderhoud en vervangingen kunnen realiseren. We hebben de continuïteit van de kritische processen kunnen waarborgen en hebben we de gestelde BORG-doelstellingen kunnen behalen.

9.1.2 Riolering en water

We zorgen voor een goed functionerend water- en rioleringsstelsel. Hiermee zorgen we voor het welzijn van mens en dier en borgen we de kwaliteit van het milieu zoals vastgesteld in het Groninger water- en rioleringsplan.

In 2019 hebben we voor het hele gemeentelijk gebied één nieuw integraal water- en rioleringsplan gemaakt voor de periode 2020 – 2024. In dat plan is vastgelegd hoe we de komende jaren vorm willen geven aan onze zorgplicht voor riolering en water. Met de Waterschappen en het Waterbedrijf werken we aan verdere samenhang van het waterbeleid in het Waterakkoord.

Met de onderstaande indicatoren is de voortgang van dit beleidsveld gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of één maal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Prestatie indicator(en)	Rekening 2019	Rekening 2020	Begroting 2021	Rekening 2021
Toename oppervlakte (ha) verharding waar regen- en afvalwater wordt gescheiden.	5	3,4	4	6

Wat wilden we bereiken in 2021?

Continueren van de uitvoering van het actuele GWRP (Gemeentelijk Water- en Rioleringsplan). Het GWRP is in de eerste plaats een beheerplan voor riolering en oppervlaktewater. Het gaat over het efficiënt en doelmatig in stand houden van het (afval)watersysteem. Het beheer ontwikkelt zich: de belangrijkste speerpunten van dit moment zijn klimaatadaptatie, waterkwaliteit, ketenoptimalisatie en duurzaamheid.

Wat hebben we hier voor gedaan?

- In de Prof Rankestraat hebben we een bestaand hoofdriool van 100 jaar oud voorzien van een nieuwe binnenwand waardoor het in ieder geval weer 50 jaar mee kan;
- We hebben Veel vijvers gebaggerd en de noordelijke Pioenvijver heeft een natuurvriendelijke oever gekregen;
- Samen met het waterschap Noorderzijvest zijn we gestart met de uitvoering van het waterstructuurplan Westrand. Zie ook de paragraaf 2: [Duurzaamheid](#);
- We zijn gestart met de voorbereidingen van vervanging en afkoppelen van bijna 5000 meter riool (Oost Indische buurt Groningen en Glimmen. Zie ook de paragraaf 2: [Duurzaamheid](#);
- We hebben 80% van onze doelstelling voor het planning baggeren vijvers van 2021 uitgevoerd, de rest volgt begin 2022;
- We hebben de eerste werkzaamheden rondom het gemaal Geert Huizinga uitgevoerd, medio 2022 ronden we de werkzaamheden af. De aanleg van de leiding is helemaal klaar.

Conclusie

Het jaar 2021 is een productief jaar geweest waarin we diverse projecten hebben kunnen realiseren dan wel begonnen zijn met de voorbereidingen. Zo zijn we in de West Indische buurt een intensief burgerparticipatietraject begonnen om tot een gedragen klimaat-adaptief ontwerp voor de riolering en openbare ruimte te komen en hebben we de calamiteitenleiding Waterslag 3 gerealiseerd waarmee we een robuuster stelsel van afvalwaterpersleidingen hebben. Dit geeft met name meer zekerheid tijdens de realisatie van de zuidelijke ringweg. Voorts hebben we een nieuwe integrale subsidieregeling opgesteld ten behoeve van Steenbreek en groene daken initiatieven.

Al met al kunnen we constateren dat we onze doelen binnen dit beleidsveld hebben behaald.

9.1.3 Ecologie

Voor het onderwerp *Ecologie* verwijzen we u naar het deelprogramma [9.3.1. Robuust en veerkrachtig](#)

9.1.4 Begraven

We willen kwalitatief goede en betaalbare begraafplaatsen met voldoende capaciteit en keuzevrijheid. We hebben een wettelijke taak in het verwerken van aangiftes van overlijden en in het faciliteren van begrafenissen.

Daarnaast verzorgen we uitvaarten van overledenen wanneer niemand anders daarin kan voorzien. We koesteren

onze begraafplaatsen die door hun parkachtige inrichting vaak ook cultuurhistorische rustpunten zijn in de drukte van alledag.

Met de onderstaande indicatoren is de voortgang van dit beleidsveld gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of één maal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Prestatie indicator(en)	Rekening	Rekening	Begroting	Rekening
	2019	2020	2021	2021
% van het parkgedeelte van de begraafplaatsen dat voldoet aan de beoogde beeldkwaliteit	100%	90%	90%	90%

Wat wilden we bereiken in 2021?

Ook in 2021 zorgden we voor de beoogde onderhoudskwaliteit van de begraafplaatsen en verwerkten we alle overlijdensaangiftes zo efficiënt mogelijk. In 2021 wilden we een vervolg geven aan de uitbreiding van begraafcapaciteit door het uitvoeren van de tweede fase van het ruimen van graven op Selwerderhof en de Eshof. We wilden een aantal oude begraafplaatsen, waar niet meer begraven wordt, formeel gaan sluiten en de mogelijkheden in beeld krijgen om ook op langere termijn aan de westzijde van de gemeente in begraafcapaciteit te blijven voorzien.

Wat hebben we hier voor gedaan?

- 31 uitvaarten op gemeentekosten uitgevoerd. Het totale aantal uitvaarten, bijzettingen en verstrooiingen is 364;
- 2e fase ruiming Selwerderhof uitgevoerd, bekendmaking/voorbereiding Eshof gestart (uitvoering Eshof in 2022);
- Verkenningsproceduresluiting inactieve begraafplaatsen gestart, de uitvoering hiervan volgt in 2022;
- Tarievenstructuur herzien en tarieven geharmoniseerd.

Conclusie

We hebben in 2021 de beoogde onderhoudskwaliteit weten te behouden en onze wettelijke taken ten aanzien van overlijdensaangiftes en het faciliteren van begrafenissen adequaat uitgevoerd. Middels het voorbereiden en uitvoeren van ruiming in 2021 op Selwerderhof en de Eshof beschikken we ook voor de komende jaren over voldoende begraafcapaciteit. Nadere analyse van de begraaf tarieven heeft geleid tot een herziening van de tarievenstructuur (met ingang van 2022). Hiermee hebben we de belangrijkste doelen op dit beleidsdoel bereikt.

9.1.5 Bewonersparticipatie

We ondersteunen bewonersinitiatieven. Voor een schone en hele gemeente zijn de bewoners zelf medeverantwoordelijk. Een grotere betrokkenheid van buurtbewoners leidt tot minder vervuiling en schade en tot meer tevredenheid.

Met de onderstaande indicatoren is de voortgang van dit beleidsveld gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of één maal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Prestatie indicator(en)	Rekening	Rekening	Begroting	Rekening
	2019	2020	2021	2021
Aantal gefaciliteerde participatie projecten.	560	322	410	230

Wat wilden we bereiken in 2021?

Ons uitgangspunt is dat het aantal participatieprojecten minimaal gelijk moet zijn aan het aantal projecten van voorgaande jaren. We wilden onze aanpak van de bestaande projecten continueren. We wilden verschillende projecten promoten om de mogelijkheden ten aanzien van groenparticipatie kenbaar te maken en inwoners te

enthousiasmeren. Daarnaast zochten we naar mogelijkheden om de samenwerking met bewoners op het gebied van groen, schoon, heel en klimaatverandering verder te versterken.

Wat hebben we hier voor gedaan?

In 2021 zijn vooral in aandachtswijken, vernieuwingswijken, schoolomgevingen en provincie de onderstaande acties ten behoeve van minder zwerfafval uitgevoerd:

- 20 zwerfafvalacties met ongeveer 450 leerlingen;
- 60 zwerfafval peuk acties met ongeveer 1.100 bewoners;
- Ewaste Race, Peuk in de Pocket met 750 deelnemers;
- 2 straatacties met ongeveer 250 mensen;
- 17 milieustraten met ongeveer 2000 mensen;
- 120 acties met 5000 bewoners tijdens NazomerKriebels;
- 5 theatervoorstellingen met betrekking tot zwerfafval bij onder andere basisscholen.

Conclusie

Ook het jaar 2021 werd weer een bijzonder jaar vanwege de pandemie. Ook dit jaar zijn er acties in de wachtstand gezet en zijn er minder mensen actief geweest dan voorgaande jaren. Zo is bijvoorbeeld de actie van de 4Green Foundation tijdelijk on hold gezet. Toch hebben we, wanneer de versoepelingen dit toelieten, milieustraten en opruimacties door kunnen laten gaan (mede omdat deze acties buiten plaatsvinden). Er waren circa 10.000 mensen op enigerlei wijze betrokken bij Groningen Schoon Dankzij Mij en er zijn in 2021 veel meer stille (1300 meer dan in 2020) krachten actief geworden dan het voorgaande jaar.

Deelprogramma 9.2 Afvalinzameling en -verwerking

In dit deelprogramma gaat het over alle activiteiten die samenhangen met het inzamelen en verwerken van afval. We streven hierbij naar vermindering van de hoeveelheid afval per inwoner en zoveel mogelijk hergebruik van in het afval aanwezige grondstoffen (circulariteit).

Beleidsvelden

- Afval inzamelen en verwerken

Met de volgende indicatoren is de werking van ons beleid in dit deelprogramma gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of eenmaal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Effect indicator(en)	Rekening 2019	Rekening 2020	Begroting 2021	Rekening 2021
% afval gescheiden ten behoeve van hergebruik	59%	62%	60%	62%

9.2.1 Afval inzamelen en verwerken

De gemeente Groningen zamelt het afval zelf in. De verwerking hebben we uitbesteed aan derden. We hebben een inzamelstructuur voor efficiënte en gescheiden inzameling. Daarnaast werken we met communicatie en participatie aan het verminderen van de hoeveelheid afval en het verder verbeteren van de gescheiden inzameling.

Met de onderstaande indicatoren is de voortgang van dit beleidsveld gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of één maal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Prestatie indicator(en)	Rekening 2019	Rekening 2020	Begroting 2021	Rekening 2021
Kg fijn huishoudelijk restafval per inwoner per jaar	-	-	141	146

Wat wilden we bereiken in 2021?

We wilden:

- Zo hoogwaardig mogelijke scheiding en hergebruik van grondstoffen in onze afvalstromen;
- Vermindering van de hoeveelheid restafval per inwoner;
- Verbetering van de gescheiden inzameling (door een effect van onder andere extra voorzieningen);
- Verbetering van de mate van hergebruik of nuttige toepassing van materialen;
- Vermindering van de hoeveelheid zwerfafval en bijplaatsingen rond ondergrondse containers;
- Geharmoniseerd afvalbeleid, voorzieningenniveau en tariefstructuur;
- Definitieve afspraken/besluitvorming over de verwerking van majeure stromen per 2022 (restafval, GFT en grofvuil).

Wat hebben we hier voor gedaan?

- We zijn gestart met uitbreiding voorzieningen;
- Onderzoek gestart naar toegangscontrole op afvalbrengrstations;
- De procedure tot aanpassing van de Afvalstoffenverordening gestart;
- Doorgegaan met de publiekscampagne *Haal alles uit je afval*. Daarnaast hebben wij eind 2021 de 'Week van de afval' georganiseerd waarbij de gemeente in gesprek ging met inwoners;
- Burgerparticipatie (Lentekriebels, wijkmilieustraten, zwerfafvalteams) ondersteund en gefaciliteerd. Zie ook de paragraaf 2: [Duurzaamheid](#)..

Conclusie

In 2021 is de hoeveelheid restafval ten opzichte van 2020 met 1% gestegen, mogelijk vanwege corona. Het grofvuil is met 2% gedaald en beter gescheiden op de afvalbrengrstations. De stijging van afval zien we ook terug bij andere afvalsoorten zoals GFT en papier. Door corona zijn de afvalbrengrstations zeer druk bezocht en het thuiswerken zorgt voor een verschuiving van bedrijfsafval naar huishoudelijk afval. Het scheidingspercentage schommelt al jaren rond de 60%. In 2021 is het percentage 62%.

Het huishoudelijk restafval wordt nagescheiden in de nascheidingsfabriek. Hierdoor ontstaan hoogwaardige stromen voor hergebruik, zoals kunststof, blik en organisch materiaal. Daarnaast is er in 2021 gestart met het plaatsen van extra voorzieningen, bijvoorbeeld het uitzetten van 18.000 papiermini's en het plaatsen van extra textiel- glas- en papiercontainers op centrale locaties, wat ertoe heeft geleid dat het scheidingsresultaat van papier met 5% is gestegen. We verwachten door een betere nascheiding en de extra voorzieningen dat de stijgende lijn zich doorzet in 2022.

Deelprogramma 9.3 Leefkwaliteit

Dit programma bundelt alle activiteiten waarmee we de leefkwaliteit zo optimaal mogelijk willen houden. De openbare ruimte maken we bestendig om alle gevolgen van bijvoorbeeld klimaatverandering op te vangen. De openbare ruimte draagt bij aan verbetering van de gezondheid en sociale samenhang doordat de inrichting uitnodigt tot bewegen, ontmoeten en participeren. De verblijfskwaliteit, doorvertaald naar onder andere het verhaal van de stad en dorpen en de toegankelijkheid, is daarbij van belang.

Beleidsvelden

- Robuust en veerkrachtig
- Stimuleren gezond, veilig en duurzaam leven
- Verblijfskwaliteit staat voorop

9.3.1 Robuust en veerkrachtig

Onze leefomgeving is voor mens en dier robuust en veerkrachtig. De openbare ruimte kan tegen een stootje en is bestand tegen de gevolgen van het veranderende klimaat. We investeren daarom in groen en water en maken het leefklimaat aangenamer. Met een groenblauw netwerk verbinden we stad en landelijk gebied met elkaar. Deze structuur verhoogt de biodiversiteit en draagt bij in ons streven naar een optimaal functionerende natuur die rijk is aan soorten en die de bewoners positief beoordelen. Het waardevolle landschap gaan wij versterken zonder agrarische activiteiten die ruimschoots in het gebied aanwezig zijn uit het oog te verliezen.

Met de onderstaande indicatoren is de voortgang van dit beleidsveld gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of één maal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Prestatie indicator(en)	Rekening 2019	Rekening 2020	Begroting 2021	Rekening 2021
*Mate biodiversiteit onderzochte gebieden	-	-	Gelijk gebleven	Afgenomen

* Dit betreft een nieuwe indicator.

Wat wilden we bereiken in 2021?

We maken onze gemeente klimaat robuuster door wateroverlast en hittestress te voorkomen en te verminderen, de ruimtelijke kwaliteit verbeteren en kwetsbare groepen extra beschermen. In de openbare ruimte planten we 1.000 bomen en leggen 30.000 m2 groen en zorgen daarmee voor meer, beter en bereikbaar groen. Dit doen we onder andere door koppelingen te maken met lopende projecten en beheer- en onderhoudsprojecten. We versterken onze samenwerking met onderzoeksinstituten, waterschappen, provincie, bedrijven en niet-gouvernementele instellingen (NGO's) om ons gezamenlijk in te zetten voor klimaatadaptatie. Dat doen we ook in relatie tot het Global Center on Adaptation op de Zernike Campus. We willen de borging van het behoud van hoogwaardig stedelijk en landschappelijk groen verbeteren. We zetten in op een verhoging van de natuur- en landschappelijke waarden. De prestatie-indicator geeft de mate van biodiversiteit van onderzochte gebieden weer.

Wat hebben we hier voor gedaan?

- Samen met inwoners en andere organisaties hebben we diverse vergroeningsprojecten opgestart en uitgevoerd zoals het Caspomor-park, Tiny Forests, de herinrichting openbare ruimte in Selwerd-Zuid, ideeën uit het Groenplan Vitamine G, klimaatadaptatiever maken van bedrijventerreinen waaronder Euvelgunne, vergroening van schoolpleinen en het ontsteden van de openbare ruimte op tal van plekken in de gemeente;
- We hebben samen met inwoners en andere partners veel nieuwe bomen geplant via Nieuwe dag, nieuwe boom en plan Boom. Onze bomenbalans in de openbare ruimte is positief; het aantal bomen is gestegen met 1.581 stuks;
- Via Operatie Steenbreek zijn 835 geveltuinen met een lengte van 1,5 km aangelegd en bewoners hebben tijdens het NK Tegelwippen ruim 48.000 tegels uit hun tuinen verwijderd en daarmee is 4.300 m2 vergroend;
- We hebben via de subsidieregeling groene daken ruim 11.000 m2 aan groene daken kunnen ondersteunen, een forse toename ten opzichte van de voorgaande jaren;
- We hebben gewerkt aan het beleidskader Natuurinclusief bouwen en het opzetten van een verbrede subsidieregeling klimaatadaptatie en een subsidieregeling groene schoolpleinen;
- We zijn gestart met de pilot klimaatambassadeurs;
- We hebben een Europese subsidie binnengehaald voor de herinrichting van het Damsterplein (Cool Squares) en gaan verder met de planwerking van dit project en andere binnenstadprojecten;
- Het Inrichtingsplan voor de Grote Markt is vastgesteld, waarin de aanplant van een fors aantal bomen is opgenomen;

- We hebben ruim 2,5 hectare gazon omgevormd naar nectarrijk en biodiverser gazon en zijn gestart met het doen van onderzoek naar een gewijzigd, meer extensiever maaibeheer ten behoeve van het versterken van de biodiversiteit;
- We hebben plannen gemaakt voor het versterken van het groen in de Hunzeboord, Stadspark en bijgedragen aan de landschappelijke onderlegger van het beleidskader zonneparken en de uitwerking daarvan;
- Samen met partners hebben we een Lokaal hitteplan opgesteld;
- De aanleg van de ecologische verbindingzone tussen Kardingse en Meerstad (1e fase) is nagenoeg afgerond;
- We hebben in de dorpen en het buitengebied verschillende landschapsprojecten gestart en opgeleverd zoals projecten pingo's in het Gorecht, Natuurervens Noordlaren, Herstel houtwallen en Hagen Haren;
- We hebben met gebiedspartners gewerkt aan een Uitvoeringsagenda voor landschapsprojecten voor de landschapsregio Gorecht en hebben een bijdrage geleverd bij de actualisatie van het Beheer, Inrichtings- en Ontwikkelingsplan voor het Nationaal Park Drentsche Aa.

Conclusie

Vanuit het nieuwe beleid hebben we stappen gezet om de gemeente klimaatbestendiger en groener te maken. Bewoners en andere organisaties nemen daarin steeds vaker het initiatief en leveren hun bijdrage aan een robuuste en veerkrachtige leefomgeving. Dat zien we in de forse toename van aangelegde groene daken, de gemaakte geveltuintjes en de deelname aan het tegelwippen. Ook onze eigen inspanningen werpen vruchten af. Om de gemeente te voorzien van meer, beter en bereikbaarder groen hebben we in projecten meer aandacht voor groen. In planvorming zetten we in op behoud van bestaand groen en toevoegen van extra groen. Ook hebben we dit jaar veel nieuwe bomen aangeplant, waarmee we ruim boven de beoogde 1.000 nieuwe bomen zitten. We werken aan een inventarisatiemethode om de toevoeging van vierkante meters groen te kunnen berekenen.

In de aanleg en beheer van groen in de openbare ruimte investeren we ook in de verbetering van de biodiversiteit. Dit doen we op verschillende manieren. We wijzigen ons maaibeleid aan ten gunste van de biodiversiteit en passen ook kruidenvegetaties toe in gazons en bermen. Tevens monitoren we jaarlijks een aantal gebieden uit de SES. Uit de monitoring van 10 SES-gebieden is gebleken dat de biodiversiteit getalsmatig is afgenomen in vergelijking tot de laatste monitoring die tussen 2009 en 2014 is uitgevoerd. We zien verschillen per SES-gebied en ook per soortgroep. Zo zijn er twee gebieden waar het soortenaantal is gestegen, vijf gebieden waar het min of meer gelijk is gebleven en in drie gebieden is een afname van het soortenaantal gebleken. We zien een afname van plantensoorten, maar een toename van het aantal soorten zoogdieren. Omdat de verschillen per gebied en per soortgroep verschillen willen we nader gaan onderzoeken waar dit door komt en wat de oplossingsrichtingen zijn om voor het verbeteren van de biodiversiteit in deze gebieden.

Voor grote delen van het landelijke gebied hebben we bereikt dat er steeds meer aandacht is voor het borgen en versterken van landschappelijke waarden. Het accent ligt vooral op herstel, beheer en onderhoud van het landschap. Dit doen we samen met bewoners en verschillende landschaps- en natuurorganisaties. We willen in de toekomst meer aandacht vestigen op landschapskwaliteit in beleid, bij de uitvoering van projecten en ook bij toezicht en handhaving.

9.3.2 Gezond, veilig en duurzaam leven

Het is belangrijk dat onze inwoners gezond, veilig en duurzaam leven. De openbare ruimte speelt hierin een grote rol met een groene inrichting. Onze fietsinfrastructuur verleidt een groot deel van onze inwoners tot bewegen. We willen de verleiding tot bewegen in de openbare ruimte vergroten. Naast bewegen is ook gezonde voeding een belangrijk aspect voor een gezond, veilig en duurzaam leven. In de openbare ruimte kunnen inwoners gemakkelijk door verschillende vormen in aanraking komen met gezond voedsel. Het zijn tevens plekken waar bewoners elkaar ontmoeten, samen nieuwe initiatieven ontplooiën en daarmee bijdragen aan de sociale cohesie in wijken en dorpen.

Wat wilden we bereiken in 2021?

- Verkorten van de voedselketen, met daarin extra focus op verbinden van producenten, horeca en consumenten;
- Een schone en veilige bodem die past bij de gebruiksfunctie;
- Activiteiten in de ondergrond leiden niet tot maatschappelijk onacceptabele effecten;
- Een verdere afname van het verkeerslawaaï in de gemeente en het waarborgen van een goed akoestisch binnenklimaat in (toekomstige) woningen langs drukke wegen. De goede luchtkwaliteit willen we behouden.

Wat hebben we hier voor gedaan?

- De voedselagenda 2021-2023 is vastgesteld;
- We zijn via het Europese project Horizon 2020 Foodtrails gestart met het ontwikkelen van voedselketens waarin plek is voor iedereen;
- Uitvoering geven aan het actieplan wegverkeerslawaaï 2018-2023, waaronder het toepassen van stil asfalt bij groot wegonderhoud en nieuwe ontwikkelingen en uitvoeren van gevelisolatieprojecten met subsidie van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat;
- De Nota bodembeheer is vastgesteld;
- De sanering van de voormalige vuilstort in Woltersum is met vertraging en meerkosten afgerond. De sanering is naar tevredenheid van omwonenden uitgevoerd. Tevens is schadeherstel aan drie panden uitgevoerd;
- Het 3D model van de ondergrond als project uit het uitvoeringsprogramma bodem en ondergrond 2015-2020 is afgerond.

Conclusie

Na het oplopen van vertraging in 2020 vanwege corona hebben we de voedselagenda kunnen afronden. Met de activiteiten uit het actieplan wegverkeerslawaaï liggen we op koers. Het monitoren van geluid bij onder andere evenementen en horeca en het adviseren hierover om klachten te voorkomen is vanwege corona nagenoeg stil komen te liggen. De doelstelling van de sanering van de voormalige vuilstort is behaald en daarmee succesvol afgerond. De uitvoering van de sanering van de voormalige vuilstort kende vertraging en is uiteindelijk ook met een overschrijding afgerond, zij het met vertraging. De overlast voor de omgeving is bij de uitvoering tot een minimum beperkt. Omwonenden zijn tevreden met het eindresultaat.

9.3.3 Verblijfskwaliteit staat voorop

In zowel de bestaande als nog te ontwikkelen leefomgeving vinden wij verblijfskwaliteit belangrijk. Het ervaren en beleven van een waardevolle leefomgeving maakt dat inwoners actief meedoen. Het geeft een gevoel van geborgenheid. Het toevoegen van verblijfskwaliteit vraagt ook om andere principes voor de inrichting van de openbare ruimte die we in een leidraad openbare ruimte gaan opnemen. Naast voldoende groen, een goede toegankelijkheid voor voetgangers en minder ruimte voor geparkeerde auto's dragen de gebouwde omgeving, erfgoed en archeologie (belegd in programma 8 Wonen) in grote mate bij aan de leefkwaliteit en hebben dan ook een prominente rol in het realiseren van voldoende verblijfskwaliteit.

Om de binnenstad aantrekkelijk en toegankelijk te houden zoeken we aan de ene kant naar nieuwe en innovatieve oplossingen voor de vele geparkeerde fietsen (onderdeel van programma 7 Verkeer) in de openbare ruimte en investeren wij aan de andere kant via het programma '[Ruimte voor jou](#)' om de binnenstad te vergroenen en voetgangers meer ruimte te geven.

Wat wilden we bereiken in 2021?

Zeker nu de stad flink aan het groeien is, is extra veel aandacht nodig voor een kwalitatief hoogwaardige openbare ruimte. In 2021 wilden we extra aandacht besteden aan dit thema. We organiseren een manifestatie over de openbare ruimte. Samen met bureaus en stakeholders verkennen we wat nodig is om onze openbare ruimte zo aan te passen, dat deze klimaatbestendig is, toegankelijk is, uitnodigt tot ontmoetingen, kwalitatieve oplossingen

biedt voor het parkeren van fiets en auto, leefbaar is, de cultuurhistorische betekenis benadrukt en gezond gedrag stimuleert. De ontwerpresultaten van deze concrete locaties gebruiken we voor het maken van een inrichtingsleidraad. In een aantal principes stellen we vast hoe de openbare ruimte is in te richten. Doel is om daarmee de ambitie op het gebied van leefkwaliteit waar te maken. Met de leidraad haken we de diverse onderdelen aan elkaar en maken een nieuwe norm voor de Groningse openbare ruimte. De leidraad stellen wij eerst op voor de wijken en dorpen met een vernieuwingsopgave.

Wat hebben we hier voor gedaan?

- We hebben een leidraad voor de openbare ruimte opgesteld;
- We hebben de Climate adaptation week georganiseerd;
- We hebben een mobiliteitsvisie opgesteld waarin het maken van een openbare ruimte met verblijfskwaliteit centraal staat. Zie ook Programma 7: [Verkeer en vervoer](#);
- 🌳 We zijn gestart met de herinrichting van Kattenbrug en omgeving, en bereiden de uitwerking van het Damsterplein en Dudok aan het diep verder uit. Zie ook paragraaf 1: [Integraal gebiedsgericht werken - Centrum](#);
- We hebben de jaarlijkse Open Monumentendag georganiseerd en hebben het jaarboek Hervonden Stad en Land uitgegeven. Zie ook Programma 8: [Wonen](#).

Conclusie

We hebben in het herwinnen van de openbare ruimte flinke stappen gezet met het opstellen van de Leidraad openbare ruimte en de mobiliteitsvisie. Met deze nieuwe basis maken we in de openbare ruimte meer ruimte voor lopen, fietsen, gezondheid, groen en klimaatadaptatie. In de leidraad geven we aan hoe de tien functies in de openbare ruimte zijn toe te passen. Ondanks Corona hebben we met name een aantrekkelijk online programma gepresenteerd over hoe we als regio en gemeente de gevolgen van klimaatverandering onder de aandacht hebben gebracht en hoe we daar de komende jaren op gaan inspelen. De herijking van het uitstallingsbeleid voor het creëren van meer obstakelvrije ruimte in de binnenstad hebben we opnieuw uitgesteld vanwege Corona.

Bijdrage verbonden partijen

- GR Meerschap
- GR Afvalbeheer regio centraal Groningen (ARCG)

De inhoudelijke en financiële toelichting op de verbonden partijen staat opgenomen in paragraaf 6: [Verbonden partijen](#).

Wat heeft het gekost?

In dit onderdeel geven wij per deelprogramma een toelichting op de afwijking in de baten en de lasten > 250 duizend euro.

Deelprogramma (bedragen x 1.000 euro)	Primitieve begroting	Actuele begroting	Rekening 2021	Verschil
Lasten				
09.1 Onderhoud en beheer openbare ruimte	74.677	74.836	91.615	-16.779
09.1.1 Schone en hele leefomgeving	50.513	50.992	52.576	-1.583
09.1.2 Riolering en water	21.176	20.870	35.749	-14.879
09.1.3 Dierenwelzijn	240	240	327	-87
09.1.4 Begraven	2.747	2.733	2.963	-230
09.1.5 Bewonersparticipatie	0	0	0	0

09.2 Afvalinzameling en -verwerking	27.407	27.468	31.030	-3.563
09.2.1 Afval inzamelen en verwerken	27.407	27.468	31.030	-3.563
09.3 Leefkwaliteit	5.797	12.110	12.315	-205
09.3.1 Robuust en veerkrachtig	1.568	2.688	2.457	230
09.3.2 Stimuleren gezond, veilig en d	4.228	9.422	9.857	-435
Totaal Lasten	107.881	114.414	134.960	-20.547
Baten				
09.1 Onderhoud en beheer openbare ruimte	37.830	37.988	37.136	-853
09.1.1 Schone en hele leefomgeving	14.254	14.412	14.708	296
09.1.2 Riolering en water	21.873	21.873	20.666	-1.207
09.1.3 Dierenwelzijn	0	0	8	8
09.1.4 Begraven	1.703	1.703	1.753	50
09.1.5 Bewonersparticipatie	0	0	0	0
09.2 Afvalinzameling en -verwerking	33.816	33.816	37.147	3.331
09.2.1 Afval inzamelen en verwerken	33.816	33.816	37.147	3.331
09.3 Leefkwaliteit	1.612	4.126	4.639	513
09.3.1 Robuust en veerkrachtig	4	911	923	13
09.3.2 Stimuleren gezond, veilig en d	1.608	3.215	3.715	500
Totaal Baten	73.258	75.930	78.922	2.992
Totaal Saldo voor bestemming	34.623	38.484	56.039	-17.555
Reserve mutaties				
Totaal toevoegingen	530	1.010	1.010	0
Totaal onttrekkingen	2.030	4.167	4.167	0
Totaal saldo na bestemming	33.123	35.327	52.881	-17.554

Financiële toelichting

9.1 Onderhoud en beheer openbare ruimte	Lasten	Baten	Saldo
Afwijking	-16.779	-853	-17.632
Correctie activering BTW-riolering (N 16,8 miljoen euro)			
<p>In december 2021 is de raad per brief geïnformeerd over de uitkomsten van het onderzoek naar de waarderingmethode voor riolering. Uit dit onderzoek is gebleken dat we de bijdrage vanuit riolering aan de algemene middelen te hoog hebben geraamd. Dit resultaat is ontstaan omdat we vanaf 2008 - ten onrechte - de BTW op investeringen riolering als bezit hebben toegevoegd aan onze balans. In deze jaarrekening herstellen we de optelsom van deze omissies in alle jaren tot en met 2021 in één keer. Het totale nadeel ten laste van het rekeningresultaat 2021 bedraagt ca. 16,8 miljoen euro.</p> <p>Voor nadere informatie over deze correctie verwijzen wij naar de collegebrief met het kenmerk 593724-2021.</p>			
Rioolheffing (V 5 duizend euro)			
<p>Lagere baten van 124 duizend euro worden vooral verklaard door de in 2021 gerealiseerde lagere opbrengsten uit rioolheffing als gevolg van minder aansluitingen. Aan de lastenzijde bedraagt het resultaat voor dotatie aan de</p>			

voorziening Riolering vervangingsinvesteringen 1,31 miljoen euro voordelig. Dit komt ten eerste doordat 782 duizend euro minder is besteed aan projecten groot onderhoud van het programma 2021. Dit betreft met name baggerprojecten. Voor een groot deel is het programma 2021 wel aanbesteed, echter de oplevering hiervan vindt pas plaats in 2022.

Ten tweede zijn de lasten voor materieel 528 duizend euro lager door een achterloop op investeringen, minder brandstofkosten (onder andere door een toename van elektrisch materieel) en minder inhuur van materieel. Van het brutoresultaat aan de lastenzijde van 1,31 miljoen euro is het resultaat op projecten groot onderhoud van 782 duizend op projecten gedoteerd aan de Voorziening Riolering groot onderhoud. Het resterende totale eindresultaat op de rioolheffing bedraagt 399 duizend euro. Dit bedrag is gedoteerd aan de voorziening Riolering vervangingsinvesteringen. In totaal resteert een voordelig resultaat van 129 duizend euro aan de lastenzijde (1,31 miljoen - 782 duizend - 399 duizend = 129 duizend). Per saldo een resultaat van 5 duizend euro voordelig.

Wegen (V 958 duizend euro)

Dit voordelige resultaat bestaat uit een aantal onderdelen die hieronder worden toegelicht:

- *Kapitaallasten investeringsprojecten groot onderhoud (V 339 duizend euro)*
In de begroting 2021 zijn structureel intensiveringsmiddelen beschikbaar gesteld voor de dekking van kapitaallasten behorende bij investeringsprojecten groot onderhoud. Dit betreft projecten om diverse voorzieningen in de openbare ruimte te vervangen, zoals bij het openbaar lichtnet, beweegbare bruggen en viaducten, verharding, speeltoestellen en openbare recreatievoorzieningen. Eind 2021 valt van deze middelen 339 duizend euro vrij. Deze vrijval wordt met name verklaard doordat bij een deel van de projecten vertraging optreedt en doorlopen naar het volgende jaar. Hier liggen diverse omstandigheden aan ten grondslag;
- *Kapitaallasten gele stenen (V 110 duizend euro)*
In de begroting 2021 zijn structureel intensiveringsmiddelen beschikbaar gesteld voor de dekking van kapitaallasten behorende bij het investeringsproject vervanging gele stenen binnenstad. Dit gaat om een bedrag van 252 duizend euro. Eind 2021 valt van deze middelen 110 duizend euro incidenteel vrij doordat pas wordt afgeschreven als afzonderlijke projecten volledig gereed zijn;
- *Emissievrij wagenpark (V 110 duizend euro)*
Met ingang van de begroting 2020 is jaarlijks 300 duizend euro beschikbaar gesteld om vanaf 2023 ons wagenpark emissievrij te hebben. Het gaat hierbij om het vervangen van 128 dienstvoertuigen over meerdere jaren. Eind 2021 valt van dit budget 110 duizend euro vrij. De belangrijkste oorzaak hiervoor is dat de realisatie van kapitaallasten behorende bij deze vervangingen pas ingaat in 2022;
- *Wegen – overige budgetten (V 399 duizend euro)*
Dit voordeel bestaat vooral uit lagere lasten voor materieel. Dit wordt vooral verklaard door een achterloop op investeringen, minder brandstofkosten (onder andere door een toename van elektrisch materieel) en minder inhuur van materieel.

Groen- en speelvoorzieningen (N 835 duizend euro)

Aan de lastenzijde is een overschrijding op de programmabudgetten van 290 duizend euro. Dit komt met name door een overschrijding op de bomenprojecten en door meer uitgaven voor het verbeterplan straatbomen en ecologisch bermbeheer.

Daarnaast leidt een herijking van budgetten tot een verschuiving van lasten en baten van het product Groen en ecologie naar het product Groen- en speelvoorzieningen. Dit betreft een verschuiving van met name personele lasten van deelprogramma 9.3 Leefkwaliteit naar het deelprogramma 9.1 Onderhoud en Beheer Openbare ruimte. Hier leidt dat tot hogere lasten van 352 duizend euro.

Ook zijn in 2021 kosten gemaakt voor schoonmaakwerkzaamheden in het Noorderplantsoen en bij het Stadsstrand. Voor de kosten ad 50 duizend euro was in de begroting geen dekking. Tot slot leiden kleinere effecten tot een nadeel van 6 duizend euro.

De lagere baten van 137 duizend euro worden hoofdzakelijk veroorzaakt door niet-verlengde opdrachten voor onderhoud tuinen en sportaccommodaties. Reden hiervan is dat er onvoldoende capaciteit beschikbaar is om deze opdrachten uit te voeren. Dit heeft te maken de terugloop van SW-medewerkers wat leidt tot onvoldoende capaciteit om de opdrachten uit te voeren.

Kunstwerken (V 683 duizend euro)

De lagere lasten van 347 duizend euro worden vooral verklaard doordat projecten doorlopen naar het jaar 2022 en uitgaven niet in 2021 hebben plaatsgevonden. Dit betreft met name het project Boeremapark in Haren. Het

voordelige effect aan de batenzijde van in totaal 336 duizend euro wordt onder andere verklaard door niet-begrote inkomsten voor onder andere het Scholtenmonument (189 duizend euro) en een vergoeding van Rijkswaterstaat voor het project Boterdiep, Damwand (89 duizend euro).

Inzamelen bedrijfsafval (zakelijk) (N 768 duizend euro)

Bij de inzameling van bedrijfsafval is in 2021 een lagere omzet gerealiseerd (535 duizend euro). Als gevolg van de coronapandemie kon er minder bedrijfsafval worden opgehaald. Daarnaast was er een nadelig effect door het verlies van een aantal klanten. De hogere lasten van 233 duizend euro worden vooral verklaard door een te lage raming van het aantal te verwerken tonnages. In de begroting 2022 hebben wij dit hersteld.

Taakstelling (N 563 duizend euro)

Extra activiteiten voor het beheer en onderhoud van de openbare ruimte in onze gemeente hebben in 2021 druk gezet op de bestaande financiële middelen. Dit is de belangrijkste oorzaak waarom we een organisatietaakstelling niet hebben gehaald. Deze taakstelling bevat onder meer een te realiseren bezuiniging op de nominale compensatie. Dit leidt binnen dit deelprogramma tot hogere lasten van in totaal 563 duizend euro.

Beheer openbare ruimte – regulier (N 264 duizend euro)

Door de vorstperiode aan het begin en einde van 2021 was meer inzet van personeel en materieel noodzakelijk met hogere kosten van gladheidsbestrijding tot gevolg.

Overige (N 48 duizend euro)

Overige verschillen tellen op tot een nadeel van 48 duizend euro.

9.2 Afvalinzameling en -verwerking	Lasten	Baten	Saldo
Afwijking	-3.563	3.331	-232

Afvalstoffenheffing (N 100 duizend euro)

In 2021 was het resultaat op de afvalstoffenheffing vóór dotatie aan de Voorziening afvalstoffenheffing positief. Dit positieve resultaat is gedoteerd aan de voorziening Afvalstoffenheffing. Doordat een dotatie aan de voorziening tot extra lasten leidt, is het totale resultaat van de afvalstoffenheffing binnen dit deelprogramma negatief. In deelprogramma 9.2 Afvalinzameling en -verwerking worden de lasten van overhead niet meegenomen. Deze lasten zijn in deelprogramma 14.1 Overhead en ondersteuning organisatie opgenomen.

Lasten (N 1,288 miljoen euro)

De hogere lasten doen zich voor bij diverse onderdelen:

- Hogere inhuurkosten onder andere door niet-begrote inzet van menskracht en middelen om invulling te geven aan de motie "een volgende stap in de afvalinzameling" en extra in rekening gebrachte kosten door het ARCG (Afvalbeheer Regio Centrum Groningen) (322 duizend euro);
- Meer vuilverwerkingslasten voor gft, grof vuil en grijs afval (534 duizend euro);
- Meer inkomsten door een hogere papierprijs (406 duizend euro);
- Lagere kosten voor materieel. Dit wordt vooral verklaard door een achterloop op investeringen, minder brandstofkosten (onder andere door een toename van elektrisch materieel) en minder inhuur van materieel (346 duizend euro);
- Hogere kwijtscheldingslasten (555 duizend euro);
- Hogere lasten van 479 duizend euro door een extra dotatie aan de voorziening Afvalstoffenheffing. Deze dotatie betreft het totale voordelige resultaat in 2021 op de afvalstoffenheffing;
- Overige nadelige effecten (150 duizend euro).

Baten (V 1,188 miljoen euro)

De hogere baten bestaan vooral uit hogere opbrengsten uit opgelegde heffingen als gevolg van meer aansluitingen (659 duizend euro). Dit betreft met name de categorie Bewoning door één persoon. Daarnaast zijn de oninbare bedragen lager uitgevallen (220 duizend euro). Ook zijn leges in rekening gebracht bij studentenhuisen. Deze inkomsten waren niet begroot (275 duizend euro). Tot slot leiden overige effecten tot een voordeel van 34 duizend euro.

Overige afvalstromen (N 8 duizend euro)

Hogere lasten en baten van circa 2,1 miljoen euro ontstaan door de niet-begrote Nedvang-vergoeding voor kunststof. Deze vergoeding is ontvangen door de gemeente Groningen en vervolgens doorbetaald aan de afvalverwerker. Per saldo is dit een neutraal effect. Overige kleinere afwijkingen leiden tot een nadeel van 8 duizend euro.

Overige (N 124 duizend euro)

Overige verschillen tellen op tot een nadeel van 124 duizend euro.

9.3 Leefkwaliteit	Lasten	Baten	Saldo
Afwijking	-205	513	308

Afronding sanering voormalige vuilstortlocatie Woltersum (N 178 duizend euro)

In 2018 hebben de voormalige gemeenten Ten Boer en Groningen en provincie Groningen afspraken gemaakt over de sanering van een voormalige vuilstort bij Woltersum. Deze sanering is in 2021 afgerond.

In de afspraken was destijds de volgende kostenverdeling opgenomen:

- Gemeente Ten Boer 600 duizend euro;
- Gemeente Groningen 3,2 miljoen euro;
- Provincie Groningen 4,0 miljoen euro.

Daarbij is toen ook afgesproken dat de maximale bijdrage van de provincie Groningen de hierboven vermelde 4 miljoen euro was en dat zij niet zouden bijdragen aan eventuele meerkosten.

Deze meerkosten hebben zich echter wel voorgedaan. Bij de sanering is aanzienlijk meer gevaarlijk afval aangetroffen dan vooronderzoken deden vermoeden. Ook waren delen van de kleilaag onder het gevaarlijk afval zowel in omvang als in mate van verontreiniging aanzienlijk groter dan verwacht.

Inmiddels had de provincie Groningen aangegeven bereid te zijn een deel van de meerkosten te willen betalen. Zij hebben 270 duizend euro beschikbaar gesteld.

Vervolgens heeft de raad in september 2021 besloten de verwachte gemeentelijke bijdrage in de meerkosten van in totaal 1,030 miljoen euro, te dekken uit de Algemene Reserve.

Bij het opstellen van de jaarrekening zijn de definitieve meerkosten bekend geworden. Deze werden voornamelijk veroorzaakt door hogere algemene- en uitvoeringskosten. Er was sprake van langere inzet van expertise en gebruik van voorzieningen. Tevens is schadeherstel aan drie panden uitgevoerd. Dit heeft geleid tot een nadelig resultaat van 178 duizend euro.

SIF Groen (N 296 duizend euro)

De SIF-middelen voor het Groenplan Vitamine G hebben we bij het opstellen van de begroting 2021 in de reserve SIF gestort. In 2021 overstegen de uitgaven voor het Groenplan het jaarbudget. Dit leidt binnen dit deelprogramma tot hogere lasten van 296 duizend euro

Groen- en speelvoorzieningen (V 352 duizend euro)

Een herijking van budgetten leidt tot een verschuiving van lasten en baten van het product Groen en ecologie naar het product Groen- en speelvoorzieningen. Dit betreft een verschuiving van met name personele lasten van deelprogramma 9.3 Leefkwaliteit naar het deelprogramma 9.1 Onderhoud en Beheer Openbare ruimte. Per saldo leidt dit hier tot een voordeel van 352 duizend euro en bij 9.1 Onderhoud en Beheer Openbare ruimte tot een evenredig nadeel.

Overige (V 430 duizend euro)

Overige verschillen worden vooral verklaard doordat de beschikbare intensiveringsmiddelen voor het programma Leefkwaliteit niet volledig konden worden ingezet in 2021, waaronder de middelen Groen en duurzaam Eelde (V 138 duizend euro). Daarnaast zijn de middelen voor het uitvoeringsprogramma Bodem niet volledig ingezet (V 135 duizend euro). Onder meer ligt hier vertraging in planvorming aan ten grondslag.

Risico's

Voor een totaal overzicht van de risico's zie Paragraaf 3: [Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#)

Ontwikkelingen

Voor een totaal overzicht van de ontwikkelingen zie Paragraaf 3: [Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#)

Programma 10: Veiligheid

In Groningen werken we samen aan een gemeente waar mensen veilig zijn, veilig handelen en zich veilig voelen. Er gaat veel goed en onze inwoners voelen zich relatief veilig. Wij willen ten minste ons huidige veiligheidsniveau behouden. Daarvoor werken we nauw samen met onder andere politie, OM, brandweer, de WIJ-teams, verschillende zorgpartijen, het RIEC en de Veiligheidsregio.

Dit onderwerp is zeer verweven met de beleidsterreinen in programma 4: [Welzijn, gezondheid en zorg](#), programma 9: [Onderhoud en beheer openbare ruimte](#) en paragraaf 1: [Integraal gebiedsgericht werken](#).

Dit betekent dat de aanpak van veiligheidsthema's bij uitstek een zaak is van samenwerken, afstemmen en informatie uitwisselen. Als gemeente verzorgen wij hierin veelal de coördinatie en regie.

Doelstelling en relevante beleidsnota's

Het programma is verder uitgewerkt in de volgende beleidsnota's:

[Geweld hoort nergens thuis, regionaal actieprogramma Groningen voor de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling 2019 - 2023](#)

[Beleidskader Veiligheid 2021-2024](#)

[Aanpak problematische jeugdgroepen 2018](#)

[Gronings escalatiemodel aanpak woonoverlast 2017](#)

[Verordening cameratoezicht gemeente Groningen 2021](#)

[Nota prostitutie en overige seksbedrijven 2016](#)

[Nota integraal drugsbeleid 2016](#)

[Handhavingsprotocol horeca gemeente Groningen 2010](#)

Relevante ontwikkelingen

De coronacrisis en de druk op de leefbaarheid en veiligheid hielden de Groningse samenleving in 2021 in haar greep. De belangrijkste ontwikkelingen in 2021 zijn de druk van de georganiseerde, ondermijnende criminaliteit op de rechtstaat, de moordaanslag op een journalist, de verjonging en verharding van jeugdcriminaliteit, dodelijke steekincidenten en een beschieting van een woning, serieuze signalen van arbeidsuitbuiting.

De dreigingen en problemen op het gebied van openbare orde zijn vergroot. De toename van ondermijnende criminaliteit bedreigt de veiligheid in Groningen en de sociale samenhang in kwetsbare wijken. Dit wordt bovendien versterkt door de effecten van corona. Denk aan de stapeling van maatschappelijke problematiek, de economische recessie en een verhoogd risico dat vastgoed in de verkeerde handen belandt. De keerzijde van de groei van Groningen is namelijk de druk op de woningmarkt. We zien huisjesmelkers en malafide vastgoedondernemers: investeringen in vastgoed kunnen nadelige effecten hebben. De opmars van ondermijning gaat gepaard met geweld (wapengebruik) - steeds vaker gepleegd door jongeren - en hierdoor ontstaan gevaarlijke situaties in de wijken. Daarbij is de Groningse drugshandel veelzijdig, winstgevend en veroorzaakt deze sociale schade vanwege klantenwerving en rekrutering.

De coronacrisis werkt ook door in verscherpte tegenstellingen en een toename van het aantal demonstraties en maatschappelijke onrust. Ontevredenheid in de samenleving en wantrouwen richting de overheid uit zich online en via demonstraties op straat. Het aantal demonstraties in Groningen is de afgelopen jaren fors toegenomen. Ook zijn er zorgen over de toename van de aanhang van complottheorieën en rondom de toepassing van antidemocratische middelen bij protesten tegen overheidsbeleid of het oproepen daartoe.

2021 heeft opnieuw onze toenemende kwetsbaarheid in het digitale domein getoond met de ontwikkeling rondom Log4j en achterblijvende weerbaarheid van onze inwoners en ondernemers. Tegelijkertijd zien we een sterke toename van het aantal en de impact van cyber-en gedigitaliseerde criminaliteit, steeds vaker gepleegd door jongeren. Om als gemeente trefzeker te kunnen reageren op hacks, cybercrime, desinformatie en online aangejaagde verstoringen van de openbare orde zijn extra inspanningen nodig.

In 2021 zijn afwijkingen tussen geprognosticeerde kosten en activiteiten en de geboekte resultaten op onderdelen groter dan voorgaande jaren. Dit is deels te verklaren doordat we sturen op structurele budgetten en dat de incidentele budgetten door een krappe arbeidsmarkt en coronamaatregelen moeilijker te besteden waren. Daarnaast is onvoorspelbaarheid inherent aan het veiligheidsdomein. Flexibiliteit om in te spelen op terreinen die ineens opspelen blijft van belang en vraagt continu om bijsturing.

Deelprogramma 10.1: Veilige woon- en leefomgeving

We willen veiligheid in de verschillende stadsdelen en gebieden op peil houden en waar nodig vergroten. Hierbij gaat het om veiligheid in huiselijke kring, maar ook in de openbare ruimte. Er zijn raakvlakken met Paragraaf [1: Integraal gebiedsgericht werken](#) en Programma 9: [Kwaliteit van de leefomgeving](#).

Beleidsvelden

- Veel voorkomende criminaliteit
- Geweld
- Toezicht en handhaving in de openbare ruimte
- Overlast
- Radicalisering, extremisme en polarisatie

10.1.1 Veel voorkomende criminaliteit

Onder veelvoorkomende criminaliteit verstaan we woninginbraken, fietsendiefstal, cybercriminaliteit. In de afgelopen jaren hebben we een aantal acties ondernomen, zoals (preventieve acties bij) zakkenrollerij en fietsendiefstal.

Wat wilden we bereiken in 2021?

- Een continuering van een dalend aantal slachtoffers van de verschillende vormen van veelvoorkomende criminaliteit;
- Samen met ketenpartners adequaat kunnen handelen wanneer andere vormen van veelvoorkomende criminaliteit plotseling de kop opsteken.

Wat hebben we hier voor gedaan?

Woninginbraken:

Er wordt actief contact gezocht met slachtoffers van woninginbraken met het aanbod voor een gratis inbraakpreventie-advies. We zetten landelijk campagnemateriaal in om bewoners te attenderen op manieren om de kans op inbraken te verlagen en er is een buurtpreventieteam actief in Vinkhuizen. Het aantal woninginbraken in 2021 is gedaald naar 375.

Cybercriminaliteit en digitale weerbaarheid:

- Omdat cybercrisisbeheersing andere inzichten vraagt dan crisisbeheersing in de fysieke ruimte is een start gemaakt met cybercrisisoefeningen in samenwerking met de Veiligheidsregio Groningen. Op deze manier wordt de crisisorganisatie op lerende wijze *cyberaware* gemaakt;
- We hebben vragen over cybercriminaliteit in de veiligheidsmonitor opgenomen;

- We hebben inzicht verkregen in aantallen aangiften. In 2021 zijn 1023 registraties van cybercriminaliteit opgetekend;
- Er zijn weerbaarheidsprogramma's voor bewoners en ondernemers ontwikkeld;
- Er is een regionale samenwerking opgestart in Noord Nederland, inclusief verstrekking van een gezamenlijke opdracht voor wetenschappelijk onderzoek naar de link tussen cybercriminaliteit en jeugdgroepen.

Conclusie

De ingezette aanpak woninginbraken blijkt te werken, waarbij de invloed van het thuiswerken als gevolg van coronacrisis ook van invloed is geweest op de daling.

Cybercriminaliteit groeit in 2021 exponentieel en de verwachting is dat deze toename doorzet in 2022. We hebben - samen met onze ketenpartners - stevig ingezet op het vergroten van digitale veiligheid door onze eigen organisatie weerbaarder te maken op het gebied van cyber, maar ook door de cyberweerbaarheid van onze inwoners en ondernemers een impuls te geven door trainingen, bijeenkomsten en campagnes. Het vergroten van onze weerbaarheid en paraatheid, om met cybercrisis om te kunnen gaan en om cybercriminaliteit te bestrijden en die te voorkomen, wordt steeds urgenter.

10.1.2 Geweld

Wij hebben het hier over twee geweldthema's, namelijk geweldsincidenten in het uitgaansgebied (bedreiging en mishandeling) en huiselijk geweld ((ex)partnergeweld en ouder(en)mishandeling).

Kindermishandeling valt hier buiten en komt uitgebreid aan de orde in beleidsveld 4.2.3 ['Interventies veilig opgroeien'](#). Groningen is als centrumgemeente samen met andere Groninger gemeenten verantwoordelijk voor het ontwikkelen en invoeren van beleid om huiselijk geweld te bestrijden. Huisverboden worden hierbij ingezet om het geweld te stoppen en gezinssystemen tijdelijk uit elkaar te halen zodat hulpverlening ingezet kan worden voor het bereiken van duurzame veiligheid.

Met de onderstaande indicatoren is de voortgang van dit beleidsveld gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of één maal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Prestatie indicator(en)	Rekening 2019	Rekening 2020	Begroting 2021	Rekening 2021
Aantal aangiften geweldsincidenten uitgaansgebied	315	212	<425	169
Aantal opgelegde huisverboden	27	45	40	32

Wat wilden we bereiken in 2021?

- We wilden de objectieve en subjectieve veiligheid in het uitgaansgebied verbeteren;
- We wilden het aantal geweldsincidenten in de horeca zo laag mogelijk houden;
- Versterken ketensamenwerking en ondersteunen van de WIJ teams bij de aanpak van huiselijk geweld.

Wat hebben we hier voor gedaan?

- In 2021 zijn we gestart met het opstellen van een convenant Veilig Uitgaan, waarbij bijzondere aandacht uitgaat naar het tegengaan van grensoverschrijdend seksueel gedrag en seksueel geweld;
- Tijdens de versoepeling van de coronamaatregelen in de zomer van 2021 - met gedeeltelijke opening van de horeca - is door de politie en de boa's vooral gecontroleerd op sluitingstijden en maximale aantallen bezoekers.

Conclusie

In 2021 was de horeca grotendeels gesloten wegens de coronamaatregelen. Dit heeft geleid tot minder bezoekers aan het uitgaansgebied en daarmee minder geweldsdelicten. De coronamaatregelen vroegen prioriteit in de

handhaving. Samen met stakeholders werken we verder aan het Convenant Veilig Uitgaan dat aansluit bij de nieuwe uitdagingen in de binnenstad.

10.1.3 Toezicht en handhaving in de openbare ruimte

Toezicht en handhaving in de openbare ruimte draagt bij aan een leefbare en veilige gemeente. We beperken de kans op openbare ordeverstoringen en incidenten door het uitvoeren van het vergunningen- en evenementenbeleid en het handhavingprogramma. We bereiden met partners gebeurtenissen voor waaraan risico's verbonden zijn, zoals openbare manifestaties, demonstraties, evenementen en voetbalwedstrijden. We vergroten samen met de politie het veiligheidsgevoel op straat. Door te werken aan een fijne, schone en veilige leefomgeving voor iedereen dragen we bij aan de rode draad uit het coalitieakkoord: investeren in leefkwaliteit van onze gemeente.

Met de onderstaande indicatoren is de voortgang van dit beleidsveld gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of één maal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Prestatie indicator(en)	Rekening	Rekening	Begroting	Rekening
	2019	2020	2021	2021
Aantal opgelegde stadion-omgevingsverboden en gebiedsverboden op grond van art. 172a Gemeentewet	33		20	13

Wat wilden we bereiken in 2021?

- Minder supportersgeweld en een veiliger verloop rond voetbalwedstrijden. Minder incidenten, zoals afsteken van vuurwerk en voetbal gerelateerd geweld;
- In het nieuwe evenementenbeleid wilden we invulling geven aan hoe de spreiding, in tijd en ruimte, van evenementen goed in balans blijft met andere functies van de gemeente en met de veiligheid;
- We wilden bijdragen aan een feestelijk en veilig verloop van de jaarwisseling en escalaties voorkomen;
- Met ingang van 1 januari 2021 wilden we het gebruik en het in bezit hebben van lachgas in de openbare ruimte verbieden in onze gemeente, als dat aantoonbaar voor overlast zorgt. En daarbij wilden wij gebieden aanwijzen.

Wat hebben we hier voor gedaan?

- Samen met de veiligheidspartijen rond betaald voetbal is de persoonsgerichte aanpak (pga) voor voetbalhooligans verder uitgebouwd. We sluiten aan bij de landelijke ontwikkelingen in het kader van Toegankelijk, Gastvrij en Veilig voetbal, en in het bijzonder de pga;
- We hebben maatregelen genomen om openbare ordeverstoringen tegen te gaan. Een voorbeeld daarvan is de inzet van gebiedsverboden met betrekking tot voetbal gerelateerd geweld, de rellen in de binnenstad en orde versturende gedragingen op de Gele Loper. Vanwege het verbod op publiek bij voetbalwedstrijden hebben weinig incidenten plaatsgevonden die de openbare orde verstoorden. In individuele casuïstiek zijn wel maatregelen ingezet;
- Voor de jaarwisseling hebben we projectmatig, en in samenwerking met ketenpartners, ingezet op preventie ter voorkoming van geweld, onrust en schade. Dit heeft geresulteerd in een rustig verlopen jaarwisseling;
- Er zijn twee gebieden aangewezen waar het verboden is lachgas te gebruiken: het kernuitgaansgebied en het gebied Westerhaven/Westersingel;
- De voorbereiding van (grote) demonstraties heeft veel inzet gevraagd. Denk aan demonstraties omtrent onderwerpen die zorgen voor maatschappelijke onrust (zoals de corona maatregelen, de gaswinning, de stikstofcrisis, het klimaat en de wooncrisis). In 2021 hebben er 139 demonstraties plaatsgevonden, 20 daarvan waren niet vooraf gemeld. Dit vroeg een constante alertheid en intensieve contacten met partijen die hier een rol in speelden.

Conclusie

We hebben minder supportersgeweld gezien en waar nodig een pga ingezet. De jaarwisseling is, ondanks de coronamaatregelen, veilig verlopen dankzij een uitgebreide preventieve aanpak. Met name de voorbereiding en inzet op demonstraties en (grootschalige) evenementen vraagt veel capaciteit, maar blijft onverminderd van belang. Onze inzet werpt zijn vruchten af in de vorm van veilige demonstraties.

10.1.4 Overlast

Verstoringen in de openbare ruimte en overlastsituaties hebben effect op de veiligheid in de gemeente en op het veiligheidsgevoel van Groningers. We willen overlast zoveel mogelijk voorkomen, bestrijden of verminderen. Bij overlast gevende situaties spreken we de overtreder aan. Als het nodig is dan sanctioneren we. Samen met partners, bewoners en ondernemers werken wij aan het minimaal handhaven van het huidige veiligheid- en leefbaarheidsniveau en aan versterking waar het nodig is.

Met de onderstaande indicatoren is de voortgang van dit beleidsveld gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of één maal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Prestatie indicator(en)	Rekening 2019	Rekening 2020	Begroting 2021	Rekening 2021
Aantal afgehandelde meldingen overlast openbare ruimte	2.600	4.001	3.000	4.105

Wat wilden we bereiken in 2021?

- De wisselwerking en samenwerking tussen zorg, veiligheid en bewoners bij het voorkomen en bestrijden van overlast verder versterken;
- Van daaruit de persoonsgerichte aanpak (Pga) verder ontwikkelen;
- Een verdere ontwikkeling van een ketenaanpak voor personen met verward gedrag. Hierbij valt bijvoorbeeld te denken aan het stimuleren van het gebruik van een crisiskaart als mensen vaker in de war zijn en overlast veroorzaken. Of het eerder aanwezig zijn van een zorgprofessional zodat adequate zorg en ondersteuning en continuïteit gerealiseerd wordt. Het project 'Samen voor herstel' wordt verder uitgerold in andere wijken (Corpus den Hoorn en Rivierenbuurt);
- In concrete casuïstiek komen tot effectieve maatregelen die de overlast doen verminderen.

Wat hebben we hier voor gedaan?

- Er zijn ketenregisseurs/ontwikkelmanagers Zorg en Veiligheid aangesteld om de verbinding in de keten tussen zorg en veiligheid te versterken, specifiek op de onderwerpen jeugd en personen met verward gedrag. Zij versterken de samenwerking tussen de diverse directies en externe partijen zoals politie, het zorg- en veiligheidshuis, WIJ Groningen, zorgpartijen en het Openbaar Ministerie;
- Waar mogelijk hebben we instrumenten als gebiedsverboden en (waarschuwingen voor) gedragsaanwijzingen woonoverlast ingezet;
- In veel casuïstiek is met behulp van een persoonsgerichte aanpak (pga) of andere vormen van samenwerking ingegrepen op de problematiek door zorg- en veiligheidspartners;
- Voor de aanpak van de overlast hotspots in het Noorderplantsoen en bij het Stadsstrand hebben we extra maatregelen getroffen om het evenwicht te vinden tussen recreatie en overlast voor de omwonenden;
- We hebben handhaving op jeugdoverlast uitgebreid.

Conclusie

Voorkomen en verminderen van overlast vraagt om een blijvende structurele samenwerking tussen alle partijen. Er zijn verschillende ontwikkelingen in gang gezet die verder zullen worden opgepakt en geïntensiveerd. De nadruk blijft daarbij liggen op de verbinding tussen zorg en veiligheid en alle werkzame partijen in die werkvelden.

10.1.5 Radicalisering en Jihadisme

De gemeente blijft ook in 2021 inzetten op de preventie en aanpak van polarisatie, extremisme en radicalisering. Denk daarbij aan het vergroten van de weerbaarheid en het versterken van de binding met de samenleving. Kernactiviteiten zijn weerbaarheid-vergroten programma's, netwerkontwikkeling en training van professionals.

Wat wilden we bereiken in 2021?

We wilden de kennis en kunde van netwerkpartners vergroten. Daarnaast wilden we een nieuw handelingskader ontwikkelen waarmee we de weerbaarheid voor radicalisering, extremisme en polarisatie zouden vergroten. Ook de voorbereiding, zo goed en kwaad als mogelijk, op de gevolgen van de coronacrisis stond bij onze beleidsdoelen. Daarbij wilden we vooral inzetten op het verbreden van onze (preventieve) aanpak. Specifieke aandacht zou daarbij uitgaan naar het gevaar van eenlingen; toenemende dreiging van rechts-terrorisme, de bereidheid bij sommige links-extremistische actiegroepen de wet te overtreden en toenemende anti-overheidssentimenten.

Wat hebben we hier voor gedaan?

- In het afgelopen jaar hebben we ingezet op kennisversterking en het herkennen van verschillende vormen van radicalisering onder professionals. Met de opleidingen van het Rijksopleidingsinstituut tegenaan Radicalisering (RoR) hebben we 149 professionals getraind;
- Vanuit het weerbaarheidsprogramma tegen radicalisering, Bounce, hebben we 14 professionals getraind die veel met jongeren werken;
- Op het gebied van beleid en handelingskader hebben wij de banden met de justitiële keten versterkt voor een effectievere re-integratie na detentie. De verdere doorontwikkeling van ons beleidskader hebben we ingezet aan de hand van de inzichten die volgen uit de fenomeen-analyse radicalisering Noord-Nederland, die in 2020 in opdracht van de gemeente door de RUG is uitgevoerd.

Conclusie

Op basis van landelijke en regionale ontwikkelingen is de aanpak radicalisering in de afgelopen jaren verbreed naar uiteenlopende ideologieën en overtuigingen. Onder aanvoering van onze gemeente loopt Noord-Nederland voorop in de afname van trainingen. Hiermee hebben we in 2021 een stevige impuls gegeven aan ons signalerend vermogen. Tegelijkertijd zijn er zorgelijke signalen over polarisering nu de economie en de samenleving onder spanning staan. We zien een exponentiële stijging van demonstraties, die steeds vaker gepaard gaan met geweld. Ook groeit het aantal mensen dat complottheorieën aanhangt en anti-overheidssentimenten heeft. Dit vraagt de komende tijd onze bijzondere aandacht.

Deelprogramma 10.2: Jeugd en veiligheid

Wij willen dat jongeren opgroeien in een veilige omgeving, thuis en daarbuiten. Wij willen dat jongeren de kennis en de vaardigheden hebben om goede keuzes te maken. Jongeren die overlast veroorzaken of strafbare feiten plegen, volgen we nauwlettend en bieden wij waar mogelijk nieuw perspectief. Dit is ook verweven met het beleid uit programma 4: [Welzijn, Gezondheid en Zorg](#).

Beleidsvelden:

- Alcohol en drugsgebruik
- Problematische jeugdgroepen

Met de volgende indicatoren is de werking van ons beleid in dit deelprogramma gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of eenmaal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Prestatie indicator(en)	Rekening 2019	Rekening 2020	Begroting 2021	Rekening 2021
Aantal problematische jeugdgroepen	5	4	4	3

10.2.1 Alcohol- en drugsgebruik

Het effect van drugs- en alcoholgebruik onder jongeren manifesteert zich in schoolverzuim en -uitval, vandalisme, geweld, gezondheidsschade en instroom in de zorg. In de WIJ-teams werken onze leerplichtambtenaren, het schoolmaatschappelijk werk, de jeugdgezondheidszorg en het jongerenwerk nauw samen aan preventie en hulpverlening aan scholieren.

Met de onderstaande indicatoren is de voortgang van dit beleidsveld gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of één maal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Prestatie indicator(en)	Rekening 2019	Rekening 2020	Begroting 2021	Rekening 2021
Aantal geconstateerde overtredingen alcoholverkoop aan jongeren (< 18 jaar)	40	4	<50	12 *
Aantal geconstateerde overtredingen verkoop en aanwezigheid van jongeren in coffeeshops (< 18 jaar)	0	-	< 5	0
Aantal controles coffeeshops	2	-	2	1

* Vanwege de coronacrisis en de sluiting van horeca zijn er dit jaar beperkte reguliere controles geweest. We hebben onze handhavingcapaciteit deels aangewend voor het handhaven van de coronamaatregelen.

Wat wilden we bereiken in 2021?

- We willen dat er geen alcohol wordt verkocht aan minderjarigen;
- We willen niet dat er minderjarigen aanwezig zijn en/of drugs kopen in een coffeeshop.

Wat hebben we hier voor gedaan?

- We hebben in beperkte mate integrale controles kunnen uitvoeren op alcoholverkoop en op verkoop en aanwezigheid van jongeren in coffeeshop in verband met sluiting van de horeca en de coronamaatregelen. Onze toezichthouders zijn ingezet op de handhaving van de coronamaatregelen;
- Er heeft één integrale controle door gemeente en politie van de coffeeshops plaatsgevonden en hierbij zijn geen overtredingen geconstateerd. Afgelopen jaar heeft de tweede integrale controle door coronamaatregelen niet plaatsgevonden.

Conclusie

Door de coronacrisis lag de prioriteit op het handhaven van de maatregelen om de verspreiding van het coronavirus tegen te gaan. Er zijn afgelopen jaar geen overtredingen geconstateerd in onze coffeeshops, desondanks blijft de controle op aanwezigheid minderjarigen in coffeeshops onverminderd van belang.

10.2.2 Problematische jeugdgroepen

Jeugdgroepen kunnen in wijken en buurten voor overlast en criminaliteit zorgen. Het gaat in deze groepen vaak om kwetsbare jongeren. Wij willen deze overlast en criminaliteit verminderen en bestrijden en tegelijkertijd de jongeren perspectief bieden, hun weerbaarheid verhogen en voorkomen dat zij opnieuw in de fout gaan. Wij hanteren hierbij de [aanpak problematische jeugdgroepen](#), die wij inzetten bij de eerste signalen van het ontstaan van een jeugdgroep. Daarin werkt de gemeente samen met wijkteams, scholen en politie aan duurzame oplossingen. In de jeugdoverlast-hotspotgebieden zet de gemeente onder meer jeugdhandhavers in. Wanneer een

dergelijke groep is ‘afgeschaald’ houden wij de risicojeugd in beeld. Daarbij richten wij ons op de jongere zelf, zijn/haar (risico)gedrag, het gezin, het sociale netwerk en de wijk.

Met de onderstaande indicatoren is de voortgang van dit beleidsveld gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of één maal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Prestatie indicator(en)	Rekening	Rekening	Begroting	Rekening
	2019	2020	2021	2021
Aantal opgestarte begeleidingstrajecten voor jongeren door het Actiecentrum Veiligheid en Zorg	109	128	120	95

Wat wilden we bereiken in 2021?

- We willen een eventuele nieuwe problematische jeugdgroep snel in beeld hebben en uit elkaar laten vallen door middel van het Groninger model;
- Het verder ontwikkelen van de samenwerking tussen ketenpartners die bij de aanpak problematische jeugdgroepen in de wijk betrokken zijn;
- De rol van de lokale vierhoek in de aansturing en prioritering van de aanpak versterken.

Wat hebben we hier voor gedaan?

- Op basis van signalen vanuit ketenpartners zijn groepsscans uitgevoerd en is- waar gewenst- in opdracht van de lokale vierhoek de aanpak Problematische Jeugdgroepen gestart;
- Via het risicojeugdoverleg is ingezet op jongeren die dreigden af te glijden en zijn, na afschaling van een jeugdgroep, waar gewenst jongeren in beeld gehouden;
- De pilot Vroegsignalering basisschoolleerlingen is gestart, waarbij via een screeningslijst (eerste) zorgwekkende signalen in beeld worden gebracht en bespreekbaar worden gemaakt;
- Via met name de uitbreiding van het aantal Jeugd-BOA's, de inzet van Jongerencoaches, de samenwerking in het kader van de wapen-inleveractie, de voorlichting door Halt, de Beleidsgroep Veiligheid op Scholen is de samenwerking tussen de ketenpartners verbeterd;
- Sinds eind september 2021 wordt pas na een akkoord van de driehoek een concept-plan van aanpak opgesteld en wordt de informatie uit de groepsscan, verrijkt met de informatie van het OM, met betrokken ketenpartners gedeeld.

Conclusie

De aanpak problematische jeugdgroepen blijft zijn vruchten afwerpen, doordat we samen met onze ketenpartners in staat zijn om in een periode van 12-18 maanden een bestaande jeugdgroep in kaart te brengen en uit elkaar te laten vallen. De aanpak neemt de onderliggende problematiek echter niet weg en voorkomt de jonge aanwas van onderop niet. Op de jonge aanwas hebben we nadrukkelijker ingezet via de risicojeugdoverleggen en de pilot Vroegsignalering basisschoolleerlingen. De aanpak voorkomt niet dat een harde kern van jongeren crimineel gedrag blijft vertonen. Hier blijven we op inzetten, onder meer via versterking van de ketenregie en een bredere kijk op de jeugdproblematiek, zowel vanuit sociaal, fysiek als economisch perspectief. De aanpak om wapenbezit en wapengebruik tegen te gaan wordt het komende jaar voortgezet en uitgebreid.

Deelprogramma 10.3: Integriteit en veiligheid

Handel in drugs, misbruik en fraude in de vastgoedsector, witwassen en uitbuiting zijn voorbeelden van criminele (economische) activiteiten die de samenleving en de rechtsorde ondermijnen. Hierdoor ontstaat verwevenheid tussen bovenwereld en onderwereld. Wij willen de verbinding tussen onder- en bovenwereld aanpakken en voorkomen dat de overheid criminaliteit faciliteert. We willen daarnaast de samenleving beschermen tegen deze

vorm van criminaliteit door samen met onze partners in te zetten op het aanpakken van criminele infrastructuren in onze gemeente.

Beleidsvelden:

- Ondernijnde of georganiseerde criminaliteit
- Mensenhandel
- (Vergunde) prostitutie
- Hennepteelt en drugshandel
- Motorclubs (OMG's)

10.3.1 Ondernijnde of georganiseerde criminaliteit

Ondernijnde criminaliteit bedreigt de integriteit van onze Groninger samenleving. Het gaat om zwaardere, georganiseerde vormen van criminaliteit, die niet of nauwelijks zichtbaar zijn met veelal een financieel motief als leidraad. Binnen de geïntegreerde aanpak van ondernijnde criminaliteit ligt het accent op de lokaal (en regionaal) bepaalde prioriteiten zoals drugscriminaliteit, witwassen, misbruik en fraude in de vastgoedsector, mensenhandel en uitbuiting.

Traditionele vormen van criminaliteit raken verder steeds meer verweven met digitale criminaliteit. Daarom is het van belang om te investeren in maatschappelijke weerbaarheid bij de groeiende dreiging van cybercriminaliteit.

Wat wilden we bereiken in 2021?

We wilden de weerbaarheid van onze interne organisatie versterken door middel van trainingen; We blijven daarnaast inzetten op zichtbaarheid en interventiekracht door branchegerichte of thematische actiedagen te organiseren. Samen met onze partners gaan we het geografisch ondernijningsbeeld actualiseren om te beoordelen of onze prioritaire thema's moeten worden aangepast.

Wat hebben we hier voor gedaan?

- We hebben onze gemeentelijke BOA's getraind in de weerbaarheid tegen ondernijning en het signaleren van ondernijning;
- We hebben uiteenlopende interventies gepleegd: We hebben 112 garageboxen gecontroleerd verdeeld over 5 integrale controles met veiligheidspartners, we hebben 4 vestigingen in het kader van branchegerichte controles gecontroleerd, verdeeld over 2 controles en we hebben 5 ondernijningssignalen opgewerkt tot onderzoeken in het Regionaal Informatie-en Expertisecentrum;
- We hebben de Wet Bibob uitgevoerd conform vastgesteld beleid. In 2021 hebben we in 8 zaken advies gevraagd en gekregen van het Landelijk Bureau Bibob, met allen een conclusie 'ernstig gevaar'. Het College heeft op basis hiervan 6 vergunningen geweigerd. Twee vergunningaanvragen zijn ingetrokken tijdens de Bibob-procedure. Alle zaken hadden betrekking Wabo-vergunningen voor bouwen. Door de toepassing van de Bibob-procedure hebben we mogelijk schadelijke effecten van malafide investeringen in vastgoed voorkomen;
- We zijn een breed onderzoek gestart naar de verschijningsvormen, risico's en ontwikkelingen op het gebied van ondernijning in Groningen.

Conclusie

Ondanks onze maatregelen zien we dat er moeilijk grip te krijgen is op ondernijning in Groningen. De Groningse drugshandel is veelzijdig, winstgevend en veroorzaakt sociale schade door rekrutering en klantenwerving. In de vastgoedsector zien we infiltratie van ondernijnde criminaliteit. Ten slotte verhardt de criminaliteit met jonge daders die (steek)wapens inzetten. De crisis biedt een grotere voedingsbodem voor ondernijning en (drugs-)criminaliteit door verslechterende omstandigheden bij sociaal kwetsbare personen, gezinnen en ondernemers. Zij worden een gemakkelijk doelwit voor de georganiseerde criminaliteit. Het risico van ondernijnde activiteiten in

vastgoed is ook verder toegenomen. De urgentie groeit voor een sociaal offensief van vele partijen om ondermijning als breed maatschappelijk probleem aan te kunnen pakken.

10.3.2 Mensenhandel

Mensenhandel is het werven, vervoeren, overbrengen of huisvesten van een persoon, met gebruikmaking van dwang (in brede zin) en met het doel die persoon uit te buiten. De (beoogde) uitbuiting is de kern van mensenhandel en bestaat uit verschillende categorieën:

- Arbeidsuitbuiting: als iemand gedwongen wordt om te werken. En de inkomsten van dat werk (gedeeltelijk) moet afdragen en/of in mensonterende omstandigheden moet werken;
- Seksuele uitbuiting: als iemand gedwongen wordt om seks te hebben tegen betaling van geld, kleding of eten;
- Criminele uitbuiting: als iemand gedwongen wordt om te bedelen, stelen of andere criminele activiteiten uit te voeren. En de buit moet afdragen aan de uitbuiters.

Met de onderstaande indicatoren is de voortgang van dit beleidsveld in 2021 gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of één maal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Prestatie indicator(en)	Rekening 2019	Rekening 2020	Begroting 2021	Rekening 2021
Aantal in behandeling genomen potentiële casussen door de ketenregisseur	36	18	40	25

Wat wilden we bereiken in 2021?

We wilden mensenhandel op alle fronten tegengaan. We wilden slachtofferschap en daderschap voorkomen. Ook wilden we de kennis over en weerbaarheid tegen mensenhandel vergroten. Daarnaast wilden we de aanpak versterken door het formuleren van de bouwstenen voor een nieuwe, brede aanpak tegen mensenhandel, met onze partners en met de raad.

Wat hebben we hier voor gedaan?

- We hebben samen met ketenregisseur mensenhandel bij het zorg- en veiligheidshuis signalen van mensenhandel opgepakt en in samenspraak met politie en zorgcoördinator mensenhandel acties uitgezet om zorg en ondersteuning te bieden aan slachtoffers en om daders aan te kunnen pakken;
- In oktober 2021 hebben we een veiligheidssessie over mensenhandel georganiseerd, waarin we met de gemeenteraad en inhoudelijke experts de recente ontwikkelingen en urgente thema's hebben besproken, als input voor de aanpak van mensenhandel;
- We hebben het Actieprogramma mensenhandel gemeente Groningen 2022-2024 opgesteld, gericht op de aanpak van verschillende vormen van mensenhandel: seksuele uitbuiting, arbeidsuitbuiting en criminele uitbuiting;
- We hebben in oktober 2021 de Week tegen Mensenhandel georganiseerd met een congres met bijdragen van de Nationaal Rapporteur Mensenhandel, de voorzitter van de commissie Bescherming Arbeidsmigranten, het OM, Arbeidsinspectie, FNV en Fairwork. Daarnaast zijn verbeteringen in onze aanpak besproken met onze zorg- en veiligheidspartners. En we hebben lezingen georganiseerd met het OM en FNV over mensenhandel.

Conclusie

Mensenhandel is iets dat zich grotendeels 'onder de radar' afspeelt. Vermoedelijk is het aantal gemelde signalen (casussen) maar een deel van de grootte van het probleem mensenhandel in de gemeente Groningen. Dit beeld is in lijn met het landelijke beeld, waaruit naar voren komt dat het aantal geregistreerde slachtoffers geen reële weergave is van de omvang van het probleem. De problematiek vraagt om een verdere versterking van de

integrale en regionale aanpak van mensenhandel. Met het actieprogramma mensenhandel geven we de aanpak een stevige impuls, waarbij we specifiek inzetten op: vergroting van het bewustzijn middels training en voorlichting, verbetering van het zicht op aard en omvang van mensenhandel, het voorkomen van slachtoffer- en daderschap, het opwerpen van barrières en het bieden van hulp en ondersteuning aan slachtoffers.

10.3.3 (Vergunde) prostitutie

De gemeente Groningen kent één raamprostitutiegebied, de Nieuwstad, met in totaal 43 panden en 105 ramen. Het prostitutiebeleid bevat barrières tegen mensenhandel en uitbuiting; de minimumleeftijd voor sekswerkers is 21 jaar, ze zijn verplicht een intakegesprek te hebben alvorens men in Groningen mag werken, ze mogen maximaal 11 uur per etmaal werken en exploitanten moeten een bedrijfsplan overleggen.

Vanuit ons prostitutiebeleid werken wij actief, samen met onze ketenpartners, aan het verbinden en optimaliseren van de samenwerking tussen de domeinen veiligheid, toezicht, handhaving, zorg en hulpverlening. Het doel dat wij hierin nastreven is om misstanden in de seksbranche in Groningen aan te pakken en de positie van sekswerkers te verbeteren.

Met de onderstaande indicatoren is de voortgang van dit beleidsveld gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of één maal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Prestatie indicator(en)	Rekening 2019	Rekening 2020	Begroting 2021	Rekening 2021
Aantal bestuurlijke maatregelen in de vergunde prostitutie	0	0	8	0
Aantal bestuurlijke maatregelen in de illegale prostitutie	25	26	25	32

Wat wilden we bereiken in 2021?

- Een gereguleerde vergunde seksbranche met adequaat toezicht en handhaving;
- Een afname van de niet vergunde prostitutie en illegale prostitutie;
- Adequate ondersteuning van sekswerkers.

Wat hebben we hier voor gedaan?

We hebben bestuurlijk toezicht gehouden op de seksbranche. Op het gebied van zorg- en ondersteuning bewijst de doorontwikkeling van de huiskamer naar een *meeting point* voor sekswerkers zijn meerwaarde.

Conclusie

Het hebben van zicht, het signaleren van misstanden en het organiseren van een passende opvolging is een complexe (integrale) opgave die voortdurend onze aandacht heeft. Door de coronacrisis en het verbod op sekswerk hebben we beperkt toezicht kunnen houden op de seksbranche. Een van de kenmerken rondom prostitutie is dat een deel van de activiteiten, om uiteenlopende redenen, (bewust) uit het zicht zijn gehouden. Redenen hiervoor kunnen worden gevonden in het stigma dat berust op sekswerk, maar ook kan er sprake zijn van misstanden. Daarom blijven we investeren op reguleren, zicht houden en ondersteunen van sekswerkers. Met het oog op de invoering van de landelijke wetgeving WRS (de Wet Regulering Sekswerk), dat het nieuwe kabinet in haar coalitieakkoord 2021-2025 "Omzien naar elkaar, vooruitkijken naar de toekomst" heeft opgenomen, herijken we ons prostitutiebeleid om hier goed bij aan te sluiten.

10.3.4 Hennepteelt en drugshandel

Ons drugsbeleid beslaat meerdere terreinen: coffeeshops, het Damoclesbeleid (artikel 13b Opiumwet) en de handhaving daarvan.

We willen hennepcultuur en de handel in drugs ontmoedigen. Verder speelt al langere tijd de discussie over de regulering van de wietcultuur. Er komt een landelijk experiment om de hele keten te reguleren. Groningen is één van de gemeenten die meedoet aan dit experiment.

Met de onderstaande indicatoren is de voortgang van dit beleidsveld gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of één maal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Prestatie indicator(en)	Rekening	Rekening	Begroting	Rekening
	2019	2020	2021	2021
Aantal gesloten drugspanden	24	16	30	20
Aantal ontvangen bestuurlijke rapportages	51		45	30
Aantal gevallen waarin is afgezien van sluitingen van het pand	27		15	10

Wat wilden we bereiken in 2021?

- Voortzetting van de goede samenwerking met onder andere de politie, zodat we altijd geïnformeerd worden bij het aantreffen van een handelshoeveelheid drugs in een pand en het mogelijk is om een bestuurlijke maatregel op te leggen;
- Deelname aan het experiment om de coffeeshopketen te reguleren en toezicht op deel van de keten (coffeeshops);
- Meer bekendheid over de signalen en risico's van de handel in drugs en een vergroting van de bereidheid om dit te melden.

Wat hebben we hier voor gedaan?

- Samen met de bestuurskundige van de politie is een checklist ontwikkeld voor de basisteams om een volledige rapportage te schrijven. In 2022 zullen we de basisteams bezoeken om dit verder onder de aandacht te brengen en de samenwerking te versterken;
- In samenwerking met het WIJ-team is een screeningsinstrument opgesteld waarmee de persoonlijke situatie van bewoners eenduidig in kaart kan worden gebracht. Hiermee kan beter maatwerk worden geleverd in het kader van de belangenafweging;
- Momenteel worden de voorbereidingen getroffen om de experimentfase van de gesloten coffeeshopketen in te gaan. Vanuit OOV nemen wij deel aan een landelijke werkgroep en zijn we bezig geweest met het aanpassen van lokaal beleid om het experiment mogelijk te maken;
- Samen met de politie werken we aan een voorlichting voor ondernemers op bedrijventerreinen. Hiermee beogen we meldingsbereidheid te vergroten en te waarschuwen voor verhuur aan malafide ondernemers.

Conclusie

De samenwerking met de ketenpartners verloopt goed. We beogen door de samenwerking te versterken, sneller te kunnen handelen en meer maatwerk te kunnen leveren. De voorbereidingen voor het experiment lopen door. Het is momenteel nog niet duidelijk wanneer de startdatum is.

10.3.5 Motorclubs (OMG's)

We blijven de invloed van OMG's in onze gemeente bestrijden. Een aantal OMG's is door de civiele rechter verboden verklaard, waardoor hun zichtbare aanwezigheid in het publieke domein minder groot is. Dit betekent echter niet dat zij hun activiteiten gestaakt hebben. Het blijft van belang om hun activiteiten nauwgezet te volgen. Een goede informatiepositie is daarbij onmisbaar. Het vraagt inspanning om deze positie op peil te houden, juist omdat de motorbendes zich minder in de openbare ruimte laten zien.

Wat wilden we bereiken in 2021?

- We willen niet dat OMG's of de daaraan gelieerde supportclubs 'vaste voet aan de grond krijgen' in horecabedrijven of buurtgebouwen, of een nieuw clubhuis kunnen starten;
- We willen de informatiepositie van de gemeente ten aanzien van de OMG's en supportclubs, in samenwerking met ketenpartners, op peil houden.

Wat hebben we hier voor gedaan?

- Mede dankzij het collar-verbod en de realiteit van de covid-19 maatregelen zijn OMG's niet tot nauwelijks meer zichtbaar in Groningen. Clubs zijn genoodzaakt eventuele activiteiten buiten de openbaarheid te houden;
- Door middel van trainingen op het gebied van het signaleren van ondermijning blijven wij zicht houden op het fenomeen. Signalen hebben we ingebracht in het overleg met politie en OM;
- In 2021 bestond het vermoeden dat één club zich manifesteerde in de stad. Hier hebben we in overleg met OM en politie over gesproken en afspraken gemaakt om vinger aan de pols te houden.

Conclusie

OMG's zijn niet meer zichtbaar in de openbare ruimte. Dit vraagt om een impuls voor ons signalerend vermogen. Door de coronacrisis en de beperkingen in contacten zijn de risico's toegenomen. Om te kunnen blijven optreden tegen ondermijnende praktijken hebben we stappen gezet om signalerend vermogen te vergroten.

Deelprogramma 10.4: Fysieke veiligheid

Fysieke veiligheid omvat het tegengaan en beperken van risico's van incidenten, ongevallen, branden en rampen. We zorgen voor een veilige woon- en leefomgeving, voor mens en dier. Dit betekent in de eerste plaats dat we waar mogelijk risico's wegnemen of beperken door onveilige situaties te voorkomen. Daarnaast moeten de hulpdiensten klaar staan, goed voorbereid zijn en voorzien zijn van de juiste middelen.

Beleidsvelden:

- Veiligheidsregio Groningen
- Aardbevingen

10.4.1 Veiligheidsregio Groningen

De Gemeente Groningen maakt deel uit van de gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Groningen (VRG). Het is een organisatie waarin brandweer, de Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio (GHOR), Gemeentelijke Kolom Groningen (GKG) en crisisbeheersing samenwerken. Op het gebied van crisisbeheersing werkt VRG samen met de partners in crisisbeheersing (een samenwerkingsverband met politie, defensie, waterschappen, OM en omgevingsdienst) en andere overheidsorganisaties, bedrijven en maatschappelijke partners.

De Veiligheidsregio Groningen heeft een breed scala aan taken op het terrein van brandweezorg en rampenbestrijding en crisisbeheersing.

Wat wilden we bereiken in 2021?

- We zetten in op het voorkomen, beperken en bestrijden van incidenten en rampen.

Wat hebben we hier voor gedaan?

- De coronacrisis heeft er voor gezorgd dat niet alle beoogde doelstellingen konden worden uitgevoerd, maar heeft wel een positief effect gehad op de ontwikkeling van de Crisisorganisatie en de samenwerking met de ketenpartners. De uitgangspunten zijn opgenomen in de Uitvoeringsregeling Regionaal Crisisplan;
- Cybercriminaliteit kreeg in 2021 veel aandacht door concrete cyberdreiging;

- Er is verder invulling gegeven aan de visie brandweezorg 2030. Eind 2021 zijn de gemeenten geïnformeerd over de stand van zaken.

Conclusie

De coronacrisis heeft net als in 2020 ook in 2021 een grote stempel gedrukt op werkzaamheden van de VRG. De VRG heeft hard gewerkt aan het verminderen van risico's en aan de voorbereiding op mogelijke crises en stond klaar tijdens noodsituaties. Naast de coronacrisis was de VRG onder andere betrokken bij managen van de gaswinnings- en aardbevingsproblematiek, de vluchtelingenproblematiek en een dreigende cyberaanval.

10.4.2 Aardbevingen

Versterken en Vernieuwen

Onze gemeente bevindt zich in het gebied met aardbevingen door de gaswinning. Het zwaartepunt daarvan ligt in de dorpen in de voormalige gemeente Ten Boer, in lichte mate ook in de oostelijke wijken van de stad.

De afgelopen jaren is de wet- en regelgeving binnen het aardbevingsdossier regelmatig aangepast. Hoewel veel aanpassingen verbeteringen zijn, leiden ze ook tot verschillen en onduidelijkheid. Dit geeft onrust en schaadt ook het vertrouwen van de bewoners in de overheid. Het is belangrijk dat wij als gemeente oog en oor hebben voor deze situaties, betrouwbaar zijn en naast de mensen in het aardbevingsgebied staan. We blijven hard doorwerken aan een goed perspectief voor onze bewoners en dorpen. Deze opgaven hebben we gebundeld in het programma 'Versterken en Vernieuwen 2020-2030: Samen leven in dorpen Ten Boer'.

Hoe staan we ervoor?

Als gemeente zijn we opdrachtgever voor de versterking en we combineren deze waar mogelijk met dorpsvernieuwing. De prioritering en fasering van de versterkingsopgave hebben we vastgelegd in het Lokaal Plan van Aanpak. Wij bepalen als gemeente welke onderzoeken, planvoorbereidingen en uitvoering de Nationaal Coördinator Groningen (NCG) het komende jaar gaat doen. Dit gebeurt binnen de beschikbare capaciteit van NCG. Het Lokaal Plan van Aanpak biedt ook inzicht aan de bewoners van onze gemeente over waar we staan in de versterking.

Synchroon aan de versterkingsoperatie lopen in de dorpen binnen onze gemeente verschillende dorpsvernieuwings-programma's. Hierin werken bewoners en gemeente samen aan het onderhouden en verbeteren van de leefbaarheid op de lange termijn. Daar waar mogelijk betrekken we dorpsvernieuwingsprojecten in de planvorming voor versterking. Voor de financiering hiervan maken we ook gebruik van het Nationaal Programma Groningen.

Wat wilden we bereiken in 2021?

- We wilden voortgang boeken in de versterkingsoperatie, waarbij de bewoner centraal staat;
- We wilden dat de dorpen en buurten en de betreffende inwoners, sterker uit de versterking gaan komen;
- We wilden naast onze inwoners staan die te maken hebben met de gevolgen van de aardbevingen.

Wat hebben we hier voor gedaan?

- In de Lokale Stuurgroep V&V hebben we de uitvoering van het Lokaal Plan van Aanpak (LPA) voor versterking door Nationaal Coördinator Groningen gemonitord en waar nodig bijgestuurd. In juni is een tussentijds LPA voor de tweede helft van 2021 vastgesteld en in december is het LPA 2022 vastgesteld;
- Daar waar het mogelijk was, combineerden wij versterking van individuele woningen met integrale dorpsvernieuwing samen met onze inwoners. Hiervoor hebben we gebruik gemaakt van de financiering vanuit het Nationaal Programma Groningen;
- Wij hebben samen met de regio een zienswijze ingediend op het ontwerp-vaststellingsbesluit Groninger Gasveld 2021-2022. In beroep zijn wij niet gegaan. De gaswinning wordt versneld afgebouwd. We zien wel dat impact op onze bewoners groot blijft;

- In 2021 is hard gewerkt aan de versterking van woningen in onze gemeente. In de Nije Buurt in Ten Post is verder gewerkt aan de plannen voor sloop en nieuwbouw. De versterking in Ten Post wordt mede uitgevoerd via het traject Bouwimpuls. Wij zijn gestart met de opnames van adressen die vallen in de versterkingsaanpak in Groningen Oost. In 2021 was de eerste versterkte woning in Lellens een feit. Daarnaast is in Woltersum gestart met de sloop van de corporatiewoningen. In Ten Boer is de nieuwbouw aan de Hamplaats opgeleverd en loopt die aan de Fazanthof op schema;
- De subsidieregeling funderingsproblematiek Woltersum is opengesteld in 2021. Funderingsschade herstelt de NCG niet en kan ook niet op kosten van het IMG hersteld worden. Helaas kunnen de funderingsproblemen het versterken van de woning in de weg staan. Deze subsidie moet een oplossing bieden voor deze vastgelopen situatie in Woltersum. De NCG is bezig gegaan met de uitvoering hiervan. De eerste bedragen zijn uitgekeerd en de eerste fundering hersteld;
- In 2021 is gestart met de implementatie van de Bestuurlijke Afspraken van 6 november 2020. Verschillende subsidieregelingen zijn opgesteld in 2021;
- In november 2021 is het Meerjaren Versterkingsplan (MJVP) door de NCG gepresenteerd. Het plan maakt inzichtelijk wat af is, wat er moet gebeuren en wat in welk programma hoort;
- In 2021 is veel geïnvesteerd in de communicatie met onze bewoners. Via live streams hebben we informatiebijeenkomsten gehouden over de bestuurlijke afspraken. Ook zijn bewoners veelvuldig via brieven geïnformeerd. Daarnaast is onze website een steeds betere bron van informatie. In Woltersum is een gezamenlijk loket (IMG, NCG en gemeente) geopend voor bewoners.

Conclusie

Er is hard gewerkt om onze doelen te behalen, maar we zijn er nog niet. Politieke druk, gestreste bewoners en een versterking die langzaam op gang komt, maakt dat het een complex dossier blijft. Het centrale uitgangspunt in de omgang met het gaswinning- en aardbevingsdossier blijft voor ons het bieden van toekomstperspectief. Zowel voor onze inwoners, die we een veilige en toekomstbestendige leefomgeving willen bieden, als voor bedrijven en kennisinstellingen die volop moeten kunnen meedoen in de transitie naar een duurzame en gasloze toekomst. We blijven nauw samenwerken met de uitvoeringsorganisatie voor de versterkingsoperatie, de NCG.

Bijdrage verbonden partijen

- GR Veiligheidsregio Groningen

De inhoudelijke en financiële toelichting op de verbonden partijen staat opgenomen in paragraaf 6:

[Verbonden partijen.](#)

Wat heeft het gekost?

In dit onderdeel geven wij per deelprogramma een toelichting op de afwijking in de baten en de lasten > 250 duizend euro.

Deelprogramma (bedragen x 1.000 euro)	Primitieve begroting	Actuele begroting	Rekening 2021	Vershil
Lasten				
10.1 Veilige woon- en leefomgeving	6.222	6.834	6.246	588
10.1.1 Veelvoorkomende criminaliteit	44	44	26	18
10.1.2 Geweld	35	35	90	-55
10.1.3 Toezicht en handhaving Op. Ru	4.625	5.229	4.254	975
10.1.4 Openbare Orde en Veiligheid	1.517	1.526	1.876	-349
10.2 Jeugd en veiligheid	595	595	488	107

10.2.2 Problematische jeugdgroepen	595	595	488	107
10.3 Integriteit en veiligheid	1.530	1.837	1.341	495
10.3.1 Georganiseerde criminaliteit	150	107	60	47
10.3.2 Mensenhandel	102	102	92	9
10.3.3 (Vergunde) prostitutie	55	55	25	30
10.3.4 Hennepteelt en drugshandel	5	137	1	136
10.3.5 Actiecentrum Veiligheid en Zor	1.218	1.436	1.164	273
10.4 Fysieke veiligheid	20.522	20.522	20.579	-57
10.4.1 Veiligheidsregio Groningen	20.522	20.522	20.596	-74
10.4.2 Aardbevingen	0	0	-17	17
Totaal Lasten	28.869	29.788	28.655	1.133
Baten				
10.1 Veilige woon- en leefomgeving	2.758	2.688	3.150	462
10.1.1 Veelvoorkomende criminaliteit	0	0	0	0
10.1.2 Geweld	0	0	89	89
10.1.3 Toezicht en handhaving Op. Ru	2.758	2.688	2.857	168
10.1.4 Openbare Orde en Veiligheid	0	0	204	204
10.2 Jeugd en veiligheid	0	0	0	0
10.2.2 Problematische jeugdgroepen	0	0	0	0
10.3 Integriteit en veiligheid	756	756	564	-192
10.3.1 Georganiseerde criminaliteit	0	0	0	0
10.3.5 Actiecentrum Veiligheid en Zor	756	756	564	-192
10.4 Fysieke veiligheid	17	17	19	2
10.4.1 Veiligheidsregio Groningen	17	17	0	-17
10.4.2 Aardbevingen	0	0	19	19
Totaal Baten	3.532	3.462	3.733	272
Totaal Saldo voor bestemming	25.337	26.327	24.922	1.405
Reserve mutaties				
Totaal toevoegingen				
Totaal onttrekkingen				
Totaal saldo na bestemming	25.337	26.326	24.922	1.404

Financiële toelichting

10.1 Veilige woon- en leefomgeving	Lasten	Baten	Saldo
Afwijking	588	462	1.050

Toezicht en handhaving openbare ruimte (V 594 duizend euro)

In de begroting 2021 zijn naast structurele middelen ook incidentele budgetten opgenomen voor gemeentelijke toezicht- en handhaving. Voorbeelden van deze incidentele budgetten zijn de rijksmiddelen voor het handhaven van de quarantaineplicht (120 duizend euro) en het maatregelenpakket voor het bewaken van het evenwicht tussen recreatie en leefbaarheid in het Noorderplantsoen en bij het Stadsstrand (154 duizend euro). De druk op de gemeentelijke toezicht- en handhaving capaciteit groeit. Maatschappelijke opgaven op het gebied van onder meer jeugd, ondermijning, personen met verward gedrag en polarisatie en de recente inzet van gemeentelijke handhavers in de coronacrisis vragen in toenemende mate om overheidsoptreden in de vorm van handhaving.

Daarnaast bemoeilijkt de krappe arbeidsmarkt het snel werven van personeel. Bovendien doorlopen nieuwe medewerkers ook een langduriger werving- en aanstellingsproces om als BOA met de juiste bevoegdheid in het juiste domein ingezet te kunnen worden. Hierdoor is de inzet van incidentele budgetten complex. Binnen dit deelprogramma leidt dit in 2021 tot minder inzet van middelen en lagere lasten van 594 duizend euro.

Precario (V 201 duizend euro)

De begrote baten uit precariobelasting zijn gebaseerd op ervaringen uit het verleden. Het blijft echter moeilijk het aantal op te leggen aanslagen precario in te schatten. Dit aantal wisselt van jaar tot jaar. Als gevolg van de coronapandemie zijn er in 2021 lagere opbrengsten uit precariobelasting voor terrassen gerealiseerd. Desondanks liggen de totale opbrengsten uit precario licht hoger dan begroot, met name door de toegenomen bouwactiviteit (103 duizend euro). Aan de lastenzijde ontstaat als gevolg van de coronapandemie een licht voordeel (98 duizend euro). Een deel van de beschikbare middelen kon niet worden ingezet.

Reclamedragend straatmeubilair (V 313 duizend euro)

Jaarlijks nemen wij in de begroting kosten op voor het reclamedragend straatmeubilair, vernieuwen en bijplaatsen van Abri's (bushokjes) e.d. in de woonomgeving. Door de coronapandemie is hier in 2021 minder gebruik van gemaakt. Dit is de belangrijkste verklaring voor de lagere lasten van 232 duizend euro.

Daarnaast is er aan de batenzijde een licht voordeel van 81 duizend euro vooral door een voorzichtige raming van de opbrengsten en de afhankelijkheid van ontwikkelingen in de markt.

Overige (N 58 duizend euro)

De overige verschillen tellen op tot een nadeel van 58 duizend euro.

10.3 Integriteit en veiligheid	Lasten	Baten	Saldo
Afwijking	495	-192	303

Wietexperiment (V 132 duizend euro)

Het Experiment gesloten coffeeshopketen bestaat uit een voorbereidingsfase en een experimenteerfase. Voor de voorbereidingsfase hebben we in 2020 een bedrag van 150 duizend euro ontvangen. Daarnaast is via de decembercirculaire 2021 een bedrag van 185 duizend euro beschikbaar gesteld voor de uitvoeringskosten in de experimenteerfase. Deze extra opbrengst wordt elders in deze jaarrekening verantwoord (deelprogramma 13.1 Algemene inkomsten en post onvoorzien).

Op dit moment zitten we nog steeds in de voorbereidingsfase. De landelijke voorbereidingsfase duurt langer dan gepland. Door deze vertraging treden binnen dit deelprogramma lagere lasten op van 132 duizend euro.

Zorg- en Veiligheidshuis (V 80 duizend euro)

Het resultaat van het Zorg- en Veiligheidshuis over 2021 is 80 duizend euro voordelig. Zowel lagere lasten als lagere baten van 192 duizend ontstaan doordat deze structureel te hoog waren begroot. Per saldo een neutraal effect. Dit hebben we in de begroting 2022 hersteld. Bij de vaststelling van de gemeenterekening 2020 zijn middelen via resultaatbestemming opgenomen in de begroting 2021 (218 duizend euro). Door hogere personeelslasten als gevolg van ziekte en vervanging is een deel van deze extra middelen ingezet. Eind 2021 resteert aan de lastenzijde een saldo van 80 duizend euro voordelig.

Tot slot zijn via de decembercirculaire 2021 middelen beschikbaar gesteld voor de aanpak van personen met verward gedrag en een hoog veiligheidsrisico. Wij ontvangen jaarlijks 345 duizend euro in de periode 2021 t/m

2027. In deze jaarrekening verantwoorden we de extra opbrengst van 345 duizend euro in deelprogramma 13.1 Algemene inkomsten en post onvoorzien.

Overige (V 91 duizend euro)

De overige verschillen tellen op tot een voordeel van 91 duizend euro.

Risico's

Voor een totaal overzicht van de risico's zie Paragraaf 3: [Weerstandvermogen en risicobeheersing](#)

Ontwikkelingen

Voor een totaal overzicht van de ontwikkelingen zie Paragraaf 3: [Weerstandvermogen en risicobeheersing](#)

Programma 11: Dienstverlening

We willen inwoners, ondernemers en instellingen zoveel mogelijk betrekken bij het ontwikkelen en uitvoeren van gemeentelijk beleid. Daarom spelen we van tevoren in op hun informatiebehoeften, zijn we transparant en staan we open voor signalen uit de samenleving.

Daarbij besteden we veel aandacht aan onze digitale kanalen en deze blijven we door ontwikkelen. De gemeentelijke kerntakenwebsite is hierbij belangrijk; deze is opgezet vanuit de vraag van inwoners. Daarnaast wordt ook de digitale dienstverlening steeds belangrijker om goed in contact te blijven met onze inwoners en ondernemers. We bundelen daarom onze dienstverlening en voeren regie op de kwaliteit ervan.

Doelstelling en relevante beleidsnota's

Het programma is verder uitgewerkt in de volgende beleidsnota:

- [De nieuwe visie op dienstverlening 2021](#)

Relevante ontwikkelingen

- Het jaar 2021 was het tweede jaar van dienstverlening tijdens corona. Dit heeft veel gevraagd van onze medewerkers;
- We zijn dit jaar begonnen met de ontwikkeling van MijnGroningen: Dé ingang voor onze digitale dienstverlening;
- De nieuwe visie op dienstverlening is door het college vastgesteld;
- De Groninger Digitale Ambities is in 2021 vastgesteld.

Deelprogramma 11.1: Publieke dienstverlening

Dit deelprogramma bundelt de werkzaamheden en dienstverlening van het Klant Contact Centrum (KCC), Burgerzaken en de regiefunctie op het Noordelijk Belastingkantoor.

Beleidsvelden:

- Regie dienstverlening
- Klantcontact centrum (KCC)
- Burgerzaken
- Belastingen

Met de volgende indicatoren is de werking van ons beleid in dit deelprogramma gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of eenmaal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Effect indicator(en)	Rekening 2019	Rekening 2020	Begroting 2021	Rekening 2021
Waardering inwoners algehele gemeentelijke dienstverlening.	6,8	7,0	7,0	6,9

11.1.1 Regie dienstverlening

We willen de juiste dienstverlening bieden waarbij de vraag bepalend is voor ons aanbod. We doen dit vanuit het integrale perspectief "één organisatie, één gemeente". We werken volgens het "Click, Call, Face" principe. Click voor wie snel en wanneer het uitkomt geholpen wil worden op de website of informatie zoekt. Call (bellen) voor mensen die de benodigde informatie niet kunnen vinden of geen toegang hebben tot digitale kanalen. Face (persoonlijk contact) voor wie daar behoefte aan heeft of wanneer dat beter werkt.

Naast onze regievoering op de digitalisering voeren we actief regie op de bestaande dienstverlening en monitoren we de kwaliteit. Voor klantcontact hanteren we vijf aspecten:

- Eén ingang voor het publiek (per kanaal);
- Gestandaardiseerde producten en diensten;
- Voldoen aan de gestelde servicenormen;
- Dienstverlening is vraag-gestuurd en integraal;
- 80% zelfstandige afhandeling door het KCC.

We meten de waardering van inwoners over de algehele gemeentelijke dienstverlening.

Met de onderstaande indicatoren is de voortgang van dit beleidsveld gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of één maal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Prestatie indicatoren	Rekening 2019	Rekening 2020	Begroting 2021	Rekening 2021
Klanttevredenheid publieksbalie Harm Buitenplein.	8	7,8	8	8,0
Klanttevredenheid publieksbalie Kreupelstraat.	8	8,5	8	8,3
Klanttevredenheid publieksbalie Haren.	8	8,0	8	7,9
Klanttevredenheid Website.	7	7,1	7	7,1
Klanttevredenheid telefoonnummer 14 050.	7,5	7,1	7,5	7,3
% Terugbellen binnen 1 werkdag.	80%	83%	75%	73%
% Terugbellen binnen 2 werkdagen.	-	-	100%	82%*
Gemiddelde wachttijd balie (op afspraak) norm: 5 min.	6:30	5:46	Maximaal 5 min	._**
Gemiddelde wachttijd balie (vrije inloop) norm: 15 min.	7:36	5:28	Maximaal 15 min	._**

* De norm om 100% binnen 48 uur terug te bellen is niet altijd mogelijk. Dit verklaart ook de tevredenheid van een 7,3 op het 14050 nummer. Bij Stadstoezicht mag bijvoorbeeld alleen de handhaver van het incident zelf terugbellen, waarbij de termijn al snel wordt overschreden. Ook voor andere afdelingen is het binnen 2 werkdagen terugbellen niet altijd mogelijk om te realiseren. De Directie Publieke Dienstverlening heeft met het KCC een signaleringsfunctie binnen de organisatie met betrekking tot de kwaliteit van de dienstverlening. Afdelingen worden waar nodig door het KCC gewezen op het niet tijdig terugbellen van de terugbelverzoeken. We zien dat de verbetering in houding en gedrag een cultuurverandering vereist. We constateren hierin dan ook dat de laatste 20% het meest ingewikkeld is.

** In verband met technische problemen zijn de cijfers voor 2021 niet meer te achterhalen.

Wat wilden we bereiken in 2021?

Met de digitalisering van onze dienstverlening willen we oog blijven houden voor de integraliteit van onze dienstverlening. We willen niet voor elk product of dienst een webformulier realiseren, maar in 2021 juist zorgen dat onze inwoners bediend worden met proactieve en inzichtelijke dienstverlening, waar heldere informatievoorziening en volledige vraagbeantwoording de norm zijn. We willen borgen dat onze investeringen in digitale dienstverlening zorgen voor een éénduidige voorkant voor de gemeentelijke dienstverlening en dat er tegelijkertijd ruimte blijft voor passend maatwerk.

Wat hebben we hier voor gedaan?

De nieuwe visie op dienstverlening was de eerste stap voor betere regievoering op de dienstverlening. Hierin kijken we niet alleen naar de digitale dienstverlening, maar ook naar de toekomst van onze baliedienstverlening. Ontwikkelingen zoals MijnGroningen en de uitvoering van de Groninger Digitale Ambities zijn hier een gevolg van. We zijn voor 2021 tevreden dat we deze basis voor betere dienstverlening hebben kunnen leggen. Tegelijkertijd was 2021 ook een tweede corona jaar. Door een krappe bezetting waren we genoodzaakt de nevenlocaties (Hoogkerk, Lewenborg en Ten Boer) tijdelijk te sluiten, maar is het met veel inspanning van de afdeling gelukt om het gehele jaar door onze inwoners aan de Kreupelstraat te kunnen helpen.

Conclusie

We zien de komende jaren veel ontwikkelingen op ons af komen wat betreft de fysieke en digitale dienstverlening. Inzetten op meer integraliteit biedt veel kansen om de ervaring van onze inwoners en ondernemers significant te verbeteren. In 2021 hebben we hiervoor stappen gezet.

11.1.2 Klantcontact centrum (KCC)

Het Klant Contact Centrum (KCC) handelt eerstelijns klantcontacten af. Dit gebeurt via de telefoon, mail, post, receptiebalies en sociale media (webcare voor Twitter, Facebook en WhatsApp). We willen in 2021 de gemeentelijke bereikbaarheid verder verbeteren bij de telefonie (onder het centrale gemeentenummer 14050) en de centrale ontvangstbalies (recepties) aan de Kreupelstraat, Harm Buitenplein, Ten Boer en Haren optimaliseren. Ook streven we ernaar om het aantal doorverwijzingen en het aantal telefoontjes terug te brengen. Dit doen we door meer directe vraagbeantwoording en het verbeteren van de digitale informatieverstrekking.

Met de onderstaande indicatoren is de voortgang van dit beleidsveld gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of één maal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Prestatie indicator(en)	Rekening	Rekening	Begroting	Rekening
	2019	2020	2021	2021
% beantwoorde gesprekken.	95%	95%	95%	92%
% opgenomen gesprekken binnen 30 seconden.	85%	85%	80%	79%
% beantwoorde vragen via Twitter, Facebook en WhatsApp binnen 24 uur op werkdagen.	100%	100%	100%	100%

Wat wilden we bereiken in 2021?

- Professionaliseren van het KCC door te routeren naar belgroepen, waardoor meer vragen aan de voorkant beantwoord kunnen worden en een betere dienstverlening bereikt wordt;
- Digitaliseren van de analoge poststroom.

Wat hebben we hier voor gedaan?

Het KCC is ingedeeld in drie belgroepen met eigen product- en vraagkenmerken. Dit heeft een verdere uitbouw nodig.

De fysieke poststroom is, waar mogelijk, digitaal gemaakt. Hierdoor konden ook de thuiswerkers op een goede manier gefaciliteerd worden. Tevens gaan we in 2022 de naam van het KCC wijzigen, naar aanleiding van de motie 'De overheid is geen BV' (2021), waardoor de term 'klant' niet meer gewenst is.

Conclusie

De personele bezetting stond onder druk door corona. Minder inzetbare uren hebben direct gevolg voor het servicelevel van het KCC. Hierdoor zijn de prestatie indicatoren lager dan gepland.

11.1.3 Burgerzaken

Als gemeente geven wij persoonsdocumenten af zoals paspoorten, Nederlandse identiteitskaarten en rijbewijzen. Ook zijn wij verantwoordelijk voor het bijhouden van de registers van de Burgerlijke stand en de Basisregistratie personen (BRP) en organiseren wij verkiezingen en referenda. Jaarlijks ontvangen wij ongeveer 172.000 klanten aan onze balies. We doen ons werk volgens de voorschriften en de kwaliteitsnormen zoals verwoord in beleidsveld [11.1.1 Regie dienstverlening](#). De meeste frontofficetaken hebben te maken met de afgifte van documenten, werkzaamheden burgerlijke stand en de basisregistratie personen (BRP). We voeren onze taken tijdig, juist en rechtmatig uit. We willen bereiken dat de klanten tevreden zijn over de dienstverlening aan de balies.

In het klanttevredenheidsonderzoek wilden we een 8 behalen. We willen in ieder geval het huidige niveau van de kwaliteit van de Basisregistratie personen handhaven en voldoen daarmee in 2021 minimaal aan de wettelijke norm 'goed'. Ook met de jaarlijkse zelfevaluatie van het reisdocumentenproces wilden we de wettelijke score 'goed' halen.

Een ander doel is het verder digitaliseren van onze dienstverlening bij Burgerzaken door verdere invoering van het zaakgericht werken. Daarnaast wilden we samenwerken met bibliotheken, waar minder digitaal-vaardige inwoners terecht kunnen voor hulp om contact te leggen met de (gemeentelijke) overheid.

Wat hebben we hier voor gedaan?

In 2021 heeft Burgerzaken ongeveer 100.000 fysieke klantcontacten gehad. In het klanttevredenheidsonderzoek is over 2021 een score behaald van een 8,3. De doelstelling om in ieder geval het huidige niveau van de kwaliteit van de Basisregistratie personen te handhaven en daarmee in 2021 minimaal te voldoen aan de wettelijke norm 'goed' is, met enkele kleine aanbevelingen gerealiseerd. Dit geldt ook voor de jaarlijkse zelfevaluatie van het reisdocumentenproces, ook hier is de wettelijke score 'goed' gehaald;

In het afgelopen jaar was Burgerzaken zeer succesvol in het verder digitaliseren van onze dienstverlening. In 2021 zijn meer processen gedigitaliseerd en uitgerold ter bevordering van het zaakgericht werken. Dit heeft geresulteerd in een selfservicepercentage van 86%. Op alle aanvragen scoort de afdeling Burgerzaken het hoogst van alle 180 PinkRocade gemeenten in Nederland. Daarnaast heeft de afdeling Burgerzaken vol ingezet op inclusieve dienstverlening, wat geresulteerd heeft in een Engelstalig inwonerportaal waarmee we onze brede doelgroep van onder andere internationale studenten nog beter kunnen bedienen. Verder zijn op 15, 16 en 17 maart 2021 de Tweede Kamerverkiezingen gehouden. Deze verkiezing is in de gemeente Groningen goed verlopen.

Conclusie

Na de reorganisatie heeft Burgerzaken de medewerkers breder ingewerkt en is het niveau omhoog geschroefd, waardoor we nu flexibeler inzetbaar zijn geworden. Op het gebied van ICT en digitalisering zijn de afgelopen jaar grote stappen gezet. Burgerzaken is hierdoor in staat gebleken in deze bijzondere omstandigheden van de Corona pandemie een prima dienstverlening in de lucht te houden zonder achterstanden te creëren. Dit is een bijzondere prestatie, zeker gezien de omstandigheden.

11.1.4 Belastingen

Als gemeente leggen we niet meer zelf de gemeentelijke belastingaanslagen op, maar hebben we een regievoerende rol richting het Noordelijk Belastingkantoor. We werken samen met het Noordelijk Belastingkantoor op de wettelijke betrouwbaarheids- en kwaliteitsnormen.

Met de onderstaande indicatoren is de voortgang van dit beleidsveld gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of één maal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Prestatie indicator(en)	Rekening 2019	Rekening 2020	Begroting 2021	Rekening 2021
Klanttevredenheid burgerzaken Kreupelstraat.	8,1	8	8	8,3
Kwaliteit Basisregistratie Personen (BRP).	Goed	Goed	Goed	Goed
Kwaliteit Reisdocumenten (PNIK).	Goed	Goed	Goed	Goed

Wat wilden we bereiken in 2021?

Met de onderstaande indicatoren is de voortgang van dit beleidsveld gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of één maal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Prestatie indicator(en)	Rekening 2019	Rekening 2020	Begroting 2021	Rekening 2021
% realisatie belastingopbrengst.	102%	102%	100%	101%
% bezwaarschriften afgedaan binnen gestelde termijn.	75%	95%	100%	96%*
Oordeel Waarderingskamer op basis van audit.	Goed	Goed	Goed	Goed

* De bezwaren die nog openstaan hebben vanwege de complexiteit en het opvragen van aanvullende informatie een langere doorlooptijd. Ook is voor enkele bezwaren de afhandeling opgeschort in verband met een lopende beroepsprocedure.

Wat wilden we bereiken in 2021?

In 2021 moest nog een deel van de verbetermaatregelen waartoe het bestuur in 2019 had besloten, uitgevoerd worden. Met de uitvoering van deze maatregelen moest de bedrijfsvoering van het Noordelijk Belastingkantoor weer in control komen. Bovendien wilde het Noordelijk Belastingkantoor in 2021 de doelstellingen gaan realiseren die ten grondslag liggen aan de oprichting, dat wil zeggen dat het Noordelijk Belastingkantoor in 2021 uitgroeit tot een deskundige, betrouwbare en flexibele organisatie die haar werk tegen de laagst mogelijke maatschappelijke kosten uitvoert.

Wat hebben we hier voor gedaan?

Vanuit onze regierol hebben we de voortgang van de verbetermaatregelen bewaakt en de informatievoorziening daarover verzorgd. Bovendien hebben we erop gestuurd dat het Noordelijk Belastingkantoor de prestatieafspraken over de dienstverlening is nagekomen.

Conclusie

De verbetermaatregelen van het bestuur van het Noordelijk Belastingkantoor hebben het gewenste effect gesorteerd. Het Noordelijk Belastingkantoor is in control en is in 2021 uitgroeit tot de organisatie die we bij de oprichting voor ogen hadden.

Deelprogramma 11.2: Communicatie met de burger

Inwoners en bedrijven communiceren op veel manieren met de gemeente. Als ze zelf informatie zoeken of een dienst van ons afnemen, maar ook als de gemeente zelf contact zoekt met inwoners om ze te informeren of iets te vragen. We willen in al deze contacten herkenbaar en open zijn. In onze communicatie zoals de nieuwsbrieven laten we meer en meer de inwoner aan het woord. We maken politieke keuzes zichtbaar en belichten plannen ook vanuit inwonerperspectief.

Beleidsvelden:

- Faciliteren (digitale) informatievoorziening

11.2.1 Faciliteren (digitale) informatievoorziening

Digitale informatie verstrekken we vooral via de [gemeentelijke website](#) en onze digitale (gebieds)niewsbrieven. De website van Groningen is een 'toptakenwebsite', met die producten waar de inwoner om vraagt en geschreven in gewoon Nederlands. Gemakkelijk te vinden, goed te begrijpen en ook toegankelijk voor mensen met een beperking. Online communiceren we via sociale media: Twitter, Instagram, Facebook en WhatsApp. We blijven onze digitale informatievoorziening verbeteren, zodat we aansluiten bij de digitalisering van de maatschappij.

Wat wilden we bereiken in 2021?

We zorgen dat diverse specifieke toepassingen op de website die nog niet toegankelijk zijn voor mensen met een beperking (zoals formulieren, kaarten, PDF-documenten) aan de toegankelijkheidseisen gaan voldoen. Ook zorgen we ervoor dat het content-managementsysteem van de website up-to-date is om voorbereid te blijven op

toekomstige ontwikkelingen. Verder willen de kwaliteit van analyses uit de Newsroom verbeteren. Daarbij zullen we vaker nadrukkelijk en ongevraagd signalen en analyses terugkoppelen richting de afdelingen in de organisatie ("buiten naar binnen halen").

Wat hebben we hier voor gedaan?

Voor de gemeentelijke websites en (web) apps zijn toegankelijkheidsverklaringen opgesteld en is een advies/plan van aanpak 'digitale toegankelijkheid' voor verdere aanpassingen gemaakt. De vervanging van het content-managementsysteem (CMS) voor de gemeentelijke website en een aantal sub-sites heeft is in Dimpactverband voorbereid en wordt in de eerste helft van 2022 uitgevoerd. Via eigen filmproducties is tevens laagdrempelig en toegankelijk aandacht gegeven aan thema's als wijkvernieuwing, corona, verbouw stadhuis en de kinderburgemeester. Mede daardoor is het aantal abonnees op onze digitale nieuwsbrieven is gegroeid tot 23.500; op Instagram is de mijlpaal van 10.000 volgers gepasseerd.

Conclusie

Ondanks dat de coronacrisis ook in 2021 veel extra inzet heeft gevraagd, hebben we onze ambities grotendeels waar kunnen maken. Activiteiten op het gebied van digitale toegankelijkheid ronden we in 2022 af.

Bijdrage verbonden partijen

- GR Noordelijk Belastingkantoor

De inhoudelijke en financiële toelichting op de verbonden partijen staat opgenomen in paragraaf 6:

[Verbonden partijen.](#)

Wat heeft het gekost?

In dit onderdeel geven wij per deelprogramma een toelichting op de afwijking in de baten en de lasten > 250 duizend euro.

Deelprogramma (bedragen x 1.000 euro)	Primitieve begroting	Actuele begroting	Rekening 2021	Verschil
Lasten				
11.1 Publieke dienstverlening	14.514	14.559	14.793	-233
11.1.1 Regie dienstverlening	504	973	1.079	-105
11.1.2 Klantcontact centrum(KCC)	2.552	2.535	2.559	-24
11.1.3 Burgerzaken	6.356	7.345	7.545	-201
11.1.4 Belastingen	5.101	3.706	3.609	98
11.2 Communicatie met de burger	116	116	145	-29
11.2.1 Een herkenbare gemeente	116	116	145	-29
Totaal Lasten	14.630	14.676	14.938	-262
Baten				
11.1 Publieke dienstverlening	4.300	3.536	3.879	344
11.1.1 Regie dienstverlening	122	226	261	34
11.1.2 Klantcontact centrum(KCC)	20	20	84	64
11.1.3 Burgerzaken	2.712	3.239	3.530	291
11.1.4 Belastingen	1.445	50	5	-45

11.2 Communicatie met de burger	0	0	0	0
11.2.1 Een herkenbare gemeente	0	0	0	0
Totaal Baten	4.300	3.536	3.879	344
Totaal Saldo voor bestemming	10.330	11.140	11.059	81
Reserve mutaties				
Totaal toevoegingen				
Totaal onttrekkingen				
Totaal saldo na bestemming	10.330	11.140	11.059	81

Financiële toelichting

11.1 Publieke Dienstverlening	Lasten	Baten	Saldo
Afwijking	-233	344	111

Proceskostenvergoedingen belastingen (N 364 duizend euro)

De afgelopen jaren is het aantal bezwaarschriften tegen de WOZ afkomstig van no-cure/no-pay bureaus sterk toegenomen en daarmee eveneens de uitgekeerde proceskostenvergoedingen. In de begroting 2021 is hiervoor een bedrag van 130 duizend euro opgenomen, maar er is 494 duizend euro uitgekeerd. Dit resulteert in een nadelig resultaat van 364 duizend euro.

Verkiezingen (N 283 duizend euro)

Door corona moesten allerlei extra maatregelen genomen worden om ervoor te zorgen dat het voor kiezers veilig was om te stemmen voor de Tweede Kamerverkiezingen en het voor stembureauleden veilig was om hun werk te doen in de stemlokalen. Daarnaast waren de verkiezingen niet alleen op 17 maart, maar kon er ook al op 15 en 16 maart gestemd worden. We zijn gedeeltelijk al gecompenseerd door het Rijk voor de extra kosten, maar deze zijn niet toereikend. Hierdoor is er een negatief resultaat van 283 duizend euro ontstaan.

Niet realiseren hervorming publieke dienstverlening (N 180 duizend euro)

In de begroting is een structurele taakstelling ter hoogte van 180 duizend euro opgenomen voor verwachte efficiencyvoordelen als gevolg van hervormingen in de publieke dienstverlening. Voor 2021 wordt de taakstelling niet gerealiseerd.

Bijdrage Noordelijk Belastingkantoor (V 340 duizend euro)

Het resultaat op de bijdrage aan het Noordelijk Belastingkantoor (NBK) bedraagt 340 duizend euro positief. Het resultaat wordt hoofdzakelijk verklaard door een positief resultaat op de bedrijfsvoering van het NBK. Daarnaast is er een incidenteel btw voordeel. Gebleken is dat het NBK over de jaren 2018/2021 nog recht heeft op vooraf trek btw van 500 duizend euro, het gemeentelijke aandeel hierin is 300 duizend euro. Ook heeft een correctie plaatsgevonden over 2018 en 2019 op de door te schuiven btw. Dit leidt tot een nadeel van 247 duizend euro. Het totale voordeel voor de Gemeente Groningen komt hiermee op 340 duizend euro.

Administratie begraafplaats (V 50 duizend euro)

In 2021 is er 50 duizend euro beschikbaar gesteld voor de uitvoering van administratie begraafplaats Haren. De uitvoering hiervan heeft niet in 2021 plaats kunnen vinden, maar wordt verschoven naar 2022. Hierdoor verschuiven de kosten van 2021 naar 2022. In 2021 valt 50 duizend euro vrij.

Inhuurbudgetten Burgerzaken (V 240 duizend euro)

Als gevolg van de onzekerheden wat betreft de afgifte van legesproducten door corona zijn wij terughoudend geweest met het inhuren van uitzendkrachten. Echter nadat in april de maatregelen in snel tempo werden versoepeld zijn wij verrast door een (zeer) grote vraag naar onze producten reisdocumenten en rijbewijzen. Daarnaast hebben zich vanaf augustus veel meer buitenlandse studenten ingeschreven dan de jaren ervoor (door corona) en hebben we met een golf van naturalisaties te maken gehad mede door uitvoering van de RANOV-regeling. Een onverwachte toename van drukte is niet altijd snel en makkelijk op te vangen, doordat het inwerken tijd in beslag neemt.

Overige (V 307 duizend euro)

De overige afwijkingen tellen op tot een voordeel van 307 duizend euro.

Risico's

Voor een totaal overzicht van de risico's zie Paragraaf 3: [Weerstandvermogen en risicobeheersing](#)

Ontwikkelingen

Voor een totaal overzicht van de ontwikkelingen zie Paragraaf 3: [Weerstandvermogen en risicobeheersing](#)

Programma 12: College, raad en gebiedsgericht werken

In het programma College, Raad en Gebiedsgericht werken richten we ons op de partners die College en Raad ondersteunen (zoals de griffie en de ombudsman). Daarnaast verantwoorden we in dit programma de financiën van gebiedsgericht werken. Het beleid van gebiedsgericht werken is opgenomen in Paragraaf 1: [Integraal gebiedsgericht werken](#).

Doelstelling en relevante beleidsnota's

Voor dit programma zijn geen relevante beleidsnota's.

Relevante ontwikkelingen

Op dit programma zijn geen relevante ontwikkelingen.

Deelprogramma 12.1: College van Burgemeester en wethouders en Gemeenteraad

Beleidsvelden:

- Gemeenteraad en Griffie
- College van Burgemeester en wethouders
- Gemeentelijke ombudsman
- Concernstelposten

12.1.1 Gemeenteraad en griffie

De griffie heeft tot doel de raad zo goed mogelijk te ondersteunen bij diens werk en deze met raad en daad bij te staan. Naast de logistieke gaat het daarbij ook om de procesinhoudelijke ondersteuning. De griffie levert een actieve bijdrage aan de wijze waarop de raad kan meebewegen met diverse maatschappelijke ontwikkelingen.

Wat wilden we bereiken in 2021?

- De raad wordt (ook in 2021) op belangrijke besluitmomenten in stelling gebracht met adequate informatie, geschikt voor het voeren van politiek debat op hoofdlijnen;
- De lange-termijnagenda biedt overzicht van de te bespreken agendapunten voor de komende tijd. De breed opgezette agendacommissie heeft, ondersteund door de griffie, een actieve rol in de agendering van onderwerpen die (in samenspraak met het college) behandeld worden.
- De inwoners van de gemeente Groningen weten hun raad te vinden zodat uitwisseling van informatie plaatsvindt en de betekenis van de volksvertegenwoordiging aan zichtbaarheid wint.

Wat hebben we hier voor gedaan?

- Ook voor de raad en de griffie was 2021 een bijzonder jaar. Ondanks de corona-beperkingen heeft men kunnen blijven vergaderen en is met een tijdelijke wet, digitale besluitvorming mogelijk gemaakt. De griffie heeft het nodige in het werk gesteld om het politieke besluitvormingsproces voortgang te laten vinden. Fysiek in de kleine zaal van de Oosterpoort, in de Stadskerk, in Topweer (Provinciehuis) of op de Radesingel, hybride of geheel digitaal. De raadsleden hebben zich steeds moeiteloos aangepast aan de omstandigheden en toonden zich flexibel en begripvol bij de diverse technische tegenslagen;
- De implementatie van de nieuwe werkwijze van de raad heeft verder plaatsgevonden: met beeldvormende en mening-vormende sessies met één onderwerp per keer, een wekelijks mondeling vragenuur en een stevige rol voor de agendacommissie, die echt positie heeft ingenomen bij het begeleiden en uitvoeren van de vergaderwijze. In samenwerking met de gemeentelijke organisatie is er hard gewerkt aan een zo compleet mogelijke langetermijnagenda;

- De nieuwe werkwijze is in 2021 uitgebreid geëvalueerd met als belangrijke conclusie dat de raad meer grip heeft gekregen op de eigen agenda en dat er op de ingeslagen weg wordt doorgegaan. Begin 2022 is met het vaststellen van een nieuw reglement van orde voor de gemeenteraad de nieuwe vergaderwijze geformaliseerd;
- Een speerpunt van de nieuwe werkwijze, meer gelegenheid voor het betrekken van inwoners bij voorbereiding en besluitvorming heeft helaas net als in 2020 nauwelijks uit de verf kunnen komen. Zelfs het reguliere inspreken was niet altijd mogelijk, van bewonersbijeenkomsten kon geen sprake zijn. Zodra de situatie het toelaat, zal de bewonersbetrokkenheid verder vorm worden gegeven.

Conclusie

De raad heeft ook in 2021 zijn werk kunnen doen. Ondanks diverse beperkingen is de nieuwe werkwijze verder geïmplementeerd, zijn verdere verbeteringen aangebracht aan het digitale raadinformatiesysteem, is op verschillende manieren gecommuniceerd met de inwoners van de gemeente en hebben de diverse begeleidingscommissies ondersteuning ontvangen en verleend aan het politieke proces.

12.1.2 College van Burgemeester en wethouders

Het college van Burgemeester en Wethouders (B&W) werkt op basis van het coalitieakkoord en hanteert een bestuursstijl die ruimte geeft aan inbreng, wijziging, verbetering en coproductie met belangenorganisaties, bewoners, deskundigen, ondernemers. Voorstellen worden in een vroeg stadium aan hen voorgelegd. Het college van B&W is daarnaast lid van een aantal externe partijen en samenwerkingsverbanden.

12.1.3 Gemeentelijke ombudsman

De ombudsman behandelt ter uitvoering van de opdracht van de raad, als externe instantie klachten van burgers over gedragingen van de gemeente. Maar ook klachten die betrekking hebben op stichting WIJ, de GGD, Beschermd Wonen en Opvang en het Noordelijk Belastingkantoor (NBK), voor zover het de inwoners van de gemeente Groningen betreft. De grondslag daarvoor ligt in hoofdstuk 9 van de Algemene wet bestuursrecht. De gedragingen van de verschillende organisaties worden getoetst aan de normen van behoorlijkheid. De ombudsman is onafhankelijk en onpartijdig en heeft oog en oor voor de burgers die er met de betreffende organisatie niet uitkomen.

Met de onderstaande indicatoren is de voortgang van dit beleidsveld gemeten. Als er geen gegevens beschikbaar zijn/of één maal per twee jaar gemeten worden staat er een streepje.

Prestatie indicator(en)	Rekening 2019	Rekening 2020	Rekening 2021
Aantal contacten over nieuwe kwesties voor alle organisaties *	707	535	504
Aantal contacten over nieuwe kwesties van de gemeente	288	216	216
Aantal zaken door de ombudsman in behandeling genomen betreffende de gemeente	102	66	83

* Waarvoor de ombudsman bevoegd is

Wat wilden we bereiken in 2021?

Herstel van het vertrouwen van de burger in de betreffende organisaties is een belangrijk doel. De inzet van de ombudsman (interventie) is er daarom op gericht dat de burger zich gehoord voelt naar aanleiding van zijn klacht of probleem (uiting van onvrede). En vervolgens dat het probleem wordt opgelost, er contact wordt gelegd of hersteld of een antwoord op de vraag wordt verkregen als dat bij de betrokken organisatie niet is gelukt. Het kan ook betekenen dat de gang van zaken door de ombudsman onderzocht wordt. De uitkomst van het onderzoek kan vergezeld gaan van een oordeel, advies of aanbeveling. Waarbij een ander belangrijk doel is dat de organisatie kan leren van de aangebrachte en behandelde zaken.

Wat hebben we hier voor gedaan?

Na beoordeling van de bevoegdheid heeft de ombudsman de aangebrachte zaken waarvoor zij bevoegd is in behandeling genomen. Voor de overige kwesties zijn verzoekers verwezen naar de instantie waar ze met hun klacht terecht kunnen of hebben verzoekers informatie gekregen. Vanwege de coronamaatregelen heeft de ombudsman tot aan het 4^e kwartaal geen inloopspreekuur gehad. Sinds 4 oktober wordt het heropende spreekuur over het algemeen weer goed bezocht. De mensen die langskomen zijn over het algemeen blij (weer) iemand live te kunnen spreken. Tot die tijd is er vooral telefonisch en via de e-mail contact geweest.

Van de 83 in behandeling genomen dossiers zijn er bij sluiting van het jaar nog 4 in behandeling. Het jaar 2020 liet een flinke daling zien qua aantallen. In het afgelopen jaar 2021 trok dat weer aan. Niet naar het niveau van het bijzonder drukke jaar 2019, dat daarmee vooralsnog uitzonderlijk blijkt te zijn geweest.

Conclusie

In 2021 waren de coronamaatregelen nog onverminderd aanwezig en daarmee is het jaar vergelijkbaar met 2020. Er is een lichte daling te zien (6%) in het totale aantal mensen dat de ombudsman heeft benaderd. Dat geldt echter niet voor gemeentelijke kwesties. Dat aantal bleef precies hetzelfde. Wel heeft de ombudsman meer zaken in behandeling genomen; een stijging van 26 % ten opzichte van 2020.

12.1.4 Concernstelposten

Begrotingsposten die nog niet direct aan een beleidsveld (kunnen) worden overgeheveld, worden eerst op het beleidsveld Concernstelposten begroot.

Deelprogramma 12.2 Gebiedsgericht werken

De gebiedsprogramma's zijn te vinden in [Paragraaf 1: Integraal gebiedsgericht werken](#). Deze paragraaf bestaat uit zeven gebiedsprogramma's. In het algemene deel beschrijven we de inzet van een aantal budgetten, voor brede inzet in de wijk - zoals wijkcompassen, wijkcommunicatie en democratische vernieuwing. Daarna benoemen we per gebied specifieke wijk- en dorpsopgaven en formuleren we op basis hiervan de resultaten van het afgelopen jaar. We onderscheiden zeven gebieden: [Centrum](#), [Oude Wijken](#), [Zuid](#), [Oost](#), [West](#), [Haren](#) en [Ten Boer](#).

De basis van de financiële grondslag van de gebiedsprogramma's staat hier in Programma 12 College en Raad en kent een omvang van 4.830 miljoen euro in 2021. Voor een deel bevat het programma de inzet van wijk- en dorpswethoudersbudgetten, daarnaast is er sprake van wijk- en dorpsprojecten, -programma's en -activiteiten

Integraal gebiedsgericht werken (Bedragen x 1.000 euro)	Begroting 2021	Realisatie 2021	Resultaat 2021
Doorontwikkeling basismonitor wijkcompassen	300	300	-
StadDoetMee	150		
Bijdrage diverse directies	-1.870	-1.870	-
Bijdrage sectorale inzet	380	310	70
Gebiedszaken Personeel	1.484	1.494	-10
Evenementen binnenstad	300	219	81
Overig	486	111	375
Gebiedsgerichte inzet programma's	1.075		
Ingroeitaakstelling	-1.075		
subtotaal algemene posten	1.230	594	636

Gebiedsprogramma Centrum	-4	10	-14
Wijkwethoudersbudget Centrum	200	120	80
Gebiedsprogramma Oude Wijken	360	414	-54
Wijkwethoudersbudget Oude Wijken	200	315	-115
Gebiedsprogramma Zuid	350	282	68
Wijkwethoudersbudget Zuid	334	52	282
Gebiedsprogramma Oost	400	409	-9
Wijkwethoudersbudget Oost	320	182	138
Gebiedsprogramma West	400	570	-170
Wijkwethoudersbudget West	300	225	75
Gebiedsprogramma Haren	240	159	81
Wijkwethoudersbudget Haren	200	73	127
Gebiedsprogramma Ten Boer	100	35	65
Wijkwethoudersbudget Ten Boer	200	259	-59
subtotaal programmagelden	3.600	3.105	495
Totaal Gebiedsprogramma	4.830	3.699	1.131

Het positieve resultaat van 1,1 miljoen euro in 2021 heeft grotendeels te maken met het feit dat een deel van de gerealiseerde projecten door Stadsbeheer zijn uitgevoerd en die ten laste komen van een beklemde reserve aldaar. Dit betreft projecten voor onderhoud en plaatsing van groenvoorzieningen en speelparken. Daarnaast is er sprake budget dat is gereserveerd voor een meerjarig project, biodiversiteit Stadspark, dat pas eind 2021 door de raad is goedgekeurd en waarvoor in de begroting ruimte is gehouden. Tenslotte is daar nog een schenking van compensatiegeld vanuit het waterschap aan inwoners van Garmerwolde en Woltersum, een bewonersfonds dat is geplaatst bij de gemeente Groningen na de herindeling. Als laatste is het vrijgevalen bedrag van Stad Doet Mee met name een gevolg van uitstel van activiteiten naar 2022 als gevolg van Corona.

Bijdrage verbonden partijen

- Vereniging Groninger gemeenten

De inhoudelijke en financiële toelichting op de verbonden partijen staat opgenomen in paragraaf 6:

[Verbonden partijen.](#)

Wat heeft het gekost?

In dit onderdeel geven wij per deelprogramma een toelichting op de afwijking in de baten en de lasten > 250 duizend euro.

Deelprogramma (bedragen x 1.000 euro)	Primitieve begroting	Actuele begroting	Rekening 2021	Verschil
Lasten				
12.1 College en Raad	6.430	8.354	14.227	-5.872
12.1.1 Raad en griffie	2.865	3.006	2.905	101
12.1.2 College	7.885	7.151	6.342	810
12.1.3 Ombudsman	408	408	343	66
12.1.4 Concernstelposten	-4.729	-2.211	4.637	-6.849

12.2 Gebiedsgericht werken	3.911	4.842	3.830	1.012
12.2.1 Gebiedsgericht werken	3.911	4.842	3.830	1.012
Totaal Lasten	10.341	13.196	18.056	-4.860
Baten				
12.1 College en Raad	1.250	5.018	2.969	-2.048
12.1.1 Raad en griffie	0	0	1	1
12.1.2 College	0	268	1.730	1.462
12.1.3 Ombudsman	0	0	0	0
12.1.4 Concernstelposten	1.250	4.750	1.238	-3.512
12.2 Gebiedsgericht werken	165	0	117	117
12.2.1 Gebiedsgericht werken	165	0	117	117
Totaal Baten	1.415	5.018	3.086	-1.931
Totaal Saldo voor bestemming	8.926	8.178	14.970	-6.791
Reserve mutaties				
Totaal toevoegingen	5347	8.013	8.013	0
Totaal onttrekkingen	24.819	68.749	67.249	1.500
Totaal saldo na bestemming	-10.546	-52.558	-44.266	-8.292

Financiële toelichting

12.1 College van Burgemeester en wethouders en gemeenteraad	Lasten	Baten	Saldo
Afwijking	-5.872	-2.048	-7.920

Herstelagenda Groningen vooruit (N 3,5 miljoen euro)

Voor de uitvoering van de Herstelagenda Groningen Vooruit is in de begroting gerekend met een te verwachten dekking van 3,5 miljoen euro uit compensatiemiddelen van het rijk en cofinanciering derden. De specifieke dekking is niet in dit programma opgenomen. Daarom leidt dit tot een nadeel van genoemd bedrag. Tegenover dit nadeel staan voordelen op corona-compensatiemiddelen van het rijk die in diverse andere programma's naar voren komen.

Bezuinigingen begroting 2021 (N 4,2 miljoen euro)

Het nadelig resultaat op de hervormingen bedraagt 4,2 miljoen euro.

Het resultaat bestaat uit de volgende onderdelen:

- Maatregel 48: afwegen samenwerkingen, deelname regelingen en akkoorden (N 600 duizend euro);
- Maatregel 51: subsidies (N 1,25 miljoen euro);
- Maatregel 52: beleidsharmonisatie (N 400 duizend euro);
- Maatregel 53: organisatorische inrichting (N 2,25 miljoen euro);
- Maatregel 54: leniger en flexibeler begroten (N 2,4 miljoen euro);
- Maatregel 61: dividend CANN (V 0,6 miljoen euro).

In de begroting is voor dit jaar een frictiebudget bezuinigingen beschikbaar gesteld van 2,1 miljoen euro. Dit kan vrijvallen ter dekking van bovengenoemde nadelen. Een uitgebreidere toelichting is opgenomen in het onderdeel Hervormingen.

Naheffing belastingdienst BTW (N 4,0 miljoen euro)

De Belastingdienst voert een boekenonderzoek uit met betrekking tot de verrekenende BTW en ingehouden loonbelasting over de jaren 2015 t/m 2018. Dit onderzoek is inmiddels ten dele uitgevoerd. De Belastingdienst heeft

in november 2021 aangegeven nog geen concreet zicht te hebben op afronding van het onderzoek. Gedurende het onderzoek heeft de Belastingdienst een aantal onvolkomenheden geconstateerd. Een deel van deze constatering is terecht. De financiële gevolgen levert voor dit programma een nadelig resultaat op van 4,0 miljoen euro.

Vrijval weglekbudget (V 1,2 miljoen euro)

In de begroting is structureel budget beschikbaar voor weglekeffecten in verband met bezuinigingen. Dit budget ad 1,2 miljoen euro is in 2021 niet ingezet en valt daarom vrij.

Areaaluitbreiding (V 209 duizend euro)

Er is in 2021 geen claim gelegd op het budget voor areaaluitbreiding maatschappelijk domein. Er is daarom een voordeel van 209 duizend euro.

Voorziening pensioenen wethouders (V 1,9 miljoen euro)

Aan het einde van het jaar kan worden bepaald wat de benodigde pensioenvoorziening voor (oud-)wethouders moet zijn. Door een hogere rentestand en wijzigingen in het deelnemersbestand kon een bedrag van 1,6 miljoen euro vrijvallen. Hierdoor was ook de begrote dotatie aan de voorziening ad 300 duizend euro niet nodig.

Overig (V 456 duizend euro)

Diverse overige kleine verschillen tellen op tot een voordeel van 456 duizend euro.

Correctie reserve onttrekking bijdrage Grondzaken (N 1,5 miljoen euro)

Het resultaat op grondzaken is in 2021 gunstig uitgevallen, onder meer door minder afwaarderingen. Er liggen namelijk geen negatieve taxaties. Hierdoor is de geraamde onttrekking aan de algemene reserve (AR) van 2,5 miljoen euro niet nodig. Via een begrotingswijziging in 2021 is deze onttrekking al met 1,0 miljoen euro verlaagd. Ook de overige 1,5 miljoen euro onttrekken we niet. Omdat de begroting niet meer kan worden aangepast levert dit een nadeel ter hoogte van dit bedrag op bij de reservemutaties.

12.2 Integraal gebiedsgericht werken (Bedragen x 1.000 euro)	Lasten	Baten	Saldo
Afwijking	1.012	117	1.129

Bijdrage investeringen projecten gebiedsgericht werken (V 360 duizend euro)

Er is 400 duizend euro beschikbaar gesteld voor projecten die ten gunste komen van de verschillende gebiedsdelen van de gemeente. 40 duizend euro is via de exploitatie verrekend. De resterende 360 duizend euro betreft investeringen in de volgende projecten rondom groenvoorzieningen (GVZ) en speelvoorzieningen (SVZ):

- SVZ Oost (25 duizend euro);
- SVZ Haren (12 duizend euro);
- GVZ Bomen Baken Oost (98 duizend euro);
- GVZ Bomen v Houtenlaan Zuid (150 duizend euro);
- GVZ Bomen v Houtenlaan Oude Wijken (75 duizend euro).

Biodiversiteit Stadspark (V 285 duizend euro)

Vanuit 2020 is een resultaat ter hoogte van 135 duizend euro reeds bestemd voor de biodiversiteit in Stadspark. In totaal is het budget 285 duizend euro. Pas eind 2021 is het raadsvoorstel voor dit meerjarig project goedgekeurd. De uitvoering hiervan start daarom niet eerder dan begin 2022.

Buurtaccommodatie Oosterparkwijk (V 231 duizend euro)

Het budget voor de buurtaccommodatie Oosterparkwijk is in 2021 onterecht verhoogd met 231 duizend euro uit resultaatbestemming over 2020. Dit bedrag was namelijk al in de reserve Gebiedsgericht werken opgenomen, waardoor dit bedrag vrij kan vallen.

Fonds Dijkpark (V 121 duizend euro)

Dit betreft compensatiegeld van het waterschap dat is geschonken aan inwoners van de dorpen Garmerwolde en Woltersum. Hiervoor is destijds een commissie Dijkpark in het leven geroepen die plannen heeft gemaakt. De

plannen liggen er, maar de cofinanciering is nog niet op orde. Inmiddels is de commissie ter ziele en is de gebiedsmanager aangewezen als de verdeler van de middelen. Hiervan is nog 121 duizend euro beschikbaar.

Stad doet mee (V 120 duizend euro)

Met name door corona zijn er minder initiatieven op de burgerparticipatie-agenda geweest. Hierdoor is er een voordeel van 120 duizend euro.

Evenementen binnenstad (V 84 duizend euro)

Als gevolg van corona hebben er minder evenementen plaats gevonden. Van het budget ad 300 duizend euro is 84 duizend euro niet besteed.

Overig (N 72 duizend euro)

Diverse overige kleine verschillen tellen op tot een nadeel van 72 duizend euro.

Risico's

Voor een totaal overzicht van de risico's zie Paragraaf 3: [Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#)

Ontwikkelingen

Voor een totaal overzicht van de ontwikkelingen zie Paragraaf 3: [Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#)

Programma 13: Algemene inkomsten en post onvoorzien

In dit programma verantwoorden we de inkomsten zoals het gemeentefonds, de belastingen, de rente reserves, dividenden en post onvoorzien.

Doelstelling en relevante beleidsnota's

Voor dit programma zijn geen relevante beleidsnota's.

Deelprogramma 13.1: Algemene inkomsten en post onvoorzien

We begroten onze onroerend zaakbelasting, de roerende zaakbelasting, de hondenbelasting, overige belastingen, het saldo van de financieringsfunctie, het gemeentefonds, de rente van reserves van voldoende omvang en de dividenden zo zorgvuldig mogelijk. In de tabel hieronder wordt per onderdeel de begroting en de gerealiseerde bedragen naast elkaar gezet.

Baten (bedragen x 1.000 euro)	Primitieve begroting 2021	Actuele begroting 2021	Jaarrekening 2021
Onroerend zaakbelasting	94.505	94.505	95.306
Roerende zaakbelasting	110	110	134
Hondenbelasting	1.115	1.115	1.217
Overige belastingen	2.274	2.274	544
Treasury	10.247	10.377	10.847
Gemeentefonds	557.569	598.903	618.382
Dividenden	1.640	1.640	1.553
Totaal Baten	667.460	708.924	727.983

Lasten	Primitieve begroting 2021	Actuele begroting 2021	Jaarrekening 2021
Compensatieregeling OZB	810	810	488
Post Onvoorzien	170	170	0
Kapitaallasten deelnemingen	124	124	138
Diverse (uitvoerings)lasten	2.904	2.904	2.605
Treasury	9.076	9.108	10.006
Te betalen Vpb	0	0	0
Totaal lasten	13.084	13.116	13.237
Totaal	654.376	695.808	714.746
Saldo Treasury	1.171	1.269	841

Voor een uitgebreide toelichtingen verwijzen we naar de volgende paragrafen:

- Voor belastingen verwijzen wij naar [Paragraaf 8: Lokale heffingen](#);
- Voor de rente-effecten en dividenden verwijzen wij naar [Paragraaf 5: Financiering](#);
- Voor het gemeentefonds verwijzen wij naar het onderdeel Financiën in dit programma.

Bijdrage verbonden partijen

- Bank Nederlandse gemeenten(BNG) NV

De inhoudelijke en financiële toelichting op de verbonden partijen staat opgenomen in paragraaf 6:

[Verbonden partijen.](#)

Wat heeft het gekost?

In dit onderdeel geven wij per deelprogramma een toelichting op de afwijking in de baten en de lasten > 250 duizend euro.

Deelprogramma (bedragen x 1.000 euro)	Primitieve begroting	Actuele begroting	Rekening 2021	Vershil
Lasten				
13.1 Algemene inkomsten en post onv	13.085	13.117	13.237	-120
13.1.1 Onroerend zaakbelasting	3.624	3.624	2.975	650
13.1.3 Hondenbelasting	90	90	118	-28
13.1.4 Overige belastingen	0	0	0	0
13.1.5 Saldo financieringsfunctie	9.076	9.108	10.006	-898
13.1.7 Post onvoorzien	170	170	0	170
13.1.9 Dividend	124	124	138	-14
Totaal Lasten	13.085	13.117	13.237	-120
Baten				
13.1 Algemene inkomsten en post onv	667.460	708.924	727.983	19.059
13.1.1 Onroerend zaakbelasting	94.505	94.505	95.306	801
13.1.2 Roerend zaakbelasting	110	110	134	24
13.1.3 Hondenbelasting	1.115	1.115	1.217	102
13.1.4 Overige belastingen	2.274	2.274	545	-1.730
13.1.5 Saldo financieringsfunctie	10.247	10.377	10.847	470
13.1.6 Gemeentefonds	557.569	598.903	618.382	19.478
13.1.8 Rente reserves	0	0	0	0
13.1.9 Dividend	1.640	1.640	1.553	-87
Totaal Baten	667.460	708.924	727.983	19.059
Totaal Saldo voor bestemming	-654.376	-695.808	-714.746	18.938
Reserve mutaties				
Totaal toevoegingen				
Totaal onttrekkingen				
Totaal saldo na bestemming	-654.375	-695.807	-714.746	18.939

Financiële toelichting

13.1 Algemene inkomsten en post onvoorzien	Lasten	Baten	Saldo
Afwijking	-120	19.059	18.938

Algemene uitkering (V 19,5 miljoen euro)

Het resultaat op de algemene uitkering gemeentefonds bedraagt 19,5 miljoen euro voordelig. Het voordelige resultaat betreft de optelsom van een aantal afwijkingen die hierna worden toegelicht:

Algemene uitkering 2019 (V 1,0 miljoen euro)

De definitieve gegevens over de totale belastingcapaciteit zijn bekend. De belastingcapaciteit blijkt lager dan aanvankelijk was geraamd. Deze bijstelling leidt voor ons tot een voordelige bijstelling van de verdeling van de middelen in het gemeentefonds van ruim 1 miljoen euro.

Algemene uitkering 2020 (V 17 duizend euro)

De septembercirculaire 2021 meldt een afname van de uitkeringsfactor met één punt door de actualisatie van gegevens over het aantal huishoudens naar (oudere) leeftijdsgroep. Dit is een nadeel van 271 duizend euro. Bijstelling van verschillende maatstaven leidt tot een positieve bijstelling van 288 duizend euro. Per saldo bedraagt het resultaat over 2020 17 duizend euro.

Landelijke ontwikkelingen (V 7,8 miljoen euro)

De begroting 2021 is gebaseerd op de meicirculaire 2020. In overleg met het Rijk is afgesproken om het accres te bevriezen op de stand van de Voorjaarnota 2020 van het Rijk. Om die reden is er geen sprake van een ontwikkeling in het accres. De opschalingskorting is in 2021 incidenteel geschrapt en leidt tot een voordeel van 2,4 miljoen euro. Doordat de ruimte onder het plafond van het BCF hoger is dan geraamd ontstaat een voordeel van 1,6 miljoen euro. Daarnaast is in de circulaire de uitkeringsfactor aangepast zodat de verdeling via de maatstaven en de middelen in het gemeentefonds op elkaar aansluiten. De ontwikkeling van de uitkeringsfactor heeft een positief effect van 3,8 miljoen euro. De landelijke ontwikkeling bedraagt per saldo 7,8 miljoen euro voordelig.

Plaatselijke ontwikkelingen (V 3,8 miljoen euro)

De algemene uitkering gemeentefonds wordt verdeeld via diverse verdeelmaatstaven. De inschatting van de maatstaven is geactualiseerd ten opzichte van de ramingen zoals die zijn opgenomen in de primitieve begroting 2021. Dit doen we op basis van actuele informatie zoals deze wordt verstrekt door het CBS en het ministerie van Binnenlandse Zaken. Per saldo betreft dit een actualisatie van 0,1 miljoen euro voordelig.

In 2020 is bij de resultaatbestemming het nadelige resultaat Afval verrekend met de algemene reserve zodat de ontvangen coronacompensatie in 2020 voor 0,4 miljoen euro vrijvalt ten gunste van de algemene middelen.

In de decembercirculaire 2021 zijn mutaties geweest met een totaalbedrag van 3,3 miljoen euro die vanwege het tijdstip waarop deze mutaties bekend zijn gemaakt niet meer verrekend konden worden met de betreffende programma's. Het betreft de volgende mutaties:

Bedragen x 1.000 euro		V/ N
Digitale voorzieningen	-91	N
Robuust rechtsbeschermingssysteem	339	V
Systeemleren	74	V
Versterking ondersteuning wijkteams	714	V
Impuls integraal werken	571	V
Jeugdhulp	251	V
Continuïteit van zorg-meerkosten	592	V
Kwaliteit bouw en woningtoezicht	148	V
Lokaal cultuuraanbod	699	V
Totaal	3.297	V

Integratie- en decentralisatie uitkeringen (V 6,8 miljoen euro)

In totaal hebben we in 2021 voor 164,5 miljoen euro aan integratie- en decentralisatie uitkeringen ontvangen (verspreid over 44 verschillende uitkeringen). Het grootste deel hiervan heeft betrekking op integratie-uitkeringen (zoals Beschermd wonen en Participatie). In 2021 is hiervoor 113,7 miljoen euro ontvangen. Andere grote

uitkeringen betreffen de decentralisatie-uitkering maatschappelijke opvang (21,7 miljoen euro) en de decentralisatie-uitkering voor vrouwenopvang (7,1 miljoen euro).

In de decembercirculaire 2021 zijn bij 12 decentralisatie- en integratie uitkeringen mutaties geweest die vanwege het tijdstip waarop deze mutaties bekend zijn gemaakt niet meer verrekend konden worden met de betreffende programma's. Het betreft de volgende mutaties (x 1.000 euro):

Bedragen x 1.000 euro	
Inkomstenderving gemeenten	223
Maatschappelijke opvang	3.596
Beschermd wonen	370
Vrouwenopvang	10
Participatie – SW bedrijven	692
Systeemleren	313
Personen met verward gedrag	345
Inburgering	30
Einde lening inburgeringsplichtig	55
Stedelijke vernieuwingsgebieden	100
Experiment gesloten coffeeshopketen	185
Ongeadresseerde briefstembiljetten	1
	5.920
Nog te ontvangen inkomstenderving	869
Totaal	6.789

De nog te ontvangen inkomstenderving gemeenten betreft de reeds toegezegde aanvullende compensatie voor inkomstenderving toeristen- en parkeerbelasting over 2020. Deze compensatie is bepaald op basis van de jaarrekening 2020 maar dit kon helaas niet meer worden betrokken bij de decembercirculaire 2021.

Dividend (N 101 duizend euro)

Dit nadeel heeft betrekking op het dividend van BNG over 2020. Ondanks de stijging ten opzichte van 2019 bleef het bedrag, mede door de coronapandemie, incidenteel achter bij de begroting.

Saldo financieringsfunctie (V 22 duizend euro)

Korte mismatchfinanciering (V 28 duizend euro)

In de begroting gingen wij uit van een totaal voordeel van korte mismatchfinanciering, dat wil zeggen tijdelijke financiering van vaste activa met kortlopende schulden, van 950 duizend euro. In werkelijkheid bedroeg dit voordeel 978 duizend euro, een voordelig verschil van 28 duizend euro.

Rente kasgeldleningen (V 213 duizend euro)

Voor kasgeldleningen was het geraamde percentage 0,0% en het werkelijk gerealiseerde gemiddelde percentage 0,5%, hetgeen leidde tot een voordeel van 213 duizend euro.

Rente langlopende leningen (V 457 duizend euro)

In de begroting gingen wij uit van een rentepercentage op nieuw aan te trekken langlopende leningen van 0,95%. In werkelijkheid bedroeg het gemiddelde rentepercentage 0,26%. Dit heeft tot een voordeel van 457 duizend euro geleid.

Rente vaste activa (N 299 duizend euro)

Doordat het gerealiseerde volume van de vaste activa lager lag dan het begrote volume was er op de rentetoerekening aan vaste activa sprake van een nadeel van 299 duizend euro.

Rente grondexploitaties (N 435 duizend euro)

Bij de rentetoerekening aan grondexploitaties was sprake van een nadeel van 435 duizend euro, veroorzaakt door de verplichte nacalculatie van de grondexploitatie-rente en een wijziging in de methodiek.

Overig Treasury (V 58 duizend euro)

Alle overige verschillen samen leidden tot een voordeel van 58 duizend euro. De ontvangen boeterente op algehele vervroegde aflossing van een aantal uitstaande woningcorporatieleningen vormt een belangrijke verklaring.

Correctie rente kapitaallasten BTW riolering (N 449 duizend euro)

De BTW over de rioleringsinvesteringen zijn ten onrechte geactiveerd. Dit is in de rekening 2021 gecorrigeerd door middel van een afboeking van de betreffende boekwaarden. Daarmee zijn ook de kapitaallasten over 2021 gecorrigeerd. De rentelasten zijn met 449 duizend euro verlaagd op het betreffende taakveld. Dat betekent voor de treasuryfunctie een incidenteel nadeel.

Onroerendezaakbelasting (V 801 duizend euro)

We realiseren een meeropbrengst OZB van 801 duizend euro. Dit wordt met name verklaard doordat de economische waarde van de woningen en bedrijven in de stad hoger uit valt dan ten tijde van de berekening van de tarieven werd voorzien. Op dat moment waren de taxaties van de woningen en bedrijven niet afgerond en voor het niet getaxeerde deel hebben we aannames gedaan. In werkelijkheid vallen de taxaties hoger uit.

Compensatie OZB in verband met herindeling (V 322 duizend euro)

Bedrijven in Haren en Ten Boer betalen na de herindeling fors meer OZB dan daarvoor. Daarom is voor deze bedrijven een compensatieregeling vastgesteld. Er hebben minder bedrijven gebruik van gemaakt dan verwacht, wat resulteert in een voordeel van 322 duizend euro.

Afdracht Fonds Ondernemend Groningen (V 298 duizend euro)

In 2021 is op alle niet-woningen een opslag van 6% op de OZB geheven ten behoeve van het Fonds ondernemend Groningen (F.O.G.) De afdracht aan het F.O.G. valt lager uit doordat de opslag van 6 % op gemeentelijk objecten niet wordt uitgekeerd aan het F.O.G. Hierdoor valt 298 duizend euro vrij.

Logiesbelasting (N 1,7 miljoen euro)

Als gevolg van de coronamaatregelen is het aantal overnachtingen sterk afgenomen. De inkomstenderving is 1,1 miljoen over 2021 en ruim 600 duizend euro over 2020. Op basis van de aangiftes die in 2021 zijn gedaan hebben we de verwachtingen met 1,7 miljoen euro neerwaarts bijgesteld. Dit bedrag wordt vanuit het Rijk gecompenseerd. Het tekort over 2020 is al ontvangen en maakt onderdeel uit van het resultaat op het gemeentefonds. Naar verwachting worden we in 2022 voor de overige 1,1 miljoen euro gecompenseerd.

Hondenbelasting (V 102 duizend euro)

In de begroting is geen rekening gehouden met de opbrengst van de honden in Haren en Ten Boer. Hierdoor hebben we een voordeel van 102 duizend euro.

Onvoorzien (V 170 duizend euro)

In de begroting is een bedrag van 170 duizend euro opgenomen als stelpost onvoorzien. Dit jaar is daarop geen claim gelegd. Het genoemde bedrag valt daarom vrij.

Overig (N 27 duizend euro)

Diverse overige kleine verschillen tellen op tot een nadeel van 27 duizend euro.

Risico's

Voor een totaal overzicht van de risico's zie Paragraaf 3: [Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#)

Ontwikkelingen

Voor een totaal overzicht van de ontwikkelingen zie Paragraaf 3: [Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#)

Programma 14: Overhead en ondersteuning organisatie

In het programma Overhead en ondersteuning organisatie zijn de baten en lasten opgenomen van de bedrijfsvoering van de gemeente Groningen. Dit gaat om de concernstaf, de concerndirectie en het shared service center (SSC, incl. kernvastgoed). Daarnaast wordt in dit programma de overhead van de gemeente Groningen verantwoord. Het beleid voor de bedrijfsvoering en de (wettelijke) indicatoren worden beschreven in [Paragraaf 9: Bedrijfsvoering](#).

De doelstelling(en) en relevante beleidsnota's van het programma staan hieronder. Via het menu hiernaast kom je bij de bijdrage van verbonden partijen, de deelprogramma's met bijhorende beleidsvelden, de financiën en de financiële risico's

Doelstelling en relevante beleidsnota's

Relevante ontwikkelingen

Voor de relevante ontwikkelingen verwijzen wij naar [Paragraaf 9: Bedrijfsvoering](#)

Deelprogramma 14.1: Overhead en ondersteuning organisatie

Vanaf 2017 moeten alle gemeenten in Nederland dezelfde definitie hanteren voor overhead en deze overhead op een plek binnen de begroting zichtbaar maken. Onder overhead wordt verstaan "Het geheel van functies gericht op de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces".

Deelprogramma's

- Overhead

14.1.1 Overhead

Vanaf 2017 verantwoorden wij in dit beleidsveld de totale overheadkosten van de gemeente Groningen. De beleidsmatige context is te vinden in [Paragraaf 9: Bedrijfsvoering](#).

Bijdrage verbonden partijen

Stichting Sociaal fonds Groningen

- De inhoudelijke en financiële toelichting op de verbonden partijen staat opgenomen in paragraaf 6: [Verbonden partijen](#).

Wat heeft het gekost?

In dit onderdeel geven wij per deelprogramma een toelichting op de afwijking in de baten en de lasten > 250 duizend euro.

Deelprogramma (bedragen x 1.000 euro)	Primitieve begroting	Actuele begroting	Rekening 2021	Verschil
Lasten				
14.1 Overhead en ondersteuning organisatie	118.906	125.091	124.059	1.032
14.1.1 Overhead	115.264	120.958	117.574	3.385
14.1.2 Ondersteuning organisatie	0	0	417	-417
14.1.3 Overige werken voor derden	3.642	4.133	6.069	-1.936

Totaal Lasten	118.906	125.091	124.059	1.032
Baten				
14.1 Overhead en ondersteuning organisatie	13.168	12.846	18.220	5.374
14.1.1 Overhead	10.007	9.185	13.336	4.150
14.1.2 Ondersteuning organisatie	0	0	220	220
14.1.3 Overige werken voor derden	3.161	3.661	4.664	1.003
Totaal Baten	13.168	12.846	18.220	5.374
Totaal Saldo voor bestemming	105.738	112.245	105.839	6.405
Reserve mutaties				
Totaal toevoegingen	169	169	169	0
Totaal onttrekkingen	126	159	159	0
Totaal saldo na bestemming	105.781	112.255	105.849	6.406

Financiële toelichting

14.1 Overhead en ondersteuning organisatie	Lasten	Baten	Saldo
Afwijking	1.032	5.374	6.406

Hervormingen (N 160 duizend euro)

Binnen programma 14 vallen hervormingen welke afkomstig zijn uit de begroting 2019 en 2020. Het resultaat bestaat uit de volgende onderdelen.

Verhoging dekkingsgraad tarieven

In de begroting 2019 is een bedrag van 400 duizend opgevoerd voor de maatregel verhogen dekkingsgraad tarieven. In 2021 hebben wij daarvan 300 duizend euro incidenteel en 20 duizend euro structureel gerealiseerd. Het resterende incidentele nadeel bedraagt daarmee 80 duizend euro.

Hardwaremiddelen ICT

Er is een stijging in de uitgifte van ICT middelen waarneembaar (onder andere iPads en laptops). Dit past binnen de visie om de medewerkers te voorzien van moderne ICT-voorzieningen. Een efficiëntere inzet van de ICT middelen zou evenwel moeten leiden tot lagere lasten. Deze beoogde besparing ad 80 duizend euro is niet gerealiseerd door het toenemen van thuiswerken en locatie-onafhankelijk werken.

Meerjarige projecten (V 3,3 miljoen euro)

Het voordelige resultaat op de meerjarige projecten bedraagt 3,3 miljoen euro. Onderstaande projecten in programma 14 zijn als meerjarige exploitatieprojecten aangemerkt door de raad. Budgetten hiervoor zijn beschikbaar gesteld over de gehele looptijd van deze projecten. Dit betekent dat er tussentijds over- of onderbestedingen kunnen ontstaan, maar dat er wel binnen het totale beschikbare budget wordt gewerkt.

Businesscase outsourcing ICT (V 2,5 miljoen euro)

In 2021 vertraagde de transitie van de generieke ICT naar Fujitsu waardoor 2,7 miljoen euro van het daarvoor bestemd projectgeld in 2021 niet is uitgegeven. Hiermee samenhangend werd 537 duizend euro van het projectbudget voor het onderdeel BC klant, project standaardisatie en rationalisatie, niet besteed. Daarnaast betekende de vertraging in de transitie dat 625 duizend euro aan taakstelling voor het project standaardisatie en rationalisatie niet in 2021 kon worden gerealiseerd en zijn er extra projectkosten gemaakt van 153 duizend euro. Het saldo van 2,5 miljoen euro schuift door naar 2022.

Revitalisering Stadhuis (N 378 duizend euro)

De kosten voor de revitalisering van het stadhuis zijn in 2021 378 duizend euro hoger dan begroot. Voorgaande jaren was er sprake van een overschot en in 2022 is nog budget beschikbaar.

Stadhuis tijdelijke huisvesting Radesingel (V 220 duizend euro)

Er zijn in 2021 geen kosten gemaakt voor de tijdelijke huisvesting Stadhuis. Deze kosten worden in 2022 gemaakt wanneer de verhuizing van de Radesingel naar het Stadhuis staat gepland.

Brandveiligheid (V 451 duizend euro)

In 2021 is gestart met het meerjarig uitvoeringsproject brandveilig gebruik gemeentelijke panden, er is in 2021 gestart met de inspectiewerkzaamheden aan de panden. De uitvoeringswerkzaamheden zijn voorzien vanaf 2022 en verder.

Transitie DIV (V 447 duizend euro)

Door vertragingen in het project als gevolg van onvoldoende personele capaciteit verschuiven de geplande activiteiten en werkzaamheden en de daaraan gerelateerde kosten naar 2022.

E-suite (V 97 duizend euro)

Het meerjarig project vervanging van de E-suite is in 2021 gestart. In 2021 is minder uitgegeven dan verwacht maar de verwachting is dat in 2022 nodig is wegens verschuiving van kosten in de tijd.

Facilitaire zaken (V 1,1 miljoen euro)

De schoonmaak-, vracht- en verzendkosten en kosten ten behoeve van openbaar vervoer, drankautomaten en printers zijn fors lager uit gevallen dan begroot, 895 duizend euro. Het voordeel is grotendeels corona gerelateerd. Bovendien zijn er minder kosten voor onderhoud gemaakt van 227 duizend euro.

ICT beheer en beveiliging (N 406 duizend euro)

Eenzijds heeft corona ervoor gezorgd dat we extra ICT dienstverlening hebben geleverd aan externe partijen wat een klein voordeel heeft opgeleverd, maar hebben we ook weer te maken gehad met een aantal onvoorziene kosten gekoppeld aan de migratie en het langer in de lucht houden van nog oude ICT systemen, tezamen een nadeel van 653 duizend euro. Als gevolg van corona zijn leveringsproblemen ontstaan waardoor duurdere laptops aangeschaft moesten worden met een hogere afschrijving en geeft een nadeel van 72 duizend euro. Verder is er een voordeel van 144 duizend euro ontstaan op diverse ICT onderdelen. Op I-beveiliging is sprake van een voordeel van 175 duizend euro doordat een deel van de personele inzet rondom I-beveiliging is gedaan ten behoeve van businesscase outsourcing ICT en zijn de daaraan gerelateerde lasten daar verantwoord. Totaal resulteert dit in een nadeel van 406 duizend euro.

Verzekeringen (N 300 duizend euro)

Bij verzekeringen is een nadeel ontstaan van 200 duizend euro door het verwerken van de eigen risico's bij schades. Verder is er een nadeel van 100 euro gerealiseerd door premiestijgingen en toename van verzekerde waarden.

Specifieke uitkering Sport (SPUK) (V 180 duizend euro)

De overhead valt via een mengpercentage voor een deel te verrekenen met het BTW-compensatiefonds. Door de regeling SPUK (specifieke uitkering) Sport valt het deel dat van de overhead toe te rekenen is aan de sport buiten het BTW compensatiefonds. Dit nadeel op de lasten wordt door deze uitkering gecompenseerd voor een bedrag van 180 duizend euro.

Mengpercentage BTW overhead (V 480 duizend euro)

Op basis van verdeelsleutels komt een deel van de overhead in aanmerking voor compensabele BTW. In 2021 is op deze verdeelsleutel een correctie doorgevoerd. Dit was niet begroot en resulteert daarmee in een voordeel van 480 duizend euro.

Vorming en opleiding (V 702 duizend euro)

Er is een voordeel van 702 duizend euro op vorming en opleiding in programma 14. Corona is hiervoor het grootste gedeelte de oorzaak van.

DOIB (V 434 duizend euro)

Een aantal projecten heeft een kleiner beroep gedaan op het budget voor DOIB, organisatie brede (door) ontwikkeling van dienstverlening, organisatieontwikkeling en innovatie bedrijfsvoering, omdat de kosten lager zijn uitgevallen dan begroot. Dit komt deels door een latere start van programma's wat veroorzaakt werd door de beschikbaarheid van personele capaciteit. Het gaat hierbij hoofdzakelijk om projecten op het gebied van financiën, HRM en facilitair.

Loonkosten WIZ (N 713 duizend euro; programma 1: V 713 duizend euro)

Bij Werk in Zicht, een regionaal samenwerkingsverband voor de arbeidsmarktregio Groningen, is in de loop van het jaar de formatie toegenomen. Omdat dit indirecte functies zijn, zijn deze kosten niet in deelprogramma 1.1 maar in deelprogramma 14.1 geland. Dit betekent dat we in deelprogramma 1.1 een voordeel van 713 duizend euro zien en op deelprogramma 14.1 een nadeel, per saldo neutraal.

Incidentele resultaten bedrijfsvoering (V 1,3 miljoen euro)

We hebben een incidenteel voordeel van 1,3 miljoen euro behaald op de bedrijfsvoering. Dit wordt vooral veroorzaakt door vacatureruimte en meer opbrengsten uit detacheringen op diverse onderdelen in de organisatie.

Friciekosten boventalligheid (V 279 duizend euro)

Er hebben dit jaar diverse mutaties op de reorganisatie voorziening plaatsgevonden. Er was sprake van een vrijval van 561 duizend euro wat met name wordt veroorzaakt doordat er medewerkers in de voorziening waren opgenomen die nu geen herplaatser meer zijn.

Buiten deze voorziening om zijn er nog kosten gemaakt voor herplaatsers in het kader Van werk naar Werk, bovenformatieve medewerkers en vertraging bij een aantal herkeuringen van de Werkhervatting Gedeeltelijk Arbeidsgeschikten (WGA) bij de uitvoerende externe partij. Dit resulteert in een tekort van 282 duizend euro. Per saldo bedraagt het voordeel op frictiekosten boventalligheid 279 duizend euro.

Vrijval voorziening casusregie GGD (V 220 duizend euro)

De reorganisatie casusregie GGD is afgerond, alle deelnemers hebben een nieuwe functie of de AOW leeftijd bereikt. Dat leidt tot een voordeel van 220 duizend euro.

Overige verschillen (N 10 duizend euro)

De overige verschillen tellen op tot een nadeel van 10 duizend euro.

Risico's

Voor een totaal overzicht van de risico's zie Paragraaf 3: [Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#)

Ontwikkelingen

Voor een totaal overzicht van de ontwikkelingen zie Paragraaf 3: [Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#)

Paragrafen

- 1. Integraal gebiedsgericht werken**
- 2. Duurzaamheid**
- 3. Weerstandsvermogen en risicobeheersing**
- 4. Onderhoud kapitaalgoederen**
- 5. Financiering**
- 6. Verbonden partijen**
- 7. Grondbeleid**
- 8. Lokale heffingen**
- 9. Bedrijfsvoering**

Paragraaf 1: Integraal gebiedsgericht werken

Gebiedsgericht werken is samen met het wijk- en dorp-wethouderschap een waardevolle werkwijze waarin we actief bijdragen aan de specifieke opgaven in wijken en dorpen en daarmee aan de ontwikkeling van de gemeente. Dit doen we dichtbij én met bewoners, ondernemers, instellingen en andere partners.

Activiteiten elders in deze begroting die passen bij deze aanpak hebben we gemarkeerd met .

Meer informatie over gebiedsgericht werken is terug te vinden op de [website van de Gemeente Groningen](#).

Opbouw paragraaf

Deze paragraaf kent een algemeen deel en zeven gebiedsprogramma's. In het algemene deel beschrijven we de inzet van een aantal gemeentebrede budgetten. Daarna benoemen we per gebied specifieke opgaven voor wijken en dorpen en formuleren we op basis hiervan de resultaten van het gebiedsprogramma. We onderscheiden zeven gebieden: [Centrum](#), [Oude Wijken](#), [Zuid](#), [Oost](#), [West](#), [Haren](#) en [Ten Boer](#). De financiële grondslag voor deze paragraaf is terug te vinden in [Programma 12 College en Raad](#).

Gemeente Groningen, indeling in zeven gebieden: Centrum, Oude Wijken, Zuid, Oost, West, Haren, Ten Boer

Wat wilden we bereiken?

Intensivering wijkvernieuwing

Met de wijkvernieuwing wilden we de vitaliteit en de draagkracht van de wijken verbeteren en de wendbaarheid en weerbaarheid van bewoners stimuleren. Daarbij hebben we een gezamenlijke opgave om te verduurzamen, de armoede-problematiek te verlichten en het wonen aantrekkelijker te maken voor kansrijke groepen. Dankzij de Regio Deal voor de noordelijke wijken en het Nationaal Programma voor het gebied Ten Boer en de wijken Beijum en Lewenborg zijn we bezig geweest met een hernieuwde Groninger wijkenaanpak en kunnen we een plus zetten op de versterkingsoperatie door wijk- en dorpsvernieuwing.

De Gemeente Groningen heeft in juli 2020 een Regio Deal gesloten met het Rijk over een hernieuwde Groninger wijkenaanpak voor 15 miljoen euro. Deze Regio Deal Groningen Noord geeft een impuls aan een samenhangend programma voor langjarige ontwikkeling van de noordelijke stadswijken. Een Groninger aanpak waarin we samen met bewoners en onze maatschappelijke partners werken aan het verkleinen van de sociaaleconomische achterstand van deze wijken. De noordelijke stadswijken waarvoor deze extra impuls beschikbaar is zijn Vinkhuizen, Paddepoel, Selwerd, Tuinwijk, Indische Buurt, De Hoogte, Professorenbuurt en de Oosterparkwijk. Om te voorkomen dat deze wijken, mede door de coronacrisis, (verder) wegzakken is een integrale aanpak hard nodig. We verbreden, intensiveren en versnellen de lopende wijkenaanpak en brengen meer samenhang aan tussen beleidssectoren, visie en projecten op straat-, buurt-, wijk- en stadsniveau. Hiermee kunnen we ook de huidige wijkvernieuwingsaanpak in de Hoogte en Indische Buurt en Selwerd naar een hoger plan tillen. Zie ook [Gebiedsprogramma Oude Wijken](#) en [Gebiedsprogramma West](#).

Mede door het lokaal programmaplan van Nationaal Programma Groningen (NPG) konden we extra prioriteit geven aan het realiseren van een plus op de versterkingsoperatie door wijk- en dorpsvernieuwing. Dit betreft het [gebied Ten Boer](#) en de wijken [Beijum en Lewenborg](#). Het NPG biedt de kans om de Groningse aanpak van wijk- en dorpsvernieuwing - in Beijum en Ten Boer reeds gestart - naar een hoger plan te tillen, te versnellen en meer te verbinden. We wilden dat gebiedsgericht aanpakken, waarbij verduurzaming en investeren in leefbaarheid essentieel zijn. Bewoners, de gemeente, de woningcorporaties, WIJ-teams, scholen, politie, ondernemers en andere partijen werken in de wijken en dorpen langdurig en innovatief samen. Aan een structurele en samenhangende aanpak van armoede, groen en buiten zijn, een veilige buurt, positief opgroeien en goed, duurzaam en gezond wonen voor iedereen. Fysieke ingrepen dragen bij aan het verstevigen van de sociale basis. Zodat iedereen tot zijn recht komt en op een gelijkwaardige manier kan deelnemen aan de samenleving.

De ontwikkeling van deze gebieden baart grote zorgen. In juni 2020 hebben we richting het kabinet, samen met veertien andere grote steden, gepleit voor een 'sociaal offensief' en daarmee voor een versnelling en intensivering van de aanpak in deze gebieden. Doel is een langdurige investering in een integrale aanpak van de veelheid aan problemen die samenkomen in deze wijken en de betreffende huishoudens. Deelname van het rijk kan bijdragen aan onze inzet op onder andere meer kansgelijkheid, verbetering van persoonlijke leefsituatie, evenwichtige wijken en beheersing van de overlast.

Doorontwikkeling Basismonitor en Wijkcompassen

Met onze wijkcompassen kunnen we inzoomen op de wijken en dorpen en brengen we verschillen duidelijk in beeld. Het wijkkompas is sterk uitgebreid tot meer dan 250 indicatoren. De laatste wijkenquête uit 2020 leverde een respons op van ruim 23.000 bewoners. Deze gegevens zijn verwerkt in de wijkcompassen en zijn in 2021 gepubliceerd. De nieuwe wijkcompassen worden ontsloten via de [basismonitor](#).

StadDoetMee: democratisering en participatie

We wilden intensief samenwerken met bewoners aan de wijk- en dorpsagenda's, zo willen we investeren in een beter en democratischer proces waarin we de verschillende belangen vroegtijdig op tafel krijgen en een plek geven. Met StadDoetMee bieden we een fundament voor nieuwe vormen van samenwerking met én tussen bewoners om de (wijk- en dorps)democratie te versterken. We wilden daarbij investeren in innovatieve vormen van participatie en experimenteren met nieuwe methoden van lokale (directe) democratie. Dit doen we op het niveau van de buurt, wijk of dorp, maar ook op stedelijke schaal. Zo zijn al een kinderburgemeester en raad van

kinderen aangesteld. We beogen zo meer betrokkenheid van bewoners bij elkaar en de buurt/het dorp te creëren. Ook beogen we dat er meer en andere bewoners actief worden en dat bewoners en gemeente samen gedragen beslissingen nemen over de woon- en leefomgeving. We verleggen onze focus van inspraak naar samenspraak. We wilden ook inzetten op de democratische kwaliteit van de processen die we als gemeente zelf organiseren: met aandacht voor inclusie, transparantie, zeggenschap, democratische vaardigheden, deliberatie en checks and balances. We wilden meer en andere mensen op een betere manier betrekken, zoals met online participatie. We werken daarom aan de democratische en samenwerkingsvaardigheden van ambtenaren, met de Factor C (communicatie) en Factor P (participatie). Het Groningse Participatie-werkboek is de leidraad voor initiatiefnemers, ontwikkelaars en gemeente. Daarmee komen we ook tegemoet aan de nieuwe eisen die de Omgevingswet aan ons stelt.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Intensivering wijkvernieuwing

- In 2021 hebben we de uitvoeringsprogramma's voor de wijkvernieuwing geactualiseerd en hebben we daaraan gekoppeld het uitvoeringsprogramma voor de Regiodeal aan de gemeenteraad aangeboden. In Lewenborg zijn we gestart om samen met de bewoners en andere belanghebbenden ook een wijkvernieuwingplan te maken. In de wijkvernieuwingwijken zijn we doorgegaan met het realiseren van de projecten, ook al heeft corona her en der voor vertraging gezorgd. Enkele voorbeelden: in Selwerd wordt nu volop gewerkt aan de openbare ruimte en de sloop en nieuwbouw van honderden woningen en in de Wijert is de planvorming voor sloop/nieuwbouw van woningen van de Huismeesters verder uitgewerkt. In Beijum is de omgevingsvergunning voor de nieuwbouw van de woningen door Patrimonium op de voormalige Doefmatlocatie in voorbereiding. Samen met de woningcorporaties en WIJ wordt gewerkt aan een gezamenlijke ambitie en langetermijnvisie voor plein Oost. In de Indische Buurt / De Hoogte hebben we onderzocht hoe de wijk kan worden vergroend en zijn onder de vlag van Mooie Wijken veel projecten gericht op kinderen en leefbaarheid geïnitieerd;
- Met de Regiodeal-middelen hebben we, mede op initiatief van de bewoners, de openbare ruimte rondom de Caspomor flats aangepakt, is gestart met de realisatie van de Michi-noeki in de Oosterparkwijk en hebben we onze inzet in het kader van de veiligheidsaanpak geïntensiveerd. Tot slot is Wijkmakers succesvol uit de startblokken gekomen: een plek waar leren en ontmoeten centraal staat.

StadDoetMee: democratisering en participatie

- Het afgelopen jaar hebben we de methode Factor P, participatie, verder uitgewerkt en beproeft in de praktijk bij een aantal op te starten projecten;
- We hebben verdere invulling aan online democratisering via De Stem van Groningen gegeven. In coronatijd bleek dit een goed alternatief voor fysieke bijeenkomsten. Het is onder andere ingezet in Ten Boer en Haren;
- Met de uitvoering van het Gronings Model voor wijk- en dorpsdemocratie sluiten we aan bij bestaande gesprekken over de invloed van inwoners op hun directe leefomgeving. We zijn de verkenning gestart in de Rivierenbuurt, Harense dorpen en Hoogkerk. Hierbij wordt ook de herijking van het convenant met de bewonersorganisaties besproken.
- We hebben de Raad van Kinderen geëvalueerd waarbij gekeken wordt naar de toekomst van Jongerenparticipatie in de gemeente Groningen. Dit hebben we ingebracht in de pilot 'Democratie en Jongeren' van de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG).
- We hebben de mogelijkheid onderzocht voor het oprichten van een Steunpunt Wooncoöperaties (motie Wooncoöperaties).;
- We hebben samen met bewonerscoöperatie GoeieBuurt uit de Korrewegwijk-De Hoogte de omgekeerde Right to Challenge (R2C) verkend.

Conclusie

Zie voor de financiële toelichting van dit onderdeel deelprogramma 12.2 [Gebieds gericht werken](#).

Centrum

Wijken en buurten

Binnenstad, Binnenstad-Oost, A-Kwartier, Binnenstad-West, Hortusbuurt, Ebbingekwartier, Universitair Medisch Centrum Groningen, Hoofdstation en omgeving. De sociale voorzieningen van WIJ-Groningen zijn georganiseerd in WIJ Schilderswijk/Centrum.

Wat wilden we bereiken?

We wilden de binnenstadvisie herijken en het uitvoeringsprogramma Ruimte voor Jou daarop aanpassen. Met het uitvoeringsprogramma verbeteren we het verblijf- en woonklimaat van de binnenstad. We wilden het aantal geparkeerde fietsen terugdringen en zoeken naar meer stallingsruimte. Veilig uitgaan in de binnenstad is een belangrijk speerpunt. We wilden het verblijfsklimaat voor de voetganger en fietser verbeteren. En we wilden maatregelen treffen om de binnenstad te vergroenen, zodat de oplopende temperaturen in de binnenstad getemperd kunnen worden.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- Over de aanpak van de Nieuwe Boteringstraat is in oktober een besluit genomen en kan volgend jaar worden uitgevoerd;
- Er zijn extra voorzieningen getroffen ten behoeve van de handhaving van de openbare orde om overlast terug te dringen en veiligheid te vergroten bij het Noorderplantsoen en stadsstrand;
- Mede met een bijdrage uit het Wijkwethoudersbudget is het mogelijk geworden aan te sluiten bij een initiatief in binnenstad-oost en wordt het nieuwe buurthuis annex broedplaats in 2022 in gebruik genomen;
- Voor het klimaat-adaptief inrichten van het Damsterplein is een subsidieaanvraag ingediend bij het Europese LIFE programma. We willen dit project met de inbreng van omwonenden verder uit gaan werken;
- We hebben onze ondernemers in de binnenstad ondersteund met het toepassen van de coronamaatregelen. Dit hebben we opgepakt binnen het platform Binnenstadmanagement, waarin de Groningen City Club, Koninklijke Horeca Nederland en de Centrale Vereniging voor de Ambulante Handel en de politie zijn vertegenwoordigd.

Conclusie

Er is veel aandacht geweest rondom de coronaproblematiek voor zowel de bewoners als de ondernemers. Daarnaast hebben de leefbaarheid en het verblijfsklimaat voor het centrum verbeterd.

Zie voor de financiële toelichting van dit onderdeel deelprogramma 12.2 [Gebieds gericht werken](#).

Oude wijken

Wijken en buurten

Noorderplantsoenbuurt, Oranjebuurt, Schildersbuurt, Kostverloren, De Hoogte, Indische buurt, Professorenbuurt, Oosterparkwijk, Woonschepenhaven. In dit gebied zijn drie WIJ-teams actief: WIJ Schilderswijk/Centrum, WIJ Korrewegwijk en WIJ Oosterparkwijk.

Wat wilden we bereiken?

De Indische Buurt en De Hoogte zijn de wijkvernieuwingswijken in dit gebied. Hier hebben we speciale aandacht voor het kindvriendelijker maken van de wijken. Voor de noordelijke wijken in Groningen (waaronder De Hoogte, Indische buurt, Professorenbuurt en Oosterparkwijk) is een Regio Deal Groningen Noord gesloten met het rijk. We streven ernaar om de brede welvaart en algemene leefbaarheid in Groningen Noord over 10 jaar dichterbij het stedelijk gemiddelde te brengen. We werken aan drie inhoudelijke actielijnen. In de actielijn Maatschappelijk meedoen verlagen we met uitnodigende publieke ruimtes de drempel om contact te maken en samen te komen. Op deze plekken wilden we inzetten op werk in de wijk, zoals de ontwikkeling van wijkbedrijven in de Indische

buurt en De Hoogte en de Michi-Noeki's in de Oosterparkwijk. In de actielijn Prettig en veilig samenleven wilden we anonimiteit in de wijken tegengaan, door het stimuleren van persoonlijke ontmoetingen. We willen dat lokale, multidisciplinaire teams per straat of netwerk onderzoeken wat er nodig is voor een prettige en veilige leefomgeving. Tenslotte willen we dat kinderen die opgroeien in deze wijken dezelfde mogelijkheden en kansen krijgen als ieder ander kind.

Met de Stratenaanpak hebben we de sociale opgave in Kostverloren in beeld. We willen hiermee stapeling van problematiek voorkomen en met snelle oplossingen de sociale cohesie versterken. In de Schildersbuurt, Plantsoenbuurt en Oranjebuurt hebben we aandacht voor de schaarse openbare ruimte en het prettig samenleven tussen studenten en stadgers. We wilden bewoners hierbij zelf de keuze laten maken bij initiatieven uit de wijk.

De leefkwaliteit in de Oosterhamrikzone staat voorop. Een autoverbinding komt pas in beeld als alternatieven niet voldoen en alleen dan als de negatieve effecten van een autoverbinding in de omgeving substantieel kunnen worden opgevangen. Voor het prettig samenleven in straten, buurten en wijken zijn een aantal randvoorwaarden nodig zoals ontmoetingsplaatsen, activiteiten en voorzieningen voor kinderen en volwassenen. Dit wordt ook wel de sociale basis genoemd. Het beleidskader dat daarvoor in 2020 is vastgesteld wilden we gebiedsgericht samen met bewoners en organisaties uitwerken. Met passende schoolgebouwen wilden we effecten van armoede en kansongelijkheid verkleinen en hiermee segregatie tegengaan.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- We hebben het wijkvernieuwingsplan Mooie Wijken uitgevoerd;
- We hebben de ontwerpen gemaakt voor de Boomhut van Lukas, de winnaar van de Kinderwijkstemdag;
- Het realiseren van een stevige groenstructuur langs het spoor heeft vertraging opgelopen. We starten de werkzaamheden in 2023;
- Voor de aanpak van de Floresstraat hebben we het projectplan opgesteld. We hebben al wel voetgangersoversteekplaatsen gerealiseerd in de Floresstraat en de Molukkenstraat, een grote wens vanuit de aanpak Kinderdromen;
- Er is op elke school in de Korrewegwijk een multidisciplinair kindteam gestart. En er is een huiskamer gestart voor gezinnen met kinderen tot vier jaar. Om eerder en dus preventief kinderen in beeld te hebben;
- Drie wijkbedrijven en Wijkwerkzaken zijn in de Indische buurt / De Hoogte gestart;
- We zijn gestart met de projecten De Hoogte Schuldenvrije wijk en Kleine Schulden;
- U en de buurt in de Indische buurt en De Hoogte is weer uitgevoerd door bewonerscoöperatie Goeie Buurt;
- We hebben geïnvesteerd in de verlengde schooldag op de scholen in de Korrewegwijk en Oosterparkwijk;
- We hebben geïnvesteerd in de huisvesting van basisscholen: de nieuwbouw van IKC Borgman Oosterpark is opgeleverd;
- De voorbereidingswerkzaamheden van de eerste MichiNoeki zijn uitgevoerd, tevens is de 0-meting in het meerjarig onderzoek naar dit concept uitgevoerd;
- In de Oosterparkwijk hebben we de plannen uitgewerkt voor de transformatie van de Siebe Jan Boumaschool naar een nieuw wijkcentrum, 'bij Van Houten' opent formeel in april 2022;
- We hebben gesprekken gevoerd over de doorontwikkeling van zeggenschap in de Oosterparkwijk op het gebied van armoede, in Coronatijd zijn hier nog geen concrete resultaten bereikt;
- We hebben de Stratenaanpak Kostverloren afgerond, we investeren in 2022 in de speeltuin en de winkelstrip; In de Oranjebuurt zijn we gestart met een Stratenaanpak;
- In Coronatijd hebben bewoners in Oude Wijken slechts een kleine rol gespeeld in het opstellen van de leidraad openbare ruimte. Zie [Programma 9: Kwaliteit van de leefomgeving](#). In de Schilderswijk werken we in 2022 een lokale versie uit gericht op de pleinen in de wijk;
- In de Schildersbuurt is een onderzoek uitgevoerd en is een projectleider gestart om samen met bewoners maatregelen te bedenken tegen geluidsoverlast;

- De gemeenteraad heeft besloten om een voorlopig ontwerp uit te werken voor de Oosterhamrikzone, dat uit gaat van een verlegging van de busbaan naar de Vinkenstraat en een nieuwe oeververbinding over het Van Starckenborghkanaal in het verlengde van die Vinkenstraat. Zie [Programma 7. Verkeer](#);
- De gemeenteraad heeft besloten om de planuitwerking voor de herinrichting van de Korreweg als fietsstraat te starten. Zie [Programma 7. Verkeer](#);
- Met het wijkwethoudersbudget hebben we vele initiatieven en verzoeken uit de wijken gefinancierd.

Conclusie

Met de Regiodeal Groningen Noord hebben we niet alleen een impuls kunnen bewerkstelligen in de projecten en plannen die al op ons programma stonden. Ook geven we hiermee een impuls aan verschillende partijen en organisaties in de wijken om verder te professionaliseren. Bovendien geven de drie actielijnen duidelijke doelstellingen die we willen bereiken: meedoen, leefbaarheid en kansen voor kinderen. Ook andere projecten in onze wijken krijgen deze focus en worden geprofessionaliseerd, bijvoorbeeld de communicatie- en duurzaamheidsplatforms in de Oosterparkwijk. In Coronatijd zijn verschillende processen in de wijken niet gestart omdat de ontmoeting en het goede gesprek belangrijker zijn dan snelle resultaten. De aandacht voor de openbare ruimte is echter des te groter geweest. Er zijn veel kleine verkeersmaatregelen op verzoek van bewoners genomen. In de Schildersbuurt is de Jozef Israëlsstraat aangepakt. In de Plantsoenbuurt zijn veel kleine maatregelen getroffen. In De Hoogte en de Plantsoenbuurt zijn we gestart met werkzaamheden aan de nutsvoorzieningen, verschillende straten zijn en worden heringericht. In de Oosterparkwijk is het gebied rond de Florakade verkeersveiliger ingericht, zijn verschillende pleinen samen met bewoners opgeknapt en zijn er nieuwe sport- en beweegplekken bij gekomen.

Zie voor de financiële toelichting van dit onderdeel deelprogramma 12.2 [Gebieds gericht werken](#).

Zuid

Wijken en buurten

Zeeheldenbuurt, Badstratenbuurt, Laanhuizen, Grunobuurt, Rivierenbuurt, Herewegbuurt, Oosterpoort, Corpus den Hoorn, Hoornse meer, Hoornse Park, Piccardthof, De Wijert, De Wijert-Zuid, Helpman, Coendersborg, Villabuurt, De Linie, Europapark, De Meeuwen, Klein Martijn.

Wat wilden we bereiken?

In nauwe samenspraak met bewoners, scholen, woningcorporaties, ondernemers en andere partijen in de wijk is een integrale strategie en bijbehorend wijkprogramma opgesteld uitmondend in Wijkdeal de Wijert. Hierin worden oplossingsrichtingen aangedragen op het gebied van: meedoen en samen zijn; groen en buiten zijn; verkeer en veiligheid en bouw en duurzaamheid. Concreet betekent dit onder meer dat we in De Wijert in 2021 gezamenlijk met alle betrokkenen in wilden zetten op maatregelen ten behoeve van positieve gezondheid en zelfredzaamheid, het uitbouwen van het bewonersbedrijf, beheer van groen door middel van een leer-/werktraject via SWO, het realiseren van verkeersmaatregelen ten behoeve van veiligheid en leefbaarheid, verduurzaming van de bebouwde omgeving samen met corporaties en bewoners en start van herontwikkeling (sloop/nieuwbouw) in delen van de wijk. Hier uitvoering aan geven draagt bij aan versterking van de sociale cohesie in de wijk en het vergroten van de draagkracht in de wijk. Op de Werkplaats Wijkdeal de Wijert worden de visies samengesteld, plannen bedacht en tot uitvoering gebracht.

Samen met belanghebbenden wilden we in Corpus den Hoorn en Hoornse Wijken een agenda samenstellen die als routekaart van de wijk zou kunnen dienen. Binnen dit proces wilden we de verbinding tussen partijen en initiatieven stimuleren. De resultaten van de wijkvernieuwing in Corpus willen we daarmee bestendigen en afglijden voorkomen en verbeteren waar nodig. Het Stadspark is het grootste park van de stad. Onze Raad is een nieuwe visie op het Stadspark toegezegd op basis van de uitgangspunten van de visie uit 2006. Gezamenlijk met het [Programma 9: Kwaliteit van de Leefomgeving](#) wilden we onder andere inzetten op het versterken van de biodiversiteit in het park.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- Wijkdeal De Wijert is één van de vijf democratische experimenten. Op grond van de, veelal digitale, bewonersbijeenkomsten is er uitvoering gegeven aan meerdere groenprojecten, kunst en cultuurobjecten, verkeerskundige maatregelen, buddy trajecten en andere co-creaties met bewoners en organisaties;
- De Wijert is ook een Wijkvernieuwingswijk met een agenda die nauw verweven is met die van de Wijkdeal. Dit heeft onder meer geresulteerd in de uitbreiding van het participatie- en communicatietraject Aardgasvrij klaar De Wijert met bewonersavonden en klankbordgroepen;
- Er is een start gemaakt met het ontwerpen van bouwdoos openbare ruimte voor De Wijert;
- Er is een koppelkans gecreëerd door het accommodatiebeleid Zuid te vervlechten met de noodgedwongen verhuizing van de Wijkdeal. Door de inhuizing in de MFC De Wijert wordt gewerkt aan een bruisende centrumlocatie in de wijk;
- De rivierenbuurt is meegenomen als pilot in het Gronings model voor wijk en dorpsdemocratie;
- We hebben de leefstraat initiatieven, project buurtcentrum 'de Stroming', zomeractiviteiten Helpman, de Wijert en Corpus den Hoorn en het vervoersproject de Buurtvlinder in Rivierenbuurt, Helpman, Grunobuurt, de Wijert en Corpus den Hoorn ondersteund;
- We hebben een bijdrage geleverd aan Schilderwerk Poortershoes, Verduurzaming MFC de Wijert, Herinrichting speeltuin Oosterpoort, Verkeersmaatregelen Helpman, Realisering sport/speelplek Helpermaar en de Beveiliging de Wiardt;
- Na vaststelling van de nota Stadspark, park voor de stad is gezocht naar een parkregisseur en het invulling geven aan de te vormen adviescommissie. De uitvoering van het versterken van de biodiversiteit in het Stadspark wordt in 2022 opgepakt. Daarom heeft de raad besloten tot het beschikbaar houden van het daarvoor uitgetrokken budget van 285 duizend euro.

Conclusie

We hebben het afgelopen jaar een goede mix weten te vinden tussen het aansluiten bij initiatieven vanuit de samenleving en het aangaan van de dialoog op basis van de uitkomsten van de basismonitor van de gemeente. Hieruit zijn verschillende concrete initiatieven tot uitvoering gebracht, maar ook is er de basis gelegd om in samenspraak met de inwoners meer vat te krijgen op de inhoud van een meerjarige agenda voor een aantal wijken. De koppeling met gegevens die vanuit de WIJ-organisatie nog beschikbaar komen is hierbij van grote waarde.

Zie voor de financiële toelichting van dit onderdeel deelprogramma 12.2 [Gebieds gericht werken](#).

Oost

Wijken en buurten

Beijum, Noorderhoogebrug, De Hunze, Van Starckenborgh, Drielanden, Ruischerwaard, Zilvermeer, Lewenborg, Oosterhoogebrug, Ulgersmaborg, Noorddijk, Ruischerbrug, Middelbert, Engelbert, Euvelgunne, Meerstad. Dit gebied heeft twee WIJ-teams: WIJ Beijum en WIJ Lewenborg.

Wat wilden we bereiken?

Met de integrale aanpak van wijkvernieuwing in Beijum en Lewenborg wilden we structurele maatregelen die daadwerkelijk een verschil maken ontwikkelen. Dit wilden we richten op het doorbreken van intergenerationele armoede, het voorkomen van achterstanden bij de jeugd en het realiseren van twee aantrekkelijke toekomstbestendige wijken. Voor beide wijken wilden we in het kader van het Nationaal Programma Groningen een apart meerjarenprogramma opstellen dat zich richt op een aantal thema's: gezonde en kansrijke generatie, toekomst met perspectief, versterken van de sociale basis, levensloopbestendige wijk en aantrekkelijke gezonde en veilige wijk. We wilden hierbij aansluiten bij het wijkvernieuwingsplan Beijum en het integraal wijkplan Lewenborg XL en gestarte (bewoners) initiatieven in beide wijken. In Lewenborg en Beijum werkten

cultuuraanagers gezamenlijk met bewoners aan het versterken van kunst en cultuur in de wijk, met als doel om de sociale cohesie en gemeenschapsvorming te versterken.

In de dorpen en overige wijken wilden we bewonersorganisaties ondersteunen bij vraagstukken rondom verkeersveiligheid, bijdragen aan aantrekkelijke speelvoorzieningen en bewonersinitiatieven rondom groenvoorzieningen en ondersteunen en faciliteren bij het behoud van accommodaties. Er werd gewerkt aan een plan voor de Eemskanaalzone en aan de uitvoering van de visie op voorzieningen in Meerstad. Voor het Kardingengebied was ook een ontwikkelingsvisie in de maak, waarin we het gebied wilden aansluiten op de omliggende wijken. Op initiatief van het Groninger Landschap werd gezamenlijk met de gemeente en bewoners gewerkt aan een visie en plan om de Hunze zichtbaar te maken. Voor alle gebieden hebben we ingezet op het versterken van bewonersparticipatie en ondersteunen van bewonersinitiatieven.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- We hebben de wijkvernieuwing in Beijum en Lewenborg verder (door)ontwikkeld en uitgevoerd. Zo is er gezamenlijk met Patrimonium en in afstemming met bewoners gewerkt aan de plannen voor de herontwikkeling van de voormalige Doefmat locatie; de Godekenheerd is opgeknapt en er wordt gewerkt aan de plannen voor de Grevingaheerd; bij het Trefpunt is een beweegtuint/buitenfitness ontwikkeld. Hier wordt ook les gegeven aan inwoners die anders niet zo snel deelnemen aan beweegactiviteiten; het project Kansrijk Oost blijft succesvol, deelnemers stromen door naar een opleiding, vrijwilligerswerk of betaald werk; scholen, kinderopvang en Wij hebben samen met de gemeente plannen ontwikkeld voor de Verlengde Schooldag; Sterk Netwerk Beijum heeft verschillende bijeenkomsten met thema's uit het sociale programma georganiseerd. Steeds meer partijen weten elkaar via Sterk Netwerk Beijum te vinden;
- In Lewenborg is op basis van de input van bewoners en andere betrokkenen samen met de organisaties in de wijk gewerkt aan een visie die de basis vormt van de wijkvernieuwing;
- Het integraal pedagogisch wijkplan Lewenborg XL "Samenwerken aan een Vreedzame wijk" 2019-2022 wordt gefaciliteerd, onder andere door het inzetten van extra jongerenwerk in Lewenborg. Deze inzet richtte zich op het meer aanwezig zijn op straat, aanwezig zijn op scholen en het organiseren van activiteiten en bijeenkomsten voor en met jongeren;
- Een groep inwoners en beroepskrachten hebben gesprekken gevoerd met buurtbewoners (bijv. in Mercator) over hoe zij in de wijk wonen, zich er thuis voelen en meedoen. Op basis hiervan zijn, samen met inwoners, gerichte verbeteracties ondernomen;
- Er zijn enkele babbelbanken gerealiseerd en er zijn in 4 Heerden in het kader van de Lief en Leedstraten gangmakers aangewezen;
- In samenwerking met 'Bij Vrijdag' is ingezet op het versterken van het cultuurprogramma in Beijum en Lewenborg. Zo is er 'bewegen op muziek' georganiseerd zodat mensen konden bewegen op de straat en op hun balkons en was er de kaartenactie "Groeten met Vleugels";
- DE MEER-dorpen hebben een dorpsvisie ontwikkeld;
- In Beijum staat een weggeefkast met verzorgingsproducten, waaronder menstruatieproducten
- In Lewenborg zijn Golvend Lewenborg en de Scheepsraad opgegaan in één nieuwe organisatie: BeWonersPlatform Lewenborg;
- Er zijn gesprekken gevoerd met omwonenden en betrokkenen over de plannen en wensen rondom het plan van de Hunze;
- In Karding is in september een buitenfitnesslocatie geopend. Geïnteresseerden konden hier in de eerste maanden gratis deelnemen aan sportlessen.

Conclusie

Corona heeft invloed gehad op (de voortgang van) projecten maar ook op de contacten en samenwerking in het gebied. Er konden minder bijeenkomsten en activiteiten worden georganiseerd en vergaderingen vonden vaker online plaats en dat heeft invloed gehad op contacten met bijvoorbeeld vrijwilligers, organisaties en inwoners. Dat

vraagt aandacht in 2022. Ook moeten we aandacht houden voor de kwetsbaarheid van sommige organisaties omdat er onvoldoende vrijwilligers zijn. Hierdoor rust een grote verantwoordelijkheid op de schouders van de bestaande groep vrijwilligers.

Er gebeurt veel in Oost. Zowel op het gebied van grote plannen en projecten (nieuwbouw, herontwikkeling en beheer) als ook op (kleinere) activiteiten en initiatieven. Veel bewoners zijn actief in en voor hun eigen omgeving. Samen werken ze aan het versterken van de sociale en fysieke leefomgeving. Dit wordt gedaan aan de hand van allerlei initiatieven en activiteiten. Zo ligt er een mooie nieuwe dorpsvisie, zetten inwoners zich in voor meer bewegen in het gebied en zijn er kunstroutes georganiseerd in het kader van 50 jaar Lewenborg. Ook hebben verschillende inwoners zich ingezet voor asielzoekers die een tijdelijke woonlocatie hebben bij de noodopvang aan de Driebondsweg, De wijkvernieuwing krijgt steeds meer vorm door nieuwe en reeds gerealiseerde plannen en projecten.

Zie voor de financiële toelichting van dit onderdeel deelprogramma 12.2 [Gebieds gericht werken](#).

West

Wijken en buurten

Hoogkerk, Gravenburg, Leegkerk, Reitdiep, Dorkwerd, De Held, Buitenhof, Vinkhuizen, Selwerd, Paddepoel, Tuinwijk. In het gebied opereren drie WIJ-teams: WIJ Hoogkerk, WIJ Vinkhuizen en WIJ Selwerd.

Wat wilden we bereiken?

Voor de noordelijke wijken in Groningen (waaronder Selwerd, Paddepoel en Vinkhuizen) is de Regio Deal Groningen Noord gesloten met het Rijk. Ambities willen wij daardoor versneld of meer in samenhang tussen wijken uitvoeren. Door plannen van de woningcorporaties heeft de fysieke verbetering van Selwerd een stevige plek ingenomen in de wijkontwikkeling. Healthy Ageing vormt de rode draad en duurzaamheid en energietransitie vormen de kans om in Selwerd sociale achterstanden om te buigen in een sprong vooruit. Er wordt in de uitvoering van alle plannen gekeken naar een combinatie met sociale interventies. Het Wijkbedrijf is de plek waar we vorm geven aan de armoedeaanpak en de opstap naar werk. Rondom het winkelcentrum ligt de komende jaren de meest integrale opgave voor Paddepoel: een vitaal hart, met een aantrekkelijk winkel-, woon- en verblijfsklimaat voor jong en oud. Hierbij wordt bijzondere waarde gehecht aan een groene en autoluwe inrichting. We willen hier samen met co-creatie Paddepoel verder aan werken. Leefbaarheid, klimaatadaptatie en energietransitie zijn belangrijke opgaven die we ook samen met de wijk willen aanpakken. In Vinkhuizen werkten bewoners, WIJ-team en gemeente verder samen onder de noemer 'Vinkhuizen laat niet los'. De zorgen over de sociaaleconomische situatie en het veiligheidsgevoel vormen daarin een speerpunt. Ook wilden we, naast Paddepoel, ook in Vinkhuizen gericht met een stratenaanpak aan de slag. De wijkinitiatieven aan de Travertijnstraat worden elders in de wijk gehuisvest, mogelijk in de vorm van wijkbedrijf.

In Reitdiep, De Held, Gravenburg en de Buitenhof wilden we onderzoeken of we de bestaande betrokkenheid en verantwoordelijkheid voor zowel stedelijke opgaven als wijkopgaven bijeen kunnen brengen. In deze wijken vormen verkeersvraagstukken een prominent aandachtspunt. De start van de ontwikkeling van 'De Held 3' geeft mogelijkheden om de uitgestelde verkeersstructuur in dit gebied af te maken en te kijken naar het voorzieningenniveau. Hoogkerk neemt zelf veel initiatief op het gebied van sport, recreatie en verkeer, openbare ruimte en duurzaamheid. We brengen dit in gesprek en co-creatie samen met de belangen van de gemeente. Samen met bewoners, ouders, scholen en het WIJ-team richtten we ons op het verminderen van overlast door jeugd en het vergroten van de eigen verantwoordelijkheid en zelfredzaamheid.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- Op alle actielijnen van de regiodeal zijn projecten in uitvoering gekomen. Van gezamenlijke scholing op gebied van veiligheidszorg van WIJ, Politie en Stadstoezicht en vroegsignalering op basisscholen tot

volumestudie nieuwbouw Bisschop Beckersschool en de invoering van de verlengde schooldag op alle scholen in het gebied. Van het “de wijk de wereld” cultuurfestival in Vinkhuizen tot de realisering van een geheel nieuw park in Paddepoel op een locatie waar voorheen overbodig geworden asfaltwegen lagen;

- Met de daadwerkelijke inrichting van multidisciplinaire teams hebben we door personeelsgebrek nog geen start kunnen maken, wel is gestart met de opleiding van deelnemers aan deze teams;
- Binnen de wijkvernieuwing Sunny Selwerd werken we ook op basis van Social Return on Investment (SROI). Bij de aanbesteding van werkzaamheden aan de Mispellaan vervullen enkele wijkbewoners rollen als cateraar en bouwsteward;
- Het project HO2 (Hulp en ondersteuning bij opleiding) is uitgebouwd, ruim 40 mensen krijgen begeleiding bij het zoeken en/of volgen van een opleiding;
- Het Wijkbedrijf Selwerd heeft zich in 2021 gericht op het herijken van haar doelstelling en koers. Hierbij is een extern onderzoek naar de maatschappelijke kosten en baten ondersteunend geweest: het legde bloot waar de kracht en zwaktes van het Wijkbedrijf liggen;
- Door de aanleg van het warmtenet begint met name in Selwerd de energietransitie steeds meer zichtbaar te worden. Dit combineren we met het verbeteren van de openbare ruimte. Inmiddels zijn de eerste grote gebouwen van corporaties aangesloten op het warmtenet en ‘aardgasvrij’ (bijv. De Berkenflat), en lopen er in 2 buurten pilots voor koopwoningen (Larix en Selwerd Zuid). Daarnaast zijn door de bouwactiviteiten van de corporaties een aantal woningen verbeterd/geïsoleerd/verduurzaamd of vervangen door goed geïsoleerde woningen (die worden aangesloten op het warmtenet). Dit levert ook een lagere energierekening op;
- Buurtgericht worden zowel in Selwerd, Paddepoel als in Vinkhuizen gesprekken georganiseerd met bewoners over de overstap van aardgas naar warmte, en worden energiecoaches ingezet om te adviseren over energiebesparing. Betaalbaarheid van de energierekening is daarbij een belangrijk thema. Zeker omdat uit onderzoek blijkt dat energie-armoede in deze wijken relatief veel voorkomt;
- Verschillende wijkinitiatieven uit Vinkhuizen zijn van de Travertijnstraat naar de oude ISK aan de Metaallaan verhuisd. Wij stellen voor max 10 jaar de school ter beschikking aan de wijk(bewoners), die met elkaar een stichting gaan vormen. Met deze invulling krijgen inwoners van Vinkhuizen een eigen, warme, toegankelijke plek voor activiteiten en ontwikkeling;
- Tuinwijk heeft afgelopen jaar naast haar onderhoudsteam ook geparticipeerd in de pilot Omgevingswet. Medio 2021 zijn zij met onze steun een eigen pilot begonnen rondom een nieuwbouwproject aan de Kastanjelaan. In dit project wordt aan beide kanten, zowel vanuit de gemeente als de wijk, ervaring opgedaan met het nieuwe en soms weerbarstige kader van de nieuwe Omgevingswet. Het buurtcultuurfestival heeft geen doorgang gevonden;
- De wijken in West hebben actief bijgedragen aan de nieuwe mobiliteitsvisie. Aan veel, maar niet alle, over de afgelopen jaren verzamelde ideeën en opgaven hebben wij een plek kunnen geven. Wij zijn gestart met een verkeersstudie Westflank waarin de wijken grenzend aan Suikerzijde en de Held deelnemen;
- In het Westpark groeit het aantal voedselinitiatieven. Samen met deze initiatieven bouwen we verder aan het thema lokaal voedsel, gesteund door het Europese project Foodtrails. Met het bijna gerealiseerde crematorium en de Tiny houses, beiden actief deelnemer, ontstaat een voor de stad uniek Stadspark met goede verbinding met deze nieuwe functies en de omliggende wijken;
- Afgelopen jaar zijn de wijken allemaal weer zeer actief bezig geweest met hun eigen top 3 wijkagenda. Van een wijkbakfiets in Paddepoel tot een aanzet voor een centrumplanvisie in Hoogkerk. En van een verbindend wandelpad in de Held tot een bijdrage voor het Timmerdorp in Selwerd. In alle wijken zien wij de betrokkenheid en inzet bij de eigen woon-en leefomgeving groeien, zowel in sociale als fysieke zin. Hoogkerk heeft zich bovendien aangemeld voor de vervolgpilot van het Gronings model.

Conclusie

Ondanks dat dit jaar bijeenkomsten lastig waren om te organiseren hebben de wijknetwerken en de gemeente, geholpen door het gebiedsteam, elkaar weer vaker weten te vinden. Stap voor stap lukt het om de samenwerking met de wijken steeds beter vorm te geven. We komen er achter dat zorgvuldige processen en aandacht voor de

start daarvan helpen om het later soms ook in vertrouwen oneens te zijn. Even zo vaak zien wij dat het een beter eindresultaat oplevert. Het credo “alleen ga je sneller, samen kom je verder” was en blijft ons doel.

Zie voor de financiële toelichting van dit onderdeel deelprogramma 12.2 [Gebieds gericht werken](#).

Haren

Dorpen

Haren, Glimmen, Noordlaren, Onnen. Het gebiedsteam Haren en WIJ Haren zijn gevestigd aan het Raadhuisplein in Haren.

Wat wilden we bereiken?

We wilden samen met inwoners een volgende stap zetten in het ontwikkelen van de gebiedsagenda en deze in de vorm van dorpsagenda's voor de komende jaren vormgeven. Dit noemen we Groene Parel. De in 2020 opgehaalde ideeën en wensen waren hiervoor input en geven mede invulling aan de gebiedsagenda. De 23 ideeën wilden we uitvoeren, dan wel een aanvang met de uitvoering maken.

We wilden daarbij dat er ruimte is voor kinderen (0-12 jarigen) en jongeren (13-27 jarigen) in Haren zodat ze kunnen opgroeien in een veilige, positieve, gezonde en uitdagende leefomgeving. We vinden het belangrijk dat zij ruimte krijgen voor inbreng op hun leefomgeving en faciliteren dat.

We wilden dat ouderen in Haren gezond en vitaal blijven. Met behoud van eigen regie, eenvoud in de organisatie van (medische) ondersteuning, integrale benadering van de cliënt en samenwerking tussen professionals en mantelzorg. Ook zijn digitalisering van dienstverlening en passende woonvormen essentieel voor de invulling van positieve gezondheid voor ouderen.

We gingen een bijdrage leveren aan het in 2020 is geharmoniseerde accommodatiebeleid, door samen met betrokkenen het gesprek te voeren over de ontwikkeling van het buurt- dorps huis van de toekomst. Daarnaast wilden we in het kader van het Groenplan, inwonersinitiatieven die bijdragen aan duurzame en ecologische versterking van het gebied stimuleren en ondersteunen.

We geven binnen het programma Economie en werkgelegenheid samen met onder andere ondernemers een vervolg aan de ontwikkeling van de centrumvisie. Hierbij staan leefkwaliteit, toegankelijke en aantrekkelijke openbare ruimte en ondernemerschap in het centrum van het dorp Haren centraal.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- Met het project Leefbare wijken- en dorpen hebben we een verdiepingsslag gemaakt met het opstellen van dorps- en wijkagenda's. Hierbij worden de ontwikkelingen binnen het accommodatiebeleid, de sociale basis en de democratische vernieuwing betrokken. Met de drie dorpen Glimmen, Noordlaren en Onnen heeft een aantal gesprekken plaatsgevonden op basis waarvan de eerste contouren voor de dorpsagenda's en de wijze van samenwerking zijn opgehaald;
- Met de 'Groene Parel' hebben we elf bewonersinitiatieven op een mooie wijze kunnen uitvoeren. Een aantal initiatieven is doorgeschoven naar 2022. De uitvoering van een aantal andere ideeën is gestart, maar wordt het komend jaar afgerond. Waaronder de ontwikkeling van een tweetal speel- en ontmoetingsplekken, bij de Mikkelfhorst en Maarwold, in samenwerking met het jongerenwerk WIJ. Waarbij we de jeugd zo optimaal mogelijk betrekken bij de inrichting van hun leefomgeving. Een ander idee binnen dit thema wordt in het verlengde van de renovatie van het Boeremapark opgepakt. Ook is de transformatie van het voorterrein van het dorps huis de Groenenberg tot een gezellig terras voor ontmoeting en spel inmiddels opgepakt. Evenals de herinrichting van het Oranjeplein in Onnen. Allen met als doel komend jaar te worden uitgevoerd;
- Voor ouderen is een rondetafelbijeenkomst georganiseerd, hetgeen een aantal mooie actiepunten heeft opgeleverd (onder andere het actieplan ouderen en een initiatief voor een ontmoetingsplek voor ouderen). Deze worden het komend jaar verder opgepakt;

- Het gebiedsteam is intensief betrokken geweest bij een aantal grotere ontwikkelingen zoals de centrumvisie Haren/herontwikkeling Raadhuisplein/Haderaplein en de Klimaat-adapatieweek. Het actieplan centrumvisie Haren wordt door ons gestimuleerd en ondersteund. Het gebiedsteam is direct betrokken geweest bij de inmiddels vastgestelde omgevingsvisie 'Levende Ruimte';
- Het staande zandwegenbeleid is inmiddels opgepakt voor een herijking. Gesprekken voor een nieuw kader worden met betrokkenen gevoerd;
- Het gebiedsteam heeft n meegewerkt aan diverse initiatieven die bijdragen aan de verkeersveiligheid in het gebied, de vergroening en het duurzaam en ecologisch versterken van het gebied; initiatieven in het kader van cultuur, sport, bewegen, spelen en ontmoeten; en bijdragen aan positieve gezondheid voor ouderen;
- We hebben stevig ingezet op het invlechten van de werkzaamheden van Torion in andere onderdelen zoals WIJ en Humanitas. Hiermee blijven deze activiteiten voor het gebied beschikbaar;
- Verschillende bewonersinitiatieven op het gebied van biodiversiteit/ecologie hebben onder andere geleid tot een beheerplan ecologisch bermbeheer;
- Daarnaast hebben we verschillende bewoners initiatieven gefaciliteerd (Emmalaan, houtwallen Glimmen, buurtwildernis, Tiny Forest, beheerplan Scharlakenbos).

Conclusie

In Haren is in het derde jaar na de herindeling een echt fundament ontstaan. Er zijn inmiddels tal van initiatieven van inwoners en andere betrokkenen opgepakt en succesvol uitgevoerd. Daarmee investeren we stevig in het verder opbouwen van de relatie tussen bewoners en de gemeente. Vooral door de vele onderhoudswerkzaamheden in de openbare ruimte is de gemeente zichtbaar geworden en dit leidt tot positieve reacties van bewoners. Ook het project leefbare wijken en dorpen geeft hieraan een mooie impuls aan de samenwerking in het gebied. In 2021 zijn veel trajecten opgestart. De definitieve realisatie zal komend jaar plaatsvinden. Hetgeen betekent dat we verwachten dat we in 2022 meer zullen gaan uitgeven.

Hoewel er nog de nodige stappen zijn te zetten weten we elkaar inmiddels te vinden en hebben we zicht op hetgeen voor de bewoners van onze dorpen belangrijk is. Zoals vraagstukken in het kader van leefbaarheid en openbare ruimte, verkeer en aandacht voor ouderen en jongeren. In 2022 hopen we dit te kunnen vertalen naar specifieke dorpsagenda's en ook met de wijken in het dorp Haren in gesprek te gaan. Met de komst van het GON per 1 januari 2021 hebben we in het najaar eindelijk ook een mooie stap kunnen zetten in het intensiveren van de werkrelaties met onze partners in het sociaal domein. Samen met WIJ en GON gaan we werken aan een gezamenlijke agenda voor het gebied.

Zie voor de financiële toelichting van dit onderdeel deelprogramma 12.2 [Gebieds gericht werken](#).

Ten Boer

Dorpen

Ten Boer, Ten Post, Garmerwolde, Thesinge, Woltersum, Sint Annen, Lellens, Wittewierum en Winneweer.

Wat wilden we bereiken?

We wilden investeren in de in dorpen aanwezige samenwerkingsvormen om de ontwikkelkracht binnen de dorpen te verstevigen. Doel was dat we tot gemeenschappelijk gedragen meerjarige dorpsagenda's komen die ook met de hulp van of door bewoners gerealiseerd kunnen worden. Deze agenda's vormden mede de basis voor projectaanvragen binnen de toegekende middelen uit het Nationaal Programma Groningen. Een voorbeeld is het versterken van de Dorpscoöperatie Ten Boer. Hierbinnen kon gewerkt worden aan verschillende opgaven zoals eenzaamheid, sociaaleconomisch perspectief en samenbrengen van diverse bevolkingsgroepen. We leverden hiermee een agenderend programma op. Binnen dit programma werken we de komende tien jaar aan door alle partijen gedragen perspectieven gericht op de integrale ontwikkeling van het gebied. Er is ruimte en aandacht voor de diversiteit tussen de dorpen, de landelijke gebieden en de prioriteiten in de specifieke dorpen en

gebieden. Het gebiedsteam Ten Boer en het team van het programma [Versterking en dorpsvernieuwing](#) werken als één team om met alle partijen in Ten Boer de agenda's en projecten vorm te geven. Met deze samenwerking bereiken we dat er aan de verschillende doelen en opgaven die zich voordoen tegelijkertijd en in samenhang kan worden gewerkt.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- We hebben samen met bewoners en andere belanghebbenden een nieuwe, definitieve plek gevonden voor de Jongeren Ontmoetingsplek en deze gerealiseerd;
- De dorpscoöperatie Ten Boer is in staat gesteld zich door te ontwikkelen en voor zover mogelijk binnen de beperkingen van de Corona maatregelen hun activiteiten uit te breiden;
- De Dorpscoöperatie Ten Boer hebben wij ondersteund met advies en een subsidie om hun activiteiten te kunnen uitbreiden;
- Per dorp is een toekomstagenda opgesteld op basis van de vastgestelde dorpsvisies en de actualisering daarvan. Tal van projecten die hieruit voortkwamen zijn gerealiseerd. Het Gebiedsteam en de daarbij noodzakelijke collega's uit de programma's gaan minstens twee keer per jaar daarover in gesprek met het dorp;
- Het WIJ-team is in stelling gebracht om de dorpscoöperatie te helpen hun ledenaantal en daarmee hun sociale basis te vergroten;
- Samen met de dorpsbelangenverenigingen is er een traject opgezet en uitgevoerd om van dorpsvisie naar uitvoeringsagenda's te komen;
- Daarnaast hebben we met de Stem van Groningen de uitvraag gedaan naar het draagvlak van ideeën, initiatieven en knelpunten van bewoners. Deze worden de komende periode gerealiseerd en opgelost;
- Tal van initiatieven zijn ondersteund, gefaciliteerd en gerealiseerd. Een greep hieruit: een nieuwe plek voor de weggeefwinkel; speelplekken in Winneweer, Ten Boer en Lellens zijn aangelegd of verbeterd; een voetbalkooi in Ten Post; aanzetten voor de herinrichting van het Koopmansplein; verbeteringen rond de Kloosterkerk in Wittewierum inclusief een ommetje; aanpak van de boomgaard in Garmerwolde, en ondersteuning van de kinderopvang in Thesinge;
- Er is op basis van de dorpsagenda's samen met Versterken en Vernieuwen een succesvolle aanvraag gedaan bij NPG voor 2,5 miljoen in een periode van tien jaar. Deze is beschikt middels een SPecifieke UitKering (SPUK);
- Knelpunten vanuit de harmonisatie zijn opgelost door in het gebiedsteam voor een periode van twee jaar een overbruggingsregeling open te stellen om bewoners te laten wennen aan nieuwe tarieven voor, bijv. de leges van evenementen.

Conclusie

Het Gebiedsteam Ten Boer heeft het voortouw genomen om samen met alle in het gebied betrokken partijen aan perspectief voor het gebied te gaan werken. Fysiek, sociaal, economie en veiligheid vormen ingrediënten om tot een integrale aanpak voor het gebied en haar bewoners te komen. We doen dit in gezamenlijkheid met alle partijen en bouwen op deze manier aan het vergroten van het vertrouwen in de overheid en in elkaar. Het succes van deze aanpak blijkt uit groeiende aantallen mensen die meedenken en doen. Om dit succes te bestendigen en verder te laten groeien is het belangrijk deze lijn voort te zetten als structuur van samenwerking.

Zie voor de financiële toelichting van dit onderdeel deelprogramma 12.2 [Gebieds gericht werken](#).

Paragraaf 2: Duurzaamheid

In deze paragraaf geven we aan wat de doelstellingen zijn voor het programma Groningen Geeft Energie en hoe we in 2021 via meerdere sporen, verder werken aan opschaling van de energietransitie.

Activiteiten elders in deze rekening die passen bij deze aanpak hebben we gemarkeerd met .

Wat wilden we bereiken in 2021?

In 2035 willen we een CO₂-neutrale gemeente zijn. En we willen dat duurzaamheid een uitgangspunt is in alles wat we doen. Dit biedt tevens economische kansen voor Groningen. In deze jaarrekening leest u over de resultaten van onze inzet.

Duurzaamheid gaat niet alleen over energie en economie, maar ook over onze leefomgeving, ons voedsel, grondstoffen en hoe we met elkaar omgaan. Daarom willen we duurzaamheid stevig verankeren in alle reguliere beleidsprogramma's. Een duurzame gemeente is een gemeente waar het goed toeven is voor bewoners en bezoekers. Maar ook een gemeente waar overheid, burgers, bedrijven en kennisinstellingen gezamenlijk verantwoordelijkheid nemen voor 'duurzame ontwikkeling', een gemeente met een innovatieve economie die inspelt op duurzame kansen en werk biedt aan laag- en hoogopgeleiden.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

We hebben activiteiten uitgevoerd die gepland waren in de begroting 2021 en het programma 'Groningen geeft energie'. Hierbij is de Routekaart Groningen CO₂ neutraal 2035 (2018) te beschouwen als een stip op de horizon en verbindt het heden met de gewenste toekomst. Het eindbeeld is niet in beton gegoten. Het is opgesteld met de huidig beschikbare kennis. Externe factoren, zoals voortschrijdend inzicht, veranderingen van nationaal beleid en technische vooruitgang, zullen leiden tot aanpassingen in het eindbeeld. De energietransitie is een gezamenlijke opgave en aan de realisatie van de doelen werken we samen met bewoners onder andere via de wijkenergieaanpak en initiatieven in wijken en dorpen, met bedrijven, energiecoöperaties, organisaties en met de partners van de Routekaart. Het bereiken van het doel maakt Groningen koploper in de energietransitie. Dit biedt tevens de kans om een nieuwe kennispositie en economisch perspectief te creëren.

In 2021 hebben we onze focus gelegd op de warmtetransitie, op duurzame energieopwekking en de intensivering van energiebesparing bij particuliere woningeigenaren en bedrijven. Met het energieprogramma hebben we zo in 2021 een flinke stap voorwaarts gezet.

Het doel voor 2035 is ambitieus. Het gemeentelijke doel loopt voor op de ambitie van het Rijk en veel private partijen. Daarom vragen de doelen om een gedegen strategie en actieve inzet vanuit de gemeente. De gemeente kan vanuit haar rol en verantwoordelijkheden de energietransitie ondersteunen. Wij voeren hiervoor autonoom beleid en beschikken over verschillende typen beleidsinstrumenten: stimuleren, (de)reguleren, financieren, faciliteren, enthousiasmeren en ook initiëren.

Klimaatrekening

Uw raad heeft op 13 oktober 2021 de motie Klimaatnoodtoestand aangenomen. Hierin verzoekt u om jaarlijks bij het presenteren van de rekening ook een 'klimaatrekening' te presenteren, waarin duidelijk wordt gemaakt wat het jaar ervoor de broeikasgassenuitstoot was en hoe dat ons positioneert op de route naar 2035 CO₂-neutraal.

De gemeente Groningen streeft naar een CO₂-neutrale gemeente in 2035. Dit houdt in dat binnen de gemeentegrenzen geen fossiele energiebronnen worden gebruikt voor onder andere verwarming, mobiliteit, elektriciteitsproductie. Ook de elektriciteit die wordt gebruikt, dient afkomstig te zijn van hernieuwbare bronnen. Er is samen met circa 40 organisaties uit de gemeente Groningen een routekaart opgesteld, waarin is uitgewerkt

hoe deze ambitie kan worden gerealiseerd en wat hiervoor nodig is. De energietransitie is een gezamenlijke opgave en aan de realisatie van de doelen werken we samen met bewoners in wijken en dorpen, met bedrijven, organisaties en met de partners van de routekaart. In de routekaart zijn een aantal concrete doelen benoemd voor 2023 (ten opzichte van 2015) en 2035. Met de [CO₂ monitor](#) meten we jaarlijks in hoeverre we op koers liggen om de doelen te realiseren en wat de resterende opgave is. Het peiljaar voor de gegevens in deze rapportage is 2020.

Forse daling CO₂-uitstoot

In 2020 is de totale uitstoot met 8,1% gedaald (-98,2 kton) ten opzichte van 2019 en met 11,8% gedaald (-149 kton) ten opzichte van 2015. Dit terwijl het inwonertal en de economie in dezelfde periode is gegroeid. Circa 31% van de uitstoot wordt veroorzaakt door energiegebruik in woningen, 24% door mobiliteit en 45% door het energiegebruik van bedrijven en instellingen. Het is zeer aannemelijk dat de coronapandemie een grote rol speelt in de daling van het energiegebruik in 2020.

Hernieuwbare energie stijgt

Het aandeel van hernieuwbare bronnen in de energiemix van Groningen bedraagt 8,1% in 2020. Dit was in 2019 6,6%. Deze stijging is vooral te verklaren door de groei van het aantal zonnepanelen. Het opgesteld vermogen zonnepanelen is toegenomen met 24 MW van 81 MW in 2019 naar 105 MW in 2020. De vermeden CO₂-uitstoot is met 11 kton toegenomen (+19%) ten opzichte van 2019.

Prestatie-indicatoren	Behaald 2015	Behaald 2016	Behaald 2017	Behaald 2018	Behaald 2019	Behaald 2020
Totale energiegebruik in Groningen 1)	17.977 TJ	17.694 TJ	18.263 TJ	18.704 TJ	17.938 TJ	16.662 TJ
Totale hoeveelheid geproduceerde duurzame energie	855 TJ	935 TJ	1.061 TJ	1.158 TJ	1.192 TJ	1.357 TJ
Aandeel duurzame of hernieuwbare energie	4,8%	5,4%	5,8%	6,2%	6,6%	8,1%
Totale CO ₂ -uitstoot in kton 2)	1.261	1.245	1.255	1.261	1.210	1.112

Verdeling energiegebruik in 2020	Terajoule	%
Huishoudens	5.523	33
Bedrijven en instellingen	7.213	43
Verkeer en vervoer	3.926	24
Totaal	16.662	100

Hernieuwbare energie per bron in 2020	Terajoule	%
Biomassa (vergisting en verbranding)	691	51
Bodemenergie	115	9
Zonne-energie	290	21
Windenergie op land + op zee *)	1 + 151	11
Overige bronnen	109	8
Totaal		100

*) Veruit het grootste deel van de windstroom is opgewekt op zee. Deze wordt voor een deel (op basis van het gewicht van de gemeente Groningen in het landelijke energiegebruik) toegerekend aan de gemeente Groningen.

Prognose

De routekaart schetst een tussendoel voor 2023, waarin de totale CO₂-uitstoot 30% lager ligt dan in 2015. De totale uitstoot bedraagt dan maximaal 883 kton. Op basis van het effect van projecten die in 2021 zijn uitgevoerd en projecten en plannen die in de komende jaren worden uitgevoerd, is de ontwikkeling van de CO₂-uitstoot in de komende jaren geprognosticeerd. De gekwantificeerde projecten leiden tot een extra vermeden CO₂-uitstoot van 130 kton per jaar in 2023. Dit leidt tot een CO₂-uitstoot van 982 kton in 2023. Hierbij dient echter wel te worden opgemerkt dat de ontwikkeling van de CO₂-uitstoot in Groningen ook wordt beïnvloed door andere ontwikkelingen, zoals bevolkingsontwikkeling, economische conjunctuur, temperatuurschommelingen et cetera. Indien ook de plannen voor het zonnepark Meerstad-Noord, windenergie op Roodehaan (15 MW) en de aanvullende ambitie uit de routekaart om in totaal 36 MW wind op land te installeren worden meegenomen, dan neemt de extra vermeden CO₂-uitstoot met 132 kton toe tot 262 kton en een totale uitstoot van 850 kton.

Regeerakkoord

We hebben de ontwikkelingen en wetgeving rondom het Klimaatakkoord vanzelfsprekend goed gevolgd. Een groot deel van de ontwikkelingen hebben een plek gekregen in het regeerakkoord. Het regeerakkoord tussen VVD, D66, CDA en ChristenUnie met de titel 'Omzien naar elkaar, vooruitkijken naar de toekomst', is op 15 december 2021 gepresenteerd. Hieruit blijkt dat Nederland koploper wil zijn in Europa bij het tegengaan van de opwarming van de aarde. Om uiterlijk in 2050 klimaatneutraal te zijn, scherpen ze het doel voor 2030 in de Klimaatwet aan tot tenminste 55% CO₂ reductie. Voor het terugbrengen van de CO₂-uitstoot en het halen van het klimaatdoelen wordt cumulatief 35 miljard euro gereserveerd voor een Klimaat- en transitiefonds, met beschikbare middelen t/m 2030.

Uitvoeringskosten gemeenten Klimaatakkoord

Voor de uitvoeringskosten van medeoverheden en planbureaus die voortvloeien uit het klimaatakkoord en aanvullende klimaatbeleid wordt 800 miljoen euro per jaar gereserveerd tot en met 2030, met een ingroeipad in 2023 en 2024. Het betreft 5,6 miljard euro cumulatief t/m 2030. De verdeling van het bedrag tussen medeoverheden, planbureaus en aanvullend klimaatbeleid is nog niet bekend. We hebben lang lobby gevoerd voor de uitvoeringskosten van het Klimaatakkoord voor gemeenten en het daarop volgende artikel 2 onderzoek. Dit begon met de motie in 2019 van de gemeente Groningen en de gemeente Zaanstad in VNG/G40 verband. We zijn dan ook zeer tevreden dat dit heeft geleid tot de aangekondigde extra middelen. De ontwikkelingen en wetgeving rondom het Klimaatakkoord en de uitvoeringskosten blijven we nauwlettend volgen.

Regionale energie strategie

Eén van de afspraken uit het Klimaatakkoord is dat 30 energieregio's in Nederland onderzoeken waar en hoe het best duurzame elektriciteit op land (wind en zon) opgewekt kan worden. Maar ook welke warmtebronnen te gebruiken zijn zodat wijken en gebouwen van het aardgas af kunnen. Vanaf medio 2019 werken de Groninger gemeenten, waterschappen en provincie samen met stakeholders om inhoud te geven aan de Regionale Energie Strategie (RES) Groningen. In de RES laten we zien welke bijdrage we als regio leveren aan het behalen van de landelijke klimaatdoelstellingen zoals vastgelegd in het Klimaatakkoord. De opgave voor de RES regio's vanuit het Klimaatakkoord is om te focussen op duurzame opwekking van elektriciteit op land door middel van wind- en zonne-energie en de warmtetransitie in de gebouwde omgeving (aardgasvrij verwarmen).

In de periode van april tot september 2021 heeft een groot deel van de gemeenteraden, de Provinciale Staten en de beide algemene besturen van de waterschappen de RES 1.0 vastgesteld. De gemeenteraad van Groningen heeft op 28 april 2021 de RES 1.0 vastgesteld. In de RES staat het regionale bod van grootschalige zon en wind op land centraal. Het betreft nog steeds een optelsom van de gerealiseerde en de vergunde plannen samen met de ambities van de overheden tot 2030 (5,7 TWh). In het RES proces hebben we een aantal regionale samenwerkingsthema's, zoals zon op dak en netcongestie opgepakt en is gezamenlijk kennis vergaard. We verwachten in juli 2023 de RES 2.0 gereed te hebben.

Conclusie

De snelheid van de ontwikkelingen in de energietransitie neemt toe door steeds meer maatschappelijk bewustzijn en politieke ontwikkelingen. De transitie is een technische, financiële en sociaaleconomische opgave. De komende jaren blijft het werkveld dynamisch en zullen we ons al gemeente telkens weer moeten aanpassen aan en reageren op landelijk beleid en landelijke wet- en regelgeving. De opgave is groot en dit kunnen we als gemeente niet alleen voor elkaar krijgen. De energietransitie is een gezamenlijke opgave en aan de realisatie van de doelen werken we dan ook samen met bewoners, bedrijven en organisaties. Daarnaast is CO₂-reductie niet ons enige doel. We zien ook economische kansen in de energietransitie.

Doelstelling en relevante beleidsnota's

Relevante beleidsnota's

- [CO2 monitor januari 2022 \(2022\)](#)
- [Warmtetransitieplan Groningen 2022-2030](#)
- [Beleidskader zonneparken 2021-2025](#)
- [Beleidskader zon op daken 2021-2025](#)
- [Regionale Energie Strategie 1.0 \(2021\)](#)
- [Uitkomsten Windverkenning \(2021\)](#)
- [Gebiedsvisie Meerstad-Noord \(2021\)](#)
- [Analyse ten behoeve van warmtebronnenstrategie Groningen \(2020\)](#)
- [Windplatform verkenning windenergie \(2020\)](#)
- [Windverkenning verdiepend onderzoek \(2020\)](#)
- [Concept Regionale Energie Strategie \(2019\)](#)
- [Masterplan CO2-neutrale aardgasvrije woningvoorraad corporaties \(2019\)](#)
- [Strategie stap voor stap naar aardgasvrije wijken en dorpen \(2019\)](#)
- [Vervolg definitief investeringsvoorstel Warmtenet Noordwest \(2019\)](#)
- [Biomassa \(2019\)](#)
- [Beleidskader zonneparken fase 1 \(2019\)](#)
- [Making City Lighthouse project \(2018\)](#)
- [Deelname Europees Making City Lighthouse project \(2018\)](#)
- [Routekaart Groningen CO2 neutraal 2035 \(2018\)](#)
- [De zonnewijzer 2017-2020 \(2017\)](#)
- [Groningen aardgasloos in 2035, actieplan warmte \(2016\)](#)
- [Kansenkaart wind \(2013\)](#)
- [Visie biobased economy \(2013\)](#)

Relevante ontwikkelingen

Hoofdpunten uit 2021 zijn:

- Vaststellen van de Gebiedsvisie Meerstad-Noord;
- Vaststellen van de Uitkomsten Windverkenning;
- Vaststellen van het beleidskader zonneparken 2021-2025;
- Vaststellen van het beleidskader zon op daken 2021-2025;
- Vaststellen van het warmtetransitieplan Groningen 2022-2030;
- Uitvoering van de Subsidieregeling Reductie Energiegebruik Woningen (RREW);

- Uit de jaarlijkse zonnepaneleninventarisatie blijkt dat in 2021 in de gemeente Groningen in totaal circa 460.000 panelen (circa 123 MW) op daken en in zonneparken lagen. De geprognosticeerde 394.000 panelen in 2021 is daarmee ruimschoots behaald.

Groningen geeft energie

Hieronder worden voor de sporen warmte, besparen, zon, wind, biobased economy en smart energy city de bereikte resultaten beschreven.

Spoor warmte

Uit de routekaart Groningen CO₂-neutraal 2035 volgt dat 54 procent van de totale energievraag van onze gemeente bestaat uit warmte. Er zijn goede duurzame technische alternatieven voor het huidige op aardgas gebaseerde warmtesysteem. Ook kan de vraag sterk worden verminderd door aanbrengen van (extra) isolatie en het nemen van efficiëntie maatregelen.

Wat wilden we bereiken?

Een groot aandeel van het huidige energieverbruik (en CO₂-uitstoot) in de gemeente Groningen hangt samen met het invullen van de warmtevraag voor alle gebouwen (woningen, bedrijven) vanuit aardgas. Door alternatieve (hernieuwbare) bronnen in te zetten in plaats van aardgas werd een bijdrage aan de CO₂-reductie in de gemeente geleverd.

Er zijn veel verschillende hernieuwbare warmtebronnen mogelijk. Hierbij valt te denken aan:

Omgevingswarmte:

- Warmte uit het riool;
- Warmte uit oppervlaktewater;
- Warmte uit afvalwater;
- Warmte uit restwarmtebronnen (binnen en buiten onze gemeente) ;
- Warmte uit drinkwater, koelwater;
- Warmte uit de productie van waterstof;
- Warmte uit koelmachines (bv. datacentra, kantoren, supermarkten)
- Warmte uit lucht (luchtwarmtepomp).

Bodem:

- Warmte koude opslag (WKO) (tot 200 meter diepte) (bodemwarmtepomp);
- Ondiepe aardwarmte (< 1000 meter);
- Diepe aardwarmte (ca. 3.500 meter);
- Ultra diepe aardwarmte (> 5.000 meter).

Biomassa:

- Warmte uit biogas, groengas;
- Warmte uit verbranding regionale biomassa.

Zon:

- Warmte rechtstreeks van de zon (zonthermie);
- Warmte uit straling (daglicht) (vacuümbuis).

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Actieplan warmte

In de routekaart Groningen CO₂-neutraal 2035 wordt gerekend op de aansluiting van meer dan 50.000 woningequivalenten op warmtenetten. Globaal komt dit overeen met 50.000.000 kubieke meter (m³) aardgas. Overige warmtevraag wordt ingevuld met all-electric systemen (voor nieuwe gebouwen) (onder andere via WKO) en door een combinatie van groen gas en (lucht)warmtepompen. De zogenaamde hybride systemen. In het

openingsbod aardgasvrije wijken (2019) hebben wij aangegeven op basis van maatschappelijke kosten welke bovengenoemde systeemkeuzes het beste in onze wijken en buurten passen.

In 2021 heeft Warmtestad voortgang geboekt in de aanleg van het Warmtenet Noordwest. In augustus zijn de werkzaamheden voor de aanleg van het warmtenet op het deeltracé Plutolaan – Antaresstraat – Pleiadenlaan in Paddepoel afgerond en is het deeltracé op de Dierenriemstraat opgeleverd. Eind 2021 waren 3.000 woningequivalenten aan het warmtenet van WarmteStad aangesloten. Er is in 2021 verder gewerkt aan de aanleg van het warmtenet in Selwerd. In een samenwerkingspilot tussen de gemeente en WarmteStad is ter plaatse van De Larix in overleg met bewoners onderzocht of ook hun particuliere woningen (26 stuks) kunnen worden aangesloten. Hieruit is gekomen dat het merendeel van de 26 huishoudens ervoor heeft gekozen om aangesloten te worden op het warmtenet van WarmteStad. Dit zijn de eerste particuliere woningen aan het warmtenet Noordwest.

Op Zernike Campus is WarmteStad in 2021 gestart met de bouw van een duurzame warmtecentrale. Deze vervangt de tijdelijke warmtecentrale. In dit nieuwe gebouw zal de warmte uit de beide datacenters op Zernike Campus worden opgewaardeerd voor gebruik in het warmtenet. Als volgende module is aansluiting van een zonthermisch park op de grond van de Provincie Groningen, het voormalige provinciale slibdepot bij Dorkwerd, in combinatie met ondergrondse seizoensopslag van warmte in beeld. WarmteStad heeft in 2021 een intentieovereenkomst afgesloten met de exploitant van zonthermie Dorkwerd. Onderzoek heeft uitgewezen dat overtollige warmte uit dit systeem in de ondergrond kan worden opgeslagen voor gebruik in het najaar, winter.

Afgelopen jaar heeft WarmteStad overleg gevoerd met de woningcorporaties om op de nieuwe warmtetarieven voor 2021 een correctie op de ACM-tarieven te kunnen toepassen ten gunste van klanten met een relatief laag warmteverbruik.

De collectieve WKO-systemen op het Europapark, De Grunobuurt en het Ebbingekwartier zijn allemaal uitgebreid met meer gebouwenaansluitingen (nieuwbouw). WarmteStad is bezig met analyses per WKO-installatie die voorheen onder NDEA vielen om de resultaten structureel te verbeteren. De aanstaande nieuwbouw van de Stadshavens en de Suikerzijde wordt mogelijk op een soortgelijk systeem aangesloten. De haalbaarheid (technisch, financieel, organisatorisch) hiervan wordt voor de Suikerzijde nog onderzocht. Door de gemeente Groningen en het Waterbedrijf Groningen, beiden voor 50% aandeelhouder van WarmteStad BV, is in de aandeelhoudersvergadering van 18 oktober 2021 besloten om de activiteiten van WarmteStad WKO BV uit te breiden met Stadshavens. De woningen en het commercieel en maatschappelijk vastgoed in Stadshavens worden duurzaam en aardgasvrij gebouwd. Zo wordt bijgedragen aan het beleid van de gemeente Groningen om in 2035 CO2 neutraal te zijn. In de vervolgfase van het project zal nader invulling gegeven worden aan de samenwerking tussen Stadshavens BV en WarmteStad WKO BV teneinde een collectief warmte koude opslag systeem in Stadshavens 1 aan te leggen. De bewoners krijgen een toekomstbestendig warmtesysteem.

Eind 2021 is het WarmteTransitiePlan Noordwest 2022 -2030 (WTP) vastgesteld. In dit plan staat op welke manier het warmtenet van WarmteStad in de wijken Paddepoel, Selwerd, Vinkhuizen, Tuinwijk, Zernike en Kostverloren verder wordt uitgebreid. Hierin is naast de zoektocht naar nieuwe warmtebronnen ook aangegeven op welke manier energie bespaart kan worden. De komende twee jaar moet duidelijk worden of de noodzakelijke financiering voor de uitvoering van dit plan, binnen de randvoorwaarden van de gemeente, haalbaar is. Duidelijk is dat wij voor financiering van de uitbreiding warmtenet afhankelijk zijn van bijdragen vanuit het Rijk en de Europese Unie.

Op de website van [Syntraal.Omgevingswarmte](#) kunt u informatie inzien van alle binnen onze gemeente relevante (omgevings-) warmtebronnen. Dit systeem kan gebruikt worden om bij aanstaande bouwplannen de mogelijkheden wat betreft omgevingswarmte in de nabije omgeving in te zien.

In samenwerking met onder andere TNO, de Deense Ambassade, Danish Board of District Heating en Danish Energy Agency, de gemeenten Tilburg, Breda, Amersfoort, Zaanstad en Assen wordt gekeken of de reeds ontwikkelde kennis rondom warmtenetten en warmtebronnen in Denemarken ook in Nederland kan worden gebruikt. Deze samenwerking in Front Runner Cities moet er toe leiden dat enkele voorop lopende Nederlandse gemeente, warmte-initiatieven als gids kunnen optreden voor andere initiatieven binnen gemeenten. Ook in lopende onderzoeksprogramma's zoals TOP – UP van de Rijksuniversiteit en Making City is aandacht voor inbreng van nieuwe kennis in de warmtetransitie.

Wijkenergieaanpak

In 2021 zijn we verder gegaan met de wijkenergieaanpak, waarin we samen met wijk- en dorpsinitiatieven gezamenlijk stappen zetten om van het aardgas te gaan, bijvoorbeeld in Glimmen, Noorderplantsoenbuurt en Reitdiep. Met het WTP is vastgesteld hoe we verder gaan met de wijkenergieaanpak. De focus ligt op Noordwest, de wijken die als eerste van het aardgas afgaan en op een warmtenet. Ook richten we ons op de wijkvernieuwingswijken. De overige wijken en dorpen krijgen ondersteuning vanuit het energieloket.

In de wijken Beijum, Lewenborg en Kardinge wordt gekeken of de aanleg van een warmtenet in deze wijken haalbaar is. Hierin wordt samengewerkt met bewoners (verenigingen) van verschillende wijk initiatieven. De aanstaande stedelijke vernieuwingsopgave (Beijum, Lewenborg) en een nieuw sportcentrum Kardinge maken deel uit van dit haalbaarheidsonderzoek.

In onze proeftuinen uit het Programma Aardgasvrij Wijken (PAW) hebben we een aantal successen behaald. In de proeftuin Paddepoel-Selwerd is een intensief participatietraject met bewoners doorlopen in De Larix. Het merendeel van de 26 huishoudens heeft ervoor gekozen om aangesloten te worden op het warmtenet van WarmteStad. In Selwerd-Zuid is eenzelfde traject opgestart. Beide pilotprojecten zijn een opmaat naar verdere uitrol van een warmtenet in Noordwest, waarbij ook buurten met veel particulier bezit aangesloten kunnen worden. De verkenning *Buurtwarmte* is bijna afgerond. In 2021 is er een conceptontwerp opgesteld en is er een bewonersonderzoek gedaan. Begin 2022 worden de resultaten opgeleverd, waarna duidelijk wordt in welke buurt de uitrol van een warmtenet de grootste kans van slagen heeft nadat de pilot in Selwerd-Zuid is afgerond.

De Wijert: proeftuin Aardgasvrij-klaar

In proeftuin De Wijert zijn we begonnen met de VvE aanpak. In 2021 is binnen het project veel aandacht besteed aan het informeren van de gebouweigenaren in de wijk ten aanzien van de energie-opgave. Dit is gebeurd door middel van digitale en fysieke bijeenkomsten, per doelgroep (VvE- of particuliere eigenaren) en wijkbreed.

De focus binnen het project ligt op de aanpak van de 15 VvE's. Op één VvE na is er bij deze VvE's sprake van gespikkeld bezit. Alle 15 VvE-besturen zijn aangeschreven en met alle 15 heeft overleg plaatsgevonden. Hiervan hebben in 2021 8 VvE's aangegeven te starten met het proces om, onder begeleiding van een externe procesbegeleider, te inventariseren hoe tot verduurzaming kan worden overgegaan.

In dit project wordt nauw samengewerkt met woningcorporaties Lefier (eigenaar in de VvE's) en Patrimonium, de beheerder PandGarant en de gemeente. Alles valt onder de paraplu van de wijkvernieuwing Wijkdeal De Wijert.

Conclusie

Warmte vormt op gemeentelijk niveau (samen met het spoor besparen) de ruggengraat van de gemeentelijke energietransitie. Met het Warmtetransitieplan Noordwest 2022 – 2030 kunnen we de volgende stap maken in de warmtetransitie. Dit plan geeft invulling aan ongeveer 50 % van onze warmtenet ambities. De komende 2 jaar moet duidelijk worden of financiering voor deze verdere uitbreiding mogelijk is en welke warmtebronnen in de toekomst aanvullende (hernieuwbare) warmte kunnen leveren in combinatie met al bestaande nieuwe warmtecentrale van WarmteStad. Samen met huiseigenaren en bewoners gaan we de plannen verder uitwerken en realiseren.

Spoor besparen

Grote besparingen zijn mogelijk in woningen en bij bedrijven en kantoren. De gemeente geeft zelf het goede voorbeeld met energiebesparing in haar eigen vastgoed en openbare ruimte (onder andere openbare verlichting van led voorzien (Gresco). Besparingen zijn goed voor een derde van ons einddoel.

Wat wilden we bereiken?

Wonen ([zie ook onder het programma Wonen](#)) *Besparen, deelspoor Wonen*

De beschreven wijkaanpak bij warmte is een intensief proces waarbij bewoners, corporaties, wijkverenigingen, de netwerkbeheerder, het bedrijfsleven en de gemeente concreet te nemen maatregelen kiezen. Met de woningcorporaties werken we verder aan het 'Masterplan aardgasvrij en CO₂-neutraal Groningen'. In dit masterplan wordt opgenomen hoe en wanneer corporatiewoningen verduurzaamd worden.

Bedrijven

Groningen Werkt Slim

Het mag gesteld worden dat 2021, net als 2020, een bijzonder roerig en onvoorspelbaar jaar was vanwege de coronapandemie. Ook voor de doelgroep van duurzaamheidsplatform Groningen Werkt Slim, te weten bedrijven en instellingen in provincie Groningen, was voortdurend aanpassen van bedrijfsvoering en personeels- en klantenbeleid in de meeste gevallen het devies. Daarnaast waren de financiële situaties en vooruitzichten voor velen onzeker of zelfs penibel. Deze factoren maakten dat het verduurzamen als thema niet overal (hoog) op de agenda stond.

Ondanks deze onvoorziene ontwikkelingen bleef het platform, net als in 2019 en 2020, doorgaan met het gratis adviseren op het gebied van duurzaam ondernemen. Deze adviseringsrol gebeurde vanuit de loketfunctie. De communicatie werd vooral ingezet via kanalen als de website, sociale media en andere (betaalde) media en events. De adviezen kwamen van de adviseurs: door de groei van het team met een adviseur kon meer dan 50% meer ondernemers van advies worden voorzien. Ook werd het product 'zonnecarports' bij het Groningse MKB op de kaart gezet en is het netwerk uitgebreid met contacten waardoor er ook meer informatie is opgehaald om zo het beleid en advies te verbeteren. Ondanks de coronapandemie heeft het platform een groei doorgemaakt in het aanjagen, inspireren en adviseren van ondernemers.

Toezicht en handhaving

Met het toezicht op energiebesparing willen we een maximale bijdrage leveren aan de energiebesparing bij bedrijven. De toezichthouders gebruiken hun wettelijke bevoegdheid om het gesprek met bedrijven aan te gaan. Bedrijven kunnen effectief gestimuleerd worden om energiebesparende maatregelen te nemen doordat ze individueel worden aangesproken. Daardoor kunnen we maatwerk leveren en verdwijnt de vrijblijvendheid.

De aanpak bestaat uit 3 stappen:

1. Het opvragen van het energieverbruik (omdat verplichtingen afhangen van verbruik);
2. Het adviseren over besparingsmogelijkheden en het opvragen en beoordelen van een plan van aanpak. Bij bedrijven waar geen wettelijke verplichtingen gelden geven we voorlichting over besparingsmogelijkheden;
3. Het toezien op de daadwerkelijke realisatie van de maatregelen. Deze hercontrole doen we twee jaar na het beoordelen van de plannen van aanpak.

Gemeentelijke organisatie

Met de Gresco beogen we om al ons gemeentelijk vastgoed te verduurzamen. Vanaf 2015 rapporteert de Gresco middels haar eigen jaarplannen. In 2021 wilden we, naast het regulier jaarplan, ook een doorkijk geven hoe ons vastgoed verdergaand kan worden verduurzaamd. Hiermee zijn we inmiddels deels ingehaald door de doelstelling uit de klimaatwet. In dit kader is inmiddels een routekaart ontwikkeld om de verdere verduurzaming van het

maatschappelijk vastgoed vorm te geven. Hierdoor zal de Gresco verbreed worden tot een integrale verduurzaming van de panden. Een grotere opgave die niet altijd terug te verdienen is. Het is echter wel essentieel voor het doel om in 2035 CO2 neutraal te zijn en voor de doelen uit de klimaatwet.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Wonen

Het Energieloket Groningen is een onafhankelijk en gratis loket dat alle Groningse woningeigenaren stimuleert en concreet helpt in hun stap richting verduurzaming. Vanaf 1 oktober werken we samen met een nieuwe partner 'Het regionaal Energieloket'. Zij verzorgen de website met allerlei informatie over maatregelen, subsidies, woningtypologieën en bewonersverhalen en de backoffice.

Tevens vindt afstemming plaats met het sociaal domein en de gebiedsteams, de projectteams van de wijk- en dorpsvernieuwing/wijkenergieplannen en uiteraard met de buurtinitiatieven. Het Energieloket kan worden gezien als een gereedschapskist die bestaat uit een aanpak waarbij gebruik kan worden gemaakt van een basisloket (online en offline) en een menukaart met acties. Daarnaast kan onderscheid worden gemaakt tussen een individuele en collectieve aanpak. Het loket is bereikbaar via de website [Energieloket Groningen](https://energieloket-groningen.nl).

Het online loket is in 2021 door circa 50.000 bezoekers bezocht en de helpdesk heeft ruim 11.000 telefoontjes ontvangen.

Subsidieregeling Reductie Energiegebruik Woningen (RRE en RREW)

Door de subsidieregeling Reductie Energiegebruik Woningen (RRE en RREW) heeft de gemeente 1,26 miljoen euro (RRE) en 2 miljoen euro (RREW) van het Rijk ontvangen om huiseigenaren en huurders te stimuleren tot kleine energiebesparende maatregelen in huis en om advies te geven aan huiseigenaren over andere energiebesparende maatregelen, zoals dak-, raam- of gevelisolatie. Deze regelingen maken het mogelijk dat door het energieloket, naast het helpen van huiseigenaren via een online loket, talloze aanvullende acties worden uitgevoerd waar ook andere doelgroepen van profiteren. Dankzij de regeling kunnen we bewoners, woningeigenaren en initiatieven in de hele gemeente ondersteunen om de belangrijkste eerste stappen richting aardgasvrij te zetten. Met deze bijdragen hebben we de volgende activiteiten uitgevoerd:

1. Wijkenergiecoaches

In 2021 hebben we 27 energiecoaches geworven en opgeleid. Deze energiecoaches zijn actief in de wijken en helpen woningeigenaren bij het nemen van kleine energiebesparende maatregelen. Er is veel enthousiasme onder de inwoners van de gemeente Groningen om als vrijwillige energiecoach in de wijk aan de slag te gaan. Naast de energiecoach op vrijwillige basis zijn in Selwerd en Lewenborg ook energiecoaches op basis van een participatiebaan actief. Dit is in 2021 ook uitgebreid naar de Korrewegwijk en De Hoogte. Om de inwoners van de wijk op de hoogte te brengen van de energiecoaches zijn communicatiecampagnes georganiseerd. In totaal zijn meer dan 1000 gesprekken aangevraagd en ruim 400 gesprekken uitgevoerd. Dit is helaas een gevolg van de Corona crisis. Het was niet mogelijk om meer huis-aan-huis bezoeken uit te voeren. Wij hebben een deel kunnen oplossen door online een energiebespaarcaf  te organiseren waarbij we 81 bewoners hebben kunnen adviseren.

2. Junior energiecoach

In 2021 hebben 885 gezinnen deelgenomen aan de Junior Energiecoach. Tijdens dit leuke en leerzaam spel van vijf weken voor kinderen (ca. 7-12 jaar) en ouders, gaat het hele gezin samen praktisch en spelenderwijs aan de slag met energiebesparing. Dit doen ze aan de hand van leuke filmpjes, geheime weekopdrachten, interessante weetjes en leuke spelletjes.

3. Ondersteunen bewonersinitiatieven

We hebben een toolbox ontwikkeld waarmee we samen met de straat, wijk of dorp verduurzamen. Het energieloket biedt ondersteuning aan iedereen die gezamenlijk bezig wil gaan met verduurzaming. We maken daarbij gebruik van de 'toolbox', een stappenplan en middelen om groepen te ondersteunen (<https://energieloket-groningen.nl/groningen/toolbox/>). We hebben in 2021 circa 30 bewonersinitiatieven

ondersteund waaronder de Korrewegwijk, Gerbrand Bakkerstraat, Herewegbuurt, Badstratenbuurt, Zeeheldenbuurt, De Wijert, Rivierenbuurt, Noorderplantsoen, Oosterpoort, Helpman, Hoogkerk, Selwerd, Vinkhuizen, Reitdiep, Glimmen, Noorderlaren, Haren, Beijum, Lewenborg, Noorderdijk, De Hunze/Starkenborgh, Ten Boer en Ten Post. Deze ondersteuning bestaat uit 3 stappen: Wat willen we? Wat kunnen we? En wat kunnen we samen doen? Met het ondersteunen van deze initiatieven vindt afstemming en samenwerking plaats met de gebiedsgerichte aanpak, zoals de wijkvernieuwing, de wij-teams, etc. Uiteraard hebben we minder fysieke activiteiten in de wijken kunnen steken vanwege de corona pandemie maar hebben we veel via online bijeenkomsten kunnen organiseren.

4. Collectieve inkoopacties

Het Energieloket Groningen heeft in 2021 twee collectieve inkoopacties georganiseerd.

De eerste inkoopactie is gestart in 2020 waarbij de uitvoering in 2021 heeft plaatsgevonden. Maatregelen waarvoor ingeschreven kon worden zijn spouwmuurisolatie, vloerisolatie, zonnepanelen en warmtepompen. Er hebben zich ruim 1200 mensen aangemeld. Deze inwoners hebben allemaal vrijblijvend een voorstel ontvangen waarna iedereen individueel de beslissing kan nemen om de opdracht uit te laten voeren. Uiteindelijk zijn er 300 opdrachten verleend en zijn de volgende maatregelen geplaatst: 241 isolatie (spouw en/of vloer), 33 zonnepanelen, 19 warmtepompen. Met deze inkoopactie hebben we enorm veel inwoners van de gemeente Groningen bereikt. Zij zijn geïnformeerd door middel van een brief of via de krant. Niet alle offertes hebben geresulteerd in een opdracht maar dat was ook niet het enige doel van het project. De spin-off naar de andere aannemers en installateurs in de regio is eveneens belangrijk. We verwachten dat inwoners meer offertes hebben aangevraagd ter vergelijking en dat door deze actie ook opdrachten zijn verleend aan andere installateurs of aannemers. In de tweede helft van 2021 is de tweede inkoopactie (isolatie en HR++) gestart. De focus lag hierbij op de 1200 inwoners die een warmtebeeld van hun woning hebben ontvangen. Met de aannemers is afgesproken dat maximaal 750 woningeigenaren deel kunnen nemen aan deze actie. Naast het versturen van een brief hebben we via social media veel aandacht geschonken aan deze actie. De inschrijving voor deze actie liep af op 31 december 2021 en het doel is behaald, 750 inschrijvingen.

5. Kleine maatregelen

Volgens de RRE en RREW moeten veel pakketten met kleine energiebesparende maatregelen pakketten t.w.v. 50 euro worden uitgedeeld bij woningeigenaren en huurders. In eerste instantie werkten we alleen samen met een aantal lokale bouwmarkten waarbij bewoners kunnen kiezen uit een aantal standaard pakketten. We zijn medio 2021 overgestapt op een andere aanpak. Vanwege corona waren veel bouwmarkten gesloten en was het lastig voor bewoners om een pakket op te halen bij een bouwmarkt. We zijn overgestapt op een systeem waarbij bewoners kunnen kiezen voor maatregelen naar eigen keuze bij een lokale bouwmarkt of kunnen bestellen bij een aantal webshops. We hebben diverse brievenacties georganiseerd waarbij inwoners een cadeaubon kunnen aanvragen en deze kunnen inwisselen bij een webshop of bouwmarkt. De focus lag vooral op woningen met een laag energielabel en/of op de inwoners met een smalle beurs.

De animo voor deze actie was zeer hoog. Onze doelen voor de RRE hebben we gehaald en hebben we veel inwoners kunnen voorzien van een cadeaubon. Deze actie wordt voortgezet in 2022 waarbij de aandacht vooral uitgaat naar de huurders.

6. Warmtebeelden

Begin 2021 zijn bij 1200 woningen warmtebeelden gemaakt van de woningen. Hiermee worden lekken in de woning in beeld gebracht. De woningeigenaren hebben een rapport op maat ontvangen en een advies waarmee de eerste stappen naar verduurzaming van de woning gezet kunnen worden.

Met de RRE-regeling en de RREW-regeling en de aanvullende bijdrage van de raad zijn in de afgelopen periode de volgende resultaten behaald:

Activiteit uit de RRE/RREW- aanvraag	Doelstelling RRE per 31 december 2021	Stand van zaken Per 1 januari 2021
Inzetten van wijkenergiecoaches	20-25 coaches werven en opleiden 3.000 gesprekken	27 coaches (op vrijwillige basis) 7 coaches (participatiebanen) 2020: 351 gesprekken 2021: 404 gesprekken, 81 via energiebespaarcafe
Deelnemers junior-energiecoaches	500 junior-energiecoaches	2 rondes in 2020: 369 deelnemers Ronde 3 in 2021: 516
Bijeenkomsten	10 bewonersavonden 1.000 bewoners aanwezig	In 2020 10 (kleine) bijeenkomsten 6 webinars per thema 6 workshop per thema 6 webinars via Youtube (onder andere isolatie, zonnepanelen, inkoopactie) 2.000 inwoners hebben de bijeenkomst of webinar bijgewoond In 2021: 10 webinars met 630 deelnemers (onder andere isolatie, warmtebeelden, monumenten). De webinars over de 2 ^e inkoopactie en de subsidie Verduurzamen en verbeteren in samenwerking met provincie en SNN is nog niet meegenomen. 120 deelnemers duurzame huizenroute.
Warmtebeelden incl. advies	500 bewoners ontvangen advies	In 2020 hebben 546 bewoners advies ontvangen en 2021 1.200 bewoners
Kleine maatregelpakketten	9.000 pakketten t.w.v. 50 euro verspreiden via vouchersysteem of energiecoach	9.000 pakketten RRE 4.000 pakketten RREW
Collectieve inkoopactie (isolatie, warmtepompen en zonnepanelen)	Geen aantallen benoemd	1 ^e Inkoopacties 1.286 aanmeldingen, 300 uitvoeringen 2 ^e inkoopactie 750 aanmeldingen

Woningcorporaties

- Met de woningcorporaties werken we samen in de werkgroep Duurzaamheid. We hebben een bijdrage geleverd aan de inhoud van de prestatieafspraken met als doel om de ambitie CO₂-neutraal en aardgasvrij 2035 te realiseren. De uitvoering van het Masterplan, waaronder het op basiskwaliteit brengen van corporatieve woningvoorraad, coördineren en monitoren. We hebben samengewerkt om de transitievisie warmte, de wijkvernieuwingsplannen, proeftuin aardgasvrije wijken en het masterplan samen laten komen. Naast energietransitie is ook klimaatadaptatie een onderwerp waarmee we de komende jaren verder gaan. Een aantal corporaties hebben hiervoor al aandacht in hun beleid.
- Samen met de woningcorporaties hebben we een aanvraag voor de Regeling Reductie Energiegebruik Woningen (RREW) ingediend. Hiermee kunnen we ook voor deze doelgroep de energiecoaches en de kleine energiebesparende maatregelen inzetten. We hebben in maart 2021 bericht ontvangen dat de aanvraag is gehonoreerd en krijgen daarmee twee miljoen euro subsidie van het Rijk. Tot slot hebben we kennis gedeeld, nieuwe ontwikkelingen gesignaleerd en resultaten gedeeld.
- Bij het bepalen van passende route naar CO₂-neutrale en aardgasvrije woningvoorraad zijn de volgende uitgangspunten geformuleerd:
  - Betaalbaarheid is leidend;
  - Slopen als verbeteren niet kan;
  - Het moet technisch kunnen;

- Basiskwaliteit mag niet wachten; aan de slag met no-regret maatregelen;
- Bestaande infrastructuur en gasaansluitingen benutten waar nuttig.

Bedrijven

Groningen Werkt Slim

- Voor de loketfunctie hadden we in 2021 als doel om onafhankelijke informatie en ondersteuning voor de ondernemer in alle fases van de klantreis verder te ontwikkelen. Verschillende adviesdiensten die op maat worden geboden, afhankelijk van de vraag en behoefte en het ontwikkelen van nieuwe producten en diensten. Zo gaat het over wet- en regelgeving en informatie over financiële mogelijkheden. Ook over doorverwijzen naar partijen om verder te komen;
- Deuren dicht-campagne - In 2021 hebben we samen met de andere gemeenten in de provincie Groningen de vervolgvorsie van de deuren dicht-campagne verder opgezet. Ook in de gemeente zelf worden nog nieuwe bordjes aangevraagd. Er was landelijke aandacht voor de campagne en ook andere gemeenten hebben ons gevraagd om het idee te mogen gebruiken;
- Bedrijven en verenigingen hebben ons actief benaderd voor advies vanuit hun maatschappelijk verantwoordelijke rol.

Toezicht op energiebesparing bij bedrijven

Resultaten 2021

1. In 2021 zijn bij de laatste 600 bedrijven de gegevens opgevraagd, zo nodig onder dreiging van een sanctie. Daarmee hebben we van alle relevante bedrijven in de stad de energiegegevens. Uitzondering is de horeca, die afgelopen jaar niet is benaderd omdat ze slecht bereikbaar waren en waarvan bovendien de energieverbruiken niet representatief zijn;
2. De beschikbare capaciteit is niet voldoende om alle plannen van aanpak direct te beoordelen. Bij ongeveer 100 bedrijven zijn de benodigde energiebesparende maatregelen beoordeeld. Bij het toezicht geven we prioriteit aan hercontroles. Alle bedrijven die bekend zijn geworden als kleinverbruiker hebben een brief gekregen met voorlichting over subsidie- en besparingsmogelijkheden;
3. Ongeveer 200 hercontroles zijn uitgevoerd om te kijken geplande maatregelen daadwerkelijk zijn gerealiseerd. Ervaring daarbij:
  - Aantal mooie voorbeelden van bedrijven die gestart zijn vanuit een wettelijke verplichting maar enthousiast zijn geworden en vervolgens meer hebben gedaan dan voldoen aan wetgeving;
  - Alle bedrijven voeren maatregelen uit volgens plan van aanpak, dit leidt tot energiebesparing ten opzichte van de beginsituatie. Gemiddeld besparen bedrijven 20% op elektriciteitsverbruik en 20% op gasverbruik. Kanttekening is wel dat er wegens economische groei/krimp niet altijd een directe relatie is tussen maatregelen en verbruik.

Gemeentelijke organisatie

Resultaten 2021

- Veel gemeentelijke daken belegd met zonnepanelen;
- Afronding project om alle sportvelden van led te voorzien;
- In diverse panden verbeterde gebouwenbeheersystemen toegepast;
- Pilot gestart toepassing van een kunstmatige intelligentie regelsysteem (AI-GBS) in twee grote kantoren;
- Meer gas/elektra meters verslimd;
- Factureringsprogramma geoptimaliseerd.

De Gresco blijft het integrale energiemanagement van energieverbruikers van de gemeentelijke panden op zich te nemen, energiezuinige projecten te realiseren dan wel mede te investeren en door ook besparing op onderhoud

en beheer in de aanpak mee te nemen. De energie die we nog nodig hebben ná de besparingsopgave kopen we in samenwerking met de provincie, veiligheidsregio en veel andere Groningse gemeenten vanaf 2019 duurzaam in.

Verder neemt de Gresco deel aan de Pro-Gresco. Dit initiatief van de provincie is gericht op het versnellen van de verduurzaming van gemeentelijke eigen vastgoed in de provincie Groningen. Het is een kennisplatform tussen gemeenten en de Provincie. De eerste fase is afgerond en was een onderzoek waarbij elke gemeente een 2-tal panden kon laten doorrekenen. Wat kost het voor dat pand om de door de gemeente gewenste klimaatdoelstelling te behalen. Gresco neemt natuurlijk deel aan dit kennisplatform. Op dit moment is de Progresco met name een kennisplatform en richt zich onder andere op het financieringsvraagstuk. Het systeem van de Gresco kan als voorbeeld dienen voor onze buurgemeenten.

Conclusie

Energiebesparing bij woningen, bedrijven, het gemeentelijk vastgoed en de gemeentelijke organisatie zelf staat volop in de aandacht. Het belang van energiebesparing vormt een hoofdpoging voor de komende jaren. Hierbij zal een koppeling met de warmte-strategie van groot belang zijn.

Spoor zon

Wat wilden we bereiken?

Om in 2035 CO₂-neutraal te zijn gaan we tot wel vier keer meer elektriciteit gebruiken. Alle elektriciteit die we gebruiken komt dan uit hernieuwbare bronnen. Voornamelijk uit wind- en zonne-energie. Ongeveer een kwart van het totale energiegebruik in 2035 gaan we hernieuwbaar opwekken binnen de eigen gemeentegrenzen. In de beleidskaders Zon op daken en Zonneparken is de ambitie en strategie beschreven om in 2035 ten minste 950 MW aan zonnepanelen in onze gemeente te hebben. Dit zijn ongeveer 2,4 miljoen zonnepanelen. Bij voorkeur willen we zonnepanelen op daken. Ongeveer 450 MW kan op daken en boven parkeerplaatsen worden gerealiseerd en voor de overige 500 MW zijn zonneparken nodig. We kunnen daarmee dan in 2035 op jaarbasis bijna de helft van de elektriciteitsbehoefte van de gemeente voorzien.

Uit de jaarlijkse zonnepaneleninventarisatie blijkt dat in 2021 in de gemeente Groningen in totaal circa 460.000 panelen (circa 123 MW) op daken en in zonneparken lagen. De geprognosticeerde 394.000 panelen in 2021 is daarmee ruimschoots behaald. We liggen daarmee bijna een jaar voor op schema. Hoewel de ambities op korte termijn ruimschoots gehaald zijn, verwachten we dat de groei op korte termijn gaat afvlakken, terwijl we nog steeds moeten versnellen. We constateren dat de groei van zonnepanelen op panden van VvE's, woningcoöperaties en scholen achterblijft bij de verwachting.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- In 2019 is een omgevingsvergunning voor het 65 MW groot zonnepark Fledderbosch nabij de RWZI in Garmerwolde vergund en is SDE+ aangevraagd. We werken samen met Ecorus, BronnenVanOms, TenneT, Enexis, de provincie en Energielandschap Meerstad-Noord aan de elektrische aansluiting van dit zonnepark. We verwachten dat dit zonnepark in 2025 operationeel is;
- In 2019 zijn vergunningen verleend en SDE+ verkregen voor het uitbreiden van het zonnepark in Roodehaan.
- In 2021 hebben we met de ontwikkelaars vorm gegeven aan de uitwerking. We verwachten dat de zonneparken in 2023 bij elkaar circa 66 MW aan stroom kunnen leveren;
- In 2021 heeft de raad de gebiedsvisie voor Meerstad-Noord vastgesteld. In dit gebied willen we een groot zonnepark van circa 200 MW ontwikkelen;
- In 2021 heeft de raad de beleidskaders Zon op daken en Zonneparken vastgesteld;
- Wij speelden actief in op kansrijke ontwikkelingen door als gemeente in te zetten op actief informeren en ontzorgen van initiatiefnemers (via het Regionaal Energieloket en Groningen Werkt Slim), lobbyden voor gunstige regels en beleid (gunstige voorwaarden voor de SDE+ en de SCE), en initieerden en voerden

projecten uit (bijvoorbeeld het realiseren van zonnepanelen op gemeentelijke gebouwen en op P+R P3 en Meerstad).

Conclusie

Hoewel we er op dit moment nog goed voorstaan constateren we een landelijke trend dat de groei van het aantal zonnepanelen op korte termijn gaat afvlakken, terwijl we nog steeds moeten versnellen. In 2022 zetten we daarom in op het uitvoeren van de acties zoals geformuleerd staan in de beleidskaders Zon op daken en Zonneparken. De aanzienlijke potentie van zonne-energie speelt een hoofdrol in het scenario voor een CO₂-neutrale gemeente in 2035.

Spoor wind

Wat wilden we bereiken?

Na de oprichting van het Windplatform wilden we de verkenning naar de mogelijkheden van windenergie in de twee door de raad aangewezen gebieden Westpoort en Roodehaan verder onderzoeken. We wilden in 2021 op basis van de resultaten van de Windverkenning een besluit vragen over het opstarten van vergunningenprocedures.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Op basis van de kernprincipes zorgvuldigheid, openheid, inspraak en financiële participatiemogelijkheden is het gesprek met de omgeving opgestart. Omwonenden hebben plaatsgenomen in een klankbord. Met de klankbordgroep is veel kennis gedeeld, maar vooral is ruimte genomen om met elkaar de discussie aan te gaan of en onder welke voorwaarden er windturbines kunnen komen. Ondertussen zijn ook diverse studies uitgevoerd naar de technische mogelijkheden van windturbines op de beoogde locaties. Het gaat dan bijvoorbeeld om geluidsstudies, ecologische studies en studies naar de restricties voortkomend uit Groningen Airport Eelde. De resultaten hiervan zijn gebundeld en in april 2021 aan de raad voorgelegd ter besluitvorming. Het gesprek met de omgeving is voortgezet en dit heeft onder andere geleid tot de oprichting van een energiecoöperatie: MEERdorpen Energie Coöperatie (MDEC) waar we mee gaan samenwerken.

Conclusie

De raad heeft in april 2021 besloten dat Westpoort voorlopig niet verder ontwikkeld wordt. Wel worden bij Roodehaan vervolgstappen in gang gezet. Daarnaast worden andere mogelijkheden voor de realisatie van windenergie in de gemeente verkend, ten behoeve van de invulling van onze duurzaamheidsdoelstellingen. Ondertussen zijn er landelijke ontwikkelingen die onzekerheden in de ontwikkeling van windenergie introduceren. Zo is het activiteitenbesluit op basis waarvan windparken vergund werden, door een uitspraak van de Raad van State in juni 2021 weggevallen. Daarmee ontstaan onzekerheden op basis van welke milieunormen een windpark vergund kan worden. Ook is in het regeerakkoord van het kabinet opgenomen dat tot een heldere afstandsnorm van windturbines tot woningen gekomen moet worden. Deze onzekerheden maken dat de locatie Roodehaan in aangepaste vorm wordt voortgezet, waarbij de uitkomsten van deze processen goed ingepast kunnen worden. In 2022 zal de samenwerking met de omgeving nader vormgegeven worden, onder andere in nauwe samenspraak met MDEC.

Spoor biobased economie

Biomassa kan een rol vervullen in de energietransitie. De raad heeft hiervoor een aantal randvoorwaarden opgesteld. Daarnaast zien wij dat het produceren met nieuwe grondstoffen eindig is en veel energie vraagt. De noodzaak om hernieuwbare grondstoffen in te zetten wordt steeds groter. We willen helder maken wat hiervan de betekenis voor, en de rol van, de gemeente Groningen is.

Wat wilden we bereiken?

Stimuleren van groen gas productie door kennisdeling, verbinden van partijen, aanjagen van initiatieven en het realiseren van voorbeeldprojecten met gemeentelijke biomassa. De biomassa is afkomstig uit rest en snoeiafval.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Binnen het energieprogramma is 'biobased economy' een wat smaller spoor als dit strikt op de energietransitie wordt betrokken. Een aantal innovaties die in Groningen plaatsvinden zijn echter wel degelijk relevant voor de toekomstige energievoorziening. In Groningen 'groengashoofstad' worden door verschillende partijen grote hoeveelheden groen gas geproduceerd uit organische reststromen en vaak is energieproductie de eerste stap in het benutten van organische restproductie en leidt deze toepassing regelmatig tot hoogwaardiger toepassingen. Er is een sterk verwantschap tussen biobased en circulaire economie.

Projecten 2021

- Er is een uitvoeringsagenda gemaakt bij de routekaart circulaire economie;
- Een belangrijk deel van de biomassa die vrijkomt uit het beheer van de gemeente wordt omgezet in energie en compost, we hanteren hierbij de waarde-piramide dus we gaan voor de meest hoogwaardige benutting van biomassa;
- Ons afvalbeleid is erop gericht zoveel mogelijk deelstromen uit huishoudelijk afval in te zetten als bruikbare grondstof;
- In Reitdiep fase 3 (200 woningen) is een vacuümriool aangelegd voor zwart water en organisch keukenafval. Het doel is om uit dit materiaal groen gas te maken en nutriënten terug te winnen. Alle woningen zijn in 2021 aangesloten op dit systeem;
- We zijn met onze routekaartpartners actief bezig met het vergroten van de groengas productie;
- Het zonthermiepark Dorkwerd zorgt ervoor dat de ooit gedachte biomassa centrale op Zernike overbodig is geworden en dus niet gebouwd gaat worden.

Conclusie

De biobased economy heeft in kennisstad Groningen goede kansen. Deze willen we benutten. Stad en regio kennen een sterke agro-foodsector die de mogelijkheden van de biobased economy leert ontdekken. De provincies Groningen en Drenthe zijn zelfs als voorbeeldregio aangewezen in Europa. In wetenschappelijke kringen vindt een doorgaande discussie plaats over de uiteindelijke rol van biomassa in de energietransitie. Deze volgen wij. We gebruiken biomassa voor energiedoeleinden alleen wanneer deze lokaal en duurzaam is verkregen.

Spoor Groningen smart city

Wat wilden we bereiken?

We zijn al meerdere jaren actief in het verder uitbouwen van de *Smart Energy City Groningen*. De sectoren Energie en ICT zijn sterk vertegenwoordigd en verankerd in de Groningse economie. Voor het verder brengen van de energietransitie en het ontwikkelen van activiteiten en projecten in de verschillende sporen van het energieprogramma zijn kennis en innovatie onmisbaar. Binnen het spoor *Smart Energy City* zetten we in op de ontwikkeling van innovatieve energieprojecten. Ook zetten we daarbij in op regionale, nationale en Europese samenwerking. De gemeente functioneert als netwerker om samenwerking tussen publieke organisaties, private partijen en burgers te versterken.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

We hebben nadruk gelegd op Groningen als Smart Energy City in de Europese belangenbehartiging, projectverwerving en profilering.

Waterstof

Er is sterk groeiende aandacht voor waterstof. Ook, vooral, in onze regio in Noord-Nederland. Waterstof kan in de toekomst een belangrijke rol vervullen in ons energiesysteem. Met waterstof kan energie opgeslagen en getransporteerd worden. Het kan vervolgens als grondstof of als brandstof ingezet worden op het moment dat het nodig is. Waterstof kan breed ingezet worden, bijvoorbeeld in de industrie, mobiliteit en gebouwde omgeving. Groningen zet in op een groene-waterstofeconomie. Waterstof is groen wanneer het geproduceerd is door middel van elektrolyse uit duurzame energie zoals met stroom uit windparken. Alleen dan is waterstof een echt duurzaam alternatief. In 2021 is in de hele regio hard gewerkt aan de waterstofambities.

Deze initiatieven blijven niet onopgemerkt. Noord-Nederland wordt ook op Europees niveau aangemerkt als hydrogen valley. Dit wekt zowel nationale als internationale belangstelling. Tijdens het symposium Wind Meets Gas heeft de koning een toespraak gehouden en is hij tevens bijgepraat over tal van waterstofontwikkelingen.

Voor de gemeente Groningen zal waterstof vooral een rol kunnen spelen in de mobiliteit en op de langere termijn de gebouwde omgeving. Voor enkele bedrijven binnen onze gemeente zal waterstof belangrijk zijn richting een aardgas-vrije toekomst, met name als elektrificatie lastig of onmogelijk is. Om goed in te spelen op de ontwikkelingen, is Groningen nauw betrokken bij kennisontwikkeling en economische ontwikkelingen op dit vlak. Als gemeente hebben we in 2021 belangrijke vooruitgang geboekt:

- Aan de Bornholmstraat is een openbaar tankstation voor waterstof geopend;
- Aan de Peizerweg heeft Shell een tankstation gerealiseerd voor waterstof, voor de bussen van QBuzz die op waterstof gaan rijden. Dit station is tevens in 2021 geopend;
- Europees project Heavenn is inmiddels in volle gang:
  - Met ongeveer 30 partners, met name uit de regio, werken we aan de ontwikkeling van de waterstofeconomie in Noord-Nederland;
  - Een deel van ons wagenpark wordt omgebouwd naar waterstof. Hiermee wordt ons wagenpark verder verduurzaamd. De focus ligt op transport naar de binnenstad. Bijvoorbeeld door de aanschaf van meer vuilniswagens en veegwagens op waterstof. In 2021 zijn 4 vrachtwagens en 4 bestelbussen besteld, onder de koepel van Heavenn;
  - De mogelijkheden worden onderzocht om voor de gebouwverwarming aan de Duinkerkenstraat waterstof in te zetten. De waterstof zal geproduceerd worden uit lokaal opgewekte zonne-energie.
- Als gemeente nemen we tevens deel aan het Interreg North Sea project Hytrec2. Onze bijdrage in dit project bestaat onder andere uit enkele waterstof personenwagens, busjes, vuilniswagens en een werkboot op waterstof. Mede vanuit dit project zal tevens een documentaire gemaakt worden die in 2022 getoond zal worden bij RTL Transportwereld;
- Daarnaast nemen we deel aan het Interreg North West Europe project HECTOR. Binnen dit project schaft de gemeente een vuilniswagen aan op waterstof. Trainingen van het personeel vormen een belangrijke schakel in het goed laten functioneren van de voertuigen;
- Ook nemen we deel aan het Horizon 2021 project Revive waarbinnen we onder andere 3 vuilniswagens zullen leveren.

Met ons wagenpark zetten we hiermee stevig in op waterstofontwikkelingen. Zo'n 20% van ons wagenpark bestaat straks uit waterstof aangedreven voertuigen. In de bedrijfsvoering wordt nu aandacht besteed aan het goed laten functioneren van deze waterstofvoertuigen. Met innovaties komen we opstartproblemen tegen. De chauffeurs en monteurs hebben ook tijd nodig om te leren werken met deze voertuigen. In 2022 zal dan ook veel aandacht besteed worden aan trainingen, opbouw van kennis en ervaring met deze voertuigen. Ook wordt hierbij kennis en ervaring uitgewisseld met andere partners in de projecten waar we aan deelnemen.

Conclusie

Wat waterstof betreft loopt Groningen voorop in Nederland met voertuigen op waterstof. Dit is mogelijk door nauwe samenwerking met onze kennisinstellingen en andere partners. Zo verbinden we de energietransitie nadrukkelijk met kennisontwikkeling, innovatie en economische ontwikkeling.

Duurzaamheid in het reguliere beleid

Een duurzame leefomgeving behelst naast een groene energievoorziening, ook een goede luchtkwaliteit, het omzetten van afval tot grondstof, verduurzamen van de voedselvoorziening of het versterken van de biodiversiteit. De afgelopen jaren hebben we al veel bereikt en we blijven, vanuit de verschillende beleidsvelden, werken aan een duurzame gemeente. In de programma's verkeer, wonen, beheer en onderhoud openbare ruimte en in de paragraaf bedrijfsvoering staat vermeld hoe de verschillende beleidsterreinen zich inzetten voor een duurzame leefomgeving en een duurzame organisatie. Hieronder een korte toelichting:

- [Programma 7: Verkeer](#): ons verkeerssysteem is in basis erg duurzaam; de voetganger en de fiets zijn en blijven onze belangrijkste manieren van verplaatsen. We hebben het netwerk voor de fietser verbeterd, het fietsparkeren op OV-knooppunten (zoals stations en P+R terreinen) en in de binnenstad verbeterd. Ook hebben we ingezet op de verbetering van de bereikbaarheid, toegankelijkheid voor voetganger, zero-emissiezone binnenstad, laadpalen en deelmobiliteit. Zie voor meer informatie deelprogramma 7.6. Ons Openbaar Vervoer levert daarnaast een bijdrage aan de doelstelling om in 2035 CO₂-neutraal te worden;
- [Programma 8: Wonen](#): in 2021 zijn we verder gegaan met het verduurzamen van de huidige woningvoorraad, onder andere door prestatieafspraken met de woningbouwcorporaties en via het Energieloket. Met woningcorporaties werden afspraken gemaakt om gericht in de wijken te investeren. Het gaat in dit verband om verbetering van bestaande woningen gecombineerd met verduurzaming;
- [Programma 9: kwaliteit van de leefomgeving](#): we hebben de mogelijkheden onderzocht voor het versterken van groen en verbeteren de borging van het behoud van hoogwaardig groen. Bij ons voedselbeleid is gefocust op herstel van lokale ketens, voedselverspilling, gezondheid en participatie;
- [Paragraaf 9: Bedrijfsvoering](#): in 2021 zijn we verder gegaan met de invulling van het manifest Maatschappelijk Verantwoord Inkopen en het vertalen van de duurzaamheidsdoelstellingen voor inkoop naar de categorie- en contractmanagement.

Paragraaf 3: Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Bij de uitvoering van onze taken worden we geconfronteerd met risico's en ontwikkelingen die financiële gevolgen kunnen hebben voor de gemeente. De paragraaf weerstandsvermogen geeft aan hoe robuust de gemeente is door de risico's van de gemeente af te zetten tegen de mogelijkheden om de risico's op te kunnen vangen.

Voor de beoordeling van het weerstandsvermogen kijken we naar de verhouding tussen risico's en beschikbaar weerstandsvermogen, naar de omvang van de reserves (Algemene reserve/ reserve grondzaken) en naar de ontwikkeling van de financiële kengetallen. We doen dit voor een periode van vier jaren (dynamisch weerstandsvermogen).

Op basis van de huidige inschattingen verbetert het weerstandsvermogen licht ten opzichte van de begroting 2022. De ratio ligt de komende jaren (2022 128%) ruim boven de 100% en ook de verhouding reserves ten opzichte van het benodigd weerstandsvermogen (risico) (2022 61%) ligt boven de streefwaarde van 50%.

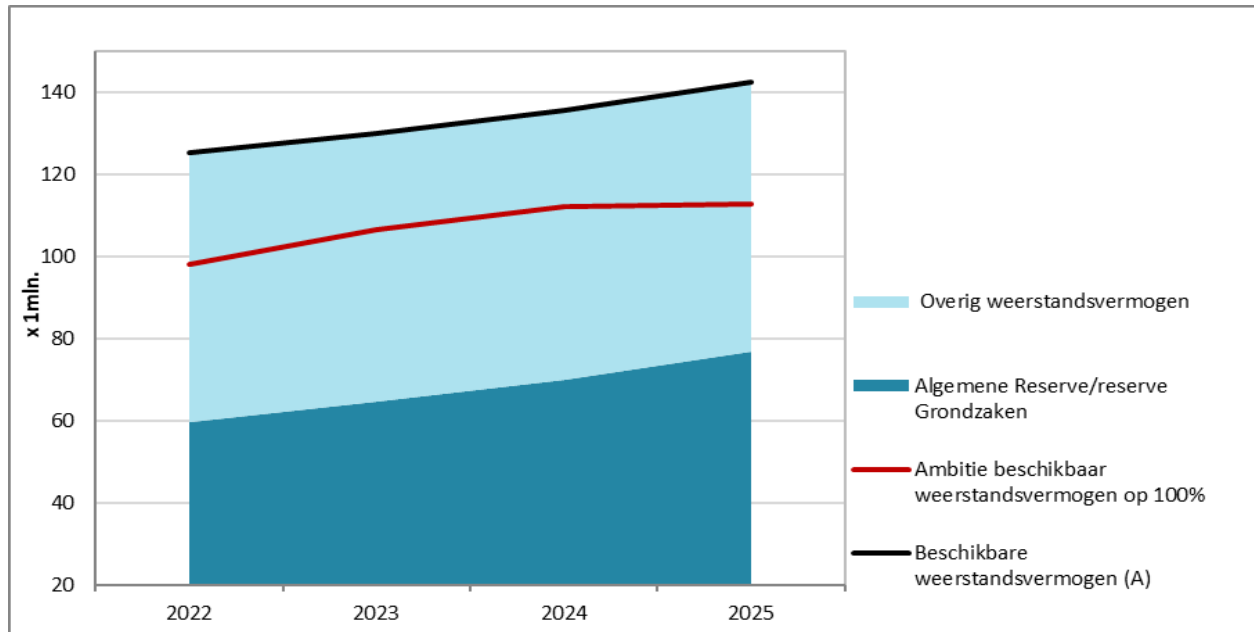
Belangrijk uitgangspunt daarbij is dat de risico's van de nieuwe gebiedsontwikkelingen (Stadshavens en Suikerzijde) kunnen worden opgevangen binnen de grondexploitaties en de beschikbare budgetten voor de gebiedsontwikkelingen. Dit uitgangspunt geldt ook voor het risico bij de grondexploitatie Meerstad, met uitzondering van het risico bij Meerstad-Noord.

Het weerstandsvermogen is gebaseerd op een groot aantal inschattingen bij het bepalen van het benodigd en beschikbaar weerstandsvermogen. Voor een objectieve beoordeling van de financiële situatie van de gemeente kijken we ook naar financiële kengetallen. De kengetallen netto schuldquote (gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen) en de solvabiliteit zijn gebaseerd op de omvang van de schulden en het eigen vermogen. De netto schuldquote in de rekening 2021 is 104% en de solvabiliteit 2021 is 8%. Met name voor de solvabiliteit scoort Groningen erg laag. De solvabiliteit van 8% zit in de meest risicovolle categorie en onder onze eigen streefwaarden en ruim onder het landelijk gemiddelde. De netto schuldquote in de rekening 2021 is 104% en de solvabiliteit 2021 is 8%. Met name voor de solvabiliteit scoort Groningen erg laag. We zitten hiermee onder onze eigen streefwaarden en ruim onder het landelijk gemiddelde. De in de kadernota opgenomen streefwaarde voor de solvabiliteit is 20%. Daarbij hebben we geconstateerd dat deze streefwaarde niet op korte termijn gerealiseerd kan worden. Daarom hanteren we voor de korte termijn een streefwaarde van 10%. In de begroting 2022 zitten we op 8%. Om de streefwaarde van 10% te realiseren is al een aanvulling van het eigen vermogen van ruim 45 miljoen euro nodig. En ook met een ratio van 10% zitten we nog ver onder de meeste andere gemeenten. De gemiddelde solvabiliteit van Nederlandse gemeenten is 34%. Om de streefwaarde voor de langere termijn te realiseren is een aanvulling van de reserves van ruim 250 miljoen euro nodig.

Voor 2022 en verder zien we grote nieuwe investeringen op ons af komen voor onder andere de energietransitie, nieuwe gebiedsontwikkelingen en de vervanging van maatschappelijk vastgoed. Dat betekent een toename van de risico's op verschillende fronten en een grote toename van nieuw aan te trekken leningen. Door de toename van leningen zal de solvabiliteit dalen. Dit maakt het noodzakelijk om de totale financiële positie goed te blijven monitoren.

Weerstandsvermogen in één oogopslag

Weerstandsvermogen in één oogopslag

Berekening weerstandsvermogen rekening 2021	2022	2023	2024	2025
Beschikbare weerstandsvermogen (A)	125.638	130.371	135.818	142.615
Algemene Reserve/reserve Grondzaken	59.941	64.774	70.321	77.218
Overig weerstandsvermogen	65.697	65.597	65.497	65.397
Benodigde weerstandsvermogen (B)	98.023	106.640	112.052	112.791
Risico grondexploitatie * waarschijnlijkheidsfactor (90%)	52.020	51.120	54.360	53.640
Overige risico's * waarschijnlijkheidsfactor (90%)	46.003	55.520	57.692	59.151
Ratio weerstandsvermogen (A/B x 100%)	128%	122%	121%	126%
Verhouding reserves / benodigd weerstandsvermogen	61%	61%	63%	68%
Ambitie beschikbaar weerstandsvermogen op 100%	100%	100%	100%	100%
Vershil tussen beschikbaar en benodigd weerstandsvermogen	27.615	23.731	23.766	29.824
Streefwaarde verhouding reserves/benodigd weerstandsvermogen 50%	50%	50%	50%	50%
Vershil tussen streefwaarde en actuele prognose verhouding reserve/wsv	10.930	11.454	14.295	20.823

Het weerstandsvermogen geeft inzicht in de weerbaarheid van de gemeente. Het laat zien of de gemeente in staat is de effecten van risico's op te vangen. Als maatstaf hanteren we hiervoor de ratio van het weerstandsvermogen. Deze geeft de verhouding weer tussen het beschikbare weerstandsvermogen (welke middelen zijn er om risico's op te vangen?) en het benodigde weerstandsvermogen (welke risico's lopen we?). Een ratio van 100% betekent dat er voldoende weerstandsvermogen beschikbaar is om het effect van de ingeschatte risico's (kans * effect * waarschijnlijkheidsfactor van 90%) te kunnen opvangen.

Waarschijnlijkheidsfactor

Bij het bepalen van het benodigd weerstandsvermogen houden we rekening met een waarschijnlijkheidsfactor van 90%. Deze factor geeft weer dat niet alle risico's zich tegelijkertijd zullen voordoen.

Het beschikbare weerstandsvermogen bestaat uit een aantal bronnen waarmee het effect van risico's kan worden opgevangen. We maken onderscheid tussen de reserves (Algemene reserve (AR) en reserve Grondzaken (GZ)) en overige bronnen. De Algemene reserve (48,6 miljoen euro in 2022) en de reserve Grondzaken (11,4 miljoen euro in 2022) zijn hard en kunnen direct worden ingezet. Inzet van de overige bronnen (65,7 miljoen euro) vraagt over het algemeen meer tijd. Voor de inzet van de stille reserve Enexis bijvoorbeeld is eerst verkoop van de aandelen nodig en inzet van de intensiveringsmiddelen vraagt besluitvorming over verlaging van de beschikbare budgetten en aanpassing van het beleid.

Gezien het belang van de omvang van de reserves maken we deze afzonderlijk zichtbaar. In het onderdeel [beschikbaar weerstandsvermogen](#) geven we een toelichting op de onderdelen van het beschikbaar weerstandsvermogen.

Het benodigde weerstandsvermogen wordt bepaald op basis van een inschatting van de risico's die de gemeente loopt. Veruit het grootste risico ligt bij de gemeentelijke grondexploitaties en Meerstad. Dit risico bepaalt in 2022 ruim 50% van het benodigd weerstandsvermogen. In het onderdeel [benodigd weerstandsvermogen](#) geven we een toelichting op risico's die het benodigd weerstandsvermogen bepalen.

De ontwikkeling van het weerstandsvermogen wordt twee keer per jaar bepaald: bij de begroting en bij de rekening. We willen benadrukken dat de berekening van het weerstandsvermogen geen exacte wetenschap is. Bij het bepalen van de omvang van het benodigd weerstandsvermogen worden een groot aantal inschattingen gemaakt die meer of minder goed te onderbouwen zijn. Bij de beoordeling van het weerstandsvermogen kijken we dan ook vooral naar hoe het weerstandsvermogen zich ontwikkelt.

Het effect van de coronapandemie op ons beleid, onze inkomsten en onze uitgaven is nog steeds onzeker maar duidelijker geworden en afgenomen ten opzichte van vorig jaar. We hebben echter ervoor gekozen nog steeds een risico op te nemen voor de mogelijke financiële effecten van de coronapandemie rekening houdend met bekende compensaties vanuit het Rijk. Voor 2022 is het risico 1,7 miljoen euro. In het risico parkeerbedrijf, het risico sociaal domein, het bedrijfsrisico werkmaatschappijen (SPOT, Sport 050 en zakelijke dienstverlening Stadsbeheer) en in het risico BUIG zijn de mogelijke effecten van corona in de afzonderlijke risicoberekeningen meegenomen.

De oorlog in de Oekraïne en de sancties zullen leiden tot wat Minister van Financiën Kaag noemt een collectief welvaartsverlies. Het betekent dat we rekening dienen te houden met veranderende prognoses, mede als gevolg van een eventuele aanpassing van het Regeerakkoord en ook economische effecten (denk aan inflatie, rente, economie in recessie). Het kan aldus een substantieel effect hebben op onze financiële positie. Op verschillende terreinen zal het ons en onze bewoners en ondernemers raken, zoals stijgende bouwkosten, hogere energielasten, meer opvang van vluchtelingen en mogelijke andere keuzes in Den Haag waaronder een lagere accres (een lagere groei van de algemene uitkering uit het gemeentefonds aan gemeenten). We kunnen nog geen inschatting maken van de hoogte of reikwijdte van de effecten.

In zijn algemeenheid leiden nieuwe projecten tot nieuwe risico's en dus tot een hoger benodigd weerstandsvermogen. Op het moment dat er zekerheid is over de uitvoering van een project (meestal bij een realisatiebesluit door de raad), maken we een inschatting van het risico en houden we er rekening mee in het bepalen van het benodigd weerstandsvermogen.

Vergelijking met de begroting 2022:

Weerstandsvermogen	Rekening	Begroting	Verschil
	2021	2022	
Beschikbare weerstandsvermogen (A)	125.638	122.716	2.922
Benodigde weerstandsvermogen (B)	98.023	96.610	-1.413

Ratio weerstandsvermogen (A/B)	128%	127%	1%
Ruimte weerstandsvermogen boven 1,0 (A - B)	27.615	26.106	1.509

In vergelijking met de begroting 2022 neemt het benodigd weerstandsvermogen toe met 1,4 miljoen euro en het beschikbaar weerstandsvermogen neemt toe met 2,9 miljoen euro. Dit leidt in 2022 tot een verbetering van de ratio met 1% (van 127% naar 128%).

De toename van het beschikbaar weerstandsvermogen komt vooral doordat een deel van het resultaat 2021 wordt toegevoegd aan de reserve grondzaken. De Algemene reserve neemt af met 400 duizend euro en de reserve grondzaken neemt toe met 3,4 miljoen euro en overige onderdelen van het beschikbaar weerstandsvermogen nemen af met 0,1 miljoen euro. We lichten de verschillen toe in het onderdeel [beschikbaar weerstandsvermogen](#).

In het coalitieakkoord staat dat wordt gestreefd naar een ratio van 100% aan het eind van de coalitieperiode (2022). Deze ambitie wordt ruim gerealiseerd.

Bij het beoordelen van het weerstandsvermogen kijken we ook naar het aandeel van de reserves (Algemene reserve plus reserve Grondzaken) ten opzichte van het benodigd weerstandsvermogen. In 2022 zit er 59,9 miljoen euro in de reserves die meetellen voor het weerstandsvermogen. In de komende jaren neemt dit naar verwachting toe tot bijna 77,2 miljoen euro. Hierbij wordt rekening gehouden met de nu bekende toevoegingen en onttrekkingen aan de algemene reserve en reserve grondzaken voor de komende jaren.

Risicomanagement

Naast voldoende buffers in het beschikbare weerstandsvermogen is het belangrijk dat een goede sturing op en beheersing van de risico's plaatsvindt (risicomanagement). Risicomanagement geeft inzicht in wat kan gebeuren indien zich risico's voordoen. Daardoor kunnen gestructureerd acties worden ondernomen (beheersmaatregelen) en kan hierover verantwoording worden afgelegd.

Bij projecten, waarbij het risico voor de gemeente Groningen groot is, laten we bij de start van het project een second opinion uitvoeren door een onafhankelijke partij. Dit geldt bijvoorbeeld voor situaties waarbij we als gemeente een lening verstrekken aan een derde of bij grotere projecten waar we als gemeente weinig ervaring mee hebben.

In 2022 werken we verder aan het versterken van risicomanagement in de organisatie met als doel:

- Het verbeteren van de wijze waarop risicomanagement in onze organisatie wordt uitgevoerd. Gericht op een eenduidige en consistente aanpak en het identificeren en beheersen van risico's, aansluitend op de organisatieveranderingen ("één Groningen, één organisatie"). We gebruiken hiervoor onder andere de tool RiskID. We hebben het bijvoorbeeld ingezet bij de projecten Suikerzijde, herinrichting Grote Markt, revitalisering Stadhuis en in het sociaal domein;
- Het verder ontwikkelen van strategisch risicomanagement waarbij risico's integraal onderdeel zijn van de strategie en de besluiten van college en raad.

Ondanks de inspanningen op het gebied van risicomanagement kunnen zich risico's blijven voordoen. Met het beschikbare weerstandsvermogen zijn we in staat de financiële effecten van risico's op te vangen. Risicomanagement en het weerstandsvermogen zijn daarmee onderling verbonden en vormen een belangrijk onderdeel van het (financiële) beleid van de gemeente.

Kadernota Weerstandsvermogen en Risicomanagement

Het kader voor het weerstandsvermogen en risicomanagement is vastgelegd in de op 22 april 2020 door de raad vastgestelde [Kadernota Weerstandsvermogen en Risicomanagement 2020 \(75701-2020\)](#).

Beschikbaar weerstandsvermogen

Het beschikbaar weerstandsvermogen wordt gevormd door de middelen die beschikbaar zijn om het nadelige effect van risico's te kunnen opvangen. Dit is de optelsom van alle elementen die daadwerkelijk kunnen worden ingezet om niet-begrote kosten te dekken.

De middelen die we tot de tot het beschikbare weerstandsvermogen rekenen, zijn:

- Algemene reserve (AR);
- Reserve Grondzaken (GZ);
- Post onvoorzien in de begroting;
- Niet structureel ingezette intensiveringsmiddelen;
- Onbenutte belastingcapaciteit;
- Stille reserves.

Buffers (in grondexploitaties) rekenen we niet mee tot het beschikbare weerstandsvermogen. Buffers die kunnen worden ingezet om het effect van een specifiek risico op te vangen, zoals bijvoorbeeld het geprognosticeerde voordeel in de grondexploitatie Meerstad, brengen we in mindering op het risico. Daarmee leiden buffers, via een verlaging van het risico tot een verlaging van het benodigd weerstandsvermogen.

Het beschikbaar weerstandsvermogen in de begroting rekening 2021 is als volgt opgebouwd:

Beschikbaar weerstandsvermogen rekening 2021	jaarschijf 2022		aandeel wsv*
	incidenteel	structureel	
1. Algemene Reserve	48.576		49,6%
2. Reserve Grondzaken	11.365		11,6%
3. Stille reserves	50.000		51,0%
4. Structurele ruimte in intensiveringsbudgetten (bedrag x2)		5.840	6,0%
5. Onbenutte belasting capaciteit (bedrag x2)		9.517	9,7%
6. Post onvoorzien (bedrag x2)		340	0,3%
Totaal beschikbaar weerstandsvermogen	109.941	15.697	
Beschikbaar weerstandsvermogen rekening 2021			125.638
Beschikbaar weerstandsvermogen begroting 2022 (jaarschijf 2022)			122.716
Toename beschikbaar weerstandsvermogen t.o.v. begroting 2022			2.922

*we laten zien wat het aandeel t.o.v. het benodigd weerstandsvermogen is.

Het beschikbare weerstandsvermogen is 125,6 miljoen euro. Dit is 2,9 miljoen euro hoger dan in de begroting 2022. Deze mutatie van per saldo 2,9 miljoen euro bestaat uit:

- Per saldo afname van de Algemene Reserve van 0,4 miljoen euro;
- Toename van reserve Grondzaken van 3,4 miljoen euro;
- Afname structurele ruimte intensiveringsmiddelen met 0,1 miljoen euro;

Omvang Algemene Reserve rekening 2021 versus begroting 2022

Algemene Reserve in weerstandsvermogen	Rekening 2021	Begroting 2022	Vershil
Beschikbare weerstandscapaciteit	48.576	48.964	-388

De mutaties van per saldo 0,4 miljoen euro bestaan uit:

- Een toevoeging van 2,5 miljoen euro door terugdraaiing reserve onttrekking 2021 conform kadernota Weerstandsvermogen en Risicomanagement 2020;
- Een onttrekking van 2,0 miljoen euro voor voeding van het energiefonds;
- Een onttrekking van 222 duizend euro voor dekking fasering Meerjaren onderhoudsplan (MJOP) Karding;e;
- Een onttrekking van 144 duizend euro voor dekking kosten Holocaust monument;
- Een onttrekking van 50 duizend euro voor dekking kosten verordening maatschappelijke ondersteuning DMO;
- Een onttrekking van 50 duizend euro voor dekking extra kosten overeenkomst dierenbescherming/dierennoodhulp;
- Een onttrekking van 172 duizend euro voor dekking extra kosten gemeenteraadsverkiezingen;
- Een onttrekking van 263 duizend euro voor dekking extra kosten verzelfstandiging CKC Haren.

Omvang reserve Grondzaken rekening 2021 versus begroting 2022

Reserve Grondzaken in weerstandsvermogen	Rekening 2021	Begroting 2022	Vershil
Beschikbare weerstandscapaciteit	11.365	7.955	3.410

De mutaties van per saldo 3,410 miljoen euro bestaan uit:

- Een toevoeging in 2022 van 3,410 miljoen euro uit het resultaat van de rekening 2021;

Overige onderdelen van het beschikbaar weerstandsvermogen

Naast de reserves tellen de overige onderdelen van het beschikbaar weerstandsvermogen op tot 65,7 miljoen euro. De overige onderdelen van het beschikbaar weerstandsvermogen zijn:

Stille reserve Enexis	50,0 miljoen euro
Structurele ruimte in intensiveringsbudgetten	5,8 miljoen euro
Onbenutte belastingcapaciteit	9,5 miljoen euro
Post onvoorzien	0,4 miljoen euro
Totaal	65,7 miljoen euro

Stille reserve Enexis

Voor het beschikbaar weerstandsvermogen houden we rekening met de stille reserve in de waarderingen van onze Enexis aandelen. We houden hier rekening met 50 miljoen euro. Dit past binnen de meest recente waardering van de Enexis aandelen die jaarlijks wordt uitgevoerd. Dit is niet gewijzigd ten opzichte van de begroting 2022.

Structurele ruimte in intensiveringsbudgetten

Indien de inzet van intensiveringsbudgetten jaarlijks kan worden overwogen, nemen we deze middelen mee in het beschikbaar weerstandsvermogen. Dit is het geval als de middelen niet structureel zijn ingezet en er geen meerjarige verplichtingen zijn aangegaan.

Voor de beschikbare intensiveringsmiddelen is bepaald dat 2,9 miljoen euro niet structureel is ingezet. Omdat het structurele middelen zijn nemen we deze voor 2 jaarschijven mee in het beschikbaar weerstandsvermogen (5,8 miljoen euro). Ten opzichte van de begroting 2022 zijn de beschikbare middelen afgenomen met 100 duizend euro (50 duizend euro maal 2). Het betreft 50 duizend euro intensiveringsbudgetten Groen (Leefomgeving).

Onbenutte belastingcapaciteit

We houden rekening met een onbenutte belastingcapaciteit van 5% van de OZB opbrengst voor woningen en niet-woningen. Deze opbrengst wordt gecorrigeerd voor het bedrag dat is bestemd voor het Fonds ondernemend

Groningen (FOG). De geraamde OZB opbrengst in 2022 is 98 miljoen euro. Rekening houdend met de afdracht aan het FOG van 2,8 miljoen euro is de OZB opbrengst 95,2 miljoen euro. Dit betekent dat we voor het beschikbaar weerstandsvermogen rekening houden met een onbenutte belastingcapaciteit van 4,759 miljoen euro. Omdat het structurele middelen zijn nemen we deze voor 2 jaarschijven mee in het beschikbaar weerstandsvermogen (9,517 miljoen euro). Ten opzichte van de begroting 2022 is dit niet gewijzigd.

Post onvoorzien

De post onvoorzien kan jaarlijkse worden ingezet voor onvoorziene gebeurtenissen en kan worden toegerekend aan het beschikbaar weerstandsvermogen. De totale post onvoorzien in 2022 is 170 duizend euro. Omdat het structurele middelen zijn nemen we deze voor 2 jaarschijven mee in het beschikbaar weerstandsvermogen (0,4 miljoen euro). Dit is niet gewijzigd ten opzichte van de begroting 2022.

Benodigd weerstandsvermogen

Het benodigd weerstandsvermogen wordt bepaald door:

- De verwachte impact van de aanwezige risico's;
- De mate waarin de risico's al op andere wijze zijn afgedekt of beheerst;
- De gewenste mate van zekerheid dat de risico's kunnen worden opgevangen.

De risico's zijn geïnventariseerd en de omvang van het risico (bedrag in euro's) is geschat. De weging van het risico met de kans van optreden leidt tot het geschatte risicobedrag. De risico's van de grondexploitatie worden volgens de risicoboxmethode berekend en integraal in het benodigde weerstandsvermogen opgenomen. Omdat de kans klein is dat als de risico's zich daadwerkelijk voordoen, dit allemaal tegelijkertijd gebeurt, corrigeren we de totaalstelling met een waarschijnlijkheidsfactor van 90%.

Rekening 2021	Schatting	Schatting
	Inc.	Struc
1. Grondexploitatie incl Meerstad	57.800	
2. Verkeer- en vervoersprojecten	0	
3. Bodemsanering		989
4. Parkeerbedrijf	4.300	
5. Gemeentelijk aandeel risico Warmestad BV	1.434	
6. Sociaal domein		13.300
7. Financiering uitvoering wet BUIG	0	775
8. Bedrijfsrisico werkmaatschappijen (OPSB en Sport 050)		735
9. Niet halen bezuinigingen	4.545	1.575
10. Verstrekte leningen en garanties	2.507	
11. Corona	825	
12. Huisvesting Landelijke vreemdelingen Voorziening (LVV)		98
13. Overige risico's	2.136	213
Totale risico's	73.547	17.684
Structureel maal factor 2		35.367
Waarschijnlijkheidsfactor 90%	66.193	31.830
Benodigde weerstandscapaciteit		98.023

beschikbare weerstandscapaciteit	125.638
Ratio weerstandscapaciteit	128%

Het benodigde weerstandsvermogen in 2022 is 98,0 miljoen euro. Dit is 1,4 miljoen euro hoger dan bij de begroting 2022.

De mutaties in het benodigd weerstandsvermogen zijn:

- Afname risico bezuinigingen met 4,4 miljoen euro;
- Toename risico uitleg- en binnenstedelijke ontwikkellocaties grondzaken/grondexploitaties met 5,7 miljoen euro;
- Afname risico verkeer en vervoerstrajecten met 0,6 miljoen euro;
- Toename risico BUIG met 0,7 miljoen euro;
- Afname risico corona met 0,7 miljoen euro;
- Afname risico Landelijke Vreemdelingen Voorziening (LVV) ad 0,7 miljoen euro;
- Toename door risico bijdrage Veiligheidsregio met 0,4 miljoen euro
- Overige wijzigingen van de risico's leiden tot een verhoging van het benodigd weerstandsvermogen met 1,0 miljoen euro.

(Bij de omvang van de veranderingen is rekening gehouden met het effect van structurele risico's (bedrag x 2) en het effect van de waarschijnlijkheidsfactor van 90%.)

In het onderdeel [risico's](#) wordt een uitgebreide toelichting gegeven op de risico's die het benodigd weerstandsvermogen bepalen.

De volgende risico's zijn ten opzichte van de begroting 2022 opgenomen:

- Bijdrage veiligheidsregio

De volgende risico's zijn ten opzichte van de begroting 2022 vervallen:

- Risico bezwaarprocedures (Woningcorporatie Wierden en Borgen)

Dynamisch weerstandsvermogen

We laten de dynamische ontwikkeling van het weerstandsvermogen zien als gevolg van wijzigingen in de risico's en de reserves in de periode 2022-2025. Hiermee ontstaat een beter beeld van de meerjarige ontwikkeling van het weerstandsvermogen.

Wanneer voor risico's een meerjarige inschatting kan worden gemaakt (in effect en/of kans van optreden) nemen we deze meerjarig inschatting op in de dynamische ontwikkeling. Het gaat bijvoorbeeld om de risico's bij grondexploitaties, sociaal domein, bezuinigingen en het parkeerbedrijf. In de gevallen waar we geen meerjarige ontwikkeling kunnen inschatten, houden we rekening met een constante waarde van het risico voor de periode 2022-2025.

In het geval reservemutaties voor de komende jaren bekend zijn, houden we hier rekening mee in de dynamische ontwikkeling van het weerstandsvermogen.

Het gaat onder andere om een structurele voeding van de Algemene reserve van 2,6 miljoen euro, een structurele onttrekking ad 2,5 miljoen euro voor dekking grondtransacties en jaarlijkse exploitatie lasten gronden en het terugvloeien van middelen voor de dekking van de businesscase outsourcing ICT (2,5 miljoen euro per jaar tot en met 2024). Daarnaast worden de onttrekkingen en toevoegingen aan de Algemene Reserve voor een sluitend financieel perspectief bij het opstellen van de begroting meegenomen in de dynamische ontwikkeling van het weerstandsvermogen.

Deze gegevens zijn verwerkt en leiden tot het volgende beeld voor het weerstandsvermogen voor de jaren 2022 tot en met 2025.

Rekening 2021 Weerstandsvermogen	2022	2023	2024	2025
Beschikbaar weerstandsvermogen (A)	125.638	130.371	135.818	142.615
Benodigd weerstandsvermogen (B)	98.023	106.640	112.052	112.791
Ratio (A/B*100%)	128%	122%	121%	126%
Afwijking t.o.v. ratio 1,0	27.615	23.731	23.766	29.824
Ratio in begroting 2022	127%	119%	121%	124%
Verhouding reserves/ benodigd weerstandsvermogen	61%	61%	63%	68%
Reserves in het weerstandsvermogen	59.941	64.774	70.321	77.218

Financiële kengetallen

De financiële kengetallen geven een beeld van hoe de gemeente er financieel voor staat. Het onderstaande overzicht laat de verwachte ontwikkeling van de financiële kengetallen zien.

Rekening 2021		Verloop van de kengetallen					
Kengetallen:	Norm	Begroting 2021	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
netto schuldquote		167%	137%	160%	165%	160%	150%
netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	120%	131%	104%	127%	134%	131%	125%
solvabiliteitsratio	20%	7%	8%	8%	8%	9%	9%
structurele exploitatieruimte		0,0%	2,1%	0,5%	0,5%	0,7%	0,3%
grondexploitatie excl. Meerstad		5,1%	4,6%	7,0%	8,6%	7,3%	5,9%
grondexploitatie incl. Meerstad		36,9%	32,7%	36,3%	38,2%	37,0%	35,2%
belastingcapaciteit		115,6%	117,1%	112,8%	112,8%	112,8%	112,8%

Onderstaand geven we een toelichting op de kengetallen. Onder de toelichting is het algemene oordeel opgenomen.

Netto schuldquote

Dit cijfer geeft inzicht in het niveau van de gemeentelijke netto schuldenlast (korte en lange schulden vermindert met kort en lang uitgeleende middelen) ten opzichte van de gemeentelijke baten. Het geeft een indicatie van de mate waarin de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie drukken.

Een hoger percentage betekent dat een relatief groter deel van de gemeentelijke middelen vastligt met rente- en aflossingen. Een hoge netto schuldquote is niet direct een probleem. Zo kan een hoge schuld worden veroorzaakt doordat er leningen zijn afgesloten, die worden doorgeleend aan derden zoals woningbouwcorporaties. Om inzicht te krijgen in hoeverre er sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven (netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen).

Voor een genuanceerder beeld van de schuldpositie moet ook worden gekeken naar de voorraad bouwgronden en de uitgeleende gelden. Gemeenten met veel grond hebben meer schulden en dus een hogere schuldquote. Dit geldt ook voor de gemeente Groningen. Wij hebben grondposities voor woningbouw en bedrijventerreinen. Voor

die gronden hebben we schulden gemaakt. Rente en aflossing van deze schuld drukken niet direct op de begroting, maar dienen te worden opgevangen binnen de grondexploitaties met de opbrengsten uit de verkoop van de grond.

De gemeente Groningen heeft ook leningen voor derden aangetrokken, deze leningen worden één op één doorgegeven. Bij de schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen worden deze leningen geëlimineerd. Dit geldt dus ook voor de verstrekte leningen aan de CV Meerstad. De leningen voor de overige gemeentelijke grondexploitaties zitten wel in deze schuldquote.

Per 31 december 2021 komt de netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen met 104% lager uit dan het in de begroting 2021 voor 31 december 2021 verwachte percentage van 131 %. Een verschil van 27 %. In de rekening is de netto schuldquote vaak lager dan in de begroting omdat de begrote investeringen later worden uitgevoerd dan verwacht. Daarnaast zijn de uitgeleende middelen in de rekening hoger. Enerzijds is de netto-schuld gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen 147 miljoen euro lager dan verwacht, dit verklaart ongeveer 14% van het verschil. Daarnaast is er sprake van een zogeheten noemereffect. De netto schuldquote wordt berekend als percentage van de gemeentelijke baten en doordat de baten in 2021 in werkelijkheid 127 miljoen euro hoger liggen dan verwacht in de begroting 2021, is de netto schuldquote nu ongeveer 13% lager.

In de kadernota weerstandsvermogen en risicomanagement 2020 hebben we opgenomen dat we voor de netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen streven we naar een waarde onder de 120%. Daar voldoen we aan op 31 december 2021. We verwachten de komende jaren een stijging van de netto schuldquote door een toename van de gemeentelijke financieringsbehoefte. In 2024 verwachten we dat de schuldquote rond de 130% ligt. In de kadernota hebben we ook opgenomen dat we bij een schuldquote boven de 130% maatregelen nemen om de schuldquote weer onder de 130% te krijgen. Dit kan bijvoorbeeld door het aanvullen van de gemeentelijke reserves.

Solvabiliteitsratio

Dit kengetal wordt bepaald door de verhouding tussen het eigen vermogen en het totaal vermogen. Het geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan de financiële verplichtingen te voldoen. Hoe hoger de solvabiliteitsratio, hoe groter de weerbaarheid van de gemeente.

De solvabiliteitsratio in 2021 is 8%. Dit is laag in vergelijking met andere gemeenten en ligt ruim onder de 20%. Met een solvabiliteit van minder dan 20% vallen gemeenten in de meest risicovolle categorie. Dit is wel logisch gezien onze hoge schulden door de gemeentelijke grondposities. In voorgaande begrotingen hebben we reserves ingezet ter dekking van de opgaven. Het eigen vermogen neemt daarom af. Het effect daarvan is een lagere solvabiliteitsratio in de jaren 2022 en verder.

Voor de lange termijn streven we naar een streefwaarde van 20% voor de korte termijn hanteren we een streefwaarde van 10%.

Een verbetering van de solvabiliteit wordt bereikt door een verlaging van de opgenomen leningen en een versterking van de reserves. Met het benoemen van deze streefwaarde geven we aan dat de versterking van de reserves de komende periode een belangrijk aandachtspunt is. Om de streefwaarde van 10% te realiseren is een aanvulling van de reserves met ruim 45 miljoen euro nodig. Om de streefwaarde voor de langere termijn te realiseren is een aanvulling van ruim 250 miljoen euro nodig.

Structurele exploitatieruimte

Voor de beoordeling van de financiële positie is het ook van belang te kijken naar de structurele baten en structurele lasten. De belangrijkste structurele baten zijn de algemene uitkering uit het gemeentefonds en de opbrengsten uit de onroerendezaakbelasting (OZB). Dit kengetal geeft het verschil tussen de structurele baten en lasten ten opzichte van de totale baten. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten te dekken. In onderstaand overzicht is de omvang en ontwikkeling van de structurele lasten en baten opgenomen.

STRUCTUREEL EVENWICHT (Bedragen x 1,000 euro)	Begroting 2021	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Totale lasten	1.051.823	1.165.309	1.099.854	1.083.867	1.088.023	1.094.575
Incidentele lasten	-32.060	-92.775	-20.166	-475	-677	6.001
Incidentele toevoegingen reserves	-11.927	-21.663	-17.009	-20.748	-22.359	-21.372
Structurele lasten (A)	1.007.836	1.050.871	1.062.679	1.062.644	1.064.987	1.079.204
Totale baten	1.051.823	1.225.856	1.099.854	1.083.867	1.088.023	1.094.575
Incidentele baten	-8.431	-67.695	-14.779	-1.000	-1.864	0
Incidentele onttrekkingen reserves	-35.862	-82.736	-17.236	-14.723	-13.178	-12.118
Structurele baten (B)	1.007.530	1.075.425	1.067.839	1.068.144	1.072.981	1.082.457
Structurele exploitatieruimte (B-A)	-306	24.554	5.160	5.500	7.994	3.253
Structurele exploitatieruimte in procenten	0,0%	2,1%	0,5%	0,5%	0,7%	0,3%

Het verloop van de structurele exploitatieruimte over de periode 2021 tot en met 2025 geeft aan dat er sprake is van structureel evenwicht. Onze structurele lasten worden gedekt door de structurele baten. Op rekeningbasis is dus ruimte in de exploitatie omdat niet alle budgetten worden ingezet. In de kadernota weerstandsvermogen en risicomangement hebben we als streefwaarde opgenomen dat de exploitatie minimaal (structureel) in evenwicht is.

Grondexploitatie

Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie (de waarde van de grond) is ten opzichte van de totale gemeentelijke baten. De boekwaarde van de voorraden grond moet worden terugverdiend bij de verkoop. Kenmerkend voor grondexploitaties is dat de looptijd meerdere jaren is. Naarmate de inkomsten verder in de toekomst liggen, brengt dit meer rentekosten en risico's met zich mee. Het kengetal voor de gemeentelijke grondexploitaties inclusief Meerstad is in 2021 32,7% en lager dan verwacht bij de begroting 2021 (36,9%).

Belastingcapaciteit

Dit kengetal geeft inzicht in hoe de belastingdruk in de gemeente zich verhoudt ten opzichte van het landelijk gemiddelde.

Hiervoor wordt de belastingdruk in Groningen gerelateerd aan de landelijk gemiddelde tarieven/woonlasten (OZB, riolheffing en afvalstoffenheffing). Als dit kengetal laag is, betekent het dat een gemeente meer inkomsten uit belastingen zou kunnen verwerven. De belastingdruk in Groningen ligt boven het landelijk gemiddelde (In de rekening 17,1%). Een hoge belastingcapaciteit beperkt de mogelijkheid om financiële tegenvallers op te vangen met een verhoging van tarieven.

Algemeen oordeel

Overall kunnen we concluderen dat de ratio's laten zien dat de financiële positie van de gemeente Groningen kwetsbaar blijft. Ten opzichte van de begroting 2021 is er in 2021 weliswaar sprake van een verbetering van de netto-schuldquote en de structurele exploitatieruimte maar het betreft een positief incidenteel effect door de hogere baten ad 127 miljoen euro. De solvabiliteitsratio is onverminderd laag.

De structurele exploitatieruimte in de rekening 2021 komt uit op 2,1%. Daarmee voldoen we ruim aan de streefwaarde. Echter, zoals eerder opgemerkt is dit een incidenteel effect. De exploitatie van de gemeente staat onder druk door de tekorten in het sociaal domein en de noodzakelijke investeringen als gevolg van een groeiende stad. Mogelijk leidt de herijking van het gemeentefonds tot een verbetering van de structurele exploitatie.

Risico's

Programma	01. Werk en Inkomen Financiering uitvoering wet BUIG			
Omschrijving	Financiering uitvoering wet BUIG			
Omschrijving	In het financieel perspectief begroting 2022 is met onderstaande tekorten rekening gehouden. Dit wijkt positief af ten opzichte van het huidige perspectief.			
	BUIG			
	Financieel perspectief	-13.600	-13.330	-12.770 -12.230
	Verbetering	-5.160	-8.930	-8.640 -8.260
	De verbetering van het perspectief wordt veroorzaakt door een stijging van het budgetaandeel in 2022 ten opzichte van 2021. Analyse heeft uitgewezen dat er een kans is dat de toename van het budgetaandeel deels incidenteel is. Dit hangt samen met een tijdelijke toename van het aantal WW uitkeringen als gevolg van de coronapandemie. Dit is één van de kenmerken waarmee in het model wordt gerekend. Om die reden zijn we bij de berekening van het budget vanaf 2023 uitgegaan van het gemiddelde aandeel over 2021 en 2022. We hebben de volgende uitgangspunten bij deze berekening gehanteerd:			
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Het Rijk stelt in de gehele periode macro voldoende budget beschikbaar; 2. Het uitgavenaandeel neemt in 2022 licht af als gevolg van de relatief gunstige ontwikkeling van de bijstand vanaf de tweede helft van 2020. Vanaf 2023 hanteren we een stabiel uitgavenaandeel; 3. In de periode 2022-2025 wordt het werk- en ontwikkelprogramma uitgevoerd en dat leidt tot een opbrengst van 2,2 miljoen euro structureel vanaf 2025. 			
	We hebben twee risico's een geïnventariseerd:			
	<ol style="list-style-type: none"> 1. De uitvoering van het werk- en ontwikkelprogramma leidt niet tot een verlaging van de uitgaven; 2. Het aandeel in de macro-uitgaven 2022 ten opzichte van het uitgavenaandeel 2021 neemt niet af. 			
	Wanneer beide risico's zich voordoen, verslechtert het financieel perspectief in 2022 en 2023 met 3,1 miljoen euro, oplopend naar 3,7 in 2024 en 4,3 miljoen euro in 2024. Het risico valt hoger uit ten opzichte van de begroting 2022 doordat er geen recht meer is op een bijdrage vanuit de vangnetregeling.			
Risicobedrag 2022	3,1 miljoen euro			
Kans 2022	25%			
Risicobedrag 2023	3,1 miljoen euro			
Kans 2023	25%			
Risicobedrag 2024	3,7 miljoen euro			
Kans 2024	25%			
Risicobedrag 2025	4,3 miljoen euro			
Kans 2025	25%			
Structureel/Incidenteel	Structureel			
1e signaleringsmoment	VGR 2014-2 en Begroting 2015			
Actie	Optimaliseren van de sturing op uitvoering van het werkprogramma			

Naam risico Uitleg- en binnenstedelijke ontwikkelingslocaties (grondzaken / grondexploitaties)
Programma 02. Economie en werkgelegenheid / 08. Wonen

Omschrijving Om de risico's die voortvloeien uit de grondexploitaties in uitleg- en binnenstedelijke ontwikkelingslocaties te kwantificeren wordt de risicoboxenmethode gehanteerd. Het risico op een plantekort kan voortvloeien uit vertraging in het uitgiftetempo van gronden, uitgifte van gronden tegen lagere grondprijzen dan in de exploitatiebegroting is voorzien, aanbesteding van civieltechnische werken, vertraging in het tempo van realisering, etc.

De inschatting is dat het benodigde weerstandsvermogen zich in de jaren 2022-2027 vrij stabiel beweegt in een bandbreedte tussen de 56,8 en 60,4 miljoen euro. Die bandbreedte zou kunnen veranderen als bij het vaststellen van de gebiedsbegroting van De Suikerzijde blijkt dat niet alle risico's binnen de BV kunnen worden opgelost. Bij de huidige uitwerking van de gebiedsontwikkeling is daar geen sprake van.

Het benodigd weerstandsvermogen voor grondexploitaties is een onderdeel van het totale benodigde weerstandsvermogen van de gemeente Groningen. De uitkomst op dit onderdeel moet dan dus ook altijd worden gezien in relatie tot de overige risico's die de gemeente loopt.

Benodigd weerstandsvermogen (Bedragen x 1 miljoen euro)				
	2022	2023	2024	2025
1. Vastgestelde gemeentelijke grondexploitaties	13,5	12,1	11,7	10,6
2. Nog vast te stellen gemeentelijke grondexploitaties	9,7	9,8	13,5	13,8
3. Grondexploitaties in aparte rechtsvormen				
3a. Meerstad	-	-	-	-
3a. Meerstad Noord	26,1	26,1	26,1	26,1
3b. Stadshavens	-	-	-	-
3c. Suikerzijde	-	-	-	-
4. Strategisch bezit	8,5	8,8	9,1	9,1
	57,8	56,8	60,4	59,6

Nadere toelichting

Het benodigde WSV voor grondexploitaties bestaat uit de volgende onderdelen:

1. Vastgestelde gemeentelijke grondexploitaties

Met behulp van de risicoboxenmethode is het benodigde weerstandsvermogen voor deze grondexploitaties bepaald. Hier komt voor de jaarschijf 2022 een benodigd WSV van 13,5 miljoen euro uit.

2. Nog vast te stellen gemeentelijke grondexploitaties

Op dit moment wordt gewerkt aan een aantal gebiedsontwikkelingen. Naar verwachting worden deze gebiedsontwikkelingen middels een vast te stellen grondexploitatie later dit jaar of begin volgend jaar aan de raad voorgelegd. Het betreft een aantal kleinere gebiedsontwikkelingen die veelal met de versterkingsopgave te maken hebben.

Daarnaast verwachten we ook de grondexploitaties voor de ontwikkeling van de Held3 (Heldin) en het Stationsgebied binnenkort te openen. Ook hier is met behulp van de risicoboxenmethode het benodigde weerstandsvermogen berekend op 9,7 miljoen euro.

3. Grondexploitaties die in aparte rechtsvormen zijn/worden ondergebracht

De gemeente Groningen heeft de gebiedsontwikkeling Meerstad ondergebracht in een BV. Daarnaast is er het voornemen om de gebiedsontwikkelingen Suikerzijde en Stadshavens ook in een BV onder te brengen. Uitgangspunt bij gebiedsontwikkelingen die in aparte rechtsvormen zijn ondergebracht is dat de risico's binnen de beschikbare middelen voor de betreffende gebiedsontwikkeling kunnen worden opgevangen.

	<p>Daarmee hoeft er in beginsel dus geen weerstandsvermogen bij de gemeente te worden aangehouden.</p> <p>3a. Meerstad Noord</p> <p>Op dit deelgebied zit een aanzienlijke opbrengsttaakstelling. Op dit moment wordt gewerkt aan de uitwerking van plannen voor een zonnepark. Door deze planuitwerking neemt het risico dat de opbrengst niet geheel gerealiseerd gaat worden toe. De actuele berekening komt uit op 26,1 miljoen euro. Dit risico dekken we met gemeentelijk weerstandsvermogen af.</p> <p>4. Strategisch grondbezit</p> <p>Met behulp van de risicoboxenmethode is het benodigde weerstandsvermogen voor het strategisch grondbezit berekend op 8,5 miljoen euro.</p>
Risicobedrag 2022	57,8 miljoen euro
Kans 2022	100%
Risicobedrag 2023	56,8 miljoen euro
Kans 2023	100%
Risicobedrag 2024	60,4 miljoen euro
Kans 2024	100%
Risicobedrag 2025	59,6 miljoen euro
Kans 2025	100%
Structureel/Incidenteel	Incidenteel
1e signaleringsmoment	2004
Actie	Binnen de grondexploitatie wordt gestuurd op de beheersing van de risico's. De risico's en het effect op het weerstandsvermogen van nieuwe (grote) projecten maken we afzonderlijk inzichtelijk.

Naam risico Programma	Sociaal domein 04. Welzijn, gezondheid en zorg
Omschrijving	<p>Met de decentralisatie in 2015 hebben gemeenten een grote verantwoordelijkheden gekregen. Het Rijk De bijbehorende budgetten die over zijn gegaan naar gemeenten schieten echter tekort. De zorgkosten budgetten staan onder druk en daarom zijn op begroting- en rekeningbasis tekorten vaak aangevuld.</p> <p>In het risico sociaal domein houden we rekening met een volume risico op zorggebruik (zorggebruik groeit harder dan verwacht) en een aantal specifieke risico's. Er is sprake van een volume-risico op zorggebruik WMO/jeugd omdat onzeker is hoeveel mensen zorg nodig hebben. We bepalen de omvang van het risico op basis van een aantal groeiscenario's (5%, 7,5% en 10%).</p> <p>Naast het volume-risico houden we rekening met een aantal specifieke risico's. Deze hebben vooral betrekking op (transformatie) maatregelen die moeten leiden tot een besparing op de zorgkosten door een verschuiving van dure naar goedkopere zorg. Of en in welke mate deze maatregelen het beoogde transformatie-effect opleveren wordt gemonitord en waar nodig zal bijgestuurd worden. Naast transformatie risico's houden we ook rekening met een risico dat door corona er extra zorg verleend moet worden en dat invoering van het nieuwe verdeelmodel bij de integratie uitkering voor beschermd wonen (die we ontvangen van het Rijk) tot een nadeel voor Groningen kan leiden.</p> <p>Voor alle specifieke risico's maken we een inschatting van de omvang van het risico en de kans van optreden. Omdat we in de systematiek van het risico sociaal domein al rekening houden met de kans van optreden nemen we de uitkomst van het risico volledig (kans van optreden 100%) mee bij het bepalen van het benodigd weerstandsvermogen.</p>
Risicobedrag 2022	13,3 miljoen euro
Kans 2022	100%
Risicobedrag 2023	15,7 miljoen euro
Kans 2023	100%
Risicobedrag 2024	16,8 miljoen euro
Kans 2024	100%
Risicobedrag 2025	17,5 miljoen euro
Kans 2025	100%
Structureel/Incidenteel	Structureel
1e signaleringsmoment	1 maart 2014

Actie	<p>Wij hebben de laatste jaren maatregelen genomen om te zorgen dat de zorgkosten beter in control komen. Hierbij hebben we nadrukkelijk een koppeling gelegd tussen beleid, uitvoering en geld. Ter beheersing van deze problematiek streven wij er naar om door transformatie minder in te hoeven zetten op zwaardere zorg door te investeren in preventie aan de voorkant, de ontwikkeling van (basis) voorzieningen dichtbij, door burgerkracht en door stimuleren van zelf- en samenredzaamheid. Deze op transformatie gerichte beweging is onder meer in gang gezet door een gerichte opdrachtverlening aan Stichting WIJ Groningen, door het in werking stellen van het Gebieds Ondersteunend Netwerk (GON) en een verdere decentralisering van Beschermd Wonen. Meer recent ingezette ontwikkelingen zijn onder andere de aanpak voor multi probleemgezinnen waar spraken is van stapeling van door gemeente verstrekte voorzieningen én de inzet op Ondersteuner Jeugd en Gezin. In al deze verbeterlagen lopen inhoudelijke ambities en financiële doelstellingen samen op. Omdat er nog kansen bleven liggen als gevolg van gebrek aan ambtelijke capaciteit is hier ook in geïnvesteerd. Extra capaciteit was nodig om ontwikkelingen in kaart te brengen, te volgen en concreet om te zetten in zinvolle interventies en maatregelen samen met partners zoals bijvoorbeeld zorgpartijen, de zorgverzekeraar en de RIGG. Ontwikkeling van informatievoorziening maakt hier ook onderdeel van uit. Dit alles met als doel beter in control te komen op het sociaal domein. De komende jaren vinden er op de meeste trajecten nieuwe aanbestedingen plaats. Hierbij kijken we ook naar de mogelijkheden voor beheersing van de kosten.</p>
-------	--

Naam risico	Landelijke Vreemdelingen Voorzieningen
Programma	04. Welzijn, gezondheid en zorg
Omschrijving	<p>De gemeente Groningen fungeert als opdracht- en subsidiegever voor de opvang en begeleiding van vreemdelingen zonder recht op opvang of verblijf. De doelgroep werd gehuisvest in het voormalig formule 1 hotel. Deze huisvesting is echter niet langer beschikbaar omdat het pand niet meer aan de brandveiligheidseisen voldoet. We hebben de opdrachtnemer van de LVV, stichting Inlia Groningen, toestemming gegeven tot het huren van tijdelijke unitbouw voor deze doelgroep voor een periode van vijf jaar. De pilot van LVV eindigt echter op 31 december 2022. Het beleid van het Rijk inclusief de financiële bijdrage van het Rijk is na deze datum nog niet bekend. De LVV gemeenten en de VNG overleggen met het Ministerie van justitie en veiligheid over de besluitvorming na de pilotperiode. Bij het stopzetten van de pilot door het Rijk, staat de gemeente voor het risico vanaf 2023 inzake deze huisvesting.</p> <p>Vooralsnog schatten we dit risico laag in, derhalve waarderen we deze op PM. Bij stopzetten van de pilot, kan (ter beheersing van het risico) de huisvesting aangeboden worden voor alternatieve verhuur, bijvoorbeeld voor arbeidsmigranten.</p> <p>Er is eveneens nog geen duidelijkheid over de Europese subsidie voor 2022 en verder van 390 duizend euro. Het Rijk wil nog niet garant staan voor dit bedrag, derhalve voorzien we hierin een risico. Het risicobedrag voor 2022 komt daarmee op 0,39 miljoen euro. Vanaf 2023 houden we rekening met een structureel risico van 450 duizend euro.</p> <p>In het coalitieakkoord van het Rijk is afgesproken dat er na de pilotperiode LVV een landelijk dekkend netwerk LVV wordt ingericht. Hiertoe wordt momenteel onderhandeld over een nieuwe bestuursakkoord tussen het Rijk en de LVV gemeenten. Planning is dat de eerste ontwerpen van dit akkoord rond de zomer gereed zijn en dat deze bestuursakkoorden in december 2022 worden getekend. In dit bestuursakkoord komen ook afspraken over de vergoeding voor LVV gemeenten voor de uitvoering van de opvang en begeleiding. Er bestaat een klein risico dat de voorwaarden in dit bestuursakkoord niet geaccepteerd worden door het college. Dan ontvangen we geen Rijksmiddelen voor de kosten van de opvang en begeleiding van deze doelgroep. De gemeente zal dan moeten bepalen of en op welke manier de gemeente zelf opvang van deze doelgroep wil betalen (BBB constructie). Daarvoor zullen aanvullende middelen beschikbaar moeten komen, in de begroting van de gemeente zijn daarvoor op dit moment geen middelen beschikbaar.</p>

Risicobedrag 2022	0,39 miljoen euro
Kans 2022	25%
Risicobedrag 2023	0,45 miljoen euro
Kans 2023	25%
Risicobedrag 2024	0,45 miljoen euro
Kans 2024	25%
Risicobedrag 2025	0,45 miljoen euro
Kans 2025	25%
Structureel/Incidenteel	structureel
1e signaleringsmoment	Rekening 2020
Actie	Overleg met het Rijk over het vervolg na de pilot.

Naam risico	Specifieke uitkering stimulering Sport BTW (SPUK BTW)
Programma	05. Sport en bewegen
Omschrijving	<p>Om sport en beweging te stimuleren konden gemeenten, sportverenigingen en sportstichtingen de btw die aan hen in rekening werd gebracht in aftrek brengen. Dit recht op aftrek is met ingang van 1 januari 2019 vervallen. Om de ontwikkeling en instandhouding van sportaccommodaties en de aanschaf van sportmaterialen te stimuleren, kunnen gemeenten daarom jaarlijks een uitkering aanvragen ter compensatie van het btw-nadeel. Gemeenten hebben in 2021 een voorschot van circa 77% van de aanvraag uitgekeerd gekregen omdat het budget iets is bijgesteld (naar beneden). De definitieve afrekening volgt pas eind 2022. Voor de Gemeente Groningen is er op basis van de huidige verhouding (aanvragen versus budget) een nadeel van circa 0,7 miljoen euro (onze aanvraag was circa 3,1 miljoen euro). Een deel van dit nadeel leidt tot hogere investeringslasten (circa 30%) en daarmee tot een nadeel in de toekomst, het resterende deel leidt tot een direct nadeel in de gemeentelijke begroting (490 duizend euro).</p> <p>De kans bestaat dat er door de gemeenten wordt overvraagd en dat de werkelijke verdeling na indienen van de jaarrekeningcijfers anders uitpakt. Voor 2019 was de declaratie Groningen uiteindelijk lager en is geheel gehonoreerd. Het risico heeft zich in 2019 dus niet echt voorgedaan. We houden rekening met een kans van 25%. De afrekening 2020 was positief. Het is nog lastig in te schatten of het structureel is. Vooralsnog gaan we uit van incidenteel.</p>
Risicobedrag 2022	490 duizend euro
Kans 2022	25%
Risicobedrag 2023	490 duizend euro
Kans 2023	25%
Risicobedrag 2024	490 duizend euro
Kans 2024	25%
Risicobedrag 2025	490 duizend euro
Kans 2025	25%
Structureel/Incidenteel	Incidenteel
1e signaleringsmoment	Begroting 2020
Actie	We hebben de financiële gevolgen van de wijziging aangeleverd bij het VNG. We volgen de ontwikkelingen op rijksniveau.

Naam risico	Bedrijfsrisico werkmaatschappijen (SPOT en Sport050) en Zakelijke dienstverlening (Stadsbeheer)
Programma	05 Sport en bewegen, 06. Cultuur, 09 Kwaliteit van de Leefomgeving
Omschrijving	<p>We houden rekening met een risico bij de werkmaatschappijen Oosterpoort/ Stadsschouwburg (SPOT) en Sport050 en bij de zakelijke dienstverlening (Stadsbeheer). Een deel van de inkomsten van de directie SPOT is afhankelijk van de economische conjunctuur en andere externe factoren. Wij houden rekening met een bedrijfsrisico van 10% van de omzet van circa 9,6 miljoen euro voor SPOT.</p> <p>Sport050 kent een afhankelijkheid van de economische conjunctuur en het weer. Wij houden rekening met een specifiek bedrijfsrisico ter hoogte van circa 10% van de tariefgerelateerde omzet. Die verwachte omzet is circa 7,6 miljoen euro.</p> <p>De inkomsten zakelijke dienstverlening (bedrijfsafval, klein gevaarlijk afval, commerciële straatreiniging en onderhoud en reparaties derden, verkoop brandstof en leasen) zijn deels afhankelijk van de economische conjunctuur en andere externe factoren. Wij houden rekening met een bedrijfsrisico van 10% van de omzet van circa 12,2 miljoen euro. Het risico voor de beide werkmaatschappijen en de zakelijke dienstverlening samen is 2,940 miljoen euro. We houden rekening met een kans van 25%.</p>
Risicobedrag 2022 (deel SPOT)	2,940 miljoen euro
Kans 2022	25%
Risicobedrag 2023 (deel SPOT)	2,940 miljoen euro
Kans 2023	25%
Risicobedrag 2024 (deel SPOT)	2,940 miljoen euro
Kans 2024	25%
Risicobedrag 2025 (deel SPOT)	2,940 miljoen euro
Kans 2025	25%
Structureel/Incidenteel	Structureel
1e signaleringsmoment	
Actie	

Naam risico	Exploitatie Groninger Forum
Programma	06. Cultuur
Omschrijving	<p>Forum Groninger is eind 2019 geopend. Voor de exploitatietekorten en aanloopkosten in de eerste 5 jaar (2020-2024) is een bedrag van 3,3 miljoen beschikbaar. Na de periode van 5 jaar verwachten we dat Forum Groningen goed zicht heeft op de structurele exploitatie met voldoende mogelijkheden om zelf (bij) te kunnen sturen. In 2020 is een bedrag van 590 duizend euro aan deze reserve onttrokken. 300 duizend euro voor de cofinanciering van de coronaondersteuning van het Filmfonds en 290 duizend euro voor het exploitatietekort over 2020. Voor 2021 heeft Forum Groningen een bedrag van 400 duizend euro als bijdrage uit deze reserve begroot. Eind 2021 resteert er dan nog een reserve van 2,3 miljoen.</p> <p>Indien de corona beperkingen zich niet op grote schaal voorzetten in 2022 dan is de verwachting dat Forum Groningen maar in beperkte mate een beroep hoeft te doen op deze reserve. Door de toetreding van Storyworld en de expositieruimte tot de Museumjaarkaart is in de afgelopen zomer het bezoekersaantal aan de exposities sterk toegenomen. Pre corona lieten de bezoekersaantallen van de bioscoop al zien dat daar een sterk groei mogelijk is. Gebouwtechnisch zijn de meeste kinderziekten in kaart gebracht en worden er geen overschrijdingen meer verwacht.</p> <p>2020 en 2021 zijn door de COVID-19 beperkingen geen representatieve jaren voor de exploitatie van het Forum. Mogelijk is het wenselijk om de termijn van de inzet van de</p>

	reserve te verlengen om goed zicht te krijgen op een reguliere exploitatie. Mocht dit noodzakelijk zijn dan zal hierover in de jaarlijkse update over het Forum een voorstel aan de gemeenteraad voorgelegd worden. De verwachting is dat de eventuele kosten hiervan binnen de bestaande reserves gedekt kunnen worden.
Risicobedrag 2022	p.m.
Kans 2022	100%
Risicobedrag 2023	p.m.
Kans 2023	100%
Risicobedrag 2024	p.m.
Kans 2024	100%
Risicobedrag 2025	-
Kans 2025	-
Structureel/Incidenteel	Structureel
1e signaleringsmoment	Rekening 2014
Actie	Door middel van voortgangsgesprekken en rapportages wordt de realisatie van de exploitatie gevolgd.

Naam risico	Verkeer- en vervoersprojecten
Programma	07. Verkeer
Omschrijving	<p>Risico's bij verkeer- en vervoersprojecten hebben voornamelijk betrekking op de hoogte van de investeringskosten. Vooraf worden deze risico's zover mogelijk teruggebracht en beheerst door voor de start van uitvoering zoveel mogelijk uitgewerkte ontwerpen en kostenramingen beschikbaar te hebben.</p> <p>Bij de grote verkeersprojecten (= investering meer dan 5 miljoen euro) bepalen we het risico op 10% van de investeringskosten. Daarbij beoordelen we de mogelijkheid om bij te sturen in het project (beheersmaatregelen). Op projectniveau kunnen dat bijvoorbeeld zijn: het werken met een plafondprijs in de aanbesteding, het rekening houden met een percentage onvoorzien in de kostenraming of het in beeld brengen van besparingsmogelijkheden.</p> <p>Risico's die niet binnen de beschikbare middelen van het project kunnen worden opgelost, worden meegenomen in het benodigde weerstandsvermogen voor verkeersprojecten. Voor de lopende projecten verkeer en vervoer is de omvang van het risico nihil.</p> <p>Voor projecten die voortvloeien uit de Netwerkanalyse 2013 (totale omvang gemeentelijke middelen 20 miljoen euro) is besloten dat voor- en nadelen mogen worden verrekend binnen het totale programma (gesloten financiering). Financiële tegenvallers kunnen dus binnen het totaal beschikbare budget worden opgevangen. Dit kan effect hebben op de projecten die uitgevoerd kunnen worden, maar voor het geheel geldt dat geen sprake is van een financieel risico voor de gemeente Groningen.</p>
Risicobedrag 2022	nul
Kans 2022	100%
Risicobedrag 2023	nul
Kans 2023	100%
Risicobedrag 2024	nul
Kans 2024	100%
Risicobedrag 2025	nul
Kans 2025	100%
Structureel/Incidenteel	Incidenteel
1e signaleringsmoment	Rekening 2017
Actie	

Naam risico Programma	Parkeerbedrijf 07. Verkeer
Omschrijving	<p>Voor het bepalen van het risico van het parkeerbedrijf wordt een risicoanalyse uitgevoerd voor de onderdelen: rente, opbrengsten en kosten, bezettingsgraad parkeergarages en straatparkeren.</p> <p>Voor de begroting 2022-2025 zijn de risico's herijkt. Over 2022 neemt het risico met 1,6 miljoen euro toe. Dit wordt deels verklaard doordat de begroting 2022 normaal is begroot, als ware er geen coronacrisis. In het risicomodel hebben we voor 2022 nog een verhoogd risico op een uitloop van de coronacrisis gekwantificeerd. Daarnaast heeft de corona-crisis geleerd dat ook de variabele huromzet en de abonnementen-omzet van de Euroborggarage conjunctuurgevoelig zijn. Voor deze omzetten zijn derhalve risico's gekwantificeerd. Daarnaast is het risico voor de forum-garage geactualiseerd. Bovenstaande wijzigingen leiden tot een verhoogd risico van circa 300 duizend euro per jaar, over 4 jaar derhalve 1,2 miljoen euro. Overige wijzigingen leiden tot een verhoging van 400 duizend euro. Bij de begroting 2023 wordt het risico weer herijkt.</p>
Risicobedrag 2022	4,30 miljoen euro
Kans 2022	100%
Risicobedrag 2023	3,92 miljoen euro
Kans 2023	100%
Risicobedrag 2024	4,10 miljoen euro
Kans 2024	100%
Risicobedrag 2025	4,29 miljoen euro
Kans 2025	100%
Structureel/Incidenteel	Incidenteel
1e signaleringsmoment	Al jaren in de P&C-documenten
Actie	Wij zullen jaarlijks het benodigde weerstandsvermogen opnieuw berekenen.

Naam risico Programma	Tekort OV-Bureau Groningen Drenthe 07. Verkeer
Omschrijving	<p>De gemeente Groningen neemt voor 21% risicodragend deel in het OV-Bureau Groningen Drenthe (zie ook de paragraaf Verbonden Partijen). De andere deelnemers, de provincies Groningen en Drenthe, dragen respectievelijk 44% en 35% van het risico.</p> <p>Als gevolg van Corona zijn reizigersaantallen terug gelopen. De verwachting is dat het herstel een aantal jaar duurt. Daarnaast heeft het Rijk nog geen zekerheid gegeven over een beschikbaarheidsvergoeding vanaf september 2022 en de jaren daarna. Dit heeft een nadelige invloed op de verwachte resultaten van het OV-Bureau.</p> <p>De Begroting 2022 van het OV-Bureau was vastgesteld met een voorzien tekort. Inmiddels is duidelijk dat dit tekort incidenteel afgedekt kan worden uit reserves van het OV-Bureau waardoor het risico voor 2022 vervalt.</p> <p>In de Kaderbrief die vooruitloopt op de begroting 2023 van het OV-Bureau zijn voor de jaren 2023 en verder tekorten voorzien. Hiervoor is een 'Stelpost overige baten' opgenomen waarbij is aangegeven dat er extra middelen vanuit de partners of uit aanvullende maatregelen moeten komen.</p> <p>Vanuit de afspraak dat de gemeente Groningen voor 21% bijdraagt in de bedrijfsvoeringstekorten van het OV-Bureau is vanaf 2023 een structureel risico opgenomen.</p>
Risicobedrag 2022	-
Kans 2022	50%
Risicobedrag 2023	0,3 miljoen euro
Kans 2023	50%
Risicobedrag 2024	0,3 miljoen euro

Kans 2024	50%
Risicobedrag 2025	0,3 miljoen euro
Kans 2025	50%
Structureel/Incidenteel	Structureel
1e signaleringsmoment	2021
Actie	We volgen samen met het OV-Bureau de ontwikkelingen rondom de reizigersaantallen en de beschikbaarheidsvergoeding en wat dit betekent voor de financiële resultaten van het OV-Bureau.

Naam risico	Gemeentelijk aandeel risicoproject Warmtestad BV
Programma	08. Wonen
Omschrijving	<p>WarmteStad heeft op dit moment 2 typen activiteiten:</p> <ul style="list-style-type: none"> · Het ontwikkelen en exploiteren van het warmtenet Noordwest; · Het ontwikkelen en exploiteren van collectieve Warmte en Koude-opslagsystemen. <p>Via Warmtestad investeert de gemeente in warmteprojecten gericht op een CO2 neutrale stad in 2035. WarmteStad heeft aandacht voor het identificeren, beheersen en financieel vertalen van risico's. Voor de resterende risico's voor de gemeente is het weerstandsvermogen versterkt.</p> <p>1. Warmtenet Noordwest</p> <p>Voor de Investering geothermie en warmtenet Noordwest is op 8 juni 2016 het weerstandsvermogen versterkt met 1,3 miljoen euro. Dit is 18% van het toen, in de vorm van agio, geïnvesteerde bedrag van 7 miljoen euro. Met het besluit om geothermie niet meer te ontwikkelen is een verliesvoorziening gevormd van 3 miljoen euro. Hiermee kon het benodigde weerstandsvermogen worden verlaagd met 580 duizend euro (18 % van 3 miljoen euro) tot 720 duizend euro.</p> <p>In april 2018 is WarmteStad een overbruggingskrediet verstrekt van 1,3 miljoen euro ten behoeve van Tijdelijke Warmte Opwek. Het risicoprofiel is daarbij gesteld op 8% van het uitgeleende bedrag en 104 duizend euro weerstandsvermogen gevormd. Op 31 oktober 2018 is besloten om WarmteStad een overbruggingskrediet te verstrekken van 3 miljoen euro voor de eerste uitbreiding van het warmtenet met een bijbehorend weerstandsvermogen van 8 %, een bedrag van 240 duizend euro. Op 26 juni 2019 heeft de raad naar aanleiding van het raadsvoorstel Vervolg definitief investeringsvoorstel Warmtenet Noordwest de integrale Business Case en het Project- en investeringsvoorstel voor warmtenet Noordwest vastgesteld. Tevens is toen besloten de verstrekte overbruggingskredieten van in totaal 4,3 miljoen euro om te zetten in agio. Dit is geëffectueerd in december 2019. Op basis van de vastgestelde Business Case is externe bankfinanciering verkregen. De huidige financiële stand van zaken is dat er aanloopverliezen zijn, maar dat die vooralsnog binnen de risicobuffers en bestaande voorwaarden van de bankfinanciering kunnen worden opgevangen en dat er geen aanvullende financiering nodig is. Wel zijn er diverse maatregelen genomen om de aanloopverliezen te beperken en de voorspelbaarheid van de financiële resultaten te verbeteren. Het college heeft de raad hierover op 26 februari 2020 geïnformeerd door middel van de brief Stand van zaken financiën Warmtestad 2019 en 2020.</p>

	<p>Huidig risicoprofiel WarmteStad Noordwest BV.</p> <p>Aanvankelijk is het risicoprofiel gesteld op 14%. In het kader van het vaststellen van de business case in 2019 zijn alle risico's opnieuw in beeld gebracht en is geconcludeerd dat de omzetting van de kredieten in eigen vermogen niet van invloed was op het risicoprofiel. Het totale weerstandsvermogen voor Warmtenet Noordwest kan worden gehandhaafd op 1,064 miljoen euro.</p> <p>2. WKO-programma en risicoprofiel WarmteStad werkt stap voor stap het WKO programma uit. Op 19 februari 2015 is 750 duizend euro rekening-courant ter beschikking gesteld voor WKO Europapark. Risicoprofiel rekening-courant WKO is 8%, een bedrag van 60 duizend (er is een bestemmingsreserve gevormd van 57 duizend euro). Voor het financieel meerjarenplan (FMJP) 2017-2021 heeft de gemeente besloten 3,875 miljoen euro aan leningen te verstrekken. Op 31 mei 2017 is 2 miljoen euro voor jaarschijf 2017 ter beschikking gesteld. Het WKO-programma draait op een bewezen techniek en al bestaande bronnen. Het risicoprofiel is 8%, een bedrag van 160 duizend euro. In september 2018 is de resterende 1,875 miljoen euro (2018 – 2021) beschikbaar gesteld. Het weerstandsvermogen is 150 duizend euro (8%). Van het resterende bedrag van 1,875 miljoen euro is inmiddels in 2019, 0,5 miljoen euro uitbetaald. Het totale weerstandsvermogen voor het WKO-programma kan worden gehandhaafd op 370 duizend euro.</p>
Risicobedrag 2022	1,434 miljoen euro
Kans 2022	100%
Risicobedrag 2023	1,434 miljoen euro
Kans 2023	100%
Risicobedrag 2024	1,434 miljoen euro
Kans 2024	100%
Risicobedrag 2025	1,434 miljoen euro
Kans 2025	100%
Structureel/Incidenteel	Incidenteel
1e signaleringsmoment	Begroting 2017
Actie	We monitoren voortdurend de stand van zaken

Naam risico	Bezwaarprocedures
Programma	09. Kwaliteit leefomgeving
Omschrijving	<p>Woningcorporatie Wierden en Borgen (Ten Boer) heeft bezwaar ingediend tegen de aanslag rioolheffing 2014 en volgende jaren. Het bezwaar richt zich met name op de stellingname van Wierden en Borgen dat de gemeente ten onrechte bepaalde objecten niet aanslaat. Daarnaast richt het bezwaar zich tegen de onderbouwing van de door te berekenen kosten naar het aanslagbedrag. Alle gemeenten waar onroerend goed staat van Wierden en Borgen hebben een gelijksoortig bezwaar gekregen. De rechtbank heeft op 10 maart 2020 Wierden en Borgen in het gelijk gesteld. We zijn in hoger beroep gegaan tegen deze uitspraak. We hebben namelijk een nadere onderbouwing kunnen opstellen waaruit blijkt waarom bepaalde objecten niet zijn aangeslagen. Gesprekken met Wierden en Borgen hebben niet geleid tot een oplossing zodat we nu in het formele traject zitten. Een inschatting van de omvang van het risico is niet te maken. Het risico staat daarom op p.m. Op 28 april 2021 heeft het gerechtshof Arnhem Leeuwarden het hoger beroep van de gemeente Groningen gegrond verklaard. Woningcorporatie Wierden en Borgen heeft beroep ingesteld (cassatie) bij de Hoge Raad. Deze zaak is nog in behandeling bij de Hoge Raad. In augustus 2021 heeft de gemeente nog een conclusie van dupliek ingezonden. De Hoge Raad heeft op 29 april 2022 het beroep in cassatie ongegrond verklaard. De gemeente is op alle punten in het gelijk gesteld.</p>
Risicobedrag 2022	p.m.
Kans 2022	
Risicobedrag 2023	p.m.

Kans 2023	
Risicobedrag 2024	p.m.
Kans 2024	
Risicobedrag 2025	p.m.
Kans 2025	
Structureel/Incidenteel	Incidenteel
1e signaleringsmoment	Jaarrekening 2008
Actie	De Hoge Raad heeft op 29 april 2022 het beroep in cassatie ongegrond verklaard. De gemeente is op alle punten in het gelijk gesteld en daarmee is het risico vervallen.

Naam risico	Risico's bodemsanering
Programma	09. Kwaliteit leefomgeving
Omschrijving	<p>In het convenant 'bodemontwikkelingsbeleid en spoedlocaties' is afgesproken dat in 2015 alle bodemverontreinigingen die een risico voor de mens vormen (humane spoedlocaties) gesaneerd of beheerst zijn. Daarnaast is afgesproken dat bodemverontreinigingen die onaanvaardbare risico's bevatten voor het ecosysteem en/of bijdragen aan de verspreiding van de verontreiniging (de overige spoedlocaties), ook zoveel mogelijk gesaneerd of beheerst zijn in 2020. In de gemeente zijn vanaf 2018 alle spoedlocaties beheerst (saneringen/of monitoring loopt) of gesaneerd. Een aantal spoedlocaties waar de sanering nog loopt zijn niet in eigendom van de gemeente. Wanneer een derde om welke reden dan ook de verantwoordelijkheid van de sanering niet kan nakomen, is de gemeente als bevoegd gezag verplicht een lopende spoedsanering tot een goed einde te brengen. Tijdens de beoordeling of een mogelijk verontreinigde locatie een spoedlocatie is voor 2018, maar ook na de herindeling is gebruik gemaakt van de landelijke richtlijnen. Bij een beperkt aantal locaties (met name benzine service stations) is de beoordeling gebaseerd op zeer beperkte info. Mocht hier wel iets aan de hand zijn dan is het mogelijk dat we als gemeente aanvullend risico-onderzoek en eventuele risico-maatregelen moeten treffen. In het gebied met zandgrond en waterwinning (Haren e.o.) zou er sneller sprake kunnen zijn van een risico door een bodemverontreiniging. Een actuele inschatting gaat uit van een risico van 900 duizend euro en een kans van 50%. Het gaat om een structureel risico. Los van de spoedlocaties kunnen zich nieuwe situaties aandienen waarbij sprake is van risico's (schadeclaims, saneringen, onrust omwonende en randvoorwaarden bodem). In het geval deze situaties zich aandienen moeten we middelen beschikbaar stellen voor aanvullend (risico) onderzoek, eventuele tijdelijke beheermaatregelen en op iets langere termijn voor een definitieve oplossing. De voormalige vuilstort Woltersum is hier een voorbeeld van (locatie is in 2021 gesaneerd). Voor het bepalen van het risico houden we rekening met kosten voor onderzoek en beheersmaatregelen. Uitgaande van drie gevallen per jaar schatten we het risico in op 500 duizend euro met een kans van 75%. Het gaat om een structureel risico. Tot slot is er een risico op onze apparaatskosten voor wettelijke taken voortkomend uit Wet bodembescherming/ Omgevingswet. Het Convenant Bodem en Ondergrond 2015-2020 is inmiddels afgelopen. Voor 2021 zijn afspraken gemaakt met het rijk. De decentrale uitkering die de gemeente Groningen ontvangt is 482 duizend euro. Dat is lager dan de benodigde 700 duizend euro. De verwachting is niet dat dit bedrag door het Rijk nog wordt aangevuld. De rijksbijdrage in 2022 en verder is gelijk aan 2021. Daarom nemen we voorzichtigheidshalve voor 2022 en verder een structureel risico van 218 duizend euro (het verschil tussen de benodigde 700 duizend euro en reeds toegezegde 482 duizend euro) op met een kans van 75%. Zodra er een wijziging plaatsvindt in de rijksbijdrage kan dit deel van het risico worden aangepast.</p>
Risicobedrag 2022	1,618 miljoen euro structureel
Kans 2022	Diverse kansen
Risicobedrag 2023	1,618 miljoen euro structureel
Kans 2023	Diverse kansen
Risicobedrag 2024	1,618 miljoen euro structureel

Kans 2024	Diverse kansen
Risicobedrag 2025	1,618 miljoen euro structureel
Kans 2025	Diverse kansen
Structureel/Incidenteel	Structureel
1e signaleringsmoment	2001
Actie	We monitoren voortdurend de stand van zaken

Naam risico	relatief lage stand voorziening Afvalstoffenheffing
Programma	09. Kwaliteit leefomgeving
Omschrijving	Het saldo van de voorziening afvalstoffenheffing is per 31/12/2021 450 duizend euro. We hebben daardoor weer middelen in de voorziening afvalstoffenheffing om eventuele negatieve afwijkingen in de bedrijfsvoering 2022 op te kunnen vangen. Gezien de financiële omvang van de afvalstoffenheffing van 37 miljoen euro is een afwijking van circa 750 duizend euro reëel (2%). Resteert een risico voor 2022 van 300 duizend euro.
Risicobedrag 2022	300 duizend euro
Kans 2022	50%
Risicobedrag 2023	-
Kans 2023	-
Risicobedrag 2024	-
Kans 2024	-
Risicobedrag 2025	-
Kans 2025	-
Structureel/Incidenteel	Incidenteel
1e signaleringsmoment	Begroting 2021
Actie	We sturen strak op de uitgaven
Actie	

Naam risico	Verhoging bijdrage veiligheidsregio
Programma	10. Veiligheid
Omschrijving	Omdat de reserve van de veiligheidsregio nul is en de VRG scherp begroot vanwege de financiële positie van de deelnemende gemeenten nemen we een risico op voor een verhoogde bijdrage aan de veiligheidsregio gedurende het jaar. Totale bijdragen gemeenten is 46,5 miljoen euro. Een afwijking van 2% is realistisch (930 duizend euro). Ons aandeel is 46% dus 425 duizend euro. Kans op voordoen is 50% omdat de VRG al scherp begroot vanwege de financiële positie van de gemeenten.
Risicobedrag 2022	425 duizend euro
Kans 2022	50%
Risicobedrag 2023	425 duizend euro
Kans 2023	50%
Risicobedrag 2024	425 duizend euro
Kans 2024	50%
Risicobedrag 2025	425 duizend euro
Kans 2025	50%
Structureel/Incidenteel	structureel
1e signaleringsmoment	rekening 2021
Actie	

Naam risico Programma	Gemeentefonds 13. Algemene inkomsten en post onvoorzien
Omschrijving	<p>De hoogte van de algemene uitkering wordt bepaald door de omvang en verdeling van het gemeentefonds. De omvang is gekoppeld aan de groei van de rijksbegroting. Voor 2020 en 2021 is besloten om de ontwikkeling van het accres te bevriezen op de stand van de voorjaarsnota 2020 van het Rijk. De huidige raming van de hoogte van de algemene uitkering is gebaseerd op de decembercirculaire 2021. De omvang van het gemeentefonds bedraagt in 2021 ruim 35 miljard euro. Het gemeentefonds is hierdoor de vierde grootste uitgavenpost op de rijksbegroting.</p> <p>De laatste grootschalige herziening van de financiële verhoudingen stamt uit 1997. Sindsdien is er veel veranderd in de opgaven voor gemeenten. Bijvoorbeeld de decentralisaties in het sociale domein en de toenemende regionale samenwerking op tal van terreinen. De verdeling van de middelen in het gemeentefonds is achterhaald en verouderd. Een voorstel tot herziening van de verdeling van de algemene uitkering is met behulp van de onderzoeksbureaus AEF en Cebeon uitgevoerd. De gemeente Groningen komt, als centrumgemeente, voordelig uit het nieuwe verdeelvoorstel. Veel van de gemeenten in onze regio gaan er echter onevenredig veel op achteruit waarbij dit onvoldoende uitlegbaar is. Dit is voor ons aanleiding geweest om gezamenlijk met de Groninger en Friese gemeenten op te trekken om tot een eerlijkere verdeling van het gemeentefonds te komen.</p> <p>De ROB heeft in oktober haar advies gepubliceerd over het nieuwe verdeelmodel. Er wordt geconcludeerd dat het nieuwe model een verbetering is ten opzichte van het oude model maar kent tegelijkertijd nog steeds problemen. Die problemen moeten eerst onderzocht worden voordat het nieuwe verdeelmodel ingevoerd kan worden. In aansluiting hierop heeft de VNG ledenvergadering in januari 2022 een resolutie aangenomen waarin wordt uitgesproken dat het nieuwe kabinet eerst het advies van de ROB moet opvolgen en dat daarna het nieuwe verdeelmodel kan worden ingevoerd. Begin april gaf de minister van BZK aan dat ze besloten heeft om vanaf 2023 het nieuwe verdeelmodel in te voeren. Er geldt een ingroeipad om de herverdeeleeffecten te beperken. Het herverdeeleeffect is gemaximeerd tot €7,50/inwoner in 2023 en €15,00/inwoner in zowel 2024 als 2025. Een aanvullende compensatie wordt uitgewerkt voor gemeenten met een lage sociaaleconomische situatie en zorgelijke financiële positie die de herverdeel nadelen niet kunnen dragen. Met een onderzoeksagenda wordt het verdeelmodel de komende jaren verder verbeterd voordat er verdere stappen vanaf 2026 worden genomen.</p> <p>De werking van de normeringssystematiek 2015 – 2020 is geëvalueerd. De huidige systematiek (van trap-op-trap-af) is beoordeeld aan de hand van toetsingscriteria en worden er varianten uitgewerkt om de normeringssystematiek, op onderdelen, aan te passen. Door gemeenten is geconcludeerd dat de normeringssystematiek werkt en daarom kan worden voortgezet. Met het nieuwe kabinet moeten nog afspraken worden gemaakt over de te hanteren normeringssystematiek.</p>
	<p>De omvang van het BTW-compensatiefonds (BCF) is aan een plafond gekoppeld. Overschotten of tekorten op het fonds worden verrekend met het gemeentefonds. Het ministerie van BZK heeft in overleg met de VNG het standpunt ingenomen dat gemeenten zelf reëel dienen in te schatten welke verwachte ruimte onder het BCF plafond als verwachte bate kan worden opgenomen in de meerjarenraming.</p> <p>Wij vinden het reëel om meerjarig een verwachte bate in de begroting op te nemen als gevolg van mogelijke ruimte onder het BCF plafond. Daarom is in de begroting 2022 structureel rekening gehouden met 2,8 miljoen euro onderuitputting. Dat is de realisatie over 2020 die in de meicirculaire 2021 (192,6 miljoen euro) is opgenomen en dan het aandeel van de gemeente Groningen daarin (1,5%). Hiermee sluiten we aan bij de richtlijnen van de meicirculaire 2021. Jaarlijks wordt aan de hand van de informatie in de meicirculaire de structurele ruimte door onderuitputting geactualiseerd.</p>
Risicobedrag 2022	<p>We hanteren het uitgangspunt dat specifieke kortingen (en uitzettingen) vanuit het rijk één op één met de sector worden verrekend. Voor het overige hanteren we een maximale</p>

	omvang van het risico van 5% van de ingeschatte algemene uitkering. Het risico bedraagt maximaal 30,9 miljoen euro (naar boven of naar beneden).
Kans 2022	We gaan er vanuit dat de kans op een voordeel even groot is als de kans op een nadeel, hierdoor reserveren we hiervoor geen specifieke weerstandscapaciteit.
Risicobedrag 2023	Zie 2022
Kans 2023	Zie 2022
Risicobedrag 2024	Zie 2022
Kans 2024	Zie 2022
Risicobedrag 2025	Zie 2022
Kans 2025	Zie 2022
Structureel/Incidenteel	Structureel
1e signaleringsmoment	1995
Actie	Forse afwijkingen worden zoveel mogelijk voorkomen en verkleind door het realistisch en stabiel ramen van de uitkeringen.

Naam risico	Renterisico
Programma	13. Algemene inkomsten en post onvoorzien
Omschrijving	De renteveronderstellingen voor de begroting zijn gebaseerd op de verwachte ontwikkeling van de rente. Bij het bepalen van deze rentevisie baseren wij ons onder andere op de informatie van een onafhankelijk bureau dat van dag tot dag marktinformatie en prognoses met betrekking tot de geld- en kapitaalmarkt verzamelt. In onze rentevisie, die wij publiceren in de paragraaf Financiering in de begroting, kijken wij ongeveer een jaar vooruit. De werkelijke renteontwikkeling kan afwijken van de verwachte ontwikkeling. Mutaties in de rente hebben gevolgen voor het resultaat. Doordat wij bij de start van de begrotingscyclus uitgaan van de laatste renteprognoses van dat moment, zorgen we dat de geraamde rentelasten in lijn blijven met de marktomstandigheden. Aangezien we het risico op die manier beperkt houden, nemen we hiervoor geen reservering op in het weerstandsvermogen.
Risicobedrag 2022	p.m.
Kans 2022	
Risicobedrag 2023	p.m.
Kans 2023	
Risicobedrag 2024	p.m.
Kans 2024	
Risicobedrag 2025	p.m.
Kans 2025	
Structureel/Incidenteel	Incidenteel
1e signaleringsmoment	Doorlopend
Actie	De renteresultaten worden jaarlijks toegelicht en inzichtelijk gemaakt in de rekening. In de voortgangsrapportages nemen wij verwachte voor- en nadelen op die het gevolg zijn van tussentijdse ontwikkelingen.

Naam risico	Verzekeringen
Programma	14. Overhead en ondersteuning organisatie
Omschrijving	Binnen de Gemeente Groningen zijn er een aantal risico's welke niet afgedekt zijn door verzekeringen. De kans op het zich voordoen van deze risico's is dermate klein maar de impact ervan kan groot zijn. De risico's welke hieronder vallen zijn fraude/berovingsrisico, milieuschade, cybercrime, computer en motorrijtuigen (Casco deel). Verzekeraarbaarheid van risico's staat onder druk. Premies stijgen en verzekeringsvoorwaarden worden aangescherpt. Oorzaken:

	<ul style="list-style-type: none"> • Gestegen schadelast; • Minder concurrentie, verzekeraars trekken zich terug of fuseren; • Solvency II eisen waaraan verzekeraars moeten voldoen; • Verduurzamingsopgave vastgoed in relatie tot bestaande bouwconstructies
	p.m.
Risicobedrag 2022	
Kans 2022	p.m.
Risicobedrag 2023	
Kans 2023	p.m.
Risicobedrag 2024	
Kans 2024	p.m.
Risicobedrag 2025	
Kans 2025	
Structureel/Incidenteel	Begroting 2021
1e signaleringsmoment	Door het nemen van interne beheersingsmaatregelen worden de risico's beperkt.
Actie	

Naam risico	Niet halen bezuinigingen
Programma	Alle
Omschrijving	Bij voorgaande en de huidige begroting zijn bezuinigingsmaatregelen vastgesteld. Niet alle voorgenomen bezuinigingen worden volledig en/of in het gewenste tempo gerealiseerd. We hebben elke nog niet gerealiseerde bezuinigingsmaatregel en nog te realiseren bezuinigingsmaatregel beoordeeld. Dit leidt tot een incidenteel risico van 4,5 miljoen euro in 2022, oplopend naar 5,6 miljoen euro in 2023 en vervolgens aflopend naar 4,9 miljoen euro in 2025 en een structureel risico van 1,6 miljoen euro in 2022 oplopend tot 3,6 miljoen euro in 2025. Bij het bepalen van het risico is per maatregel rekening gehouden met de kans van optreden. Voor de bepaling van het benodigd weerstandsvermogen wordt de uitkomst daarom volledig (=100%) meegenomen.
Risicobedrag 2022	4,5 miljoen euro incidenteel 1,6 miljoen euro structureel
Kans 2022	100%
Risicobedrag 2023	5,6 miljoen euro incidenteel 4,0 miljoen euro structureel
Kans 2023	100%
Risicobedrag 2024	5,4 miljoen euro incidenteel 3,6 miljoen euro structureel
Kans 2024	100%
Risicobedrag 2025	4,9 miljoen euro incidenteel 3,6 miljoen euro structureel
Kans 2025	100%
Structureel/Incidenteel	Structureel / Incidenteel
1e signaleringsmoment	Begroting 2014
Actie	We sturen actief op realisatie van de maatregelen

Naam risico	Effecten coronavirus
Programma	Alle programma's
Toelichting	<p>De corona pandemie had een behoorlijke impact op de gemeentelijke financiën in 2020 en 2021. Wat het effect is op het jaar 2022 is op het moment van het opstellen van dit risico lastig aan te geven. In het Centraal Economisch Plan van maart 2022 van het CPB staat over de inflatie: de extra stijging van de energieprijzen komt boven op een toch al forse inflatie, mede als gevolg van de economische schokken van de coronapandemie. In de kernpunten van de economische ontwikkelingen 2022 en 2023 van het CEP staat ten aanzien van corona:</p> <p>→ De arbeidsmarkt blijft krap, coronapandemie minder van invloed op economie</p> <p>We verwachten gelijk aan het CPB dat de coronapandemie minder van invloed zal zijn op onze financiën. We zien nog risico's in de bedrijfsvoering van Cultuur, Sport en onze evenementen. De verwachting is dat we in 2022 ook (deels) aanvullende middelen ontvangen als dat nodig is. Onderstaand geven we een inschatting van het risico voor de verschillende sectoren. We gaan bij de inschatting uit van het meest pessimistische scenario. Dit leidt tot een incidenteel risico van 1,7 miljoen euro. In dit risico is geen rekening gehouden met het effect van de corona pandemie op het risico voor de BUIG, het risico Parkeren en het risico bij de zorguitgaven. Die effecten zijn meegenomen in de afzonderlijke risico's omdat deze niet los gezien kunnen worden van het reguliere risico.</p>
Sport	<p>We houden rekening met een risico dat de verhuurinkomsten van de sportaccommodaties teruglopen. Dit heeft betrekking op onder andere de verhuur aan sportverenigingen (door minder leden), verhuur aan scholen en overige verhuurinkomsten. Daarnaast houden we rekening met een verlaging van les- en cursusgelden en entreegelden bij de zwembaden en de ijsbaan. Het totale risico voor de inkomsten hebben we berekend op 2,8 miljoen euro. Voor een deel rekenen we op compensatie van het Rijk (2,1 miljoen). Daarmee komt het risico voor de gemeente op 0,7 miljoen euro.</p>
Cultuur	<p>In het geval de 1,5 meter maatregelen in 2022 (weer) van kracht blijven zijn alle cultuur evenementen verliesgevend. Dit leidt tot lagere inkomsten terwijl de kosten wel gemaakt worden of toenemen. Voor het bepalen van het risico houden we rekening met minder inkomsten van 1,5 miljoen euro. We verwachten dat we voor een deel gecompenseerd worden voor dit tekort. We houden daarom rekening met een risico van 750 duizend euro.</p>
Inkomsten	<p>Als gevolg van de corona crisis lopen we een risico dat de gemeentelijke inkomsten zullen achterblijven ten opzichte van de begroting. In totaal afgerond 200 duizend euro. Het betreft leges vergunningaanvragen evenementen (80 duizend euro, helft jaarbedrag) en verhuurinkomsten evenemententerrein Stadspark (120 duizend euro, helft jaarinkomsten).</p>
Risicobedrag 2021	1,650 miljoen euro
Kans 2021	50%
Risicobedrag 2022	
Kans 2021	
Risicobedrag 2023	
Kans 2021	
Risicobedrag 2024	
Kans 2021	
Structureel/Incidenteel	incidenteel
1e signaleringsmoment	rekening 2019
Actie	

Naam risico Programma	Effecten oorlog Oekraïne alle
Omschrijving	De oorlog in de Oekraïne en de sancties zullen leiden tot wat Minister van Financiën Kaag noemt een collectief welvaartsverlies. Het betekent dat we rekening dienen te houden met veranderende prognoses, mede als gevolg van een eventuele aanpassing van het Regeerakkoord en ook economische effecten (denk aan inflatie, rente, economie in recessie). Het kan aldus een substantieel effect hebben op onze financiële positie. Op verschillende terreinen zal het ons en onze bewoners en ondernemers raken, zoals stijgende bouwkosten, hogere energielasten, meer opvang van vluchtelingen en mogelijke andere keuzes in Den Haag waaronder een lagere groei (een lagere groei van de algemene uitkering uit het gemeentefonds aan gemeenten). We kunnen nog geen inschatting maken van de hoogte of reikwijdte van de effecten.
Risicobedrag 2022	pm
Kans 2022	
Risicobedrag 2023	pm
Kans 2023	
Risicobedrag 2024	pm
Kans 2024	
Risicobedrag 2025	pm
Kans 2025	
Structureel/Incidenteel	
1e signaleringsmoment	
Actie	

Naam risico Programma	Fiscale risico's Alle
Omschrijving	<p>Vennootschapsbelasting (VPB).</p> <p>Vennootschapsbelasting is een belasting die wordt geheven over de fiscale winst welke door een onderneming is behaald. Met ingang van 1 januari 2016 is de gemeente Vennootschapsbelastingplichtig bij economische activiteiten waarbij de gemeente in concurrentie treedt (of kan treden) met de markt en daarmee winst behaalt. Van deze activiteiten zal de fiscale winst moeten worden bepaald.</p> <p>De aangifte over het jaar 2016 is ingediend en de belastingdienst heeft daar inmiddels vragen over gesteld. Uit de vraagstelling van de belastingdienst -die overigens aan nagenoeg alle grote gemeenten zijn gesteld- blijkt dat de belastingdienst een onderneming herkent bij de volgende activiteiten: reclameopbrengsten, grondcomplexen en parkeeropbrengsten. Over deze standpunten, de zienswijze van de gemeente en eventuele financiële gevolgen vindt overleg met de belastingdienst plaats.</p>
	<p>Boekenonderzoek.</p> <p>De belastingdienst controleert over het jaar 2018 de volledigheid en juistheid van de aangifte loonbelasting, omzetbelasting en opgaaf BTW-Compensatiefonds van de gemeente Groningen, inclusief Iederz. We verwachten dat de belastingdienst de uitkomsten van dat onderzoek zal gaan extrapoleren naar de jaren 2016, 2017 en 2019. Een deel van de bevindingen van de belastingdienst is inmiddels met de gemeente gedeeld. Over die uitkomsten is bezwaar aangetekend, hier vindt overleg met de belastingdienst over plaats.</p>
Risicobedrag 2022	p.m.
Kans 2022	
Risicobedrag 2023	p.m.
Kans 2023	
Risicobedrag 2024	p.m.
Kans 2024	
Risicobedrag 2025	p.m.

Kans 2025	
Structureel/Incidenteel	Incidenteel
1e signaleringsmoment	Divers
Actie	

Naam risico	Opgaven Vastgoedbedrijf
Programma	Diverse
Omschrijving	<p>Het maatschappelijk vastgoed van de gemeente Groningen heeft een gemiddelde leeftijd van meer dan 40 jaren. De leeftijd van de vastgoedvoorraad brengt voor de toekomst forse vernieuwing- en moderniseringsopgaven met zich mee. Dit vraagt heldere koersbepaling op programmaniveau. Van een aantal programma's is de koers al bepaald, dan wel wordt dit voorbereid. Het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs is hiervan een voorbeeld en het Integraal Accommodatieplan Bewegingsonderwijs en Binnensport wordt voorbereid. Andere plannen waaraan wordt gewerkt zijn bijvoorbeeld het Accommodatieplan (DMO) en een Strategische huisvestingsvisie (SSC/FSH). De projectmatige uitvoering van nieuw- en verbouw is belegd bij het Vastgoedbedrijf.</p> <p>De genoemde vernieuwing- en moderniseringsopgaven zijn gelet op de gebouwleeftijd, de dynamiek van de achterliggende (beleids-)programma's en veranderende gebruikers(wensen) noodzakelijk en leiden tot forse financiële opgaven voor de toekomst. Voor vernieuwing en modernisering wordt niet structureel gespaard binnen de gemeente. De gereserveerde middelen voor beheer en onderhoud zijn gericht op instandhouding en beheer en onderhoud 'as is', uitgaande van het meest kosten efficiënte onderhoudsniveau (NEN niveau 3). Veroudering van de voorraad leidt tot toenemende kosten van instandhouding. De oudere voorraad brengt daarbij een zekere kwetsbaarheid met zich mee als het gaat om wettelijke aanpassingen in de bouw- en installatietechniek, normstellingen rondom duurzaamheid (bijvoorbeeld label C kantoren), maar ook ten aanzien van de eigen ambities van de gemeente, aangaande zaken als toegankelijkheid, circulariteit, natuur-inclusiviteit, uitstraling en beeldkwaliteit, verduurzaming of ventilatie. Omdat de financiële huishouding is ingericht op onderhoud 'as is' (met andere woorden vervanging van hetgeen er nu is) zal de spanning tussen ambities, wettelijke voorschriften, gebruikswensen en de leeftijd en kwaliteit van de gebouwen de komende jaren toenemen en nopen tot investeringsprogramma's.</p>
Risicobedrag 2022	p.m.
Kans 2022	
Risicobedrag 2023	p.m.
Kans 2023	
Risicobedrag 2024	p.m.
Kans 2024	
Risicobedrag 2025	p.m.
Kans 2025	
Structureel/Incidenteel	
1e signaleringsmoment	
Actie	

Naam risico Programma	Verstreckte leningen en garanties Divers
Omschrijving	<p>Algemeen</p> <p>In het treasurystatuut staat dat de verstrekking van leningen of garanties aan derden alleen is toegestaan vanuit de publieke taak. Het verstrekken van een lening of het afgeven van een garantie leidt voor de gemeente tot een risico dat de derde niet aan de verplichtingen kan voldoen. Gemiddeld genomen houden we rekening met een risico van 8% van de omvang van de lening/ garantie. Per geval wordt het risico afzonderlijk beoordeeld en gewaardeerd.</p> <p>In dit risico zijn alle verstreckte leningen en garanties opgenomen, met uitzondering van de leningen verstrekt aan Warmtestad en aan Meerstad. De risico's daarvan zijn meegenomen in respectievelijk het risico Gemeentelijk aandeel risicoproject Warmtestad BV en het risico Uitleg- en binnenstedelijke ontwikkelingslocaties (grondzaken/ grondexploitaties)</p> <p>Leningen Euroborg</p> <p>Euroborg NV heeft één huurder voor haar stadion, waardoor het risico bestaat dat Euroborg NV niet aan haar financiële verplichtingen kan voldoen richting de gemeente Groningen. De omvang van het risico is gebaseerd op de omvang van de lening van de gemeente aan Euroborg NV vermindert met de taxatiewaarde. Eind 2021 bedroeg het risico van de stadionleningen 7,0 miljoen euro Rekening houdend met een kans van 25% komt de hiervoor benodigde reservering in het weerstandsvermogen uit op 1,7 miljoen euro.</p> <p>We hebben een lening verstrekt aan de NV Euroborg voor het realiseren van het Topsportzorg centrum (TsZC). Bij het realisatiebesluit TsZC hebben we aangegeven dat deze lening niet leidt tot een noodzaak het gemeentelijk weerstandsvermogen aan te vullen. De omvang van de lening is niet hoger dan de executiewaarde (= 70% van de investeringssom). Gezien de courantheid van het gebouw en de langjarige huurcontracten met onder andere VNO-NCW/MKB-Noord, geven ook de actuele ontwikkelingen geen aanleiding om voor deze lening weerstandsvermogen aan te houden.</p> <p>Lening Enexis</p> <p>In 2020 is een converteerbare hybride lening verstrekt aan Enexis van 6,0 miljoen euro. Zoals aangegeven in de brief aan uw raad van 20 mei 2020, zijn wij in verband met het gunstige risicoprofiel van Enexis (een triple A-nutsbedrijf) uitgegaan van een relatief lage reservering in het weerstandsvermogen van 2,5 % van het leningbedrag, oftewel 150 duizend euro.</p>

	<p>Lening Stichting Ebbingehof Om de realisatie van sociale huurwoningen in het complex Ebbingehof mogelijk te maken heeft de gemeente in 2020 een lening van 3 miljoen euro verstrekt aan Stichting Ebbingehof. In verband met het relatief lage projectrisico zijn we uitgegaan van een reservering in het weerstandsvermogen van 4 % van het leningbedrag, een bedrag van 120 duizend euro. Dit is nader toegelicht in onze brief aan uw raad van 4 maart 2020.</p> <p>Verstreckte garantie en leningen voormalige gemeente Haren De gemeente heeft in het verleden een garantie afgegeven op een door de gemeente overgedragen leningen portefeuille met een geschatte stand per einde 2021 van circa 2,0 miljoen euro. Daarnaast heeft de gemeente nog twee geldleningen uitstaan met een restantbedrag van 0,8 miljoen euro per einde 2021. Bij het bepalen van het risico houden we rekening met een kans van optreden van 10%. Het risico komt hiermee op 0,3 miljoen euro.</p> <p>Verstreckte garantie Biblionet De gemeente heeft een garantie verstrekt aan de Stichting Biblionet. Voor het bepalen van de omvang van het risico houden we rekening met de omvang van de verstreckte garantie van 855 duizend euro en een kans van 25%. Het risico komt hiermee op 0,2 miljoen euro.</p> <p>De omvang van het (maximale) risico gerelateerd aan genoemde leningen en garanties waarvoor we weerstandsvermogen aanhouden bedroeg aan het einde van 2021 19,6 miljoen euro. Rekening houdend met de kansen van optreden houden we rekening met een risico in 2022 van 2,5 miljoen euro. Door aflossingen neemt dit in de jaren daarna met circa 0,1 miljoen euro per jaar af.</p>
Risicobedrag 2022	2,5 miljoen euro
Kans 2022	100%
Risicobedrag 2023	2,4 miljoen euro
Kans 2023	100%
Risicobedrag 2024	2,3 miljoen euro
Kans 2024	100%
Risicobedrag 2025	2,2 miljoen euro
Kans 2025	100%
Structureel/Incidenteel	Incidenteel
1e signaleringsmoment	rekening 2006
Actie	<p>Met het aflossen van de leningen, loopt het risico jaarlijks terug.</p> <p>Als enig aandeelhouder van de Euroborg NV monitoren wij de NV. Daarnaast houden we toezicht op de financiële situatie bij de huurder van het stadion (FC Groningen). Hiertoe bespreken we de stand van zaken regelmatig met de directie van FC Groningen. Voor alle uitgezette leningen en afgegeven garanties bewaken de kredietwaardigheid van de tegenpartij. Dit doen we bijvoorbeeld door checks op hun financiële kengetallen.</p>

Ontwikkelingen

Naam ontwikkeling	Middelen uitvoeringskosten inburgering en SPUK middelen onderwijsroute
Programma	1.1 Werk en activering
Omschrijving	<p>De beschikbare middelen ter dekking van de uitvoeringskosten inburgering zijn gebaseerd op de huidige doelstelling statushouders. Mocht deze doelstelling worden verhoogd is het nog onzeker of daarvoor extra middelen beschikbaar zullen worden gesteld.</p> <p>Daarnaast zal moeten blijken of de toegekende SPUK middelen voor de onderwijsroute voldoende zullen zijn om alle lasten te kunnen dekken. De toegekende SPUK middelen bestaan uit reguliere SPUK middelen die worden afgerekend op basis van werkelijke aantallen én uit extra SPUK middelen onderwijsroute die ook worden afgerekend op basis van werkelijke aantallen maar landelijk gemaximeerd zijn. Op basis van de huidige verwachting van de aantallen onderwijsroutes en de inschatting van de kostprijs van de onderwijsroute (de aanbesteding is nog niet afgerond) lijkt er geen tekort te ontstaan, maar als de aantallen fors hoger uitvallen en/of de kostprijs van de onderwijsroute hoger uitvallen kan er wel een tekort ontstaan.</p>
Actie	Monitoren aantallen statushouders, uitvoeringskosten, aantal statushouders op onderwijsroute en kosten onderwijsroute.

Naam ontwikkeling	Loonkostensubsidie
Programma	1.1 Werk en activering
Omschrijving	<p>Tijdens de behandeling van de SZW begroting 2021 heeft de Tweede Kamer ingestemd met een motie waarin het kabinet is opgeroepen om de loonkostensubsidies (LKS) op basis van realisaties te financieren. Het doel van de motie was om extra werkplekken mogelijk te maken voor mensen die vallen binnen de doelgroep banenafpraak of mensen die beschut werk nodig hebben. De aangepaste financiering van LKS wordt met ingang van 2022 ingevoerd. Dit betekent dat het deelbudget LKS, dat nu nog wordt verdeeld met behulp van het verdeelmodel inkomensdeel Participatiewet, op basis van realisaties wordt verdeeld. Hierbij wordt gekeken naar het aandeel van gemeenten in de totale uitgaven aan LKS in het voorgaande jaar. Dit aandeel is het aandeel in het macrobudget LKS in het komende begrotingsjaar. Het macro budget LKS wordt berekend op basis van de totale uitgaven in het voorgaande jaar vermeerderd met de jaarlijks verwachte oploop als gevolg van de toename van de doelgroep waarvoor LKS wordt ingezet.</p> <p>Het is nog lastig om in te schatten wat het risico op een tekort is. Dit is afhankelijk van de toereikendheid van het macrobudget en van de mate waarin het budgetaandeel in het lopende jaar gelijk is aan het aandeel in de uitgaven in het lopende jaar. De afgelopen 3 jaar is het aandeel van de gemeente Groningen in de totale uitgaven toegenomen. En het is ook de bedoeling dat gemeenten jaarlijks meer LKS inzetten. Het aandeel dat gemeenten hebben in de totale LKS uitgaven is pas na afloop van het jaar bekend. Daarbij is het zo dat dit aandeel niet alleen wordt bepaald door onze uitgaven maar ook door die in andere gemeenten. We schatten het risico op een tekort nog niet hoog in. Op basis van de jaarrekening 2022 kunnen we inschatten of er een risico moet worden opgenomen in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing.</p>
Actie	Monitoren van de gemeentelijke uitgaven aan LKS in relatie tot de macro-uitgaven t-1 en de verwachte jaarlijkse macro oploop.

Naam ontwikkeling Programma	Regelingenwoud 3. Vitaal en Sociaal
Omschrijving	<p>Voor mensen die moeilijk kunnen rondkomen of moeilijk mee kunnen doen, kennen wij een groot aantal regelingen dat hen (financieel) helpt. De voorwaarden en de eisen die we stellen aan bewijsstukken kennen verschillende procedures. Gevolg is dat inwoners door de regelingenbomen het regelingenbos niet zien. Hierdoor bestaat het risico dat inwoners die recht hebben op een regeling hier geen gebruik van maken. Dit kan leiden tot knelpunten op andere levensgebieden. We hebben een aantal maatregelen genomen om de eenvoud en toegankelijkheid van regels en voorzieningen te vergroten.</p> <p>Naast het eenvoudiger en toegankelijk maken van bestaande regelingen en voorzieningen, willen we ook onderzoeken of het mogelijk is om het aantal regelingen te verminderen, aan te passen of meer in samenhang te brengen met andere doelen en voorzieningen binnen het sociaal domein. Dit moet leiden tot minder en eenvoudiger regelingen die meer uitgaan van de behoefte en de situatie van de inwoners. Het kappen van het regelingenwoud kan ertoe leiden dat de uitgaven aan regelingen en voorzieningen kunnen toenemen. Hiervan kunnen we op dit moment nog geen inschatting maken.</p>
Actie	Monitoring van uitgaven

Naam ontwikkeling Programma	Biomassa installatie Kardinge 05. Sport en bewegen
Omschrijving	<p>Landelijk wordt er een natuurvergunning gevraagd voor alle installaties groter dan 1 Mw (megawatt). De huidige installatie bij Kardinge < 1Mw is in 2014 in bedrijf genomen. Op dat moment waren er geen normen voor de Nox uitstoot, echter eind 2015 zijn er normen gesteld, die in 2020 verder zijn aangescherpt. De geïnstalleerde installatie voldoet niet meer aan de huidige normen. We verwachten hiervoor van de provincie een gedoogvergunning te krijgen.</p> <p>Op dit moment zijn we aan het onderzoeken welke aanpassingen nodig zijn. In het ergste geval moet de installatie uitgezet worden en moeten we weer gebruik maken van de oude installatie gevoed door fossiele brandstoffen (gas). Eventuele kosten van aanpassingen en energie zijn op dit moment niet bekend. Deze zijn afhankelijk van de eisen die gesteld gaan worden we geen gedoogvergunning door de provincie wordt afgegeven. Daarnaast is het de vraag of de huidige installatie nog past binnen het grootschalige project renovatie/vernieuwing SC Kardinge 2023.</p>
Actie	Volgen ontwikkelingen en onderzoek.

Naam ontwikkeling Programma	Ventilatiernorm sportaccommodaties 05. Sport en bewegen
Omschrijving	<p>Een eerste onderzoek met betrekking tot de ventilatie in sportaccommodaties levert een tweeledig beeld op. Er is namelijk discussie over de normen die gehanteerd zouden moeten worden. In principe worden de ventilatienormen gebruikt zoals voorgeschreven in het bouwbesluit. Echter hebben zowel RIVM alsook NOC/NSF andere normen betreffende ventilatie. Op dit moment is op landelijk niveau nog steeds niet duidelijk van welke norm moet worden uitgegaan. Gaan we van de normen uit van het bouwbesluit en toetsen daar de ventilatie aan dan zal bij in elk geval een 3-tal locaties maatregelen moeten worden genomen om sluiting (vanwege onvoldoende ventilatie) te voorkomen. Om deze locaties te laten voldoen aan de bouwbesluitnorm zal circa 40 duizend euro materiaalkosten nodig zijn. Hierbij zijn dan nog geen manuren berekend en/of extra kosten vanwege mogelijke extra bouwproblemen tijdens installatie. Indien de noc/nsf of RIVM norm van toepassing worden kan het zo maar zijn dat eerder vernieuwde installaties weer moeten worden vervangen, dus mogelijk ook voor deze 3 locaties.</p>

	<p>Wordt de RIVM/noc-nsf de standaard dan zal er voor vele miljoenen moeten worden aangepast in de sportaccommodaties. Op dit moment is er op basis van een ruwe schatting minimaal 1,2 miljoen euro noodzakelijk. Ook dit is ruwweg becijferd zonder man en breekuren tijdens installatie. Als de discussie rondom normen duidelijk is zal opnieuw en nauwkeuriger een inschatting moeten worden gemaakt. Pas dan wordt duidelijk hoe groot het aanvullend budget zou moeten zijn.</p>
Actie	Actuele ontwikkelingen volgen en melden

Naam ontwikkeling	Verbeterprogramma onderhoud sportaccommodaties
Programma	05. Sport en bewegen
Omschrijving	<p>Het beheer en onderhoud van de sportaccommodaties is een taak van Sport050. Het vastgoedbedrijf voert een deel van het groot onderhoud uit in opdracht van Sport050. Dit werd decennia lang budget gestuurd uitgevoerd. Door de verplichting vanuit de financiële verordening om conform NEN 2767 conditie 3 planning gestuurd te weken, vanuit een financiële voorziening voor het onderhoud, is de werkwijze niet langer houdbaar. Bijvoorbeeld de huidige MJOP's en competenties van een deel van de organisatie zijn hier niet op ingericht. Inmiddels is een verbetertraject gestart om het hele beheer en onderhoud proces voor de sportaccommodatie te herijken, van organisatie tot techniek. Verwachting is dat in een bandbreedte tussen de 500 duizend euro tot 1,0 miljoen euro structureel aan middelen toegevoegd moet worden aan de begroting van Sport050 om het beheer en onderhoud planning gestuurd uit te gaan voeren. Daarnaast is de verwachting dat hiervoor ook organisatorisch aanvullende middelen nodig zijn. Eerste inschatting hiervoor is minimaal 2 fte. Verwachting is dat het verbetertraject in 2023 wordt afgerond zodat de effecten in de begroting van 2024 meegenomen kunnen worden.</p>
Actie	

Naam ontwikkeling	Wet kwaliteitsborging voor het bouwen
Programma	08. Wonen
Omschrijving	<p>De minister BZK heeft met de VNG een bestuursakkoord gesloten dat de start van de Wet Kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) gekoppeld wordt aan de invoering Omgevingswet. Tevens is onderdeel van het bestuursakkoord dat er voldoende proefprojecten uitgevoerd zijn. Kern van deze wet is dat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kleine bouwwerken en verbouwingen vrij zijn van toets Bouwbesluit 2012; • De gemeente controleert of een aannemer werkt met een goedgekeurde methode voor kwaliteitsbewaking; • De toetsing aan het Bouwbesluit 2012 van nieuwbouw en verbouw bij de vergunningverlening door de gemeente vervalt; • Private partijen ontwikkelen methodes voor kwaliteitsbewaking om te zorgen dat aannemers zich houden aan de bouwtechnische eisen uit het Bouwbesluit 2012; • Een onafhankelijke publieke toelatingsorganisatie oordeelt of een voorgestelde methode voor kwaliteitsbewaking voldoet aan de eisen. <p>Doelstelling van de nieuwe wet is het verhogen van de bouwkwaliteit en het verlagen van de regeldruk voor bedrijven, professionals en consumenten. De wet wordt stapsgewijs ingevoerd: als eerste met eenvoudige bouwwerken: Gevolgklasse 1. Zo kunnen markt en overheid wennen aan de nieuwe situatie met het door partijen zelf laten borgen van de kwaliteit van 'eenvoudige' bouwwerken. Onder gevolgklasse 1 vallen met name grondgebonden woningen, bedrijfshallen tot 2 lagen en kleine fiets- en voetgangersbruggen. Monumenten en gebouwen waarvoor extra brandveiligheidseisen gelden, vallen hier niet onder.</p>

	De met de invoering van gevolgklasse 1 van de Wkb vervallen taken die uit leges worden bekostigd. Daarvoor in de plaats komen behandeling, juridische en inspectiekosten die niet uit leges bekostigd mogen worden. In het financieel meerjarenbeeld houden we rekening met deze extra kosten vanaf 1 januari 2023 (80 duizend euro structureel en 40 duizend euro incidenteel tot en met 2025).
Actie	De consequenties voor de gemeente Groningen worden nader uitgewerkt in afstemming met het project Omgevingswet. In de aanvullende middelen voor de implementatie van de omgevingswet is ook een budget voor de implementatie van de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen meegenomen

Naam ontwikkeling	Flora en Fauna
Programma	09. Kwaliteit leefomgeving
Omschrijving	<p>Flora en fauna (Exoten)</p> <p>Invasieve exoten, planten of dieren die niet van nature voorkomen in Nederland en zich snel uitbreiden, vormen een groeiend probleem in de gemeente Groningen. Ze bedreigen de biodiversiteit en kunnen schade aan verharding veroorzaken of doorvaarderbaarheid verhinderen. Het is belangrijk deze soorten, waaronder de Japanse duizendknoop en de grote waternavel, te beheersen en/ of te bestrijden. We werken aan een gerichte aanpak voor de exoten; voor de kosten die met de uitvoering gemoeid zijn is nog geen dekking.</p> <p>Fauna (Eikenprocessierups)</p> <p>Het aantal nesten van eikenprocessierups in de gemeente neemt toe waardoor het belang om preventief maatregelen te treffen groter wordt. Wij verwachten komend jaar hierdoor meer kosten te maken voor het aantrekken van natuurlijke vijanden door middel van het aanbieden van nestgelegenheid en het vergroten van variatie in vegetatie.</p>
Actie	

Naam ontwikkeling	Beheer en onderhoud na oplevering Zuidelijke Ringweg
Programma	09. Kwaliteit leefomgeving
Omschrijving	<p>Naar aanleiding van de werkzaamheden aan de Zuidelijke Ringweg hebben we een aantal ontwikkelingen geconstateerd die invloed kunnen hebben op het beheer en onderhoud.</p> <p>Verspreiding Japanse duizendknoop</p> <p>In een aantal gebieden waar werkzaamheden worden uitgevoerd in het kader van de ARZ is er sprake van groei van de Japanse duizendknoop. Deze plant behoort tot invasieve exoten die lastig te bestrijden is. Vanwege zijn groeikracht en sterke wortels kan de Japanse duizendknoop schade toebrengen aan wegen en leidingen. Door de grondwerkzaamheden in het kader van de ARZ en het verplaatsen van grond bestaat een grote kans dat deze exoot zich kan verspreiden binnen het werkgebied van ARZ. Dit zal het beheer en onderhoud van de getroffen gebieden na oplevering van de ARZ sterk beïnvloeden. Het bestrijden ervan is zeer kostbaar.</p> <p>Het verwijderen, en vernietigen, van de Japanse Duizendknoop is noch een wettelijke noch een contractuele verplichting. Wel is afgesproken dat verplaatsen/verspreiden tot een minimum wordt beperkt.</p>

	<p>Rioolpersleiding</p> <p>Langs het gehele traject van de ARZ lag een belangrijke rioolpersleiding. Ten behoeve van de ARZ is deze persleiding grotendeels verlegd. Door de werkzaamheden in het kader van de ARZ treden mogelijk zettingen (verzakkingen) op waardoor schade aan de persleiding kan ontstaan. Vanuit het project worden beperkte aanvullende maatregelen getroffen om de zetting zoveel mogelijk te beperken en is een monitoringsplan opgesteld zodat ingrijpen mogelijk is als daar aanleiding toe is. De verwachting is dat (kleine) zettingen niet uit te sluiten zijn. Hierdoor wordt de restlevensduur van de persleiding korter. Dit kan betekenen dat de persleiding eerder moet worden vervangen en daarom eerder dan gedacht geïnvesteerd moet worden.</p> <p>Daarnaast geldt dat een gedeelte van deze persleiding (kruising onder A28) niet verlegd is. Ook hier constateren we dat door de werkzaamheden en zand-ophoging waarschijnlijk zettingen in de grond optreden. Er wordt weliswaar een monitoringssysteem aangebracht, maar dat neemt het risico niet weg dat dit gedeelte van de leidingen na de oplevering van de Zuidelijke Ringweg mogelijk moet worden vervangen.</p>
Actie	<p>Er hebben gesprekken plaatsgevonden met alle bij het project betrokken partijen. We houden de ontwikkelingen nauwlettend in de gaten en komen hierop terug.</p>

Naam ontwikkeling	Omgevingswet
Programma	Divers
Omschrijving	<p>Na opnieuw uitstel treedt de Omgevingswet in werking op 1 januari 2023. Het is een wettelijke verplichting deze wet in te voeren. Voor de gemeente Groningen dienen er onder andere één omgevingsvisie, en één omgevingsplan te komen, waarin alle regels uit alle bestemmingsplannen, de bruidsschat van het Rijk en vele gemeentelijke verordeningen verwerkt dienen te worden. Daarnaast wordt de reikwijdte van de omgevingsvergunning verbreedt; meer onderwerpen zullen onder de noemer omgevingsvergunning komen te vallen.</p> <p>De Omgevingswet heeft invloed op het gehele ruimtelijke domein en heeft de nodige raakvlakken met het sociale domein. De voorbereiding op het omgevingsplan (van rechtswege), het maken van het omgevingsplan, en de verbetertrajecten van de diverse werkprocessen zoals vergunningverlening en beleidsvorming zijn grote opgaven. In deze opgaven is er ook aandacht voor een verbetering van de dienstverlening.</p> <p>Een belangrijk aandachtspunt is de noodzakelijke digitaliseringsslag die wordt (af)gemaakt en de gevolgen voor het ICT-beheer bij (volledig) digitaal werken en werken met het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO).</p> <p>Een ander aandachtspunt zijn de structurele financiële effecten als gevolg van de komst van de Omgevingswet (in samenhang met de Wet Kwaliteitsborging voor het bouwen).</p>
Actie	<p>In de begroting 2022 is voor het programma Omgevingswet 1,133 miljoen euro opgenomen voor extra werkzaamheden op het gebied van digitalisering van het archief, verdere digitalisering van werkprocessen en werkzaamheden voor de totstandkoming van het omgevingsplan. Hierin is ook een budget voor de implementatie van de Wet kwaliteitsborging bouw meegenomen, inclusief de gevolgen voor de leges.</p>

Naam ontwikkeling Programma	Verduurzaming maatschappelijk vastgoed Diverse
Omschrijving	<p>De verduurzamingsopgave van het maatschappelijk vastgoed is een forse gemeentelijke (en landelijke opgave). Voor de gemeente vraagt het investeringen van tenminste 250 miljoen, waarvoor nu geen middelen zijn gereserveerd en ook landelijk geen substantieel zicht bestaat op middelen. De normstelling en wettelijke voorschriften zullen de komende jaren naar verwachting toenemen. Het integraal verduurzamen van gebouwen, gericht op de CO2-reductie gaat verder dan het nemen van enkele maatregelen op pandniveau. Een deel van de voorraad leent zich voor een programmatische benadering (zoals het IHP, het IABB en de wijkposten), met langjarige investeringsprogramma's. Een ander deel van de voorraad vraagt objectgerichte benadering. Belangrijk hierbij is het zoveel mogelijk benutten van natuurlijke momenten. Bijvoorbeeld momenten waar groot onderhoud aanstaande is (voorbeeld; kantoor Duinkerkenstraat, gemeentehuis Ten Boer). In dergelijke gevallen zijn wel middelen beschikbaar voor regulier onderhoud, maar vraagt de stap naar integrale verduurzaming en het tegelijkertijd moderniseren of upgraden van het vastgoed het vrijmaken van extra middelen, waarvoor nu niet structureel gespaard wordt. De verduurzaming van het maatschappelijk vastgoed dient daarbij zorgvuldig gekoppeld te worden aan de wijkenergieplannen en de ambities van de gemeente ten aanzien van productie en exploitatie.</p>
Actie	Opstellen uitvoeringsprogramma verduurzaming maatschappelijk vastgoed, gekoppeld aan ambitie, kansen, urgentie en financiële vertaling.

Naam ontwikkeling Programma	Marktontwikkelingen, prijs en capaciteitsdruk. Diverse
Omschrijving	<p>De laatste jaren zien we een forse marktdruk. Bij aanbestedingen zien we forse prijsstijgingen en tevens druk op de beschikbare capaciteit in de markt, wat zich ook vertaalt naar afname van inschrijvers. Dit leidt tot hogere inschrijfsommen en onzekerheden in de prijsvorming. Ook bij aanbestedingen van onderhoudscontracten zien we prijsstijgingen en capaciteitsdruk in de markt. In 2022/ 2023 wordt beoogd het onderhoud van het Forum opnieuw aan te besteden, waarbij dit zich mogelijk uit. Daarnaast wordt beoogd de raamcontracten voor het gros van het overige maatschappelijk vastgoed van de gemeente in 2023/ 2024 opnieuw aan te besteden. Ook hier bestaat het risico dat prijsstijgingen, capaciteitsdruk, onzekerheid rondom levertijden en marktdruk zich vertaalt in de aanneemsommen.</p> <p>De afgelopen 20 jaar was de gemiddelde structurele indexatie van bouwkosten tussen de 2,0% en 3,0% per jaar. In 2021 is er sprake geweest van een meer dan gemiddelde stijging van de bouwkosten als gevolg van stijgen van de lonen en materialen. De verwachte inflatie van 2022 bedraagt 4% tot 7% en voor de jaren erna bedraagt de verwachte inflatie 3% tot 4%. De stijging van de kosten heeft impact op nieuwe investeringen en de kosten van beheer en onderhoud. Hogere investeringen leiden tot hogere kosten van rente en afschrijvingen en worden via het investeringskrediet verwerkt in de meerjarenraming. De hogere kosten beheer en onderhoud heeft structureel impact op de exploitatie.</p>

Actie	<p>Monitoring van aanbesteding- en marktontwikkelingen.</p> <p>De verwachte meerkosten voor het planmatig en niet-planmatig onderhoud liggen in de range van 1,3miljoen euro in 2023 tot 2,0 miljoen euro in 2025. De omvang van de impact kan op twee manieren enigszins worden verlaagd. Enerzijds heeft de gemeente Groningen onderhoudskostencontracten tot en met 2023 waarin prijsafspraken zijn gemaakt en anderzijds kan het effect worden verlaagd door de nominale prijscompensatie. De nominale compensatie wordt over een verhouding van 80% loon en 20% prijs in een percentage bepaald op basis van een inschatting van het CPB voor de ontwikkeling van lonen (prijs overheidsconsumptie: beloning werknemers) en de ontwikkeling van prijzen (imoc). De verwachting is dat in 2023 meer inzicht wordt verkregen in de omvang van de netto prijsstijging en kan het effect meegenomen worden in de begroting 2024.</p>
-------	---

Paragraaf 4: Onderhoud kapitaalgoederen

In deze paragraaf geven wij de raad inzicht in het onderhoud van de gemeentelijke kapitaalgoederen. Er wordt ingegaan op het gewenste onderhoudsniveau, de hieruit voortvloeiende financiële consequenties en de vertaling daarvan in de begroting. Eerst komt het Beheerplan Openbare Ruimte Groningen (BORG) aan de orde. Vervolgens besteden we aandacht aan het onderhoud van de gemeentelijke gebouwen.

Onderdelen

- Beheerplan Openbare Ruimte Groningen (BORG);
- Gemeentelijke gebouwen

Beheerplan openbare ruimte Groningen (BORG)

In dit onderdeel gaan we nader in op de wijze waarop wij onze kapitaalgoederen onderhouden. We beschrijven daarvoor de omvang van onze kapitaalgoederen, de kaders en doelen die we voor het onderhoud daarvan hanteren, welke relevante beleid- en beheerplannen hierop van toepassing zijn, welke onderhoudskwaliteit we nastreven en hoe de kosten voor regulier onderhoud en investeringen worden gedekt.

Kerncijfers

Onderdeel	Waarde
Wegen	
• Lengte in km	956
• Oppervlakte ha	1.187
waarvan :	
• Asphalt ha	493
• Open verharding ha	535
• Beton ha	159
Groen	
• Oppervlakte ha	1.432
• Bomen (stuks)	119.239
Gemeentelijke bruggen	
• Beweegbaar	55
• Vast	325
Riolering	
• Op afloop liggend riool (km)	1.114
• Druk- en persriool (km)	181
• Gemalen aantal	8.696

Kaders en doelen

De kaders en doelen die van toepassing zijn op het onderhoud van de verschillende kapitaalgoederen zijn vastgelegd in de relevante beleidsnota's die zijn weergegeven bij programma 9. Kwaliteit van de leefomgeving. Met de uitvoering van de in deze nota's en beheerplannen gestelde doelen, werken we aan een gemeente waar het prettig is om te zijn en te leven. Een gemeente die schoon, heel, groen en duurzaam is en waar samenwerken met bewoners bij onderhoud en beheer een goede gewoonte is.

Kwaliteiten

Bij het beoogde onderhoudsniveau van de openbare ruimte geldt tussen de verschillende gebiedsdelen van de gemeente nog een aantal verschillen. We waarborgen een goed en veilig gebruik van voorzieningen in de openbare ruimte, onder andere door de tijdige uitvoering van alle noodzakelijke groot onderhoud en vervangingen. Het onderhoudsniveau voor de openbare ruimte wordt ieder jaar door de raad bepaald met de vaststelling van de begroting.

Voor de gemeente Groningen gelden de volgende kwaliteitsdoelen in het Beheer en onderhoud van de openbare ruimte:

Beheermatrix versie 2021	Hoofd structuur	Binnenstad	Woon wijken	Bedrijven terreinen	Stedelijke en boven stedelijke voorzieningen	Grote groen- en recreatiegebieden	
onderdeel	radialen, belangrijke ov-lijnen wijkontsluitingswegen, hoofdfietsstructuren	voetgangers / winkel gebieden		bedrijven terreinen industrie terreinen en kantoor parken	Hoofdstation, RUG, Gron. Museum, UMCG, Stadschouwburg, Oosterpoort, MartiniPlaza	stedelijke parken en recreatieve voorzieningen geldt ook voor begraafplaatsen	Noorder plantsoen
Verharding	Matig	Goed	Matig	Matig	Matig	Matig	Goed
Verlichting	Goed	Goed	Voldoende	Voldoende	Voldoende	Voldoende	Goed
Straatmeubilair en bebording	Goed	Goed	Voldoende	Voldoende	Goed	Goed	Goed
Groen	Matig	Goed	Matig	Matig	Matig	Matig	Goed
Bomen	Voldoende	Goed	Voldoende	Voldoende	Voldoende	Voldoende	Goed
Speelvoorzieningen	Voldoende	Voldoende	Voldoende	Voldoende	Voldoende	Voldoende	Goed
Kunstwerken	Voldoende	Goed	Voldoende	Matig	Voldoende	Voldoende	Goed
Schoonmaken	Matig	Goed	Matig	Matig	Matig	Matig	Goed

Legenda:

A+	zeer goed
A	goed
B	voldoende
C	matig
D	laag

Kort samengevat komt het erop neer dat de binnenstad en het Noorderplantsoen op het niveau 'Goed' worden onderhouden volgens het Beheerplan Openbare Ruimte Groningen (BORG, zie beheermatrix hierboven met gedifferentieerde onderhoudsniveaus). Voor het overgrote deel van de openbare ruimte daarbuiten wordt het niveau 'Matig' als ondergrens aangehouden. Voor elementen (zoals verlichting, speelvoorzieningen enz.) in de wijken wordt het onderhoudsniveau 'Voldoende' nagestreefd.

Jaarlijks wordt door een Stadspanel en een extern bedrijf een schouw van de kwaliteit van de openbare ruimte uitgevoerd (BORG-schouw). De resultaten van de schouw worden gepresenteerd in de jaarlijkse BORG-rapportage.

Financieel

Een deel van de jaarlijks beschikbare middelen is nodig voor de dekking van vaste kosten. Het gaat dan vooral om de kapitaallasten van eerdere investeringen in vervanging van kapitaalgoederen. Het reguliere (dagelijks) en groot onderhoud brengen we rechtstreeks ten laste van de exploitatie. Wanneer onderhoud en reparaties niet meer toereikend zijn voor de instandhouding van voorzieningen, gaan we over tot vervanging. De investeringen die

hiervoor nodig zijn, worden geactiveerd en de raad besluit jaarlijks over het beschikbaar stellen van de investeringskredieten daarvoor.

Beheer gemeentelijke gebouwen

Gebouw	Boekwaarde 1-1-2021	Meerjarenplan aanwezig 2021	Boekwaarde 31-12-2021	Voorziening 31-12-2021	Onderhouds budget begroting 2021	Onderhouds budget rekening 2021
KERNVASTGOED						
Oude Stadhuis (= verzekerde waarde; boekwaarde = 0)	39.969	ja	39.969	12	10	7
Goudkantoor (= verzekerde waarde; boekwaarde = 0)	5.084	ja	5.084			18
Prefectenhof	10.278	ja	10.018	2.344	68	97
Trompsingel	3.265	ja	3.172		51	51
Peizerweg	1.139	ja	1.053	1.573	86	99
Gebouw Hanzeplein 120	5.363	ja	5.262	1.096	89	84
Duinkerkenstraat 45	1.073	ja	1.050	1.958	135	135
Duinkerkenstraat 47	1.804	ja	1.786		19	6
Huisvesting Zuiderdiep	9.026	ja	8.715	6.983	137	100
Harm Buitenplein	43.896	ja	42.846	1.309	460	439
Gemeentehuis Haren	10.483	ja	10.288	1.316	89	61
Gemeentewerf Haren	268	ja	219		8	30
Gemeentehuis Ten Boer	664	ja	645	1.041	18	25
Gemeentewerf Ten Boer	73	ja	71	133	3	9
(Sub)totaal	132.385		130.177	17.764	1.186	1.163
BRANDWEERGEBOUWEN						
Gebouw Sontweg 10	2.937	ja	2.670		142	106
(Sub)totaal	2.937		2.670	0	142	106
MAATSCHAPPELIJK VASTGOED						
Oosterpoort/Stadsschouwburg	5.862	ja	5.370	742	108	38
Vensterscholen	10.189	ja	9.961	2.390	235	125
Gebouw Muziekschool	15	ja	13	334	-	0
Voormalige schoolgebouwen	2.604	ja	2.516	0	47	58
Welzijnsaccommodaties Groningen	6.435	ja	6.074	586	40	82
Welzijnsaccommodaties Haren	463	ja	432	0	18	96
Schoolgebouwen (economisch eigendom) Groningen	129.150	ja	141.950	0	137	208
Schoolgebouwen Haren	30.328	ja	29.667	0	11	26
Schoolgebouwen Ten Boer	3.247	ja	11.446	0	-	111
Groninger Museum	950	ja	865	2.290	-	360
SC Europapark	14.077	ja	13.792	598	58	73
Groninger Forum	21.865	ja	23.560	1.127	457	767
Gebouwen natuur- en duurzaamheid (NDE)	97	ja	90		121	18
Kinderboerderij Stadspark (NDE)	381	ja	362		5	5

Sportaccommodaties/zwembaden Groningen	35.569	ja	34.898	4.018	3.562	1.338
Sportaccommodaties/zwembaden Ten Boer	2.512	ja	3.489			
Sportaccommodaties/zwembaden Haren	1.970	ja	1.891			
(Sub)totaal	265.714		286.378	12.086	4.799	3.308
OVERIG						
Overige activa	977		925	399	409	169
Activa in aanbouw	44.273		38.202		-	-
Huisvesting begraafplaatsen Groningen	1.379	ja	1.356		30	38
Huisvesting begraafplaatsen Haren	2	ja	2		2	29
Van der Hoopstraat 3	964	ja	937		34	38
Wijkposten (inclusief havenkantoor)	1.090	ja	1.049		31	48
Wijkpost Vinkhuizen Electronstraat	876	ja	867		19	17
Monumenten Haren	36	ja	35		1	6
Afvalbrengrstation	469	nee	457		25	17
Parkeergarages Groningen	162.627	ja	160.320	1.662	146	111
Parkeergarage Haren	1.297	ja	1.262			
(Sub)totaal	213.990		205.412	2.061	696	473
Totaal	615.026		624.637	31.911	6.823	5.049

Toelichting op de tabel

In de rekening 2020 bedroeg de totale boekwaarde van de gemeentelijke gebouwen per 31 december 614,645 miljoen euro. Abusievelijk is daarin de boekwaarde ad 381 duizend euro van de kinderboerderij Stadspark (NDE) niet opgenomen. Dit verklaart het verschil met de boekwaarde per 1 januari 2021 in de voorliggende tabel. Voor het afvalbrengrstation is op dit moment nog geen onderhoudsplan. Die zal in 2022 worden opgesteld.

Algemeen

Uitgangspunt bij het onderhoud van de gemeentelijke gebouwen is het onderhoudsniveau drie conform NEN 2767: dit is een landelijk gangbaar niveau, dat ook is vastgelegd in de Vastgoednota. De NEN-meetmethode die tijdens de inspectie wordt uitgevoerd, leidt tot een 'score' die aangeeft wat de gemiddelde conditie van het onderzochte pand voor wat betreft het onderhoud is. De uitslag uit de meting is een 'score'. De score 3, op een schaal van 1 (nieuwbouw) tot 6 (zeer slecht) betekent: redelijk (geen nieuwbouw, beperkte onderhoudsschade of onderhoudsbehoefte) met als doel het pand in stand te houden. Algemeen wordt niveau 3 als het meest efficiënte onderhoudsniveau voor gebouwen beschouwd.

Voor de panden waar de gemeente verantwoordelijk is voor het onderhoud zijn meerjarige onderhoudsplanningen (MJOP's) opgesteld. Deze worden jaarlijks geactualiseerd en zijn te splitsen in planmatig en niet planmatig onderhoud. Om de onderhoudskosten door de jaren heen te egaliseren, zijn onderhoudsvoorzieningen ingesteld. Voor het planmatig onderhoud wordt in de begroting jaarlijks een dotatie aan de voorziening geraamd op basis van het meerjarig gemiddelde vanuit de MJOP's. De werkelijke onderhoudskosten worden ten laste van de voorziening gebracht. Dit voorkomt een grillig verloop in de exploitatie van de onderhoudskosten.

Het niet planmatig onderhoud is een inschatting op basis van diverse variabelen, zoals de leeftijd en functie van het pand. Deze inschatting is opgenomen in het MJOP en daarvoor wordt jaarlijks een bedrag in de begroting

opgenomen. Deze kosten moeten conform het BBV ten laste van de exploitatie worden gebracht en kunnen zodoende tot resultaten leiden.

De MJOP's komen tot stand door inventarisatie van het benodigde planmatige onderhoud door onze contractpartijen. In 2019 is een verbetertraject gestart om de juistheid en volledigheid van de installatietechnische MJOP's te toetsen. Dit is in 2021 naar aanleiding van de uitgevoerde audits afgerond, waarbij diverse tekortkomingen zijn hersteld. In 2022 wordt gestart met het verbetertraject voor de dak- en gevelcontractpartijen. Ook voor dit onderdeel zullen diverse audits uitgevoerd worden om de juistheid en volledigheid van de MJOP's vast te stellen, maar ook om vast te stellen of de werkzaamheden conform de overeenkomsten worden uitgevoerd.

Kernvastgoed

Het grootste deel van de gebouwen in de portefeuille kernvastgoed is redelijk tot goed onderhouden. Voor dit deel volstaat dan ook het regulier (cyclisch) onderhoud. Voor deze gebouwen is een passende voorziening voor de komende jaren getroffen. Jaarlijks worden daar de benodigde onderhoudskosten uit gedekt. Zo zijn de gebouwen aan het Hanzeplein, Van der Hoopstraat, Trompsingel 29 en Kreupelstraat relatief nieuw en die hebben op korte termijn geen grote onderhoudsingrepen nodig. Voor één gebouw in deze categorie, het Harm Buitenplein, is met de bouwer ook een onderhoudscontract voor meerdere jaren afgesloten. Die verricht het onderhoud.

Het Stadhuis aan de Grote Markt 1 wordt grondig gerevitaliseerd. Na revitalisering zal het MJOP geactualiseerd worden voor het vernieuwde Stadhuis. Dan zal blijken hoe de onderhoudslasten zich ontwikkelen.

Voor de Peizerweg 128 en de Van der Hoopstraat 3 is in 2021 gestart met één vervangende nieuwbouwlocatie aan de Bornholmstraat. Gedurende de realisatie van het nieuwe pand wordt een gematigd onderhoudsbeleid uitgevoerd aan de Peizerweg.

Voor het ambtelijk vastgoed wordt een strategisch huisvestingsplan gemaakt. Daarbij worden ook de onderhoudskosten meegenomen in de afweging om tot een huisvestingsstrategie per gebouw te komen. De effecten hiervan op het onderhoud van deze panden is nog niet bekend.

Schoolgebouwen

De verantwoordelijkheid voor het onderhoud, functionele aanpassingen en het up-to-date houden van de schoolgebouwen voor primair-, speciaal- en voortgezet onderwijs ligt - tenzij anders overeengekomen - bij de schoolbesturen. De schoolbesturen krijgen daarvoor de middelen in de lumpsumfinanciering van het rijk via de zogenaamde materiële instandhoudingsvergoeding (MI). De gemeente heeft daarom geen verantwoordelijkheid (financieel en inhoudelijk) voor de technische en onderwijskundige staat van die gebouwen. Omdat de gemeente wel het wettelijke economisch claimrecht heeft, toetsen we periodiek de technische staat van de gebouwen (voor het laatst in 2019 in het kader van het op te stellen Integraal Huisvestingsplan). Voor de schoolgebouwen die technisch en functioneel niet meer voldoen, hebben we maatregelen bepaald om de kwaliteit te verbeteren. Die maatregelen en de nodige investeringen zijn vastgelegd in het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs (IHP). Het IHP is in april 2020 door de raad vastgesteld. Voor de uitvoering van het IHP hebben we een projectorganisatie opgericht, die de planvoorbereiding en uitvoering van de projecten in de eerste tranche van vier jaar (2020 tot en met 2023) ter hand neemt. Het gebouw MFA de Wiardt is in 2021 opgeleverd. Dit pand is in eigendom van de gemeente. In 2022 zal het MJOP voor dit pand worden opgesteld.

Van de gebouwen waarin meerdere functies naast onderwijs zijn samengebracht, is een aantal wel eigendom van de gemeente. Deze worden daarom door ons onderhouden. Ook schoolgebouwen, die niet meer voor onderwijs in gebruik zijn en om die reden door het schoolbestuur zijn teruggegeven aan de gemeente, zijn een gemeentelijke verantwoordelijkheid. Dit geldt ook voor voormalige schoolgebouwen die een andere functie krijgen of deze al hebben gekregen. Voor deze gebouwen zijn - daar waar relevant - meerjarige onderhoudsplannen opgesteld

gekoppeld aan het vastgoedperspectief voor deze panden. Onze onderhoudsplanning is in eerste instantie ingericht op instandhouding en dus NEN-conditie drie. Bij de eventuele wens voor aanpassingen aan gebouwen gaan we in overleg met de gebruikers over de mogelijkheden binnen de bestaande budgetten. Waar nodig houden we rekening met eventuele aanpassingen die nodig zijn voor aardbevingsbestendigheid.

Sociaal culturele en welzijnsaccommodaties

Alle sociaal culturele accommodaties, die onder de werking van de accommodatienota vallen, zoals speeltuinverenigingen, buurtcentra, dorpshuizen en wijkcentra, worden gesubsidieerd voor de eigenaarslasten van de accommodatie. Voor het onderhoud van gebouwen in gemeentelijk eigendom is een passende voorziening opgenomen op basis van het principe van instandhouding.

Voor de niet-gemeentelijke accommodaties wordt toegewerkt naar een structurele oplossing voor het groot onderhoud en uitgewerkt in aanvullende regelgeving. Hiertoe is een onderzoek gestart hoe de beschikbare middelen op basis van een meerjarig onderhoudsplanning (MJOP) aan te wenden zijn voor het onderhoud van niet-gemeentelijke accommodaties.

Het onderhoudsniveau van de sociaal culturele accommodaties is redelijk tot goed te noemen. Eén uitzondering daarop is het gebouw van speeltuinvereniging Oosterpark aan de Resedastraat 2a. Vanwege ontwikkelingen in de wijk, waardoor het gebouw mogelijk afgestoten kan worden, wordt dit 'boomstammengebouw' met tijdelijke maatregelen in stand gehouden. Als het gebouw echter in stand blijft, dan zijn forse ingrepen nodig.

Culturele gebouwen

Tot de culturele gebouwen behoren onder meer cultureel educatieve centra, musea, panden voor podiumkunsten en bibliotheken. Veel van deze gebouwen zijn een visitekaartje voor de gemeente: het Groninger Forum aan de Nieuwe Markt, het Groninger Museum aan het Museumplein, VRIJDAG aan de St. Jansstraat, cultuurcentrum 'De Oosterpoort' aan de Trompsingel, het Noord Nederlands Toneel aan de Bloemstraat en sinds kort de Kunstwerf aan de Bloemsingel. Door de hoge gebruikersdynamiek en vanuit de activiteiten in de gebouwen worden veelal extra eisen aan de gebouwen gesteld (bovengemiddeld onderhoud en verbouwingen).

Eind 2019 is het Forum Groningen opgeleverd. De afgelopen twee jaar heeft in het teken gestaan van de afronding van de nasleep van de bouw en het verder inregelen van het gebouw. Ook is het bestaande MJOP verder uitgewerkt en aangevuld op basis van praktijkervaringen van dit pand.

VRIJDAG is nu gehuisvest op drie verouderde locaties, waarvan één in de binnenstad. Er wordt gewerkt aan de herontwikkeling van de locatie aan de St Jansstraat ten behoeve van de integrale huisvesting van VRIJDAG op één locatie.

Het cultuurcentrum De Oosterpoort is 50 jaar oud. De kwaliteiten van het pand (alle zalen en foyers gelijkvloers) worden in toenemende mate overschaduwd door de gedateerdheid van het pand en de installaties. Dit zet de onderhoudsbudgetten onder druk. In 2017 werd duidelijk dat de huidige Oosterpoort niet langer meekan en nam de raad meerdere besluiten op weg naar een nieuw muziekcentrum. Beoogd wordt uiterlijk in 2030 een opvolger van muziekcentrum De Oosterpoort op te leveren. Tot die tijd is gekozen voor een aanpak, waarbij alleen onvermijdbare maatregelen genomen worden om het gebouw nog in stand te houden. Daarbij is in 2018 en 2019 flink geïnvesteerd met betrekking tot de brandveiligheid.

Sportaccommodaties

Het meerjarig onderhoudsprogramma sportgebouwen is niet actueel meer. Samen met de gemeentelijke Vastgoed-organisatie willen we een professionaliseringsslag maken. Om het sportvastgoed ook professioneler te onderhouden en in stand te houden, willen we starten met een fundamenteel en integraal verbeterprogramma. Dat gaat circa 2 tot 3 jaar in beslag nemen. In 2023 zal naar verwachting het meerjarenbeeld in concept klaar zijn

in verband met de aankomende nieuwe aanbestedingen voor onze OGGI-partners (Onderhoud Gebouw Gebonden Installaties). Voor 2022 ligt er een concept klaar.

Voor wat betreft de vervangingsinvesteringen (VIP) zijn de 3 geplande kunstgrasvelden op West End gerealiseerd. Voor de sanering, vervanging van de kunstgrasvelden met SBR-korrels, als ook het opruimen van de SBR- korrels is er nog een financieel knelpunt. Daarnaast is er vanwege een aangenomen amendement ruimte ontstaan in het co-investeringsfonds, waarmee een capaciteitsprobleem op het sportpark Esserberg kon worden opgelost. Hier is een natuurgrasveld vervangen door een kunstgrasveld.

Paragraaf 5: Financiering

In het Treasurystatuut staan de uitgangspunten en doelstellingen voor het Treasurybeleid vermeld. De uitvoering en ontwikkelingen worden in deze paragraaf toegelicht.

Onderdelen

- Relevante ontwikkeling
- Rente-ontwikkeling 2021
- Rentelasten externe financiering en renteresultaat
- Risicobeheer financieringsportefeuille
- Leningenportefeuille, berekening limieten en kredietrisico
- Overzicht opgenomen langlopende leningen
- Overzicht uitgezette langlopende leningen

Relevante ontwikkeling

Kaders

De wettelijke kaders voor de financiering van gemeenten zijn vooral vastgelegd in de Wet Financiering Decentrale Overheden (FiDo) en de daarop gebaseerde uitvoeringsregelingen. Voor de gemeente Groningen is dit uitgewerkt in de volgende in 2021 geldende interne kaders: het Treasurystatuut 2020 (op 27 november 2019 vastgesteld door de raad) en het Handboek Treasury 2020 (op 29 oktober 2019 vastgesteld door het college).

Corona

In het kader van de Coronacrisis heeft de gemeente diverse steunmaatregelen getroffen voor inwoners en instellingen. Ook is er een intern afwegingskader opgesteld voor de wijze waarop steunaanvragen worden behandeld. Uw raad is daarover onder andere per brief geïnformeerd op 24 juni 2020. Eén van de mogelijke maatregelen is het aanpassen van leningen. Het gaat daarbij om maatwerk en kan variëren van het tijdelijk opschorten van betalingsverplichtingen tot het volledig herstructureren van de schulden van de betreffende instelling.

In 2020 zijn in het kader van Corona-steunaanvragen (extra) leningen verstrekt aan Euroborg en Groninger Monumentenfonds. Het gaat om bedragen van respectievelijk 953 duizend euro en (maximaal) 350 duizend euro.

Door Martiniplaza en zwembad Scharlakenhof zijn ook aanvragen gedaan. Die aanvragen zijn in 2021 afgerond. Voor Martiniplaza heeft dit geresulteerd in een rentemaatregel. Uiteindelijk hoefde Martiniplaza daar geen gebruik van te maken, doordat de liquiditeitspositie zich beter dan verwacht ontwikkelde i.v.m. de inkomsten die gegenereerd zijn door de inzet van Martiniplaza als GGD-locatie. Doordat zwembad Scharlakenhof extra subsidie heeft gekregen, gedekt uit Rijksgelden voor door Corona geraakte zwembaden en ijsbanen, hoefde de lening niet te worden aangepast en kon de ontstane betalingsachterstand worden ingelopen.

Werkelijk aangetrokken langlopende leningen

In 2021 is er voor een totaal van 76,1 miljoen euro aan langlopende consolidatieleningen (≥ 1 jaar) ten behoeve van de concernfinanciering afgesloten, waaronder 1,1 miljoen euro van de provincie Groningen in het kader van project Spoed voor Jeugd. Voor het overige ging het om een bedrag van 75 miljoen euro aan fix leningen, die zijn afgesloten tegen een gemiddeld rentetarief van 0,26% en met een looptijd variërend van 15 tot 20 jaar.

Daarnaast zijn er (in 2016 afgesloten) forward leningen gestort, in totaal 78 miljoen euro. Deze leningen zijn ter vervanging van aflopende leningen met hogere rentepercentages.

Financieringsbehoefte

De financieringsbehoefte heeft zich in 2021 als volgt ontwikkeld:

Financieringsbehoefte (x 1 miljoen euro)	Bedrag 01-01-2021	Bedrag 31-12-2021
Saldo geldleningen o/g	1.076	1.136
Beschikbare reserves en voorzieningen	288	290
Totaal lange financieringsmiddelen (A)	1.364	1.426
Investerings voorgaande jaren	1.456	1.347
Investerings 2021	0	125
Totaal benodigde financieringsmiddelen (B)	1.456	1.472

Uit de tabel blijkt dat het totaal van de benodigde financieringsmiddelen hoger lag dan de beschikbare lange financieringsmiddelen, zowel per 1-1-2021 als per 31-12-2021. Dit houdt in dat we een deel van de financieringsbehoefte hebben ingevuld met korte financieringsmiddelen. Hiervoor hebben we bewust gekozen om binnen aanvaardbare risico's en rekening houdend met de renteverwachtingen, de rentelasten zo laag mogelijk te houden.

Duurzame banken en Kritisch bankieren

De gemeente Groningen heeft een voorkeursbeleid voor banken met een duurzaam karakter. BNG Bank is een duurzame bank en richt zich met name op financiering van duurzame projecten. BNG Bank is de huisbankier van de gemeente Groningen. De gezamenlijke gemeenten en provincies bezitten 50% van de aandelen en de Staat der Nederlanden bezit de andere 50%. Ook de gemeente Groningen is aandeelhouder en als aandeelhouder hebben we invloed op het beleid van BNG Bank.

Beoordeling kredietwaardigheid tegenpartijen (uitgezette geldleningen en verstrekte garanties)

Aan de hand van jaarcijfers van de tegenpartijen wordt jaarlijks een analyse uitgevoerd voor de beoordeling van hun kredietwaardigheid. De cijfermatige analyse wordt als daar aanleiding toe is aangevuld met een zogeheten position paper over de leningnemer. Daarin wordt de financiële situatie van de leningnemer nader onder de loep genomen en wordt gekeken naar onder andere betaalgedrag, verwachte toekomstige ontwikkelingen en voorspelde inkomsten en uitgaven. Op basis daarvan wordt voorspeld of de leningnemer aan de betalingsverplichting van de aflossing en rente kan blijven voldoen. Mocht dat niet het geval zijn, dan wordt gekeken welke beheersmaatregelen mogelijk zijn en of er een voorziening voor oninbaarheid moet worden getroffen.

Renteontwikkeling

Corona bepaalde in 2021 de renteontwikkeling met zorgen voor inflatie.

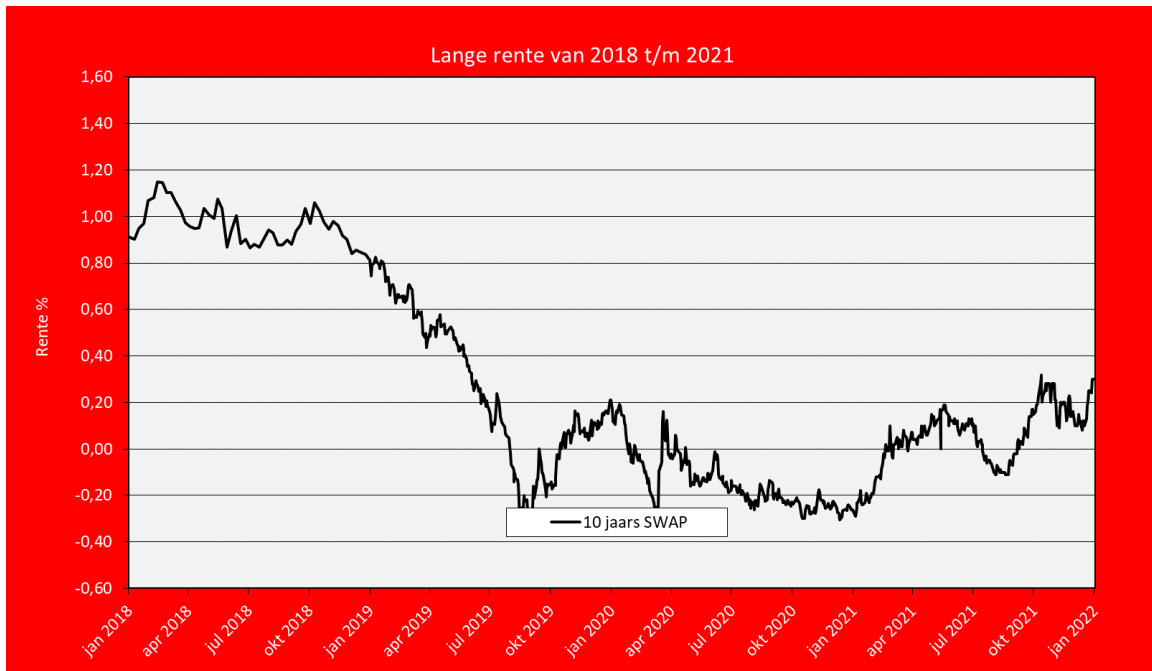
De consumentenprijzen zijn in 2021 gemiddeld gestegen met 2,8 procent. Dit ligt boven het gemiddelde van de afgelopen 10 jaar wat rond de 1,7% uit komt. Vanaf het tweede kwartaal werd rekening gehouden met een oplopende inflatie op het moment dat de beperkende maatregelen in verband met de pandemie zouden worden opgeheven. Eind 2021 zorgden met name de energieprijzen voor een verdere stijging.

De Europese Centrale Bank heeft in 2021 het ruime rentebeleid niet gewijzigd. De voornaamste reden hiervoor was twijfel over het meerjarige karakter van de inflatie en een moeizame opleving van de economie met name in Zuid-Europa.

De risico opslagen voor de lagere overheden bedragen 0,21% voor een twintigjarige lening en zijn daarmee nog op een normaal niveau.

Lange rente

De volgende grafiek laat het renteverloop van de lange rente (10-jaar SWAP) voor de periode 1 januari 2018 tot en met 31 december 2021 zien.

De lange rente is gestegen van -0,26% begin 2020 tot 0,30% ultimo 2021. Er is nog steeds een groot aantal beleggers bereid leningen te verstrekken, met name voor de langere looptijden.

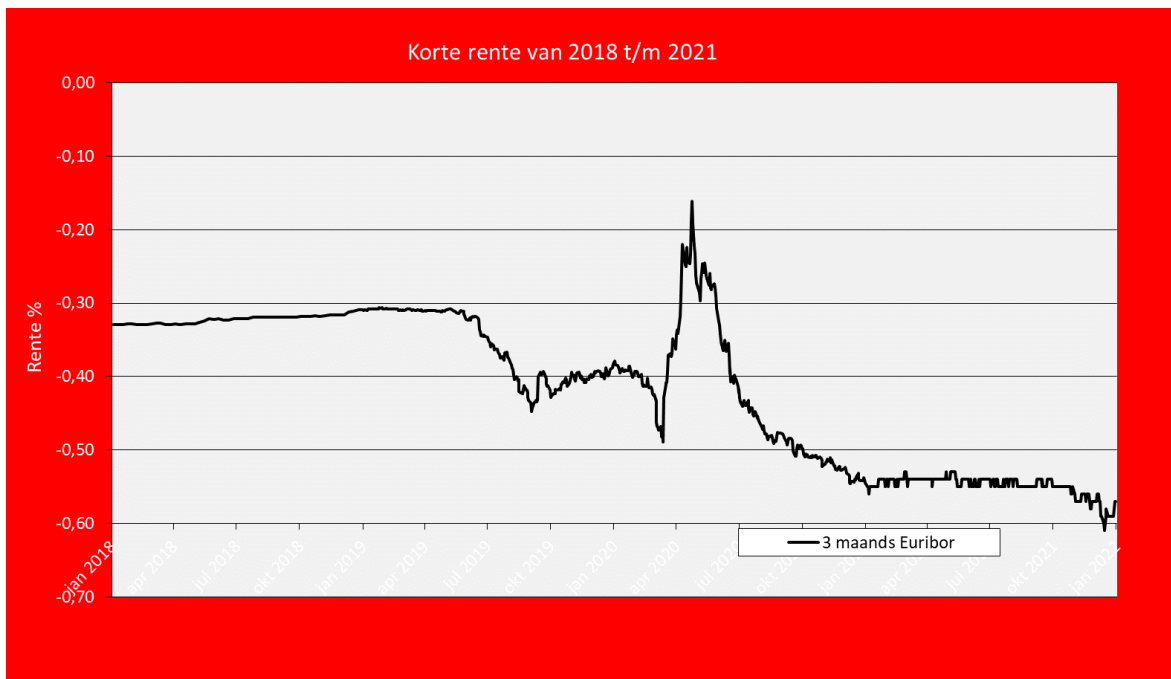
Gehanteerde rentepercentages 2021: lange rente

Rente langlopende leningen - begroot	0,95%
Rente-omslagpercentage (ROP)	1,70%
Rente grondexploitaties (GreX) - begroot	1,81%
Rente bekleemde reserves	1,70%

De verplichte nacalculatie van het rentepercentage op grondexploitaties heeft geleid tot een tarief van 1,70%. De afwijking van de rentelasten die verwerkt zijn in het rente omslagpercentage (ROP) is minder dan 25 % en valt binnen de in de regelgeving toegestane marge.

Korte rente

Het beeld van de korte rente is gebaseerd op cijfers van de 3-maands EURIBOR (interbancaire rente). In de onderstaande grafiek zijn de gegevens vanaf 1 januari 2018 tot en met 31 december 2021 verwerkt.

Een deel van de lange financieringsbehoefte is gefinancierd met beschikbare korte middelen, zoals kasgeldleningen. De korte rente lag gedurende het hele jaar 2021 onder de nul procent en het was daardoor veel voordeliger om met kort geld te financieren. Voor de concernfinanciering zijn er in totaal 26 kasgeldleningen aangetrokken. Die leningen zijn afgesloten tegen een gemiddeld rentetarief van - 0,50%.

De saldi op de bankrekeningen schommelen veelvuldig. Overschotten worden volgens wettelijke verplichting overgeboekt naar onze rekening bij het Rijk (schatkistbankieren). Op de betaalrekeningen van de ING bank en de ABN-AMRO bank houden wij uit praktische overwegingen een zeer beperkt tegoed aan. Hierover ontvangen wij geen rente.

Bij de Bank Nederlandse Gemeenten streven wij naar een kleine roodstand. De kosten zijn nog steeds minimaal.

Rentelasten externe financiering en renteresultaat

Het volgende overzicht geeft inzicht in de rentelasten op externe financiering, het renteresultaat en de wijze van rentetoerekening.

Overzicht rentelasten externe financiering (x 1.000 euro)	Bedrag	Bedrag
Externe rentelasten over de korte en lange financiering		33.090
Externe rentebaten		10.847
Totaal door te rekenen externe rente		22.243
Rente door te berekenen aan grondexploitaties	698	
Rente van projectfinanciering	251	
Minus toe te rekenen rente aan projecten (inclusief grondexploitaties)		-949
Saldo door te rekenen externe rente (A)		21.294
Rente over eigen vermogen (B)		848
Rente over voorzieningen (gewaardeerd op contante waarde) (C)		0
Aan taakvelden (programma's inclusief overhead) toe te rekenen rente (A+B+C)		22.142
Werkelijk aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)		22.982
Renteresultaat op het taakveld Treasury (= nadeel)		840

Leningen voor derden worden specifiek uit de markt aangetrokken en soms met een opslag verstrekt. De externe baten bestaan voornamelijk uit de ontvangen rente van de woningbouwcorporaties en Meerstad. De rente aan de grondexploitaties is doorberekend op basis van de stand per 1 januari 2021 tegen de na gecalculeerde rente van 1,70%. Dit is 0,11% lager dan het begrote percentage. Dit komt met name door de negatieve rente voor kasgeldleningen. De BBV schrijft deze werkwijze voor. De projectfinanciering heeft betrekking op aan de sporthal Europapark toegerekende rente.

Risicobeheer financieringsportefeuille

Dit onderdeel geeft een samenvatting van het risicoprofiel van de organisatie. Tevens wordt ingegaan op de gegevens die uit hoofde van de Wet Financiering Decentrale Overheden (Fido) voor de toezichthouder nodig zijn.

Limieten financiering

Ter beperking van renterisico's gelden er wettelijke limieten voor zowel de korte als de lange geldpositie.

Limietenoverzicht (bedragen x 1 miljoen euro)	2020	2021
Limieten kort geld		
Kasgeldlimiet	90,0	88,0
Drempelbedrag schatkistbankieren tot 01-07-2021	4,9	4,8
Drempelbedrag schatkistbankieren vanaf 01-07-2021	4,9	11,1
Limieten lang geld		
Renterisiconorm	212,0	208,0

Leningenportefeuille, berekening kasgeldlimiet en risiconorm

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is een wettelijke limiet en bepaalt de maximale omvang van de externe kort-geldpositie (< 1 jaar) in enig jaar. De zogenaamde netto vlottende schuld van de gemeente mag maximaal 8,5% bedragen van het totaal van de gemeentebegroting. Daarboven moet lang geld worden aangetrokken. De kasgeldlimiet is voor 2021 vastgesteld op 88 miljoen euro.

De gemiddelde netto vlottende schuld, op basis van de ultimo maandstanden binnen een kwartaal, wordt getoetst aan het bedrag van de kasgeldlimiet. De kasgeldlimiet heeft betrekking op het totaal van de begroting van het lopende jaar naar de stand van 1 januari.

Modelstaat A: Kasgeldlimiet (bedragen x 1.000 euro)	Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
Omvang vlottende korte schuld (A)	76.154	23.189	-750	-1.667
Opgenomen gelden < 1jaar	54.250	9.250	-750	-1.667
Schuld in rekening courant	21.904	13.939	0	0
Gestorte gelden door derden < 1 jaar				
Overige geldleningen niet zijnde vaste schuld				
Vlottende middelen (B)	0	0	42.527	33.294
Contante gelden in kas	0	0	0	0
Tegoeden in rekening courant	0	0	42.527	33.294
Overige uitstaande gelden < 1 jaar	0	0	0	0
Totaal netto vlottende schuld (A-B)	76.154	23.189	-43.277	-34.961
Toegestane kasgeldlimiet	88.000	88.000	88.000	88.000
Ruimte onder de kasgeldlimiet	11.846	64.811	131.277	122.961

Begrotingstotaal 2021 (C)	1.038.423	1.038.423	1.038.423	1.038.423
Percentageregeling (D)	8,50%	8,50%	8,50%	8,50%
Kasgeldlimiet (C x D)	88.000	88.000	88.000	88.000

Renterisiconorm

De renterisiconorm is een wettelijke limiet en beperkt de vaste schuld die in enig jaar voor aflossing of renteherziening in aanmerking komt tot 20% van het begrotingstotaal. In modelstaat B wordt het renterisico op de vaste schuld berekend. Uit de berekening blijkt dat het renterisico op de vaste schuld in 2021 onder de wettelijke norm is gebleven.

Modelstaat B: Renterisiconorm en renterisico's vaste schuld (bedragen x 1.000 euro)				
	2021	2022	2023	2024
1. Renteherziening	1.392	56.826	6.940	1.163
2. Aflossingen	69.561	126.700	85.000	19.100
3. Renterisico (1 + 2)	70.953	183.526	91.940	92.263
4. Rente risiconorm (4a x 4b)	208.000	205.000	206.000	208.000
5. Ruimte onder renterisiconorm (4 - 3)	137.047	21.474	114.060	115.737
4a. Het bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	20%	20%	20%	20%
4b. Begrotingstotaal	1.038.423	1.025.790	1.028.231	1.041.430
4. Rente risiconorm (4a x 4b)	208.000	205.000	206.000	208.000

Kredietrisico's op verstrekte gelden

Onderstaand onderdeel geeft de kredietrisico's op verstrekte gelden weer. Het betreft verstrekte leningen zoals uitgezette kasgeldleningen en overige creditposities bij financiële instellingen. Hierbij zijn de uitgezette bedragen per risicogroep aangegeven.

Kredietrisico op verstrekte gelden	Restantschuld	Risico %
Risicogroep	31-12-2021	
(Bedragen x 1.000 euro)		
Gemeentelijke grondexploitatie *	286.100	64,65%
Overheidsbanken en schatkistbankieren	47.198	10,50%
Woningcorporaties met garantie WSW	58.790	13,08%
Semie overheidsinstellingen	200	0,04%
Financiële instellingen (AA en hoger)	2.756	0,61%
Overige toegestane instellingen volgens Treasury statuut **	53.649	11,93%
Particulieren	837	0,19%
Totaal Risicodragend	449.530	100,0%
Voorzieningen langlopende leningen	-1.004	-
Totaal Balanspositie	441.526	100,0%

* Dit betreft de verbonden partij Meerstad.

** Dit betreft een variëteit van leningnemers aan wie de gemeente leningen verstrekt heeft vanwege de publieke taak die door de leningnemer wordt uitgevoerd. Daarbij gaat het voor het grootste deel om onze deelnemingen Martiniplaza, Euroborg, Warmtestad, Groninger Monumentenfonds en Enexis, maar daarnaast om kleinere leningen verstrekt aan diverse andere leningnemers. Zie de toelichting op de balans onder de Financiële vaste activa voor een volledige specificatie van de verstrekte leningen.

Overzicht opgenomen (en op te nemen) langlopende leningen

Dit onderdeel geeft inzicht in de aard van de mutaties in de portefeuille opgenomen (OG) leningen gedurende het jaar.

Mutaties in Leningenportefeuille (OG)	Bedrag x 1.000 euro	Gemiddelde rente
Stand per 1 januari 2021	1.469.051	
Bij: Nieuwe leningen	134.250	0,17%
Af: Reguliere aflossingen	81.747	3,24%
Af: Vervroegde aflossingen	7.611	3,26%
Af: Renteaanpassing (oud percentage)	78.050	3,35%
Bij: Renteaanpassing (nieuw percentage)	78.050	1,86%
Stand per 31 december 2021	1.513.943	2,17%

Het betreft hier de totale portefeuille opgenomen leningen van de gemeente Groningen, dus inclusief de aan derden verstrekte (gematchte) leningen.

Overzicht uitgezette langlopende leningen

Dit onderdeel geeft inzicht in de aard van de mutaties in de portefeuille uitgezette (UG) leningen gedurende het jaar.

Mutaties in Leningenportefeuille (UG)	Bedrag x 1.000 euro	Gemiddelde rente
Stand per 1 januari 2021	385.040	
Bij: Nieuwe leningen	61.650	-0,19%
Af: Reguliere aflossingen	67.655	2,79%
Af: Vervroegde aflossingen	7.985	3,52%
Af: Renteaanpassing (oud percentage)	177	2,49%
Bij: Renteaanpassing (nieuw percentage)	177	0,17%
Stand per 31 december 2021	371.050	2,78%

Vervroegde aflossing langlopende leningen

In 2021 zijn op verzoek van woningcorporaties zeven leningen vervroegd volledig afgelost. Hiervoor werd een boeterente betaald, gebaseerd op de marktwaarde van de afgeloste leningen.

Paragraaf 6: Verbonden partijen

Ontwikkelingen in 2021

Algemeen

Op 14 december 2021 heeft de Eerste Kamer ingestemd met een wijziging van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr). Hiermee wordt de politieke verantwoording over gemeentelijke samenwerking versterkt. Volksvertegenwoordigers krijgen zo meer mogelijkheden om hun controlerende rol in dit soort samenwerkingen in te vullen en te versterken. De wijziging moet vanaf 1 juli 2022 in werking treden.

Met deze wijziging wordt de betrokkenheid van volksvertegenwoordigers bij het bestuur van een samenwerkingsverband verbeterd. Zo krijgen de volksvertegenwoordigers meer invloed op besluiten van een gemeenschappelijke regeling, bijvoorbeeld via zienswijzen of door het instellen van een gemeenschappelijke adviescommissie voor raadsleden bij zware regelingen. Ook krijgen volksvertegenwoordigers meer mogelijkheden om invloed te hebben op het functioneren van een regeling, bijvoorbeeld via verplichte afspraken over evaluatie van de regeling en de verplichting om scherpere afspraken te maken over (financiële) gevolgen van uittreding voor de uittredende deelnemers. Op deze manier bestaat vooraf al duidelijkheid bij alle deelnemers over de (financiële) gevolgen die een eventuele uittreding met zich mee brengt. Daarnaast komen er extra controlebevoegdheden, zoals de mogelijkheid om een enquête in te stellen over het functioneren van de gemeenschappelijke regeling. Wel dienen alle betrokken volksvertegenwoordigers met deze enquête in te stemmen.

Nieuwe verbonden partijen

Conform het raadsbesluit van 18 november 2020 vindt de verwerking van het afval vanuit de gemeente Groningen plaats door Afvalsturing Friesland NV (Omrin). In dat kader hebben we in 2021 aandelen gekocht in deze overheids-NV.

In onze brief van 19 mei 2021 brachten wij u op de hoogte van ons voornemen om voor de gebiedsontwikkelingen Stadshavens en Suikerzijde een tweetal BV's op te richten. In uw vergadering van 16 februari 2022 heeft u concreet besloten een storting te doen in het eigen vermogen van Stadshavens B.V. en op 4 maart 2022 is deze B.V. formeel opgericht. De Suikerzijde B.V. is formeel opgericht op 29 maart 2022. In de paragraaf Verbonden Partijen in de begroting 2023 zullen wij meer in detail ingaan op deze nieuwe deelnemingen.

Verbonden partijen in liquidatie

De Stichting Industrie- en Handelsgebouwen Groningen (SIG) heeft als enige resterende doel de afwikkeling van de vordering op de failliete boedel van de TCN-Groep. Na finale afwikkeling daarvan zal de stichting worden opgeheven.

De Stichting Weerwerk wordt op basis van het raadsbesluit uit 2011 afgebouwd en zal worden opgeheven nadat de enige resterende werknemer in dienst kan treden bij een andere werkgever. Dat zal naar verwachting in 2023 zijn.

Overzicht verbonden partijen

Onderstaande tabellen geven een overzicht van waar de beleidsmatige informatie per verbonden partij beschikbaar is.

Gemeenschappelijke regelingen	Hoofdprogramma
Eems Dollard Regio (EDR)	2. Economie & Werkgelegenheid
Omgevingsdienst Groningen	2. Economie & Werkgelegenheid
Centrumregeling Beschermd Wonen Groningen	4. Welzijn, Gezondheid, Zorg

PG & Z (RIGG/ GGD)	4. Welzijn, Gezondheid, Zorg
Publiek vervoer Groningen Drenthe	4. Welzijn, Gezondheid, Zorg
Meerschapp Paterswolde	9. Kwaliteit van de leefomgeving
Groninger Archieven	6. Cultuur
OV-bureau Groningen Drenthe	7. Verkeer
ARCG	9. Kwaliteit van de leefomgeving
Veiligheidsregio Groningen	10. Veiligheid
Noordelijk Belastingkantoor	11. Dienstverlening

Vennootschappen en coöperaties	Hoofdprogramma
Thermiek BV	1. Werk en Inkomen
Euroborg NV	2. Economie & Werkgelegenheid
Waterbedrijf Groningen NV	2. Economie & Werkgelegenheid
Enexis Holding/Belang elektriciteitsproductie EPZ	2. Economie & Werkgelegenheid
Community Network Noord-Nederland BV	2. Economie & Werkgelegenheid
WarmteStad Holding BV	2. Economie & Werkgelegenheid
MartiniPlaza BV	6. Cultuur
GEMM CV en BV (Meerstad)	8. Wonen
Dilgt Hemmen Essen BV	8. Wonen
BNG NV	13. Algemene Inkomsten en Post Onvoorzien
Groninger Monumentenfonds	8. Wonen
Omrin NV	9. Kwaliteit van de leefomgeving

Stichtingen	Hoofdprogramma
WeerWerk Groningen	1. Werk en Inkomen
SIG	2. Economie & Werkgelegenheid
Ondernemers-trefpunt	2. Economie & Werkgelegenheid
Stichting Commanditair Kapitaal Haren Noord	8. Wonen
Sociaal Fonds Groningen	14. Algemene Ondersteuning

Overig	Hoofdprogramma
Vereniging van gemeenten aandeelhouders Enexis Noord-Nederland (VEGANN)	2. Economie & Werkgelegenheid
Vereniging van Groninger gemeenten	12. College en Raad en gebiedsgericht werken

Gemeenschappelijke regelingen

Eems Dollard Regio (EDR)

Gemeenschappelijke regeling Openbaar Lichaam 'Eems Dollard Regio' (EDR)	
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling, Openbaar Lichaam.
Vestigingsplaats	Leer (Duitsland)
Doelstelling en openbaar belang	Het openbaar belang is gediend bij de doelstelling gericht op het realiseren en bevorderen van grensoverschrijdende samenwerking, op zowel regionaal als plaatselijk niveau, in de noordelijke grensstreek van Nederland en Duitsland.
Relatie met programma	2. Economie en Werkgelegenheid .
Deelnemende partijen	Duitse en Nederlandse gemeenten, alsmede andere regionale overheden en Kamers van Koophandel in de Eems Dollard Regio.
Bestuurlijk belang	De gemeente heeft, net als ieder lid, recht op 2 vertegenwoordigers in het algemeen bestuur (de EDR-Raad). Een collegelid is lid van het bestuur, de 2 ^e plek wordt op dit moment niet vervuld.
Financieel belang	Financieel belang: de gemeente Groningen betaalt jaarlijks een bijdrage op basis van haar inwonertal.
Vermogen	Het eigen vermogen op 1 januari 2020 was 727 duizend euro en op 31 december 2020 729 duizend euro. Het vreemd vermogen bedroeg op 1 januari 2020 2,4 miljoen euro en op 31 december 2020 3,0 miljoen euro.
Financieel resultaat	Het financieel resultaat over 2020 bedroeg 2 duizend euro.
Financiële risico's	Geen.
Relevante beleidsinformatie	De EDR stimuleert grensoverschrijdende projecten vooral door het verstrekken Europese subsidies.
Beleidsrisico	Geen.

Omgevingsdienst Groningen

Gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Groningen	
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Veendam
Doelstelling en openbaar belang	De Omgevingsdienst Groningen is ingesteld om vergunningverlenende, toezichthoudende en handhavingstaken op het gebied van het omgevingsdomein voor de deelnemers te gaan uitvoeren, waarmee de deelnemers de kwaliteit van de uitvoering van deze taken willen verbeteren.
Relatie met programma	2. Economie en werkgelegenheid 9. Kwaliteit van de leefomgeving
Deelnemende partijen	De provincie Groningen en de 10 Groninger gemeenten
Bestuurlijk belang	Een collegelid is lid van het Dagelijks Bestuur. Daarnaast vertegenwoordigt hij/zij de gemeente in het Algemeen Bestuur dat bestaat uit 11 leden. Alle colleges van de 10 Groninger gemeenten en de provincie Groningen zijn vertegenwoordigd met één lid in het Algemeen Bestuur. Een gedeputeerde van de provincie Groningen is voorzitter van het Algemeen Bestuur.
Financieel belang	De deelnemersbijdrage voor de gemeente Groningen bedraagt in 2021 966 duizend euro.
Vermogen	Het eigen vermogen op 1 januari 2021 was 1,7 miljoen euro en op 31 december 2021 702 duizend euro. Het vreemd vermogen bedroeg op 1 januari 2021 2,9 miljoen euro en op 31 december 2021 3,9 miljoen euro.
Financieel resultaat	Het financieel resultaat over 2021 bedraagt 274 duizend euro nadelig.
Financiële risico's	Het weerstandsvermogen bestaat uit de post onvoorzien en de algemene reserve, tezamen 742 duizend euro. Dit is 132 % van de gekwantificeerde risico's en daarmee voldoende voor 2021. Indien er rekening wordt gehouden met de begrote onttrekkingen in 2022 en 2023 aan de algemene reserve dan is het weerstandsvermogen niet voldoende. De komende periode zal de ODG samen met

	de deelnemers de mogelijkheden in beeld brengen om het weerstandsvermogen te verhogen.
Relevante beleidsinformatie	<p>Ondanks de coronapandemie konden de werkzaamheden van de ODG op effectieve wijze worden voortgezet, vooral door de flexibiliteit en inzet van de medewerkers en alle betrokken deelnemers en ketenpartners.</p> <p>De regionale en landelijke ontwikkelingen vragen steeds meer van de ODG, met name investeringen op het gebied van energietransitie en circulaire economie verhogen de complexiteit van het werk. Er is stevig geïnvesteerd in de voorbereiding op de Omgevingswet, zowel bij de ODG als in het samenspel met deelnemers.</p>
Beleidsrisico	Geen

Centrumregeling Beschermd Wonen Groningen

Centrumregeling Beschermd wonen, Opvang en Inloopvoorziening GGZ Groningen	
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling, betreft een samenwerkingsovereenkomst met alle Groninger gemeenten waarin de gemeente Groningen wordt aangewezen als Centrumgemeente
Vestigingsplaats	Groningen
Doelstelling en openbaar belang	<p>Het doel van de Centrumregeling is de doelmatigheid en kwaliteit van de uitvoering van (een deel van) de taken en bevoegdheden van de deelnemers op het gebied van op het gebied van beschermd wonen en opvang, alsmede van de inloopvoorziening te borgen en op te dragen aan de centrumgemeente Groningen.</p> <p>Per 1 januari 2021 worden de taken Beschermd Wonen, op basis van de met alle gemeenten gemaakte samenwerkingsafspraken, in fasen door gedecentraliseerd naar elke individuele gemeente. Er zal, kijkend naar de huidige ontwikkelingen, nog sprake zijn van een overgangstermijn waarin Groningen als centrumgemeente activiteiten uitvoert ten behoeve van alle gemeenten.</p> <p>Middels het Convenant Beschermd wonen en Opvang is vastgelegd dat tussen de deelnemers overeenstemming is over het herverdelen van het budget aan de hand van een Regionaal verdeelmodel Beschermd wonen en de vergoeding van de Uitvoeringskosten. Dit model wordt effectief zodra een landelijk verdeelmodel is bepaald c.q. vastgesteld.</p>
Relatie met programma	4. Welzijn, gezondheid en zorg
Deelnemende partijen	Eemsdelta (Appingedam, Delfzijl en Loppersum), Groningen, Het Hogeland, Midden-Groningen, Oldambt, Pekela, Stadskanaal, Veendam, Westerkwartier en Westerwolde.
Bestuurlijk belang	Het betreft een lichte GR. Aan de Centrumregeling is een convenant met afspraken gekoppeld met alle Groninger gemeenten. Deze gezamenlijke activiteiten zijn belegd bij het programma Beschermd wonen en Opvang. Daarnaast is er sprake van een bestuurlijk overleg (bestuurlijk OOGO) die de afstemming en invloed van alle Groninger gemeenten bewaakt. De gemeente Groningen is hierin ook bestuurlijk vertegenwoordigd.
Financieel Belang	De gemeente Groningen ontvangt als centrumgemeente gelden (geoormerkte middelen voor Beschermd wonen en Opvang) als onderdeel van de Integratie Uitkering Sociaal Domein. Voor Beschermd wonen en Opvang gelden aparte financiële afspraken en stromen. Voor Beschermd wonen is een financieel verdeelmodel afgesproken.
Vermogen	Het budget wordt jaarlijks aan de hand van het resultaat of verdeeld onder de gemeenten of doorgeschoven als budget naar een volgend jaar.
Financieel resultaat	Het regionale resultaat bedraagt 8,9 miljoen euro voordelig. Het aandeel van de gemeente Groningen hierin is 3,4 miljoen euro.
Financiële risico's	Er zijn geen specifieke risico's.

Relevante beleidsinformatie	Middels deze samenwerkingsovereenkomst is de gemeente Groningen gemandateerd taken uit te voeren op het terrein van Beschermd wonen en opvang, alsmede de inloopvoorziening GGZ namens de overige gemeenten in de provincie Groningen.
Beleidsrisico	Geen

PG & Z (RIGG/ GGD)

Gemeenschappelijke regeling Publieke Gezondheid & Zorg Groningen (PG & Z)	
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Groningen
Doelstelling en openbaar belang	Het openbaar belang betreft de bescherming en bevordering van de gezondheid van de bevolking, de rampenbestrijding en crisisbeheersing en het (doen) organiseren van zorg aan de bevolking. De GR PG&Z kent twee uitvoeringsorganisaties: de GGD en de Regionale Inkooporganisatie Groninger Gemeenten (RIGG) voor de inkoop van de jeugdhulp.
Relatie met programma	4. Welzijn, gezondheid, zorg
Deelnemende partijen	De 10 Groninger gemeenten
Bestuurlijk belang	Een collegelid is voorzitter van het Dagelijks Bestuur en vertegenwoordigt de gemeente in het Algemeen Bestuur, dat gevormd wordt door de 10 portefeuillehouders Gezondheid van de Groninger gemeenten.
Financieel belang	Het financieel belang bestaat uit een aantal onderdelen. Ten eerste wordt een gemeentelijke bijdrage verstrekt voor de uitvoering van de taken publieke gezondheidszorg (GGD) en jeugdgezondheidszorg (RIGG). In 2021 gaat het om een bedrag van 7,5 miljoen euro. Ten tweede heeft de gemeente een lening verstrekt voor de financiering van een Mobiele Röntgen Unit ad 1 miljoen euro. Jaarlijks wordt hierop 100 duizend euro afgelost. Per 31 december 2021 staat van deze lening nog 0,2 miljoen euro open.
Vermogen	Het eigen vermogen op 1 januari 2021 was 3,6 miljoen euro en op 31 december 2021 3,3 miljoen euro. Het vreemd vermogen bedroeg op 1 januari 2021 44,3 miljoen euro en op 31 december 2021 38,0 miljoen euro.
Financieel resultaat	Het financieel resultaat over 2021 bedraagt 150 duizend euro.
Financiële risico's	In de gemeentebegroting staat vanaf 2023 nog een structurele taakstelling van 300 duizend euro open op de GR PG&Z.
Relevante beleidsinformatie	Het openbaar belang van de GGD betreft de bescherming en bevordering van de gezondheid van de bevolking, de rampenbestrijding en crisisbeheersing en het (doen) organiseren van zorg aan de bevolking. Wij werken samen met de Groninger gemeenten en de Regionale Inkooporganisatie Groninger Gemeenten (RIGG) aan de transformatie jeugdhulp. In de regionale inkoop van de jeugdhulp, die de RIGG in opdracht van de 10 Groninger gemeenten uitvoert, is de transformatiegedachte zoveel mogelijk doorgevoerd. In onze visie op regionale samenwerking en de inkoop vanaf 2021 ligt de focus op innovatie van de inkoop en meer grip en regie als gemeente.
Beleidsrisico	Geen

Publiek vervoer Groningen Drenthe

Publiek Vervoer Groningen Drenthe	
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Assen
Doelstelling en openbaar belang	Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het doelgroepenvervoer. Dit is onder meer het vervoer van mensen met een Wmo-indicatie, leerlingen die op grond van de gemeentelijke verordening leerlingenvervoer voor vervoer in aanmerking komen en in enkele gemeentes (waaronder Groningen) het

	<p>Participatiewet vervoer. Om dit op een zo duurzaam en efficiënt mogelijke manier te kunnen realiseren hebben alle gemeenten van Groningen en Drenthe en het OV-bureau zich verenigd in het samenwerkingsverband Publiek Vervoer. Publiek Vervoer heeft als doel een optimaal vervoersnetwerk te creëren, dat betaalbaar en toekomstbestendig is en waarin duurzaam gebruik wordt gemaakt van alle beschikbare vervoersmiddelen en -stromen. Denk hierbij aan integratie en aansluiting van het doelgroepenvervoer (combinatie verschillende doelgroepen) onderling maar bijvoorbeeld ook met het openbaar vervoer. Namens de gemeentes is Publiek Vervoer voor een deel verantwoordelijk voor het contractmanagement, hebben zij een kennis- en adviesfunctie en focussen zij daarnaast op doorontwikkeling van het vervoer.</p>
Relatie met programma	4. Welzijn, gezondheid en zorg
Deelnemende partijen	De gemeenten Eemsdelta, Groningen, Het Hogeland, Midden-Groningen, Oldambt, Pekela, Stadskanaal, Veendam, Westerkwartier, Westervolde, Aa en Hunze, Assen, Borger-Odoorn, Coevorden, De Wolden, Emmen, Hogeveen, Meppel, Midden-Drenthe, Noorderveld, Tynaarlo en Westerveld en het OV-Bureau Groningen Drenthe.
Bestuurlijk belang	Een collegelid is lid van het bestuur van Publiek Vervoer.
Financieel belang	Voor de gemeente Groningen is de bijdrage in 2021 112 duizend euro. De bijdragen van de deelnemende partijen zijn gebaseerd op de verdeling van gelden in de Algemene uitkering. Deze bijdragen worden jaarlijks geïndexeerd.
Vermogen	Het eigen vermogen op 1 januari 2021 was 41 duizend euro en op 31 december 2021 165 duizend euro. Het vreemd vermogen bedroeg op 1 januari 2021 352 duizend euro en op 31 december 2021 191 duizend euro.
Financieel resultaat	Het financieel resultaat over 2021 bedraagt 124 duizend euro
Relevante beleidsinformatie	Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het doelgroepenvervoer. Dit is onder meer het vervoer van mensen met een Wmo-indicatie, het vervoer van leerlingen die op grond van de gemeentelijke verordening hiervoor in aanmerking komen en in enkele gemeentes (waaronder Groningen) het Participatiewet vervoer. Publiek Vervoer is niet verantwoordelijk voor het gemeentelijk beleid maar kan hierin uiteraard wel adviseren. Voor het gemeentelijk beleid zijn en blijven gemeentes zelf verantwoordelijk. Zo zijn er verschillen tussen gemeentes qua indicatiebeleid en de voorwaarden waaraan inwoners moeten voldoen om gebruik te mogen/kunnen maken van de vervoersvoorzieningen. Publiek Vervoer heeft een bestuur waarin een collegelid van ieder perceel is vertegenwoordigd. In geval van de gemeente Groningen gaat dat om de wethouder zorg (Inge Jongman). Het bestuur vergadert ieder kwartaal. Dit bestuur heeft weliswaar geen mandaat om beslissingen te nemen namens de verschillende gemeentes maar het bestuur adviseert en zorgt voor draagvlak voor eventuele te nemen besluiten in de afzonderlijke colleges.
Beleidsrisico	Geen

Meerschop Paterswolde

Gemeenschappelijke regeling Meerschop Paterswolde	
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Haren
Doelstelling en openbaar belang	Het openbaar belang betreft de behartiging van de belangen van recreatie, natuurbescherming en landschapsverzorging van het Paterswoldsemeer, het Hoornsemeer, de Hoornseplas en de omliggende recreatie- en natuurgebieden.
Relatie met programma	9. Kwaliteit van de leefomgeving
Deelnemende partijen	De gemeente Groningen participeert samen met de gemeente Tynaarlo in deze gemeenschappelijke regeling.

Bestuurlijk belang	Na de gemeentelijke herindeling is het algemeen bestuur als volgt opgebouwd: 6 leden, waarvan 3 uit de respectievelijke colleges (2 uit Groningen, 1 uit Tynaarlo, en 3 raadsleden (2 uit Groningen, 1 uit Tynaarlo). DB bestaat uit 3 leden, gekozen uit AB, op voordracht van de deelnemende gemeenten.
Financieel belang	De gemeentelijke bijdrage van Groningen bedraagt 85,5 % (616 duizend euro in 2021) van de totale gemeentelijke bijdragen. De gemeente Tynaarlo draagt de overige 14,5% bij.
Vermogen	Het eigen vermogen op 1 januari 2021 was 670 duizend euro en op 31 december 2021 644 duizend euro. Het vreemd vermogen bedroeg op 1 januari 2021 2,4 miljoen euro en op 31 december 2021 2,0 miljoen euro.
Financieel resultaat	Het financieel resultaat over 2021 bedraagt 11 duizend euro nadelig.
Financiële risico's	Niet begrote incidentele tegenvallers worden gedekt door een onttrekking aan de algemene reserve. Indien de uitgaaf van structurele aard is, zal hiervoor een hogere bijdrage van de deelnemende gemeenten worden gevraagd.
Relevante beleidsinformatie	<p>Met de gemeenschappelijke regeling Meerschop Paterswolde behartigen we de belangen van recreatie, landschapsverzorging en natuurbescherming in het gebied. Dit doen we samen met de gemeente Tynaarlo.</p> <p>Het dagelijks bestuur van het Meerschop heeft het voornemen verder onderzoek te doen of de huidige uitvoeringsorganisatie van het Meerschop nog effectief is. Daarom is eind 2021 een opdrachtformulering opgesteld met vier verschillende opties voor de organisatie van het Meerschop. Het gaat hierbij om een verkenning van de voor- en nadelen van deze vier opties voor de huidige uitvoeringsorganisatie van het Meerschop en voor de ambtelijke en bestuurlijke organisatie van beide gemeenten. Naar verwachting zal na de vorming van het nieuwe college worden gestart met de verdere uitwerking van het onderzoek.</p>
Beleidsrisico	Geen.

Groninger Archieven

Gemeenschappelijke regeling Groninger Archieven	
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Groningen
Doelstelling en openbaar belang	De doelstelling is in gezamenlijkheid de belangen behartigen van de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en de gemeente Groningen betreffende de archiefbescheiden, collecties, individuele documenten, schilderijen en dergelijke die berusten in de rijksarchiefbewaarplaats in de provincie Groningen en in de gemeentelijke archiefbewaarplaats. Het openbaar belang is dat de wettelijke taken met betrekking tot de Archiefwet, alsmede de dienstverlening op het gebied van historische informatie over Stad en Lande op orde zijn.
Relatie met programma	6. Cultuur
Deelnemende partijen	Gemeente Groningen en het Rijk (minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap)
Bestuurlijk belang	De gemeente is in het algemeen bestuur vertegenwoordigd door twee leden van het college en in het dagelijks bestuur door één collegelid.
Financieel belang	Financieel belang: de bijdrage in 2021 bedraagt 2,3 miljoen euro.
Vermogen	Het eigen vermogen op 1 januari 2021 was 718 duizend euro en op 31 december 2021 756 duizend euro. Het vreemd vermogen bedroeg op 1 januari 2021 2,059 miljoen euro en op 31 december 2021 3,495 miljoen euro.
Financieel resultaat	Het financieel resultaat over 2021 bedraagt 38 duizend euro.
Financiële risico's	Geen.
Relevante beleidsinformatie	Beleidsperiode 2021-2024 In de beleidsperiode 2021-2024 worden de bestaande beleidslijnen verder uitgebouwd.

	<p>De functie van de Groninger Archieven verschuift naar een brede publieksinstelling met als doel om de geschiedenis van stad en provincie onder de aandacht te brengen. Door publiekprojecten en publiekparticipatie wordt de verbinding gelegd tussen het onderzoek dat in de archieven wordt gedaan en de groeiende belangstelling in regionale geschiedenis.</p> <p>Ontwikkelingen</p> <p>De wijziging van de Archiefwet en het uittreden van het Rijk uit de Gemeenschappelijke Regeling (GR) in 2024 zal het beleid tot 2025 bepalen. Door het uittreden van het Rijk uit de GR zullen voor 2024 één of meerdere partijen tot de GR moeten toetreden.</p>
Beleidsrisico	De Groninger Archieven zijn voor de opbrengsten voor het grootste deel afhankelijk van de bijdragen van de gemeente en het Rijk. Bezuinigingen van deze partijen kunnen invloed hebben op de opbrengsten en het realiseren van de beleidsdoelen.

OV-bureau Groningen Drenthe

Gemeenschappelijke regeling OV-bureau Groningen Drenthe	
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Assen
Doelstelling en openbaar belang	<p>Het openbaar belang van het OV-bureau is het vormgeven van het openbaar vervoer en het aansturen van de vervoerders in het openbaar vervoer. Op basis van de kaderstellingen van de provincies Groningen en Drenthe en de gemeente Groningen heeft het OV-bureau de volgende doelstellingen voor het openbaar (bus-)vervoer geformuleerd, waar vanuit het ook in 2021 zijn werkzaamheden wil verrichten:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ontsluiting van landelijk gebied; • Bereikbaarheid van steden, instellingen en voorzieningen; • Streven naar groei reizigers en reizigersinkomsten; • Verduurzaming van het OV-aanbod; • Bijdrage aan maatschappelijke mobiliteitsvraagstukken.
Relatie met programma	7. Verkeer
Deelnemende partijen	Het OV-bureau is een initiatief van de provincies Groningen en Drenthe en de gemeente Groningen.
Bestuurlijk belang	De gemeente Groningen wordt in het dagelijks bestuur vertegenwoordigd door een collegelid. Het algemeen bestuur bestaat uit 9 leden, drie uit ieder betrokken overheidsorgaan. De gemeente Groningen wordt hierin vertegenwoordigd door drie collegeleden.
Financieel belang	De gemeente is als deelnemer voor 21% risicodragend in het OV-bureau. De provincies Groningen en Drenthe zijn dit voor respectievelijk 44% en 35%. De gemeente Groningen draagt geen jaarlijkse deelnemersbijdrage af aan het OV-bureau voor de uitvoering van het OV. De gemeente draagt alleen bij aan en is risicodragend met betrekking tot de exploitatiekosten van het OV-bureau als organisatie.
Vermogen	Het eigen vermogen op 1 januari 2021 was 17,6 miljoen euro en op 31 december 2021 21,2 miljoen euro. Het vreemd vermogen bedroeg op 1 januari 2021 13,5 miljoen euro en op 31 december 2021 18,0 miljoen euro.
Financieel resultaat	Het financieel resultaat over 2021 bedraagt 56 duizend euro nadelig.
Financiële risico's	Vanwege de coronacrisis staat het OV-bureau financieel onder druk. Tot op heden is het steeds gelukt om het negatieve resultaat (veroorzaakt door het verlies aan opbrengsten/minder reizigers) op te vangen, mede doordat dit verlies grotendeels wordt gecompenseerd door een beschikbaarheidsvergoeding vanuit het Rijk. Voor de komende jaren worden ook negatieve resultaten geprognosticeerd. Het Rijk heeft aangegeven na 2022 geen beschikbaarheidsvergoeding meer te betalen.

	Daarmee is er eigenlijk geen dekking voor de meerjarige tekorten en dreigt een ingreep in de dienstregeling.
Relevante beleidsinformatie	Het openbaar belang van het OV-bureau is het vormgeven van het openbaar vervoer en het aansturen van de vervoerders in het openbaar vervoer. Wij nemen samen met de provincies Groningen en Drenthe deel aan het OV-bureau.
Beleidsrisico	Daar waar doorstroming door toename van het verkeer en werkzaamheden meer onder druk komt te staan, leidt dit tot langere reistijden en gaat dit ten koste van de stiptheid. Dit heeft ook invloed op de kosten voor het openbaar vervoer.

ARCG

Gemeenschappelijke regeling Afvalverwijdering Regio Centraal Groningen (ARCG)	
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling (openbaar lichaam)
Vestigingsplaats	Groningen
Doelstelling en openbaar belang	Het openbaar belang betreft het op milieu-hygiënisch verantwoorde wijze verwerken van (afval)stoffen afkomstig uit de gemeenten in de regio, het bevorderen van overheidsinvloed op de sturing van afvalstoffen en het ketenbeheer en mogelijke andere milieu- en reinigingstaken.
Relatie met programma	9. Kwaliteit van de leefomgeving.
Deelnemende partijen	Gemeenten Groningen, Het Hogeland en Westerkwartier.
Bestuurlijk belang	De gemeente Groningen is vertegenwoordigd in het Algemeen Bestuur en in het Dagelijks bestuur door een collegelid.
Financieel belang	De kosten van de ARCG worden gedragen door de 3 deelnemende gemeenten.
Vermogen	Het eigen vermogen op 1 januari 2021 was 1,0 miljoen euro en op 31 december 2021 1,0 miljoen euro. Het vreemd vermogen bedroeg op 1 januari 2021 2,9 miljoen euro en op 31 december 2021 2,3 miljoen euro.
Financieel resultaat	Het financieel resultaat over 2021 bedraagt 0 euro.
Financiële risico's	Uit de paragraaf Weerstandvermogen en risicobeheersing in de begroting 2021 van de ARCG blijkt dat de beschikbare weerstandscapaciteit ruim voldoende is om de risico's op te vangen.
Relevante beleidsinformatie	Door participatie in de gemeenschappelijke regeling ARCG willen we regie hebben op het op milieu-hygiënisch verantwoorde wijze verwerken van (afval)stoffen afkomstig uit de gemeente Groningen én enkele gemeenten in de regio.
Beleidsrisico	Per 1 januari 2022 wordt het afval van de 3 ARCG-gemeenten door Omrin verwerkt. Conform de akte van opstal wordt vanaf 2022 de nascheidingsfabriek van Attero ontmanteld. Dit proces vraagt om aandacht van de ARCG. Daarnaast wordt onderzoek gedaan of de ARCG in de toekomst in een andere vorm kan worden voortgezet.

Veiligheidsregio

Gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Groningen	
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Groningen
Doelstelling en openbaar belang	De Veiligheidsregio Groningen (VRG) stelt zich ten doel om uitvoering te geven aan de behartiging van de volgende belangen: brandweezorg, geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen, rampenbestrijding en crisisbeheersing, bevolkingszorg en melding, alarmering en coördinatie ambulancezorg en brandweer.
Relatie met programma	10. Veiligheid (deelprogramma Fysieke veiligheid, beleidsveld Veiligheidsregio)
Deelnemende partijen	De 10 Groninger gemeenten
Bestuurlijk belang	De burgemeester treedt op als voorzitter van de Veiligheidsregio in het dagelijks bestuur. Daarnaast vertegenwoordigt hij de gemeente in het algemeen bestuur dat gevormd wordt door de burgemeesters van de 10 Groninger gemeenten.

Financieel belang	De reguliere gemeentelijke bijdrage aan de Veiligheidsregio in 2021 bedroeg 19,4 miljoen euro. Bovenop deze reguliere bijdrage is er sprake van een tijdelijke aanvullende bijdrage van 1,1 miljoen euro per jaar gedurende 5 jaar (vanaf 2020). Deze aanvullende bijdrage is bedoeld om het negatieve eigen vermogen van de VRG op te lossen. Dit negatieve eigen vermogen bedroeg 3,4 miljoen euro per 31 december 2021 en is ontstaan doordat de VRG zich, op basis van de recente ontwikkelingen en op basis van het BBV, genoodzaakt heeft gezien in de jaarrekening 2019 een voorziening van ongeveer 15,2 miljoen euro te treffen inzake de kosten van de Regeling FLO-overgangsrecht 75% netto garantie (FLO2018).
Vermogen	Het eigen vermogen op 1 januari 2021 was 8,2 miljoen euro negatief en op 31 december 2021 3,4 miljoen euro negatief. Het vreemd vermogen bedroeg op 1 januari 2021 37,5 miljoen euro en op 31 december 2021 34,7 miljoen euro.
Financieel resultaat	Het financieel resultaat over 2021 bedraagt 1,7 miljoen euro.
Financiële risico's	Er is sprake van een negatief eigen vermogen. Het benodigde weerstandsvermogen om risico's te kunnen opvangen, is berekend op 3,1 miljoen euro door de VRG. Indien benoemde risico's zich daadwerkelijk voor doen en leiden tot financiële tegenvallers, dienen deze door de deelnemende gemeenten te worden opgevangen. Verder zijn er diverse landelijke en regionale ontwikkelingen die ertoe kunnen leiden dat de '0-lijn' (alleen indexeren van de kosten) mogelijk niet langer houdbaar is. Dit kan leiden tot een hogere bijdrage in de komende jaren.
Relevante beleidsinformatie	De Veiligheidsregio Groningen behartigt de volgende belangen: brandweezorg (inclusief melding en alarmering meldkamer Noord-Nederland), geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen, rampenbestrijding en crisisbeheersing en bevolkingszorg. De Veiligheidsregio doet dit voor alle gemeenten in de provincie Groningen.
Beleidsrisico	De VRG is bezig met het verder ontwikkelen van een visie Brandweezorg die eind 2022 vastgesteld gaat worden. Ook de uitwerking van brandweezorg stedelijk gebied zal een financiële opgave meebrengen.

Noordelijk Belastingkantoor

Gemeenschappelijke regeling Noordelijk Belastingkantoor	
Rechtsvorm	Bedrijfsvoeringsorganisatie op basis van de Wet gemeenschappelijke regelingen
Vestigingsplaats	Groningen
Doelstelling en openbaar belang	Het Noordelijk Belastingkantoor voert voor de gemeente Groningen en de drie noordelijke waterschappen de belastingtaken uit tegen zo laag mogelijke maatschappelijke kosten. Dit gebeurt door de combinatie van de belastingaanslagen op één aanslagbiljet, zodat heffing- en invorderingsactiviteiten slechts één keer plaats hoeven te vinden.
Relatie met programma	11. Dienstverlening
Deelnemende partijen	De vier deelnemers zijn de waterschappen Noorderzijlvest, Hunze en Aa's en Wetterskip Fryslân en de gemeente Groningen.
Bestuurlijk belang	Een collegelid is lid van het bestuur. Het bestuur bestaat uit vier leden, één uit iedere deelnemer. De raad wordt op vaste momenten (P&C- cyclus) en op incidentele basis geïnformeerd en betrokken.
Financieel belang	De deelnemersbijdrage van Groningen is voor 2021 uitgekomen op 6,2 miljoen euro (incl. compensabele btw) (43,8 %). Dit bedrag is gebaseerd op de jaarrekening 2021.
Vermogen	Het eigen vermogen bedroeg op 1 januari 2021 490 duizend euro en op 31 december 2021 323 duizend euro. Het vreemd vermogen bedroeg op 1 januari 2021 5,9 miljoen euro en op 31 december 2021 5,4 miljoen euro.
Financieel resultaat	Het resultaat over 2021 was nihil.
Financiële risico's	In 2021 zijn de prestaties van het NBK weer uitgekomen op het gewenste niveau. Hiermee zijn de financiële risico's beperkt.

Relevante beleidsinformatie	Het Noordelijk Belastingkantoor heeft in 2021 voor de gemeente Groningen en de drie noordelijke waterschappen de belastingtaken uitgevoerd tegen zo laag mogelijke maatschappelijke kosten. Dit gebeurt door de combinatie van de belastingaanslagen op één aanslagbiljet zodat heffing- en invorderingsactiviteiten slechts één keer plaats hoeven te vinden.
Beleidsrisico's in relatie tot de verbonden partij	Op 1 januari 2023 gaat de nieuwe Omgevingswet in. Dit betekent dat in 2022 waterschappen de gemeente moet aansluiten op het Digitaal Stelsel Omgevingswet. Ook draagt het Rijk een groot aantal regels over de fysieke leefomgeving over. Deze veranderingen hebben gevolgen voor de werkzaamheden van het NBK. Deze nieuwe processen dienen in overleg met de gemeente vormgegeven te worden en vergen een flinke inspanning van het NBK.

Vennootschappen en coöperaties

Thermiek BV

Thermiek BV	
Rechtsvorm	Besloten Vennootschap
Vestigingsplaats	Groningen
Doelstelling en openbaar belang	Het openbaar belang betreft het verrichten van re-integratieactiviteiten ten behoeve van personen met een achterstand op de arbeidsmarkt.
Relatie met programma	1. Werk en Inkomen.
Deelnemende partijen	Gemeente Groningen
Bestuurlijk belang	Gemeente Groningen is 100% aandeelhouder en een ambtenaar bij de gemeente Groningen is statutair directeur.
Financieel belang	Het financieel belang van de gemeente bedraagt 1.800 aandelen à 10 euro. De boekwaarde bedraagt 18 duizend euro.
Vermogen	Het eigen vermogen op 1 januari 2021 was 30 duizend euro en op 31 december 2021 30 duizend euro. Het vreemd vermogen bedroeg op 1 januari 2021 252 duizend euro en op 31 december 2021 360 duizend euro. De cijfers per 31 december zijn voorlopig van aard.
Financieel resultaat	Het voorlopig financieel resultaat over 2021 bedraagt 0 euro.
Financiële risico's	Er zijn geen financiële risico's bekend.
Relevante beleidsinformatie	Het doel is re-integratie van personen met een achterstand op de arbeidsmarkt of arbeidsbeperking door een arbeidscontract. De werknemers worden gedetacheerd in de markt- en overheidssector. De doelgroep betreft mensen die voorheen vielen onder de Wet Sociale Werkvoorziening, de Wet Werk en Bijstand (WWB) en de Participatiewet
Beleidsrisico	Geen

Euroborg NV.

Euroborg N.V.	
Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap
Vestigingsplaats	Groningen
Doelstelling en openbaar belang	Het openbaar belang van de Euroborg is de landmark in de ontwikkeling van het Europapark (Euroborg Stadion) en Sportpark Corpus den Hoorn (TsZC)) met sportvoorzieningen voor betaald voetbal Groningen.
Relatie met programma	2. Economie en Werkgelegenheid 5. Sport en Beweging
Deelnemende partijen	De gemeente Groningen bezit 100% van de aandelen
Bestuurlijk belang	Een collegelid vertegenwoordigt de gemeente in de aandeelhoudersvergadering.
Financieel belang	Het geplaatst en gestort aandelenkapitaal bedraagt 48.000 aandelen van nominaal 1 euro, zijnde 48 duizend euro. De gemeente heeft een totaalbedrag aan leningen

	verstrek van 19,3 miljoen euro voor het stadion. De restschuld hiervan bedraagt per 31 december 2021 14,9 miljoen euro. Daarnaast is in 2018 de gemeentelijke lening voor het TsZC met een maximum van 4,96 miljoen euro tot stand gekomen. Het werkelijk uitstaande leningbedrag voor het TsZC bedroeg per 31-12-2021 3,5 miljoen euro.
Vermogen	Het eigen vermogen op 1 januari 2021 was 5,1 miljoen euro en op 31 december 2021 4,5 miljoen euro. Het vreemd vermogen bedroeg op 1 januari 2021 22,0 miljoen euro en op 31 december 2021 22,6 miljoen euro.
Financieel resultaat	Het financieel resultaat over 2021 bedraagt 565 duizend euro negatief.
Financiële risico's	De risico's betreffen vooral de uitstaande leningen en staan uitgebreid beschreven in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing in deze jaarrekening. In het weerstandsvermogen is een reservering opgenomen voor de uitstaande leningen. In verband met de coronacrisis is de aflossing- en renteverplichting 2020 op de uitstaande stadionleningen opgeschort. Hiervoor is een aanvullende lening van 953 duizend euro (door)verstrek die een jaar later dan de reguliere leningen wordt afgelost en waarvan de rentelasten door Euroborg gedragen worden.
Relevante beleidsinformatie	Euroborg NV beheert het stadioncomplex en het in 2018 opgeleverde TopsportZorgCentrum (TsZC). Het TsZC is volledig verhuurd en de zorgverdieping is door Euroborg NV verkocht. De gebruikers van het TsZC zijn – naast FC Groningen met alle jeugd- en top teams – werkgeversorganisatie VNO-NCW en het Omnium (de titel waarachter het verlenen van zorg schuil gaat).
Beleidsrisico	Geen.

Waterbedrijf NV

NV Waterbedrijf Groningen	
Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap
Vestigingsplaats	Groningen
Doelstelling en openbaar belang	Het openbaar belang betreft de levering van drinkwater aan ruim 280.000 woningen en bedrijven in de provincie Groningen en in de gemeente Tynaarlo (Drenthe).
Relatie met programma	2.Economie en Werkgelegenheid
Deelnemende partijen	De deelnemende partijen in het Waterbedrijf Groningen zijn de provincie Groningen en de gemeenten in het verzorgingsgebied.
Bestuurlijk belang	De gemeente wordt in de aandeelhoudersvergadering vertegenwoordigd door een collegelid.
Financieel belang	Het financieel belang: de gemeente Groningen had per 31 december 2021 93 aandelen. De aandelen van de gemeente Groningen zijn op de balans onder de financiële vaste activa gewaardeerd voor 2,5 miljoen euro.
Vermogen	Het eigen vermogen op 1 januari 2020 was 83,9 miljoen euro en op 31 december 2020 85,7 miljoen euro. Het vreemd vermogen bedroeg op 1 januari 2020 138,9 miljoen euro en op 31 december 2020 171,6 miljoen euro.
Financieel resultaat	Het financieel resultaat over 2020 bedraagt 1,8 miljoen euro.
Financiële risico's	Geen.

Relevante beleidsinformatie	De missie van Waterbedrijf Groningen is om als maatschappelijke onderneming de waterbelangen in de regio duurzaam veilig te stellen. Waterbedrijf Groningen is niet alleen een leverancier van verschillende soorten water, maar levert ook een bijdrage aan zaken als volksgezondheid, natuurbehoud, het creëren van duurzame bronnen, bestuurlijke vraagstukken, ruimtelijke ordening, werkgelegenheid en innovatie. Het openbaar belang wordt vertegenwoordigd door de levering van drinkwater aan ruim 294.000 woningen en bedrijven in de provincie Groningen en in Tynaarlo (Drenthe). Waterbedrijf Groningen is samen met de gemeente Groningen voor 50% aandeelhouders in Warmtestad BV.
Beleidsrisico	Geen.

Enexis Holding/Belang elektriciteitsproductie EPZ

Enexis Holding NV (netwerkbedrijf)	
Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap
Vestigingsplaats	's-Hertogenbosch (hoofdkantoor)
Doelstelling en openbaar belang	<p>Enexis beheert het energienetwerk voor elektriciteit en aardgas in Noord-, Oost- en Zuid-Nederland voor de aansluiting van ongeveer 2,3 miljoen klanten (huishoudens, bedrijven en overheden) voor gas en 2,9 miljoen klanten voor elektriciteit. De netbeheerderstaak is een publiek belang, wettelijk geregeld met o.a. toezicht vanuit de Autoriteit Consument en Markt. De vennootschap heeft ten doel het realiseren van een duurzame energievoorziening door state of the art dienstverlening en netwerken en door regie te nemen in innovatieve oplossingen. Het strategisch beleid rust op twee pijlers: excellent netbeheer en versnellen van de energietransitie. Deze doelen worden gerealiseerd op basis van de volgende strategieën:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Betrouwbare energievoorziening; • Netwerk en dienstverlening tijdig gereed voor veranderingen in de energiewereld; • Excellente dienstverlening: hoge klanttevredenheid en verlaging kosten; • Samen met lokale partners Nederlandse klimaatdoelen realiseren; • Innovatieve, schaalbare oplossingen om de energietransitie te versnellen.
Relatie met programma	2.Economie en Werkgelegenheid
Deelnemende partijen	Met de verkoop van de aandelen van Essent BV in 2009 is de gemeente Groningen direct aandeelhouder geworden van Enexis Holding N.V. Diverse gemeenten en provincies zijn aandeelhouder. De gemeente Groningen bezit 1,21055 % van de aandelen in Enexis.
Bestuurlijk belang	Een collegelid vertegenwoordigt de gemeente in de Algemene vergadering van Aandeelhouders van Enexis Holding.
Financieel Belang	De boekwaarde van onze aandelen in Enexis bedroeg per 31 december 2021 818 duizend euro. In 2020 hebben de aandeelhouders een converteerbare hybride lening verstrekt aan Enexis. De restant-hoofdsom en boekwaarde van het door de gemeente Groningen verstrekte deel daarvan bedroeg per 31 december 2021 6,1 miljoen euro.
Vermogen	Het eigen vermogen op 1 januari 2021 was 4,1 miljard euro en op 31 december 2021 4,2 miljard euro. Het vreemd vermogen bedroeg op 1 januari 2021 4,6 miljard euro en op 31 december 2021 5,2 miljard euro.
Financieel resultaat	Het financieel resultaat over 2021 bedroeg 199 miljoen euro.

Financiële risico's	<p>De energietransitie leidt tot grote investeringen in het net. De missie en opgave heeft dan ook grote gevolgen voor de financiële positie van Enexis. Dat komt aan de orde in het strategisch beleid:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Het financieel beleid bij het strategisch plan heeft als uitgangspunt dat Enexis financieel solide blijft en tenminste een A credit-rating behoudt. - Enexis is met haar aandeelhouders in gesprek over de gevolgen van de strategie en investeringen voor het financieel beleid (waaronder het dividendbeleid, de mogelijke verkoop van Fudura en mogelijke participatie door het Rijk). <p>Op basis van de financiële positie en het strategisch en financieel beleid is het risico voor de waardering van de deelneming en de uitstaande lening gering.</p>
Relevante beleidsinformatie	<p>In 2022 wordt het strategisch beleid geactualiseerd (AVA april 2022). Enexis stelt zichzelf de volgende missie: 'Wij brengen mensen steeds meer duurzame energie. Dat doen we door mede richting te geven aan het energiesysteem van de toekomst en door slim te investeren in betrouwbare energie en infrastructuur. Zo houden we de energietransitie haalbaar en betaalbaar.' Deze missie komt voort uit maatschappelijke ontwikkelingen die een materiële impact op Enexis hebben: klimaatverandering & energietransitie; participatie en vertrouwen in instituties (burgers willen meer invloed op hun directe leefomgeving); digitale transformaties.</p>
Beleidsrisico	<p>Als de in het kader van de energietransitie benodigde investeringen niet snel genoeg worden uitgevoerd, dan kan dat de energietransitie vertragen.</p>
Tijdelijke deelnemingen als gevolg van verkoop Essent	
Rechtsvorm	Besloten vennootschappen
Vestigingsplaats	Den Bosch
Doelstelling en openbaar belang	<p>Met de verkoop van de aandelen van Essent BV in 2009 is de gemeente Groningen ook aandeelhouder geworden van Attero Holding N.V. Dit belang is verkocht in 2014 aan Waterland. Ter beperking van de risico's van de verkooptransacties van Essent en Attero zijn vijf tijdelijke rechtspersonen opgericht. Hiervan bestaan de volgende twee nog:</p>
	<p>a. CSV Amsterdam B.V.</p> <p>De vennootschap zal na de afwikkeling van een bezwaar- en/of beroepsprocedure richting Belastingdienst of eventuele voortijdige beëindiging van deze procedure kunnen worden opgeheven. De inschatting is dat dit gedurende 2022 zal gebeuren. De resterende liquide middelen kunnen dan worden uitgekeerd aan de aandeelhouders naar rato van het aandelenbelang. Het eigen vermogen per 1 januari 2021 bedroeg 393 duizend euro en per 31 december 2021 312 duizend euro. Het vreemd vermogen bedroeg per 1 januari 2021 27 duizend en per 31 december 2021 23 duizend euro.</p>
	<p>b. Publiek Belang Elektriciteitsproductie B.V.</p> <p>Ondanks dat er geen claims meer kunnen worden ingediend bij deze vennootschap, dient de vennootschap als gevolg van contractuele verplichtingen nog in stand gehouden te worden. Het bestuur van de vennootschap is in overleg met de andere contractuele partijen om na te gaan wanneer de contractuele verplichtingen voortijdig kunnen worden beëindigd en de vennootschap vervolgens kan worden ontbonden. Het doel is dat dit in 2022 zal gebeuren.</p> <p>Het eigen vermogen per 1 januari 2021 bedroeg 1,6 miljoen euro en per 31 december 2021 1,5 miljoen euro. Het vreemd vermogen per 1 januari 2021 was 20 duizend euro en per 31 december 2021 7 duizend euro.</p>

Community Network Noord Nederland BV

Community Network Noord-Nederland BV	
Rechtsvorm	Besloten vennootschap
Vestigingsplaats	Groningen
Doelstelling en openbaar belang	Community Network Noord Nederland is in 2004 opgericht met als doel laagdrempelig Dark Fiber (onbelichte glasvezel) aan te kunnen bieden aan, met name, grotere (veelal (semi)overheids-) organisaties die veel datatransport kennen. De private markt was en is erg geïnteresseerd in het aanbieden van deze infrastructuur, terwijl de vraag naar een dergelijke voorziening bij met name (semi) overheden en maatschappelijke organisaties groot is. Het werkgebied van CNNN is initieel vooral de Noordelijke regio. CNNN BV is 100% eigenaar van dochtermaatschappij CNG BV, die de exploitatie van het glasvezelnetwerk in Groningen uitvoert.
Relatie met programma	2. Economie en Werkgelegenheid
Deelnemende partijen	De gemeente Groningen is A-aandeelhouder. Certificaathouders zijn UMCG, Hanzehogeschool, stichting Gerrit en de RUG.
Bestuurlijk belang	Een collegelid vertegenwoordigt de gemeente in de aandeelhoudersvergadering
Financieel belang	Het maatschappelijk kapitaal bedraagt 2,475 miljoen euro en het geplaatst kapitaal 1,238 miljoen euro, bestaande uit 125 aandelen A van 8,9 duizend nominaal (gemeente Groningen 83 aandelen A) en 125 aandelen B van 1 duizend nominaal, waarvan 117 in het bezit zijn van Administratiekantoor CNNN. De aandeelhouders A hebben een goedkeuringsrecht ter zake specifiek genoemde besluiten van de directie en ter zake van de winstbestemming. De gemeente Groningen heeft de aandelen als financiële vaste activa gewaardeerd op 1,2 miljoen euro.
Vermogen	Het eigen vermogen op 1 januari 2021 was 3,1 miljoen euro en op 31 december 2021 3,4 miljoen euro. Het vreemd vermogen bedroeg op 1 januari 2021 340 duizend euro en op 31 december 2021 427 duizend euro.
Financieel resultaat	Het financieel resultaat over 2021 bedraagt 276 duizend euro.
Financiële risico's	Geen.
Relevante beleidsinformatie	Conform afspraken is de overname van het Gronet netwerk in 2021 afgerond. Voor 2022 is een aantal zaken van belang: <ul style="list-style-type: none"> • Medio 2022 zullen we het gebruik van acht co-locaties terugbrengen naar drie, te weten DCE, QTS en ODCN. Dit om het risico van uitval te verminderen. Ten opzichte van de andere 5 co-locaties bevinden deze 3 co-locaties zich in een geconditioneerde ruimte met een goede noodvoorziening; • Per 1 september is de huur van de kantoorruimte in het verzamel pand aan de Leonard Springerlaan opgezegd. Er is veel verloop van huurders en het heeft niet meer de gewenste uitstraling die CNNN aan haar klanten wil bieden. De wens ligt er om een kantoorruimte in/vlakbij de binnenstad te betrekken; • Door de ombouw van de Zuidelijke Ringweg zullen we een gedeelte van het netwerk moeten verleggen. De totale investering bedraagt ongeveer 40 duizend euro. Het is op dit moment nog niet duidelijk of en welk deel eventueel door Rijkswaterstaat wordt vergoed.
Beleidsrisico	Geen

WarmteStad Holding BV

WarmteStad Holding BV	
Rechtsvorm	Besloten Vennootschap
Vestigingsplaats	Groningen
Doelstelling en openbaar belang	Het openbaar belang betreft een zelfstandig warmtebedrijf dat zorgt voor duurzame warmte en/of koude voor de gemeente op een verantwoorde wijze en daarmee wezenlijk bijdraagt aan een energie-neutraal Groningen in 2035.

Relatie met programma	2.Economie en Werkgelegenheid
Deelnemende partijen	Gemeente Groningen en Waterbedrijf Groningen, ieder voor 50%.
Bestuurlijk belang	De concerndirecteur Ruimte is vertegenwoordiger van de gemeente in de aandeelhoudersvergadering.
Financieel belang	<p>Oorspronkelijk is er voor een bedrag van 11,3 miljoen euro door de gemeente aan eigen vermogen gestort in WarmteStad. In verband met het stopzetten van geothermie door WarmteStad heeft de gemeente in een eerder boekjaar een voorziening van 2,9 miljoen genomen op deze deelneming. Naast het eigen vermogen van WarmteStad zijn de volgende leningen verstrekt:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Een rekening courant van 750 duizend euro ten behoeve van de WKO-activiteiten; • Een lening van 3,875 miljoen euro ten behoeve van de WKO-activiteiten. <p>Het totaal van de uitstaande leningen per 31 december 2021 bedroeg daarmee 4,625 miljoen euro.</p>
Vermogen	Het eigen vermogen op 1 januari 2020 was 10,9 miljoen euro en op 31 december 2020 8,2 miljoen euro. Het vreemd vermogen bedroeg op 1 januari 2020 19,0 miljoen euro en op 31 december 2020 47,9 miljoen euro.
Financieel resultaat	Het financieel resultaat over 2020 bedroeg 2,7 miljoen euro negatief.
Financiële risico's	<p>Er zijn twee hoofdactiviteiten, warmtenetten en WKO-activiteiten. De activiteit warmtenetten ligt financieel op schema. Er is weliswaar sprake van aanloopverliezen, maar die lopen in de pas met de verwachtingen. De bestaande WKO-activiteiten zijn nu verliesgevend. Er zijn diverse verbeteracties in gang gezet, er zal een schaalprong worden gemaakt door een uitbreiding met nieuwe WKO-activiteiten (Stadshavens) en er is een verzoek gedaan tot herfinanciering. Dit verzoek behelst voor de gemeente omzetting van de bestaande leningen van 4,625 miljoen euro in agio, een aanvullende agiostorting van 1,5 miljoen euro, een nieuwe lening van 4 miljoen in de vorm van een 15-jarige kasgeldfaciliteit voor de voorfinanciering van plan- en ontwikkelingskosten van de WKO-installaties in Stadshavens en een 2-jarige leningfaciliteit van 750 duizend euro voor de financiering van netto-werkkapitaal van de bestaande WKO-activiteiten. Wij zijn voornemens in te gaan op dit verzoek tot herfinanciering en zullen dit aan u voorleggen in de vorm van een raadsvoorstel. De herfinanciering heeft naar onze inschatting geen effect op de waardering van de deelneming en uitstaande leningen per 31 december 2021.</p> <p>Voor het resterende bedrag en voor het totale bedrag aan uitstaande leningen, is een totale reservering in het weerstandsvermogen opgenomen van 1,4 miljoen euro. Voor een uitvoerige beschrijving verwijzen wij naar de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing. In het kader van de voorgestelde herfinanciering zullen wij voorstellen doen voor een verhoging van dit bedrag.</p>
Beleidsrisico	Voor de risico's met betrekking tot de waardering van de deelneming en uitstaande leningen hebben wij een reservering opgenomen in ons weerstandsvermogen. De risico's worden nader toegelicht in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.
Relevante beleidsinformatie	<p>Het openbaar belang betreft een zelfstandig warmtebedrijf dat zorgt voor duurzame warmte en/of koude voor de gemeente op een verantwoorde wijze en daarmee wezenlijk bijdraagt aan een energie neutraal Groningen in 2035. De kernwaarden van WarmteStad zijn duurzaam, betaalbaar en lokaal.</p> <p>In juni 2019 heeft de gemeenteraad het voorstel voor het uitvoeren van het project Noordwest vastgesteld. Het besluit betreft de bouw van een nieuwe duurzame warmtecentrale, waarbij gebruik wordt gemaakt van restwarmte van de twee nabij gelegen datacenters, de aanleg van een leidingnetwerk in de wijken Zernike, Paddepoel, Selwerd, Vinkhuizen en Kostverloren en het aansluiten van</p>

	<p>woningen en anderen gebouwen tot in totaal 10.600 woningequivalenten. De bouw en aanleg is volop in uitvoering en loopt door in 2022.</p> <p>WarmteStad beheert op dit moment naast het Warmtenet Noordwest ook drie collectieve WKO projecten in de gemeente Groningen op het Europapark, in het Ebbingekwartier en in de Grunobuurt.</p>
--	---

MartiniPlaza BV

MartiniPlaza BV	
Rechtsvorm	Besloten Vennootschap. Met ingang van 2019 is de B.V. gesplitst in MartiniPlaza Vastgoedmaatschappij B.V. en een exploitatie B.V., te weten MartiniPlaza B.V. MartiniPlaza B.V. wordt geconsolideerd in de jaarrekening van MartiniPlaza Vastgoedmaatschappij B.V.. De gemeente is alleen rechtstreeks (enig) aandeelhouder in MartiniPlaza Vastgoedmaatschappij B.V. Vandaar dat de cijfers hieronder betrekking hebben op de geconsolideerde balans en verlies- en winstrekening van MartiniPlaza Vastgoedmaatschappij B.V.
Vestigingsplaats	Groningen
Doelstelling en openbaar belang	Het openbaar belang betreft het bevorderen van cultuur in brede zin en het aanbieden van een theater en een zalencomplex annex beurs en evenementen complex voor (top)sportactiviteiten, theatervoorstellingen, muziek, congressen en evenementen.
Relatie met programma	6. Cultuur 2.Economie en Werkgelegenheid
Deelnemende partijen	Gemeente Groningen is enig aandeelhouder.
Bestuurlijk belang	Een collegelid vertegenwoordigt de gemeente in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.
Financieel belang	De boekwaarde van de deelneming bedraagt per 31 december 2021 3,9 miljoen euro. De gemeente Groningen heeft leningen verstrekt met een restschuld per 31 december 2021 van 9,5 miljoen euro. Daarnaast ontvangt MartiniPlaza een jaarlijkse subsidie van 1,9 miljoen euro.
Vermogen	Het eigen vermogen op 1 januari 2020 was 3,8 miljoen euro en op 31 december 2020 3,8 miljoen euro. Het vreemd vermogen bedroeg op 1 januari 2020 17,5 miljoen euro en op 31 december 2020 14,6 miljoen euro.
Financieel resultaat	Het financieel resultaat over 2020 bedroeg 5 duizend euro.
Financiële risico's	<p>De grootste risico's hebben betrekking op de staat van de gebouwen en op de gevolgen van de Coronacrisis die begin 2020 is ontstaan. Toelichting:</p> <p><u>De staat van de gebouwen</u></p> <p>Hierbij spelen de volgende ontwikkelingen een rol:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. De ontwikkeling en vaststelling van de gemeentelijke visie op MartiniPlaza. Dit is bepalend voor welke gebouwen (op termijn) nodig zijn, de daarvoor benodigde investeringen en de daarmee samenhangende lasten; 2. Een meerjarig onderhoudsplan (MJOP) 2021 - 2030. Dit plan is in 2021 vastgesteld en daarmee is een goede organisatie gecreëerd van het beheer en onderhoud voor de lange termijn. Hiermee is gegeven de uitgangspunten (waaronder sloop op termijn van de hallen die aan het einde van hun levensduur zijn) tot 2030 voorzien in de onderhoudsbehoefte, ook financieel gezien. De extra lasten voor MartiniPlaza zijn gedekt uit extra structurele subsidie van de gemeente, die in de gemeentelijke begroting 2022 is opgenomen. 3. Als gevolg van werkzaamheden aan de Ringweg is voor een bedrag van 2,7 miljoen euro aan schade ontstaan. Dit is een verzekeringskwestie en leidt niet

	<p>direct tot extra kosten.</p> <p><u>De gevolgen van de coronacrisis</u></p> <p>In 2020 is door de coronacrisis een nieuwe situatie ontstaan. Hierdoor zijn ook in 2021 vrijwel alle activiteiten van en bij MartiniPlaza tot stilstand gekomen. Het bedrijfsresultaat staat hierdoor dan ook onder druk. In 2021 zijn incidentele inkomsten behaald, voornamelijk door de verhuur van locatie onderdelen aan de GGD voor testen en vaccineren. Dit heeft tot een positief bedrijfsresultaat geleid.</p>
Relevante beleidsinformatie	<p>Coronacrisis</p> <p>Beleidsmatig is er gekozen is voor continuïteit. De werkgelegenheid van het vaste team is voor 2021 gegarandeerd. De flexbezetting staat in deze periode vrijwel op non-actief. Een en ander uiteraard afhankelijk van de orderportefeuille. Wel is er sprake van herorganisatie van taken en worden vacatures niet vervuld. Aangezien er door de Nederlandse regering in het kader van het landelijke beleid geen versoepelingen zijn doorgevoerd, kon MartiniPlaza ook niet doorstarten met nieuwe of doorgeschoven programmering. Wel zijn concepten aangepast, nieuwe ontwikkeld en is er intensief contact met opdrachtgevers en producenten.</p> <p>Voor MartiniPlaza Vastgoed B.V. heeft dit tot gevolg gehad dat onderhoud van de panden is uitgesteld. De geplande upgrading is voorbereid en doorgeschoven naar 2022 en verder.</p> <p>MJOP 2020-2030</p> <p>Het MJOP 2020-2030 is vastgesteld op basis een gedegen inventarisatie naar de kwaliteit van de panden, de installaties en de terreinen van MartiniPlaza Vastgoed B.V. en de financiële vertalingen daarvan.</p> <p>Gemeentelijke visie op MartiniPlaza</p> <p>Naar aanleiding van de ontwikkeling die het bedrijf de afgelopen jaren heeft doorgemaakt en de sterke positionering op relevante markten is in opdracht van de aandeelhouder een gemeentelijke visie op MartiniPlaza ontwikkeld. MartiniPlaza en de relevante beleidsafdelingen van de gemeente Groningen werken hierin samen.</p> <p>De uitwerking van deze visie zal in 2022 moeten aangeven op welke Product-Markt-Combinaties (PMC) MartiniPlaza Exploitatie B.V. zich zal moeten richten en welke gevolgen dit heeft voor het vastgoed. Tevens zal de visie richting geven aan de functionaliteit van de gebouwen van MartiniPlaza Vastgoed B.V. die deze PMC-s zullen moeten ondersteunen.</p>
Beleidsrisico's in relatie tot de verbonden partij	<p>Schade als gevolg van werkzaamheden Zuidelijke Ringweg</p> <p>Een bestaand risico is de schade ontstaan door de werkzaamheden aan de Zuidelijke Ringweg. Door het verlagen van de waterstand zijn er verzakkingen opgetreden met gevolgen voor de leidingen, afvoer, riool en bekabeling onder het gebouw. De geschatte schade bedraagt momenteel 2,7 miljoen euro.</p>

GEMM CV en BV (Meerstad)

GEMM CV en GEMM BV (Grond Exploitatie Maatschappij Meerstad)	
Rechtsvorm	Commanditaire vennootschap en besloten vennootschap
Vestigingsplaats	Groningen
Doelstelling en openbaar belang	Het openbaar belang is de realisatie van een woonwijk en bedrijventerrein aan de oostkant van Groningen.
Relatie met programma	8.Wonen 2.Economie en Werkgelegenheid
Bestuurlijk belang	De gemeente is 100 % aandeelhouder van Grondexploitatie Maatschappij Meerstad (GEMM) Beheer BV. De gemeente bezit, als commandiet, 96 % van de aandelen in

	Grondexploitatie maatschappij Meerstad (GEMM) CV. GEMM Beheer BV bezit, als beherend vennoot, de overige 4 % van de aandelen in de CV. De gemeente zorgt voor de financiering. De grondexploitatie bevindt zich in de CV en de BV is de beherend vennoot van de CV.
Financieel belang	De deelneming in Meerstad heeft geen boekwaarde op de gemeentelijke balans. De restant-hoofdsom en boekwaarde van de door de gemeente aan Meerstad verstrekte langlopende leningen bedroeg per 31 december 2021 266,1 miljoen euro. Daarnaast heeft de gemeente kasgeldleningen verstrekt aan Meerstad met een totale restant-hoofdsom en boekwaarde van 20 miljoen euro per 31 december 2021.
Vermogen	Het eigen vermogen op 1 januari 2020 was 66,4 miljoen euro en op 31 december 2020 eveneens 66,4 miljoen euro. Het vreemd vermogen bedroeg op 1 januari 2020 287,7 miljoen euro en op 31 december 2020 295,9 miljoen euro. De cijfers zijn gebaseerd op de geconsolideerde jaarrekening van GEMM Beheer BV, waarin de cijfers van GEMM CV, in verband met de overheersende zeggenschap, voor 100 % zijn betrokken.
Financieel resultaat	Het financieel resultaat over 2020 bedroeg 384 euro negatief.
Financiële risico's	De risico's vloeien voort uit de onzekerheid als gevolg van de lange looptijd van de grondexploitatie en de hoge boekwaarde van 287 miljoen euro (op 1 januari 2021). Het verwachte positieve resultaat (na het treffen van eerdere voorzieningen) van de grondexploitatie Meerstad bedraagt volgens de laatste, door de raad op 10 november 2021 behandelde, herziening van de grondexploitatie 86,7 miljoen euro positief, op eindwaarde in 2049. Dit scheidt een bepaalde risicobuffer. Daarnaast hebben we een grote reservering in het (benodigde) weerstandsvermogen verwerkt voor de risico's van Meerstad-Noord van 26,1 miljoen euro. Zie de nadere toelichting in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.
Beleidsrisico's in relatie tot de verbonden partij	Aard en omvang van de behoefte aan woningen en bedrijfskavels kunnen in de tijd veranderen. Door periodieke aanpassing van de programmering wordt hier zo goed mogelijk op ingespeeld.
Relevante beleidsinformatie	Het doel is de realisatie van een woonwijk en bedrijventerrein aan de oostkant van Groningen en daarmee invulling te geven aan een deel van de behoefte aan woningen en bedrijventerreinen.

Dilgt Hemmen Essen

Dilgt Hemmen Essen BV	
Rechtsvorm	Besloten Vennootschap
Vestigingsplaats	Haren
Doelstelling en openbaar belang	Voor de ontwikkeling van woningbouw in Haren Noord werken wij samen met twee bedrijven. Hiertoe zijn de rechtspersonen GEM Haren Noord CV en GEM Haren Noord Beheer BV opgericht. Via onze deelneming Dilgt Hemmen Essen BV oefenen wij invloed uit op het ondernemingsbeleid van GEM Haren Noord Beheer BV. GEM Haren Noord Beheer BV is de beherend vennoot van GEM Haren Noord CV. In deze CV bevindt zich de grondexploitatie Haren Noord.
Relatie met programma	8. Wonen
Deelnemende partijen	Gemeente Groningen
Bestuurlijk belang	De gemeente wordt door een collegelid vertegenwoordigd in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders. De directie wordt aangewezen door de Algemene Vergadering van Aandeelhouders en wordt momenteel gevormd door een ambtenaar van de gemeente.
Financieel belang	Het geplaatst en gestort aandelenkapitaal bedraagt 180 aandelen à 100 euro, zijnde 18 duizend euro. De gemeente Groningen bezit 100% van de aandelen. De boekwaarde van de aandelen op 31 december 2021 was 18 duizend euro.

Vermogen	Het eigen vermogen op 1 januari 2020 was 17 duizend euro en op 31 december 2020 17 duizend euro. Het vreemd vermogen bedroeg op 1 januari 2020 0 euro en op 31 december 2020 0 euro.
Financieel resultaat	Het financieel resultaat over 2020 bedraagt 0 euro
Financiële risico's	Het maximale risico bedraagt 18 duizend euro en is daarmee verwaarloosbaar.
Relevante beleidsinformatie	De verwachte woningbouw in Haren Noord levert een aandeel in de geplande woningbouwproductie van de gemeente als geheel.
Beleidsrisico's in relatie tot de verbonden partij	Geen.

BNG NV

BNG Bank NV	
Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap
Vestigingsplaats	Den Haag
Doelstelling en openbaar belang	BNG Bank is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.
Relatie met programma	13. Algemene inkomsten en post onvoorzien
Deelnemende partijen	De gemeenten en provincies in Nederland en de Staat der Nederlanden. De gemeente Groningen bezit 0,61% van de aandelen.
Bestuurlijk belang	Een collegelid vertegenwoordigt de gemeente in de aandeelhoudersvergadering.
Financieel belang	Het belang bedraagt 341.835 aandelen à 2,50 euro. De boekwaarde bedraagt 856 duizend euro.
Vermogen	Het eigen vermogen op 1 januari 2021 was 5,1 miljard euro en op 31 december 2021 5,1 miljard euro. Het vreemd vermogen bedroeg op 1 januari 2021 155,3 miljard euro en op 31 december 2021 144,0 miljard euro.
Financieel resultaat	Het financieel resultaat over 2021 bedraagt 236 miljoen euro
Financiële risico's	In 2022 en in de jaren daarna hebben wij een jaarlijks bedrag geraamd van 740 duizend aan van de BNG te ontvangen dividend. Inmiddels is duidelijk dat we in 2022 een dividend (over 2021) ontvangen van 779 duizend euro. Het dividend is voor de jaren vanaf 2023 afhankelijk van de te behalen toekomstige resultaten en daarmee per definitie onzeker.
Relevante beleidsinformatie	BNG Bank is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.
Beleidsrisico	Geen.

Groninger Monumentenfonds

NV Groninger Monumentenfonds	
Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap
Vestigingsplaats	Groningen
Doelstelling en openbaar belang	<p>Het publieke belang voor de gemeente Groningen is: de doelstelling van het Groninger Monumentenfonds (GMF) is het beheer, aankopen, restaureren en herbestemmen van monumentaal vastgoed in de provincie Groningen.</p> <p>Het publieke belang voor de gemeente Groningen:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Door het wegvallen van de ISV-middelen, waarmee gemeente uitvoering gaf aan het monumentenbeleid, dient het GMF die taak op zich te nemen waarop gemeente mede regievoering heeft op herbestemming van het monument;

	<p>2. Gemeente kan gemeentelijk monumentaal bezit conform doelstellingen van het GMF afstoten en herbestemmen;</p> <p>3. GMF wil in het aardbevingsdossier de bepalende monumenten beschermen en verstevigen.</p>
Relatie met programma	8. Wonen
Deelnemende partijen	Waterschap Noorderzijlvest, TCN-SIG, de gemeente Veendam, Stichting Libau, Stichting Groninger Kerken en Jan Menze van Diepen Stichting.
Bestuurlijk belang	Een collegelid vertegenwoordigt de gemeente in de aandeelhoudersvergadering.
Financieel belang	De gemeente bezit 57% van de aandelen met een boekwaarde van 1,4 miljoen euro. De gemeente heeft via SVn leningen verstrekt aan het GMF met een restant-hoofdsom van 2,1 miljoen euro per 31 december 2021.
Vermogen	Het eigen vermogen op 1 januari 2020 was 3,0 miljoen euro en op 31 december 2020 2,9 miljoen euro. Het vreemd vermogen bedroeg op 1 januari 2020 1,0 miljoen euro en op 31 december 2020 2,2 miljoen euro.
Financieel resultaat	Het financieel resultaat over 2020 bedroeg 108 duizend euro negatief.
Financiële risico's	Mede in verband met de Coronamaatregelen in de horecasector verslechterde de liquiditeitspositie van het GMF aanmerkelijk eind 2020. Aan het GMF is toen via het SVn een noodkrediet beschikbaar gesteld van maximaal 350 duizend euro om aan de noodzakelijke verplichtingen in de boekjaren 2020 en 2021 te kunnen voldoen. Om risico's op afwaardering van de deelneming en/of de (via) SvN uitstaande leningen te beperken zijn voorbereidingen gaande om de slagkracht en liquiditeitssituatie van GMF structureel te verbeteren.
Beleidsrisico	Vanwege de relatief lage liquiditeit van het fonds bestaat het risico dat doelstellingen op het gebied van herbestemming van monumenten mogelijk onder druk komen te staan.
Relevante beleids informatie	Het Groninger Monumentenfonds waarborgt door middel van een gezonde exploitatie het behoud van monumentaal erfgoed in de gemeente Groningen en provincie. In een gezamenlijke aanpak met provincie, gemeenten en de private sector worden aanwezige kennis en financiële middelen op het terrein van de monumentenzorg gebundeld.

Omrin NV

Omrin NV	
Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap
Vestigingsplaats	Leeuwarden
Doelstelling en openbaar belang	Verwerking met ingang van 2022 van de afvalstromen: restafval, Gft, grofvuil, bedrijfsafval, kunststof en drankkartons.
Relatie met deelprogramma	2.1 Kwaliteit leefomgeving .
Deelnemende partijen	Omrin is de handelsnaam van Afvalsturing Friesland N.V. én N.V. Fryslân Milieu. De aandelen van Afvalsturing Friesland (met als belangrijkste taak het be- en verwerken van huishoudelijk afval) worden gehouden door de Friese gemeenten, de Groningse gemeenten Appingedam en Delfzijl, de Noord-Veluwse gemeenten Elburg, Ermelo, Harderwijk, Nunspeet, Oldebroek en Putten en NV Irado (Capelle aan den IJssel, Schiedam, Vlaardingen, Barendrecht, Albrandswaard, Ridderkerk). De aandelen van N.V. Fryslân Milieu (met als belangrijkste taak het inzamelen van huishoudelijk afval) zijn in handen van 12 Friese en 4 Groningse gemeenten. De gemeente Groningen neemt deel in Afvalsturing Friesland N.V. met 360 aandelen (type B).
Bestuurlijk belang	De wethouder verantwoordelijk voor afval- en grondstoffenbeleid is bestuurlijk verantwoordelijk. De wethouder zal deelnemen aan aandeelhoudersvergaderingen van Omrin.
Financieel belang	De aankoop van 360 aandelen B tegen een nominale waarde van 450 euro per stuk en de opgebouwde reserve per aandeel 2.589 euro, in totaal 1.094.000 euro.

Vermogen	Het eigen vermogen op 1 januari 2020 was 57,0 miljoen euro en op 31 december 2020 61,1 miljoen euro. Het vreemd vermogen bedroeg op 1 januari 2020 142,0 miljoen euro en op 31 december 2020 132,8 miljoen euro.
Financieel resultaat	Het financieel resultaat over 2020 bedraagt 5,2 miljoen euro .
Financiële risico's	Er bestaat een risico dat afvalstromen niet verwerkt kunnen worden vanwege een stop van de installatie of een calamiteit. Omrin beperkt dit risico door een onderhoudsprogramma waarmee ongepland stilstand van de installaties zoveel mogelijk wordt voorkomen, zorgt voor voldoende opslagcapaciteit en back-up door derden. Daarnaast loopt Groningen als aandeelhouder risico voor de waarde die zij voor de aandelen heeft betaald. Op basis van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) moet de deelneming worden gewaardeerd op aanschafwaarde of lagere marktwaarde. Dit risico doet zich voor bij structureel veel lagere resultaten dan nu voorzien, waardoor toekomstige dividenden wegvallen. Het risico van een faillissement als gevolg van nadelig financieel beheer of een omvangrijke calamiteit achten wij beperkt. Dit zal zich niet snel voordoen omdat Omrin over twee verwerkingsinstallaties beschikt waarover inkomsten worden gegenereerd. Andere door Omrin genoemde risico's voor de financiële resultaten zijn de energieprijzen en de beschikbaarheid van afval (dit laatste risico wordt zoveel mogelijk beperkt door langjarige contracten).
Relevante beleidsinformatie	<p>Duurzaamheid en milieuprestaties Hieronder vallen het scheidingsrendement, het energierendement van de verbrandingsoven en de inzet op vermindering van de CO2 uitstoot. De nascheidingsfabriek van Omrin wordt momenteel technologisch opgeplust, waardoor het nascheidingspercentage naar verwachting stijgt van 38,5% naar 50% (exclusief voorscheiding). Het energierendement en de vermindering van de CO2 uitstoot van Omrin zijn goed doordat de verbrandingsoven redelijk nieuw is.</p> <p>Tarieven De tarieven die Omrin hanteert zijn marktconform en worden daardoor als positief beoordeeld. De poorttarieven 2022 voor de verwerking van restafval en grofvuil bedragen 68 euro per ton en 59 euro voor gft-verwerking.</p> <p>Afvalverwerkingsactiviteiten in de regio/werkgelegenheid & social return Omrin spreekt de intentie uit om te willen investeren in de realisatie van een vergistings- en composteringsinstallatie voor Gft op het ARCG-terrein. Op basis van een quickscan concluderen we dat er een reële businesscase is voor de realisatie van een dergelijke installatie. Daarmee wordt getracht om afval gerelateerde werkgelegenheid te behouden in Groningen.</p> <p>Omrin heeft aandacht voor het creëren van maatschappelijke meerwaarde door in te zetten op social return waar dat kan. Binnen het primaire proces is dat niet mogelijk vanwege het hoogtechnologische karakter van het geheel. Het vindt wel plaats binnen andere delen van het bedrijf. Social return kan worden verbonden aan de mogelijke realisatie van de vergisting- en composteringsinstallatie voor Gft op het ARCG-terrein in Groningen.</p>
Beleidsrisico's in relatie tot de verbonden partij	Zie hierboven bij Financiële risico's.

Stichtingen

WeerWerk Groningen

Stichting WeerWerk Groningen	
Rechtsvorm	Stichting
Vestigingsplaats	Groningen
Doelstelling en openbaar belang	Het openbaar belang betreft het aanbieden van re-integratievoorzieningen aan personen omschreven in de Wet Werk en Bijstand, de Re-

	integratieverordening van de gemeente Groningen, evenals in de bij deze verordening behorende uitvoeringsbesluiten en voorts het verrichten van al wat tot het vorenstaande bevorderlijk kan zijn of daarmee verband houdt. De stichting tracht de doelstellingen te bereiken onder meer door het aanbieden van een dienstverband aan hiervoor bedoelde personen op basis van door de gemeente Groningen vast te stellen arbeidsvoorwaarden, zoals het detacheren van werknemers bij werkgevers, zowel in de markt- als in de collectieve sector. De gemeente heeft besloten de stichting gefaseerd af te bouwen.
Relatie met programma	1. Werk en Inkomen
Deelnemende partijen	Gemeente Groningen is enig deelnemer.
Bestuurlijk belang	Statutair worden de bestuurders benoemd door het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Groningen.
Financieel belang	Het financieel belang valt samen met de vergoeding die de gemeente Groningen aan de stichting verstrekt voor de loon- en overige personeelskosten van de personen die een dienstverband zijn aangegaan met de stichting. In 2021 was hiermee een bedrag van 19 duizend euro gemoeid. Momenteel is nog één persoon in dienst van de stichting. Het voornemen is deze persoon bij een andere organisatie in dienst te laten treden en vervolgens de stichting zo snel mogelijk te liquideren.
Vermogen	Het eigen vermogen op 1 januari 2021 was 0 euro en op 31 december 2021 0 euro. Het vreemd vermogen bedroeg op 1 januari 2021 0 euro en op 31 december 2021 0 euro.
Financieel resultaat	Het financieel resultaat over 2021 bedraagt 0 euro.
Financiële risico's	Geen.
Relevante beleidsinformatie	Het doel is het aanbieden van re-integratievoorzieningen aan personen die onder de doelgroep van de WWB vielen. Deze zogeheten 'gesubsidieerde arbeid' is inmiddels afgebouwd (raadsbesluit 30 november 2011). Momenteel is nog één persoon in dienst van de stichting. Nadat deze persoon bij een andere organisatie in dienst is getreden zal de stichting worden opgeheven (naar verwachting in 2023).
Beleidsrisico	Geen

SIG

Stichting SIG te Groningen	
Rechtsvorm	Stichting
Vestigingsplaats	Groningen
Doelstelling en openbaar belang	De gemeente Groningen heeft de Stichting SIG opgericht met als doel het beheren en ontwikkelen van bedrijfsgebouwen. Het enige doel van de stichting is nu nog het beheer van vorderingen op de failliete TCN-Groep.
Relatie met programma	2.Economie en Werkgelegenheid
Deelnemende partijen	Gemeente Groningen
Bestuurlijk belang	Een ambtenaar van de gemeente Groningen is enig bestuurder.
Financieel belang	De vorderingen op de TCN-groep zijn ingediend bij de curator. Het boedeltekort is echter zo groot dat gezien de achtergestelde aard van de gemeentelijke vorderingen, de gemeente hier waarschijnlijk niets meer van terug krijgt. Daarom zijn de vorderingen in 2013 afgeboekt. Opheffing van de stichting is in afwachting van de afwikkeling van het faillissement door de curator.
Vermogen	In 2013 heeft de financiële afwikkeling plaatsgevonden. De stichting heeft geen vermogen.
Financieel resultaat	Niet van toepassing.
Relevante beleidsinformatie	Zie Doelstelling en openbaar belang.

Beleidsrisico	Geen.
----------------------	-------

Ondernemers-trefpunt

Stichting Ondernemerstrefpunt	
Rechtsvorm	Stichting
Vestigingsplaats	Groningen
Doelstelling en openbaar belang	Het openbaar belang hangt samen met de doelstelling om het overleg tussen organisaties en instellingen in het onderwijs, het bedrijfsleven en de lokale overheid te bevorderen, waardoor het onderwijs en de behoeftes van het bedrijfsleven beter op elkaar worden afgestemd, zowel in de gemeente Groningen als ook in de regio.
Relatie met programma	2.Economie en Werkgelegenheid
Deelnemende partijen	<p>Vanuit het onderwijs:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Christelijke Scholengemeenschap Groningen (CSG) (VO) • Openbaar Onderwijsgroep Groningen (O2G2) (VO) • De Bolster • Alfa-college (MBO) • Noorderpoortcollege (MBO) • Gomarus College (VO) • Menso Alting College (MBO) • Unipartners (WO) • Samenwerking met (HBO) studieverenigingen HVM Actis, HSV en KIC <p>Vanuit het bedrijfsleven:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vanuit het bedrijfsleven: • Vereniging Bedrijvenpark Zuidoost (VBZO) • Vereniging Bedrijvenpark Noordoost (VBNO) • Vereniging Bedrijvenpark Groningen West (VBGW) • Groningen City Club GCC • MKB Noord • VNO-NCW • Kamer van Koophandel <p>Vanuit de lokale overheid:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gemeente Groningen. • Provincie Groningen
Bestuurlijk belang	Een ambtenaar van de gemeente is lid van het bestuur van de stichting OTP.
Financieel belang	Financieel belang: jaarlijks 80 duizend euro als gemeentelijke bijdrage vanuit de economische agenda 2020-2022.
Vermogen	Het eigen vermogen op 1 januari 2020 was 163 duizend euro en op 31 december 2020 165 duizend euro. Het vreemd vermogen bedroeg op 1 januari 2020 15 duizend euro en op 31 december 2020 36 duizend euro.
Financieel resultaat	Het financieel resultaat over 2020 bedraagt 2 duizend euro.
Financiële risico's	Geen.
Relevante beleidsinformatie	Zie doelstelling en openbaar belang.
Beleidsrisico	Geen.

Stichting commanditair kapitaal Haren noord

Stichting Commanditair Kapitaal Haren Noord	
Rechtsvorm	Stichting
Vestigingsplaats	Haren
Doelstelling en openbaar belang	Voor de ontwikkeling van woningbouw in Haren Noord werken wij

	samen met twee bedrijven. Hiertoe zijn de rechtspersonen GEM Haren Noord CV en GEM Haren Noord Beheer BV opgericht. Via onze verbonden partij Stichting Commanditair Kapitaal Haren Noord treden wij op als commandiet in GEM Haren Noord CV, de entiteit waarbinnen zich de grondexploitatie Haren Noord bevindt.
Relatie met programma	8. Wonen
Deelnemende partijen	Gemeente Groningen is enig deelnemer.
Bestuurlijk belang	Een ambtenaar van de gemeente is bestuurder van de stichting.
Financieel belang	De door de gemeente gedane storting van eigen vermogen in GEM Haren Noord CV bedraagt 49 duizend euro. Dit belang wordt beheerd door Stichting Commanditair Kapitaal Haren Noord.
Vermogen	Het eigen vermogen op 1 januari 2021 was 49 duizend euro en op 31 december 2021 49 duizend euro. Het vreemd vermogen bedroeg op 1 januari 2021 0 euro en op 31 december 2021 0 euro.
Financieel resultaat	Het financieel resultaat over 2021 bedraagt 0 euro
Financiële risico's	Het maximaal risico is 49 duizend euro. Gezien de voorspoedige (financiële) ontwikkelingen van de woningbouw in Haren Noord is de kans dat dit risico zich voordoet gering.
Relevante beleidsinformatie	De woningbouw in Haren Noord levert een aandeel in de geplande woningbouwproductie van de gemeente als geheel.
Beleidsrisico	Geen.

Sociaal Fonds Groningen

Stichting Sociaal Fonds Groningen	
Rechtsvorm	Stichting
Vestigingsplaats	Groningen
Doelstelling en openbaar belang	Het openbaar belang betreft de maatschappelijke belangenbehartiging van medewerkers van de gemeente Groningen, hun gezinnen en gepensioneerden.
Relatie met programma	14. Algemene Ondersteuning
Deelnemende partijen	Gemeente Groningen
Bestuurlijk belang	De wethouder P&O (Berndt Benjamins, een raadslid (Jan Pieter Loopstra) en 2 afgevaardigden namens de vakbond hebben zitting in het bestuur van de stichting.
Financieel belang	Financieel belang: de bijdrage in 2021 is 23 duizend euro.
Vermogen	Het eigen vermogen op 1 januari 2021 was 262 duizend euro en op 31 december 2021 283 duizend euro. De Stichting heeft geen vreemd vermogen.
Financieel resultaat	Het financieel resultaat over 2021 bedraagt 21 duizend euro.
Financiële risico's	Geen
Relevante beleidsinformatie	Het openbaar belang betreft de maatschappelijke belangenbehartiging van medewerkers van de gemeente Groningen, hun gezinnen en gepensioneerden.
Beleidsrisico	Geen.

Overig

Vereniging van gemeenten aandeelhouders Essent Noord-Nederland (VEGANN)

Vereniging van gemeenten aandeelhouders Essent Noord-Nederland (VEGANN)	
Rechtsvorm	Vereniging
Vestigingsplaats	Ten Boer
Doelstelling en openbaar belang	De vereniging behartigt de belangen van de gemeentelijke aandeelhouders van Enexis in Noord-Nederland.
Relatie met programma	2.Economie en Werkgelegenheid
Deelnemende partijen	De gemeentelijke aandeelhouders van Enexis in Noord-Nederland.
Bestuurlijk belang	Een collegelid vertegenwoordigt de gemeente in het Dagelijks Bestuur en in de algemene ledenvergadering.
Financieel belang	Het financieel belang is minimaal gelet op de omvang van het vermogen en de activiteiten van de vereniging.
Vermogen	Het eigen vermogen op 1 januari 2021 was 38 duizend euro en op 31 december 2021 29 duizend euro. Het vreemd vermogen bedroeg op 1 januari 2021 0 euro en op 31 december 2021 30 duizend euro.
Financieel resultaat	Over 2021 was er een nadelig resultaat van 9 duizend euro.
Financiële risico's	Geen.
Relevante beleidsinformatie	Zie Doelstelling en openbaar belang.
Beleidsrisico	Geen.

Vereniging van Groninger gemeenten

Vereniging van Groninger Gemeenten	
Rechtsvorm	Vereniging
Vestigingsplaats	Ten Boer
Doelstelling en openbaar belang	De vereniging behartigt de belangen van 10 Groninger gemeenten. Concreet doet het VGG Bureau dit door te coördineren dat belangen bij elkaar komen, de kennis wordt gedeeld en de projecten worden begeleid. Daarvoor organiseert het VGG Bureau bijeenkomsten, zorgt voor agendering en vastlegging van de afspraken en het onderhouden van het bestuurlijk-ambtelijk netwerk in en buiten de provincie.
Relatie met programma	12. College, Raad en gebiedsgericht werken
Deelnemende partijen	De Groninger gemeenten
Bestuurlijk belang	Een collegelid vertegenwoordigt de gemeente in het bestuur en in de algemene ledenvergadering.
Financieel belang	Het financieel belang is minimaal gelet op omvang van het vermogen en de activiteiten van de vereniging. De jaarlijkse bijdrage voor het kalenderjaar 2021 bedroeg 0,79 euro per inwoner.
Vermogen	Het eigen vermogen op 1 januari 2021 was 263 duizend euro en op 31 december 2021 271 duizend euro. Het vreemd vermogen bedroeg op 1 januari 2021 477 duizend euro en op 31 december 2021 1,3 miljoen euro.
Financieel resultaat	Het financieel resultaat over 2021 bedraagt 30 duizend euro
Financiële risico's	Geen
Beleidsrisico's in relatie tot de verbonden partij	Geen.
Relevante beleidsinformatie	Geen

Paragraaf 7: Grondbeleid

Inleiding

Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) verplicht gemeenten om in de begroting en in de jaarrekening een paragraaf over het grondbeleid op te nemen. Hierin komt aan bod hoe de gemeente het grondbeleid inzet om de bestuurlijke doelen te bereiken. Bij de begroting worden de grondexploitaties inhoudelijk herzien en ligt de focus op het vooruitkijken. Dan zal opnieuw bekeken worden of de uitgangspunten bijgesteld moeten worden ten behoeve van het meerjarenperspectief. Bij de jaarrekening worden de grondexploitaties geactualiseerd (technisch herzien) om een juiste waardering per ultimo boekjaar te verkrijgen.

Samenvatting resultaat 2021, specificaties vindt u onder [Onderbouwing van het totale jaarresultaat boekjaar 2021](#)

Resultaat Grondbedrijf 2021 (Bedragen x 1.000 euro)	begroot	totaal werkelijk	resultaat
Totaal mutaties Grondbedrijf 2021 (negatief getal is voordelig resultaat)	5.417	3.544	-1.873

Visie en uitvoering grondbeleid

De grondexploitaties worden uitgevoerd binnen diverse (beleids) kaders. Voorbeelden van deze kaders zijn de wettelijke regelgeving vanuit de BBV en de gemeentelijke financiële verordening, de nota grondbeleid en grondprijzenbeleid, de kadernota Weerstandsvermogen en risicomanagement, de parameters voor rente en indexatie, de meerjarenprogramma's voor woon- en werklocaties. Al deze elementen vormen de uitgangspunten voor het herrijken en doorrekenen van de geraamde kosten en opbrengsten binnen de grondexploitaties.

Gemeentelijke kaders en nota's

Het grondbeleid speelt een ondersteunende rol bij het realiseren van de ambities en de ontwikkeling van de gemeente Groningen. The Next City is het ruimtelijk kader waarbinnen het grondbeleid uitgevoerd wordt. De gemeente Groningen oefent een situationeel grondbeleid uit, wat betekent dat afhankelijk van de opgave actief of passief grondbeleid plaatsvindt.

In 2019 is de nota Grondprijzenbeleid 2019-2022 vastgesteld. Deze nota geeft het kader voor de te realiseren opbrengsten in de grondexploitaties. In 2021 is het Grondprijzenoverzicht 2021 vastgesteld. Dit is een tabel met de grondprijzen die de gemeente Groningen hanteert per 1/7/2021. Bij het bepalen van het benodigd weerstandsvermogen voor de risico's in de grondexploitaties wordt de systematiek gehanteerd uit de door uw raad vastgestelde kadernota Weerstandsvermogen en Risicomanagement.

Gehanteerde parameters rente en indexen

Gemeenten hebben de verantwoordelijkheid om realistische parameters te hanteren om tot een goede waardering te komen van de gemeentelijke grondexploitaties. De gehanteerde parameters hebben een belangrijke invloed op het financieel resultaat. Om tot realistische parameters te komen zijn onder andere het CBS en de kwartaalberichten van Metafoor geconsulteerd. Onderstaande parameters zijn gehanteerd voor het actualiseren van de grondexploitaties.

Parameters bij actualisatie grondexploitaties

Parameter	jaar 2022	vanaf 2023 t/m 2031	vanaf 2032
Rekenrente	1,70%	1,70%	1,70%
Disconteringsvoet	2,0%	2,0%	2,0%
Kostenindex	2,0%	2,0%	2,0%
Opbrengstindex woningbouw	2,0%	2,0%	0%

Sociale woningbouw	0%	0%	0%
Opbrengstindex bedrijventerrein	1,0%	1,0%	0%
Opbrengstindex kantoren	1,0%	1,0%	0%

De grondcomplexen Westpoort, Zernike en Europapark hebben een looptijd langer dan 10 jaar. Conform BBV regelgeving is, als risico beheermaatregel, geen indexering gerekend over de opbrengsten die verder liggen dan 10 jaar.

Uitvoering van het grondbeleid

De grondexploitaties worden uitgevoerd binnen diverse (beleids)kaders. Er zijn twee programma's in het bijzonder van belang voor het grondbeleid: Economie en werkgelegenheid én Wonen.

Economie en werkgelegenheid

Marktanalyse

De programmering van de werklocaties is afgestemd binnen de regio Groningen-Assen. In een onderzoek van Bureau Buiten in 2017 is een marktanalyse uitgevoerd en vastgelegd in een (tussen)rapportage van 1 maart 2018. Het onderzoek is op 18 september 2018 behandeld in het college, een informerende brief is naar uw raad gegaan. Deze prognose is in mei 2020 door Bureau Buiten herbevestigd in de 'update marktanalyse werklocaties'. Op basis van deze rapporten moest voormalig gemeente Groningen voorzien in een totale vraag naar bedrijventerrein van 37-69 ha tot 2025 (respectievelijk laag en hoog scenario) en een kleinere vraag van 5-45 ha tussen 2025 en 2035. In totaal gaat het dus om een vraag tot 2035 van 42-114 hectare (gemiddeld 2,5 – 6,7 ha per jaar). In deze prognose zijn bijzondere doelgroepen zoals datacenters, e-commerce/logistieke bedrijven en incidentele grote vragers niet meegenomen.

Actuele ontwikkelingen

De economische ontwikkelingen hebben zich sinds het onderzoek van Bureau Buiten zeer positief ontwikkeld. Op 1 april 2016 hadden de drie voormalige gemeenten nog 143.934 banen. De werkgelegenheid nam sindsdien met 17.756 banen toe. Hiermee heeft de gemeente Groningen per 1 april 2021 161.690 banen. In eerdere prognoses werd nog uitgegaan van een groei van 15.000 banen tot 2035 die mede waren gebaseerd op de werkgelegenheidsgegevens van 2016. Later onderzoek naar de economische ontwikkelpotenties van de ontwikkellocaties Stadshavens, Suikerzijde, Meerstad-Eemskanaalzone en Spoorkwartier door bureau Louter (2019) leverde een bijgestelde groei prognoses van circa 23.500 banen tot 2035. De werkelijke banengroei lijkt ook dit scenario ruim voor 2035 te overtreffen.

Aanbod bedrijventerreinen

De werkgelegenheids groei zien we terug in het aanbod aan (bestaande) werklocaties. De leegstand per 1-1-2021 in de bedrijfsruimte is gedaald naar 2,5%, de kantorenleegstand is per 1-1-2021 gedaald naar 4,5%. Door de transformaties van de afgelopen jaren en de aantrekkende markt zien wij met name een schaarste in de binnenstad en het Stationsgebied. Daar is de leegstand ver onder de frictieleegstand met in 2020 resp. 1,7% leegstaande kantoorruimte.

Het beschikbare aanbod van nieuwe bedrijventerreinen loopt terug. In 2017 was er nog 113 hectare bedrijventerrein beschikbaar en per 1-1-2022 bedraagt het aanbod nog 68,0 hectare (zie tabel). Het aanbod is daarmee de afgelopen jaren met 45 hectare gedaald. In 2021 is er totaal 7,6 hectare uitgegeven in de grondexploitaties Eemspoort, Roodehaan, Zernike en Westpoort fase 1.

Prognose kaververkoop voor bedrijventerreinen

Nog te realiseren gronduitgifte												
Bougrond in exploitatie	Totaal	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032-2037
Bedrijven locaties (in hectaren)												
Eemspoort	1,3	0,7	0,7									
Zernike	11,3	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	1,9
Westpoort fase 1	43,5	5,4	1,7	1,7	1,7	1,7	2,4	3,1	3,1	3,1	3,1	16,6
Roodehaan	11,3	1,9	1,9	1,9	1,9	1,9	1,9					
Haren - Nesciopark	0,6	0,2	0,2	0,2	0,0							
Subtotaal bedrijvenlocaties	68,0	9,1	5,3	4,7	4,5	4,5	5,2	4,1	4,1	4,1	4,1	18,5

Vraag-aanbod analyse

Op 8 december 2021 is de raad middels een collegebrief geïnformeerd over het ‘Meerjarenprogramma’s stadsontwikkeling 2022-2025’. Het meerjarenprogramma ruimtelijke economie maakt hier onderdeel van uit. In het meerjarenprogramma wordt melding gemaakt van hogere economische groei dan eerder verwacht. Op 22 december 2021 heeft de raad het beleidskader voor bedrijventerreinen en kantoorlocaties vastgesteld, de strategie werklocaties. Ook hierin wordt de snelle economische groei en de noodzaak tot uitbreiding van de voorraad benoemd. Een in 2022 uit te voeren marktanalyse bedrijventerreinen (door provincie Groningen) en kantoren (door de Regio Groningen-Assen, penvoerder gemeente Groningen) zal een nieuwe vraag-aanbodanalyse opleveren die de basis moet leggen voor de programmering tot 2040.

Wij gaan op basis van de recente ontwikkelingen en prognoses in regioverband, die herbevestigd zijn in de update van het rapport van Bureau Buiten (2020), verkennen waar ruimte is voor nieuwe bedrijvigheid. Deze prognoses laten zien dat we ons -ondanks de coronapandemie- moeten voorbereiden op een grotere groei (ten opzichte van hoog scenario Bureau Buiten) en het bieden van ruimte voor het faciliteren van deze groei in de toekomst. Met name voor regulier mkb is meer vraag dan aanbod aan de oostkant van de stad. Een ruimtelijke verkenning rond Meerstad is in 2021 uitgevoerd: het ruimtelijk perspectief A7-corridor. Deze is door het college op 19 januari ter kennisname naar de raad verzonden. Dit zal als inspiratiedocument ingebracht worden in het participatieproces herijking masterplan Meerstad. Mogelijke uitbreiding van Westpoort wordt met provincies Drenthe en Groningen en gemeenten Noordenveld en Westerkwartier afgestemd in het proces regionaal raamwerk Westpoort.

Met nog 68,0 hectare in voorraad begin 2022 en een gemiddeld uitgiftetempo van 6,7 hectare per jaar (hoog scenario Bureau Buiten), exclusief bijzondere doelgroepen, zal er rond 2030 geen aanbod meer beschikbaar zijn. Het actuele aanbod voor regulier mkb is met 1,9 hectare bijna nihil. Het overige aanbod is voor ‘specials’: grootschalig/logistiek, hogere milieu-categorieën en innovatieve bedrijvigheid van Campus Groningen. Feitelijk zijn we voor reguliere groei van bedrijvigheid nu al zo goed als uitverkocht.

Als de prognose van de hogere economische groei zich verder voortzet zal het tekort aan planaanbod steeds nijpender worden. We kijken hoe we versneld planaanbod kunnen verruimen op Westpoort fase 1c en 2 en dit (deels) ook toegankelijk te maken voor mkb. Met de buurgemeenten in de RGA stellen we regionaal bedrijventerreinbeleid op. Daarnaast kijken we als onderdeel van de uitvoeringsagenda strategie werklocaties naar de kansen voor verdichting op bestaande werklocaties en het programmeren van werk in de nieuwe woongebieden Stadshavens, Suikerzijde, Meerstad-Eemskanaalzone en Spoorkwartier. Wij zullen de voortgang van de grondverkoop goed blijven monitoren om de risico’s binnen de grondexploitaties beheersbaar te houden.

Wonen

In de gemeente Groningen is het prettig wonen, studeren, werken en recreëren. Deze unieke combinatie zorgt voor een aanzuigende werking. Steeds meer mensen willen in en rondom de stad Groningen wonen. Dit feit, naast de meer algemene (landelijke) druk op de woningmarkt, zorgt nu al jaren voor een gespannen woningmarkt. Het is dan ook zaak om de komende jaren duizenden woningen bij te bouwen. Daarbij willen we ook een inhaalslag maken voor de lagere woningbouwaantallen in de crisis. Hierbij dient een fors aandeel beschikbaar te komen voor sociale huur en het middensegment (zowel koop als huur).

Voor de zomer van 2020 werd de nieuwe “Woonvisie, een huis voor iedereen” vastgesteld. De belangrijkste opgave uit de woonvisie is het bouwen van voldoende en betaalbare woningen. Een deel van de woningbouw wordt ontwikkeld binnen de gemeentelijke grondexploitaties. Onderstaande grafiek geeft de prognose weer van kavelverkoop voor woningbouw in de gemeentelijke vastgestelde grondexploitaties inclusief Meerstad.

Prognose kavelverkoop voor woningbouw

De in de vastgestelde grondexploitaties opgenomen woningbouw is onvoldoende om de opgave voor de komende jaren te realiseren. Naast de reeds in uitvoering zijnde vastgestelde grondexploitaties wordt een aantal grote woningbouwplannen ontwikkeld zoals De Suikerzijde, Stadshavens en De Held III. Voor Stadshavens zijn stedenbouwkundige plannen ontworpen en is een samenwerkingsovereenkomst opgesteld. De eerste woningen worden hier in 2024 verwacht. In Suikerzijde werken we in stappen toe naar uitvoering en de bouw van onder meer woningen. In 2021 zijn hiervoor belangrijke stappen gezet door vaststelling van de Structuurvisie en het bestemmingsplan door de Raad.

Voor De Held III wordt samen met de eigenaren/marktpartijen gewerkt aan een stedenbouwkundig plan en overeenstemming over de financiën en uit te voeren werken. De tender voor de ALO-locatie heeft een winnaar

en daarmee is inmiddels een ontwikkelovereenkomst gesloten. Hier worden naast een aantal commerciële voorzieningen 320 woningen gebouwd waarvan ook een deel in de sociale huur.

Voor de ontwikkeling van de gemeente zijn forse investeringen gedaan in het verwerven, planontwikkelingskosten en het bouw- en woonrijp maken van de gronden, zowel binnenstedelijk als ook in uitleggebieden. Daarnaast moeten extra kosten worden gemaakt om nieuwbouwlocaties optimaal in te passen in de bestaande stad. Denk hierbij aan kostbare investeringen in wegen, bruggen, tunnels, parken enzovoort. Dit maakt de financiële haalbaarheid van ruimtelijke ontwikkelingen een lastige en belangrijke opgave voor de komende jaren. Deels zijn hiervoor middelen vanuit het SIF beschikbaar, maar ook wordt een beroep gedaan op subsidiestromen zoals de woningbouwimpuls. Naast de eerdere toekenning van 18 miljoen euro voor de Stadshavens hebben we eind 2021 ook voor de Suikerzijde bijna 9 miljoen van het Rijk ontvangen.

In 2021 is in de grondexploitaties Ciboga en Haren-Stationsgebied en de gebiedsontwikkeling Meerstad grond uitgegeven voor in totaal 683 woningen. In 2022 wordt verwacht grond uit te geven voor in totaal 1.100 woningen, waarvan de helft in de grondexploitatie Friesestraatweg 181. Daarna wordt jaarlijks grond uitgegeven voor gemiddeld 400 woningen, waarvan circa 250 in de gebiedsontwikkeling Meerstad. De terugval in beschikbare kavels moet vanaf 2024 worden opgevangen door de programmering van De Suikerzijde, Stadshavens en De Held III. Aangezien dit nog geen vastgestelde gebiedsontwikkelingen zijn, komen die aantallen niet voor in bovenstaande grafiek met de prognose van kavelverkoop.

Een actuele prognose van de resultaten op de totale portefeuille grondcomplexen

De BBV specificeert het bezit van grond. Dit is van belang voor de waarderingsgrondslag en resultaatbepaling. Het grondbedrijf Groningen heeft de volgende categorisering van gronden:

1. Voorraad-Bouwgrond in exploitatie (BIE;)
2. Voorraad-Slotgecalculeerde projecten;
3. Voorraad-Bouwrijpe Kavels;
4. MVA-Nog te ontwikkelen gronden;
5. MVA-Niet in exploitatie te nemen eigendommen;
6. MVA-In erfpacht of anderszins uitgegeven eigendommen;
7. MVA-Verhuurde kavels.

Resultaten Bouwgrond in Exploitatie

De categorie Bouwgrond in exploitatie betreft gronden die door een raadsbesluit zijn vastgesteld, inclusief grondexploitatiebegroting. Vanaf dat moment kunnen kosten worden geactiveerd en bijgeschreven op de voorraadpositie. De waarderingsgrondslag vindt plaats op vervaardigingsprijs. Elk jaar worden (verplichting BBV) alle grondexploitaties herijkt naar de nieuwste inzichten en verwachtingen.

Bouwgrond in exploitatie

In onderstaande tabel wordt het verloop van de boekwaarde weergegeven van de Bouwgrond in exploitatie.

Boekwaarde

Het saldo van boekwaarde op 31 december 2020 bedroeg 180,78 miljoen euro. Per 31 december 2021 bedraagt de boekwaarde 162,55 miljoen euro. De boekwaarde is per saldo gedaald met 18,24 miljoen euro.

De netto boekwaarde is de boekwaarde minus de getroffen voorziening van 113,76 miljoen euro. Per 31 december 2021 bedraagt de netto boekwaarde 48,78 miljoen euro.

Verloop boekwaarden grondexploitaties

Omschrijving (Bedragen x 1.000 euro)	boekwaarde 31-12-2020	kosten	opbrengst en	resultaat- nemingen	boekwaarde 31-12-2021	verlies- voorziening	netto boekwaar- de
Bougrond in exploitatie							
Woningbouwlocaties	57.900	4.053	-3.249	327	59.031	53.801	5.230
Bedrijvenlocaties	52.363	2.177	-14.296	982	41.225	5.515	35.710
Kantoren gemengd	70.520	2.597	-471	-10.356	62.290	54.443	7.848
Totaal BIE gronden	180.783	8.827	-18.016	-9.047	162.546	113.758	48.778

De voornaamste mutaties zijn:

- Kosten: er is per saldo voor 8,83 miljoen euro geïnvesteerd, voornamelijk in Ciboga, Westpoort fase 1, Kempkensberg en Europapark;
- Opbrengsten: er is per saldo 18,02 miljoen euro aan opbrengsten gegenereerd voornamelijk in Roodehaan, Ciboga, Eemspoort en Zernike;
- De resultaat nemingen bestaan uit onttrekking door tussentijdse winstnemingen van 1,30 miljoen euro vanuit de verschillende complexen en storting van 10,36 miljoen euro vanuit het afsluiten van deelgrondexploitatie Kempkensberg.

Gebiedsontwikkeling Meerstad

Hoewel het project Meerstad een eigen juridische identiteit heeft in een BV/CV constructie, loopt de gemeente Groningen risico over de verstrekte leningen. De omvang van de leningen is vergelijkbaar met de boekwaarde van het project. Een eventueel toekomstig verlies heeft direct effect op de waardering en het rekeningresultaat van de gemeente Groningen. De stand van uitgegeven leningen bedraagt per 31 december 2021 266,10 miljoen euro.

Voorzieningen

De raad heeft de afgelopen decennia middelen in de vorm van verliesvoorzieningen beschikbaar gesteld voor verwachte tekorten in gebiedsontwikkelingen. Bij actualisaties en herzieningen van de grondexploitaties worden de reeds getroffen voorzieningen getoetst aan de herijkte resultaten van de grondexploitaties.

Verliesvoorzieningen worden getroffen op het resultaat op contante waarde. Het saldo aan voorzieningen per 1 januari 2021 bedroeg 119,78 miljoen euro. Over dit bedrag aan voorzieningen is rente bijgeboekt met een percentage van 2%, de volgens het BBV voorgeschreven discontovoet. De stand van de beschikbare verliesvoorzieningen per 31 december 2021 bedraagt 122,18 miljoen euro.

Bij de begroting 2022 zijn de grondexploitaties inhoudelijk herzien en ligt de focus op het vooruitkijken. indien nodig zijn de uitgangspunten van de grondexploitaties bijgesteld ten behoeve van het meerjarenperspectief. Bij de jaarrekening 2021 zijn de grondexploitaties geactualiseerd (technisch herzien) om een juiste waardering per ultimo boekjaar te verkrijgen. De resultaten op netto contante waarde van de grondexploitaties zijn door de herzieningen en actualisaties gewijzigd. De benodigde verliesvoorzieningen per 31 december 2021 bedragen 113,76 miljoen euro. Het verschil tussen de beschikbare en benodigde verliesvoorzieningen is 8,42 miljoen euro. De vrijval van 8,42 miljoen euro wordt voornamelijk veroorzaakt door negatieve ontwikkelingen binnen de grondexploitaties en het afsluiten van de deexploitatie Kempkensberg. Deze deexploitatie is afgesloten met een boekwaarde van 10,36 miljoen euro. De boekwaarde is ten laste gekomen van de reeds gereserveerde middelen van 11,13 miljoen euro in de verliesvoorziening. Hierdoor valt er per saldo 0,78 miljoen euro vrij uit de getroffen verliesvoorziening en wordt de deexploitatie Kempkensberg afgesloten met een voordelig resultaat van 0,78 miljoen euro.

Winsten

Met ingang van 2017 geldt, op basis van de BBV regelgeving, de percentage of completion methode (POC-methode) voor de (tussentijdse) winstnemingen. Met de POC-methode worden de winsten genomen naar rato van

gerealiseerde opbrengsten en kosten. Dit is een minder voorzichtige methode van winstneming dan voorheen werd gehanteerd. In bepaalde gevallen kan het zijn dat in het verleden te veel winst uit een exploitatie is afgeroomd. Het bedrag dat te veel aan tussentijdse winst is genomen zal dan (gedeeltelijk) ‘teruggedraaid’ moeten worden door een ‘verliesneming’. Vanuit de grondexploitaties is per saldo 1,30 miljoen euro aan tussentijdse winst genomen. Zie onderstaande tabel. Daarnaast is de deelexploitatie Kempkensberg afgesloten met een voordelig resultaat van 0,78 miljoen euro door de vrijval van de getroffen verliesvoorziening.

Tussentijdse winstneming grondexploitaties

Omschrijving (Bedragen x 1.000 euro)	31-12-2021
<i>Wonen</i>	
Reitdiep fase 3&4	189
Haren Stationsgebied	138
<i>Economie en werkgelegenheid</i>	
Eemspoort	681
Zernike	301
Totaal	1.308

Samenvatting jaarresultaat

Onderstaand wordt het jaarresultaat van de geactualiseerde grexen samengevat. Het jaarresultaat bestaat uit ophoging en vrijval van benodigde voorzieningen, tussentijdse winstnemingen en afsluiten Kempkensberg. In onderstaande paragrafen worden de belangrijkste mutaties weergegeven.

Samenvatting jaarresultaat

Omschrijving (Bedragen x 1.000 euro)	bedrag
Beschikbare voorziening (inclusief index 2%) 31-12-2021	122.175
Benodigde voorziening 31-12-2021	113.758
Saldo mutatie voorziening 2021	8.417
Tussentijdse winstneming	1.308
Slotcalculatie deelexploitatie Kempkensberg	-10.356
Totaal 2021 nadelig	-630

Het resultaat na de geactualiseerde grondexploitaties voor de jaarrekening 2021 bedraagt 0,63 miljoen euro nadelig. Dit wordt voor 1,21 miljoen euro nadelig veroorzaakt door de actualisatie van de grondexploitaties Grote Markt en voor 0,58 miljoen euro voordelig door de actualisaties van de overige grondexploitaties.

Verwachte eindresultaten

Een grondexploitatie begroting bestaat uit het in de tijd zetten van gemaakte en verwachte kosten en opbrengsten. Hieruit volgt een toekomstig resultaat, dit resultaat is een prognose. In onderstaande tabel wordt het resultaat op eindwaarde en contante waarde per 31 december 2021 weergegeven.

Tussentijdse winstnemingen die volgens de POC-methode zijn berekend zijn afgeroomd uit de betreffende grondexploitaties en verwerkt in onderstaande resultaten. Voor de nadelige gebiedsontwikkelingen heeft de raad de afgelopen decennia middelen beschikbaar gesteld door treffen van voorzieningen.

Verwachte eindwaarde en contante waarde grondexploitaties

Omschrijving (Bedragen x 1.000 euro)	eindwaarde 31-12-2021		contante waarde 31-12-2021	
	Positief	Nadelig	Positief	Nadelig
Wonen				
Ciboga		-31.583		-26.429
Oosterhamrikzone		-24.003		-20.085
Reitdiep fase 3&4	302		279	
Haren, Stationsgebied	1.146		1.123	
Friesestraatweg 137A	145		139	
ALO locatie		-6.957		-6.427
Friesestraatweg 181		-895		-860
Economie en werkgelegenheid				
Eemspoort	138		130	
Roodehaan		-1.789		-1.557
Westpoort Fase I		-5.433		-3.958
Zernike	2.697		2.126	
Kantoren gemengd				
Europapark/Europapark		-37.876		-29.280
De Grote Markt		-24.211		-25.068
Haren Nesciopark		-101		-95
Totaal	4.424	-132.848	3.797	-113.758

Belangrijkste ontwikkelingen per grondexploitatie

Eemspoort

Het afgelopen jaar is er voor Eemspoort veel belangstelling en verlopen de verkopen voorspoedig. In totaal is er in 2021 2,5 hectare verkocht en zijn er voor de resterende 1,3 hectare diverse gesprekken gaande. De verwachting is dat de resterende kavels in 2 jaar zullen worden verkocht. Met de verkopen wordt ook het woonrijp maken opgepakt, wat voornamelijk bestaat uit het realiseren van de inritten en de trottoirs. Deze werkzaamheden worden uitgevoerd, naargelang een verkoop van een kavel heeft plaatsgevonden.

Zernike

De verkopen op Zernike Campus verlopen in 2021 met in totaal 2 hectare boven verwachting. Ook voor de resterende 11 hectare blijft er voldoende belangstelling. Met de verkopen wordt tevens het woonrijp maken opgepakt, wat voornamelijk bestaat uit het realiseren van de inritten en de trottoirs. Deze werkzaamheden worden uitgevoerd, naargelang een verkoop van een kavel heeft plaats gevonden.

Westpoort Fase I

In 2021 hebben twee kavelverkopen plaatsgevonden, in totaal bijna 1,4 hectare. Op Westpoort – fase 1 is tot en met 2021 zo'n 20 hectare uitgegeven en heeft de grondexploitatie per 2022 nog circa 43,5 hectare om uit te geven.

Roodehaan

Het afgelopen jaar is de belangstelling voor Roodehaan toegenomen en verlopen de verkopen voorspoedig. In totaal is er in 2021 1,5 hectare verkocht en is er voor de resterende 11 hectare veel belangstelling, getuige het feit dat er op 7 van de resterende 12 kavels sprake is van een reservering. Voor de civieltechnische ontwikkelingen zijn de grote infrastructurele werken afgerond. Slechts een aantal hydrologisch gerelateerde aanpassingen (kavel ophoging, water berging en afvoer) en de aanleg van trottoirs en inritten resteert in het woonrijp maken. Deze werkzaamheden worden uitgevoerd, naargelang een verkoop van een kavel heeft plaats gevonden.

Ciboga (onder andere Ebbingekwartier)

De ontwikkelingen op en rondom het Ebbingekwartier vorderen gestaag. Zo wordt er volop gebouwd op blok 7, het laatste te bebouwen blok bovenop de parkeergarage Boterdiep. Ten zuidoosten van de parkeergarage bevindt zich blok 10B, waar in 2021 de oplevering van de Kunstwerf en Villa B heeft plaatsgevonden.

Op de hoek Vrydemalaan - Wouter van Doeverenplein, op het noordoostpunt van het Bodenterrein, is in 2021 gestart met de realisatie van een woontoren voor 270 studenten. Deze zal eind 2022 worden opgeleverd. Er zijn flinke stappen gemaakt met het stedenbouwkundig plan voor blok 13 (Oosterhamrikkade), verwachting is dat er in de eerste helft van 2023 met de eerste bouw kan worden gestart.

De huurovereenkomst met Nijestee voor het deel van het Bodenterrein waar de containerwoningen staan, zal met twee jaar worden verlengd tot april 2026. Dit is dezelfde einddatum als de huurovereenkomst voor de grond onder het gebouw van het naastgelegen Dot. De komende jaren zullen er relatief veel gelijksoortige tijdelijke woningen van de woningmarkt verdwijnen, terwijl de vraag naar verwachting blijft bestaan. Met het verlengen van het contract met Nijestee blijven deze woningen langer beschikbaar.

Europapark / Kempkensberg

De ontwikkelingen in het gebied Kempkensberg zijn vrijwel gereed, het woonrijp maken van het gebied wordt in maart 2022 afgerond. De deelgrondexploitatie Kempkensberg is dan ook afgesloten per 31-12-2021. Nog te maken kosten zijn overgeheveld naar de grondexploitatie Europapark. Op het Europapark is de verwachting dat in 2022 de hoekkavel Boumaboulevard/Europaweg wordt afgenomen, evenals de sociale huur kavel voor Nijestee naast de P2 locatie. De voorbereidingen voor de ontwikkeling van P2 zijn in volle gang. Er is een tender gestart om een geschikte ontwikkelpartner voor de kavel te vinden.

Oosterhamrikzone

In 2021 zijn de appartementen van het project 'Superlofts' aan de Oosterhamrikkade 97-101 opgeleverd. Het project Karaat aan de Oosterhamrikzone 119 is in aanbouw en inmiddels vergevorderd. Het zal in 2022 worden opgeleverd. Voor het plan Talent Oosterhamrikzone 115-117 is de omgevingsvergunning inmiddels verleend. Hiertegen is pro-forma bezwaar ingediend. In december 2021 is de mobiliteitsvisie vastgesteld. Deze mobiliteitsvisie voorziet onder andere in een nieuwe oeververbinding in het verlengde van de Vinkenstraat en nieuwe routes voor het verkeer door het gebied. De bestaande uitgangspunten, het woonprogramma en het uitgiftetempo van de grondexploitatie zullen hierop worden geactualiseerd. Dit zal een financieel effect hebben op de grondexploitatie.

Grote Markt

Het project bevindt zich in de afrondende fase. De nazorgfase duurt onder andere door corona langer dan voorzien. Door corona duurt het 'proefdraaien' van het Forum langer en neemt besluitvorming over nazorgmaatregelen meer tijd in beslag. Hierdoor schuiven een aantal afrondende werkzaamheden door van 2021 naar 2022. De eind 2021 geplande slotcalculatie schuift door naar medio 2022. Het wordt een gecombineerde slot- en nacalculatie van zowel de grondexploitatie als de bouwexploitatie.

Friesestraatweg 137A

De grondexploitatie Friesestraatweg 137A had onder andere als uitgangspunt dat de tot woningbouw te transformeren kavel volledig door de destijds beoogde ontwikkelende partij zou worden opgepakt. Echter, we hebben beoogd koper te laten weten dat we de overeenkomst hebben ontbonden, vanwege wanprestatie. Er zat te weinig voortgang in het proces vanuit de ontwikkelaar. We onderzoeken de komende periode de consequenties voor het resultaat van de grondexploitatie en komen daar bij de eerstvolgende herziening van de grondexploitatie op terug.

Reitdiep fase 3&4

Vrijwel alle woningen in fase 3 en 4 zijn opgeleverd. Voor beide fasen geldt dat de laatste hand wordt gelegd aan het woonrijp maken. Op het kleinschalige bedrijventerrein zijn afgelopen jaar zowel het gezondheidscentrum als het garagebedrijf in gebruik genomen. Voor de invulling van het laatste kavel lopen gesprekken met een gegadigde partij.

Haren Nesciopark

Alle woningen in het plan zijn nagenoeg verkocht, de laatste twee volgen dit jaar. Er zijn nog drie bedrijfskavels beschikbaar.

Haren stationsgebied

In het gebied zijn drie separate ontwikkelingen: het Walstrocomplex is in 2021 verkocht en wordt nu gerealiseerd. De vrije kavels naast het P&R terrein komen dit voorjaar op de markt. De voormalige apotheek wordt gesloopt, gesaneerd en verkocht. De stationsresidence wordt naar verwachting dit jaar verkocht.

Friesestraatweg 181

Op 22 december 2021 is het bestemmingsplan Friesestraatweg 181 vastgesteld en ligt vervolgens van 20 januari tot en met 2 maart 2022 ter inzage. Het maken van het saneringsplan is al in gang gezet, waarbij we samen met de ontwikkelende partij onderzoeken hoe dit terrein in de praktijk het beste is te saneren.

ALO-locatie

De grondexploitatie is in 2020 door de gemeenteraad vastgesteld. Vervolgens zijn de aanbestedingsstukken beschikbaar gesteld aan de marktpartijen. Aan het einde van het jaar hebben we verschillende plannen met een nieuwe invulling van de ALO-locatie mogen ontvangen. Inmiddels is de opdracht gegund.

Resultaten Slotgecalculeerde projecten

In de categorie Slotgecalculeerde projecten staan projecten die nagenoeg gereed zijn, 95 % van de kosten en opbrengsten zijn gemaakt. De verwerking van de resterende 5% geschiedt op basis van aannames. Voor investeringsprojecten geldt dat 95% van de kosten moet zijn gerealiseerd en dat zekerheid is over de definitieve omvang van subsidies. In onderstaande tabel staat de huidige stand van zaken vermeld.

Verloop boekwaarden slotgecalculeerde projecten

Omschrijving (Bedragen x 1.000 euro)	Boekwaarde 31-12-2020	Kosten	Opbrengsten	Resultaat- nemingen	Boekwaarde 31-12-2021
Piccardthof/Terborglaan	-707	-7	-344		-1.058
Vuursteenlocatie	8	0		-8	0
Helpermaar	-4	9			5
Damsterdiep	6	0		-6	0
De Velden	-750	15			-735
Dijkshorn	-279	337	-601		-543
Hoendiep - uitvaartcentrum	-207	78			-129
Totaal	-1.933	432	-945	-14	-2.460

Resultaten Bouwrijpe kavels

De categorie Bouwrijpe kavels betreft gronden die na het afsluiten van een grondexploitatie nog niet verkocht zijn en beschikbaar zijn om te verkopen. Onderstaand overzicht laat het verloop zien van de boekwaarde van deze kavels.

Verloop boekwaarden bouwrijpe kavels

Omschrijving (Bedragen x 1.000 euro)	Boekwaarde			Resultaat- nemingen	Boekwaarde 31-12-2021	Verlies- voorziening
	31-12-2020	Kosten	Opbrengsten			
Peizerweg	92			-92	0	
Friesestraatweg	26			-26	0	
Zomerlaan	215				215	
Electronstraat/Zilverlaan	55				55	
Vinkhuizen	355				355	
Westerbroek	1.211				1.211	
Euvelgunne	97				97	
Reitdiephaven-Hogeweg	257				257	
Bornholmstraat	431				431	
Gdanskweg	0				0	
Euvelgunnerweg naast 13	0				0	
Totaal	2.739	0	0	-118	2.621	0

De boekwaarde op 31 december 2020 bedroeg 2,74 miljoen euro. In verband met een bestemming openbare ruimte (groen en verkeer) zijn er in 2021 2 kavels afgeboekt. Daarnaast zijn er 2 kavels toegevoegd met elk een boekwaarde van 1 euro.

Resultaten Nog te ontwikkelen bouwgronden

Het strategische vastgoed bestaat voornamelijk uit onroerende zaken die aangekocht zijn ten behoeve van (her)ontwikkeling. In de periode tussen aankoop en de start van de (her)ontwikkeling beheren en exploiteren wij de gekochte gronden en bebouwde onroerende zaken. Volgens het BBV dienen gronden in de MVA te worden gewaardeerd tegen (historische) verkrijgingsprijs en bijkomende kosten. Indien sprake is van een (duurzaam) lagere marktwaarde, dient een voorziening getroffen te worden voor het verschil tussen boekwaarde en die lagere marktwaarde.

In onderstaand tabel staan de gronden in de categorie MVA-Nog te ontwikkelen gronden.

Verloop boekwaarden nog te ontwikkelen gronden

Omschrijving (Bedragen x 1.000 euro)	Boekwaarde			Resultaat- nemingen	Boekwaarde 31-12-2021	Verlies- voorziening
	31-12-2020	Kosten	Opbrengsten			
Koeriersterweg	1.064				1.064	-1.064
Oosterhamrikzone	1.604				1.604	-594
Roodehaan	2.288				2.288	-902
Sontweg/Damsterdiep	21.799				21.799	-8.619
Stationsgebied	15.495	947			16.442	-6.954
Grote Markt e.o.	2.621				2.621	
Eikenlaan	3.474				3.474	-747
Friesestraatweg	648				648	-553
Westrand stad Groningen	31.290				31.290	-18.295
Haren	176				176	
Ten Boer	1.825	540	-142	142	2.365	-89
Hereplein 73	4.370				4.370	-3.370
Tromsingel 31-39b (Tromphuis)	3.516				3.516	-776

Radesingel 6	2.499				2.499	
Oliemuldersweg 41	94				94	
Schuitemakersstraat 17	300				300	
Totaal	93.063	1.487	-142	142	94.550	-41.963

Boekwaarde

De boekwaarde op 31-12-2021 bedraagt 94,55 miljoen euro. Dit is een toename ten opzichte van 31-12-2020 van 1,49 miljoen euro. De netto boekwaarde (boekwaarde minus voorziening) bedraagt 52,59 miljoen euro. De mutaties hebben betrekking op:

- Voor het project het Stationsgebied Groningen zijn aan de Parkweg in 2020 2 panden aangekocht. Daarnaast zijn in Ten Boer 2 percelen weiland aangekocht;
- In Ten Boer is één perceel bouwgrond verkocht.

Vorbereidingskredieten

Voor de (her)ontwikkeling van het strategisch vastgoed stelt de raad voorbereidingskredieten vast. In onderstaand overzicht staan de actuele voorbereidingskredieten weergegeven.

Verloop boekwaarden voorbereidingskredieten

Omschrijving (Bedragen x 1.000 euro)	Krediet	Boekwaarde 31-12-2020	Geboekt in 2021 kosten	Geboekt in 2021 opbrengsten	Boekwaarde 31-12-2021	Restant krediet
De Held III	1.340	194	369		563	777
Suikerzijde	9.200	1.498	3.110		4.608	4.592
TB Ommelanderstraat	300	24	32		56	244
TP Nijebuurt	300	46	52	-98	0	300
Wolterum dorpsvernieuwing	100	6	11		17	83
Theda Mansholtlocatie	50		12		12	38
Sontplein (Arrivalocatie)	400		242		242	158
Station Zuidzijde	1.300		504		504	796
Stadshavens	1.341				0	1.341
Voormalig Nelfterrein	150				0	150
Westpoort fase 2	228				0	228
Totaal	14.709	1.768	4.332	-98	6.002	8.707

Gronnen bestemd voor gemeentelijke gebiedsontwikkelingen; de 'warme gronden'

Gebiedsontwikkeling Suikerzijde

De commissie BBV heeft in de 'Grondbeleid in begroting en jaarstukken, 2019' een nieuwe categorie gronden opgenomen. Een categorie die in de regel aangeduid wordt met 'Warme gronden'. Onder voorwaarden mag bij de waardering van gronden die zijn verworven met het oog op gebiedsontwikkelingen, maar waarvoor nog geen grondexploitatie is vastgesteld worden uitgegaan van de toekomstige bestemming in plaats van de huidige bestemming.

De grondposities van het Suikerterrein (2009) zijn als gevolg van wijzigingen in het BBV (2016) omgezet naar materiële vaste activa (MVA). In het BBV 2016 was een overgangsbepaling getroffen, daar is voor deze grondpositie gebruik van gemaakt. Daarom heeft een waarde correctie naar huidige bestemming niet plaatsgevonden. Deze overgangsbepaling liep echter af na 31 december 2019. Hiermee werd een risico gelopen dat een forse voorziening zou moeten worden getroffen.

Evenwel voldoet het Suikerterrein aan de geldende voorwaarden om onder de nieuwe categorie 'Warme gronden' te vallen. De gronden kunnen gewaardeerd worden tegen toekomstige bestemming.

De gronden zijn getaxeerd door een onafhankelijke taxateur op toekomstige bestemming. De taxatiewaarde is in bijna alle gevallen hoger dan de huidige boekwaarde. Voor 1 pand is een verliesvoorziening van 66 duizend euro getroffen.

Verloop boekwaarden warme gronden

Omschrijving (Bedragen x 1.000 euro)	Boekwaarde 31-12-2020	Kosten	Opbrengsten	Resultaat- nemingen	Boekwaarde 31-12-2021	Verlies- voorziening
Suikerunieterrein	43.225				43.225	-66
Totaal	43.225	0	0	0	43.225	-66

Resultaten Niet in exploitatie te nemen eigendommen

De niet in exploitatie te nemen eigendommen zijn gronden waarvoor geen (her)ontwikkeling staat gepland. Dit is een relatief klein complex met een boekwaarde van 85 duizend euro.

Resultaten In erfpacht of anderszins uitgegeven eigendommen

In onderstaand overzicht wordt een verloop weergegeven van de boekwaarden van in erfpacht uitgegeven gronden, verdeeld naar gronden waarvoor een jaarlijkse canon wordt betaald en gronden waarvan de jaarlijkse canon voor een bepaalde periode is afgekocht.

Verloop boekwaarden in erfpachtuitgegeven gronden

Omschrijving (Bedragen x 1.000 euro)	Boekwaarde 31-12-2020	Kosten	Opbrengsten	Resultaat- nemingen	Boekwaarde 31-12-2021	Reserve afkoop erfpacht
Erfpacht met jaarlijkse canon	16.004	1.078			17.082	
Erfpacht met afkoop	13.477	45	-38	32	13.516	-13.516
Totaal	29.481	1.123	-38	32	30.598	-13.516

Boekwaarde

De boekwaarde per 31 december 2021 bedraagt 30,60 miljoen euro. Vanuit de verkoop en herziening van de grondwaarde van een aantal percelen is een resultaat genomen van 32 duizend euro. Ter dekking van de erfpacht met afkoop is er een reserve erfpacht met afkoop voor hetzelfde bedrag.

Resultaten Verhuurde kavels

In tegenstelling tot maatschappelijk vastgoed betreft het een categorie gronden en vastgoed, die verworven zijn, om in de toekomst te ontwikkelen tot een andere bestemming. Tussentijds worden deze gronden en vastgoed voor langere tijd verhuurd of verpacht. Het beleidsmatige uitgangspunt voor deze panden is: 'het op commerciële basis beheren van al dan niet tijdelijke, bij de gemeente in eigendom zijnde, onroerende zaken, met inachtneming van de gewenste bestemmingsflexibiliteit.' Onderstaand overzicht laat het verloop zien van de boekwaarde van de verhuurde kavels verdeeld naar een 4-tal categorieën.

Verloop boekwaarden verhuurde kavels

Omschrijving (Bedragen x 1.000 euro)	Boekwaarde 31-12-2020	Interne overdracht	Opbrengsten	Afschrijving 2021	Resultaat- nemingen	Boekwaarde 31-12-2021	Verlies- voorziening
Schoolterreinen	359					359	
Industrieterreinen	641					641	
Diverse terreinen	2.807					2.807	

Diverse gebouwen	4.788	-696	-750	-34	750	4.058	-1.035
Totaal	8.595	-696	-750	-34	750	7.865	-1.035

In 2021 zijn er 3 panden in bezit/beheer gegeven bij het Vastgoedbedrijf. Ook zijn er 3 panden verkocht die een verkoopresultaat opleveren van 0,75 miljoen euro.

Onderbouwing van het totale jaarresultaat boekjaar 2021

Het jaarresultaat vanuit het grondbedrijf bedraagt 1,87 miljoen euro voordelig. In onderstaande tabel staan de resultaten weergegeven per programma.

Resultaat Grondbedrijf 2021 Soort (Bedragen x 1.000 euro)	Begroot	Totaal werkelijk	Resultaat
Programma 2: Economie en werkgelegenheid			
Actualisatie grondexploitaties			
Mutatie voorziening	1.500	-128	-1.628
POC winstneming		-982	-982
Verkopen			
Verhuurde kavels		-750	-750
Strategische gronden		-142	-142
Tuingronden/Overig		-309	-309
Exploitatie			
Grondbedrijf algemeen	495	172	-323
Strategische gronden	139	-39	-178
Verhuurde Kavels	-451	-37	414
Erfpacht	-230	-308	-78
Bouwrijpe kavels	24	61	37
Niet in exploitatie te nemen gronden	-12	17	29
Gronden Haren			0
Tuingronden/overig		100	100
Diversen			
Verliesvoorziening Strategische gronden		454	454
Afboeking boekwaarde		118	118
GEM Haren Noord		-193	-193
Nesciopark	84		-84
Stadshavens		270	270
Diversen		288	288
Totaal programma 2	1.549	-1.408	-2.957
Programma 8 Wonen			
Actualisatie grondexploitaties			
Mutatie voorziening		2.067	2.067
POC winstneming		-327	-327
Saldo afgesloten complexen		14	14
Verkopen Erfpacht		-32	-32
Exploitatie Erfpacht	38	-2	-40

Diversen			
Mutatie reserve afkoop erfpacht		-39	-39
Boekwaarde erfpacht		-6	-6
GEM Haren Noord		8	8
Kapitaallasten BWV Meerstad	3.830	2.902	-928
Hergebruik grond		367	367
Diversen			0
Totaal programma 8	3.868	4.952	1.084
Totaal mutaties Grondbedrijf 2021 (negatief getal is voordelig resultaat)	5.417	3.544	-1.873

Resultaat Grondbedrijf 2021

Beschikbare weerstandsvermogen in relatie tot benodigd weerstandsvermogen/risico's

Inleiding

Bij het exploiteren van (bouw)grond gaan niet alleen grote bedragen om, maar er zijn ook risico's aan verbonden. Zeker gelet op de lange looptijden, de soms relatief hoge boekwaarden, geprognoseerde omzetten en hoge nog te maken kosten en opbrengsten moet rekening gehouden worden met een reëel bedrijfsrisico. Risico's zijn om deze reden min of meer inherent aan projecten en grondexploitaties. De wijze waarop we met risico's omgaan is vastgelegd in de Kadernota weerstandsvermogen en risicomanagement 2020 (raadsbesluit 22 april 2020). Het college heeft de parameters voor het weerstandsvermogen (WSV) op 1 juni 2021 tegelijk met de Voorjaarsbrief 2021 vastgesteld. Conform Kadernota Weerstandsvermogen zijn de parameters ter kennisgeving aan de raad aangeboden.

Beschikbaar weerstandsvermogen

Om risico's te kunnen opvangen is het van belang dat de gemeente over een buffer beschikt van voldoende omvang. Deze buffer bestaat uit het beschikbare gemeentelijke weerstandsvermogen. In de paragraaf 3 "Weerstandsvermogen en risicobeheersing" wordt uitgebreid ingegaan op deze materie.

Benodigd weerstandsvermogen

Hieronder volgt het weerstandsvermogen voor de komende jaren.

Prognose benodigd weerstandsvermogen

Benodigd weerstandsvermogen (Bedragen x 1 miljoen euro)	2022	2023	2024	2025	2026	2027
1. Vastgestelde gemeentelijke grondexploitaties	13,5	12,1	11,7	10,6	10,5	10,3
2. Nog vast te stellen gemeentelijke grondexploitaties	9,7	9,8	13,5	13,8	13,8	13,2
3.a Meerstad	-	-	-	-	-	-
3.b Meerstad Noord	26,1	26,1	26,1	26,1	26,1	26,1
3.c Stadshavens	-	-	-	-	-	-
3.d. De Suikerzijde	-	-	-	-	-	-
4. Strategisch bezit	8,5	8,8	9,1	9,1	9,1	9,1
Totaal	57,8	56,7	60,4	59,6	59,5	58,6

Toelichting

Het benodigde WSV voor grondexploitaties bestaat uit de volgende onderdelen:

1. Vastgestelde gemeentelijke grondexploitaties
Met behulp van de risicoboxenmethode is het benodigde weerstandsvermogen voor deze grondexploitaties bepaald. Hier komt voor de jaarschijf 2022 een benodigd WSV van 13,1 miljoen euro uit;
2. Nog vast te stellen gemeentelijke grondexploitaties
Op dit moment wordt gewerkt aan een aantal gebiedsontwikkelingen. Naar verwachting worden deze gebiedsontwikkelingen met een vast te stellen grondexploitatie vanaf begin volgend jaar aan de raad voorgelegd. Het betreft een aantal kleinere gebiedsontwikkelingen die met de versterkingsopgave te maken hebben en enkele projecten in Haren. Daarnaast verwachten we ook de grondexploitaties voor de ontwikkeling van de Heldin en het Stationsgebied binnenkort te openen. Ook hier is met behulp van de risicoboxenmethode het benodigde weerstandsvermogen bepaald;
3. Grondexploitaties die in aparte rechtsvormen zijn/worden ondergebracht
De gemeente Groningen heeft de gebiedsontwikkeling Meerstad ondergebracht in een BV. Recent zijn ook Stadshavens en de suikerzijde ondergebracht in een BV. Uitgangspunt bij gebiedsontwikkelingen die in aparte rechtsvormen zijn ondergebracht is dat de risico's binnen de beschikbare middelen voor de betreffende gebiedsontwikkeling kunnen worden opgevangen. Daarmee hoeft er in beginsel dus geen weerstandsvermogen bij de gemeente te worden aangehouden. Voor Stadshavens BV zijn de risico's door een extern bureau beoordeeld. De conclusie was dat de mix van buffers binnen Stadshavens voldoende is om de in beeld gebrachte risico's op te vangen. In het najaar van 2022 wordt de gebiedsbegroting van De Suikerzijde ter vaststelling aan de raad voorgelegd. De insteek is om ook daar het weerstandsvermogen binnen de BV op te lossen. We zien nu dan ook geen aanleiding om alsnog een risicobuffer voor De Suikerzijde in het gemeentelijk weerstandsvermogen op te nemen. Bij de vaststelling door de raad kunnen we definitief bepalen in hoeverre en op welke wijze deze uitgangspunten kunnen worden gerealiseerd. Mocht dan toch blijken dat we eventueel een beroep op het gemeentelijk weerstandsvermogen moeten doen, zullen we de raad daarover zo spoedig mogelijk informeren;
- 3.b Meerstad Noord
Op dit deelgebied zit een aanzienlijke opbrengsttaakstelling. Dit is een opbrengst boven op de agrarische waarde van de grond. Dit risico werd altijd al met het gemeentelijke weerstandsvermogen afgedekt. Op dit moment wordt gewerkt aan de uitwerking van plannen voor een zonnepark. Insteek is dat Meerstad als eigenaar van de grond een opbrengst ontvangt voor tijdelijk gebruik.

In het verleden kwam het risico voort uit de opbrengsttaakstelling terwijl er geen programma onder dit deelgebied lag. Met het uitwerken van de plannen voor een zonnepark wordt er weliswaar aan een nieuw programma gewerkt, maar wordt het risico dat deze grondopbrengst niet geheel gerealiseerd gaat worden hoger ingeschat. Dit heeft een tweetal hoofdoorzaken:

- De grondopbrengst Meerstad Noord wordt nu voorzien in de periode 2040-2043. In 2043 wordt de grondexploitatie afgesloten. Er wordt geen waarde toegerekend aan uitgifte van gronden na 2043. Hoe verder in de tijd een opbrengst ligt, hoe groter de onzekerheid en hoe hoger het risico is. Concreet betekent dit dat voor de uitgifte van de grond na 2040 vanuit het voorzichtigheidsbeginsel het risicoprofiel sterk toeneemt. Het is nu nog echt onduidelijk hoe en wanneer deze grondopbrengsten kunnen worden gerealiseerd;
- Het risico op de langere exploitatieperiode gekoppeld aan de relatieve hoge boekwaarde van dit deelplan, betekent ook een (berekening volgens risicoboxenmethode) verhoging van het risicoprofiel van deze grondexploitatie.

De opbrengst vanuit bijvoorbeeld woningbouw kan door het tijdelijk gebruik voor een zonnepark sowieso pas later in de tijd gerealiseerd worden (na 2040) waardoor de onzekerheid groter wordt. Tenslotte is het de vraag in hoeverre er vanuit het programma Energie een rendabele businesscase opgesteld kan worden en in hoeverre dat van invloed is op de opbrengsten die Meerstad dan kan realiseren.

In de grondexploitatie van vorig jaar kwam het risico Meerstad Noord uit op 11,3 miljoen euro. De actuele berekening komt uit op 26,1 miljoen. Dit is een toename van het risico met 14,8 miljoen euro. Dit risico dekken we in tegenstelling tot de rest van Meerstad wel met gemeentelijk weerstandsvermogen af omdat het risicoprofiel van Meerstad dit extra risico op voorhand niet kan opnemen.

4. Strategisch bezit

Het weerstandsvermogen voor het strategisch bezit is bepaald met behulp van de risicoboxenmethode. Voor de jaarschijf 2022 is een weerstandsvermogen van 8,5 miljoen euro nodig om de risico's te kunnen opvangen.

Samenvatting

De inschatting is dat het benodigde weerstandsvermogen zich in de jaren 2022-2027 vrij stabiel beweegt in een bandbreedte tussen de 56,7 en 60,4 miljoen euro. Die bandbreedte zou kunnen veranderen als bij het vaststellen van de gebiedsbegroting van De Suikerzijde blijkt dat niet alle risico's binnen de BV kunnen worden opgelost. Bij de huidige uitwerking van de gebiedsontwikkeling is daar geen sprake van. Het benodigd weerstandsvermogen voor grondexploitaties is een onderdeel van het totale benodigde weerstandsvermogen van de gemeente Groningen. De uitkomst op dit onderdeel moet dan dus ook altijd worden gezien in relatie tot de overige risico's die de gemeente loopt.

Paragraaf 8: Lokale heffingen

Beleid lokale heffingen

Deze paragraaf gaat over de lokale belastingen en heffingen. Aan de orde komen het beleid ten aanzien van de lokale heffingen, de geraamde inkomsten, de kostendekkendheid van de tarieven, het kwijtscheldingsbeleid dat we hanteren en de lastendruk voor de burger.

Lokale heffingen betreffen zowel de publiek- als de privaatrechtelijke heffingen. De publiekrechtelijke heffingen worden onderscheiden naar belastingen en rechten:

- Belastingen: de opbrengsten van belastingen komen toe aan de algemene middelen en kunnen vrij worden besteed. Dit zijn onder meer de onroerendezaakbelasting (OZB) en de logiesbelasting. Het criterium kostendekkendheid is hier niet aan de orde;
- Rechten: een recht is een vergoeding voor een concrete prestatie door de gemeente geleverd. De opbrengst van de rechten is niet vrij besteedbaar: de opbrengsten moeten aangewend worden voor de gerelateerde prestaties. Voorbeelden zijn de afvalstoffenheffing, rioolheffing en de leges burgerzaken. Hier geldt een wettelijke norm van maximaal 100% kostendekkendheid.

De privaatrechtelijke heffingen hebben betrekking op tarieven voor economische activiteiten die verricht worden in het algemeen belang.

In de jaarlijkse Tarievennota wordt een toelichting gegeven op de ontwikkeling van de gemiddelde jaarlijkse woonlasten. De woonlasten zijn een optelling van de OZB, rioolheffing en afvalstoffenheffing voor een gemiddeld (meer persoons) huishouden.

Herindeling

Eind 2020 zijn als laatste lokale heffingen de afvalstoffenheffing en de leges geharmoniseerd. Daarmee gelden er met ingang van 2021 overal in de gemeente dezelfde belastingtarieven.

Tarievenonderzoek

In 2020 is onderzoek gedaan naar de kostendekkendheid van de tarieven. Dit tarievenonderzoek is uitgevoerd op de begroting van 2021. De rapportage over het onderzoek laat zien dat we ons in vergelijking met het vorige onderzoek in positieve zin hebben ontwikkeld in de verantwoording van de aan de tarieven toegerekende kosten. De aanbevelingen die zijn gedaan, zijn in 2021 uitgewerkt en daar waar noodzakelijk of wenselijk geïmplementeerd.

Beleid publiekrechtelijke heffingen

Hieronder geven we een beknopte uiteenzetting van het gemeentelijke beleid met betrekking tot de publiekrechtelijke tarieven.

Onroerendezaakbelasting

De onroerendezaakbelasting is de belangrijkste gemeentelijke belasting, niet alleen qua omvang, maar ook omdat de opbrengst tot de algemene middelen behoort en dus naar eigen inzicht besteed kan worden. De belangrijkste functie is het genereren van inkomsten. De hoogte van een aanslag is afhankelijk van de waarde van een pand en van de door de raad vastgestelde tarieven. Er wordt onderscheid gemaakt tussen de heffing voor eigenaren van woningen, eigenaren van niet-woningen en gebruikers van niet-woningen. De waarde van de woningen en bedrijven wordt ieder jaar opnieuw bepaald.

Afvalstoffenheffing

De afvalstoffenheffing is een bestemmingsheffing omdat de opbrengst niet naar de algemene middelen vloeit, maar dient ter dekking van de kosten van afvalinzameling en -verwerking. Het uitgangspunt is dat deze kosten inclusief de kosten van kwijtscheldingen volledig gedekt worden uit de opbrengst van de afvalstoffenheffing. Bij de afvalstoffenheffing wordt onderscheid gemaakt naar drie categorieën, namelijk eenpersoonshuishoudens, tweepersoonshuishoudens en huishoudens van drie personen of meer.

Rioolheffing

De kosten voor het beheren en in stand houden van het rioolstelsel worden door een heffing verhaald. Gemeenten hebben naast de zorgplicht voor stedelijk afvalwater en hemelwater ook de zorgplicht voor grondwater. De opbrengst van de rioolheffing, met als uitgangspunt 100% kostendekkendheid, is geormerkt. De belangrijkste functie is dus het genereren van inkomsten om de voorziening mogelijk te maken. De rioolheffing wordt geheven van de eigenaar (aansluitrecht).

Bouwleges

Bouwleges worden geheven om de kosten van het proces van bouwvergunningverlening te dekken. De belangrijkste functie is dus het genereren van inkomsten om de voorziening mogelijk te maken. De hoogte van de bouwleges wordt bepaald door de bouwkosten (aanneemsom exclusief BTW) en het tarief. De tarieven van de bouwleges zijn met ingang van 2021 geharmoniseerd.

Parkeergelden publiekrechtelijk deel

Het publiekrechtelijk deel wordt ook wel parkeerbelasting genoemd en daaronder vallen de tarieven voor het parkeren bij parkeermeters en parkeerautomaten, de boetes voor het rood staan bij parkeermeters en parkeerautomaten, de kosten van het (gratis) fiets parkeren en de tarieven voor parkeervergunningen. Voor de publiekrechtelijke parkeergelden (parkeerbelasting) is de doelstelling van regulering expliciet in de wet vastgelegd. In de tariefstelling mag onderscheid gemaakt worden naar parkeerduur (kort/lang), het moment waarop wordt geparkeerd (dag/avond/weekend), het gebied waar wordt geparkeerd en het type vergunning. In Groningen maken we gebruik van de toegestane differentiatiemogelijkheden. We sturen zowel met tarieven, de duur van parkeren als met de beschikbaarheid van parkeerplaatsen.

Kwijtscheldingsbeleid

Met het hanteren van een kwijtscheldingsregeling geeft de gemeente een deel van zijn burgers de mogelijkheid om voor een lager tarief in aanmerking te komen. De ruimte om een eigen gemeentelijk kwijtscheldingsbeleid te voeren is beperkt. De criteria waaraan kwijtscheldingsverzoeken getoetst worden, zijn op rijksniveau vastgesteld. Wel mogen gemeenten zelf bepalen van welke belastingen zij kwijtschelding verlenen en welk deel van de belastingaanslag of heffing zij kwijtschelden. Het kwijtscheldingsbeleid van de heringedeelde gemeenten Groningen, Haren en Ten Boer is met ingang van 2021 geharmoniseerd. Dit houdt in dat in 2021 kwijtschelding werd verleend van:

- Hondenbelasting (alleen voor de eerste hond en tot 60%).
- Afvalstoffenheffing. Mensen die drie jaar of langer op het sociale minimum zitten, krijgen volledige kwijtschelding van de afvalstoffenheffing. De andere kwijtscheldingsgerechtigden krijgen 57% van de aanslag kwijtgescholden.
- Leges gehandicaptenparkeerplaats en -kaart en huwelijksleges (volledig).

Baten en kruissubsidiëring publiekrechtelijke leges

Voor elk van de verordeningen waarbij sprake is van het verhalen van kosten moet inzichtelijk gemaakt worden dat de totale geraamde baten van de verordening niet uitgaan boven de totale lasten van de verordening. Deze opbrengstnorm ziet op de verordening in haar totaliteit maar anders dan in bijvoorbeeld de Verordening rioolheffing of de Verordening afvalstoffenheffing worden in de Legesverordening heel veel verschillende diensten van een tarief voorzien. Voorbeelden zijn paspoorten, rijbewijzen, huwelijksvoltrekkingen,

omgevingsvergunningen, evenementenvergunningen en drank- en horecaverunningen. De diensten waarvoor leges worden geheven zijn in de Legesverordening op samenhang geclusterd. Dit heeft geleid tot een onderverdeling in drie clusters van samenhangende diensten:

- Titel 1 Algemene dienstverlening;
- Titel 2 Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning/Wabo;
- Titel 3 Dienstverlening vallend onder de Europese Dienstenrichtlijn.

Onder titel 1 vallen met name de legestarieven voor diensten van Burgerzaken (paspoorten, rijbewijzen en huwelijksvoltrekkingen).

Onder titel 2 vallen de legestarieven voor diensten die verleend worden onder de noemer 'omgevingsvergunning' (voorheen bouwvergunning).

Onder titel 3 vallen de legestarieven voor diensten die uitsluitend verleend worden aan ondernemers zoals de drank- en horecaverunning, de evenementenvergunning en de vergunning voor seksbedrijven.

Binnen titel 1 is kruissubsidiëring toegestaan. Zo mag bijvoorbeeld het tarief voor huwelijksvoltrekkingen meer dan kostendekkend worden vastgesteld ter compensatie van een niet kostendekkend tarief voor paspoorten.

Ook binnen titel 2 is kruissubsidiëring toegestaan. Bij de invoering van de omgevingsvergunning in 2010 was het weliswaar de wens van de wetgever dat alleen binnen de omgevingsvergunning kruissubsidiëring zou worden toegepast en niet met dienstverlening daarbuiten. Maar inmiddels heeft de rechter geoordeeld dat kruissubsidiëring tussen titel 1 en titel 2 niet verboden is. Niet kostendekkende tarieven voor de diensten die vallen onder titel 1 mogen dus gecompenseerd worden door meer dan kostendekkende tarieven voor de omgevingsvergunning. Wij maken vanaf 2021 gebruik van deze mogelijkheid.

Op grond van de Europese Dienstenrichtlijn is binnen titel 3 kruissubsidiëring niet toegestaan. Voor elk van de tarieven van titel 3 geldt de norm van maximaal 100% kostendekking. Indien er een wettelijk maximumtarief geldt of indien een product (deels) kosteloos verstrekt moet worden, is dit in de paragraaf lokale heffingen aangegeven. Ook indien de raad niet uitgaat van het uitgangspunt "volledige kostendekking" is dit aangegeven (criterium kostendekkendheid: beperkt).

Beleid privaatrechtelijke heffingen

Hieronder geven we een beknopte uiteenzetting van het gemeentelijke beleid met betrekking tot de privaatrechtelijke tarieven.

Privaatrechtelijke tarieven

In Groningen maken we onderscheid tussen algemene tarieven die vooraf zijn bepaald en voor iedere afnemer gelden en commerciële tarieven. Bij de laatste opereert de gemeente als marktpartij in een concurrerende omgeving. Medio 2014 is de Wet Markt en Overheid in werking getreden. Op grond van deze wet moeten we voor onze producten en diensten de integrale kostprijs in rekening brengen. Daarnaast heeft de gemeente voor een aantal producten zelf een beleid voor kostendekkendheid.

Parkeergelden privaatrechtelijk

Onder het privaatrechtelijk deel vallen de tarieven voor parkeergarages en buurtstallingen. Het uitgangspunt is dat het in totaal (samen met het publiekrechtelijk deel) kostendekkend is.

Berekening lokale heffingen

Voor het berekenen van de kostendekkendheid en hoogte van de lokale heffingen maken wij gebruik van een kostenverdeelstaat. In deze kostenverdeelstaat rekenen wij directe lasten en baten, indirecte lasten en baten en de algemene interne dienstverleningslasten toe aan de verschillende lokale heffingen.

Toerekening primaire lasten

De centrale activiteiten van een heffing staan op een taakveld. Riolering en Afval zijn voorbeelden van taakvelden waarvan de kosten toe te rekenen zijn aan respectievelijk de rioolheffing en de afvalstoffenheffing. De taakvelden

vormen de kern van de directe lasten van de kostenonderbouwing. Daarnaast moet de vraag beantwoord worden of er op andere taakvelden lasten staan die te maken hebben met de uitvoering van de taak waarvoor de heffing in rekening gebracht wordt. Is dat het geval, dan moet worden bepaald in welke mate die lasten toerekenbaar zijn. Enkel voor de publiekrechtelijke leges geldt dat de lasten die geen enkel verband hebben met een dienst waarvoor een tarief in rekening wordt gebracht, niet verhaalbaar zijn. Het gaat bijvoorbeeld om de kosten van:

- beleidsvoorbereiding;
- inspraak-, bezwaar- en beroepsprocedures;
- handhaving, toezicht en controle (behoudens de eerste controle).

Toerekening overhead

Alle kosten voor overhead staan apart begroot op taakveld 0.4. Een deel van de overhead mag als opslag op de directe lasten meegenomen worden in de tarieven. De overhead wordt niet doorbelast aan de taakvelden waar de directe lasten op staan. Dit betekent dat het niet mogelijk is om uit de taakvelden alle aan de tarieven toe te rekenen kosten af te leiden. De overhead moet buiten de begroting om aan de tarieven worden toegerekend. In de Financiële verordening gemeente Groningen 2019 is de methodiek voor de toerekening van overhead opgenomen.

Toerekening algemene interne dienstverleningskosten

Binnen de kaders van wet- en regelgeving rekenen we de algemene toerekenbare overhead, zoals kosten van het shared service center, aan de lokale heffingen toe. Dit noemen we algemene interne dienstverleningskosten, afgekort AID. De verdeling van de AID vindt plaats op basis van de formatie per heffing.

Opbrengstontwikkeling lokale heffingen

In de begroting en rekening geven we jaarlijks een overzicht van de opbrengsten van de *belangrijkste* belastingen, rechten en heffingen (leges). In onderstaande tabel wordt een samenvatting gegeven van de gerealiseerde opbrengsten in 2021 en de oorspronkelijke geraamde opbrengsten van 2021 en de actuele begroting 2021 van de gemeente Groningen.

Opbrengsten belastingen (Bedragen x 1.000 euro)	Primitieve begroting 2021 (1)	Actuele begroting 2021 (2)	Opbrengsten rekening 2021 (3)	Verschil (3-2)
Onroerende zaakbelasting (OZB)	94.505	94.505	95.306	801
Roerende zaakbelasting (RZB)	110	110	134	24
Hondenbelasting	1.115	1.115	1.217	102
Logiesbelasting (toeristenbelasting)	2.274	2.274	545	-1.729
Precariobelasting	1.170	1.170	1.272	102
Parkeerbelasting	13.429	13.307	14.019	712

Opbrengsten rechten en heffingen (Bedragen x 1.000 euro)	Primitieve begroting 2021 (1)	Actuele begroting 2021 (2)	Opbrengsten rekening 2021 (3)	Verschil (3-2)
Afvalstoffenheffing	33.220	33.440	34.628	1.188
Marktgeden	915	915	782	-133
Rioolheffing	18.274	18.299	18.175	-124
Begrafnisrechten / Lijkbezorgingsrechten	1.650	1.654	1.716	62
Leges Burgerzaken	2.222	2.394	2.584	190
Leges Bouwactiviteiten (omgevingsvergunning)	12.517	12.781	15.733	2.951
Leges Huisvestingswet	30	30	74	44

Leges Instemmingsbesluit Telecomm verordening en Graafverordening	427	587	603	16
Leges Drank & Horeca	122	122	40	-82
Leges Prostitutie	22	22	5	-17
Havengelden	168	168	207	39
Parkeergelden privaatrechtelijk	8.856	8.856	7.509	-1.347

Hieronder worden de grotere afwijkingen ten opzichte van de actuele begroting toegelicht. Voor de rechten en heffingen wordt daarbij ingegaan op de ontwikkeling van de kostendekkendheid.

Onroerende zaakbelasting

We realiseren een meeropbrengst OZB van 801 duizend euro. Dit wordt met name verklaard doordat de economische waarde van de woningen en bedrijven in de stad hoger uit valt dan ten tijde van de berekening van de tarieven werd voorzien. Op dat moment waren de taxaties van de woningen en bedrijven niet afgerond en voor het niet getaxeerde deel hebben we aannames gedaan. In werkelijkheid vallen de taxaties hoger uit.

Roerende zaakbelasting

De huisvesting van studenten in containerwoningen en de bouw van waterwoningen in Meerstad resulteert in een meeropbrengst van 24 duizend euro.

Hondenbelasting

In de begroting van 2021 is geen rekening gehouden met de opbrengst van de honden in Haren en Ten Boer. Hierdoor hebben we een voordeel van 102 duizend euro.

Logiesbelasting

Als gevolg van de Coronamaatregelen is het aantal overnachtingen scherp gedaald. Op basis van de aangiftes 2020 die medio 2021 zijn gedaan, hebben we de verwachtingen bijgesteld. Dit betreft een inkomensverlies van ongeveer 1,1 miljoen euro voor 2021 en ruim 600 duizend euro voor 2020 en eerder. We ontvangen over 2020 ruim 600 duizend euro als compensatie. Deze vergoeding is verantwoord bij de algemene uitkering gemeentefonds. Het resterende nadeel van ongeveer 1,1 miljoen euro verwachten we in 2022 gecompenseerd te krijgen van het Rijk.

Precariobelasting

De begroting is gebaseerd op ervaringen uit het verleden. Daaruit blijkt tevens dat het aantal precario gevallen moeilijk te voorspellen is. Het wisselt van jaar tot jaar. Door corona zijn in 2021 lagere baten precariobelasting terrassen gerealiseerd, namelijk 180 duizend euro minder dan begroot. Met name door meer bouwactiviteiten dan begroot zijn de overige baten voor dit onderdeel 282 duizend euro hoger dan begroot.

Parkeerbelasting

De hogere baten worden enerzijds veroorzaakt door hogere opbrengsten van 380 duizend euro uit fiscalisering, doordat meer parkeerbelasting uit het buitenland geïnd kan worden. Dit houdt verband met Europese afspraken die het mogelijk maken om internationale kentekengegevens uit te wisselen. Daarnaast zijn hogere opbrengsten van in totaal 332 duizend euro gerealiseerd uit straatparkeren.

Afvalstoffenheffing

De hogere baten worden met name veroorzaakt door een toename van het aantal aansluitingen en de hiermee gepaard gaande hoeveelheid opgelegde heffingen. Het hoger aantal aansluitingen is het gevolg van de extra groei van het aantal nieuw opgeleverde woningen in de stad. Dit geldt met name voor de eenpersoonshuishoudens. Tevens zijn de oninbare bedragen lager uitgevallen dan begroot.

Marktgeden

Het nadeel bedraagt 133 duizend euro. Dit negatief resultaat wordt echter gecompenseerd door minder dan begrote uitgaven. Door Corona zijn minder vierkante meters verhuurd door het niet toelaten van de non-food kramen. In afwachting van de ontwikkelingen grote markt zal de begroting worden geactualiseerd.

Rioolheffing

De totale opbrengst valt in 2021 iets lager uit dan geraamd. Dit verschil van 124 duizend euro wordt verklaard doordat het aantal aansluitingen voor woningen en niet woningen iets lager is uitgevallen dan geraamd.

Begrafenisrechten/lijkbezorgingsrechten

De opbrengsten uit leges begrafenisrechten zijn 62 duizend euro hoger dan begroot. Dit komt doordat er meer begrafenissen zijn geweest dan verwacht.

Leges burgerzaken

De gemeente mag niet voor alle producten zelf het tarief bepalen. Het rijk stelt voor een aantal producten een maximumtarief vast. Bij de kostendekkendheid gaat het over de beïnvloedbare en niet- beïnvloedbare tarieven bij elkaar. Door afgifte van meer legesproducten, hebben we een meeropbrengst van 242 duizend euro ten opzichte van de actuele begroting. Hiervan heeft 152 duizend euro betrekking op rijksleges. Deze dragen we 1-op-1 af aan het rijk.

Tegenover deze hogere baten staan ook deels hogere lasten.

De totale kostendekkendheid van de producten burgerzaken komt uit op een gewogen gemiddelde van 79%. Begroot was 74%.

Leges bouwactiviteiten

Bouwleges worden geheven om de kosten van het proces van bouwvergunningverlening te dekken. In de begroting is rekening gehouden met de grootte van de bouwprojecten op basis van kengetallen (5- jaarsgemiddelde) voor projecten met bouwkosten tot 455 duizend euro en bouwkosten boven de 455 duizend euro. De werkelijke opbrengsten kunnen met een optimale prognosemethode altijd nog afwijken. Er kunnen mutaties in onderhavige projecten plaatsvinden en vertragingen optreden. Ook marktontwikkelingen kunnen het beeld sterk beïnvloeden. Mede hierdoor bedraagt de meeropbrengst bouwleges afgerond 2,9 miljoen euro, vooral door meer grote projecten waarvoor relatief minder personeel ingezet hoeft te worden.

Leges Instemmingsbesluit Telecomm.verordening en Graafverordening

De hogere baten zijn met name veroorzaakt door een meeropbrengst van de leges met betrekking tot beglazing (KPN).

Leges Drank & Horeca

Afgedekt door de herstelagenda "Groningen Vooruit", maar wel te kenmerken als corona gerelateerde derving is het tekort op deze leges.

Kostendekkendheid lokale heffingen

Onderstaande tabel geeft inzicht in de kostendekkendheid van alle publiekrechtelijke heffingen van de gemeente Groningen. De tabel is gesplitst naar rechten en heffingen die onder de legesverordening vallen en rechten en heffingen die onder overige verordeningen vallen. Indien er een wettelijk maximumtarief geldt of indien een product (deels) kosteloos verstrekt moet worden, is dit aangegeven. Ook indien de gemeenteraad niet uitgaat van het uitgangspunt "volledige kostendekking" is dit aangegeven (criterium kostendekkendheid: beperkt).

Kostendekkendheid heffingen publiekrechtelijk (Bedragen x 1.000 euro)	Criterium kostendek-kendheid	Opbrengsten rekening 2021	Toerekening totaal kosten rekening 2021	Dekkings-percentage rekening 2021	Dekkings-percentage begroting 2021
Titel 1. Algemene dienstverlening					
I. Afgifte gerelateerd met wettelijk maximum:					
Reisdocumenten	Deels kosteloos en wet.max	1.267	1.671	76%	65%
Overige documenten/VOG		53	205	26%	32%
Inlichtingen\afschriften BS		80	193	41%	43%
Rijbewijzen	Max. tarief	857	729	118%	112%
Totaal afgifte gerelateerde leges en wettelijk maximum		2.257	2.798	81%	74%
II. Afgifte gerelateerd zonder wettelijk maximum:					
Huwelijksvoltrekkingen	Deels kosteloos	159	189	84%	99%
Inlichtingen \ Afschriften GBA		168	287	58%	47%
Totaal afgifte gerelateerde leges zonder wettelijk maximum		327	475	69%	71%
Totaal afgifte gerelateerde leges		2.584	3.274	79%	74%
Naturalisaties		501	685	73%	60%
Leges Leegstandswet		11	12	95%	66%
Instemmingsbesluit Telecommunicatieverordening en Graafverordening.	100%	603	583	103%	100%
Leges Ligplaatsvergunning voor woonschepen		6	66	9%	16%
Leges Kansspelen		25	22	112%	181%
Leges APV - Verkeer	Beperkt	20	58	34%	73%
Leges Makelaarsfaxen		1	13	7%	29%
Leges Gehandicapten parkeerkaart		68	200	34%	28%
Totaal Algemene dienstverlening		3.818	4.913	78%	72%
Titel 2 Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning					
Omgevingsvergunning					
Leges Bouwactiviteiten		15.733	11.147	141%	118%
Leges vooroverleg IVO Wabo		68	602	11%	14%
Leges uitweg/inrit Wabo		14	10	138%	108%
Leges Aanlegactiviteiten		10	5	221%	112%
Leges In gebruik nemen of gebruiken bouwwerken i.r.t. brandveiligheid		54	37	147%	112%
Leges Handelsreclame		2	9	19%	40%
Leges vellen van de houtopstand		143	182	78%	86%
Totaal Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning		16.023	11.991	134%	110%
Totaal Titel 1 en Titel 2	100%	19.841	16.904	117%	100%
Titel 3 Dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijn					
Hoofdstuk 1 Horeca					

Leges APV - Drank en Horeca		40	147	27%	61%
Leges Terrasvergunning		21	33	64%	70%
Hoofdstuk 3 Seksbedrijven					
Leges APV - Prostitutie		5	40	13%	95%
Hoofdstuk 2 Organiseren evenementen					
Leges Evenementen inclusief diversen muziekvergunningen	Beperkt	(0)	638	0%	28%
Hoofdstuk 4 Huisvestingswet 2014					
Leges Splitsingsvergunning		19	14	135%	88%
Leges Huisvestingswet		74	81	92%	37%
Kamer verhuurvergunning		42	77	55%	100%
Leges Kamerbemiddelingsvergunning		-	-	-	100%
Hoofdstuk 5 Winkeltijdenwet					
Leges APV - Winkeltijdenwet		-	3	0%	18%
Totaal Dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijn		200	1.031	19%	47%
Totaal Legesverordening		20.041	17.936	112%	96%
Overige verordeningen:					
Afvalstoffenheffing	100%	34.628	34.648	100%	100%
Reinigingsrechten	100%	39	39	100%	100%
Marktgeden	100%	782	759	103%	100%
Rioolheffing	100%	18.175	18.177	100%	100%
Havengelden	100%	207	185	112%	100%
Begravenisrechten / Lijkbezorgingsrechten	100%	1.716	1.749	98%	100%
Precariobelasting		1.272	689	185%	139%
Totaal overige verordeningen		56.820	56.245	101%	101%
Totaal publiekrechtelijk		76.861	74.181	104%	100%

Voor algemeen beleid van de leges zie [Beleid lokale heffingen](#)

De leges uit de legesverordening hebben in 2021 totaal een kostendekkendheid van 112%. Ten opzichte van de begroting 2021 is de kostendekkendheid 2021 met 16%-punten toegenomen. Binnen de clusters van de legesverordening komt één cluster boven de 100% kostendekkendheid. Dit is het cluster omgevingsvergunning. In 2021 zijn er mede door Corona meer bouwaanvragen gedaan dan geraamd, zowel voor grote - als kleine projecten, waardoor de kostendekkendheid van de leges omgevingsvergunning op 134% uit is gekomen. Voor grotere projecten is de personeelsinzet relatief beperkt ten opzichte van de opbrengsten. Dit verklaart in belangrijke mate de verhoging van de kostendekkendheid in 2021 van de legesverordening. De kostendekkendheid totaal publiekrechtelijk bedraagt 104%. Dit is 4%-punten hoger dan begroot en is tevens het gevolg van de stijging in de leges omgevingsvergunning

Reisdocumenten

Er zijn meer reisdocumenten verstrekt dan geraamd. Hierdoor vallen de inkomsten en afdrachten rijksleges ook hoger uit. Per saldo valt het kostendekkendheidspercentage iets hoger uit dan geraamd.

Huwelijksvoltrekkingen

Als gevolg van de coronacrisis hebben we minder huwelijksleges ontvangen. Hier staat tegenover dat er (deels) minder personeel op ingezet is. Per saldo neemt de kostendekkendheid hierdoor iets af.

Leges Naturalisaties

De legesinkomsten naturalisaties komen hoger uit dan geraamd. Hier staan ook extra kosten tegenover. Door de hogere afgifte, vallen de inkomsten en afdrachten rijksleges ook hoger uit (we dragen 1-op-1- af). Het hogere kostendekkendheidspercentage wordt vooral verklaard door de extra rijksleges.

Instemmingsbesluit Telecommunicatieverordening en Graafverordening

Als gevolg van extra omzet voor de verglazing KPN is de kostendekkendheid iets hoger uitgevallen dan geraamd.

Leges kansspelen

Door corona zijn de gerealiseerde leges kansspelen lager dan begroot.

Leges makelaars-faxen

In 2014 is besloten om leges te heffen voor het opvragen van gegevens door makelaars voor het opstellen van taxatierapporten. De inkomsten zijn met 1 duizend euro 80% lager dan de begroting, de kosten 20% lager dan de begroting. De totale kostendekkendheid komt uit op 7%.

Leges bouwactiviteiten

Door de huidige economische omstandigheden in de bouw en Corona zijn in 2021 fors meer legesinkomsten uit bouwactiviteiten gerealiseerd dan begroot. Ten opzichte van de actuele begroting 2021 bedraagt de meeropbrengst 2,9 miljoen euro. Het dekkingspercentage bedraagt op realisatiebasis 141% De leges bouwactiviteiten beïnvloedt in grote mate de kostendekkendheid van het onderdeel omgevingsvergunning.

Leges vooroverleg IVO Wabo

Deze leges zijn nieuw in 2021. Zowel de lasten als baten zijn fors lager dan begroot. De kostendekkendheid komt uit op 11%, een fractie lager dan begroot.

Leges vellen van de houtopstand

De leges zijn niet kostendekkend voor alle kosten die de Gemeente Groningen maakt, maar zijn een tegemoetkoming in die kosten. Verder zijn door een afname van het aantal verleende vergunningen ten opzichte van begroot 25 duizend euro minder aan leges gerealiseerd. Het dekkingspercentage bedraagt in 2021 op realisatiebasis 78%.

Leges APV - Drank en Horeca

Door corona zijn de gerealiseerde leges Drank en Horeca lager dan begroot. Mogelijk compenseert het rijk nog achteraf de opgetreden nadelen, daarover krijgen wij pas in de loop van 2022 duidelijkheid.

Leges Terrasvergunning

Door corona zijn de gerealiseerde leges terrasvergunningen lager dan begroot.

Leges APV - Prostitutie

Onder invloed van de Covid sluitingen vallen de opbrengsten voor leges lager uit dan begroot.

Leges Evenementen inclusief diversen muziekvergunningen

Door de coronacrisis zijn in 2021 geen opbrengsten uit evenementen gerealiseerd, waardoor de kostendekkendheid is gedaald naar 0%.

Leges splitsingsvergunning

Een geringe toename van de gerealiseerde legesinkomsten leidt tot een kostendekkendheid van 135%.

Leges Huisvestingswet

Door een toename van het aantal verleende vergunningen, is 47 duizend euro meer aan leges ontvangen dan begroot en de kostendekkendheid gestegen tot 92%.

Afvalstoffenheffing

Na een dotatie aan de voorziening van 497 duizend is de afvalstoffenheffing 100% kostendekkend. Deze dotatie aan de voorziening was met name mogelijk omdat de opbrengsten hoger waren als gevolg van meer aansluitingen

Rioolheffing

Na de slotboeking aan de voorziening vervangingsinvesteringen van 399 duizend is de rioolheffing 100% kostendekkend. Deze dotatie aan de voorziening was met name mogelijk doordat de omvang van de investeringen in het riool lager waren dan begroot en doordat er minder materieel is ingezet.

Begrafenisrechten/lijkbezorgingsrechten

Doordat er in 2021 meer graven zijn geruimd, zijn de kosten op dit onderdeel in 2021 hoger geweest. De kostendekkendheid is hierdoor lager uitgevallen.

Toegerekende overhead heffingen

Overhead is het geheel van functies gericht op de sturing en ondersteuning van het primaire proces. Overhead bestaat uit:

- Leidinggevendend primair proces;
- Managementondersteuning primair proces;
- Personeel en Organisatie;
- Inkoop;
- Juridische zaken (uitgezonderd primaire taken als vergunningverlening);
- Financiën, toezicht en controle gericht op de (eigen) gemeentelijke organisatie;
- Informatievoorziening en automatisering (ICT);
- Communicatie;
- Facilitaire zaken en Huisvesting;
- Documentaire informatievoorziening.

De totale kosten overhead staan vermeld in programma 14. De toerekening aan de tarieven gebeurt op basis van de personeelsinzet van het primair proces.

Rechten en heffingen publiekrechtelijk (bedragen x 1.000 euro)	Toegerekende overhead 2021
Reisdocumenten	331
Overige documenten/VOG	82
Inlichtingen\afschriften BS	103
Rijbewijzen	195
Huwelijksvoltrekkingen	84
Inlichtingen \ Afschriften GBA	128
Naturalisaties	90
Leges Leegstandswet	5
Instemmingsbesluit Telecommunicatieverordening en Graafverordening.	178
Leges Ligplaatsvergunning voor woonschepen	25
Leges Kansspelen	5
Leges APV - Verkeer	23
Leges Makelaarsfaxen	5
Leges Gehandicapten parkeerkaart	88

Leges Bouwactiviteiten	2.684
Leges vooroverleg IVO Wabo	249
Leges uitweg/inrit Wabo	5
Leges Aanlegactiviteiten	1
Leges Handelsreclame	10
Leges In gebruik nemen of gebruiken bouwwerken in relatie tot brandveiligheid	4
Leges vellen van de houtopstand	73
Leges APV - Drank en Horeca	60
Leges Terrasvergunning	14
Leges APV - Prostitutie	6
Leges Evenementen inclusief diversen muziekvergunningen	261
Leges Splitsingsvergunning	5
Leges Huisvestingswet	29
Kamerverhuur-vergunning	-
Leges Kamer-bemiddelingsvergunning	-
Afvalstoffenheffing	4.113
Reinigingsrechten	-
Marktgeden	179
Rioolheffing	1.003
Havengelden	49
Begrafnisrechten / Lijkbezorgingsrechten	318

Kostendekkendheid privaatrechtelijke heffingen

Het uitgangspunt van de gemeente is dat de privaatrechtelijke tarieven minimaal kostendekkend zijn. Voor een aantal tarieven geldt echter dat toegankelijkheid van voorzieningen en marktwerking ertoe kunnen leiden dat een lager dan kostendekkend tarief wordt gehanteerd. Het gaat hierbij om tarieven voor economische activiteiten die verricht worden in het algemeen belang. De wet Markt en Overheid staat in deze gevallen een lager dan kostendekkend tarief toe. De kostendekkendheid van de verschillende privaatrechtelijke heffingen wordt in het volgende overzicht weergegeven.

Soort heffing (privaatrechtelijk)	Opbrengsten rekening 2021	Toerekening totaal kosten rekening 2021	Dekkingspercentage rekening 2021	Dekkingspercentage begroting 2021	Dekkingspercentage rekening 2020
Stadsbeheer - privaatrechtelijke tarieven	11.997	12.433	96%	100%	92%
- Inzameling bedrijfsafval	8.285	8.677	95%	105%	94%
- Klein gevaarlijk Afval	1.354	1.116	121%	95%	83%
- Commerciële straatreiniging	709	1.104	64%	78%	70%
- Onderhoud en reparaties derden, verkoop brandstof en leasen	1.649	1.536	107%	92%	106%
Kermissen	0	111	0%	143%	0%
Stadsschouburg/Oosterpoort					
Zakelijke tarieven	639	959	67%	96%	52%
Culturele tarieven	2.451	11.051	22%	49%	28%
Sportaccommodaties, zwembaden en Kardinges					
Totaal lasten incl. kapitaallasten	10.752	27.690	39%	31%	25%

Totaal lasten excl. kapitaallasten	10.752	24.130	45%	38%	38%
<i>Samenstelling sportaccommodaties, zwembaden en Kardinges excl. kapitaallasten:</i>					
Sporthallen	1.701	3.722	46%	46%	55%
Sportparken	2.087	5.949	35%	33%	22%
Gymlokalen	691	2.199	31%	29%	33%
Zwembaden	4.716	10.018	47%	35%	39%
IJsbanen	1.557	2.242	69%	60%	50%
Parkeergelden privaatrechtelijk	7.509	10.724	70%	81%	64%

Inzameling bedrijfsafval

Het lagere dekkingpercentage bij de inzameling van bedrijfsafval is het gevolg van een lager gerealiseerde omzet. Deze tegenvallende omzet is voor een groot deel het gevolg dat door de coronapandemie er veel minder bedrijfsafval is ingezameld.

Klein Gevaarlijk Afval

Door corona is er meer klein gevaarlijk afval vanuit ziekenhuizen en partijen als de GGD aangeboden in 2021. Hierdoor is het dekkingpercentage hoger dan begroot.

Commerciële straatreiniging

Dit lagere dekkingpercentage wordt verklaard door een lagere gerealiseerde omzet dan begroot. Deze tegenvallende omzet komt voort uit het aflopen van contracten in 2020. Dit effect loopt door in 2021.

Onderhoud reparaties derden, verkoop brandstof en lease

Het hogere dekkingpercentage wordt met name verklaard door meer omzet uit leasen doordat er veel meer voertuigen aan de GGD zijn geleased.

Kermissen

Door de coronacrisis zijn er geen kermissen geweest in 2021. Daardoor zijn er geen opbrengsten gerealiseerd.

Stadsschouwburg/Oosterpoort

De cultuursector is in 2021 wederom enorm geraakt door de opgelegde maatregelen COVID-19 maatregelen. Veel evenementen zijn geannuleerd en verschoven of hebben plaatsgevonden met veel minder publiek dan geprognosticeerd. De gevolgen hiervan zien we terug aan zowel de inkomsten- als uitgavenkant voor de programmering en horeca. De omzet programmering en de horecaomzet is gedaald met 80%, de inzet van flexpersoneel met 50%. We zien dus minder inkomsten tegen relatief hoge personeelsinzet (trage, security, placering, ticketingpool). De huurinkomsten daalden met 20%. Het NNO kon blijven repeteren en die huurinkomsten waren dus stabiel.

Sportaccommodaties, zwembaden en Kardinges

Door de Coronacrisis is de kostendekkendheid in beginsel lager. Dit is het gevolg van minder inkomsten dan begroot doordat sportaccommodaties een groot deel van het jaar gesloten zijn. Echter, doordat de lagere inkomsten deels worden gecompenseerd door minder uitgaven en deels door rijksvergoedingen, is de afwijking op de kostendekkendheid op 3 onderdelen - sporthallen, sportparken en gymlokalen - marginaal. Daarnaast is er over zowel 2020 als ook 2021 een specifieke uitkering ontvangen voor ijs en zwembaden. Daardoor is op deze twee onderdelen de kostendekkendheid hoger dan begroot.

Lokale lastendruk

Om een beeld te geven van de lokale lastendruk in vergelijking met die in andere gemeenten in Nederland maken we gebruik van gegevens uit de publicatie 'Kerngegevens belastingen grote gemeenten 2021' van de stichting COELO. Onderzoeksinstituut COELO, verbonden aan de Rijksuniversiteit Groningen, verricht jaarlijks onderzoek naar de gemeentelijke woonlasten in de 40 grootste gemeenten in Nederland. Onder grote gemeenten worden provinciehoofdsteden en gemeenten met ten minste 90.000 inwoners gerekend. In het overzicht zijn de woonlasten (de som van OZB-eigenaar, rioolheffing en afvalstoffenheffing) 2021 voor een meerpersoonshuishouden in een woning met gemiddelde waarde van de gemeente Groningen afgezet tegen die van de andere gemeenten. Als woonlasten geldt de som van die drie heffingen. In 2020 stond Groningen op de tweede plaats en in 2021 op de derde plaats, zie de laatste kolom.

Gemeente (Overzicht Coelo 2021) (Bedragen x 1,00 euro)	OZB-Eigenaar	Afvalstoffenheffing	Rioolheffing	Woonlasten
Westland	317,50	366,84	276,53	960,87
Leiden	387,26	390,36	170,16	947,78
Groningen	395,40	369,00	142,33	906,73
Zaanstad	276,60	337,00	284,41	898,01
Sittard-Geleen	402,03	310,10	181,44	893,58
Haarlem	327,20	412,20	153,50	892,90
Amersfoort	394,62	343,32	134,07	872,01
Delft	281,27	365,00	220,20	866,47
Middelburg	301,97	347,97	210,21	860,15
Almere	308,69	377,68	168,26	854,63
Enschede	300,30	281,24	270,60	852,14
Utrecht	259,83	345,25	228,32	833,40
Lelystad	344,00	294,72	193,20	831,92
Hilversum	299,35	345,60	182,52	827,47
Maastricht	283,89	344,08	199,50	827,46
Emmen	340,90	310,32	174,13	825,35
Alphen a/d Rijn	272,99	302,88	241,68	817,55
Deventer	319,00	321,91	173,76	814,67
Haarlemmermeer	295,05	382,00	134,86	811,91
Breda	229,77	347,52	225,84	803,13
Venlo	370,85	274,21	155,30	800,36
Rotterdam	190,21	377,10	225,70	793,01
Zoetermeer	382,31	298,14	111,07	791,53
Apeldoorn	351,30	291,68	143,98	786,96
Nijmegen	580,38	38,00	167,43	785,81
Helmond	353,33	241,04	190,80	785,18
Amstelveen	281,22	295,80	207,60	784,62
Oss	309,72	298,32	168,48	776,52
Amsterdam	182,48	435,00	144,00	761,48
Leeuwarden	239,07	343,59	170,15	752,81
Eindhoven	315,28	281,49	156,00	752,77
Dordrecht	230,50	301,20	202,08	733,78
Assen	356,55	238,99	126,11	721,65

Arnhem	340,07	196,58	165,16	701,82
Zwolle	302,74	290,73	108,19	701,66
Ede	301,36	232,26	154,68	688,30
s-Gravenhage	152,42	360,48	150,85	663,75
Alkmaar	195,44	307,41	151,02	653,87
s-Hertogenbosch	248,89	244,92	130,80	624,61
Tilburg	216,50	277,20	102,79	596,49
Laagste	152	38	103	596
Hoogste	580	435	284	961
Gemiddelde	266	332	176	774

Paragraaf 9: Bedrijfsvoering

We hebben afgelopen jaar ingezet op het behalen van de doelen en ambities voor de volgende speerpunten:

- Samenwerken
- Effectief werken
- Strategische HR-agenda

Bedrijfsvoering onder invloed van corona

In 2021 stond onze manier van werken evenals in 2020 sterk in het teken van de maatregelen om de coronapandemie zoveel mogelijk in te perken. Medewerkers die hun werk alleen “buiten” of aan onze publieksbalies kunnen doen, hebben hun werk in onze kantoorpanden of in de buitendienst uitgevoerd. Ook in 2021 hebben we geïnvesteerd in veilige werkplekken voor deze ‘niet thuiswerkers’. Dit deden we onder meer door blijvende hygiënemaatregelen, gespreide aanwezigheid en het verstrekken van mondkapjes en later in het jaar ook van zelftesten. De overige medewerkers hebben we gevraagd om zoveel mogelijk vanuit huis te werken. We hebben in 2020 een kernteam Corona ingesteld dat, naast de maatregelen voor ondernemers en inwoners, ook de vertaling maakte van rijksmaatregelen naar een veilige en werkbare situatie voor onze medewerkers. Dit kernteam heeft de ambtelijke organisatie in 2021 goed op koers gehouden.

We zijn bedreven geraakt in het thuiswerken. Thuiswerkende medewerkers hebben waar nodig passende ICT-voorzieningen ontvangen en overleggen ging door via telefoon en video-conferencing. Ook is geïnvesteerd Arbo technische verantwoorde thuiswerkplekken: door goede en op maat gesneden voorlichting, maar ook door het op aanvraag verstrekken van bureaustoelen. We zien dat diverse medewerkers elkaar (naast werkinhoudelijk) ook digitaal opzoeken voor sociaal contact en zo de warme verbinding in stand houden.

Ondanks de aanwezigheid van juiste voorzieningen hebben we gezien dat het negatieve effect van thuiswerken op het welzijn van onze medewerkers groter wordt. Hoe groot dit effect is weten we nog niet exact, maar we hebben gezien dat medewerkers soms moeite hebben om werk en privé te scheiden, dat de werkdrukbeleving bij diverse medewerkers groter is geworden en een groeiende groep medewerkers last heeft gekregen van vereenzaming. We hebben gerichte maatregelen ingezet op het welzijn van onze medewerkers en wij hebben ons ingespannen om medewerkers zo goed mogelijk te begeleiden.

Onze digitale werkomgeving is door het thuiswerken belangrijker geworden dan voorheen. Wij hebben ons ingespannen om de digitale omgeving in 2021 zo stabiel als mogelijk te krijgen.

Samenwerken

Onze gemeentelijke opgaven zijn sterk verweven met andere maatschappelijke opgaven, deze houden niet op bij een gebiedsgrens of domein. Integraliteit en samenwerken zijn belangrijk. We werken niet alleen, we werken samen.

Goed samenwerken kan alleen als je elkaar kent, als je weet wat medewerkers uit andere afdelingen doen, als je elkaar ontmoet, digitaal en fysiek. Ontmoeten stond ook centraal in het missie-visie traject dat we met medewerkers, leidinggevend en de ondernemingsraad hebben doorlopen. We hebben, onder begeleiding van hiervoor opgeleide, eigen medewerkers diverse denksessies gehouden en onze medewerkers in de gelegenheid gesteld elkaar te ontmoeten en te spreken over wat zij belangrijk vinden om hun werk zo goed en plezierig mogelijk te doen. Vijfenvertig sessies met in totaal meer dan honderdvijftig medewerkers uit verschillende organisatieonderdelen hebben een gezamenlijke beeld opgeleverd van waar wij als organisatie voor staan, waar we naartoe willen, wat we belangrijk vinden en hoe we willen werken met elkaar. Dit heeft geresulteerd in een breed gedragen organisatievisie met de werktitel ‘Groningen maakt het verschil’.

In 2021 is verder gewerkt aan de vereenvoudiging van de medezeggenschap door meer onderwerpen bij de Onderdeel commissies (medezeggenschap op directieniveau) te beleggen. Uitgangspunt is om zaken op één tafel te bespreken.

Het bestaande convenant met de Ondernemingsraad is onder de loep genomen en wordt in 2022 geactualiseerd. In dit convenant worden ook de afspraken die zijn gemaakt tussen OR en OC's opgenomen.

Effectief werken

De goede dingen goed doen. We willen onze energie en capaciteit richten op resultaten die van ons gevraagd worden. Zowel van het bestuur als van onze inwoners. Dit doen wij door zo doelmatig en doeltreffend mogelijk de vraag van inwoners, bedrijven en instellingen te vertalen in organisatiedoelen en afspraken te maken over resultaten, slimme processen en technologische innovatie.

Implementatie visie op control

In 2021 hebben we verder uitvoering gegeven aan de visie op control. De visie op control is het mechanisme dat we hanteren om in samenhang te kijken naar het realiseren van onze beleidsdoelen enerzijds en de bewaking van een goed intern beheerssysteem anderzijds. Deze visie is een antwoord op de snelle ontwikkelingen in het openbaar bestuur en de complexiteit van opgaven, waardoor sterke regie en bewaking van samenhang steeds belangrijker wordt.

We streefden ernaar om samenwerking / werken als één geheel van de eerste lijn te vergroten. Dit betekent dat de eerste lijn haar verantwoordelijkheid neemt om in control te komen maar ook dat ze hiervoor passende ondersteuning krijgt zodat zij deze verantwoordelijkheid kan nemen. Hoewel dit een proces is met een lange tijdshorizon, want iedere lijn heeft haar eigen opgaven en uitdagingen, zien we dat we steeds beter in staat zijn om aantoonbaar in control te komen.. Een voorbeeld hiervan is de uitvoering van de ToZo regeling waarin vanaf de start door de collega's binnen de 3 lijnen gezamenlijk gezocht is naar uitvoerings-snelheid en voldoende controlemechanismen om de rechtmatigheid ook goed aan te kunnen tonen. Ook zien we dat de samenwerking in de organisatie steeds beter verloopt. De komende jaren zullen we blijvend zoeken naar een goede balans tussen uitvoeringskracht en controle.

Vereenvoudiging administratievoering

Ter realisatie van onze ambitie om de administratie uiteindelijk vergaand te vereenvoudigen hebben we in 2021 diverse acties ingezet. Zo hebben we een eerste vereenvoudiging doorgevoerd in het proces voor interne verrekeningen en het proces voor kostenverdeling. Daarnaast liggen de voorstellen nagenoeg klaar om het complexe proces voor onze personeelsbegroting stevig te versimpelen. Deze stappen dragen allen bij aan een eenvoudiger proces en een goed uitlegbare financiële administratie.

Naast vereenvoudiging hebben we ook een aantal innovaties toegepast, zoals de inzet van diverse "virtuele assistenten" die ons assisteren in administratief bulkwerk en moderne software waarmee we een deel van onze interne controle (voorbereiding op de accountantscontrole) konden automatiseren.

De afgelopen periode hebben we uitvoering gegeven aan het verbeterprogramma financieel administratieve beheersing. Vanuit dit programma is onze financiële structuur herijkt, is onze visie op control vastgesteld en zijn diverse verbeterlagen gemaakt in onze interne beheersing. De komende periode willen we onze financiële- en inkoopadministratie verder vereenvoudigen door: minder te detailleren, het versimpelen van de wijze van kostentoe rekening, een aantal administratieve processen te voorzien van betere controlemechanismen en het verdergaand gebruik gaan maken van automatiserings- en robotiseringsmogelijkheden.

Verbeteren financiële voorspelling

We hebben geïnvesteerd in het steeds verder professionaliseren van onze financiële administratie, inclusief het samenspel tussen adviseurs en budgethouders. In de cyclus van managementcontractgesprekken is de prognosekracht nadrukkelijk onderwerp van gesprek. Als resultaat zien we dat managementinformatie steeds actueler wordt en we steeds beter kunnen voorspellen welke ontwikkelingen in aantocht zijn en welke gevolgen dat voor het rekeningresultaat heeft. We hebben gaandeweg een jaar steeds eerder zicht op het rekeningresultaat en communiceren hier ook vroegtijdiger over. Onze professionaliseringslag is nog niet afgerond, maar de uitkomsten in 2021 zijn succesvol. Een zichtbaar resultaat van deze ontwikkeling was de 2e voortgangsrapportage waarin de organisatie met ondersteuning van financieel adviseurs een scherpere prognose kon afgeven dan voorgaande jaren. In de voortgangsrapportage prognosticeerden we een resultaat voor bestemming van 43,6 miljoen euro positief dat nu in de jaarrekening 60,5 miljoen euro positief geworden is. Deze prognose sloot dan ook meer aan bij het uiteindelijke rekeningresultaat dan voorgaande jaren. Als vervolgstap zullen we de komende jaren intensiever gebruik gaan maken van de mogelijkheden van data-analyse om trends vanuit het verleden nog meer dan nu te gebruiken in het voorspellen van de financiële toekomst.

Inkoop: bijdrage aan duurzaamheid, sociaal inkopen, regionale economie en innovatie

Vanuit inkoop hebben we in 2021 invulling gegeven aan de uitvoering van de beleidsdoelen, hiermee geven we invulling aan maatschappelijk verantwoord inkopen. We hebben in 2021 een evaluatie uitgevoerd op ons herziene inkoopbeleid en hierover de raad per brief geïnformeerd. Daarin werken we met concrete thema's waarin de beleidsdoelen, zoals bijvoorbeeld duurzaamheid verder zijn geconcretiseerd per beleidsdoel.

In tabel 1 staan de resultaten van de beleidsdoelen. Voor Duurzaamheid zijn de beoogde doelen behaald. Dat wij steeds meer inzetten op duurzaamheid, blijkt ook uit de lijst van meest duurzame publieke opdrachtgevers in de Grond-, Weg- en Waterbouw. Hierin zijn wij gestegen van plaats 26 naar plaats 9. Dit komt omdat wij in steeds meer aanbestedingen duurzaamheidscriteria opnemen.

De groei die we verwacht hadden bij Sociaal Inkopen heeft zich niet doorgezet. De toepassing van Social Return, een onderdeel van Sociaal Inkopen, is vanwege Corona onder druk komen te staan. Ook de lokale uitgaven zijn in 2021 gestegen, wat een positieve ontwikkeling is.

Prestatie indicator(en)	Behaald 2018	Behaald 2019	Behaald 2020	Beoogd 2021	Behaald 2021
% duurzame inkoop (aanbestedingen >50.000 euro)	100%	100%	100%	100%	100%
% lokale inkoop (binnen gemeente Groningen) - inkoopwaarde besteed bij leveranciers binnen de gemeente ten opzichte van de totale inkoopwaarde	39%	48%	40%	40%	42%
% regionale inkoop	53%	60%	55%	65%	59%
percentage aanbestedingen waarin afspraken worden gemaakt over de inzet van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.	35%	45%	35%	35%	23%
% betalingen binnen wettelijke termijn	95%	93%	94%	90%	94%
% bezwaarprocedures afgehandeld binnen de wettelijke termijn	75%	73%	72%	85%	81%
% bezwaarschriften via informele weg	38%	48%	43%	40%	43%
% oninbare facturen sociale zekerheid (ten opzichte van totale vorderingen)	81%	69%	38%	71%	50%
% oninbare facturen belastingen		2,2%	0,8%	1,1%	1,8%

% oninbare facturen overig privaatrechtelijk	0,18%	0,15%	0,35%	0,15%	0,47%
--	-------	-------	-------	-------	-------

Herijken mandaatstructuur

Vanuit de ambitie om verantwoordelijkheden zo laag mogelijk in de organisatie te beleggen en daarmee regelruimte te bieden aan medewerkers om het eigen werk goed te kunnen organiseren, hebben we de mandaatregeling aangepast. In 2021 hebben we uitvoerig gesproken met leidinggevend en medewerkers over de vraag wat deze aanpassing voor het werk betekent en de uitkomsten van deze gesprekken vertaald naar een nieuwe regeling. Deze regeling wordt in de loop van 2022 vastgesteld.

Digitaal

Digitalisering is tegenwoordig essentieel om onze maatschappelijke taak als overheid te kunnen vervullen. Het is belangrijk voor onze dienstverlening, democratie, transparantie en vertrouwen. Het biedt antwoord op de urgente vraag van onze inwoners en ondernemers naar betere dienstverlening. Digitalisering vormt het fundament voor onze dagelijkse uitvoering en dienstverlening en is van groot belang voor onze continuïteit en het realiseren van onze ambities.

Om aan maatschappelijke ambities te voldoen, staan we voor een forse opgave. Zonder dat de huidige dienstverlening onderbroken wordt, werken we aan grote veranderingen onder de motorkap.

We zijn het afgelopen jaar daarom gestart met een Groninger Digitale Agenda. De komende jaren bepalen we hierin met onze inwoners en instellingen welke koers we moeten inslaan om noodzakelijke veranderingen te kunnen doorvoeren die de buitenwereld van ons verwacht. Ook zijn we begonnen met de ontwikkeling van Mijn Groningen: Het digitale dienstverleningsportaal voor onze inwoner. Met oog voor inclusie, helderheid en toegankelijkheid. In 2022 gaan we hiermee verder. Daarnaast hebben we:

- Met inwoners stemfunctionaliteit voor burgerparticipatie beproefd;
- Een start gemaakt met een ethisch afwegingskader en een ethische commissie die gaat nadenken en adviseren over kwesties rondom digitalisering (er kan veel, maar wat zijn neveneffecten en zijn deze wenselijk);
- Samen met de gemeentes Westenkwartier en Assen een digitaal leerplatform ontwikkeld. In mei is dit platform live gegaan en hiermee hebben we een compleet aanbod voor de medewerkers voor ontwikkelen van digitale vaardigheden;
- De eerste toepassingen van robotisering geïmplementeerd ter ondersteuning van de financiële processen op de administratie.

Omdat digitalisering van strategisch belang is, is digitale veiligheid dat ook.

Voorlichting, preventie en mitigatie bij verstoringen, zowel bij onze eigen organisatie, als bij de NBK, RIGG en WIJ waren in 2021 belangrijke thema's en zullen ook de komende jaren volop op de agenda staan en – naast de forse digitale opgave - investeringen vragen.

Alhoewel we ook in 2021 forse stappen gemaakt hebben in de vernieuwing van onze ICT infrastructuur zijn we nog niet helemaal klaar. De overgang naar de nieuwe ICT-omgeving verliep en verloopt nog steeds moeizaam en de kwaliteit van de ICT-dienstverlening (ook voor onze externe gebruikers als de Stichting WIJ en het NBK) was en is lager dan gewenst. Daar is extra aandacht opgezet onder andere door een crisisteam, om dit te verbeteren.

Het traject om de applicaties binnen het sociaal domein te vervangen ligt grotendeels op schema. Gegeven het uitstel van de inwerkingtreding van de omgevingswet is de benodigde ICT inzet in 2021 nog niet volledig afgerond. Ook is in 2021 de chief data officer gestart welke zich richt op het verder uitbouwen van de mogelijkheden op het gebied van datagedreven werken en de ethische kanten van het gebruik van data.

Schoonmaak

Afgelopen jaar hebben we voorbereidingen getroffen de motie van de raad om schoonmakers in dienst te nemen, uit te voeren. De reguliere schoonmaak zal per 1 november 2023 zelf uitgevoerd gaan worden. De reguliere schoonmaak wordt tot genoemde datum, na een verkorte aanbesteding in 2021, extern uitgevoerd. De schoonmakers die nu in de gemeentelijke panden schoonmaken worden geïnformeerd over het te volgen traject en krijgen een zogenaamde intentieverklaring. Hierin is opgenomen dat de deze groep schoonmakers als eerste wordt benaderd om bij de gemeente in dienst te komen. Deze bijeenkomsten waren aanvankelijk eind 2021 gepland, maar zijn vanwege corona/lockdown uitgesteld. Ook zal een CAO-vergelijking plaatsvinden, wordt de organisatie-invulling bepaald en een sociaal plan opgesteld.

Informatieveiligheid

Adequate beveiliging van onze gegevens en bijbehorende systemen is één van onze belangrijkste speerpunten. Dit maakt dat we continu gericht zijn op de vraag: "zijn onze gegevens en systemen voldoende beveiligd?". Vanuit de gemeentelijke organisatie leveren we een extra inspanning om ervoor te zorgen dat door Fujitsu de juiste maatregelen worden getroffen m.b.t. de security van onze systemen. Ook volgen we de relevante wet- en regelgeving en investeren in verbetering waar nodig. Dit toetsen we onder meer via de landelijke ENSIA methodiek en door onze accountant. Ook investeren we blijvend in bewustwording en het kennisniveau van alle medewerkers op dit gebied.

Prestatie indicator(en)	Behaald 2018	Behaald 2019	Behaald 2020	Beoogd 2021	Behaald 2021
Aantal jaarlijks geregistreerde meldingen over (mogelijke) datalekken	40	159	164	-	148
Percentage melden (mogelijke) datalekken binnen 72 uur	100%	100%	100%	100%	100%

Strategische HR_agenda

Hoe blijven we als gemeente Groningen een aantrekkelijke werkgever? Hoe kunnen we de juiste mensen geschikt maken en aan ons binden in een steeds krappere wordende arbeidsmarkt. Hoe zorgen we ervoor dat talent graag bij ons wil (blijven) werken. Deze vraag is en wordt de komende jaren pregnanter. Nu al zien we een tekort aan personeel bij de politie, in de zorg, het onderwijs en bij gemeenten. Dat tekort versterkt het effect van de uitvoeringscapaciteit die al onder druk staat en die nodig is voor de maatschappelijke en economische uitdagingen van de toekomst. Daarbij verandert ons werk eveneens de komende jaren als gevolg van de verregaande digitalisering en de toenemende complexiteit van vraagstukken, samenwerking met inwoners, partners en andere grootschalige ontwikkelingen.

De HR-agenda is er op gericht menskracht en talent te mobiliseren en te verbinden, waardoor de directies in staat zijn te sturen op het resultaat en de kwaliteit van hun werk. We richten ons op duurzame inzetbaarheid, organisatieontwikkeling en diversiteit. Daarbij is arbeidsmarktstrategie afgelopen jaar relevant en urgenter geworden gezien de krapte op de arbeidsmarkt en de verwachte uitstroom van medewerkers komende jaren.

Arbeidsmarktstrategie

De Gemeente Groningen heeft de comfortabele positie gehad dat er nooit geïnvesteerd hoefde te worden in een arbeidsmarktstrategie. Dat is echter verleden tijd. Wanneer wij niet meer in staat blijken de juiste medewerkers te vinden en aan ons te binden, heeft dat direct invloed op onze taken dienstverlening aan onze inwoners.

Het afgelopen jaar hebben wij daarom gebruikt om ons te oriënteren op de vele facetten van een gedegen arbeidsmarktstrategie. Het hebben van een goede arbeidsmarktstrategie zorgt ervoor dat wij weten hoeveel en welke doelgroepen wanneer en waar in de organisatie nodig zijn en tegelijkertijd ook weten waar deze doelgroepen zowel op de interne als de externe markt te vinden zijn. Hiervoor hebben we een pilot gedraaid voor

de directie Stadsontwikkeling met daarbij een promofilm en gebruikmaking van de recruitersseat van LinkedIn. Wij hebben externe expertise ingehuurd om ervaringen op het gebied van recruitment te leren via een pilot bij de DMO. Dit alles heeft geleid tot een interne routekaart met daarin concrete acties en resultaten voor 2022.

Duurzame inzetbaarheid

De gevolgen van de coronapandemie in de verzuimcijfers blijven moeilijk te duiden. Over het hele jaar was het verzuimcijfer met 5,84% lager dan het streefcijfer. De meldingsfrequentie was met 0,64% ook lager dan het streefcijfer. Halverwege 2021 hebben wij onze ARBO dienst gevraagd om een tussentijdse analyse van het verzuim, met name op het gebied van verzuim veroorzaakt door covid. Er is gewaarschuwd om de eventuele gevolgen van long-covid en burn-out veroorzaakt door covid. Er zijn daarvoor echter geen eenduidige handvatten aangereikt. Wij houden daarom de langere duur van het verzuim goed in de gaten.

We hadden tot doelstelling het opstellen van een vitaliteitspact. In de nieuwe CAO is geen vitaliteitspact opgenomen omdat de VNG en vakbonden hierover niet tot overeenstemming zijn gekomen. Wij hebben vooralsnog besloten dit landelijke besluit te volgen.

In mei 2021 heeft er een gemeente breed werkbelevingsonderzoek plaatsgevonden. 1860 medewerkers (60,5%) hebben dit onderzoek ingevuld.

Belangrijke trojkepunten die genoemd zijn: collega's, werkinhoud, samenwerking, burgergerichtheid en ontwikkelingsmogelijkheden. De verbeterpunten hadden betrekking op: communicatie, werkdruk, samenwerking, beoordeling&beloning en visie&doelen.

Naar het onderwerp **werkdruk** vindt in 2022 een verdiepend onderzoek plaats.

Organisatieontwikkeling

Wij hebben in 2021 de visie "Een leven lang ontwikkelen 2022-2025" vast gesteld. Hierin zijn de ontwikkelingsdoelen voor de medewerkers en daarmee de organisatie in zijn totaliteit aangegeven. Concreet gaan we met 3 concern-brede thema's aan de slag voor 2022.

Wij hebben het platform "Groningenleert" gelanceerd. Naast het centrale aanbod van trainingen en evenementen bevat dit een groot aanbod van e-learnings. Tevens is daar de leerlijn digitaal rijbewijs geplaatst, die elke nieuwe medewerker verplicht moet halen. Dit platform biedt ook voor directies de mogelijkheid om eigen digitale leerlijnen te plaatsen. Zo heeft Stadsontwikkeling een collectie gemaakt voor nieuwe medewerkers en de directie FIJ heeft er de FINK academie in opgenomen. Hier leggen medewerkers online of met documenten de werkwijzen bij financiën en inkoop uit.

In samenwerking met de gemeente Assen en Westerkwartier hebben we een tool ontwikkeld met veel online materiaal voor het vergroten van de digitale vaardigheden van medewerkers. We hebben vier digicoaches opgeleid die digitips delen, collega's 'les' geven in digitale vaardigheden en vraagbaak zijn voor collega's.

Diversiteit

In 2021 hebben we een aantal stappen gezet met als doel de diversiteit van de organisatie te vergroten en de inclusiviteit te versterken. We hebben het Charter Diversiteit ondertekend. Om verder invulling te geven aan onze ambitie en als uitvloeisel van de ondertekening van het Charter is een Plan van Aanpak Diversiteit en Inclusie opgesteld en zijn we gestart met de uitvoering daarvan. We hebben het trainee-programma doorontwikkeld en samengevoegd met de Stadstalentplekken tot één nieuw, tweejarig Young Professional programma. Dit programma is een pittige mix van werken, leren, ervaring opdoen, persoonlijke ontwikkeling en plezier. Deelnemers krijgen (bij goed functioneren) de garantie van een baan bij de gemeente. De eerste groep van negen young professionals is gestart. We hebben het bijdragen aan de diversiteit en inclusie van onze organisatie meegenomen als belangrijk selectiecriteria bij de aanbesteding van de externe inhuur. Daarnaast hebben we verscheidene bewustwordingsactiviteiten uitgevoerd. We hebben ons doel om onze diversiteit met 3% te verhogen dan ook gehaald.

Externe inhuur

Het totale bedrag aan externe inhuur voor 2021 bedroeg 37,7 miljoen euro. Dat is 14,9 % van de totale loonsom in 2021. In 2020 bedroeg de externe inhuur 33,6 miljoen euro, 14,5 % van de totale loonsom. De laatste jaren zagen we een steeds dalende tendens, maar dit is in 2020 doorbroken en zet in 2021 door. Dit is grotendeels te verklaren door de corona-maatregelen, waar voor de uitvoering van steunmaatregelen tijdelijk extra geld beschikbaar kwam.

De directie Stadsontwikkeling trok meer uitzendkrachten aan door een gunstiger investeringsklimaat en veel nieuwe bouwprojecten. Dit laatste leidde ook bij de afdeling VTH tot een toename van de aanvragen voor vergunningen. Verder is er voor de directie I&S sprake van 2,8 miljoen extra geld voor 2021 voor projecten. Door de toenemende krapte op de arbeidsmarkt wordt er ook meer gebruik gemaakt van uitzendkrachten en ZZP-ers.

Prestatie indicator(en)	Behaald 2018	Behaald 2019	Behaald 2020	Beoogd 2021	Behaald 2021
Externe inhuur (kosten als % van totale loonsom + totale kosten externen)	15,4%	13,4%	14,5%	14,9%	14,9%
Instroom – aantal medewerkers in dienst	272	241	225	-	360
Uitstroom – aantal medewerkers uit dienst	260	619	214	-	220
Uitgaven persoonlijke ontwikkeling per medewerker x 1 euro	1.040	1.100	776	-	1.186
Ziekteverzuim	5,9%	6,5%	6,0%	6,3%	5,8%
Meldingsfrequentie	0,99	1,06	0,62	1	0,66
Aantal stagiairs en trainees	269	213	223	250	198
Interne mobiliteit - % medewerkers dat veranderd is van functie of afdeling ten opzichte van het totaal aantal medewerkers aan het begin van het jaar	3,0%	3,0%	2,9%	-	2,8%
Aantal mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt geplaatst in een afspraakbaan	11	10	3	10	17
% vrouwen in leidinggevende posities	36,4%	37,4%	39,7%	-	38%
% medewerkers onder 35 jaar	11,3%	13,0%	12,7%	-	15,7%

Rechtmatigheid

Rechtmatigheidsverantwoording

De landelijke invoeringsdatum van de rechtmatigheidsverantwoording is uitgesteld tot het boekjaar 2022 in plaats van 2021, waardoor rechtmatigheid over het afgelopen jaar nog onderdeel uitmaakt van de accountantscontrole. Het projectteam dat de implementatie van de rechtmatigheidsverantwoording begeleidt, is ondanks dit uitstel wel doorgedaan. Het projectteam rechtmatigheidsverantwoording heeft in samenwerking met de twee grootste directies proefgedraaid voor het onderdeel aanbestedingen. Ook bij een aantal andere directies hebben we proefgedraaid. Voor het proefdraaien is data van de inkoop over de gehele gemeente gebruikt. De bewerkingen die nodig zijn om tot de benodigde data te komen zijn vastgelegd en reproduceerbaar voor volgende jaren. De lessen die we uit deze processen hebben getrokken nemen we mee in de verdere implementatie voor het boekjaar 2022. Deze lessen zijn divers: onder andere verrijken van de data, om sneller te kunnen komen tot het gewenste inzicht per directie met betrekking tot aanbestedingen (spendanalyse per directie). Ook geven we directies zoveel mogelijk vooraf uitleg over het proces van de rechtmatigheidsverantwoording door ze hier in mee te nemen. Bij aanbestedingsprocessen leggen we overwegingen helder en duidelijk vast.

Momenteel wordt gewerkt aan een frauderisico-inventarisatie met het oog op preventie van fraude. Hier zijn onder andere bij betrokken Financiën, Control en Audit, in de loop van 2022 zal dit breder worden getrokken over de verschillende directies.

Subsidie verwerving

In 2021 is gestart met een team "EU subsidies" bij het Shared Service Centrum. In dit nieuwe team, dat eerst als pilot is opgezet, brengen we de expertise samen rondom het financieel- administratieve beheer van EU projecten. Omdat Groningen deelneemt aan veel soorten regelingen (we noemen hier een aantal: Horizon 2020, Interreg North Sea Europe, Interreg North West Europe, LIFE) elk met hun eigen verantwoordingsystematiek, co-financieringspercentages en regels, is het goed om de kennis te bundelen. Het team adviseert verder bij het budgetteren van nieuwe projectvoorstellen.

De gemeente Groningen nam in 2021 deel aan 15 Europese projecten over onder meer energietransitie, waterstof, mobiliteit en digitale technologie. Het samenwerken in Europa is voor de gemeente en de regio belangrijk. Door deelname aan samenwerkingsprojecten werken we aan oplossingen die internationaal van belang zijn. Tegelijkertijd dragen ze bij aan het realiseren van de gemeentelijke ambities. Groningen heeft een goede naam in Europa. We worden beschouwd als een deskundige en betrouwbare partner. Regelmatig wordt Groningen gevraagd om aan nieuwe initiatieven deel te nemen. Het netwerk is in de loop der jaren gegroeid. Uitgangspunt bij projectontwikkeling is dat we kennisinstellingen en regionale bedrijven betrekken als partner of een rol geven bij de uitvoering.

De focuspunten van de huidige lopende Europese projecten liggen met name op de volgende thema's: energietransitie (3 projecten), waterstof (4 projecten), klimaatadaptatie /duurzame mobiliteit / leefkwaliteit (6 projecten), internationalisering (1 project) en digitale transitie (1 project).

Naast de Europese subsidies maken we gebruik van diverse Nationale subsidies. Deze Nationale subsidies vallen grotendeels in SiSa regelingen die zijn opgenomen in overzicht 13 van de jaarrekening.

(Wettelijke) indicatoren

We verantwoorden in dit onderdeel de (wettelijke) indicatoren.

Wettelijke indicator(en)	Behaald 2018	Behaald 2019	Behaald 2020	Beoogd 2021	Behaald 2021
Apparaatskosten (kosten per inwoner)	1.022	1.036	1.097	-	1.165
Formatie (fte per 1.000 inwoners)	14,3	12,7	11,7	-	11,9
Bezetting (fte per 1.000 inwoners)	13,9	12,6	11,4	-	11,9
Externe inhuur (kosten als % van totale loonsom + totale kosten externen)	15,40%	13,40%	14,50%	14,9	14,9
Overhead (% van de totale formatie)	10,80%	10,70%	9,60%	-	8,9

Er is sprake van een stijging van de apparaatskosten per inwoner. Dit is vrijwel volledig te verklaren door de hogere personeelskosten (zowel inhuur als ook eigen personeel) in 2021. Je ziet dat ook terug in de stijging van de bezetting indicator (van 11,4 naar 11,9 fte per 1.000 inwoners) en hoger en % inhuur. De overhead (%) is gedaald, een oorzaak daarvoor is niet direct aanwijsbaar. Dat betekent dat er dus relatief meer geld in niet-overhead taken is gaan zitten en dat de overhead niet mee is gegroeid.

Jaarrekening 2021

- 1. Financieel beeld**
- 2. Baten en lasten in de jaarrekening**
- 3. Balans**
- 4. Investerings**
- 5. Reserves**
- 6. Voorzieningen**
- 7. EMU saldo**

Financieel beeld

Inleiding

De gevolgen van de corona crisis en de bijbehorende maatregelen zijn ook in 2021 van grote invloed geweest op het resultaat. Een deel van de geplande activiteiten en projecten konden geen doorgang vinden of hebben vertraging opgelopen. Hierdoor ontstaan resultaten doordat uitvoering van beleid over de jaargrens heen lopen. Ook de ontvangen corona compensatie vanuit het Rijk is nog niet volledig ingezet en we verwachten de komende jaren nog kosten die we uit deze compensatie moeten bekostigen.

Ondanks de corona crisis hebben we ook gemerkt dat op een aantal fronten de economische bedrijvigheid goed doorliep. Mede hierdoor zijn de resultaten op bijvoorbeeld grondzaken en bouwleges iets hoger dan begroot. Daarnaast hebben we eind 2021 vanuit het Rijk extra geld ontvangen dat nog niet direct ingezet kon worden. Dit betreft bijvoorbeeld een bijdrage voor het versterken van de dienstverlening aan inwoners en organisaties in de gemeente, waarvoor eerst nog nadere bestedingsvoorstellen zullen worden uitgewerkt. Tegelijkertijd zitten er nog nadelen in het resultaat verwerkt, waaronder een correctie op de waarderingmethode van de riolering.

In de volgende onderdelen wordt een nadere toelichting gegeven op het rekeningresultaat 2021 en op de afwijking ten opzichte van de prognose in Voortgangsrapportage 2021-II. Er wordt stil gestaan bij de effecten van de coronacrisis en de status van de hervormingen. Daarna volgt een beeld van de financiële situatie van de gemeente door middel van de balans, financiering, weerstandsvermogen en kengetallen.

Rekeningresultaat 2021

We sloten 2021 af met een positief resultaat van 60,5 miljoen euro. Dit bedrag is grotendeels niet vrij besteedbaar. Hierover zijn afspraken gemaakt met de raad. Dit betekent dat er 56,2 miljoen euro beschikbaar blijft voor het oorspronkelijke bestedingsdoel. Dit gaat bijvoorbeeld om meerjarige projecten, bijzondere resultaten en samenwerkingsverbanden.

Onderstaand zijn de resultaten per programma vermeld met daarbij de belangrijkste verklaringen van de verschillen ten opzichte van de begroting. Een nadere toelichting van de verschillen is bij de betreffende programma's vermeld.

Programma	Resultaat (x 1 miljoen euro)	Toelichting (Bedragen x 1 miljoen euro)
P01 Werk en inkomen	26,2	<ul style="list-style-type: none"> • Bedrijfsvoeringskosten uitkeringen (V 2,1): Verwachte toename van uitkeringen is nog uitgebleven en daarmee zijn ook de samenhangende personeelskosten lager; • BUIG (V 5,0): We hebben meer BUIG-budget van het Rijk ontvangen en het aantal bijstandsuitkeringen is sterker gedaald dan verwacht; • React EU (V 1,3): Voor 2021 hebben 3,0 ontvangen. Hiervan is in 2021 1,8 toegevoegd aan de ESF reserve voor het verlengen van het experiment basisbanen. Het restantbedrag van 1,2 dat niet is ingezet in 2021 wordt de komende jaren ingezet ten behoeve van het werkprogramma; • Re-integratiemiddelen (V 4,3): Als gevolg van de coronamaatregelen hebben voor 5,6 aan middelen ontvangen en hebben we in 2021 hiervan 1,3 ingezet voor het werkprogramma. Dit programma loopt de komende jaren nog door; • Sociale Werkvoorziening (V 1,9): Dit resultaat bestaat uit een subsidiecomponent SW, een component Nieuw Beschut (NB) een uitvoeringscomponent (SW en NB) en Breed Offensief;

		<ul style="list-style-type: none"> • TONK (V 5,5): Ondanks al onze inspanningen en het verruimen van de voorwaarden, is het aantal aanvragen sterk achter gebleven bij de verwachtingen; • WIZ (V 3,0): Er zijn extra middelen crisisdienstverlening ontvangen die nog niet volledig zijn ingezet. Binnen het 1000-banenplan zijn nog niet alle scholingstrajecten en plaatsingen 'duurzaam' afgerond.
P02 Economie en werkgelegenheid	6,9	<ul style="list-style-type: none"> • Grondzaken (V 3,0): We hadden een voordelig resultaat uit de exploitatie van het strategische bezit en hogere verkoopopbrengsten buiten de grondexploitaties; • Meerjarige projecten (V 2,3): Het project Herstelagenda "Groningen vooruit" is halverwege 2021 opgestart en loopt nog door; • SIF (V 0,4): Vanwege de coronapandemie was er in 2021 slechts beperkt de tijd om de middelen te besteden. Daarnaast speelde een capaciteitstekort bij projectleiders.
P03 Onderwijs	3,0	<ul style="list-style-type: none"> • Onderwijshuisvesting (V 1,1): Een deel van de beschikkingen voor werkzaamheden is nog niet gerealiseerd. In 2021 hebben we het schoolgebouw in de Jacobijnerstraat verkocht; • Meerjarige projecten (V 0,3): De uitvoering van het programma brandveilig gebruik gemeentelijke panden vindt vanaf 2022 plaats. In 2021 alleen aanloopkosten; • Scholenprogramma Groningen (V 1,0): In 2021 hebben we een beschikking ontvangen met betrekking tot het pluspakket voor scholen in het aardbevingsgebied. De beschikking is pas ultimo 2021 afgegeven.
P04 Welzijn, gezondheid en zorg	14,1	<ul style="list-style-type: none"> • Beschermd Wonen (V 2,7): We hebben vanuit het Rijk een nacalculatie ontvangen op het budget vanwege de vertraging uitstroom WLZ (Wet Langdurig Zorg). Daarnaast vallen de zorgkosten en overige kosten lager uit; • Jeugd (N 3,1): De kosten van jeugdhulp zijn hoger uitgevallen door onder andere het achterblijven van de realisatie van de taakstellingen acceleratie WIJ en als gevolg van de coronacrisis. Het Rijk heeft incidenteel geld beschikbaar gesteld voor de acute problemen; • Samenwerkingsverbanden (V 10,5): Ontvangen bedragen voor Maatschappelijke opvang (V 7,0), Vrouwenopvang (V 1,5) en Transformatieagenda jeugd (V 1,7) worden voor de regio meerjarig ingezet, waardoor er in 2021 een saldo ontstaat voor inzet in komende jaren; • Sociaal perspectiefplan (V 1,3): Het sociaal perspectiefplan corona 'Iedereen doet weer mee in 050' is gestart met diverse projecten in het kader van meedoen en participeren. Diverse projecten lopen door in 2022; • WMO (V 0,5): Het voordeel is een saldo van meerdere voor- en nadelen, waarbij Wmo oud en Individuele begeleiding en dagbesteding 18+ met name het positieve effect bepalen.
P05 Sport en bewegen	3,8	<ul style="list-style-type: none"> • Kapitaallasten (V 0,7): Vervangingsinvesteringen zijn lager dan begroot en enkele projecten hebben vertraging opgelopen; • Sluiting sportaccommodaties (V 1,9): De compensatie is hoger dan de lagere inkomsten, mede door een nagekomen vergoeding over 2020. Daarnaast zijn de kosten voor onderhoud en beheer lager door de sluiting.
P06 Cultuur	3,6	<ul style="list-style-type: none"> • Culturele instellingen (V 2,3): De culturele instellingen hebben fors lagere inkomsten. Hiervoor is compensatie ontvangen. Voor het overschot is een steunpakket opgemaakt voor coronaschade in de lokale culturele infrastructuur;

		<ul style="list-style-type: none"> • Verkenning Oosterpoort (V 0,3): De verkenning naar een nieuwe Oosterpoort loopt door in 2022 (budget uit SIF).
P07 Verkeer	0,2	<ul style="list-style-type: none"> • Tijdelijke fietsmaatregelen (V 0,7): Door de coronacrisis is een deel van de middelen voor tijdelijke fietsmaatregelen niet ingezet; • Stedelijk Investeringsfonds (N 0,6): In de begroting is een algemene bezuiniging op het SIF opgenomen. Deze wordt deels in dit programma ingevuld en ook in andere programma's. Per saldo leidt dit in totaal tot een neutraal effect binnen de jaarrekening.
P08 Wonen	1,8	<ul style="list-style-type: none"> • Bouwleges (V 1,8): Er is een meeropbrengst gerealiseerd van ruim 2,9 vooral door een forse stijging van het aantal verleende vergunningaanvragen. De kosten die samenhangen met de bouwleges zijn ook toegenomen met 1,1; • Grondzaken (N 1,1): Er is een mutatie op de verliesvoorziening van de grondexploitatie Oosterhamrikzone van circa 2,0 nadelig. Daarnaast is er vrijval op het kapitaallastenbudget voor de bovenwijkse voorzieningen Meerstad van 0,9 voordelig; • Meerjarige projecten (V 1,0): Implementatie Omgevingswet (V 0,6) en lumpsum aardbevingen (V 0,4) lopen nog door in 2022.
P09 Kwaliteit van de leefomgeving	-17,6	<ul style="list-style-type: none"> • BTW-riolering (N 16,8): Uit het onderzoek naar de waarderingmethode voor riolering is gebleken dat we de bijdrage vanuit riolering aan de algemene middelen te hoog hebben geraamd. Dit resultaat is ontstaan omdat we vanaf 2008 - ten onrechte - de BTW op investeringen riolering als bezit hebben toegevoegd aan onze balans. We herstellen de optelsom van deze omissies in alle jaren tot en met 2021 in één keer; • Inzameling bedrijfsafval (N 0,8): Als gevolg van de coronapandemie kon er minder bedrijfsafval worden opgehaald. Daarnaast was er een verlies van een aantal klanten.
P10 Veiligheid	1,4	<ul style="list-style-type: none"> • Handhaving (V 0,6): De druk op de gemeentelijke toezicht- en handhaving capaciteit groeit. Hiervoor zijn middelen beschikbaar, maar de krappe arbeidsmarkt bemoeilijkt het snel werven van personeel. Daarnaast is er ook een lang aanstellingsproces om als BOA met de juiste bevoegdheden aan de slag te kunnen; • Reclamedragend straatmeubilair (V 0,3): In de begroting wordt rekening gehouden met kosten voor het vernieuwen en bijplaatsen van Abri's (bushokjes) en dergelijke in de woonomgeving. Door de coronapandemie is hier in 2021 minder gebruik van gemaakt.
P11 Dienstverlening	0,1	<ul style="list-style-type: none"> • Noordelijk Belasting Kantoor (NBK) (V 0,3): Het resultaat wordt hoofdzakelijk verklaard door een positief resultaat op de bedrijfsvoering van het NBK. Daarnaast is er een incidenteel btw voordeel; • Hervormingen (N 0,2): De structurele taakstelling voor verwachte efficiencyvoordelen als gevolg van hervormingen in de publieke dienstverlening is nog niet gerealiseerd.
P12 College, raad en gebiedsgericht werken	-8,3	<ul style="list-style-type: none"> • Dekking Herstelagenda (N 3,5): Voor de uitvoering van Herstelagenda Groningen Vooruit is gerekend met een verwachte dekking van 3,5 uit compensatiemiddelen van het rijk en cofinanciering derden. De dekking komt in diverse andere programma's naar voren; • Hervormingen (N 3,0): Een aantal hervormingen is nog niet ingevuld en geeft een nadeel van in totaal 6,3. Hier staat een vrijval van frictiebudget bezuinigingen (V 2,1) en vrijval weglekbudget (V 1,2) tegenover ter dekking van het nadeel, omdat deze bedragen niet zijn ingezet;

		<ul style="list-style-type: none"> • Naheffing belastingdienst (N 4,0): De Belastingdienst voert een boekenonderzoek uit met betrekking tot de verrekenende BTW en ingehouden loonbelasting over de jaren 2015 t/m 2018 en heeft hierin onvolkomenheden geconstateerd; • Voorziening pensioenen wethouders (V 1,9): Door een hogere rentestand en wijzigingen in het deelnemersbestand kon een bedrag van 1,6 vrijvallen. Hierdoor was ook de begrote dotatie aan de voorziening van 0,3 niet nodig.
P13 Algemene inkomsten en post onvoorzien	18,9	<ul style="list-style-type: none"> • Gemeentefonds (V 19,5): De begroting 2021 is gebaseerd op de Meicirculaire 2020, waardoor de circulaire t/m december 2021 wijzigingen in de algemene uitkering veroorzaken. Daarnaast zijn er diverse integratie- en decentralisatie uitkeringen toegekend in 2021; • Logiesbelasting (N 1,7): Als gevolg van de coronamaatregelen is het aantal overnachtingen sterk afgenomen. Dit wordt naar verwachting in 2022 door het Rijk gecompenseerd; • OZB (V 0,8): Het overschot wordt met name verklaard doordat de economische waarde van de woningen en bedrijven in de stad hoger uitvalt dan ten tijde van de berekening van de tarieven werd voorzien. Nog niet alle taxaties waren afgerond bij de berekening.
P14 Overhead en ondersteuning organisatie	6,4	<ul style="list-style-type: none"> • Facilitair (V 1,1): Grotendeels als gevolg van corona zijn de schoonmaak-, vracht- en verzendkosten en kosten ten behoeve van openbaar vervoer, drankautomaten en printers fors lager. Bovendien zijn er minder kosten voor onderhoud gemaakt; • Meerjarige projecten (V 3,3): Dit betreft de doorlopende projecten Businesscase outsourcing ICT (V 2,5), Revitalisering Stadhuis (N 0,4), Tijdelijke huisvesting Stadhuis (V 0,2), Brandveiligheid (V 0,5), Transitie DIV (V 0,4) en Vervanging E-suite (V 0,1); • Bedrijfsvoering (V 1,3): Een incidenteel voordeel wordt vooral veroorzaakt door vacatureruimte en meer opbrengsten uit detacheringen op diverse onderdelen in de organisatie.
Totaal	60,5	

Afwijkingen ten opzichte van Voortgangsrapportage 2021-II

In de voortgangsrapportage 2021-II (VGR 2021-II) verwachtten we een voordeel van 43,6 miljoen euro. Daarmee is het rekeningresultaat 2021 ten opzichte van de prognose in de VGR 2021-II 17,0 miljoen euro positiever. De grootste verschillen (> 1 miljoen euro) per onderwerp betreffen:

Onderwerp (Bedragen x 1 miljoen euro)	Rekening 2021	VGR 2021- II	Verschil t.o.v. VGR 2021-II	Toelichting (Bedragen x 1 miljoen euro)
Beschermd Wonen	2,7	0,0	2,7	De resultaten op Wet Langdurige Zorg werden pas later bekend.
BUIG	5,0	1,6	3,4	Wordt voornamelijk veroorzaakt door lagere netto-bijstandsuitgaven van 3,3 als gevolg van de gunstige ontwikkeling van het aantal uitkeringen in 2021.
Jeugd	-3,1	-1,5	-1,6	De bedragen in de prognose zijn schattingen en lastig te kwantificeren. De stijging komt met name door de coronamaatregelen, omdat we zien dat de gemiddelde kosten per cliënt gestegen zijn als gevolg van een zwaardere zorgvraag.
React EU	1,3	0,0	1,3	We gingen ervan uit dat het volledige bedrag van de React-EU zou worden gedoteerd aan de ESF-reserve. Echter wordt 1,2 toegevoegd aan de bestemmingsreserve werk- & ontwikkelprogramma.

Samenwerkingsverbanden	10,9	8,9	2,0	<ul style="list-style-type: none"> • Transformatieagenda jeugd (V 0,6): Activiteiten zijn verschoven naar 2022 en er is een project gestopt; • VO-regio (V 0,7): Vertraging in uitvoering van beleid; • MO-regio (V 0,8): Lagere vaststelling van subsidie was nog niet bekend.
Sluiting sportaccommodaties	1,9	0,3	1,6	Er is meer compensatie binnen gekomen dan in 1e instantie verwacht, waarvan een deel over 2020.
Werk in Zicht (WIZ)	3,0	1,7	1,3	Inmiddels is duidelijk dat de afwikkeling van het 1000-banenplan nog doorloopt in 2022. Daarnaast is erop diverse activiteiten vertraging ontstaan, onder andere door corona.
WMO	0,5	-0,9	1,4	De afwijkingen worden gemonitord via Zorgkosten in control. Met name huishoudelijke hulp en Wmo oud zijn fors bijgesteld.
Bouwleges	1,8	0,0	1,8	Afwijking is met name ontstaan doordat één project waarop bijna 0,9 leges kon worden opgelegd in de laatste twee maanden zowel ontvankelijk is geworden als is afgewikkeld.
BTW-riolering	-16,8	0,0	-16,8	Het onderzoek naar de waarderingsmethode voor riolering was ten tijde van het opstellen van de VGR-II nog bezig. Onderzoek was als risico gemeld bij VGR-II.
Stedelijk Investeringsfonds	-0,2	2,6	-2,8	Bestaat uit diverse verschillen, waarvan de 2 grootste: 1. Van het Kermis Exploitanten Terrein is per saldo meer gerealiseerd dan verwacht (N 0,6). 2. De nacalculatie van Plankosten Stadshavens geeft een nadeel door de verwerkingswijze (N 1,6).
Gemeentefonds	19,5	8,1	11,4	Voor ruim 10 miljoen euro wordt dit veroorzaakt door de Decemercirculaire 2021. Daarnaast is door een aanpassing in de uitkeringsfactor en belastingcapaciteit ruim 1 miljoen euro meer ontvangen.
Logiesbelasting	-1,7	0,0	-1,7	Bij opstellen van VGR-II werd uitgegaan van een compensatie van het nadeel. De hoogte van de compensatie is pas in 2 ^e helft van 2022 bekend en mag daarom nog niet worden meegenomen.
Meerjarige projecten	8,4	1,8	6,6	<ul style="list-style-type: none"> • BC outsourcing ICT (V 3,6): De transitie loopt trager dan verwacht; • Brandveiligheid (V 0,9): Er bestond nog onvoldoende inzicht in de realisatie van het uitvoeringsprogramma; • Implementatie Omgevingswet (V 0,6): Door uitstel van de start zijn een aantal verplichtingen nog niet uitgevoerd; • Herstelagenda Groningen Vooruit (V 0,5): Project was nog maar net van start gegaan bij opmaak prognose, waardoor het inzicht op de inzet nog een inschatting was; • Overige projecten (V 1,0): Diverse oorzaken.
Naheffing belastingdienst	-4,0	0,0	-4,0	Bij VGR-II hadden we onvoldoende inzicht in de voortgang en zekerheid van de te verwerken verrekeningen. In het laatste kwartaal van 2021

				heeft de Belastingdienst met het oog op fatale termijnen gereageerd.
Voorziening pensioenen wethouders	1,9	0,0	1,9	Pas na het verschijnen van de Decemercirculaire kan de hoogte van de voorziening bepaald worden aan de hand van de op dat moment geldende rentestand.
Overige resultaten	29,4	21,0	8,4	Diverse verschillen < 1 miljoen euro.
Totaal	60,5	43,6	17,0	

Corona effecten

In 2021 was de coronacrisis nog steeds volop aanwezig. De effecten als gevolg van corona lopen als een rode draad door allerlei afwijkingen in zowel beleid als financiën heen. Vanuit het Rijk zijn er meerdere compensatiepakketten opgemaakt die via de circulaire worden verstrekt. De corona effecten zijn op onderstaande onderdelen terug te vinden. De meeste onderdelen zijn al toegelicht bij de resultaten. Hierbij is soms een deel van het resultaat als corona effect aan te duiden, maar soms ook het gehele resultaat op het onderwerp. Onderstaand wordt een nadere toelichting gegeven op de grootste posten. De compensatie betreft ontvangen compensatie in 2021 en meegenomen compensatie uit 2020 via bestemmingsvoorstellen bij jaarrekening 2020.

Onderwerp (Bedragen x 1,0 miljoen euro)	Corona effect	Compen- satie	Netto effect	Toelichting (Bedragen x 1,0 miljoen euro)
Aanpak laaggeletterdheid	0,0	0,1	0,1	
Beschermd Wonen	-0,3	0,4	0,1	
Bijzondere Bijstand	-0,2	0,2	0,0	
Burgers in quarantaine	0,0	0,1	0,0	
Culturele instellingen	-4,3	6,5	2,3	In 2021 is 5,2 compensatie ontvangen en 1,3 is meegenomen uit 2020. Het saldo van 2,3 wordt ingezet als steunpakket voor coronaschade in de lokale culturele infrastructuur.
Dekking Herstelagenda	-3,5		-3,5	Kosten dekken uit ontvangen compensatiemiddelen van het Rijk en cofinanciering van derden (besteding in meerjarig project Herstelagenda Groningen Vooruit).
Evenementen	-0,3		-0,3	Compensatie inkomstenderving volgt naar verwachting in 2022.
Facilitair	0,9		0,9	Als gevolg van corona zijn de schoonmaak-, vracht- en verzendkosten en kosten ten behoeve van openbaar vervoer, drankautomaten en printers fors lager
Gemeentefonds (GF)	0,0	3,6	3,6	Algemene uitkering GF: 2,4 vervallen opschalingskorting 2021, 0,4, compensatie afvalinzameling 2020, 0,2 compensatie inkomstenderving evenementenleges 2020, 0,3 compensatie continuïteit van zorg (meerkosten jeugd, bekostiging loopt via algemene uitkering GF) en 0,2 compensatie continuïteit van zorg (meerkosten Wmo, bekostiging loopt via algemene uitkering GF).
Handhaving	0,0	0,3	0,3	
Herstelagenda Groningen Vooruit	2,6		2,6	Project heeft budget van 3,5 en is halverwege 2021 gestart en loopt door in 2022.
Hervormingen	-0,1		-0,1	
ICT	0,2		0,2	
Intensiveringen	0,2		0,2	

Inzamelings bedrijfsafval	-0,6		-0,6	Als gevolg van de coronapandemie kon er minder bedrijfsafval worden opgehaald, waardoor we minder opbrengsten hebben.
Jeugd	-4,6		-4,6	Berekend deel van het totale nadeel op zorgkosten jeugd als gevolg van corona. Hiervoor is geen specifiek compensatie. Totale bekostiging van jeugd loopt via algemene uitkering Gemeentefonds.
Kinderopvang	-0,2	0,3	0,1	
Landelijke vreemdelingen voorziening	-1,5	1,3	-0,2	Afzonderlijke vergoeding vanuit het Rijk in verband met huur van een extra boot ter huisvesting van vreemdelingen.
Logiesbelasting	-1,8		-1,7	Compensatie inkomstenderving volgt naar verwachting in 2022.
Meerjarige projecten	0,1		0,1	
Maatschappelijke Opvang	-4,2	7,5	3,3	Inzet van de compensatiegelden kost tijd. Deel van de compensatie komt uit 2020 (3,5).
Parkeren	-2,2	0,3	-1,9	Compensatie inkomstenderving volgt naar verwachting in 2022. Compensatie van 0,3 is uit 2020.
Participatie-budget	0,6		0,6	Onderbesteding van trajecten en het achterblijven van de aantallen participatiebanen wordt versterkt door corona
Re-integratiemiddelen	-0,1	4,4	4,3	Inzet van de compensatiegelden kost tijd. De overgebleven worden de komende jaren voor het werkprogramma ingezet
Schuldhelpverlening	-0,5	1,0	0,5	De inzet van extra personeel in verband met de verwachte toename van het aantal klanten wordt gecompenseerd door de extra middelen van het Rijk.
Stedelijk Investeringsfonds	0,8		0,8	Door de coronacrisis is er een deel van de middelen niet ingezet. Hierbij gaat het onder andere om fietsparkeeroplossingen aan de westkant van de binnenstad en de inzet van fietsstewards.
Sluiting sportaccommodaties	-2,0	3,9	1,9	De sluiting zorgt voor een lagere omzet. De compensatie is inclusief SPUK over 2020 van 1,65.
Sociaal perspectiefplan	-0,6	2,1	1,4	Vanuit meerdere ontvangen compensatie bedragen is het plan opgesteld. Inzet loopt door in 2022.
Sociale accommodaties	-0,2	0,4	0,2	
Sociale Werkvoorziening	-1,8	2,0	0,1	De compensatie uit 2020 (1,3) is volledig ingezet in 2021. Naast de ontvangen compensatie in 2021 (0,7).
TONK	-0,3	5,8	5,5	Is raadsbesluit genomen om 5,4 in te zetten voor inwoners en ondernemers die het zwaarst zijn getroffen.
TOZO	-1,3	2,2	0,9	De compensatie uit 2020 (2,2) is deels in 2021 ingezet voor uitvoeringskosten. Deze kosten lopen door in 2022.
Verkiezingen	-0,8	0,6	-0,2	
Vrouwenopvang	0,0	0,2	0,2	
Werkprogramma	-0,7	1,3	0,6	Het grootste deel van de compensatie is in 2020 ontvangen (1,2). Dit is nog niet volledig ingezet, aangezien de verwachte toename van bijstandsgerechtigden blijkt uit te blijven.
Werk in Zicht	-1,1	2,5	1,4	Een deel van de ontvangen compensatie in 2021 (2,0) en uit 2020 (0,5) wordt conform afspraak ook nog in 2022 ingezet.

Overig	1,0	0,0	1,0
Totaal	-26,8	47,1	20,4

Per saldo ondervinden we in 2021 een nadeel van 26,8 miljoen euro (2020: 13,5 miljoen euro nadeel) als gevolg van corona. Dit wordt gedekt door de compensatie middelen van in totaal 47,1 miljoen euro. Hiervan is 29,7 miljoen euro via de circulaire in 2021 ontvangen. Vanuit de jaarrekening 2020 is 12,2 miljoen euro ontvangen compensatie in 2020 door middel van bestemmingsvoorstellen meegenomen naar 2021. Tenslotte is er nog 3,9 miljoen euro voor sluiting sportaccommodaties en 1,3 miljoen euro voor een extra woonboot voor asielzoekers via andere regelingen vanuit het Rijk ontvangen. Per saldo ontstaat er een positief resultaat op de corona effecten van 20,4 miljoen euro (prognose VGR 2021-II: 17,6 miljoen euro voordeel). Wel worden de komende periode op diverse onderwerpen nog kosten verwacht als gevolg van corona waarvoor wellicht geen nieuwe compensatie beschikbaar is.

Hervormingen

In de jaarrekening beperken wij ons tot de openstaande opgaven voor 2021, aangevuld met hervormingen en taakstellingen die nog niet structureel zijn ingevuld. Wij maken daarbij onderscheid in hervormingen organisatie en hervormingen begroting 2019, 2020 en 2021. Het nadeel op de hervormingen wordt gecompenseerd door het totale rekeningresultaat over 2021.

Afwijkingen (Bedragen x 1.000 euro)	Opgaven	Realisatie	Afwijking
Bezuinigingen organisatie	7.160	7.080	-80
Hervormingen begroting 2019	480	320	-160
Hervormingen begroting 2020	30.439	25.909	-4.530
Hervormingen begroting 2021	13.049	13.049	0
Vrijval intensivering weglek tarieven	0	1.231	1.231
Totaal	51.128	47.589	-3.539

De afwijking van 3,5 miljoen euro nadeel ten opzichte van de begroting wordt met name veroorzaakt door de hervormingen uit de begroting 2020. Inhoudelijk gaat het hierbij om meerdere hervormingen die (nog) niet volledig zijn ingevuld. Hierbij zijn de maatregelen Subsidies van overheden (nadeel 1,25 miljoen euro), Organisatorische inrichting (nadeel 2,25 miljoen euro) en Leniger/flexibeler begroten (nadeel 2,4 miljoen euro) de grootste afwijkingen. Daar staat tegenover dat het Fricriebudget hervormingen (voordeel 2,1 miljoen euro) kan vrijvallen ter dekking van de nadelen op de hervormingen. Een nadere toelichting op de stand van zaken van de hervormingen wordt gegeven in overzicht [3. Hervormingen](#).

Balans en financiering

Balans

Balans (Bedragen x 1,0 miljoen euro)	31-12-2021	31-12-2020	31-12-2021	31-12-2020
Activa			Passiva	
<i>Vaste Activa</i>			<i>Vaste Passiva</i>	
Immateriële vaste activa	8,3	4,6	Eigen vermogen	238,7
Materiële vaste activa	1.394,5	1.370,3	Voorzieningen	49,5
Financiële vaste activa	398,3	412,4	Langlopende schulden	1.515,0
Totaal Vaste Activa	1.801,1	1.787,3	Totaal Vaste Passiva	1.803,2
<i>Vlottende Activa</i>			<i>Vlottende Passiva</i>	
Voorraden	51,0	63,9	Vlottende schulden	176,4
Vorderingen	207,2	178,0	Overlopende passiva	174,7
				86,7

Liquide middelen	2,8	3,5			
Overlopende activa	92,3	71,3			
Totaal Vlottende Activa	353,2	316,7	Totaal Vlottende Passiva	351,1	346,1
Totaal Activa	2.154,3	2.104,0	Totaal Passiva	2.154,3	2.104,0

Toelichting op de grootste mutaties:

- *Materiële vaste activa:* Per saldo is er stijging in 2021 doordat er voor een bedrag van 126,7 miljoen euro geïnvesteerd en er is een bedrag van 40,8 miljoen afgeschreven op materiële vaste activa. Daarnaast zijn er nog desinvesteringen, bijdragen van derden en afwaarderingen van in totaal 62,7 miljoen euro gecorrigeerd op de boekwaarde;
- *Financiële vaste activa:* De daling wordt met name veroorzaakt door aflossingen van leningen;
- *Voorraden:* De daling wordt veroorzaakt door een daling in het onderhanden werk. Dit is inclusief bouwgronden in exploitatie;
- *Vorderingen:* De stijging wordt met name veroorzaakt door de uitzettingen in Rijks schatkist met een looptijd < 1 jaar. Het reguliere debiteurensaldo is gedaald;
- *Overlopende activa:* De stijging wordt met name veroorzaakt door een stijging in nog te ontvangen bijdragen met een specifiek bestedingsdoel van de EU (zoals React EU) en van overige overheden (onder andere de Zuidelijke Ringweg);
- *Eigen vermogen:* Het resultaat is in 2021 iets hoger dan in 2020, maar de reserves zijn per saldo iets gedaald. Hierbij is het saldo van de Algemene reserve gedaald van 55,9 miljoen euro per ultimo 2020 naar 50,9 miljoen euro per ultimo 2021;
- *Langlopende schulden:* Er zijn voor 134,3 miljoen euro aan nieuwe leningen aangetrokken. Daar staat voor een bedrag van 89,3 miljoen euro aan aflossingen tegenover. Daarnaast is 78,1 miljoen euro aan leningen in een lager rentepercentage omgezet;
- *Vlottende schulden:* De daling wordt met name veroorzaakt door een daling in de kasgeld leningen;
- *Overlopende passiva:* De stijging wordt met name veroorzaakt door een stijging in vooruit ontvangen bijdragen met een specifiek bestedingsdoel van het Rijk (o.a. Batch 1588 Versterkingsopgave Groningen, NPG gelden en Stadshavens II).

Een nadere duiding van de diverse onderdelen van de balans en toelichting wordt in het [hoofdstuk Balans](#) weergegeven.

Investerings en financiering

Begin 2021 stond voor 392,5 miljoen euro aan kredieten open uit voorgaande jaren. In 2021 stelde de raad voor 113,6 miljoen euro aan nieuwe kredieten beschikbaar. In totaal was daardoor in 2021 voor 506,2 miljoen euro aan investeringskredieten beschikbaar. Met deze kredieten is in 2021 voor 124,8 miljoen euro aan investeringen (exclusief grondexploitatie) verricht. Bij in 2021 afgesloten kredieten is per saldo voor 17,2 miljoen euro aan onderschrijdingen geweest. Als uitkomst staat daardoor eind 2021 nog voor 364,1 miljoen euro aan kredieten open om in 2022 of latere jaren afgewikkeld te worden.

Weerstandsvermogen & risico's

Het weerstandsvermogen geeft inzicht in de weerbaarheid van de gemeente. Het laat zien of de gemeente in staat is de effecten van risico's op te vangen. Als maatstaf hanteren we hiervoor de ratio van het weerstandsvermogen. Deze geeft de verhouding weer tussen het beschikbare weerstandsvermogen (welke middelen zijn er om risico's op te vangen?) en het benodigde weerstandsvermogen (welke risico's lopen we?). Een ratio van 100% betekent dat er voldoende weerstandsvermogen beschikbaar is om het effect van de ingeschatte risico's.

Berekening weerstandsvermogen rekening 2021 (Bedragen x 1,0 duizend euro)				
	2022	2023	2024	2025
Beschikbare weerstandsvermogen (A)	125.638	130.371	135.818	142.615

Benodigde weerstandsvermogen (B)	98.023	106.640	112.052	112.791
Ratio weerstandsvermogen (A/B x 100%)	128%	122%	121%	126%
Verhouding reserves / benodigd weerstandsvermogen	61%	60%	63%	68%

Voor de beoordeling van het weerstandsvermogen kijken we naar de verhouding tussen risico's en beschikbaar weerstandsvermogen, naar de omvang van de reserves (Algemene reserve / reserve grondzaken). We doen dit voor een periode van vier jaren (dynamisch weerstandsvermogen). Op basis van de actuele berekening van het weerstandsvermogen komt de ratio voor 2022 uit op 128%. In de jaren daarna neemt de ratio af naar 122% in 2023 en 121% in 2024 en neemt in 2025 weer toe naar 126%. In 2022 kan 61% van het benodigd weerstandsvermogen worden opgevangen met reserves (60 miljoen euro). In de jaren daarna neemt het aandeel reserves naar verwachting toe tot 68% in 2025 (77 miljoen euro). De ratio ligt de komende jaren ruim boven de 100% en ook de verhouding reserves ten opzichte van het benodigd weerstandsvermogen (risico) ligt boven de streefwaarde van 50%. Belangrijk uitgangspunt daarbij is dat de risico's van de nieuwe gebiedsontwikkelingen (Stadshavens en Suikerzijde) kunnen worden opgevangen binnen de grondexploitaties en de beschikbare budgetten voor de gebiedsontwikkelingen. Dit uitgangspunt geldt ook voor het risico bij de grondexploitatie Meerstad, met uitzondering van het risico bij Meerstad-Noord. In [paragraaf 3. Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#) wordt een nadere toelichting op de cijfers gegeven.

Beschikbaar weerstandsvermogen

Het beschikbaar weerstandsvermogen wordt gevormd door de middelen die beschikbaar zijn om het nadelige effect van risico's te kunnen opvangen. Dit is de optelsom van alle elementen die daadwerkelijk kunnen worden ingezet om niet-begrote kosten te dekken. De middelen die we tot de tot het beschikbare weerstandsvermogen rekenen, zijn: Algemene reserve, Reserve Grondzaken, Post onvoorzien in de begroting, Niet structureel ingezette intensiveringsmiddelen, Onbenutte belastingcapaciteit en Stille reserves.

Het beschikbare weerstandsvermogen is in 2022 126 miljoen euro. Dit is iets hoger dan in de begroting 2022. Het beschikbaar weerstandsvermogen neemt de komende jaren toe 143 miljoen euro in 2025. Deze toename is een gevolg van een verwachte toename van de reserves.

Benodigd weerstandsvermogen (risico's)

Het benodigde weerstandsvermogen wordt bepaald op basis van een inschatting van de risico's die de gemeente loopt. Veruit het grootste risico ligt bij de gemeentelijke grondexploitaties en Meerstad. Dit risico bepaalt in 2022 ruim 50% van het benodigd weerstandsvermogen. Het benodigde weerstandsvermogen in 2022 is 98,0 miljoen euro. Dit is 1,4 miljoen euro hoger dan bij de begroting 2022. Ten opzichte van de begroting 2022 is er één nieuw risico opgenomen ten aanzien van Bijdrage veiligheidsregio.

De komende jaren neemt het benodigd weerstandsvermogen (o.b.v. de risico's) toe van naar bijna 113 miljoen euro in 2025. Deze toename komt vooral door een stijging van het risico sociaal domein en het risico bezuinigingen. Daarnaast zien we voor 2022 en verder grote nieuwe investeringen op ons af komen voor onder andere de energietransitie, nieuwe gebiedsontwikkelingen en de vervanging van maatschappelijk vastgoed. Dat betekent een toename van de risico's op verschillende fronten en een grote toename van nieuw aan te trekken leningen.

Kengetallen

Het huidige resultaat en financiële positie leidt tot onderstaande kengetallen in de kolom Rekening 2021. Daarnaast is de verwachte ontwikkeling van de kengetallen weergegeven in de kolommen Begroting 2022 t/m 2025.

Rekening 2021	Verloop van de kengetallen					
	Begroting 2021	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Kengetallen:						
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	131%	104%	127%	134%	131%	125%
Solvabiliteitsratio	7%	8%	8%	8%	9%	9%
Structurele exploitatieruimte	0,0%	2,1%	0,5%	0,5%	0,7%	0,3%

Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Dit cijfer geeft inzicht in het niveau van de gemeentelijke schuldenlast ten opzichte van de gemeentelijke baten. Het geeft een indicatie van de mate waarin de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie drukken. Een hoger percentage betekent dat een relatief groter deel van de gemeentelijke middelen vastligt met rente- en aflossingen. Per 31 december 2021 komt de netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen met 104% lager uit dan het in de begroting 2021 verwachte percentage van 131%. In de rekening is de netto schuldquote vaak lager dan verwacht in de begroting, omdat er begrote investeringen zijn die later worden uitgevoerd dan verwacht.

Het streven voor de netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen is maximaal 120%. Daar voldoen we aan op 31 december 2021. We verwachten de komende jaren wel een stijging van de netto schuldquote door een toename van de gemeentelijke financieringsbehoefte.

Solvabiliteitsratio

Dit kengetal wordt bepaald door de verhouding tussen het eigen vermogen en het totaal vermogen. Het geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan de financiële verplichtingen te voldoen. Hoe hoger de solvabiliteitsratio, hoe groter de weerbaarheid van de gemeente. Voor de lange termijn streven we naar een streefwaarde van 20%. Met een solvabiliteit van minder dan 20% vallen gemeenten in de meest risicovolle categorie. Voor de korte termijn hanteren we een streefwaarde van 10%. De solvabiliteitsratio in 2021 is 8% en ligt dus nog onder de streefwaarde. Een verbetering van de solvabiliteit wordt bereikt door een verlaging van de opgenomen leningen en een versterking van de reserves. Met het benoemen van deze streefwaarde geven we aan dat de versterking van de reserves de komende periode een belangrijk aandachtspunt is.

Structurele exploitatieruimte

Voor de beoordeling van de financiële positie is het ook van belang te kijken naar de structurele baten en structurele lasten. De belangrijkste structurele baten zijn de algemene uitkering uit het gemeentefonds en de opbrengsten uit de onroerendezaakbelasting (OZB). Dit kengetal geeft het verschil tussen de structurele baten en lasten ten opzichte van de totale baten. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten te dekken. Het resultaat in 2021 leidt tot een positief percentage van 2,1%. Het verloop van de structurele exploitatieruimte over de periode 2021 tot en met 2025 geeft aan dat er sprake is van structureel evenwicht.

Baten en lasten in de jaarrekening

Overzicht baten en lasten 2021

Baten en Lasten (bedragen x 1.000 euro)	Primitieve begroting	Actuele begroting	Rekening
01 Werk en inkomen	100.071	120.530	94.284
01.1 Werk en activering	55.683	69.797	57.643
Lasten	66.444	90.371	76.273
Baten	10.761	20.574	18.630
01.2 Inkomen en armoedeverlichting	44.388	50.734	36.642
Lasten	199.322	215.471	213.741
Baten	154.934	164.737	177.100
02 Economie en werkgelegenheid	24.115	26.372	19.483
02.1 Economische ontwikkeling	5.324	6.594	5.286
Lasten	6.239	7.725	7.034
Baten	915	1.131	1.748
02.2 Ruimtelijke economische ontwikkeling	1.863	2.623	2.190
Lasten	3.015	3.775	3.287
Baten	1.152	1.152	1.096
02.3 Grondzaken en overige economie	16.929	17.156	12.006
Lasten	21.666	21.928	19.127
Baten	4.738	4.772	7.120
03 Onderwijs	24.759	25.552	22.528
03.1 Onderwijskansen	22.098	22.943	20.054
Lasten	31.627	34.707	32.216
Baten	9.529	11.764	12.163
03.2 Voorkomen schooluitval	2.662	2.609	2.475
Lasten	3.651	4.072	3.797
Baten	989	1.463	1.322
04 Welzijn, gezondheid en zorg	262.547	295.723	281.616
04.1 Sociaal klimaat	23.955	25.036	23.050
Lasten	28.098	29.391	27.708
Baten	4.143	4.355	4.657
04.2 Passende ondersteuning en zorg	238.592	270.687	258.565
Lasten	245.692	283.974	274.628
Baten	7.100	13.287	16.062
05 Sport en bewegen	20.030	20.891	17.134

05.1 Sportieve infrastructuur	17.823	18.509	14.947
Lasten	27.005	29.351	27.201
Baten	9.182	10.842	12.254
05.2 Jeugd in Beweging en Ruim Baan	2.207	2.382	2.187
Lasten	2.343	3.341	2.705
Baten	136	959	518
06 Cultuur	37.694	45.543	41.922
06.1 Culturele infrastructuur	14.995	20.435	18.086
Lasten	28.593	34.134	24.863
Baten	13.597	13.699	6.778
06.2 Cultuur beleven	22.699	25.107	23.836
Lasten	24.870	27.355	25.947
Baten	2.171	2.247	2.111
07 Verkeer	6.946	8.545	8.388
07.1 Fiets	3.083	4.030	2.644
Lasten	3.083	4.030	2.707
Baten			63
07.2 Openbaar vervoer	-1.047	-957	968
Lasten	-1.047	-957	979
Baten			11
07.3 Auto	195	499	711
Lasten	195	499	832
Baten			121
07.4 Parkeren	-7.180	-6.884	-6.847
Lasten	16.339	16.362	15.762
Baten	23.519	23.246	22.609
07.5 Verkeersveiligheid	539	340	401
Lasten	539	527	613
Baten		187	212
07.6 Overig verkeer	11.356	11.517	10.510
Lasten	11.656	12.817	11.759
Baten	300	1.300	1.249
08 Wonen	14.188	20.162	18.397
08.1 Gezinnen	1.941	1.729	3.334
Lasten	1.994	1.782	3.734
Baten	52	52	400
08.2 Jongerenhuisvesting	732	578	718

Lasten	919	765	985
Baten	187	187	267
08.3 Wonen en zorg	235	275	-182
Lasten	266	386	105
Baten	31	111	287
08.4 Kwaliteit woningvoorraad	8.895	14.243	12.431
Lasten	11.702	30.185	27.357
Baten	2.807	15.942	14.926
08.5 Betaalbaarheid en beschikbaarheid	99	224	96
Lasten	100	225	96
Baten	1	1	
08.6 Cultuurhistorie en archeologie	1.224	1.299	1.241
Lasten	1.224	1.299	1.246
Baten			5
08.7 Overig wonen	1.060	1.813	759
Lasten	16.531	17.548	17.510
Baten	15.470	15.735	16.751
09 Kwaliteit van de leefomgeving	33.123	35.327	52.882
09.1 Onderhoud en beheer openbare ruimte	36.847	36.947	54.579
Lasten	74.707	74.966	91.745
Baten	37.860	38.018	37.166
09.2 Afvalinzameling en -verwerking	-6.409	-6.348	-6.117
Lasten	27.407	27.468	31.030
Baten	33.816	33.816	37.147
09.3 Leefkwaliteit	2.685	4.727	4.419
Lasten	6.297	12.990	13.195
Baten	3.612	8.263	8.776
10 Veiligheid	25.337	26.327	24.922
10.1 Veilige woon- en leefomgeving	3.464	4.146	3.096
Lasten	6.222	6.834	6.246
Baten	2.758	2.688	3.150
10.2 Jeugd en veiligheid	595	595	488
Lasten	595	595	488
Baten			
10.3 Integriteit en veiligheid	774	1.081	777
Lasten	1.530	1.837	1.341
Baten	756	756	564

10.4 Fysieke veiligheid	20.505	20.505	20.560
Lasten	20.522	20.522	20.579
Baten	17	17	19
11 Dienstverlening	10.330	11.140	11.059
11.1 Publieke dienstverlening	10.214	11.024	10.913
Lasten	14.514	14.559	14.793
Baten	4.300	3.536	3.879
11.2 Communicatie met de burger	116	116	145
Lasten	116	116	145
Baten			
12 College, raad en gebiedsgericht werken	-10.547	-52.558	-44.267
12.1 College en Raad	-14.292	-57.387	-47.967
Lasten	11.777	16.367	22.239
Baten	26.069	73.754	70.206
12.2 Gebiedsgericht werken	3.746	4.829	3.700
Lasten	3.911	4.842	3.830
Baten	165	13	130
13 Algemene Dekkingsmiddelen (excl. post onvoorzien)	-654.546	-695.978	-714.746
13.1 Algemene Dekkingsmiddelen (excl. post onvoorzien)	-654.546	-695.978	-714.746
Lasten	12.915	12.947	13.237
Baten	667.460	708.924	727.983
14 Ondersteuning organisatie (excl. 14.1.1 Overhead)	480	471	1.601
14.1 Ondersteuning organisatie (excl. 14.1.1 Overhead)	480	471	1.601
Lasten	3.642	4.133	6.486
Baten	3.161	3.661	4.884
Overhead (14.1.1)	105.300	111.783	104.248
Overhead (14.1.1)	105.300	111.783	104.248
Lasten	115.433	121.127	117.742
Baten	10.133	9.344	13.494
Heffing VPB	0	0	0
Heffing VPB	0	0	0
	0	0	0
Post Onvoorzien	170	170	0
Post Onvoorzien	170	170	0
Lasten	170	170	0
Totaal	0	0	-60.548

Baten en lasten totaal	Primitieve Begroting	Actuele Begroting	Rekening
Lasten totaal	1.051.823	1.190.535	1.165.308
Lasten totaal (exclusief reserve mutaties)	1.038.423	1.167.548	1.142.322
Baten totaal	1.051.823	1.190.535	1.225.857
Baten totaal (exclusief reserve mutaties)	1.015.114	1.103.612	1.142.365

Incidentele baten en lasten

In dit overzicht zijn de incidentele baten en lasten vermeld. Deze baten en lasten hebben betrekking op de exploitatiebegroting, zijn in de programma's opgenomen en beïnvloeden het begrotingsresultaat. Structurele baten en lasten zijn jaarlijks in de begroting opgenomen. De aard van de bate of last is in 1e instantie bepalend of iets structureel of incidenteel is. Als incidenteel beschouwen we baten en lasten die zich maximaal drie jaar voor doen. Het gaat om eenmalige zaken, zoals bijvoorbeeld de uitvoering van achterstallig onderhoud, verkoop van een pand, incidentele bestede intensiveringsmiddelen en ontvangst en besteding van incidentele middelen gemeentefonds. Ook de extra lasten als gevolg van corona en de corona compensatiebedragen vallen onder de incidentele lasten en baten. Maar ook incidentele onttrekkingen of toevoegingen aan reserves nemen we mee onder de incidentele baten en lasten. Een en ander conform de notitie incidentele baten en lasten van de commissie BBV en het document 'Verduidelijking structurele en incidentele baten en lasten'. Als drempelwaarde is 500 duizend euro opgenomen in onze financiële verordening. Om de volledigheid van onderstaand overzicht te waarborgen, beoordelen we alle mutaties > 500 duizend euro uit onze boekhouding. Waarbij opgemerkt dat in onderstaand overzicht ook lagere bedragen zijn vermeld als de tegenoverstaande baat of last ook zijn meegenomen vanwege het 500 duizend euro criterium.

Programma	Incidentele baten 2021 (bedrag x 1.000 euro)	Bedrag Toelichting baten
1. Werk en Inkomen	Gemeentefonds: aanvullend pakket re-integratiekosten	4.401 Als onderdeel van het steun- en herstelpakket stelde het kabinet in 2020 en 2021 extra middelen beschikbaar voor de re-integratie van bijstandsgerechtigden. Gemeenten ontvangen deze extra middelen zodat zij de reguliere dienstverlening op peil kunnen houden nu de instroom in de bijstand toeneemt. Voor onze gemeente betekent dit een ontvangst van 2,869 miljoen euro in 2021. Daarnaast ontvangen gemeenten in 2021 een tijdelijke impuls voor re-integratie die gemeenten in staat stelt om de dienstverlening aan mensen, die nu als gevolg van de crisis de bijstand instromen, te intensiveren. Het gaat hier om een bedrag van 1,532 miljoen euro.
1. Werk en Inkomen	Gemeentefonds: gemeentelijk schuldenbeleid	927 Als onderdeel van het steun- en herstelpakket stelde het kabinet in 2020 en 2021 extra middelen voor het gemeentelijk schuldenbeleid en de bijzondere bijstand beschikbaar, gelet op de voorziene toename van de armoede- en schuldenproblematiek. Deze extra middelen stellen gemeenten in staat om hun inwoners waar nodig van dichtbij te blijven ondersteunen. Voor onze gemeente betekent dit een ontvangst van 927 duizend euro in 2021.
1. Werk en Inkomen	Gemeentefonds: participatie	692 Eerder heeft het kabinet de gemeenten, voor 1 maart tot 31 december 2020, middelen verstrekt voor het opvangen van de exploitatietekorten van de Sociale Werkbedrijven. Het kabinet stelt voor ditzelfde doel aanvullend nogmaals middelen beschikbaar voor de periode van 1 januari 2021 tot 1 oktober 2021. Het bedrag is toegevoegd aan de integratie-uitkering Participatie, via een verhoging van de Rijksbijdrage Wsw. Hiermee is ook het laatste gedeelte van de aangekondigde steun verleend. Wij ontvingen 692 duizend euro in 2021.
1. Werk en Inkomen	Gemeentefonds: crisisdienstverlening	1.987 Een deel van de middelen uit het steun- en herstelpakket ter ondersteuning van de economie wordt beschikbaar gesteld aan de 35 arbeidsmarktregio's. Groningen is hiervoor centrumgemeente. Het betreft aanvullende middelen voor gemeenten om werkloosheid te bestrijden. In totaliteit ontving onze gemeente in haar hoedanigheid als centrumgemeente 1,987 miljoen euro in 2021.
1. Werk en Inkomen	Gemeentefonds: werkgelegenheid Groningen	1.130 De gemeente Groningen ontving een impulsfinanciering van het Ministerie van SZW in 2020 en 2021 van respectievelijk 1,3 miljoen euro en 1,13 miljoen euro voor het 1000-banenplan. Het doel is werkgelegenheid die voortkomt uit de bouwopgave van de aardbevings schade (herstelwerkzaamheden) ten goede te laten komen aan de werkzoekenden en bedrijven in het aardbevingsgebied.

1. Werk en Inkomen	Tijdelijke Overbruggingsregeling Zelfstandige Ondernemers (TOZO)	12.082	Door de lockdowns als gevolg van Corona zijn diverse zelfstandige ondernemers in financiële nood gekomen. De regering heeft voor deze ondernemers de financiële regeling Tijdelijke Overbruggingsregeling Zelfstandige Ondernemers (TOZO) in het leven geroepen. Het Rijk vergoedt de daadwerkelijk uitgekeerde uitkeringen levensonderhoud en bedrijfskredieten voor 100%. Het totale beschikbaar gestelde bedrag is 12,082 miljoen euro.
1. Werk en Inkomen	Uitvoeringskosten TOZO	943	Voor de uitvoering van de Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (TOZO) worden uitvoeringskosten gemaakt, onder andere inhuur extern personeel. Ter dekking van deze uitvoeringskosten wordt per TOZO regeling eenmalig een vergoeding ontvangen: per besluit van een aanvraag voor levensonderhoud 450 euro en per besluit aanvraag bedrijfskrediet 800 euro. In 2021 is er 943 duizend euro ontvangen van het Rijk voor uitvoeringskosten. Daar staat tegenover dat er 1,265 miljoen euro is uitgegeven aan uitvoeringskosten.
1. Werk en Inkomen	Gemeentefonds: Tijdelijke ondersteuning noodzakelijke kosten (TONK)	5.814	De TONK is bedoeld voor huishoudens die door de huidige omstandigheden te maken hebben met een onvoorzienbare en onvermijdelijke terugval in hun inkomen, en die daardoor noodzakelijke (woon)kosten niet meer kunnen voldoen en waarvoor andere regelingen niet of onvoldoende soelaas bieden. via meicirculaire (1,451 miljoen euro) en septembercirculaire (4,363 miljoen euro) ontvingen we in 2021 5,814 miljoen euro.
1. Werk en Inkomen	Onttrekking reserve ESF	1.250	In 2021 is 1,0 miljoen euro ingezet ter dekking van het werkprogramma en 250 duizend euro als structurele dekking voor de bedrijfsvoeringskosten werk.
2. Economie en Werkgelegenheid	Vrijval verliesvoorziening Grondzaken	8.420	Vanuit de herzieningen en actualisaties van de grondexploitaties is de hoogte van de verliesvoorziening beoordeeld. De verliesvoorziening is verlaagd met een bedrag van 8,420 miljoen euro.
2. Economie en Werkgelegenheid	Opbrengst grondverkoop	1.201	Zie voor onderbouwing de toelichting in de paragraaf Grondzaken
2. Economie en Werkgelegenheid	Winsten uit grondexploitaties	2.371	Zie voor onderbouwing de toelichting in de paragraaf Grondzaken
3. Onderwijs	Verkoop panden	921	In 2021 is het pand aan de Jacobijnerstraat verkocht. De boekwinst op het pand bedraagt circa 921 duizend euro, waarvan, 550k is bestemd voor de reserve Nieuwbouw VMBO ter dekking van de kapitaallasten.
3. Onderwijs	Onttrekking reserve Onderwijshuisvesting	675	Aan deze reserve is 675 duizend euro onttrokken ten behoeve van Onderwijshuisvesting Groningen Zuid.
4. Welzijn, gezondheid en zorg	Gemeentefonds: Perspectief jeugd en jongeren	645	Voor jongeren is het essentieel om elkaar fysiek te kunnen ontmoeten. Het kabinet wil een impuls aan gemeenten geven om samen met jongeren, lokale organisaties en evenementensector volledig coronaproof kleinschalige activiteiten te programmeren op het gebied van cultuur, sport en andere zinvolle vrijetijdsbesteding. Gemeenten ontvangen hiervoor extra middelen voor de inzet van jongerenwerkers in achterstandswijken. Wij ontvingen in 2021 een bedrag van 334 duizend euro met betrekking tot 2020 en 311 duizend euro voor 2021.
4. Welzijn, gezondheid en zorg	Gemeentefonds: Specialistische jeugdzorg	688	Het kabinet heeft voor het jaar 2021 middelen beschikbaar gesteld voor acute problematiek in de jeugdzorg. Hiervan is een deel beschikbaar met als oogmerk dat gemeenten hierdoor in staat worden gesteld om extra inzet en regie te kunnen voeren op het voorkomen en aanpakken van wachttijden van (regionaal) ingekochte specialistische jeugdzorg op basis van goede data, zodat kwetsbare kinderen de hulp krijgen die ze nodig hebben. Wij ontvingen 688 duizend euro in 2021.
4. Welzijn, gezondheid en zorg	Woonboot opvang vreemdelingen	1.348	We ontvingen in 2021 van het Rijk een vergoeding voor de huur van een extra assielzoekersboot ad 1,346 miljoen euro.

4. Welzijn, gezondheid en zorg	Gemeentefonds: Dak- en thuislozen	2.127	Het kabinet wil dak- en thuisloosheid zoveel mogelijk voorkomen en ervoor zorgen dat niemand op straat hoeft te slapen. Voor de aanpak van dak- en thuisloosheid stelt het kabinet een financiële impuls beschikbaar. Bij de decembercirculaire 2020 is hiervoor 1,7 miljoen voor 2021 beschikbaar gesteld. Daarnaast is bij de meicirculaire nog eens 427 duizend euro ontvangen met als doel om daklozen zo snel mogelijk van een woonplek te voorzien. Als gevolg van de coronacrisis is er namelijk een toename in het aantal daklozen.
4. Welzijn, gezondheid en zorg	Gemeentefonds: Maatschappelijke opvang	3.596	Aan de decentralisatie-uitkering Maatschappelijke opvang wordt door het Rijk in 2021 een bedrag van 80,8 miljoen euro toegevoegd. In onze hoedanigheid als centrumgemeente ontvingen we 3,596 miljoen euro in 2021.
4. Welzijn, gezondheid en zorg	Gemeentefonds: Landelijke vreemdelingen voorzieningen	3.891	Onze gemeente ontvangt incidentele middelen van het Rijk voor de ontwikkeling van Landelijke Vreemdelingenvoorzieningen (LVV) waar vreemdelingen zonder recht op verblijf of rijksopvang begeleid worden naar een bestendige oplossing voor hun situatie, waarbij hen onderdak wordt geboden. In 2021 hebben we hiervoor 3,891 miljoen euro ontvangen.
4. Welzijn, gezondheid en zorg	Gemeentefonds: Continuïteit zorg, meerkosten	592	De VNG en het Rijk hebben afgesproken dat meerkosten binnen het sociaal domein (Jeugdwet en Wmo) als gevolg van de coronapandemie in 2021 door het Rijk worden gecompenseerd. Wij ontvingen 348 duizend euro in 2021 voor meerkosten jeugdzorg, voor de meerkosten Wmo ontvingen we 244 duizend euro in 2021.
4. Welzijn, gezondheid en zorg	Specifieke uitkering Fier	2.836	In het kader van de landelijke aanpak van huiselijk geweld vindt de specialistische opvang van slachtoffers eer-gerelateerd geweld en loverboy plaats in Tilburg (Sterk Huis) en in Leeuwarden (Fier). De hiervoor beschikbare incidentele rijksmiddelen worden in 2021 via een specifieke uitkering (SPUK) toegekend. Aangezien onze gemeente voor dit jaar de kassiersfunctie voor het landelijk expertise- en behandelcentrum Fier gaat uitvoeren, ontvingen we hiervoor een bedrag van 2,836 miljoen euro.
5. Sport	Onttrekking reserve Cofinanciering investeringsfonds	1.401	In de begroting 2021 is een onttrekking van 29 duizend euro opgenomen voor het opruimen van rubber infill. Er is 155 duizend euro onttrokken voor het oplossen van knelpunten, 989 duizend euro voor project Gelijk Speelveld, 125 duizend euro ter aanvulling van het subsidiebudget en 103 duizend euro voor bodemonderzoek ten behoeve van de vervanging van enkele velden op West End.
6. Cultuur	Gemeentefonds: Lokale cultuur	5.172	Ter ondersteuning van de lokale culturele infrastructuur heeft het kabinet via 3 circulaires middelen ter beschikking gesteld. In totaal ontving de gemeente Groningen een bijdrage van 5,172 miljoen euro.
7. Verkeer	Onttrekking reserve kapitaallasten	1.000	Een bedrag van 1,0 miljoen euro is bij de primitieve begroting onttrokken ter dekking van de begroting. Het betreft de vrijval Transferium Hoogkerk dat bij nacalculatie een voordeel opleverde.
7. Verkeer	Onttrekkingen reserve SIF	256	Aan deze reserve is 187 duizend euro onttrokken ten behoeve van verkeersveiligheid 2021 en 2022 en 69 duizend euro voor Wijkvernieuwing.
8. Wonen	Meeropbrengst bouwleges	2.951	In 2021 is er incidenteel voor 2,951 miljoen euro meer aan bouwleges gerealiseerd dan begroot. De kosten die samenhangen met de bouwleges zijn hierdoor ook toegenomen (1,16 miljoen euro hoger dan begroot).
8. Wonen	Onttrekkingen reserve SIF	2.000	Van deze reserve is 2,0 miljoen euro ingezet voor invulling van de taakstelling om subsidies te verwerven.
9. Onderhoud en beheer openbare ruimte	Onttrekkingen reserve SIF	430	Aan deze reserve is 400 duizend euro onttrokken voor SIF Groen en 30 duizend euro ten behoeve van Herinrichting Nieuwe Boteringestraat.
11. Dienstverlening	Gemeentefonds: Verkiezingen	270	Het kabinet stelt een aanvullende compensatie ter beschikking aan gemeenten in verband met de maatregelen die vanwege COVID-19 aanvullend noodzakelijk zijn voor de Tweede Kamerverkiezing. Deze compensatie is bedoeld voor onder meer de extra organisatie, het inrichten van stemlokalen en instellen van stembureaus voor vervroegd stemmen, het drukken, opslaan en beveiligen van stembescheiden, de portokosten van brief-stembescheiden, het instellen van afgiftepunten en van briefstembureaus. Groningen ontvangt 270 duizend euro in 2021.

12. College, raad en gebiedsgericht werken	Onttrekkingen Algemene Reserve	59.252	Zie de toelichting bij de reserves.
12. College, raad en gebiedsgericht werken	Onttrekkingen Algemene Bestemmingsreserve	11.691	Zie de toelichting bij de reserves.
12. College, raad en gebiedsgericht werken	Vrijval voorziening Pensioenen wethouders	1.558	Aan het einde van het jaar kan worden bepaald wat de benodigde pensioenvoorziening voor (oud-)wethouders moet zijn. Door een hogere rentestand en wijzigingen in het deelnemersbestand kon een bedrag van 1,558 miljoen euro vrijvallen. Hierdoor was ook de begrote dotatie aan de voorziening ad 300 duizend euro niet nodig.
13. Alg. inkomsten en post onvoorzien	Gemeentefonds: Impuls integraal werken	571	In de reactie van het kabinet op het rapport Ongekend onrecht van de Parlementaire ondervragingscommissie Kinderopvangtoeslag (POK) is toegelicht dat naast de hersteloperatie voor getroffen ouders en kinderen, ook maatregelen nodig zijn die structureel tot brede verbeteringen in beleid en uitvoering moeten leiden. Onderdeel hiervan is het versterken van de dienstverlening bij alle onderdelen van de overheid, waaronder de gemeenten. Voor Impuls integraal werken ontvangen we in verband hiermee 571 duizend euro.
14. Overhead en ondersteuning organisatie	Vrijval voorziening Reorganisatie	561	De reorganisatievoorziening (of voorziening frictiekosten) dient voor de dekking van kosten van boventaligheid als gevolg van reorganisaties. De hoogte van de voorziening is overeenkomstig het bestaande beleid per 31 december opnieuw bepaald. Er was sprake van een vrijval van 561 duizend euro als gevolg van geplaatste kandidaten, vrijvallende WW verplichtingen of anderszins.
Diverse	Onttrekking egaliseringsreserve Instellingen in verband met concernaccres	4.311	Conform de t-2-systematiek is in de primitieve begroting 1,911 miljoen euro onttrokken. Aanvullend hebben we 2,0 miljoen euro onttrokken ter dekking van de gemeentebegroting en 400 duizend euro ter dekking van het tekort op de WIJ-organisatie.
Diverse	Overige onttrekkingen reserves	470	
	Totaal incidentele baten	150.431	

Programma	Incidentele lasten 2021 (bedrag x 1.000 euro)	Bedrag	Toelichting lasten
1. Werk en Inkomen	Gemeentelijk schuldenbeleid (Gemeentefonds)	583	Betreft incidentele uitgaven op de via het gemeentefonds ontvangen middelen voor dit onderwerp.
1. Werk en Inkomen	Crisisdienstverlening (Gemeentefonds)	734	Betreft incidentele uitgaven op de via het gemeentefonds ontvangen middelen voor dit onderwerp.
1. Werk en Inkomen	Werkgelegenheid Groningen (Gemeentefonds)	498	Betreft incidentele uitgaven op de via het gemeentefonds ontvangen middelen voor dit onderwerp.
1. Werk en Inkomen	Toevoeging reserve ESF	1.801	In 2021 is een bedrag van 1,801 miljoen euro in de reserve gestort ter dekking van deze structurele bedrijfsvoeringskosten.
1. Werk en Inkomen	Toevoeging reserve Werk in Zicht	2.154	Aan deze nieuw ingestelde reserve wordt 1,866 miljoen euro als voorbeslag op de rekening 2021 toegevoegd. Eveneens wordt 288 duizend euro toegevoegd met betrekking tot het project Kansrijk opleiden.
1. Werk en Inkomen	Tijdelijke Overbruggingsregeling Zelfstandige Ondernemers (TOZO)	12.082	Dit betreft de uitgaven met betrekking tot de uitkering TOZO die bij de incidentele baten reeds is toegelicht.
1. Werk en Inkomen	Uitvoeringskosten TOZO	1.265	Voor de uitvoering van de Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (TOZO) worden uitvoeringskosten gemaakt, onder andere inhuur extern personeel. Ter dekking van deze uitvoeringskosten wordt per TOZO regeling eenmalig een vergoeding ontvangen: per besluit van een aanvraag voor levensonderhoud 450 euro en per besluit aanvraag bedrijfskrediet 800 euro. In 2021 is er 943 duizend euro ontvangen van het Rijk voor uitvoeringskosten. Daar staat tegenover dat er 1,265 miljoen euro is uitgegeven aan uitvoeringskosten.

1. Werk en Inkomen	Tijdelijke ondersteuning noodzakelijke kosten (TONK) (Gemeentefonds)	339	Betreft uitgaven op de via het gemeentefonds ontvangen middelen voor dit onderwerp.
2. Economie en Werkgelegenheid	Toevoegingen reserve Kapitaallasten	608	Aan deze reserve is 608 duizend euro toegevoegd voor Herontwikkeling locatie St Jansstraat/herhuisvesting VRIJDAG.
2. Economie en Werkgelegenheid	Herstelagenda Groningen Vooruit	405	In juni 2021 heeft de raad besloten 3,5 miljoen euro beschikbaar te stellen voor de uitvoering van de Herstelagenda "Groningen vooruit". Deze agenda richt zich op sectoren en plekken waar de coronacrisis grote economische impact heeft gehad. Het plan is flexibel ingestoken, meegroeiend met de versoepelingen, en kan worden aangepast wanneer nodig. In 2021 is hiervan 933 duizend euro besteed, waarvan 405 duizend euro betrekking heeft op dit deelprogramma. Dit meerjarige project heeft betrekking op de jaren 2021 en 2022.
3. Onderwijs	Toevoeging reserve Onderwijshuisvesting	947	In de primitieve begroting 2021 is het overschot binnen het programma 'Onderwijshuisvesting' (2,195 miljoen euro) als toevoeging opgenomen. Via begrotingswijziging is deze toevoeging aan deze reserve met 1,248 miljoen euro verlaagd.
3. Onderwijs	Toevoeging reserve Zernike College	1.186	De toevoeging van 1,186 miljoen euro betreft het (via het gemeentefonds ontvangen) financiële voordeel van omschakeling van de Harense locaties van het Zernike College van dislocaties tot nevenvestigingen.
3. Onderwijs	Toevoeging reserve Nieuwbouw VMBO	550	Een deel van een incidentele verkoopopbrengst (Jacobijnerstraat, zie bij incidentele baten) is in de reserve gestort ter dekking van de kapitaallasten MFA de Wijert. Het gaat om 550 duizend euro.
3. Onderwijs	Toevoegingen reserve Kapitaallasten	394	Ten behoeve van Groene Wei is het niet bestede deel van de intensiveringsmiddelen ad 394 duizend euro aan deze reserve toegevoegd ter dekking van kapitaallasten.
4. Welzijn, gezondheid en zorg	Specialistische jeugdzorg (Gemeentefonds)	688	Betreft uitgaven op de via het gemeentefonds ontvangen middelen voor dit onderwerp.
4. Welzijn, gezondheid en zorg	Specifieke uitkering Fier	2.836	In het kader van de landelijke aanpak van huiselijk geweld vindt de specialistische opvang van slachtoffers eer-gerelateerd geweld en loverboy plaats in Tilburg (Sterk Huis) en in Leeuwarden (Fier). De hiervoor beschikbare rijksmiddelen worden in 2021 via een specifieke uitkering (SPUK) toegekend. Aangezien onze gemeente voor dit jaar de kassiersfunctie voor het landelijk expertise- en behandelcentrum Fier gaat uitvoeren, ontvangen we hiervoor een bedrag van 2,836 miljoen euro, welke volledig is besteed.
4. Welzijn, gezondheid en zorg	Landelijke vreemdelingen voorzieningen (Gemeentefonds)	3.891	Betreft uitgaven op de via het gemeentefonds ontvangen middelen voor dit onderwerp.
4. Welzijn, gezondheid en zorg	Woonboot opvang vreemdelingen	1.509	Door Corona moest een extra woonboot voor asielzoekers worden gehuurd ad 1,509 miljoen euro. Niet alle kosten zijn volledig door het Rijk vergoed, waardoor een nadeel van 161 duizend euro ontstaat.
4. Welzijn, gezondheid en zorg	Dak- en thuislozen (Gemeentefonds)	565	Betreft incidentele uitgaven op de via het gemeentefonds ontvangen middelen voor dit onderwerp.
4. Welzijn, gezondheid en zorg	Continuïteit zorg, meerkosten (Gemeentefonds)	389	Betreft incidentele uitgaven op de via het gemeentefonds ontvangen middelen voor dit onderwerp.
6. Cultuur	Lokale cultuur (Gemeentefonds)	3.374	Betreft incidentele uitgaven op de via het gemeentefonds ontvangen middelen voor dit onderwerp.
6. Cultuur	Herstelagenda Groningen Vooruit	208	In juni 2021 heeft de raad besloten 3,5 miljoen euro beschikbaar te stellen voor de uitvoering van de Herstelagenda "Groningen vooruit". Deze agenda richt zich op sectoren en plekken waar de coronacrisis grote economische impact heeft gehad. Het plan is flexibel ingestoken, meegroeiend met de versoepelingen, en kan worden aangepast wanneer nodig. In 2021 is hiervan 933 duizend euro besteed, waarvan 208 duizend euro betrekking heeft op dit deelprogramma. Dit meerjarige project heeft betrekking op de jaren 2021 en 2022.

7. Verkeer	Herstelagenda Groningen Vooruit	250	In juni 2021 heeft de raad besloten 3,5 miljoen euro beschikbaar te stellen voor de uitvoering van de Herstelagenda "Groningen vooruit". Deze agenda richt zich op sectoren en plekken waar de coronacrisis grote economische impact heeft gehad. Het plan is flexibel ingestoken, meegroeïend met de versoepelingen, en kan worden aangepast wanneer nodig. In 2021 is hiervan 933 duizend euro besteed, waarvan 250 duizend euro betrekking heeft op dit deelprogramma. Dit meerjarige project heeft betrekking op de jaren 2021 en 2022.
7. Verkeer	Toevoegingen reserve Kapitaallasten	774	Via begrotingswijzigingen zijn er toevoegingen geweest voor de volgende projecten: Verkeersveiligheid 2021 en 2022 (433 duizend euro), Nieuw fietspad Platvoetspad (101 duizend euro), Aanleg verbindende bruggen Paddepoel (175 duizend euro) en Uitvoering 4 projecten verbetering fietsnetwerk (65 duizend euro).
8. Wonen	Aardgasvrije wijken (Gemeentefonds)	1.189	Betreft uitgaven op de via het gemeentefonds ontvangen middelen voor dit onderwerp.
8. Wonen	Extra kosten in verband met meeropbrengst bouwleges	1.160	In 2021 is er incidenteel voor 2,951 miljoen euro meer aan bouwleges gerealiseerd dan begroot (zie baten). De incidentele kosten die samenhangen met de bouwleges zijn hierdoor ook toegenomen (1,16 miljoen euro hoger dan begroot).
8. Wonen	Verlies uit grondexploitaties	1.754	Zie voor onderbouwing de toelichting in de paragraaf Grondzaken
8. Wonen	Toevoegingen reserve Kapitaallasten	1.250	Aan deze reserve is binnen dit deelprogramma 1,2 miljoen euro toegevoegd voor Wijkvernieuwing Sunny Selwerd en 50 duizend euro voor Caspomor Park.
8. Wonen	Kermisexploitantenterrein	799	Voor de kosten van bodemsanering en het tijdelijk verplaatsen van woonwagens op het Kermisexploitantenterrein aan de Helperwestsingel zijn in 2021 incidenteel middelen beschikbaar gesteld (1,775 miljoen euro). De besteding hiervan was 799 duizend euro in 2021. De werkzaamheden worden in 2022 vervolgd.
9. Onderhoud en beheer openbare ruimte	Toevoegingen reserve Kapitaallasten	480	Aan deze reserve is binnen dit deelprogramma 300 duizend euro toegevoegd voor Wijkvernieuwing Sunny Selwerd en 180 duizend euro voor Herinrichting Nieuwe Boteringestraat.
9. Onderhoud en beheer openbare ruimte	BCF Riolering	15.354	We hebben een incidentele last moeten nemen in verband met onjuiste verwerking van BTW op investeringen binnen riolering.
10. Veiligheid	Herstelagenda Groningen Vooruit	70	In juni 2021 heeft de raad besloten 3,5 miljoen euro beschikbaar te stellen voor de uitvoering van de Herstelagenda "Groningen vooruit". Deze agenda richt zich op sectoren en plekken waar de coronacrisis grote economische impact heeft gehad. Het plan is flexibel ingestoken, meegroeïend met de versoepelingen, en kan worden aangepast wanneer nodig. In 2021 is hiervan 933 duizend euro besteed, waarvan 70 duizend euro betrekking heeft op dit deelprogramma. Dit meerjarige project heeft betrekking op de jaren 2021 en 2022.
11. Dienstverlening	Verkiezingen (Gemeentefonds)	582	Betreft incidentele uitgaven op de via het gemeentefonds ontvangen middelen vanwege corona voor dit onderwerp.
12. College, raad en gebiedsgericht werken	Toevoegingen Algemene Reserve	8.013	Zie de toelichting bij de reserves.
12. College, raad en gebiedsgericht werken	Naheffing belastingdienst	4.239	De Belastingdienst voert een boekenonderzoek uit met betrekking tot de verrekenende BTW en ingehouden loonbelasting over de jaren 2015 t/m 2018. Dit onderzoek is inmiddels ten dele uitgevoerd. De Belastingdienst heeft in november 2021 aangegeven nog geen concreet zicht te hebben op afronding van het onderzoek. Gedurende het onderzoek heeft de Belastingdienst een aantal onvolkomenheden geconstateerd. Een deel van deze constatering is terecht. De financiële gevolgen levert voor dit programma een incidentele last op van 4,2 miljoen euro.
14. Overhead en ondersteuning organisatie	Toevoegingen reserve Kapitaallasten	22	Aan deze reserve is binnen dit deelprogramma 22 duizend euro toegevoegd ter dekking kapitaallasten Revitalisering Stadhuis.

14. Overhead en ondersteuning organisatie	Schades aan derden	1.151	Er is een bedrag van 671 duizend euro uitgekeerd aan gymzaal de Meet in Haren en 480 duizend euro aan gymzaal OBS Het Karrenpad.
14. Overhead en ondersteuning organisatie	E-suite	503	Ten behoeve van het meerjarig project (2021-2023) Migratie E-suite is 503 duizend euro uitgegeven.
Diverse	Toevoeging egalisatiereserve Instellingen in verband met concernaccres	3.296	Conform de t-2-systematiek is in de primitieve begroting 3,296 miljoen euro toegevoegd, zodat we deze over 2 jaar kunnen toevoegen aan de subsidiebudgetten en deze kunnen verrekenen met de betreffende instellingen. Via dezelfde systematiek hebben we een bedrag van 1,911 miljoen euro onttrokken. Aanvullend hebben we 2,0 miljoen euro onttrokken ter dekking van de gemeentebegroting en 400 duizend euro ter dekking van het tekort op de WIJ-organisatie.
Diverse	Overige toevoegingen reserves	188	
Diverse	Incidentele intensiveringsmiddelen	36.358	Dit betreft incidentele lasten waarvoor via de begroting tijdelijke intensiveringsmiddelen beschikbaar zijn gesteld voor het oplossen van incidentele knelpunten in het betreffende begrotingsjaar. Zie overzicht '9. Totaal overzicht Intensiveringen' voor meer informatie over de intensiveringsmiddelen.
	Totaal incidentele lasten	114.438	

Melding wet topinkomens

De WNT is van toepassing op Gemeente Groningen. Het voor Gemeente Groningen toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2021 209.000 euro. Gemeente Groningen valt onder het algemeen bezoldigingsmaximum.

Bezoldiging topfunctionarissen

Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13^e maand van de functievervulling

Gegevens 2021		
(Bedragen x 1 euro)	C. Bronda	J. Spier
Functiegegevens	Gemeentesecretaris	Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2021	01/01-31/12	01/01-31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	1,0
Dienstbetrekking?	Ja	Ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	139.517,71	109.895,95
Beloningen betaalbaar op termijn	22.416,11	20.513,04
<i>Subtotaal</i>	<i>161.933,82</i>	<i>130.408,99</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	209.000	209.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.
Bezoldiging	161.933,82	130.408,99
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.
Gegevens 2020		
bedragen x 1 euro	C. Bronda	J. Spier
Functiegegevens	Gemeentesecretaris	Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2020	01/01-31/12	01/04-31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	1,0
Dienstbetrekking?	Ja	Ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	133.707,80	78.762,84
Beloningen betaalbaar op termijn	20.830,56	14.403,42
<i>Subtotaal</i>	<i>154.538,36</i>	<i>93.166,26</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	201.000,00	151.024,59
Bezoldiging	154.538,36	93.166,26

Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2021 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

Balans

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Algemeen

De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en de verordening ex artikel 212 Gemeentewet, waarin door de gemeenteraad de uitgangspunten voor het financiële beleid, alsmede de regels voor het financiële beheer en voor de inrichting van de financiële organisatie zijn vastgesteld.

Grondslagen voor waardering en resultaat

Waardering van passiva en activa alsmede de bepaling van het resultaat vinden in principe plaats op basis van historische kosten. De activa worden gewaardeerd op basis van verkrijging- of vervaardigingsprijs, dan wel nominale waarde. De passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde, met uitzondering van voorzieningen die tegen contante waarde zijn gewaardeerd. Voor de jaarrekening is het lasten-batenstelsel gebruikt. Dat betekent dat we lasten en baten hebben toegerekend aan het jaar waarin de diensten of goederen zijn geleverd. Winsten worden alleen in aanmerking genomen als ze gerealiseerd zijn. Verliezen en risico's die hun oorsprong hebben in het boekjaar, worden opgenomen als zij bekend zijn geworden voor opstelling van de jaarcijfers.

De waarderingsgrondslagen per balansonderdeel worden in het vervolg van deze jaarrekening toegelicht.

Vaste activa

Immateriële vaste activa

Immateriële vaste activa zijn te onderscheiden in:

- Kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen
- Kosten onderzoek en ontwikkeling/ plankostenkredieten
- Bijdragen aan activa in eigendom van derden

De immateriële vaste activa zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs- (bijdragen aan activa in eigendom van derden) dan wel de directe kosten en rente (plankostenkredieten).

Op de bijdragen aan activa in eigendom van derden wordt lineair afgeschreven. De afschrijvingstermijn is dezelfde als die wordt gehanteerd voor soortgelijke eigen materiële activa en is maximaal de afschrijvingsduur die bij de derde voor de desbetreffende activa wordt gehanteerd. Op kosten onderzoek en ontwikkeling/ plankostenkredieten van voorgenomen grondexploitaties wordt niet afgeschreven. Op het moment dat de raad (na maximaal vijf jaar) tot een grondexploitatie besluit worden de plankosten ingebracht in de desbetreffende grondexploitatie. Als er geen grondexploitatie komt wordt het actief afgeboekt ten laste van het resultaat.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa zijn naar de volgende categorieën in te delen:

- Activa met een economisch nut;
- Activa met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven (heffings-gerelateerd economisch nut);
- Activa in de openbare ruimte met maatschappelijk nut.

Op grond van artikel 14 van de financiële verordening worden investeringen met een individuele aanschafwaarde beneden de 10.000 euro niet geactiveerd. Met uitzondering van investeringen waarvoor een investeringskrediet is verstrekt.

Alle materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de oorspronkelijke verkrijgingsprijs (de inkoopprijs en de bijkomende kosten) of vervaardigingsprijs (de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige directe kosten), verminderd met de ontvangen subsidies en bijdragen die direct gerelateerd zijn aan het actief en verminderd met afwaarderingen wegens duurzame waardeverminderingen. Deze duurzame waardeverminderingen worden onafhankelijk van het resultaat van een boekjaar in aanmerking genomen.

In erfpacht uitgegeven gronden.

De in erfpacht uitgegeven gronden zijn gewaardeerd tegen de eerste uitgifteprijs van de erfpacht. De jaarlijks ontvangen afkoopsommen bij voortdurende erfpacht worden toegevoegd aan de bestemmingsreserve afkoopsommen. Aan zowel de bestemmingsreserve afkoopsommen als aan de erfpachtgronden waarvoor afkoopsommen zijn ontvangen wordt geen rente toegerekend, aan erfpachtgronden waarvoor jaarlijkse een canon wordt ontvangen wordt wel rente toegerekend.

Overige activa met economisch nut en maatschappelijk nut.

Op de overige activa met een economisch nut of maatschappelijk nut wordt afgeschreven. Behoudens enkele uitzonderingen wordt lineair afgeschreven. De afschrijvingsduur is bepaald op de verwachte economische levensduur en is per soort activa in de Financiële Verordening vastgelegd.

Uitgezonderd van lineaire afschrijving zijn:

- Investerings in riolering en publieke parkeervoorzieningen (gesloten financieringsstructuur)
- Investerings met een specifieke (rijks)regelgeving
- Investerings in maatschappelijk vastgoed waarvoor voor het betreffende object is vastgesteld dat er sprake moet zijn van minimaal kostprijs dekkende verhuur.

Deze investeringen worden annuïtair afgeschreven.

Overige grondslagen ten aanzien van de afschrijving:

- In alle gevallen gaat de afschrijving in vanaf de eerste dag van het boekjaar volgend op het jaar van ingebruikname.
- Op alle vastgoedobjecten is restwaarde van toepassing. De hoogte van de restwaarde wordt ingesteld afhankelijk van de functie van het gebouw en dan alleen bij verwachte instandhouding van het gebouw na afloop van de gebruiksduur. Daarnaast is rekening gehouden met de te maken kosten voor verwijdering of vernietiging van (delen van) het gebouw. Voor strategisch vastgoed en parkeergarages is de restwaarde op 0 gesteld.
- Op gronden en terreinen wordt niet afgeschreven.

Activa met heffing gerelateerd economisch nut

Dit betreft investeringen in riolering, inzameling van huishoudelijk afval en investeringen voor activiteiten waarop begraafrechten kunnen worden geheven.

Op activa met heffing gerelateerd economisch nut wordt lineair afgeschreven met uitzondering van de investeringen in (aanleg) riolering; deze worden conform de Financiële Verordening annuïtair afgeschreven.

Financiële vaste activa

De waardering van de financiële vaste activa is gebaseerd op de historische kostprijs c.q. nominale waarde, verminderd met - voor wat de geldleningen betreft - de aflossingen op de geldleningen. Indien de marktwaarde van een financieel vast actief duurzaam lager is dan de aanschafwaarde vindt afwaardering tot de lagere marktwaarde plaats. Bij (dreigende) oninbaarheid van leningen wordt een voorziening gevormd die in mindering wordt gebracht op de boekwaarde van de lening. Op deelnemingen en effecten wordt niet afgeschreven. De werkelijke waarde kan afwijken van de nominale waarde.

Vlottende activa

Vorraden

De voorraden worden gewaardeerd op basis van de verkrijgingsprijs- of vervaardigingsprijs. De verkrijgingsprijs bestaat uit de inkoopprijs en de bijkomende kosten. Indien de marktwaarde duurzaam lager is dan de verkrijging- of vervaardigingsprijs worden de voorraden gewaardeerd tegen de marktwaarde. De waardevermindering wordt gerealiseerd door de vorming van een verliesvoorziening voor de grondexploitaties tegen contante waarde of voorziening voor incurantheid die in mindering wordt gebracht op de boekwaarde van de voorraad.

De als onderhanden werken opgenomen bouwgronden in exploitatie zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs dan wel de lagere marktwaarde. De vervaardigingsprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend (zoals grondaankopen en kosten van bouw- en woonrijp maken). Rente op grondexploitaties wordt geactiveerd en is daarmee ook onderdeel van de vervaardigingsprijs. Voor tussentijdse winstneming wordt de Percentage of Completion methode toegepast. Deze methode houdt in dat naar rato van de gerealiseerde opbrengsten en kosten de winst wordt berekend.

Vorderingen <1 jaar

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid wordt een voorziening gevormd die in mindering wordt gebracht op de balanspost debiteuren. Op basis van de ouderdomsanalyse wordt een percentage van de hoofdsom als voorziening getroffen.

Liquide middelen en overlopende activa

Deze activa worden tegen nominale waarde opgenomen.

Vaste passiva

Eigen vermogen

Onder het eigene vermogen zijn opgenomen de algemene reserves en bestemmingsreserves. Reserves worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Voorzieningen

Volgens het BBV mag er een voorziening worden gevormd in deze vier gevallen:

- Er zijn verplichtingen en verliezen waarvan de hoogte op de balansdatum niet zeker is, maar die wel redelijk ingeschat kunnen worden;
- Er zijn op de balansdatum risico's die kunnen leiden tot verplichtingen of verliezen, waarvan de hoogte al redelijk in te schatten is;
- Er zullen kosten worden gemaakt in een volgend begrotingsjaar. Hiervoor mag een voorziening worden gevormd als het maken van die kosten zijn oorsprong mede in het huidige of in voorafgaande begrotingsjaren vindt en de voorziening is bedoeld om de lasten gelijk te verdelen over een aantal begrotingsjaren;
- Er worden bijdragen verstrekt aan toekomstige vervangingsinvesteringen, waarvoor een heffing wordt geheven als bedoeld in artikel 35, eerste lid, onder b.

De voorzieningen worden gewaardeerd tegen nominale of contante waarde. De uitzondering hierop is de voorziening voor pensioen van wethouders. Deze wordt gewaardeerd tegen actuariële waarde.

Vaste schulden > 1 jaar

Onder vaste schulden worden verstaan de schulden met een rente typische looptijd van 1 jaar of langer. De vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde verminderd met de aflossingen.

Vlottende passiva

De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Liquide middelen	2.756	3.487
Overlopende activa	92.269	71.259
Nog te ontvangen bijdragen met een specifiek bestedingsdoel van de EU	8.168	230
Nog te ontvangen bijdragen met een specifiek bestedingsdoel van het Rijk	14.548	12.170
Nog te ontvangen bijdragen met een specifiek bestedingsdoel van overige overheden	51.104	40.253
Overige overlopende activa	18.450	18.606
Totaal Vlottende Activa	353.219	316.702
Totaal Activa	2.154.318	2.104.024
Totaal recht op verliescompensatie VPB	4.979	841

Bedragen x 1.000 euro		
Passiva	31-12-2021	31-12-2020
Vaste Passiva		
Eigen vermogen	238.668	238.624
Algemene reserve	50.925	55.853
Bestemmingsreserve	127.195	122.872
Saldo van de rekening	60.548	59.900
Vreemd vermogen	49.538	49.292
Voorzieningen	49.538	49.292
Vaste schuld	1.514.963	1.469.991
Obligatieleningen	242.500	242.500
Pensioenfondsen en verzekeringsmaatschappijen	20.000	20.000
Onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen	1.042.842	1.009.050
Onderhandse leningen van openbare lichamen	208.600	197.500
Onderhandse leningen van overige binnenlandse sectoren	1	1
Waarborgsommen	1.021	940
Vlottende Passiva		
Vlottende schuld	176.449	259.415
Overige Kasgeldleningen	23.500	84.500
Bank- en girosaldo	20.241	24.884
Overige vlottende schulden	132.709	150.031
Overlopende passiva	174.700	86.702
Vooruit ontvangen bijdragen met een specifiek bestedingsdoel van de EU	2.277	878
Vooruit ontvangen bijdragen met een specifiek bestedingsdoel van het Rijk	136.653	44.072
Vooruit ontvangen bijdragen met een specifiek bestedingsdoel van overige overheden	2.949	12.108
Overige vooruit ontvangen bedragen	13.312	12.237
Verplichtingen	19.508	17.408
Totaal Passiva	2.154.318	2.104.024
Totaal borg en garantstelling	2.461.927	2.567.836

Immateriële vaste activa

Kosten voor onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief

Kosten voor onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief						
Omschrijving (bedragen x 1.000 euro)	Boekwaarde 01-01-2021	Verschuiving	Vermeer- dering	Bijdrage van derden	Afschrijving	Boekwaarde 31-12-2021
Stationsgebied	1.182					1.182
Stationsgebied Zuid	487		504			991
Sontplein (Arriva-locatie)	0		242			242
De Held III	194		369			563
Suikerzijde gebiedsontwikkeling	1.498		3.189			4.687
Suikerzijde langzaam verkeer	547	-547				0
Overig	265		91	117	35	204
Totaal	4.173	-547	4.395	117	35	7.869

In de kolom verschuiving is de overheveling van de plankosten naar de materiële vaste activa verwerkt.

Bijdrage aan Activa in eigendom van derden

Bijdragen aan activa in eigendom van derden (bedragen x 1.000 euro)	Boekwaarde 01-01-2021	Vermeerdering 2021	Afschrijving 2021	Boekwaarde 31-12-2021	Rente 2021	Totaal kapitaallasten
Omschrijving						
Schouwburg	418		27	392	8	35
Totaal	418	0	27	392	8	35

Materiële vaste activa

Materiële vaste activa (Bedragen x 1.000 euro)	Boekwaarde 01-01-2021	Verschuiving			Bijdragen van derden	Afschrijving 2021	Afwaar- deringen	Boekwaarde 31-12-2021
		gedurende het jaar	Investe- ringen	Desinveste- ringen				
Gronden en terreinen	147.319	874	1.663	6		2		149.848
Woonruimten	0							0
Bedrijfsgebouwen	548.193	-843	38.283	1.220	2.080	13.835	574	567.925
Grond, weg & waterbouwkundige werken	209.968	-274	14.411	7	117	5.631	15.353*	202.997
Vervoersmiddelen	15.883		6.094	59	196	2.007	120	19.595
Machines, apparaten en installaties	17.011	-443	5.785	411	44	2.930	10	18.957
Totaal overige materiële vaste activa	431.915	1.233	60.447	207	40.079	16.404	1.720	435.186
Totaal materiële vaste activa	1.370.289	547	126.684	1.910	42.516	40.809	17.777	1.394.508
waarvan economisch nut	757.375	-1.191	78.479	1.703	24.324	21.707	585	786.346
waarvan economisch nut heffing gerelateerd	201.909	145	12.842	1	-200	5.997	15.479	193.618
waarvan maatschappelijk nut	411.005	1.593	35.363	206	18.392	13.105	1.714	414.544

In de kolom verschuivingen resteert een saldo. Dit betreft de overheveling van de plankosten van de Suikerzijde langzaam verkeer naar de materiële vaste activa.

* In 2021 is naar aanleiding van interne controles geconstateerd dat de BTW op investeringen in het riool in het verleden op de balans is verantwoord als bezit. Dit is niet conform het BBV en dit hebben we in de jaarrekening 2021 administratief gecorrigeerd ad 15,4 miljoen euro conform de van toepassing zijnde verslaggevingsregels. Dit betreft een correctie over ten onrechte geactiveerde btw over de jaren 2008 tot en met 2020.

In 2021 is totaal voor een bedrag van 126,7 miljoen euro geïnvesteerd. Daarnaast is er een bedrag van 40,8 miljoen afgeschreven op materiële vaste activa. Onder de categorie gronden en terreinen zijn ultimo 2021 995 in erfpacht uitgegeven gronden voor een bedrag van 30,6 miljoen euro opgenomen. Daarnaast wordt hier de categorie "warme gronden" verantwoord voor een boekwaarde van 43,2 miljoen euro. Ten aanzien van de investeringen met maatschappelijk nut geldt dat vanaf 2017 activeren van deze investeringen verplicht is. Binnen de gemeente werden ook voor 2017 de investeringen geactiveerd. Om inzicht te geven in het deel van de activa dat volgens de oude systematiek is geactiveerd wordt de boekwaarde per 01-01 en 31-12 afzonderlijk vermeld. Per 1 januari 2021 bedraagt de boekwaarde van de investeringen met maatschappelijk nut van voor 1 januari 2017 330,5 miljoen euro. Ultimo 2021 is deze boekwaarde gedaald naar 318,6 miljoen euro.

Financiële activa

Kapitaalverstrekking aan deelnemingen

Kapitaalverstrekking aan deelnemingen (Bedragen x 1.000 euro)	Vermeer-			Boekwaarde 31-12-2021	Rente 2021	Totaal Kapitaal lasten
	Boekwaarde 01-01-2021	dering 2021	Vermindering 2021			
Omschrijving	01-01-2021	2021	2021	31-12-2021	2021	lasten
Aandelen Waterbedrijf Groningen	2.464		0	2.464	42	42
Aandelen N.V. Bouwfonds Nederlandse Gemeenten	1		0	1	0	0
Aandelen Dataland B.V	1		0	1	0	0
Aandelen Martiniplaza	3.916		0	3.916	67	67
Aandelen Dilgt Hemmen Essen BV	18		0	18	0	0
Kapitaalstorting GEM Haren Noord CV*	49		0	49	0	0
Deelneming Enexis	818		0	818	14	14
Deelneming Publiek Belang Electr.prod. BV (PBE)	19		0	19	0	0
Aandelen Bank Nederlandse Gemeenten (BNG Bank)	855		0	855	15	15
Community Network Noord Nederland BV (CINN)	1.190		0	1.190	20	20
Deelneming Euroborg	48		0	48	1	1
Deelneming Warmtestad BV	11.301		0	11.301	192	192
Voorziening Warmtestad BV	-2.929		0	-2.929		0
Aandelen Groninger Monumentenfonds	1.448		0	1.448	25	25
Aandelen Oikocredit	17		0	17	0	0
Aandelen Startersfonds	180		0	180	3	3
Deelneming Thermiek BV	18		0	18	0	0
Aandelen Afvalsturing Friesland NV (Omrin)	0	1.094	0	1.094	2	2
Overige kleine deelnemingen	1		0	1	0	0
Totaal deelnemingen	19.414	1.094	0	20.508	380	380

*Het commanditair kapitaal van de gemeente in GEM Haren Noord CV wordt beheerd door de stichting Commanditair Kapitaal Haren Noord.

Leningen

LENINGEN						
(Bedragen x 1.000 euro)	Boekwaarde	Verstrekte		Boekwaarde	Rente	Rente en
Omschrijving	01-01-2021	leningen	Aflossing	31-12-2021	2021	aflossing
		2021	2021			
leningen aan woningbouwcorporaties						
- Gem. woningbouw (tot 1985)	995	0	440	555	70	510
- Gem. woningbouw (na 1985)	73.358	0	15.122	58.235	2.217	17.340
Totaal woningbouwleningen	74.352	-	15.562	58.790	2.287	17.849
Leningen aan Deelnemingen						
- Martiniplaza BV	9.968	0	498	9.470	227	726
- Euroborg NV	18.697	3.500	3.823	18.374	690	4.513
- Warmtestad BV*	3.875	0	0	3.875	78	78
- Meerstad	264.550	56.950	55.400	266.100	6.904	62.304
- Enexis	6.053	0	0	6.053	132	132
Totaal deelnemingen	303.143	60.450	59.722	303.871	8.031	67.752
Leningen aan verbonden partijen						
- Gem. regeling VG&R	300	0	100	200	6	106
Totaal overige verbonden partijen	300	0	100	200	6	106
Overige langlopende leningen						
- Bejaardenhuizen (De Huismeesters)	924	0	51	873	45	96
- Grunneger Power	169	0	9	161	6	15
- Multifunctioneel Centrum Engelbert	132	0	42	89	4	47
- Meerhoven (Rizoem)	1.087	0	0	1.087	31	31
- Stichting Ecologische boerderij de Mikkelfhorst	613	0	19	594	13	31
- Stichting Zwembad Scharlakenhof	255	0	79	175	8	87
- Zernike Triade	820	0	0	820	19	19
- Stichting Ebbingehof	3.000	0	0	3.000	63	63
- Willem Lodewijk Gymnasium	0	1.200	0	1.200	4	4
- Groninger Museum	245	0	56	189	12	68
- Instellingen Sport en Welzijn	139	-	26	113	2	28
- Stichting Stimuleringsfonds						
Volkshuisvesting	7.846	-	1.021	6.826	0	1.021
- Leningen GKB	797	-	30	767	0	30
- Startersfonds EM2	20	-	0	20	0	0
- Startersleningen	120	-	120	0	0	120
- Leningen personeel	102	-	51	50	4	55
- Duurzaamheid Ten Boer	54	-	54	0	0	54
- Voorziening langlopende leningen	-1.091		-87	-1.004		-87
Totaal overige langlopende leningen	15.233	1.200	1.472	14.960	212	1.684
Totaal uitgezette langlopende leningen	393.028	61.650	76.856	377.822	10.536	87.392

*Herfinanciering Warmtestad

Vanuit Warmtestad is een verzoek tot herfinanciering gedaan aan de gemeente en aan de andere 50 % aandeelhouder, Waterbedrijf Groningen. Hierbij gaat het om de omzetting van de nu uitstaande leningen in agio, een aanvullende agiostorting en nieuwe leningen. Bij de waardering van onze deelneming in Warmtestad en de aan Warmtestad verstrekte leningen per 31 december 2021 zijn we er van uit gegaan dat de gevraagde financiering doorgang vindt.

Toelichting voorziening langlopende leningen			
(Bedragen x 1.000 euro)	saldo	mutaties 2021	saldo
	01-01-2021		31-12-2021
St. stimulering Volkshuisvesting	981	-60	921
Lening U/G	110	-27	83
Totaal	1.091	-87	1.004

Vorraden

Onderhanden werk

In de post 'Onderhanden werk' staan de Bouwgronden in exploitatie (BIE-gronden) met de slot gecalculeerde complexen en de bouwrijpe kavels. Deze zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs dan wel de lagere marktwaarde. De vervaardigingsprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend (zoals grondaankopen en kosten van bouw- en woonrijp maken). Rente op grondexploitaties wordt geactiveerd en is daarmee ook onderdeel van de vervaardigingsprijs. In de jaarrekening is een uitgebreide verantwoording te vinden in paragraaf 7: [Grondbeleid](#)

Mutaties vanwege inhoudelijke ontwikkelingen grondexploitatie

Binnen de grondexploitaties zijn de verliesvoorzieningen met 8,4 miljoen euro afgenomen en zijn tussentijdse winsten genomen van 1 miljoen euro. Daarnaast is de deelgrondexploitatie Kempkensberg afgesloten met een nadelig resultaat van 10,4 miljoen euro. Het nadelige resultaat is ten laste gekomen van de reeds gereserveerde middelen in de verliesvoorziening.

Boekwaarden

In onderstaand tabel worden de boekwaarden per 01-01-2021, de mutaties van het jaar 2021 en de boekwaarde per 31-12-2021 weergegeven. In de boekwaarden van de BIE-gronden is het afsluiten van deelgrondexploitaties Kempkensberg verwerkt. De boekwaarde van de actieve BIE gronden is 17,2 miljoen euro lager geworden. In het totaal saldo van de mutaties ad 17,2 miljoen euro zitten ook interne verschuivingen met de (im-) materiële vaste activa als gevolg van onder andere inbreng en uitname grond.

Onderhanden werk	Boekwaarde	Verschuivingen	Vermeerderingen/ Verminderingen	Boekwaarde
(Bedragen x 1.000 euro)	01-01-2021			31-12-2021
BIE gronden	179.754	1.029	-18.237	162.546
Inactieve BIE gronden	-904	-1.029	-527	-2.460
Bouwrijpe kavels	2.739		-118	2.621
Totaal	181.589	0	-18.882	162.707

Nog te realiseren kosten en opbrengsten

In onderstaande tabel staan de geraamde kosten en opbrengsten van de BIE-gronden. Dit is exclusief de slotcalculaties. De geraamde kosten bestaan vooral uit bouw- en woonrijp maken, plankosten en rentelasten. De geraamde opbrengsten bestaan vooral uit geraamde grondverkoppen en bijdragen.

BIE-gronden	Boekwaarde	Geraamd nog te realiseren		Totaal exploitatie
(Bedragen x 1.000 euro)	31-12-2021	kosten	opbrengsten	begroting
BIE gronden				
Subtotaal woningbouwlocaties	59.031	43.091	-40.277	61.845
Subtotaal bedrijvenlocaties	41.225	31.508	-68.346	4.388

<i>Subtotaal kantoren, gemengd</i>	62.290	23.955	-24.057	62.188
Totaal	162.546	98.555	-132.680	128.421

Voorzieningen

Gedurende de afgelopen jaren heeft de raad ter dekking van verwachte tekorten op gebiedsontwikkelingen middelen beschikbaar gesteld. Hiervoor zijn voorzieningen getroffen ter hoogte van het verlies op Contante Waarde. Per 31 december 2020 was per saldo voor 119,8 miljoen euro aan voorziening getroffen. Over de voorzieningen wordt jaarlijks rente 2% bijgeschreven. Op 31 december 2021 was door het bij schrijven van de rente in totaal 122,2 miljoen euro beschikbaar aan verliesvoorzieningen. Door de overall positieve ontwikkelingen binnen de grondexploitaties is per saldo het financieel resultaat voordeliger dan aanvankelijk geraamd. De deelgrondexploitatie Kempkensberg wordt afgesloten met een nadelig resultaat van 10,4 miljoen euro. Het nadelig resultaat is ten laste gekomen van de reeds gereserveerde middelen in de verliesvoorziening. De verliesvoorzieningen voor de negatieve grondexploitaties nemen per saldo met 8,4 miljoen euro af.

BIE-gronden	Beschikbare voorziening	Benodigde voorziening	Mutatie
(Bedragen x 1.000 euro)	2021 (index 2%)	2021	2021
<i>Volkshuisvesting, stedelijke vernieuwing</i>			
Ciboga	-26.629	-26.429	-200
Oosterhamrikzone	-18.083	-20.085	2.002
ALO-locatie	-6.142	-6.427	285
Friesestraatweg 181	-880	-860	-20
<i>Economie en werkgelegenheid</i>			
Eemspoort	-24	0	-24
Roodehaan	-1.894	-1.557	-337
Westpoort Fase I	-5.033	-3.958	-1.075
<i>Kantoren gemengd</i>			
Europapark/ Europapark	-28.501	-29.280	779
Europapark/ Kempensberg	-11.133	0	-11.133
Grote Markt	-23.858	-25.068	1.210
Haren Nesciopark	0	-95	95
Totaal	-122.175	-113.758	-8.417

Winsten

Met ingang van 2017 geldt, op basis van de BBV, de percentage of completion methode (POC-methode) voor (voortijdige) winstnemingen. In de POC-methode worden de winsten genomen naar rato van gerealiseerde opbrengsten en kosten. Hiervoor moet het resultaat op de grondexploitatie op betrouwbare wijze zijn ingeschat en de winsten van het project naar de gemeente vloeien. In totaal is voor 1,3 miljoen euro aan tussentijdse winsten genomen. Zie onderstaande tabel.

Tussentijdse winstneming	31-12-2021
(Bedragen x 1.000 euro)	
<i>Volkshuisvesting, stedelijke vernieuwing</i>	
Reitdiep fase 3&4	189
Haren Stationsgebied	138
<i>Economie en werkgelegenheid</i>	

Eemspoort	681
Zernike	301
Totaal	1.308

Vorderingen

Vorderingen op openbare lichamen

Vorderingen op openbare lichamen		
(bedragen x 1.000 euro)	31-12-2021	31-12-2020
Te vorderen ondernemers BTW	2.602	125
Te vorderen BTW compensatiefonds	46.773	41.518
Debiteuren openbare lichamen	5.158	3.472
Totaal	54.533	45.115

Overige vorderingen

Overige vorderingen		
(bedragen x 1.000 euro)	31-12-2021	31-12-2020
Debiteuren	60.051	74.761
Dubieuze debiteuren - Voorziening	-20.011	-20.545
Externe rekening courant verhoudingen	19.279	12.005
Fiets privé	62	67
Overige vorderingen	25.330	38.036
Totaal	84.711	104.324

De post "debiteuren" is opgebouwd uit belasting- en uitkeringsdebiteuren (40,2 miljoen euro), overige debiteuren (19,8 miljoen euro) en incasso onderweg (81 duizend euro).

Voorziening dubieuze debiteuren

Het saldo van de belasting debiteuren betreft 13,2 miljoen euro. Op basis van ouderdomsanalyse over de jaren heen wordt een percentage als oninbaar beschouwd waarbij rekening wordt gehouden met de incidentele afwijkingen in opgelegde aanslagen. Het saldo van de voorziening dubieuze belasting debiteuren bedraagt 827 duizend euro op 31-12-2021.

Inzake het saldo "overige debiteuren" wordt gekeken naar de ouderdom van de vorderingen en op basis van een vastgesteld percentage een bedrag voor oninbaarheid berekend. Daarnaast wordt op basis van de beoordeling van individuele issues met vorderingen het bedrag in de voorziening indien nodig opgehoogd. Dit is in onderstaande tabel verwerkt. Het saldo naar ouderdom is als volgt opgebouwd:

Voorziening dubieuze debiteuren	Openstaand	%	Voorziening
< 3 maanden	13.784	0%	1
3-6 maanden	641	5%	39
6-12 maanden	1.406	10%	165
1-2 jaar	3.379	50%	742
> 2 jaar	550	100%	550
	19.760		1.497

Voorziening dubieuze debiteuren uitkering- debiteuren

De voorziening dubieuze debiteuren voor uitkeringsdebiteuren wordt bepaald op basis van ervaringscijfers over de afgelopen 5 jaar met betrekking tot oninbaarheid per soort vordering, gecombineerd met de uitkomst van het onderzoek dubieusheid door middel van een steekproef op de openstaande vorderingen van 5 jaar en ouder. De onderverdeling van de debiteurenpositie met de voorziening is als volgt:

Voorziening dubieuze debiteuren (Bedragen x 1.000 euro)	Openstaand saldo	benodigde voorziening
< 2 maanden	4.934	3.274
2-3 maanden	344	260
3-6 maanden	870	539
6-12 maanden	2.021	1.222
> 1 jaar	18.866	12.390
	27.035	17.686

Overige vorderingen

De post "overige vorderingen" bestaat onder andere voor 15,7 miljoen euro uit nog te ontvangen belastingen en heffingen (onroerend zaakbelasting, afvalstoffenheffing, logiesbelasting en bouwleges) en voor 4 miljoen euro uit nog te factureren omzet over 2021.

Liquide middelen

Liquide middelen (bedragen x 1.000 euro)	31-12-2021	31-12-2020
Kassaldo	215	147
Banksaldi	2.541	3.341
Totaal	2.756	3.487

Schatkistbankieren

(Bedragen x 1.000 euro)	Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
Tegoeden rekeningen courant	15	0	0	0
Drempel schatkistbankieren	4.827	4.827	11.077	11.077
Ruimte onder de drempel	4.812	4.827	11.077	11.077
Begrotingstotaal 2021	1.038.423	1.038.423	1.038.423	1.038.423
Grondslag variabele drempel	538.423	538.423	538.423	538.423
Vaste drempel schatkistbankieren	3.750	3.750	10.000	10.000
Variabele drempel schatkistbankieren	1.077	1.077	1.077	1.077

Wij zijn verplicht om onze overtollige middelen in de Rijksschatkist aan te houden. Om het dagelijkse kasbeheer te vereenvoudigen is er een drempelbedrag, afhankelijk van het begrotingstotaal, dat buiten de schatkist mag worden gehouden. Met ingang van 1 juli 2021 is de berekening van het drempelbedrag gewijzigd. Voor openbare lichamen met een begrotingstotaal groter dan 500 miljoen euro is het drempelbedrag gelijk aan 10 miljoen euro, vermeerderd met 0,2% van het deel van het begrotingstotaal dat de 500 miljoen euro te boven gaat. Vóór 1 juli 2021 ging het om een drempelbedrag van 0,75 % van het begrotingstotaal.

Overlopende activa

Overlopende activa		
(bedragen x 1.000 euro)	31-12-2021	31-12-2020
Nog te ontvangen bijdragen met een specifiek bestedingsdoel van de EU	8.168	230
Nog te ontvangen bijdragen met een specifiek bestedingsdoel van het Rijk	14.548	12.170
Nog te ontvangen bijdragen met een specifiek bestedingsdoel van overige overheden	51.104	40.253
Overige overlopende activa	18.450	18.606
Totaal	92.269	71.259

NOG TE ONTVANGEN BEDRAGEN VAN RIJK EN EU (ex art.40a)				
Omschrijving (bedragen x 1.000 euro)	Saldo 01-01-2021	Toevoegingen	Onttrekkingen	Saldo 31-12-2021
<i>Nog te ontvangen bijdragen met een specifiek bestedingsdoel van de EU</i>				
HEAVENN	20	0	20	0
Hector waterstofwagens	0	89	0	89
Horizon	77	1	41	37
HyTrec	24	96	24	96
Like!	38	0	38	0
REACT EU	0	7.720	0	7.720
Surflogh	71	377	222	225
Totaal nog te ontvangen bijdragen met een specifiek bestedingsdoel van de EU	230	8.284	346	8.168
<i>Nog te ontvangen bijdragen met een specifiek bestedingsdoel van het rijk</i>				
BBZ	95	197	0	292
Beschermd wonen	623	1.248	623	1.248
BSV-projecten	253	0	253	0
Gemeentefonds	2.484	4.441	2.484	4.441
Lage inkomensvoordeel (LIV)	385	344	508	221
Landelijke Aanpak Adreskwaliteit	21	26	21	26
Onderwijshuisvesting	0	1.797	0	1.797
Personen met verward gedrag behandeling	0	182	20	162
Rijksleges	0	9	0	9
Samen voor herstel 2.0	0	58	0	58
SPUK Sport	0	236	0	236
Tijdelijke Overbrugging Zelfstandige Ondernemers (TOZO)*	0	3.523	0	3.523
Uitkering gedupeerden toeslagen problematiek	0	366	0	366
Vangnetuitkering BUIG	4.217	159	2.617	1.759
VG-Innovatie	0	28	0	28
VLOT levensloopaanpak	0	89	0	89
WMO	64	127	64	127
Zuidelijke Ringweg	4.027	167	4.027	167
Totaal nog te ontvangen bijdragen met een specifiek bestedingsdoel van de EU	12.170	12.996	10.618	14.548

<i>Nog te ontvangen bijdragen met een specifiek bestedingsdoel van overige Nederlandse overheden</i>				
A.R.C.G.	240	0	240	0
ABC scholing	209	0	209	0
Afvalinzameling	149	200	149	200
Beschermd wonen	0	1.811	0	1.811
Bodem beheer	0	270	0	270
Compensatie OZB	82	0	1	81
Dienst Uitvoering Onderwijs	2	0	2	0
Dienstverlening DAL	163	0	163	0
Expertisecentrum jeugdhulp	0	91	0	91
Fietsinfrastructuur	362	743	724	381
Founded In Groningen	156	63	156	63
GGD Groningen	306	481	306	481
GrESCo	5	0	5	0
Groningen Bereikbaar	27	0	27	0
Groningen Werkt Slim	0	50	0	50
Hefpunt	0	18	0	18
HyTrec	0	24	24	0
Impulsgelden	0	91	0	91
Meerschop Paterswolde	0	247	0	247
Nederlandse Gemeenten	82	228	82	228
Noordelijke Belastingkantoor	1.560	779	1.560	779
NPG	0	292	0	292
Ontsluiting Meerstad	0	542	0	542
Oorlog- en Verzetscentrum Groningen	0	16	0	16
Overdrachtsbelasting	878	0	0	878
Parkeergarage Forum	286	0	286	0
PG&Z	0	43	0	43
Provincie Drenthe	18	0	18	0
Provincie Groningen	201	0	201	0
PVA jeugdbescherming Noord	2	0	2	0
Regiosecretaris SOO	53	0	53	0
REP subsidie	17.500	35.000	35.000	17.500
RIGG	420	421	420	421
Rijkswaterstaat	0	75	0	75
RSP	4.020	9.445	10.509	2.955
Spoor	4.450	8.549	12.999	0
Staatsbosbeheer	0	64	0	64
St.Synagoge Folkingestraat	0	11	0	11
Steunpakket Covid-19	306	9	306	9
UWV	56	0	56	0
Verkeersveiligheid	110	0	110	0
Verrijken beleid	0	13	0	13
Waterschap	0	66	0	66
Werk in Zicht	199	205	199	205
Zuidelijke Ringweg	8.412	31.857	16.955	23.314
Totaal nog te ontvangen bijdragen met een specifiek bestedingsdoel van overige overheden	40.252	91.612	80.761	51.104
Totaal	52.653	112.892	91.726	73.819

*In de Sisa bijlage 2020 zijn te hoge aantallen inzake Tozo-besluiten verantwoord, waardoor het Rijk over 2020 een te hoge vergoeding voor de uitvoeringskosten heeft toegekend. In de jaarrekening 2021 is dit bij de openstaande vordering op het Rijk

inzake Tozo gecorrigeerd. De te ontvangen vergoeding van het Rijk ultimo 2021 is gebaseerd op de juiste aantallen over 2020 en 2021.

Nog te ontvangen bedragen

Op de post nog te ontvangen bedragen staan de opbrengsten die we in 2021 als baten hebben opgenomen in de exploitatie, maar die we nog niet hebben ontvangen. De nog te ontvangen bedragen hebben we verdeeld over de diverse overheden. In de bovenstaande tabel worden de nog te ontvangen bedragen van de EU, het Rijk en overige Nederlandse overheden nader uitgesplitst. Nog te ontvangen bedragen van andere instellingen worden onder overige vorderingen verantwoord.

Overige overlopende activa

Onder de overige overlopende activa vallen de bedragen die we vooruit hebben betaald. Dat zijn betalingen die we in 2021 hebben gedaan die betrekking hebben op de jaarschijf 2022 en verder. In deze categorie valt ook voorfinanciering voor investeringsprojecten waarvan de prestatie nog niet in 2021 is geleverd (bijna 6 miljoen euro). Daarnaast betreft het voornamelijk licentiekosten, huurkosten en voorschot afvalverwerking.

Toelichting onzekerheid eigen bijdrage Wmo

Aan mensen die een maatwerk voorziening ontvangen in het kader van de Wmo, wordt een eigen bijdrage opgelegd. De wetgeving heeft bepaald dat de berekening, oplegging en incasso van deze eigen bijdrage wordt uitgevoerd door het CAK. De informatievoorziening van het CAK naar ons is beperkt. Hierdoor kunnen wij niet altijd de juistheid en volledigheid op persoonsniveau en op totaal niveau van de eigen bijdragen vaststellen. In de kadernota rechtmatigheid 2018 van de commissie BBV geeft de commissie aan dat de wetgever in feite bepaald heeft dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdrage geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is. Dit betekent dat de gemeente geen zekerheid omtrent de omvang en de hoogte van de eigen bijdrage kan krijgen. In de jaarrekening is dus sprake van een onzekerheid ten aanzien van deze eigen bijdrage, ook al ligt de oorzaak hiervan niet bij ons.

Eigen vermogen

Eigen Vermogen					
(bedragen x 1.000 euro)	Saldo 01-01-2021	Resultaat vorig jaar	Toevoeging	Onttrekking	Saldo 31-12-2021
Algemene reserve	55.853	46.312	8.013	59.252	50.925
Bestemmingsreserve	122.872	13.588	14.974	24.239	127.195
Totaal	178.725	59.900	22.987	83.491	178.120

Voor een uitgebreide detaillering en beschrijving van de reserves wordt verwezen naar het overzicht [Reserves](#).

Het totaal saldo van de reserves is afgenomen van 178,7 miljoen euro naar 178,1 miljoen euro. De reserves zijn onderverdeeld in de algemene reserve en diverse bestemmingsreserves.

Gerealiseerd resultaat		
(bedragen x 1.000 euro)	31-12-2021	31-12-2020
Gerealiseerd Resultaat	60.548	59.900

Dit is het voordelig resultaat over 2021. Voor een specificatie wordt verwezen naar het onderdeel [Financieel Beeld](#).

Voorzieningen

(bedragen x 1.000 euro)	31-12-2021	31-12-2020
Totaal voorzieningen	49.538	49.292

Voor een uitgebreide detaillering en beschrijving van de voorzieningen wordt verwezen naar het overzicht:

[Voorzieningen](#)

Langlopende schulden

Geldleningen

Bedragen x 1.000 euro	Boekwaarde	Opgenomen	Aflossing	Boekwaarde	Rente
Omschrijving	01-01-2020	2021	2021	31-12-2021	
Obligatieleningen					
Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)	242.500	-	-	242.500	4.029
Totaal obligatieleningen	242.500	-	-	242.500	4.029
Pensioenfondsen en verzekeringsmaatschappijen					
Aegon Levensverzekeringen NV	20.000	-	-	20.000	20
Totaal binnenlandse pensioenfondsen en verzekeraars	20.000	-	-	20.000	20
Binnenlandse banken en overige financiële instellingen					
ABN AMRO Bank NV	51.498	-	50.107	1.392	2.039
Bank Nederlandse Gemeenten (BNG Bank NV)	711.696	186.200	75.445	822.451	17.782
Triodos Bank	45.000	-	-	45.000	1.062
Nederlandse Waterschaps Bank	200.856	15.000	41.857	173.999	5.167
Nog op te nemen leningen			-	-	
Totaal binnenl. banken en overige fin. instellingen	1.009.050	201.200	167.408	1.042.842	26.049
Openbare lichamen					
Overheid (provincie Noord Brabant)	195.000	10.000	-	205.000	2.888
Overheid (provincie Groningen)	-	1.100	-	1.100	-
- Overheid (gemeente Meerssen)	2.500	-	-	2.500	63
Totaal onderhandse leningen van openbare lichamen	197.500	11.100	-	208.600	2.951
Overige binnenlandse sectoren					
Overig (Wichers Hoeth)	1	-	-	1	0
Totaal onderhandse leningen van binnenlandse sectoren	1	-	-	1	0
Totaal opgenomen langlopende leningen	1.469.051	212.300	167.408	1.513.943	33.050

Waarborgen

WAARBORGSMOMMEN	Boekwaarde	mutatie	Boekwaarde
(Bedragen x 1.000 euro)	01-01-2021	2021	31-12-2021
Gemeente grond/ vergunning-pas parkeren	800	77	877
Benzine-pasjes	16		16
Toegangspasjes/sleutels	124	3	127
Totaal waarborgsommen	940	80	1.020

De gemeente vraagt voor diverse werkzaamheden waarborgsommen, die na afloop met de werkelijk gemaakte kosten worden verrekend. Ook wordt bij tijdelijk gebruik van gemeentegrond een waarborg verlangd en worden borggelden gevraagd voor toegangspasjes bij Sport050.

Kortlopende schulden

Kortlopende schulden		
Netto vlottende schulden < 1 jaar (bedragen x 1.000 euro)	31-12-2021	31-12-2020
Bank- en girosaldo	20.241	24.884
Overige kasgeld leningen	23.500	84.500
Overige vlottende schulden	132.709	150.031
Vlottende schuld	176.449	259.415

Overige kasgeldleningen

Dit betreft kortlopende leningen (<1 jaar) waarvan de rente gedurende de looptijd vast staat.

Banksaldi

Deze post bestaat hoofdzakelijk uit het negatieve saldo van de bankrekening bij de Bank Nederlandse Gemeenten. Vanaf 1 januari 2019 is een kredietarrangement met de Bank Nederlandse Gemeenten van kracht. Deze is afgesloten voor onbepaalde tijd. Het arrangement kent een kredietlimiet van 15 miljoen euro en een Intra dag limiet van 50 miljoen euro.

Overige schulden

Hieronder worden de kortlopende schulden aan publiekrechtelijke lichamen, aangegane verplichtingen en crediteuren derden opgenomen.

Overlopende passiva

Overlopende passiva		
(bedragen x 1.000 euro)	31-12-2021	31-12-2020
Verplichtingen	19.508	17.408
Vooruit ontvangen bijdragen met een specifiek bestedingsdoel van de EU	2.277	878
Vooruit ontvangen bijdragen met een specifiek bestedingsdoel van het Rijk	136.653	44.072
Vooruit ontvangen bijdragen met een specifiek bestedingsdoel van overige overheden	2.949	12.108
Overige vooruit ontvangen bedragen	13.312	12.237
Totaal	174.700	86.702

VERLOOPOVERZICHT PASSIVA EX. ART 49B	Saldo	Toevoegingen	Onttrekkingen	Saldo
Omschrijving (bedragen x 1.000 euro)	01-01-2021			31-12-2021
<i>Vooruit ontvangen bijdragen met een specifiek bestedingsdoel van de</i>				
EC2 subsidie	0	26	0	26
FOOD TRAILS	0	587	318	269
HEAVENN	0	1.361	553	808
Horizon	878	1.482	1.667	693

LIFE cool square	0	823	412	412
Like!	0	70	0	70
Totaal vooruit ontvangen bijdragen met specifiek bestedingsdoel van de EU	878	4.350	2.950	2.277
<i>Vooruit ontvangen bijdragen met een specifiek bestedingsdoel van het Rijk</i>				
Aardbevingen Beleid	18.847	40.422	42.070	17.199
Ambulancedienst	49	84	49	84
Batch 1588 Versterkingsopgave Groningen	0	43.841	21.671	22.170
BBZ	4.089	650	343	4.396
Bijdrage Ministerie	0	37	0	37
Bijstand op Maat	0	49	0	49
BSV-projecten	822	1.356	1.630	548
Circulaire ambachtscentra	50	0	16	34
Duurzaamheid	861	34	861	34
Expertise centrum jeugdhulp	1.060	5.034	3.487	2.607
Geweld Hoort Nergens Thuis	81	111	30	161
GGZ Project Psych/handicap behandeling	0	80	0	80
Gronings Sportakkoord	0	451	0	451
Heroïne behandeling	344	27	193	177
Huisvesting Clockhuys	0	7	0	7
Huurwoningen Wierden en Borgen	0	2.795	2.405	390
Innovatie middelen Vob Gem Fonds	350	0	0	350
Kassiersfunctie Fier	0	15	0	15
Koers en kansen 3Noord	205	0	36	168
Landelijke Vreemdelingen Voorziening	455	1.089	455	1.089
Noordelijk belastingkantoor	187	124	187	124
NPG	0	43.740	29.966	13.774
OAB voorschoolse educatie	412	947	412	947
OCO Clientondersteuning	0	50	0	50
Onderwijshuisvesting	0	3.516	1.576	1.940
Personen met verward gedrag behandeling	176	20	196	0
Programma aardgasvrije wijken	2.772	13.264	12.770	3.266
Projectleiding kansrijke start	0	1.130	0	1.130
Radicalisering	0	191	0	191
Regeling Reductie Energiegebruik	951	7.879	7.332	1.498
Regiodeal	7.088	31.347	26.953	11.482
Rijk: Tekort financiering	0	372	0	372
Rijksvergoeding Inpassingskosten	0	1.148	1.148	0
RMC	543	165	221	487
RVO	0	44	0	44
Scholenprogramma Groningen	372	0	372	0
Sociale participatie	0	116	116	0
SPUK lokaal preventie akkoord	0	200	160	40
SPUK Sport	18	2.381	2.048	350
Stadshavens II	0	18.156	0	18.156
Stedelijk Investerings Fonds (SIF)	510	560	749	320
Steun Huisvesting APVV	5	0	5	0
Steunpakket Covid-19	0	696	140	556
Subsidie regiodeal	0	175	0	175
Subsidie WoningBouwImpuls (WBI)	0	8.847	0	8.847

Tijdelijke Overbrugging Zelfstandige Ondernemers (TOZO)	1.204	3.521	4.652	73
Tijdelijke vergr. capaciteit acute Jeugdzorg	0	2.176	230	1.947
Uitkering gedupeerden toeslagen problematiek	108	0	108	0
Verkeersveiligheid	63	10	63	10
Versterken en verduurzamen aardbevingsgebied	0	6.846	3.511	3.335
Versterking & Vernieuwing	0	5.624	1.738	3.886
VG-Innovatie	92	0	92	0
Volkshuisvestingsfonds duurzaamheid	0	21.029	10.514	10.514
Volwasseneneducatie regio	0	42	0	42
VSV21-24	0	230	1	229
Zorgkosten jeugd	2.359	1.053	590	2.822
Totaal vooruit ontvangen bijdragen met specifiek bestedingsdoel van het Rijk	44.072	268.245	175.663	136.653
<i>Overige Nederlandse overheden</i>				
Bereikbaarheid Stad	49	22	49	22
Bijdrage RWS	0	134	134	0
Bodem beheer	807	1.600	2.407	0
Bus-infrastructuur	65	101	166	0
Cultuurhistorie in RO	0	32	0	32
DOEN - kansrijke start	0	148	107	41
EP Regio Groningen-Assen	64	0	64	0
G40 Sociale Pijler	24	0	24	0
GGE Warmte	160	0	160	0
Groningen Werkt Slim	59	0	59	0
Healthy ageing – LEGrO	0	59	0	59
Kansrijk opleiden scholing	0	597	0	597
Kardings Ontzet	107	168	191	83
KETENPARK IGG	100	0	100	0
NPG	5.645	10.795	16.440	0
Proeftuin Kwetsbare Personen in Beeld	0	40	0	40
Programma aardgasvrije wijken	127	57	127	57
Prov Impuls ve Kansr Toekomst	0	400	61	339
Provincie Groningen	0	24	0	24
Regionaal Programma Digitale top	0	35	0	35
RSP	4.900	6.120	11.020	0
SAN kansen voor vakmanschap	0	384	0	384
Sociale participatie	0	75	0	75
Steunpakket Covid-19	0	160	160	0
Stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen	0	46	46	0
Toepass. Jaarbegrenzing TB	0	12	0	12
Verkeer en Vervoer Groningen	0	2.250	1.100	1.150
Verkeersveiligheid	0	1.100	1.100	0
Totaal vooruit ontvangen bijdragen met specifiek bestedingsdoel van overige Nederlandse overheden	12.108	24.359	33.518	2.949
Totaal	57.058	296.954	212.132	141.880

Overige overlopende passiva

Hieronder vallen onder andere de bedragen die we nog moeten betalen. Het zijn kosten voor leveringen en diensten die in 2021 zijn geleverd, maar waarvoor we de factuur nog niet hebben ontvangen. We hebben de kosten wel in de exploitatie 2021 opgenomen. Afhandeling van deze bedragen vindt in 2022 plaats.

In de post overige overlopende passiva zit een bedrag ad 13,3 miljoen euro met betrekking tot vooruit ontvangen bedragen en deze bestaat voornamelijk uit:

- 0,8 miljoen euro inzake spaartegoeden voor aankoop kunstwerk CBK;
- 3,2 miljoen euro voor parkeervergunningen 2022 welke in 2021 zijn gefactureerd;
- 2,2 miljoen euro houdt verband met in 2021 vooruit-gefactureerde bedragen welke betrekking hebben op 2022;
- 3,2 miljoen euro met betrekking tot bijdragen van derden in investeringen die nog in uitvoering zijn.

Niet uit de balans blijvende verplichtingen

Meerjarige inkoopcontracten

In de categorie niet uit de balans blijvende verplichtingen worden de meerjarige inkoopcontracten met een resterende contractwaarde van 1 miljoen euro of hoger opgenomen.

Meerjarige inkoopcontracten > 1.000.000 euro

MEERJARIGE INKOOPCONTRACTEN > € 1.000.000 (bedragen x 1.000 euro)		
Omschrijving Domein	Resterende contract waarde	einde contract
Bedrijfsvoering	21.200	2022
Bedrijfsvoering	4.731	2023
Bedrijfsvoering	3.010	2025
Bedrijfsvoering	5.825	2026
Leefomgeving en ruimte	8.896	2025
Bedrijfsvoering	1.080	2032

Naast de meerjarige inkoopcontracten zijn er ook meerjarige raamcontracten afgesloten zonder een contractwaarde. Voor deze contracten is in onderstaande tabel opgenomen wat de uitgaven zijn geweest in het jaar 2021 en wat de eindperiode is van het contract.

Meerjarige raamcontracten zonder contractwaarde, uitgaven 2021 > 1.000.000 euro

(bedragen x 1.000 euro)		
Omschrijving Domein	Uitgaven 2021	einde contract
Leefomgeving en ruimte	3.882	2022
Sociaal	2.830	2022
Bedrijfsvoering	12.205	2023
Bedrijfsvoering	11.891	2024

Renteswap

Tegenpartij (bedragen x 1.000 euro)	Onderliggende lening *	Variabel rente percentage	Vast rente percentage	Einddatum contract	Marktwaaarde
ABN-AMRO	1.391	6 mnds euribor	4,7525%	2031	-438
* Hoofdsom per balansdatum	1.391				

Ten behoeve van het afdekken van het renterisico op een langlopende lening met een variabele rente (zijnde de 6-maands Euribor) heeft de gemeente Groningen een renteswap afgesloten. Op grond van dit contract dient de gemeente Groningen over de hoofdsom van de langlopende lening een vaste rente te betalen en ontvangt de gemeente Groningen een variabele rente over de hoofdsom van de Interest Rate Swap Vanilla.

Het contract kent geen verplichting om een onderpand voor de negatieve marktwaarde aan te houden (margin call). Ook is er geen sprake van een clause waarbij de tegenpartij het contract kan opzeggen. De hedge-relatie is volledig effectief. Het betreft hier een ABN-AMRO Single A-rating met een negatieve marktwaarde van 438 duizend euro.

Gewaarborgde geldleningen

Gewaarborgde geldleningen Omschrijving (bedragen x 1.000 euro)	Hoofdsom	Restant 01-01-2021	Nieuwe gewaarborgde leningen	Totaal van de gewone en buitengewone aflossing	Restant 31-12-2021	Dekking
Achtereenvolgende WSW*	1.699.683	1.516.547	0	0	1.516.547	Indirect
Achtereenvolgende WEW	1.152.000	964.000		182.000	782.000	Indirect
Garanties Startersfonds Triodos	180	123		19	104	100%
Garanties sportverenigingen	652	485		34	451	50%
Stichting Biblionet Groningen	1.000	839		16	823	100%
Stichting Elker	551	92		31	61	100%
Personeelshypotheek Haren	2.300	P.M.			P.M.	100%
Totaal gewaarborgde geldleningen	2.856.366	2.482.086	0	182.100	2.299.986	

* Per 1 augustus 2021 is de systematiek voor de berekening van de achtereenvolgende bij de WSW gewijzigd.

Voor de na die datum geborgde leningen wordt de schuld naar rato van de marktwaarde van het bezit in de gemeenten waarin de betreffende corporatie actief is, toegerekend aan die gemeenten.

Verantwoording achtereenvolgende algemeen.

Zoals in de vorige jaren geven we de garantieomvang voor de achtereenvolgende in de waarborgfondsen aan als het totaal van de borgstellingen die de waarborgfondsen hebben afgegeven en die aan ons gerelateerd zijn. De omvang van beide waarborgfondsen samen was 2,3 miljard euro per eind 2021. Dit is niet de werkelijke garantieomvang voor ons, deze is beduidend lager. We kunnen als achtereenvolgende aangesproken worden om samen met het Rijk renteloze leningen te verstrekken aan de waarborgfondsen als hun risicovermogen onvoldoende is. Als we renteloze leningen moeten verstrekken, heeft dit invloed op onze externe schuld en rentelast.

Achtereenvolgende Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW)

De Stichting Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) is in 1983 opgericht met als doel de toegang tot de kapitaalmarkt voor de deelnemende woningcorporaties te bevorderen. Tegen betaling van een borgstellingsvergoeding door de betreffende woningcorporaties biedt het WSW zekerheid aan geldgevers van die woningcorporaties voor de rente- en aflossingsverplichtingen van de geborgde geldleningen. Daarvoor beschikt het WSW over meerdere buffers. De laatste buffer bestaat uit de achtereenvolgende van Rijk en gemeenten, die indien nodig het WSW voorzien van renteloze leningen. Deze renteloze leningen worden terugbetaald als het vermogen van het WSW weer op voldoende peil is. De renteloze leningen worden verdeeld volgens de verhouding 50% Rijk, 25% schadegemeenten en 25% alle gemeenten op basis van het relatieve aandeel.

Achtereenvolgende Waarborgfonds Eigen Woningen (WEW)

De Stichting Waarborgfonds Eigen Woningen (WEW) is in 1993 opgericht. Tegen betaling van een premie kan een huizenkoper (de hypotheekgever) via NHG een rentevoordeel op een hypothecaire geldlening verkrijgen en worden de financiële risico's die samenhangen met deze lening beperkt. Het WEW beschikt hiervoor over een fondsvermogen dat is gevormd door de ontvangen premies. Indien dit fondsvermogen ontoereikend is, wordt aanspraak gemaakt op de achtereenvolgende van Rijk en gemeenten. Deze dienen het fondsvermogen aan te vullen met renteloze leningen, die door het WEW worden terugbetaald als het fondsvermogen door nieuwe premieontvangsten weer op peil is gebracht. Voor garanties die zijn afgegeven tot en met 31 december 2010 is

sprake van 25% achtervang van de schadegemeenten. Aangezien er geen nieuwe leningen onder Groningse achtervang meer worden aangegeven en er op bestaande leningen wordt afgelost, zal dit bedrag jaarlijks verder afnemen.

Garantie Startersfonds Triodos

In juni 2016 heeft de raad besloten tot oprichting van een startersfonds in samenwerking met de Triodosbank. Door dit fonds worden initiatieven in de stad mogelijk gemaakt voor tijdelijk ruimtegebruik. Daardoor wordt de economische kracht van de stad versterkt. De Triodosbank verstrekt kredieten, met behulp van gemeentelijk geld worden zekerheden afgegeven.

Garanties sportverenigingen

In juni 2016 heeft de raad de regeling garantstelling leningen breedtesport vastgesteld. Deze regeling wordt uitgevoerd in samenwerking met de Stichting Waarborgfonds Sport. Onder deze regeling worden garanties afgegeven aan sportverenigingen met betrekking tot de financiering van (ver)bouw van accommodaties en dergelijke, waarbij zowel Stichting Waarborgfonds Sport als gemeente voor 50 % garant staan. De in de tabel vermelde bedragen betreffen alleen het aandeel van de gemeente in de garantstellingen.

Stichting Biblionet Groningen

De garantie is door de voormalige gemeente Ten Boer afgegeven vanwege de realisatie van huisvesting van de Bibliotheek.

Stichting Elker

Deze garantie betreft de bouw van een medisch kleuterdagverblijf in Haren.

Personeelshypotheek Haren

In 2006 heeft de voormalige gemeente Haren haar personeelshypotheek portefeuille verkocht aan de Rabobank met garantie op de restant hoofdsom. In de kolom hoofdsom hebben wij de stand per 31 december 2013 (de laatst ontvangen en afgestemde opgave) vermeld. Die stand bedroeg 2,3 miljoen euro. Door de aflossingen sindsdien zal de werkelijke positie lager liggen.

Forward leningen

De gemeente heeft voor een totaal bedrag van 85 miljoen euro twee forward leningen aangetrokken. Stortingsdatum van een lening van 50 miljoen euro is december 2022 en voor een lening van 35 miljoen euro december 2025. Een deel van deze leningen (respectievelijk 36,9 miljoen euro en 25,9 euro) wordt door verstrekt aan Grondexploitatie maatschappij Meerstad C.V.

Investerings

In 2021 is, exclusief grondexploitaties, voor 124,8 miljoen euro geïnvesteerd. Hier gaan wij nader in op die investeringen in relatie tot de daarvoor beschikbaar gestelde kredieten. De basis hiervoor is overzicht [7. Investerings](#). De investeringen in grondexploitaties worden in overzicht [8. Staat P](#) van de rekening toegelicht.

Bij de restant kredieten voorgaande jaren hebben administratieve correcties plaatsgevonden. Voortvloeiend uit de afboeking van de ten onrechte geactiveerde BTW investering betreffende riolering moet in het overzicht investeringen zowel de realisatie oude jaarschijven als de betreffende kredieten worden geschoond van deze btw bedragen. Per saldo leidt dit tot een verlaging van het restantkrediet van 739 duizend euro. Bij de nacalculatie van de kredieten sanering riolering 2014-2018 wordt deze aanpassing van het krediet formeel vastgesteld door de raad. Bij het krediet voor de Kunstwerf is een bedrag van 250 duizend euro toegevoegd. Dit krediet was al wel beschikbaar gesteld maar nog niet in dit overzicht opgenomen. Bij het krediet Plan van aanpak Oosterpoort is 110 duizend euro gecorrigeerd. Volgens het raadsbesluit inzake herinrichting entreehal Oosterpoort had er 696 duizend euro moeten vrijvallen bij de jaarrekening 2020, maar er is per abuis maar 586 duizend euro verwerkt.

Samenvattend leidt dit tot de volgende stand van de restantkredieten:

Correctie restantkrediet begin 2021	
(Bedragen x 1 miljoen euro)	Bedrag
Eindstand jaarrekening 2020	392,4
Correctie geactiveerde BTW riolering	-0,7
Kunstwerf	0,2
Plan van aanpak Oosterpoort- OPSB	-0,1
Nieuw begin stand 1-1-2021	391,8

Overzicht [7. Investerings](#) kan als volgt worden samengevat:

Bedragen x 1 miljoen euro	Bedrag
Beschikbare kredieten:	
Restantkredieten voorgaande jaren	391,8
In 2021 nieuw gevoteerde kredieten	114,3
Totaal beschikbaar aan kredieten	506,1
Investerings in 2021 (-/-)	124,8
Saldo van afgesloten kredieten (-/-)	17,2
Restantkredieten over naar 2022	364,1

Begin 2021 stond voor 391,8 miljoen euro aan kredieten open uit voorgaande jaren. In 2021 stelde de raad voor 114,3 miljoen euro aan nieuwe kredieten beschikbaar. In totaal was daardoor in 2021 voor 506,1 miljoen euro aan investeringskredieten beschikbaar. Met deze kredieten is in 2021 voor 124,8 miljoen euro aan investeringen verricht. Bij in 2021 afgesloten kredieten is per saldo voor 17,2 miljoen euro aan onderschrijvingen geweest. Als uitkomst staat daardoor eind 2021 nog voor 364,1 miljoen euro aan kredieten open die overgaan naar 2022 om in 2022 of latere jaren afgewikkeld te worden. Dit beeld wordt hieronder verder toegelicht.

Openstaande kredieten begin 2021

Begin 2021 stond voor 391,8 miljoen euro aan kredieten open uit 2020 of eerdere jaren. Het betreft onder andere:

- 37,7 miljoen euro huisvesting lederz;

- 37,4 miljoen euro Herontwikkeling locatie St.Jansstraat/herhuisvesting VRIJDAG;
- 35,0 miljoen euro SPRZ Bus-onderdoorgang en overige voorzieningen;
- 22,6 miljoen euro Grote Markt;
- 19,4 miljoen euro Basisscope van ARZ.

Nieuwe kredieten

In 2021 voteerde de raad, exclusief grondexploitaties, voor 114,3 miljoen euro aan nieuwe kredieten. Het betreft onder andere:

- 16,6 miljoen euro Sanering riool;
- 13,3 miljoen euro Herinrichting Grote Markt;
- 13,0 miljoen euro Suikerzijderoute;
- 8,8 miljoen euro Vervangingsinvesteringen materieel Stadsbeheer;
- 7,3 miljoen euro Vervangingsinvesteringen openbare ruimte

Investerings

Met al deze kredieten is in 2021 voor 124,8 miljoen euro geïnvesteerd. Het betreft onder andere volgende projecten:

- 21,7 miljoen euro Basisscope ARZ;
- 7,2 miljoen euro Huisvesting lederz;
- 7,0 miljoen euro SPRZ Groningen Spoorzone Fiets;
- 6,2 miljoen euro Bestemming Binnenstad / herinrichting Oost-West;
- 6,0 miljoen euro voor Revitalisering Stadhuis.

Restantkredieten, over te boeken naar 2022

Investeringsprojecten strekken zich vaak over langere perioden uit en kredieten kennen daardoor vaak een looptijd van meerdere jaren. Om een beeld te geven van de looptijden van kredieten wordt in het Overzicht Investerings ook de tijdsplanning van het krediet vermeld. Dat is het jaar waarin het krediet is toegekend tot en met het verwachte jaar van de financiële afwikkeling. Te zien valt dat sommige kredieten looptijden hebben van wel acht tot tien jaar. Gedurende die jaren blijven kredieten dus openstaan. Verder is het zo dat het overgrote deel van de in enig jaar (nieuw) verstrekte kredieten pas in de loop van dat jaar beschikbaar wordt gesteld. Zelfs tot in december worden door uw raad kredieten gevoteerd. Van de door de raad in enig jaar gevoteerde kredieten gaat dan ook meestal het overgrote deel als restantkrediet over naar het volgende jaar. Eind 2021 stond 364,1 miljoen euro aan restantkredieten open.

Het betreft onder andere de volgende projecten:

- 37,0 miljoen euro Herontwikkeling locatie St.Jansstraat/herhuisvesting VRIJDAG;
- 35,0 miljoen euro SPRZ Bus-onderdoorgang en overige voorzieningen;
- 30,5 miljoen euro Huisvesting lederz;
- 19,6 miljoen euro Grote Markt;
- 18,7 miljoen euro Eemskanaalzone.

Kredietoverschrijdingen

Eind 2021 is er sprake van een elftal kredietoverschrijdingen:

- Uitbreiding fietsenstallingen P+R terreinen (3 duizend euro), kunstgras Haren Hockey (6 duizend euro), vervangen meterkast Warenmarkt (23 duizend euro) , Kunstgras hockey Corpus den Hoorn (33 duizend euro), entreehal Oosterpoort (40 duizend euro) en rioolwerkzaamheden + rioolpompen- en gemalen 2018 (42 duizend euro) zijn afgerond. Conform de financiële verordening 2021, artikel 10, is geen aanvullende kredietaanvraag in procedure gebracht;

- Voorbereidingskrediet Dudok aan het Diep (12 duizend euro) hiervoor is in februari 2022 aanvullend krediet vastgesteld. Voor Tiny Houses Westpark (22 duizend euro) is in mei 2022 aanvullend krediet vastgesteld;
- LIFE Cool Square-Damsterplein (1 duizend euro), Caspomor Park (4 duizend euro) en UT Delfiahaven Hoogkerk (16 duizend euro): hier wordt in 2022 krediet voor aangevraagd.

Reserves

Hoofdstuk 3.1 Verloopoverzicht reserves

Naam reserve (bedragen x 1.000 euro)	Saldo 31-12- 2020	Resultaat vorig jaar	Toevoeging	Onttrekking	Saldo 31-12- 2021
Algemene Reserve	55.853	46.312	8.013	59.252	50.925
Algemene Bestemmingsreserve	16.988	-290		11.691	5.007
Aandelen Essent NV	1.345				1.345
Actualisering Bestemmingsplan	12	-12			0
Afkoopsom onderhoud fietspad	449				449
Afkoopsommen erfpacht	12.585	892			13.477
Begraafplaatsen	109	-42	30	30	67
Bijdrage MFA de Wijert	1.160		550	46	1.663
Bijdragereregeling dorpsuizen	20				20
Bovenwijkse infrastructuur	1.986				1.986
BR arbeidsmarktregio Werk in Z	0		2.154		2.154
Cofinancieringinvesteringsfonds	1.639	258	158	1.401	654
Duurzaamheid Scholen	399				399
Eemskanaalzone	8.515	84	144		8.743
Egalisatiereserve Instellingen	4.153		3.296	4.311	3.139
ESF	1.590		1.801	1.250	2.141
Esserberg	171			11	160
Extra Beleid	1.258	-289			969
Flankerend beleid	1.547				1.547
Gebruiksovereenkomst voetbalverenigingen	50			6	44
Gresco	12	288			300
GrESCo aanpak 24 gebouwen	125				125
Grondzaken	0	7.959			7.959
Hergebruik grond	626				626
Kunst op straat	263			18	245
Nieuw Raadhuis Haren	1.578		147	126	1.599
Nieuwbouw VMBO	953			100	853
Onderhoud en vastgoed	37				37
Onderwijshuisvesting	1.570	2.633	947	675	4.476
Openbaar Gebied	24				24
Quintusschool	285	-285			0
Realisering Speelvoorzieningen	89				89

Regio Specifiek Pakket ZZL	9.400				9.400
Regionale Energie Strategie	422			422	0
Reserve Kapitaallasten (BK)	19.832	2.321	3.926	1.222	24.857
Scholenfonds	1.595		135		1.730
SIF	24.191	71	500	2.686	22.076
Vastgoed verkoopopbrengsten t.b.v. bezuinigingen	0				0
WarmteStad	60				60
Zernike College	7.832		1.186	244	8.774
Totaal	178.725	59.900	22.987	83.491	178.120

Toelichtingen op reserves

Omschrijving	Doel	Maximale omvang	Saldo 31-12-2021	Toelichting mutaties	Beoordeling niveau
Algemene Reserve (AR)	Deze reserve dient ter dekking van het opvangen van onvoorziene verliezen op de korte en lange termijn		50.926	In de primitieve begroting 2021 is een totaalbedrag van 5,347 miljoen euro aan de algemene reserve toegevoegd en 16,835 miljoen euro onttrokken. Via begrotingswijziging is er een storting geweest in verband met een converteerbare hybride lening Enexis (98 duizend euro) en zijn voor de volgende onderwerpen bedragen onttrokken: Kredietaanvraag Kermisexploitantenterrein (422 duizend euro), schoonmaak investering (56 duizend euro), ondersteuning Rekenkamer Groningen en inrichting griffie (120 duizend euro), onderzoek Joodse eigendommen (260 duizend euro), Holocaust monument (144 duizend euro), afronding en meerkosten sanering vuilstort Woltersum (1,030 miljoen euro) en fasering MJOP Kardingel (222 duizend euro). Verder hebben we de onttrekking voor het grondbedrijf ad 2,5 miljoen euro niet uitgevoerd. Tenslotte is voor de verwerking van de bestemmingsvoorstellen uit jaarrekening 2020 een bedrag van 2,568 miljoen euro toegevoegd en 42,663 miljoen euro onttrokken.	Voldoende

Algemene Bestemmingsreserve	Deze reserve is voor bestemde middelen, waarvoor geen afzonderlijke bestemmingsreserve is ingesteld.		5.007	Bij de jaarrekening 2020 is het exploitatietekort Groninger Forum ad 290 duizend euro aan de algemene bestemmingsreserve toegevoegd. In de primitieve begroting is voor 9,984 miljoen onttrokken: 3,648 miljoen euro voor inzet weerstandsvermogen risico Meerstad, 2,5 miljoen voor hervorming grondopbrengst, 2,0 miljoen euro voor bodemsanering, 1,481 miljoen euro voor bovenwijkse voorzieningen en 355 duizend euro ter dekking van amendementen voor de begroting. De onttrekking van 1,707 miljoen euro betreft de sanering voormalige vuilstort Woltersum. Het saldo per 31 december 2021 van deze reserve bestaat uit de volgende componenten: - Grondzaken 2,455 miljoen euro (wordt ingezet in 2022); - Recreatiegebied Karding 129 duizend euro; - Exploitatierisico Forum 1,731 miljoen euro; - Uitvoering amendementen begroting 2020 ad 60 duizend euro (wordt ingezet in 2022 en 2023); - Claim nacalculatie projecten riolering 620 duizend euro (wordt ingezet in 2022 en 2023).	Voldoende
Aandelen Essent NV	Deze reserve dient als tegenwaarde ontvangen aandelen EGD bij overgang EGG naar EGD (nu: Essent).		1.345	Er hebben geen mutaties plaats gevonden	Voldoende
Actualisering bestemmingsplan	Deze reserve is afkomstig van de voormalige gemeente Ten Boer en dient voor de afronding van het bestemmingsplan buitengebied en het project proeftuin omgevingswet Woldwijk.		0	Bij de jaarrekening 2020 is besloten om deze reserve op te heffen en het resterende saldo van 12 duizend euro aan de Algemene reserve toe te voegen.	n.v.t.
Afkoopsom onderhoud fietspad	Deze reserve dient ter dekking van de kosten van het jaarlijks onderhoud aan de Stadsweg Ten Boer		449	Er hebben geen mutaties plaats gevonden	Voldoende
Afkoopsommen erfpacht	Deze reserve dient voor het reserveren van afkoopsommen erfpacht. De ontvangen afkoopsom erfpacht wordt toegevoegd aan deze reserve tot maximaal de waarde van de uitgegeven kavel.		13.477	Bij de jaarrekening 2020 is een ontvangen afkoopbedrag (892 duizend euro) aan deze reserve toegevoegd, ter dekking van de canon op de desbetreffende kavel.	Voldoende
Arbeidsmarktregio Werk in Zicht	De bestemmingsreserve heeft een bestedingsfunctie voor meerjarige projecten van de arbeidsmarktregio Werk In Zicht (WIZ). Doel van de reserve is om WIZ-middelen, zijnde regionale	5.000	2.154	Aan deze nieuw ingestelde reserve wordt 1,866 miljoen euro als voorbeslag op de rekening 2021 toegevoegd. Eveneens wordt 288 duizend euro toegevoegd met betrekking tot het project Kansrijk opleiden. Het betreft	Voldoende

	gelden van de arbeidsmarktregio (als cofinanciering) in te zetten op meerjarige WIZ-subsidieprojecten.			het niet uitgegeven deel van de cofinanciering.	
Begraafplaatsen	Deze reserve dient ter dekking van toekomstige ruimingskosten en voor het opvangen van (kleine) verschillen in de inkomsten en uitgaven op de exploitatie begraafplaatsen.		67	De leges met betrekking tot begraven mogen ten hoogste kostendekkend zijn. Overschotten en tekorten in enig jaar worden derhalve verrekend met de daarvoor ingestelde reserve. Het nadelig exploitatieresultaat over 2020 van 42 duizend euro is daarom aan deze reserve onttrokken. Verder hebben we 30 duizend euro toegevoegd en ook weer onttrokken voor het aandeel ruimen in de tarieven voor grafuitgiftes.	Voldoende
Bijdrage MFA de Wijert	Deze reserve dient ter dekking van de kapitaallasten van het project Multifunctionele Accommodatie De Wijert.		1.664	De onttrekking van 46 duizend euro is ter dekking van (een deel van) de kapitaallasten van het pand MFA de Wijert. Daarnaast is een deel van een incidentele verkoopopbrengst in de reserve gestort ter dekking van de kapitaallasten MFA de Wijert. Het gaat om 550 duizend euro.	Voldoende
Bijdrageregeling dorpshuizen	Deze reserve is afkomstig van de voormalige gemeente Ten Boer en dient voor het verstrekken van een bijdrage in de kosten van groot onderhoud ten behoeve van dorpshuizen in het kader van de bijdrage regeling dorpshuizen.		20	Er hebben geen mutaties plaats gevonden	Bij de begroting 2022 is deze reserve ingezet. De reserve zal bij de jaarrekening 2022 worden afgesloten. Het niveau van de reserve is voldoende.
Bovenwijkse infrastructuur	Deze reserve is ingesteld om middelen die vrijkomen door activering van bovenwijkse voorzieningen in de grondexploitaties te reserveren		1.986	Er hebben geen mutaties plaats gevonden	Voldoende
Co-financiering investeringsfonds	Deze reserve dient om de noodzakelijke uitbreiding en vervanging van gemeentelijke sportaccommodaties mogelijk te maken en om als gemeente via cofinanciering bij te kunnen dragen aan investeringen van sportverenigingen in sportaccommodatie		654	Bij de jaarrekening 2020 is de vrijval op kapitaallasten met betrekking tot sportaccommodaties (198 duizend euro) aan deze reserve toegevoegd en is ook het resultaat op het subsidiebudget (co)financieringsfonds sportinfrastructuur (60 duizend euro) in deze reserve gestort. In de begroting 2021 is een onttrekking van 29 duizend euro opgenomen voor het opruimen van rubber infill. Ten behoeve van harmonisatie sporttarieven is via begrotingswijziging 158 duizend euro toegevoegd. Er is 155 duizend euro onttrokken voor het oplossen van knelpunten, 989 duizend euro voor project Gelijk Speelveld, 125 duizend euro ter aanvulling van het subsidiebudget en 103 duizend euro voor bodemonderzoek ten behoeve van de vervanging van enkele velden op West End.	Voldoende

Duurzaamheid Scholen	Deze reserve dient ter dekking van kosten voortvloeiende uit een nieuwe duurzaamheidsregeling voor scholen als gevolg van het Integraal Huisvestingsplan 2014-2017.		399	Er hebben geen mutaties plaats gevonden	Voldoende
Eemskanaalzone	Deze reserve dient voor het aanhouden van middelen als gevolg van marktwaardetoetsen. Middelen die vrijkomen doordat waardering van de strategische gronden en gebouwen worden opgeplust naar de waarde bij huidige bestemming op basis van een taxatie. .		8.743	Bij de jaarrekening 2020 is het positieve resultaat van 84 duizend euro op project P+R Meerstad aan de reserve toegevoegd. Daarnaast is 144 duizend euro aan rente toegevoegd ter dekking van kapitaallasten.	Voldoende
Egalisatiereserve Instellingen	Betreft de egalisatiereserve die is ontstaan door het niet volledig toevoegen van de van het concern ontvangen indexatie in het betreffende jaar aan het subsidiebudget. Het verschil tussen de aan het subsidiebudget toegevoegde indexatiepercentage en de gemeentelijke compensatie wordt jaarlijks verrekend met deze reserve.		3.138	Conform de t-2-systematiek is in de primitieve begroting 3,296 miljoen euro toegevoegd, zodat we deze over 2 jaar kunnen toevoegen aan de subsidiebudgetten en deze kunnen verrekenen met de betreffende instellingen. Via dezelfde systematiek hebben we een bedrag van 1,911 miljoen euro onttrokken. Aanvullend hebben we 2,0 miljoen euro onttrokken ter dekking van de gemeentebegroting en 400 duizend euro ter dekking van het tekort op de WIJ-organisatie.	Voldoende
ESF	Deze reserve dient om vrijval van ESF- subsidie die de gemeente Groningen als centrumgemeente ontvangt te reserveren en wordt zoveel als mogelijk weer ingezet ter dekking van projecten		2.141	In 2021 is 1,0 miljoen euro ingezet ter dekking van het werkprogramma en 250 duizend euro als structurele dekking voor de bedrijfsvoeringkosten werk. Een bedrag van 1,801 miljoen euro is in de reserve gestort ter dekking van deze structurele bedrijfsvoeringkosten.	Voldoende
Esserberg	Deze bekleemde reserve dient ter dekking van een deel van de kapitaallasten van het investeringsproject 'renovatieplan sportpark Esserberg'.		160	De onttrekking in de primitieve begroting ad 11 duizend euro betreft een deel van de kapitaallasten.	Voldoende
Extra Beleid Kinderboerderij	Deze reserve dient voor het opnemen van nog te besteden extra beleidsmiddelen.		11	Er hebben geen mutaties plaats gevonden	Voldoende
Extra Beleid Verbouwing Stadhuis	Deze reserve dient voor het opnemen van nog te besteden extra beleidsmiddelen.		90	In 2018 is ten onrechte 342 duizend euro aan de algemene reserve toegevoegd. Bij de jaarrekening 2020 wordt dit alsnog in deze reserve gestort. Daarnaast worden de hogere kosten in 2020 ad 631 duizend euro met deze reserve verrekend.	Voldoende

Extra Beleid Wijkwethouderschap (gebiedsgericht werken)	Deze reserve dient om middelen die worden ingezet voor het wijkwethouderschap hetgeen onderdeel is van de gemeente brede beweging om meer gebiedsgericht, dichterbij de burger en partijen, te gaan werken.		868	Er hebben geen mutaties plaats gevonden	Voldoende
Flankerend beleid	Deze reserve dient voor herplaatsing van medewerkers in het kader van de bezuinigingsoperatie.		1.547	Er hebben geen mutaties plaats gevonden	Voldoende
Gebruiksovereenkomst voetbalverenigingen	Deze reserve dient ter dekking van het fonds "Gebruiksovereenkomsten voetbalverenigingen" in Ten Boer. Op grond van de gebruiksovereenkomsten kunnen voetbalverenigingen een beroep doen op de gemeente voor groot onderhoud aan de accommodaties en de financiering van een aantal zaken op en rond de velden.		44	Jaarlijks worden vergoedingen verstrekt aan de 4 betrokken voetbalverenigingen. In totaal gaat het om 6 duizend euro.	Voldoende
Gresco	Deze reserve dient als egalisatiereserve voor de resultaten van Gresco	300	300	Bij de jaarrekening 2020 is een deel van het positieve resultaat (288 duizend euro) op energiebudgetten aan de reserve toegevoegd. Hiermee komt de reserve op het maximale niveau van 300 duizend euro.	Voldoende
Gresco aanpak 24 gebouwen	Deze reserve dient voor de gedeeltelijke dekking van de kapitaallasten integrale aanpak 24 gebouwen		125	Er hebben geen mutaties plaats gevonden	Voldoende
Grondzaken	Deze reserve dient ter vorming van een toereikende buffer voor het opvangen van schommelingen op de grondexploitaties.		7.959	Het resultaat over 2020 ad 7,959 miljoen euro is bij de bestemming van de jaarrekening aan deze reserve toegevoegd.	Voldoende
Hergebruik grond	Deze reserve dient om vooruit ontvangen gelden voor de toekomstig te maken kosten te reserveren. Jaarlijks wordt het exploitatieresultaat verrekend met deze reserve.		626	Er hebben geen mutaties plaats gevonden	Voldoende

Kunst op straat	Deze reserve dient voor het financieren van kunst bij nader te bepalen kunstprojecten in de openbare ruimte.		245	Voor het kunstwerk uitkijkpost Ringweg Zuid is 18 duizend euro onttrokken.	Het niveau van de reserve is voldoende. De onderstaande drie projecten worden nog via de reserve betaald: 164 duizend euro Ring zuid/ Zuiderplantsoen, 50 duizend euro Meerstad Punt Oost (Amfiteater) en 31 duizend euro Energietransitie Clio/Noorderpeil.
Nieuw Raadhuis Haren	Deze reserve dient ter dekking van een deel van de kapitaallasten van het nieuwe gemeentehuis.		1.599	De toevoeging van 147 duizend euro betreft rente. De onttrekking van 126 duizend euro heeft betrekking op de dekking van de kapitaallasten.	Voldoende
Nieuwbouw VMBO	Deze bekleemde reserve dient ter dekking van kapitaallasten		853	De begrote onttrekking van 238 duizend euro houdt verband met de dekking van de kapitaallasten van de gebouwen van VMBO. Ook is de structurele onttrekking aan deze reserve met 138 duizend euro verlaagd.	Het niveau van deze reserve is onvoldoende. Er moet nog een bedrag van 2,1 miljoen bijgestort moet worden. Daarvoor moeten wij het voormalige schoolgebouw aan de Travertijnstraat 12 verkopen. Zodra het pand verkocht is voor het beoogde bedrag, voegen wij de opbrengst aan deze reserve. Daarmee zou de reserve voldoende zijn. Dit is ook verwoord in het risico.
Onderhoud en vastgoed	Deze reserve dient ter dekking kosten beheer en onderhoud van vastgoed		37	Er hebben geen mutaties plaats gevonden	Voldoende
Onderwijshuisvesting	Deze reserve is voor het opvangen van risico's en het mogelijk maken van toekomstige investeringen.	5.000	4.475	Bij de jaarrekening 2020 is het resultaat op onderwijshuisvesting ad 2,348 miljoen euro aan de reserve toegevoegd en is het saldo van de opgeheven reserve Quintusschool ad 285 duizend euro toegevoegd. In de begroting 2021 is het overschot binnen het programma 'Onderwijshuisvesting' (2,195 miljoen euro) eveneens als toevoeging opgenomen en is de structurele toevoeging aan deze reserve met 1,248 miljoen euro verlaagd. Tenslotte is 675 duizend euro onttrokken ten behoeve van Onderwijshuisvesting Groningen Zuid.	Voldoende
Openbaar Gebied	Deze reserve dient ter dekking van kosten inrichting openbaar gebied		24	Er hebben geen mutaties plaats gevonden	Voldoende

Quintusschool	Deze reserve dient ter dekking van de kapitaallasten van de verbouwing die is gepleegd in het kader van de samenvoeging van De Marke en De Meent tot de huidige Quintusschool		0	Bij de jaarrekening 2020 is besloten om deze reserve op te heffen en het resterende saldo van 285 duizend euro aan de reserve Onderwijshuisvesting toe te voegen.	n.v.t.
Realisering Speelvoorzieningen	Deze reserve dient ter dekking van kosten realisering speelvoorzieningen.		89	Er hebben geen mutaties plaats gevonden	Voldoende
Regio Specifiek Pakket ZZL	Deze reserve dient om projecten uit het Regio Specifiek Pakket Zuiderzeelijn (RSP-ZZL) te financieren.		9.400	Er hebben geen mutaties plaats gevonden	Voldoende
Regionale Energie Strategie	Gemeente Groningen ontvangt als centrumgemeente voor een periode van drie jaar middelen van het Rijk voor de ondersteuning van het proces van de Regionale Energie Strategieën (RES). Deze reserve is ingesteld voor de nog te ontvangen en nog niet bestede middelen.		0	Ten behoeve van het RES-traject is de laatste tranche ad 422 duizend euro aan deze reserve onttrokken.	n.v.t.
Reserve kapitaallasten Gele steentjes	Deze (beklemd) reserve dient ter dekking van de kapitaallasten conform het BBV mogen middelen niet meer in mindering worden gebracht op het project zelf als hierdoor een negatieve boekwaarde ontstaat		491	Er hebben geen mutaties plaats gevonden	Voldoende
Reserve kapitaallasten ICT modules vastgoedmanagement	Deze beklemd reserve dient ter dekking van kapitaallasten		97	Ter dekking van de kapitaallasten voor de investering in de ICT module vastgoedmanagement wordt jaarlijks een bedrag aan deze reserve onttrokken. Zowel voor 2020 (via bestemmingsvoorstel bij de jaarrekening 2020) als voor 2021 is hiervoor 33 duizend euro onttrokken.	Voldoende
Reserve kapitaallasten Speelvoorzieningen	Deze (beklemd) reserve dient ter dekking van de kapitaallasten conform het BBV mogen middelen niet meer in mindering worden gebracht op het project zelf als hierdoor een negatieve boekwaarde ontstaat.		848	Bij de jaarrekening 2020 is 69 duizend euro aan deze reserve toegevoegd ter dekking van de kapitaallasten voor de investeringen in de openbare ruimte.	Voldoende
Reserve kapitaallasten Van Lenneplan	Deze (beklemd) reserve dient ter dekking van de kapitaallasten conform het BBV mogen middelen niet meer in mindering worden gebracht op het project zelf als hierdoor een negatieve boekwaarde ontstaat		492	Er is voor 13 duizend euro aan deze reserve onttrokken ter dekking van kapitaallasten.	Voldoende

Reserve Kapitaalslasten	Deze (beklemde) reserve dient ter dekking van de kapitaallasten conform het BBV mogen middelen niet meer in mindering worden gebracht op het project zelf als hierdoor een negatieve boekwaarde ontstaat		17.869	Bij de jaarrekening 2020 zijn de volgende bedragen aan deze reserve toegevoegd: 447 duizend euro resultaat P+R Meerstad, 1,283 miljoen euro inzake resultaat grondexploitatie Grote Markt, 80 duizend euro inzake Kardings ontzet en 81 duizend euro aan rente. Bij de primitieve begroting zijn ten behoeve van de financiering van de binnenstad (350 duizend euro) middelen aan de reserve toegevoegd. Met betrekking tot dekking gerealiseerde investeringen Haren is 48 duizend euro rente toegevoegd en 106 duizend euro onttrokken ter dekking van kapitaallasten. Eveneens is bij de primitieve begroting incidenteel 1,0 miljoen euro onttrokken ter dekking van de begroting. Het betreft de vrijval Transferium Hoogkerk dat bij nacalculatie een voordeel opleverde. Via begrotingswijzigingen zijn er ten behoeve van de volgende projecten toevoegingen geweest: Wijkvernieuwing Sunny Selwerd (1,5 miljoen euro), Caspomor Park (50 duizend euro), Verkeersveiligheid 2021 en 2022 (433 duizend euro), Nieuw fietspad Platvoetspad (101 duizend euro), Aanleg verbindende bruggen Paddepoel (175 duizend euro), Herinrichting Nieuwe Boteringestraat (180 duizend euro) en Uitvoering 4 projecten verbetering fietsnetwerk (65 duizend euro).	Voldoende
Reserve Kapitaalslasten	Deze beklemde reserve dient ter dekking van kapitaallasten		381	Bij de primitieve begroting is een bedrag van 14 duizend euro onttrokken, welke betrekking heeft op de dekking van de afschrijvingslast van Sportpark de Kring.	Voldoende
Reserve Kapitaalslasten	Deze beklemde reserve dient ter dekking van kapitaallasten		4.679	Bij de jaarrekening 2020 is ten behoeve van Groene Wei het niet bestede deel van de intensiveringsmiddelen ad 394 duizend euro toegevoegd ter dekking van kapitaallasten. Voor het jaar 2021 is opnieuw 394 duizend euro voor dit onderwerp toegevoegd. Conform primitieve begroting is 56 duizend euro onttrokken ter dekking van de kapitaallasten van het pand Heesterpoort 1 en is 22 duizend euro gestort ter dekking van de kapitaallasten, zoals in het raadsvoorstel Revitalisering Stadhuis is opgenomen. Ook is 608 duizend euro toegevoegd voor Herontwikkeling locatie St Jansstraat/herhuisvesting VRIJDAG.	Voldoende
Scholenfonds	Deze reserve dient ter dekking van de kosten bouw nieuwe school		1.730	De toevoeging van 135 duizend euro houdt verband met de bouw van het nieuwe kindcentrum.	Voldoende

SIF	Deze reserve is ingesteld voor nog niet uitgegeven (rijks)middelen voor toekomstige projecten.		22.076	Bij de jaarrekening 2020 zijn de volgende bedragen met deze reserve verrekend: toevoegingen van 367 duizend euro voor Ringsparen en 112 duizend euro voor Groencompensatie, en onttrekkingen van 244 duizend euro voor verkeersveiligheidsmaatregelen en 164 duizend euro voor plankosten SIF. Conform primitieve begroting is 2,0 miljoen euro ingezet ter invulling van de taakstelling om subsidies te verwerven en wordt jaarlijks 500 duizend euro toegevoegd voor Groen. Via begrotingswijzigingen zijn bedragen onttrokken voor SIF Groen (400 duizend euro), dekking over-programmering Wijkvernieuwing (1,0 miljoen euro), binnenstadvisie bestemming binnenstad (1,0 miljoen euro), verkeersveiligheid 2021 en 2022 (187 duizend euro) en herinrichting Nieuwe Boteringestraat (30 duizend euro). De begrote onttrekking ad 1,0 miljoen euro ten behoeve van geluidshinder is niet uitgevoerd omdat deze middelen pas in 2022 zullen worden besteed. Ook is de begrote onttrekking voor Wijkvernieuwing ad 1,0 miljoen euro voor 931 duizend euro teruggedraaid, omdat deze middelen niet nodig bleken te zijn.	Voldoende
Vastgoed verkoopopbrengst ten behoeve van bezuinigingen	Deze reserve dient om de opbrengsten van het afstoten van vastgoed in enig jaar aan een bezuinigingstaakstelling van een volgende jaar toe te rekenen en tijdelijk te reserveren.		0	Er hebben geen mutaties plaats gevonden	n.v.t.
WarmteStad	Deze reserve dient ter dekking van het risico van het hebben van een rekening courant-verhouding met WarmteStad BV		60	Er hebben geen mutaties plaats gevonden	Voldoende
Zernike College	Deze reserve dient ter dekking van de kapitaallasten van de nieuwbouw van het Zernike College.		8.774	De toevoeging van 1,186 miljoen euro betreft het (via het gemeentefonds ontvangen) financiële voordeel van omschakeling van de Harense locaties van het Zernike College van dislocaties tot nevenvestigingen. De onttrekking van 244 duizend euro is ter dekking van de kapitaallasten.	Voldoende
Totaal reserves			178.120		

Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves

naam reserve (bedragen x 1.000 euro)	2021		2022		2023		2024		2025	
	stort.	ontr.	stort.	ontr.	stort.	ontr.	stort.	ontr.	stort.	ontr.
BR kapitaallasten	398	176	350	70	350	177		221		221
MFA de Wijert		46		43		43		43		43
Eemskanaalzone	144		129		129		129		129	
Esserberg		11		11		11		11		11
Gebruiksovk voetbalvereniging		6		6		6		6		6
Scholenfonds	135		135	99	135	99	135	99	135	99
Nieuw Raadhuis Haren	147	126	147	126	147	126	147	126	147	126
Nieuwbouw VMBO		100		100		100		100		100
SIF	500		500		500		500		500	
Zernike College		244		251		251		251		251
ICT modules vastgoedmanagement		33		33		33		31		
Van Lenneplan		13		13		13		13		13
Gele steentjes				12		12		12		12
Speelvoorzieningen		69		78		11				
Onderhoud fietspad Stadsweg						23		23		23
Totaal	1.324	824	1.261	842	1.261	905	911	936	911	905

Voorzieningen

Hoofdstuk 4.1 Verloopoverzicht voorzieningen

Naam Voorziening (bedragen x 1.000 euro)	Saldo 31-12- 2020	Toevoeging	Onttrekking	Herverdeling	Vrijval	Saldo 31-12-2021
Achterstallig onderhoud wegen	782		546			236
Afkoop onderhoud begraafplaats	3.991	524	399			4.117
Afvalstoffenheffing	0	497				497
Euvelgunnerweg 17	346		36			310
Groot onderhoud gebouwen	17.156	3.675	3.006			17.825
Groot onderhoud Oosterpoort	726	16				742
Groot onderhoud sportaccommoda	437	161				598
Groot Onderhoud Welzijn	797	475	686			586
Legaat Andrea Elkenbracht	211		5			206
Nazorgvoorziening	146	50	140			56
Onderhoud bruggen en kunstwerken	49					49
Onderhoud museum	2.082	389	180			2.290
Onderhoud Muziekschool	978	549	37			1.490
Onderhoud parkeergarages	1.609	1.399	1.346			1.662
Onderhoud sportaccommodaties	2.881	2.341	1.337	134		4.019
Onderhoud Sportvelden Ten Boer	215				215	0
Onderhoud Sportvoorzieningen gymzaal Garmerwolde	12			-12		0
Onderhoud Sportvoorzieningen Tiggelhal	-27		58	85		0
Onderhoud Sportvoorzieningen zwembad Ten Boer	269		62	-207		0
Onderhoud Tennisvelden Ten Boer	118	8				126
Onderhoud vensterscholen	1.993	1.124	728			2.390
Pensioenen wethouders	8.063	268	168		1.558	6.605
Reorganisatie	3.515	1.109	1.387		561	2.676
Reorganisatie casusregie	261		40		220	0
Riolering groot onderhoud	1.480	782	753			1.509
Riolering vervangingsinvesteringen	1.009	399				1.408
Wachtgeld wethouders	192	93	123		21	141
Totaal	49.292	13.860	11.038	0	2.576	49.538

Toelichtingen op voorzieningen

Omschrijving	Doel	Saldo 31-12-2021	Toelichting mutaties	Beoordeling niveau
Achterstallig onderhoud wegen	Deze voorziening dient ter dekking van de kosten onderhoud wegen	236	Voor achterstallig onderhoud is voor 546 duizend euro aan wegen en paden in Haren uitgevoerd. De resterende 236 duizend euro wordt in 2022 uitgegeven.	Voldoende
Afkoop onderhoud begraafplaats	Deze voorziening dient voor het reserveren van ontvangen afkoopsommen van nabestaanden. Aanwending vindt plaats ten behoeve van het onderhoud van graven. Voorziening is ingesteld conform Artikel 44, lid 2 BBV	4.117	In 2021 is 343 duizend euro toegevoegd om de voorziening op het vereiste niveau te houden. Daarnaast zijn de in 2021 ontvangen afkoopsommen ad 181 duizend euro toegevoegd. De kosten van onderhoud van de graven waarvan het onderhoud is afgekocht komen ten laste van de voorziening. Dit gaat om 399 duizend euro.	Voldoende
Afvalstoffenheffing	Deze voorziening dient voor het opvangen van prijsschommelingen in het tarief van de afvalstoffenheffing. Voorziening is ingesteld conform Artikel 44, lid 2 BBV	497	Er is in 2021 een voordelig resultaat op de afvalstoffenheffing. Conform regelgeving wordt het positieve resultaat ad 497 duizend euro gedoteerd aan de voorziening.	Voldoende
Euvelgunnerweg 17	Deze voorziening dient voor dekking van de compensatie voor de huur van pand Euvelgunnerweg overeengekomen met de stichting het Viaduct voor de eerste vijf jaar	310	Het begrote tekort ad 36 duizend euro is aan de voorziening onttrokken.	Voldoende
Groot onderhoud gebouwen	Deze voorziening dient om het onderhoud van de gemeentelijke gebouwen te waarborgen. Voorziening ingesteld conform Artikel 44, lid 1c BBV	16.651	Er is aan deze voorziening 3,367 miljoen euro gedoteerd, terwijl er 2,9 miljoen euro was begroot. Er is een aanvullende dotatie geweest voor de vervanging van het dak van gemeentehuis Ten Boer. Ook is er 2,932 miljoen euro onttrokken, waar er 4,8 miljoen in de begroting was opgenomen. Aan deze onderschrijving liggen twee oorzaken ten grondslag. Zo zijn er werkzaamheden doorgeschoven naar volgend jaar, maar ook is slechts het hoogstnoodzakelijke onderhoud uitgevoerd voor panden waar renovatie en nieuwbouwplannen voor zijn.	Voldoende
Groot onderhoud Oosterpoort	Deze voorziening dient ter dekking van groot onderhoud aan de Oosterpoort/ Stadsschouwburg. Voorziening ingesteld conform Artikel 44, lid 1c BBV	742	Er is 16 duizend euro conform begroting gedoteerd. Er zijn dit jaar geen onttrekkingen geweest.	Voldoende
Groot onderhoud sportaccommodaties	Deze voorziening dient ter dekking van groot onderhoud aan sportaccommodaties. Voorziening ingesteld conform Artikel 44, lid 1c BBV	598	Het sportcentrum Helperpark werkt met een kostendekkende exploitatie. Het exploitatiesaldo ad 161 duizend euro is verrekend met de voorziening.	Voldoende
Groot onderhoud Welzijn	Deze voorziening dient om het onderhoud van kapitaalgoederen te waarborgen. Voorziening is	586	Er is conform begroting 475 duizend euro gedoteerd conform begroting en voor onderhoud is 686 duizend euro aan de voorziening onttrokken.	Voldoende

	ingesteld conform Artikel 44, lid 1c BBV				
Juridische procedures	Deze voorziening dient ter dekking van de kosten voortvloeiende uit een aantal lopende juridische procedures vanuit de voormalige gemeente Haren.		0	Alle vorderingen van de curator jegens de gemeente zijn afgewezen en de curator heeft geen hoger beroep ingesteld tegen de uitspraak. Daarmee kan de voorziening worden opgeheven.	n.v.t.
Legaat Andrea Elkenbracht	Deze voorziening dient om begaafde (oud) leerlingen van het stedelijk conservatorium in de gelegenheid stellen een voortgezette muziekstudie in het buitenland te volgen. Voorziening ingesteld conform Artikel 44, lid 2 BBV		206	In verband met de toegekende studiebeurs klassieke muziek is in 2021 5 duizend euro aan de voorziening onttrokken.	Voldoende
Nazorgvoorziening	Deze voorziening dient voor nazorg voor diverse bodemsaneringslocaties, w.o. Beckerweg Voorziening ingesteld conform Artikel 44, lid 1b BBV		56	Er is in 2021 een bedrag van 50 duizend euro toegevoegd om de voorziening op termijn op voldoende niveau te houden. Er is 140 duizend euro onttrokken voor beheer- en onderhoudskosten met betrekking tot bodemsanering op diverse locaties.	Voldoende
Onderhoud bruggen en kunstwerken	Deze voorziening dient om het onderhoud van bruggen en kunstwerken in de voormalige gemeente Ten Boer te waarborgen. Voorziening ingesteld conform Artikel 44, lid 1c BBV		49	Er zijn geen mutaties geweest.	Voldoende
Onderhoud Gemeentewerf en Brandweer	Deze voorziening dient om het onderhoud van gebouwen gemeentewerf en brandweer te waarborgen. Voorziening ingesteld conform Artikel 44, lid 1c BBV		133	Er is aan deze voorziening 16 duizend euro gedoteerd conform begroting en 61 duizend euro onttrokken. Voor onderhoud was in de begroting 204 duizend euro aan onttrekking opgenomen. De onderschrijding wordt vooral verklaard door de onzekere toekomst van dit pand. Totdat er meer duidelijk is wordt slechts het hoogstnoodzakelijke onderhoud uitgevoerd.	Voldoende
Onderhoud Gemeentehuis Ten Boer	Deze voorziening dient om het onderhoud van het gemeentehuis te waarborgen. Voorziening ingesteld conform Artikel 44, lid 1c BBV		1.041	Er is aan deze voorziening 292 duizend euro gedoteerd conform begroting en 13 duizend euro onttrokken. Voor onderhoud was in de begroting 199 duizend euro aan onttrekking opgenomen. De onderschrijding wordt met name verklaard door de nieuwbouwplannen in 2024. Tot die tijd wordt alleen het hoogstnoodzakelijke onderhoud uitgevoerd.	Voldoende

Onderhoud museum	De voorziening heeft als doel het opvangen van schommelingen in de kosten van groot onderhoud van het Groninger Museum. Voorziening ingesteld conform Artikel 44, lid 1c BBV	2.291	Het Groninger Museum werkt met een kostendekkende exploitatie, de planmatige onderhoudskosten ad 180 duizend euro worden verrekend met de voorziening. Daarnaast is er 389 duizend euro aan de voorziening toegevoegd.	Voldoende
Onderhoud Muziekschool	Deze voorziening dient ter dekking van toekomstig onderhoud aan de Muziekschool. Voorziening ingesteld conform Artikel 44, lid 1c BBV	1.489	Voor de muziekscholen is 79 duizend euro conform de begroting gedoteerd en er is 61 duizend euro aan de voorziening onttrokken. Ook de saldi voor Nieuwe Markt 1 staan in deze voorziening. Nieuwe Markt werkt met een kostendekkende exploitatie. Het exploitatiesaldo is verrekend met de voorziening.	Voldoende
Onderhoud parkeergarages	De voorziening heeft als doel het opvangen van schommelingen in de kosten van het planmatig onderhoud van het parkeerbedrijf.	1.662	Conform begroting is 1,4 miljoen euro aan de voorziening gedoteerd. Daarnaast is er 1,35 miljoen euro onttrokken. Dat is 184 duizend euro meer dan begroot. Dit wordt vooral veroorzaakt, doordat al in 2021 is gestart met de vervanging van de parkeermanagement-apparatuur van de garage Euroborg. De kosten voor deze vervanging zijn in de begroting 2022 opgenomen.	Voldoende
Onderhoud sportaccommodaties	Deze voorziening dient om het onderhoud van kapitaalgoederen te waarborgen. Voorziening is ingesteld conform Artikel 44, lid 1c BBV	4.019	De jaarlijkse dotatie heeft plaatsgevonden (2,341 miljoen euro). Er is een bedrag van 1,337 miljoen euro voor onderhoud ten laste van de voorziening gebracht. Tevens is vanuit de voorziening 'Onderhoud Sportvoorzieningen Ten Boer' 134 duizend euro naar deze voorziening overgeheveld.	Voldoende
Onderhoud Sportvoorzieningen Ten Boer	Deze voorziening dient om het onderhoud van de sportvoorzieningen van de voormalige gemeente Ten Boer te waarborgen. Het betreft de gymzaal Garmerwolde, de Tiggelhal, de tennisvelden en het zwembad Ten Boer. Voorziening is ingesteld conform Artikel 44, lid 1c BBV	126	Ten behoeve van de tennisvelden is de jaarlijkse dotatie ad 8 duizend euro aan de voorziening toegevoegd. Er zijn onderhoudswerkzaamheden uitgevoerd aan de Sporthal Ten Boer (Tiggelhal) en het zwembad Ten Boer (De Blinkerd). In totaal is hiervoor 120 duizend euro aan de voorziening onttrokken. De in deze voorziening beschikbare middelen voor het zwembad, de sporthal en de gymzaal Garmerwolde, zijn na deze onttrekking overgeheveld naar de voorziening Onderhoud Sportaccommodaties. Het gaat om 134 duizend euro. Tenslotte is 215 duizend euro vrijgefallen. Dit bedrag was beschikbaar voor onderhoud aan de sportvelden in Ten Boer, maar het beleid van de gemeente Groningen staat geen voorziening toe die is gericht op cultuurtechniek. Hierdoor heeft het saldo ultimo 2021 (126 duizend euro) volledig betrekking op het onderhoud van de tennisvelden.	Voldoende

Onderhoud vensterscholen	Deze voorziening dient ter dekking van schommelingen in de onderhoudsplanning voor planmatig/groot onderhoud. Voorziening ingesteld conform Artikel 44, lid 1c BBV	2.390	Aan deze voorziening is conform begroting 1,125 miljoen euro gedoteerd. Er is voor onderhoud 728 duizend euro onttrokken, terwijl hiervoor in de begroting 1,1 miljoen euro was opgenomen. Deze onderschrijding wordt met name verklaard door het doorschuiven van vervangingswerkzaamheden ventilatoren naar 2023.	Voldoende
Pensioenen wethouders	Deze voorziening dient ter dekking van de pensioenlasten van voormalig wethouders (voor 2006). Voorziening is ingesteld conform Artikel 44, lid 1a BBV	6.605	Er is 168 duizend euro aan de voorziening onttrokken voor pensioenuitkeringen in 2021. Daarnaast is er 268 duizend euro gedoteerd ter dekking van toekomstige pensioenlasten met betrekking tot een oud-wethouder die gedurende 2021 pensioengerechtigd werd. Dit kapitaal was afkomstig van de externe verzekeraar. Jaarlijks berekent een gespecialiseerde derde partij de benodigde omvang van de voorziening. Door een stijgende rente en wijzigingen in het deelnemersbestand heeft er een vrijval van 1,558 miljoen euro plaatsgevonden.	Voldoende
Reorganisatie	Deze voorziening dient voor de dekking van kosten van boventalligheid als gevolg van reorganisaties. Bijvoorbeeld de vorming van het SSC. Voorziening is ingesteld conform Artikel 44, lid 1a BBV	2.676	De hoogte van de voorziening is overeenkomstig het bestaande beleid per 31 december opnieuw bepaald. De onttrekking van 1,4 miljoen euro heeft betrekking op de frictiekosten 2021. Daarnaast was er sprake van een vrijval van 561 duizend euro als gevolg van geplaatste kandidaten en vrijvallende WW-verplichtingen. Met de dotatie van 1,1 miljoen euro is de voorziening weer op niveau gebracht. De hoogte van de voorziening is teruggelopen, omdat een aantal boventallige medewerkers niet meer in dienst zijn, geen herplaatser meer zijn of als gevolg van lagere WW verplichtingen van ex-deelnemers aan het Van Werk Naar Werk traject.	Voldoende
Reorganisatie casusregie	Deze voorziening dient ter dekking van frictiekosten van voormalig medewerkers Bureau Jeugdzorg. Voorziening ingesteld conform Artikel 44, lid 1a BBV.	0	Alle medewerkers hebben inmiddels een nieuwe functie gevonden of de AOW-leeftijd bereikt. De voorziening kan worden opgeheven.	n.v.t.

Riolering groot onderhoud	De voorziening is bedoeld als dekking van het onderhoud op de langere termijn. Voorziening ingesteld conform Artikel 44, lid 1c BBV	1.509	De voorziening is in 2021 in totaal met 29 duizend euro toegenomen. Er zijn voor 753 duizend euro aan baggerprojecten ten laste van de voorziening projecten geboekt. Het betreft werkzaamheden die in 2019 en 2020 niet waren uitgevoerd. Er is 782 duizend euro aan de voorziening toegevoegd. Voor 681 duizend euro gaat het om geplande baggerprojecten die dit jaar niet gerealiseerd zijn. Het merendeel van deze projecten zijn al wel aanbesteed en worden in het 1e kwartaal van 2022 gerealiseerd. Daarnaast zijn er voor 101 duizend euro aan overige projecten nog niet gerealiseerd (Kardingeplas-duiker). Ook dit vindt naar verwachting in 2022 plaats.	Voldoende
Riolering vervangingsinvesteringen	Spaarbedragen voor toekomstige investeringen mogen in het riooltarief worden opgenomen als de eerste aanleg van uitbreidingsinvesteringen in de grondexploitatie is gedekt. Voorziening ingesteld conform Artikel 44, lid 1d BBV	1.408	Het resultaat op riolering ad 399 duizend euro is aan deze voorziening toegevoegd. Het project Laanhuizen is inmiddels gereed. De boekwaarde zal in 2022 worden afgeboekt.	Voldoende
Vaststellingsovereenkomsten	Deze voorziening dient ter dekking van kosten van medewerkers die in het kader van de herindeling vrijgesteld zijn van werk, maar worden doorbetaald zonder dat er een prestatie wordt geleverd. Voorziening ingesteld conform Artikel 44, lid 1a BBV.	0	Alle medewerkers zijn inmiddels uit dienst. De voorziening kan worden opgeheven.	n.v.t.
Wachtgeld wethouders	Deze voorziening dient voor de dekking van wachtgeldverplichtingen van oud-wethouders. Voorziening ingesteld conform Artikel 44, lid 1a BBV	141	Voor lopende wachtgelduitkeringen is voor 123 duizend euro een beroep op deze voorziening gedaan. Daarnaast is de stand van de voorziening op basis van actuele berekeningen op niveau gebracht. Ten behoeve van een in 2021 vertrokken wethouder is 93 duizend euro toegevoegd, terwijl daarnaast 21 duizend euro kon vrijvallen omdat een aantal oud-wethouders geen beroep meer hoeft te doen op de regeling.	Voldoende
Totaal voorzieningen		49.538		

Emu saldo

EMU SALDO		T-1	T	T+1
Omschrijving (Bedragen x 1,000 euro)		2021	2022	2023
			Volgens begroting	meerjarenraming
			2022	in begroting 2022
1.	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	43	192	6.381
2.	-/- Mutatie (im)materiële vaste activa	27.889	68.119	52.224
3.	+ Mutatie voorzieningen	246	-3.890	-2.570
4.	-/- Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	-12.907	3.374	15.905
5.	-/- Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en verwachte boekwinst bij verkoop (im)materiële vaste activa	0	0	0
Berekend EMU-saldo		-14.693	-75.191	-64.318

Toelichting

Als gevolg van Europese regelgeving mogen EU-lidstaten een begrotingstekort (EMU-saldo) hebben van maximaal 3% van het bruto binnenlands product (BBP). Aan dit maximale tekort van 3% hebben, naast de Rijksoverheid, ook de decentrale overheden een aandeel. De EMU-systematiek werkt op een andere manier dan het (gemodificeerde) baten- en lastenstelsel dat de gemeenten hanteren. Zo tellen investeringen bijvoorbeeld niet mee in het stelsel van baten en lasten, daarbij wordt uitgegaan van de kapitaallasten van de investeringen. Investeringen in een jaar tellen echter wel volledig mee in het EMU-saldo. Een ander verschil heeft betrekking op mutaties van reserves en voorzieningen. Die tellen wel mee in het stelsel van baten en lasten, maar niet voor het EMU-saldo. Bij een positief rekeningsaldo kan een gemeente daardoor toch een negatief EMU-saldo hebben.

Het EMU-saldo van de gemeente Groningen kwam voor 2021 uit op 14,7 miljoen euro negatief. Dit betekent dat in EMU-termen de uitgaven 14,7 miljoen euro hoger lagen dan de inkomsten. Dit kwam vooral door de toename van de materiële vaste activa met 27,9 miljoen euro. Daar stonden een klein positief exploitatiesaldo (vóór toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves), de afname van de voorraden met 12,9 miljoen euro (met name veroorzaakt door de positieve kasstroom uit grondexploitaties) en de stijging van de voorzieningen met 0,2 miljoen tegenover.

Overzichten

1. Jaarrekening op taakveld
2. SiSabijlage
3. Hervormingen
4. Subsidies en inkomensoverdrachten
5. Staat B: personeelskosten
6. Begrotingsoverschrijdingen
7. Investerings
8. Staat P
9. Totaal overzicht intensiveringen
10. Samenwerkingsverbanden
11. Incidentele middelen gemeentefonds
12. Overzicht meerjarige exploitatieprojecten
13. Kapitaallasten
14. SIF middelen
15. Vennootschapsbelasting
16. Wettelijke indicatoren

17.

1. Jaarrekening op taakveld

Baten en Lasten (Bedragen x 1.000 euro)	Primitieve begroting	Actuele begroting	Rekening
01 Bestuur	8.800	8.062	5.824
Lasten	8.800	8.330	7.673
Baten	0	268	1.849
010 Mutaties reserves	-23.308	-63.936	-60.505
Lasten	13.400	22.987	22.987
Baten	36.709	86.922	83.491
02 Burgerzaken	6.227	6.673	6.491
Lasten	8.960	9.932	10.105
Baten	2.733	3.260	3.614
03 Beheer overige gebouwen en gro	12	12	-188
Lasten	44	44	33
Baten	31	31	221
04 Overhead	105.258	111.753	104.215
Lasten	115.264	120.910	117.545
Baten	10.007	9.157	13.330
05 Treasury	-2.730	-2.828	-2.364
Lasten	9.158	9.190	10.102
Baten	11.888	12.018	12.465
061 OZB woningen	-45.089	-45.089	-46.206
Lasten	1.684	1.684	1.640
Baten	46.773	46.773	47.846
062 OZB- niet woningen	-42.633	-42.633	-43.011
Lasten	5.142	5.142	4.452
Baten	47.775	47.775	47.463
063 Parkeerbelasting	-8.044	-7.765	-8.912
Lasten	5.536	5.541	5.105
Baten	13.580	13.307	14.017
064 Belastingen Overig	-1.227	-1.177	-1.431
Lasten	1.174	1.174	1.124
Baten	2.401	2.351	2.555
07 Algemene uitkering en overige	-557.569	-598.903	-618.382
Baten	557.569	598.903	618.382
08 Overige baten en lasten	65	-1.711	8.490

Lasten	6.024	4.529	13.254
Baten	5.959	6.240	4.765
11 Crisisbeheersing en Brandweer	20.505	20.505	20.596
Lasten	20.522	20.522	20.596
Baten	17	17	0
12 Openbare orde en Veiligheid	3.677	2.971	2.512
Lasten	4.625	3.849	3.450
Baten	948	878	938
21 Verkeer en vervoer	35.910	38.322	36.338
Lasten	40.527	43.597	41.934
Baten	4.616	5.275	5.596
22 Parkeren	4.248	4.479	4.715
Lasten	13.128	13.359	12.239
Baten	8.879	8.879	7.524
24 Economische Havens en waterweg	941	941	851
Lasten	1.176	1.176	1.148
Baten	235	235	296
25 Openbaar vervoer	-1.212	-818	751
Lasten	-1.212	-818	780
Baten	0	0	28
31 Economische ontwikkeling	4.776	6.626	4.644
Lasten	5.728	7.793	7.127
Baten	952	1.168	2.483
32 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	9.200	8.771	7.634
Lasten	10.482	9.891	10.142
Baten	1.282	1.119	2.507
33 Bedrijvenloket en bedrijfsrege	1.695	2.550	1.779
Lasten	2.783	3.638	2.816
Baten	1.089	1.089	1.037
34 Economische promotie	-1.128	-1.128	1.052
Lasten	1.565	1.565	1.600
Baten	2.693	2.693	547
41 Openbaar basisonderwijs	0	0	49
Lasten	0	0	0
Baten	0	0	-49
42 Onderwijshuisvesting	14.258	15.302	12.767
Lasten	16.779	18.851	17.475

Baten	2.521	3.549	4.708
43 Onderwijsbeleid en leerlingzak	11.175	12.391	11.005
Lasten	19.359	21.862	19.812
Baten	8.184	9.471	8.807
51 Sportbeleid en activering	1.540	1.837	1.639
Lasten	1.545	2.693	2.042
Baten	5	856	403
52 Sportaccommodaties	15.847	17.522	14.208
Lasten	24.679	26.747	24.967
Baten	8.832	9.225	10.759
53 Cultuurpresentatie, cultuurpro	17.271	22.850	19.581
Lasten	29.414	35.195	25.345
Baten	12.143	12.345	5.764
54 Musea	18.696	19.405	19.270
Lasten	19.756	20.642	20.350
Baten	1.060	1.237	1.080
55 Cultureel erfgoed	1.224	1.299	1.241
Lasten	1.224	1.299	1.246
Baten	0	0	5
56 Media	-32	-31	-29
Lasten	17	17	19
Baten	49	48	48
57 Openbaar groen en (openlucht)	28.671	25.603	24.682
Lasten	29.451	30.733	27.817
Baten	780	5.130	3.135
61 Samenkracht en burgerparticipa	20.851	22.824	22.196
Lasten	22.015	23.776	25.324
Baten	1.164	952	3.128
62 Wijkteams	34.439	35.779	36.325
Lasten	34.458	35.799	36.269
Baten	19	19	-56
63 Inkomensregelingen	40.332	45.720	32.747
Lasten	194.517	209.736	207.948
Baten	154.185	164.016	175.202
64 Begeleide participatie	30.598	40.094	33.053
Lasten	38.067	49.090	40.438
Baten	7.469	8.997	7.385

65 Arbeidsparticipatie	24.699	26.822	21.601
Lasten	24.934	37.150	31.593
Baten	235	10.327	9.993
66 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	6.371	6.272	5.710
Lasten	6.508	6.409	5.984
Baten	137	137	274
671 Maatwerkdienstverlening 18+	43.756	45.711	44.475
Lasten	45.936	47.826	47.985
Baten	2.179	2.115	3.510
672 Maatwerkdienstverlening 18-	60.788	70.308	71.346
Lasten	60.813	73.553	73.190
Baten	25	3.245	1.843
681 Geëscaleerde zorg 18+	86.001	105.198	93.577
Lasten	90.594	112.927	102.835
Baten	4.593	7.729	9.258
682 Geëscaleerde zorg 18-	6.455	6.455	6.547
Lasten	6.455	6.455	6.547
71 Volksgezondheid	8.450	8.442	8.432
Lasten	9.614	9.551	9.806
Baten	1.164	1.109	1.374
72 Riolering	-3.073	-3.175	13.262
Lasten	18.794	18.692	33.532
Baten	21.867	21.867	20.270
73 Afval	-11.177	-11.103	-10.968
Lasten	33.175	33.249	36.505
Baten	44.352	44.352	47.474
74 Milieubeheer	4.388	8.080	7.967
Lasten	6.053	11.352	11.952
Baten	1.665	3.272	3.985
75 Begraafplaatsen en crematoria	1.044	1.030	1.193
Lasten	2.747	2.733	2.947
Baten	1.703	1.703	1.753
81 Ruimtelijke Ordening	11.744	18.790	14.421
Lasten	15.430	25.053	19.290
Baten	3.686	6.262	4.869
82 Grondexploitatie (niet bedrijf)	2.408	2.364	4.757
Lasten	3.617	3.573	4.088

Baten	1.209	1.209	-670
83 Wonen en bouwen	4.902	8.537	3.503
Lasten	21.362	31.539	34.151
Baten	16.460	23.002	30.649
Totaal	0	0	-60.548

2. Sisabijlage

Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2021 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 1-3-2022									
Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering Juridische grondslag	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
JenV	A7	Regeling specifieke uitkering tijdelijke ondersteuning toezicht en handhaving Gemeenten	Besteding (jaar T-1, 15-31 december 2020) Aard controle R Indicator: A7/01 € 7.633	Besteding (jaar T, 1 januari-30 september 2021) Aard controle R Indicator: A7/02 € 132.345	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: A7/03 Ja	Besteding (jaar T) (gedeeltelijk) verantwoord o.b.v. voorlopige toekenningen? (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: A7/04 Ja	Eventuele toelichting als bij de vorige indicator "nee" is ingevuld Aard controle n.v.t. Indicator: A7/05		
JenV	A9	Specifieke uitkering versterking van de lokale integrale aanpak van radicalisering, (gewelddadig) extremisme en terrorisme in 2021 Gemeenten	Naam hoofdcategorie Aard controle n.v.t. Indicator: A9/01	Bestedingen (jaar T) komen overeen met activiteitenplan per hoofdcategorie (Ja/Nee) Aard controle D1 Indicator: A9/02	Besteding uitvoering activiteiten (jaar T) per hoofdcategorie Zelfstandige uitvoering (excl. SiSa tussen medeoverheden) Aard controle R Indicator: A9/03	Cumulatieve besteding uitvoering activiteiten (t/m jaar T) per hoofdcategorie Vanaf SiSa 2021 Incl. SiSa tussen medeoverheden Aard controle R Indicator: A9/04	Afwijking t.o.v. aanvraag overeengekomen (Ja/Nee) in (jaar T) per hoofdcategorie - bij Ja is indicator 06 verplicht Aard controle n.v.t. Indicator: A9/05	Toelichting afwijking besteding (jaar T) volgens projectplan per hoofdcategorie Aard controle n.v.t. Indicator: A9/06	
	1		Analyse van de lokale problematiek met betrekking tot radicalisering en extremisme en de evaluatie van de aanpak van	Ja	€ 55.298	€ 55.298	Ja	Door de invloed van de pandemie is overeengekomen dat uitloop naar 2022 mogelijk is.	

			radicalisering en extremisme;					
		2						
		3	Persoonsgerichte aanpak van geradicaliseerde personen;	Nee	€ 0	€ 0		Door de invloed van de pandemie is deze activiteit komen te vervallen.
			Preventie- activiteiten gericht op specifieke kwetsbare doelgroepen;	Ja	€ 34.165	€ 34.165		Door de invloed van de pandemie is overeengekom en dat uitloop naar 2022 mogelijk is.
			Eindverantwoor ding (Ja/Nee)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)				
			Aard controle n.v.t. Indicator: A9/07	Aard controle n.v.t. Indicator: A9/08				
			Nee	Ja				
JenV	A12B	Incidentele bijdrage ondersteuning naleving controle op coronatoegang sbewijzen Veiligheidsregi o's	Naam veiligheidsregio	Besteding (jaar T)	Besteding volgens besluit van de veiligheidsregio uitgevoerd (Ja/nee)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Eindverantwoor ding (Ja/Nee)	
			Aard controle n.v.t. Indicator: A12B/01	Aard controle R Indicator: A12B/02	Aard controle n.v.t. Indicator: A12B/03	Aard controle n.v.t. Indicator: A12B/04	Aard controle n.v.t. Indicator: A12B/05	
			VR Groningen	€ 169.212	Ja	€ 169.212	Ja	
FIN	B2	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenprobl ematiek Gemeenten	Besteding (T-1) - betreft nog niet verantwoorde bedragen over 2020	Aantal (potentieel) gedupeerden (als gemeld door Uitvoeringsorganis atie Herstel Toeslagen aan de gemeente) (jaar T)	Cumulatief aantal (potentieel) gedupeerden (als gemeld door Uitvoeringsorganis atie Herstel Toeslagen aan de gemeente) (t/m jaar T)	Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdelen c (artikel 3)	
			Aard controle R Indicator: B2/01	Aard controle R Indicator: B2/02	Aard controle R Indicator: B2/03	Aard controle R Indicator: B2/04	Aard controle n.v.t. Indicator: B2/05	
			€ 0	455	455	€ 3.310	€ 3.310	
			Normbedragen voor a, b en d (Ja/Nee) (vanaf 2021) Nee: reeks 1 / Ja: reeks 2	Normbedrag voor e (Ja/Nee) (vanaf 2021) Nee: indicator B2/13 en B2/14 /	Eindverantwoor ding (Ja/Nee)			

		Ja: indicator B2/21 en B2/22			
Aard controle n.v.t. Indicator: B2/06	Aard controle n.v.t. Indicator: B2/07	Aard controle n.v.t. Indicator: B2/08			
Ja	Ja	Nee			
Reeks 1	Reeks 1	Reeks 1	Reeks 1	Reeks 1	
Aantal uitgewerkte plannen van aanpakken (jaar T)	Cumulatief aantal uitgewerkte plannen van aanpakken (t/m jaar T)	Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel a, b en d (artikel 3)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdelen a, b en d (artikel 3)		
Keuze werkelijke kosten	Keuze werkelijke kosten	Keuze werkelijke kosten	Keuze werkelijke kosten		
Aard controle D2 Indicator: B2/09	Aard controle n.v.t. Indicator: B2/10	Aard controle R Indicator: B2/11	Aard controle n.v.t. Indicator: B2/12		
Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdelen e (artikel 3)				
Keuze werkelijke kosten	Keuze werkelijke kosten				
Aard controle R Indicator: B2/13	Aard controle n.v.t. Indicator: B2/14				
Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2
Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerden	Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerden cumulatief (t/m jaar T)	Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak	Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak (t/m jaar T)	Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten	Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten (t/m jaar T)
Keuze normbedragen	Keuze normbedragen	Keuze normbedragen	Keuze normbedragen	Keuze normbedragen	Keuze normbedragen
Aard controle R Indicator: B2/15	Aard controle n.v.t. Indicator: B2/16	Aard controle R Indicator: B2/17	Aard controle n.v.t. Indicator: B2/18	Aard controle R Indicator: B2/19	Aard controle n.v.t. Indicator: B2/20
€ 172.900	€ 172.900	€ 62.424	€ 62.424	€ 0	€ 0
Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerde), indien nog niet eerder opgegeven (jaar T)	Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerde), indien nog niet eerder opgegeven (t/m jaar T)				
Keuze normbedragen	Keuze normbedragen				
Aard controle R Indicator: B2/21	Aard controle n.v.t. Indicator: B2/22				
€ 120.000	€ 120.000				

BZK	C1	Regeling specifieke uitkering Reductie Energiegebruik	Eindverantwoordin g (Ja/Nee)	Aantal woningen dat bereikt is met het project (t/m jaar T)	Aantal woningen waar energiebesparende maatregelen plaatsvinden (t/m jaar T)								
				Aard controle n.v.t. Indicator: C1/01	Aard controle n.v.t. Indicator: C1/02	Aard controle n.v.t. Indicator: C1/03							
				Ja	11.000	10.057							
				Projectnaam/nummer per project	Besteding (jaar T) per project	Bestedingen (jaar T) komen overeen met ingediende projectplan (Ja/Nee)	Besteding (jaar T) aan afwijkingen						
				Aard controle n.v.t. Indicator: C1/04	Aard controle R Indicator: C1/05	Aard controle n.v.t. Indicator: C1/06	Aard controle R Indicator: C1/07						
				2019-628223	€ 952.841	Ja							
				Kopie projectnaam/nummer	Cumulatieve totale bestedingen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Toelichting op afwijkingen	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)						
				Aard controle n.v.t. Indicator: C1/08	Aard controle n.v.t. Indicator: C1/09	Aard controle n.v.t. Indicator: C1/10	Aard controle n.v.t. Indicator: C1/11						
				2019-628223	€ 1.401.892		Ja						
				BZK	C9	Specifieke uitkering woningbouwimpuls	Projectnaamnummer	Aantal woningen waarvan bouw is gestart in (jaar T) komt overeen met fasering uit de projectaanvraag (Ja/Nee)	Aantal woningen cumulatief (t/m jaar T)	Realisatie maatregelen verloopt conform fasering projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 08 verplicht	Totale besteding (jaar T)	Bestedingen in (jaar T) komen overeen met aanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 08 verplicht	
Tranche 1 t/m 3	gerealiseerd	Alleen van toepassing voor tranche 1 beschikkingen	Alleen van toepassing voor tranche 1 en 2 beschikkingen										
Aard controle n.v.t. Indicator: C9/01	Aard controle n.v.t. Indicator: C9/02	Aard controle n.v.t. Indicator: C9/03	Aard controle n.v.t. Indicator: C9/04								Aard controle R Indicator: C9/05	Aard controle n.v.t. Indicator: C9/06	
1	2021-0000014512	Ja	0								Ja		Ja
2	7003910	Ja	0								Ja		
	Suikerzijde												

			Kopie projectnaam/ nummer	Toelichting besteding (jaar T) volgens projectplan	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Realisatie afwijkingen in (jaar T)	Cumulatieve realisatie afwijkingen in (t/m jaar T)	Cumulatieve opbrengsten uit grondverkoop en/of kostenverhaal tot en met (jaar T) conform projectaanvraag
			Aard controle n.v.t. Indicator: C9/07	Aard controle n.v.t. Indicator: C9/08	Aard controle n.v.t. Indicator: C9/09	Aard controle R Indicator: C9/10	Alleen van toepassing voor tranche 3 beschikkingen Aard controle R Indicator: C9/11	Alleen van toepassing voor tranche 3 beschikkingen Aard controle R Indicator: C9/12
1			2021-0000014512	N.v.t.	€ 0	€ 0		
2			7003910 Suikerzijde	Project gaat in 2022 in uitvoering	€ 0		€ 0	€ 0
			Kopie projectnaam/ nummer	Actualisatie financieel tekort project	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T)	Prijzen woningen komen overeen met projectplan (Ja/Nee)	Percentage gebouwde betaalbare woningen ten opzichte van het totaal aantal gebouwde woningen (t/m jaar T)	Project afgerond (ja/nee)
			Aard controle n.v.t. Indicator: C9/13	Alleen van toepassing voor tranche 3 beschikkingen Aard controle R Indicator: C9/14	Alleen van toepassing voor tranche 3 beschikkingen Aard controle R Indicator: C9/15	Aard controle n.v.t. Indicator: C9/16	Aard controle n.v.t. Indicator: C9/17	Aard controle n.v.t. Indicator: C9/18
1			2021-0000014512			Ja	0	Nee
2			7003910 Suikerzijde	€ 0	€ 0	Ja	0	Nee
			Eindverantwoordin g (Ja/Nee)					
			Aard controle n.v.t. Indicator: C9/19					
			Nee					
BZK	C10	Tijdelijk besluit specifieke uitkering verbetering digitale dienstverlening Gemeente en Provincies	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) vanaf verantwoordingsjaar 2020 tot einde looptijd	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	Besteding (jaar T) (gedeeltelijk) verantwoord o.b.v. voorlopige toekenningen? (Ja/Nee)	Toelichting op niet-afgeronde projecten	

BZK	C27	Derde tranche in verband met de uitvoering van het Nationaal Programma Groningen Gemeenten in Groningen en de Provincie Groningen	Aard controle R Indicator: C10/01	Aard controle n.v.t. Indicator: C10/02	Aard controle n.v.t. Indicator: C10/03	Aard controle n.v.t. Indicator: C10/04	Aard controle n.v.t. Indicator: C10/05	
			1	€ 120.117	€ 140.019	Ja	Ja	
			2	€ 56.420	€ 56.420	Nee		Project loopt tot 1 september 2022 conform aanvraag, beschikking en tussenrapportage.
							Nee	
				Projectnaam/nummer	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) te laste van Rijksmiddelen	Toelichting	
						Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie		
				Aard controle n.v.t. Indicator: C27/01	Aard controle R Indicator: C27/02	Aard controle R Indicator: C27/03	Aard controle n.v.t. Indicator: C27/04	
			1	2020-0000097568	€ 2.298.865	€ 2.298.865		
				Eindverantwoording (Ja/Nee)				
				Aard controle n.v.t. Indicator: C27/05				
	Nee							
BZK	C30	Specifieke uitkeringen proeftuinen aardgasvrije wijken 2e ronde Gemeenten	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) te laste van Rijksmiddelen	Aantal (t/m jaar T) aardgasvrij gemaakte bestaande woningen en andere gebouwen in de wijk	Aantal (t/m jaar T) aardgasvrij-readygemaakte bestaande woningen en andere gebouwen in de wijk	Aanvraag is volgens plan/aanvraag uitgevoerd (Ja/Nee)	Eventuele toelichting op niet volgens plan/aanvraag uitgevoerde projecten
				Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie			Indicator 06 verplicht als hier 'Nee' wordt ingevuld	Verplicht als bij indicator 05 'Nee' is ingevuld
			Aard controle R Indicator: C30/01	Aard controle n.v.t. Indicator: C30/02	Aard controle D2 Indicator: C30/03	Aard controle D2 Indicator: C30/04	Aard controle n.v.t. Indicator: C30/05	Aard controle n.v.t. Indicator: C30/06
			€ 179.613	€ 179.613	0	0	Ja	
			Eindverantwoording (Ja/Nee)					

			Aard controle n.v.t. Indicator: C30/07					
			Nee					
BZK	C31	Regeling vaststelling regels verstrekken eenmalige specifieke uitkering aan gemeenten huisvesting kwetsbare doelgroepen Gemeenten	Besteding (jaar T) Aard controle R Indicator: C31/01 € 189.322	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) Aard controles n.v.t. Indicator: C31/02 € 189.322	Besteding (jaar T) aan projecten die niet zijn opgenomen in de toezegging Aard controle n.v.t. Indicator: C31/03 € 0	Eventuele toelichting op niet volgens plan/aanvraag uitgevoerde projecten Verplicht als bij indicator 03 een bedrag is ingevuld Aard controle n.v.t. Indicator: C31/04	Eindverantwoording (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: C31/05 Nee	
BZK	C32	Regeling specifieke uitkering ventilatie in scholen Gemeenten	Beschikingsnummer /naam Aard controle n.v.t. Indicator: C32/01	Besteding (jaar T) Aard controle R Indicator: C32/02	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) Aard controle n.v.t. Indicator: C32/03	Start bouwactiviteiten uiterlijk 31 augustus 2022 (Ja/Nee) Aard controle D2 Indicator: C32/04	Toelichting (verplicht als bij start bouwactiviteiten (indicator 04) 'Nee' is ingevuld) Aard controle n.v.t. Indicator: C32/05	Eindverantwoording (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: C32/06
		1	SUVIS21-01011446	€ 0	€ 0	Ja		Nee
		2	SUVIS21-01011440	€ 0	€ 0	Ja		Nee
		3	SUVIS21-01011428	€ 0	€ 0	Ja		Nee
		4	SUVIS21-01011422	€ 0	€ 0	Ja		Nee
		5	SUVIS21-00911218	€ 0	€ 0	Ja		Nee
		6	SUVIS21-01037865	€ 0	€ 0	Ja		Nee
		7	SUVIS21-01011482	€ 0	€ 0	Ja		Nee
		8	SUVIS21-01037855	€ 0	€ 0	Ja		Nee
		9	SUVIS21-01084852	€ 0	€ 0		planvorming hangt samen met de totale oplossing voor de huisvesting (dus het IHP). Er is nog onvoldoende duidelijk over verbouw, gedeeltelijke sloop met vervangende nieuwbouw of andere oplossingen.	Nee
		10	SUVIS21-01011434	€ 0	€ 0	Ja		Nee
		11	SUVIS21-01011488	€ 0	€ 0	Ja		Nee
		12	SUVIS21-01740034	€ 0	€ 0	Ja		Nee
		13	SUVIS21-01735783	€ 0	€ 0	Ja		Nee

		14	SUVIS21-2-02237940	€ 0	€ 0	Ja		Nee
		15	SUVIS21-2-02248864	€ 0	€ 0		Het wachten was op het jaarprogramma 2022. Inmiddels is dit wel vastgesteld. Het is nu dus zaak om er actief op te sturen dat er voor 31 augustus wordt gestart. Pendinghe is een vensterschool, dus de regie hiervoor ligt bij de gemeente en niet bij het schoolbestuur.	Nee
BZK	C34B	Bijdrage Scholenprogramma	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Besteding (jaar T)	Totale cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)		
		SiSa tussen medeoverheden	Aard controle n.v.t. Indicator: C34B/01	Aard controle R Indicator: C34B/02	Aard controle n.v.t. Indicator: C34B/03	Aard controle n.v.t. Indicator: C34B/04		
		1	060014 Gemeente Groningen	€ 0	€ 0	Nee		
BZK	C35	Bijdrage aan Provincie en Gemeenten voor aardbevingsgerelateerde inzet	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Besteding (jaar T-1) - uitvoering door derden	Cumulatieve besteding (t/m jaar T-1) - uitvoering door derden			
			Aard controle R Indicator: C35/01	Aard controle n.v.t. Indicator: C35/02	Aard controle n.v.t. Indicator: C35/03	Aard controle n.v.t. Indicator: C35/04		
			€ 0	€ 2.528.153	Ja	Ja		
			Aard controle n.v.t.	Aard controle R	Aard controle R			

BZK	C37	1 Specifieke uitkering Batch 1588 Convenant Batch 1588 Gemeenten Tranche 1 + 2	Indicator: C35/05	Indicator: C35/06	Indicator: C35/07			
				€ 0	€ 0			
			Totaal beschikt bedrag (jaar T)	Totaal aantal gerealiseerde woningen (t/m jaar T)				
			Aard controle R Indicator: C37/01	Aard controle R Indicator: C37/02				
			€ 7.000.000	24				
			Beschikkingnummer/naam	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Totaal gerealiseerde woningen (jaar T)	Totale besteding (t/m jaar T-1) ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen
				Eigen uitvoering	Eigen uitvoering	Eigen uitvoering	Uitvoering door derde	Uitvoering door derde
			Aard controle n.v.t. Indicator: C37/03	Aard controle R Indicator: C37/04	Aard controle R Indicator: C37/05	Aard controle R Indicator: C37/06	Aard controle R Indicator: C37/07	Aard controle R Indicator: C37/08
			1300030499	€ 436.739	€ 780.428	0	€ 4.022.747	€ 4.185.327
			Kopie beschikkingnummer/naam	Totaal gerealiseerde woningen (jaar T-1) Uitvoering door derden	Eindverantwoordingsindiging (Ja/Nee)	Toelichting		
Aard controle n.v.t. Indicator: C37/09	Aard controle R Indicator: C37/10	Aard controle n.v.t. Indicator: C37/11	Aard controle n.v.t. Indicator: C37/12					
1300030499	0	Nee						
BZK	C38	1 Nationaal Programma Groningen Specifieke uitkering NPG Provincie en Gemeenten	Projectnaam/nummer	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) te laste van Rijksmiddelen Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Toelichting	Eindverantwoordingsindiging (Ja/Nee)	
			Aard controle n.v.t. Indicator: C38/01	Aard controle R Indicator: C38/02	Aard controle R Indicator: C38/03	Aard controle n.v.t. Indicator: C38/04	Aard controle n.v.t. Indicator: C38/05	
			1	WJZ/19151243 - SPUK ivm uitvoering NPG; Dorpsvernieuwing Ten Post, dorpshart	€ 40.948	€ 108.137	Regeling in 2020 verantwoord onder GRO7c. Niet eerder verantwoorde kosten 2020 ad € 40.648 nu onder besteding 2021 verantwoord.	Nee

BZK	C43	Regeling reductie energiegebruik woningen Gemeenten	2	WJZ/19151243 - SPUK ivm uitvoering NPG; Dorpsvernieuwing Ten Post, Nije Buurt	€ 97.705	€ 557.217	Regeling in 2020 verantwoord onder GRO7c. Niet eerder verantwoorde kosten 2020 ad € 46.101 nu onder besteding 2021 verantwoord.	Nee	Eindverantwoording (Ja/Nee)
			3	WJZ/19151243 - SPUK ivm uitvoering NPG; Dorpsvernieuwing Ten Post, pilot verduurzaming	€ 0	€ 0	Regeling in 2020 verantwoord onder GRO7c.	Nee	
			4	WJZ/19151243 - SPUK ivm uitvoering NPG; Dorpsvernieuwing Ten Boer, Hart Ten Boer	€ 0	€ 67.174	Regeling in 2020 verantwoord onder GRO7c.	Nee	
			5	WJZ/19151243 - SPUK ivm uitvoering NPG; Dorpsvernieuwing Woltersum	€ 50.980	€ 243.699	Regeling in 2020 verantwoord onder GRO7c. Niet eerder verantwoorde kosten 2020 ad € 16.573 nu onder besteding 2021 verantwoord.	Nee	
			6	WJZ/19151243 - SPUK ivm uitvoering NPG; Klimaatbiënnale	€ 826.795	€ 1.966.136	Regeling in 2020 verantwoord onder GRO7c.	Nee	
				Beschikkingnummer/naam	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Aantal bereikte woningen	Toelichting	
				Aard controle n.v.t. Indicator: C43/01	Aard controle R Indicator: C43/02	Aard controle n.v.t. Indicator: C43/03	Aard controle n.v.t. Indicator: C43/04	Aard controle n.v.t. Indicator: C43/05	
	2020-00451973	€ 510.120	€ 510.120	7.489	Nee				
BZK	C46	SPUK vierde tranche Nationaal Programma Groningen Gemeenten	Projectnaam/ nummer	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	Toelichting op eventuele niet- afgeronde projecten		
			Aard controle n.v.t. Indicator: C46/01	Aard controle R Indicator: C46/02	Aard controle n.v.t. Indicator: C46/03	Aard controle n.v.t. Indicator: C46/04	Aard controle n.v.t. Indicator: C46/05		
	1		2021-0000040195	€ 20.160	€ 20.160	Ja			
			Eindverantwoording (Ja/Nee)						
			Aard controle n.v.t. Indicator: C46/06						

		Ja								
BZK	C47	Volkshuisvesting	Deelplannaam	Aantal woningen waarvan de herstructurering gestart is in (jaar T)	Aantal woningen waarvan de herstructurering gestart is (t/m jaar T)	Aantal volledig gerealiseerde geherstructureerde woningen (inclusief labelstappen) (t/m jaar T)	Besteding (jaar T) - per deelplan	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per deelplan - inclusief uitvoering door derden vanaf sisa 2022		
			Aard controle n.v.t. Indicator: C47/01	Aard controle n.v.t. Indicator: C47/02	Aard controle n.v.t. Indicator: C47/03	Aard controle n.v.t. Indicator: C47/04	Aard controle R Indicator: C47/05	Aard controle R Indicator: C47/06		
		Gemeenten	1	2021-0000052200 Volkshuisvestingsfonds 'Groningen-Noord'	0	0	0	€ 0	€ 0	
			1	Kopie deelplannaam	Totale opbrengsten (jaar T) per deelplan Zelfstandige uitvoering	Cumulatieve opbrengsten (t/m jaar T) per deelplan - inclusief uitvoering door derden vanaf sisa 2022	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T) per deelplan			
				Aard controle n.v.t. Indicator: C47/07	Aard controle R Indicator: C47/08	Aard controle R Indicator: C47/09	Aard controle R Indicator: C47/10			
				2021-0000052200 Volkshuisvestingsfonds 'Groningen-Noord'	€ 0	€ 0	€ 0			
Zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Eindverantwoordin g (Ja/Nee)									
Aard controle n.v.t. Indicator: C47/11	Aard controle n.v.t. Indicator: C47/12									
		Ja		Nee						
BZK	C49	Batch 1588 2e tranche	Totaal beschikt bedrag (jaar T)	Totaal aantal gerealiseerde woningen (t/m jaar T)						
			Aard controle R Indicator: C49/01	Aard controle R Indicator: C49/02						
			€ 21.700.000	0						
		Beschikkingnummer/naam	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen (eigen uitvoering)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Totaal gerealiseerde woningen (jaar T) (eigen uitvoering)	Totale besteding (t/m jaar T-1) ten laste van Rijksmiddelen (uitvoering door derde)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen (uitvoering door derde)			

			Aard controle n.v.t. Indicator: C49/03	Aard controle R Indicator: C49/04	Aard controle n.v.t. Indicator: C49/05	Aard controle n.v.t. Indicator: C49/06	Aard controle R Indicator: C49/07	Aard controle n.v.t. Indicator: C49/08
			2021-0000040256	€ 79.654	€ 79.654	0	€ 0	€ 0
			Kopie beschikingsnummer/naam	Totaal gerealiseerde woningen (jaar T-1) (uitvoering door derde)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Toelichting		
			Aard controle n.v.t. Indicator: C49/09	Aard controle n.v.t. Indicator: C49/10	Aard controle n.v.t. Indicator: C49/11	Aard controle n.v.t. Indicator: C49/12		
			2021-0000040256	0	Nee			
BZK	C50	SPUK eerste tranche Gebiedsontwikkeling Gemeenten	Besteding (jaar T-3) Aard controle R Indicator: C50/01	Besteding (jaar T-2) Aard controle R Indicator: C50/02	Besteding (jaar T-1) Aard controle R Indicator: C50/03	Besteding (jaar T) Aard controle R Indicator: C50/04	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) Aard controle n.v.t. Indicator: C50/05	Eindverantwoording (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: C50/06
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
BZK	C62	Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslag enaffaire	Aantal gedupeerden (artikel 1, lid 2) Aard controle R Indicator: C62/01	Berekening bedrag uitvoeringskosten Aard controle R Indicator: C62/02	Gederfde opbrengsten (jaar T) die voortvloeien uit het kwijtschelden van gemeentelijke belastingen Aard controle R Indicator: C62/03	Eindverantwoording (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: C62/04		
			191	€ 28.650	€ 98.101	Nee		
BZK	C64	Tijdelijke capaciteit of externe expertise 14 grootschalige woningbouw gebieden	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen Aard controle R Indicator: C64/01	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen Aard controle n.v.t. Indicator: C64/02	Eindverantwoording (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: C64/03			
			€ 0	€ 0	Nee			

BZK	C201	Meerjarige regeling verstrekking specifieke uitkeringen aardbevingsgebied Groningen Onderdeel A Nationaal Programma Groningen	Betreft tranche	Projectnaam/nummer	Beschikkingnummer/ naam	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen per project	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen per project	Toelichting
		Vanaf tranche 5	Aard controle n.v.t. Indicator: C201/01	Aard controle n.v.t. Indicator: C201/02	Aard controle R Indicator: C201/03	Aard controle R Indicator: C201/04	Aard controle R Indicator: C201/05	Aard controle n.v.t. Indicator: C201/06
	1	5	Kopie projectnaam	Regeling C201 - Meerjarige regeling verstrekking uitkeringen aardbevingsgebied Groningen ond. A Project afgerond (Ja/Nee)	2021-0000079090	€ 0	€ 0	
	1		Aard controle n.v.t. Indicator: C201/07	Aard controle n.v.t. Indicator: C201/08				
			Regeling C201 - Meerjarige regeling verstrekking uitkeringen aardbevingsgebied Groningen ond. A	Nee				
BZK	C202	Meerjarige regeling verstrekking specifieke uitkeringen aardbevingsgebied Groningen Onderdeel B Verbetering van de sociale cohesie	Betreft tranche	Beschikkingnaam/nummer	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Eindverantwoordingsinformatie (Ja/Nee)	Toelichting
								Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de

			Aard controle n.v.t Indicator: C202/01	Aard controle n.v.t Indicator: C202/02	Aard controle R Indicator: C202/03	verantwoordingsinformatie Aard controle n.v.t Indicator: C202/04	Aard controle n.v.t Indicator: C202/05	Aard controle n.v.t. Indicator: C202/06
BZK	C203	1 Meerjarige regeling verstreking specifieke uitkeringen aardbevingsgebied Groningen Onderdeel C Aardbevingsgerelateerde inzet	1 Beschikkingnaam / nummer	2021-0000089136 Betreft tranche	€ 233.000 Besteding (jaar T)	€ 233.000 Totale cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Nee Eindverantwoording (Ja/Nee)	
			Aard controle n.v.t. Indicator: C203/01	Aard controle n.v.t. Indicator: C203/02	Aard controle R Indicator: C203/03	Aard controle n.v.t Indicator: C203/04	Aard controle n.v.t. Indicator: C203/05	
BZK	C205	1 Meerjarige regeling verstreking specifieke uitkeringen aardbevingsgebied Groningen Onderdeel E Sociaal-emotionele ondersteuning	2021-0000079104 Beschikkingnaam/nummer	2 Betreft tranche	€ 3.230.000 Totale besteding ten laste van Rijksmiddelen (jaar T)	€ 3.230.000 Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T)	Ja Eindverantwoording (Ja/Nee)	Toelichting
			Aard controle n.v.t Indicator: C205/01	Aard controle n.v.t Indicator: C205/02	Aard controle R Indicator: C205/03	Aard controle n.v.t Indicator: C205/04	Aard controle n.v.t. Indicator: C205/05	Aard controle n.v.t. Indicator: C205/06
OCW	D1	1 Regionale meld- en coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten Besluit regionale meld- en coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten Regeling vsv voor de jaren 2017 t/m 2020	2021-000079134 Correctie besteding 2020 Bij een lagere besteding dient u voor het bedrag een minteken op te nemen	1 Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	€ 171.223	€ 171.223	Nee	

		Contactgemeenten	Aard controle R Indicator: D1/01 € 469.202	Aard controle R Indicator: D1/02 € 469.202		
OCW	D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022 (OAB) Gemeenten	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 166, eerste lid WPO) Aard controle R Indicator: D8/01 € 3.576.224	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 165 WPO) Aard controle R Indicator: D8/02 € 0	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en voerschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 167 WPO) Aard controle R Indicator: D8/03 € 0	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) Aard controle R Indicator: D8/04 € 411.641
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen Aard controle n.v.t. Indicator: D8/05	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid Bedrag Aard controle R Indicator: D8/06	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen Aard controle n.v.t. Indicator: D8/07	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid Bedrag Aard controle R Indicator: D8/08
OCW	D10	1 Volwasseneneducatie Contactgemeenten	Verstrekte uitkering (jaar T) (inclusief eventuele prijsbijstelling) Aard controle R Indicator: D10/01 € 2.605.488	Besteding (jaar T) van educatie Aard controle R Indicator: D10/02 € 2.625.344	Reservering besteding van educatie in (jaar T) voor volgend kalenderjaar (jaar T+1) Aard controle R Indicator: D10/03 € 180.122	Onttrekking besteding van educatie in (jaar T) van volgend kalenderjaar (jaar T+1) Aard controle R Indicator: D10/04 € 0
OCW	D11	Regeling specifieke uitkering extra financiële middelen RMC-functie Contactgemeenten	Besteding (jaar T) contact gemeente Aard controle R Indicator: D11/01 € 55.375	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) Aard controle n.v.t. Indicator: D11/02 € 55.375	Eindverantwoording (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: D11/03 Nee	

OCW	D12	Regionale meld- en coördinatiefunctie Besluit regionale meld- en coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten Regeling vsv voor de jaren 2021 t/m 2024 Contactgemeenten	Besteding (jaar T) contactgemeente	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	Eindverantwoording (Ja/Nee)				
			Aard controle R Indicator: D12/01	Aard controle R Indicator: D12/02	Aard controle n.v.t. Indicator: D12/03				
			€ 322.706	€ 0	Nee				
OCW	D12A	Regionaal programma voortijdig schoolverlaten Besluit regionale meld- en coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten Regeling vsv voor de jaren 2021 t/m 2024 Contactgemeenten	Besteding (jaar T) contactgemeente	Besteding aan contactschool (jaar T)	Totale besteding (jaar T) van educatie (automatisch ingevuld)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	Eindverantwoording (Ja/Nee)		
			Aard controle R Indicator: D12A/01	Aard controle R Indicator: D12A/02	Aard controle n.v.t. Indicator: D12A/03	Aard controle R Indicator: D12A/04	Aard controle n.v.t. Indicator: D12A/05		
			€ 67.391	€ 0	€ 67.391	€ 0	Nee		
OCW	D14	Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen	Besteding (jaar T) maatregelen artikel 3, lid 2, a t/m e samen opgeteld	Besteding (jaar T) voor tijdelijke extra huur van bestaande huisvesting indien deze extra huisvesting nodig is voor de uitvoering van maatregelen die scholen of gemeenten in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs nemen	Besteding (jaar T) voor ambtelijke capaciteit van de gemeente of inkoop van expertise voor de uitvoering van het Nationaal Programma Onderwijs	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)			
			Aard controle R Indicator: D14/01	Aard controle R Indicator: D14/02	Aard controle R Indicator: D14/03	Aard controle R Indicator: D14/04			
			€ 22.622	€ 0	€ 67.019	€ 0			

OCW	D15	1 Middelen schoolgebouw en aardbevingsgebied Groningen	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs		
			Aard controle n.v.t. Indicator: D14/05	Aard controle R Indicator: D14/06	Aard controle n.v.t. Indicator: D14/07	Aard controle R Indicator: D14/08		
			Totale vordering aan OCW dekking Scholenprogramma die op de balans geactiveerd	In welk jaar is de vordering aan OCW of het materieel vast activum geactiveerd?	Afboeking (jaar T) van de vordering of de vermindering van de boekwaarde van het vast activum, met de jaarlijks te ontvangen specifieke uitkering	Cumulatieve afboeking (t/m jaar T) van de ordering of de vermindering van de boekwaarde van het vast activum, met de jaarlijks te ontvangen specifieke uitkering		
			Aard controle R Indicator: D15/01	Aard controle D1 Indicator: D15/02	Aard controle R Indicator: D15/03	Aard controle n.v.t. Indicator: D15/04		
			€ 1.796.563	2021	€ 134.834	€ 134.834		
			Adres schoolgebouw	Bruto investering in het Scholenprogramma , onderbouwd met een bedrag per schoolgebouw (t/m jaar T)				
			Aard controle n.v.t. Indicator: D15/05	Aard controle R Indicator: D15/06				
			Riekele Prinsstraat 1B	€ 11.417.006				
			Eindverantwoording (Ja/Nee)					
			Aard controle n.v.t. Indicator: D15/07					
lenW	E3	Subsidierегeling sanering verkeerslawaa	Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Overige bestedingen (jaar T)	Besteding (jaar T) door meerwerk dat o.b.v. art. 126 Wet geluidshinder ten laste van het Rijk komt	Correctie over besteding (t/m jaar T)	Kosten ProRail (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten laste van Rijksmiddelen
		Subsidierегeling sanering verkeerslawaa						

	Provincies, gemeenten en gemeenschapp elijke regelingen (Wgr)	Aard controle n.v.t.	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R
		Indicator: E3/01	Indicator: E3/02	Indicator: E3/03	Indicator: E3/04	Indicator: E3/05	Indicator: E3/06
1		111.372.ag	€ 0	€ 0	€ 0	-€ 489	€ 0
2		2015.030.03	€ 44.586	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
3		2017.012.03	€ 12.596	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
4		2017.013.03	€ 8.780	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
5		2017.014.01	€ 8.260	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
6		2017.014.03	€ 27.499	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
7		2017.015.03	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
8		2017.016.03	€ 24.894	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
9		2017.018.03	€ 98.867	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
10		457.069.03	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
11		457.171.03	€ 0	€ 0	€ 0	-€ 853	€ 0
12		576.254.03	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
13		576.258.00	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
14		576.258.03	€ 12.892	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
15		2019.063.01	€ 32.505	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
16		2017.017.01	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
17		576.253.03	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
18		2019.063.03	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
		Kopie beschikkingsnumm er	Cumulatieve bestedingen ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinf ormatie	Cumulatieve overige bestedingen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinf ormatie	Cumulatieve Kosten ProRail (t/m jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten laste van Rijksmiddelen Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinf ormatie	Correctie over besteding kosten ProRail (t/m jaar T)	Eindverantwoor ding (Ja/Nee)
		Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle R	Aard controle n.v.t. Indicator: E3/12
		Indicator: E3/07	Indicator: E3/08	Indicator: E3/09	Indicator: E3/10	Indicator: E3/11	
1		111.372.ag	€ 58.482	€ 0	€ 0	€ 0	Ja
2		2015.030.03	€ 184.297	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
3		2017.012.03	€ 40.124	€ 0	€ 0	€ 0	Ja
4		2017.013.03	€ 29.784	€ 0	€ 0	€ 0	Ja
5		2017.014.01	€ 8.260	€ 0	€ 0	€ 0	Ja
6		2017.014.03	€ 40.535	€ 0	€ 0	€ 0	Ja
7		2017.015.03	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
8		2017.016.03	€ 24.894	€ 0	€ 0	€ 0	Ja
9		2017.018.03	€ 98.867	€ 0	€ 0	€ 0	Ja
10		457.069.03	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
11		457.171.03	€ 52.896	€ 0	€ 0	€ 0	Ja
12		576.254.03	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee

lenW	E20	13	576.258.00	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
		14	576.258.03	€ 12.892	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
		15	2019.063.01	€ 32.505	€ 0	€ 0	€ 0	Ja
		16	2017.017.01	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
		17	576.253.03	€ 57.092	€ 0	€ 0	€ 0	Ja
		18	2019.063.03	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
		Regeling stimuleringsmaatregelen 2020-2021	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T)	Project afgerond (alle maatregelen) in (jaar T) (Ja/Nee)		
		Provincies en Gemeenten	Aard controle R Indicator: E20/01	Aard controle n.v.t. Indicator: E20/02	Aard controle R Indicator: E20/03	Aard controle n.v.t. Indicator: E20/04		
			€ 11.943	€ 11.943	€ 0	Nee		
			Naam/nummer per maatregel	Per maatregel, maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	De hoeveelheid opgeleverde verkeersveiligheidsmaatregelen per type maatregel (stuks, meters)	Eventuele toelichting, mits noodzakelijk		
	Aard controle n.v.t. Indicator: E20/05	Aard controle n.v.t. Indicator: E20/06	Aard controle n.v.t. Indicator: E20/07	Aard controle n.v.t. Indicator: E20/08				
lenW	E21	1	105 Verbreden van fietspaden aantal in meters	Nee	0			
		Regeling specifieke uitkering circulaire ambachtscentra 2020 – 2022	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Cofinanciering (jaar T)	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T)	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	Is voldaan aan artikel 15 van de regeling specifieke uitkering circulaire ambachtscentra? (Ja/Nee)
		Gemeenten en GR'en	Aard controle R Indicator: E21/01	Aard controle n.v.t. Indicator: E21/02	Aard controle R Indicator: E21/03	Aard controle n.v.t. Indicator: E21/04	Aard controle n.v.t. Indicator: E21/05	Aard controle n.v.t. Indicator: E21/06
			€ 15.950	€ 17.370	€ 7.975	€ 8.685	Nee	Ja
			Toelichting aan welke voorwaarde(n) van artikel 15 vd regeling word(t)(en) niet voldaan? (a of/en b of/en c)? (verplicht als bij 06 Nee is ingevuld)					
	Aard controle n.v.t. Indicator: E21/07							

lenW	E38	Tijdelijke stimuleringsregeling veilig, doelmatig en duurzaam gebruik verkeersinfrastructuur 2020	Besteding (jaar T) aan projectkosten voor het totale project	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) aan projectkosten voor het totale project	Volledige zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Eindverantwoording totale project (Ja/Nee)			
			Zelfstandige uitvoering	Inclusief uitvoering door derden					
			Aard controle R Indicator: E38/01	Aard controle R Indicator: E38/02	Aard controle n.v.t. Indicator: E38/03	Aard controle n.v.t. Indicator: E38/04			
			€ 13.080	€ 13.080	Ja	Nee			
			Projectnaam/nummer per project	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) - per project					
E38	1	Regeling specifieke uitkering Extern Advies Warmtetransitie	Aard controle n.v.t. Indicator: E38/05	Aard controle n.v.t. Indicator: E38/06			Toelichting		
			kinderen en jongeren veilig op de fiets	Nee					
			Projectnaam/nummer	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T)	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)			
			Aard controle R Indicator: F9/01	Aard controle R Indicator: F9/02	Aard controle n.v.t. Indicator: F9/03	Aard controle n.v.t. Indicator: F9/04			Aard controle n.v.t. Indicator: F9/05
			EAW-20-01027014	€ 20.660	€ 20.660	Ja			
E38	1	Regeling specifieke uitkering Extern Advies Warmtetransitie	Eindverantwoording (Ja/Nee)				Toelichting		
			Aard controle n.v.t. Indicator: F9/06						
			Ja						
SZW	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet gemeentedeel 2021	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente	Besteding (jaar T) IOAW Gemeente	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente	Besteding (jaar T) IOAZ Gemeente	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Gemeente	

Alle gemeenten verantwoord voor hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	I.1 Participatiewet (PW)	I.1 Participatiewet (PW)	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)
	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R
	Indicator: G2/01	Indicator: G2/02	Indicator: G2/03	Indicator: G2/04	Indicator: G2/05	Indicator: G2/06
	€ 154.299.663	€ 3.329.641	€ 6.516.714	€ 43.853	€ 500.320	€ 4.301
	Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk)	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in (jaar T) Gemeente Participatiewet (PW)
	Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004)	Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004)	Gemeente I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK)	Gemeente I.7 Participatiewet (PW)	Gemeente I.7 Participatiewet (PW)	Gemeente Participatiewet (PW)
	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R
Indicator: G2/07	Indicator: G2/08	Indicator: G2/09	Indicator: G2/10	Indicator: G2/11	Indicator: G2/12	
€ 3.255.687	€ 323.542	€ 1.186	€ 3.623.119	€ 0	€ 48.362	
Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van kwijt te schelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet (jaar T) Gemeente Participatiewet (PW)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)					
Aard controle D2	Aard controle n.v.t.					
Indicator: G2/13	Indicator: G2/14					
€ 13.411	Ja					

SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_ gemeentedeel 2021 Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004 Alle gemeenten verantwoord en hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) kapitaalverstreking	Baten (jaar T) kapitaalverstreking (exclusief Rijk)	Baten vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Bob	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) onderzoekskosten artikel 52, eerste lid, onderdeel b, Bbz 2004 (Bob)	
			Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R
			Indicator: G3/01	Indicator: G3/02	Indicator: G3/03	Indicator: G3/04	Indicator: G3/05	Indicator: G3/06	
			€ 196.900	€ 17.337	€ 388.137	€ 0	€ 3.648	€ 0	
		BBZ vóór 2020 – levensonderhoud (exclusief BOB)	BBZ vóór 2020 – kapitaalverstreking (exclusief BOB)	BBZ vóór 2020 – levensonderhoud en kapitaalverstreking (BOB)	BBZ vanaf 2020 – kapitaalverstreking	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)			
		Gederfde baten die voortvloeien uit kwijschelden schulden levensonderhoud BBZ in (jaar T) (exclusief BOB)	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstreking BBZ in (jaar T) (exclusief BOB)	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstreking BOB in (jaar T)	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstreking BBZ in (jaar T)				
		Aard controle R Indicator: G3/07	Aard controle R Indicator: G3/08	Aard controle R Indicator: G3/09	Aard controle R Indicator: G3/10	Aard controle n.v.t. Indicator: G3/11			
		€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Ja			
SZW	G4	Tijdelijke overbruggingsr egeling zelfstandig ondernemers (Tozo)	Welke regeling betreft het?	Besteding (jaar T) levensonderhoud	Besteding (jaar T) kapitaalverstreking	Baten (jaar T) levensonderhoud	Baten (jaar T) kapitaalverstreking (aflossing)	Baten (jaar T) kapitaalverstreking (overig)	

	_gemeentedeel l 2021	Alle gemeenten verantwoord en hier het gemeentedeel over Tozo (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Aard controle n.v.t. Indicator: G4/01	Aard controle R Indicator: G4/02	Aard controle R Indicator: G4/03	Aard controle R Indicator: G4/04	Aard controle R Indicator: G4/05	Aard controle R Indicator: G4/06
			1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	-€ 922.391	€ 0	€ 124.617	€ 21.418
2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	-€ 13.961	€ 0	-€ 14.720	€ 9.142	€ 0		
3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 5.580.175	€ 190.851	-€ 97.101	€ 9.130	€ 0		
4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 3.461.141	€ 58.515	-€ 25.475	€ 2.245	€ 0		
5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 2.102.688	€ 6.449	-€ 6.286	€ 0	€ 0		
	Kopie regeling	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T)	Aantal besluiten kapitaalverstreking (jaar T)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)				
	Aard controle n.v.t. Indicator: G4/07	Aard controle R Indicator: G4/08	Aard controle R Indicator: G4/09	Aard controle n.v.t. Indicator: G4/10				
1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	80	0	Ja				
2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	0	0	Ja				
3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	443	74	Ja				
4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	990	24	Ja				
5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	593	12	Ja				

			Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud Tozo in (jaar T)	Levensonderhoud- Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T) als gevolg van kwijt te schelden schulden levensonderhoud Tozo	Kapitaalverstrekkings - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekkings Tozo in (jaar T)		
			Aard controle R Indicator: G4/11	Aard controle D2 Indicator: G4/12	Aard controle R Indicator: G4/13		
			€ 0	€ 0	€ 0		
			Kopie regeling	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekkings Tozo buitenland (gemeente Maastricht)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekkings Tozo buitenland (gemeente Maastricht), aflossing	Baten (jaar T) kapitaalverstrekkings Tozo buitenland (gemeente Maastricht), overig	Uitvoeringskosten (jaar T) uitvoering Tozo buitenland (gemeente Maastricht)
			Aard controle n.v.t. Indicator: G4/14	Aard controle R Indicator: G4/15	Aard controle R Indicator: G4/16	Aard controle R Indicator: G4/17	Aard controle R Indicator: G4/18
1			Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)				
2			Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)				
3			Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)				
4			Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)				
5			Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)				
SZW	G12	Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_gemeentedeel	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in (jaar T)	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in (jaar T)	Aantal gedupeerden (zoals omschreven in artikel 1 van de Regeling specifieke uitkering compensatie van de kosten die verband houden met het kwijtschelden van publieke schulden binnen het SZW-domein van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire toeslagen)		

		Alle gemeenten verantwoord en hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Aard controle R Indicator: G12/01 € 7.176	Aard controle R Indicator: G12/02 € 0	Aard controle n.v.t. Indicator: G12/03 191				
VWS	H1	Ministeriële regeling heroïnebehandeling Gemeenten	Feitelijke bezetting behandelaars (jaar T) Afspraak Aard controle D1 Indicator: H1/01 37	Feitelijke bezetting behandelaars (jaar T) Realisatie Aard controle D1 Indicator: H1/02 36	Besteding (jaar T) Aard controle R Indicator: H1/03 € 877.751				
VWS	H4	Regeling specifieke uitkering stimulering sport Gemeenten	Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T) Aard controle R Indicator: H4/01 € 2.380.593	Totale werkelijke berekende subsidie Aard controle n.v.t. Indicator: H4/02 € 2.700.962					
			Activiteiten	Totale werkelijke berekende subsidie per project (jaar T)	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) Onroerende zaken	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) roerende zaken	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) overige kosten	Toelichting - Verplicht als het een activiteit betreft welke NIET in de toekenning meegenomen is	
			Aard controle n.v.t. Indicator: H4/03	Aard controle R Indicator: H4/04	Aard controle R Indicator: H4/05	Aard controle R Indicator: H4/06	Aard controle R Indicator: H4/07	Aard controle n.v.t. Indicator: H4/08	
	1		1.1 - Onroerende zaken - Nieuwbouw Sport050	€ 783.178	€ 783.178	€ 783.178	€ 0	€ 0	

VWS	H7	2	1.1 - Onroerende zaken - Nieuwbouw VGB	€ 12.847	€ 12.847	€ 0	€ 0	
		3	1.3 - Onroerende zaken - Onderhoud	€ 662.474	€ 662.474	€ 0	€ 0	
		4	2.1 - Roerende zaken - Aankoop Routine - investering	€ 4.718	€ 0	€ 4.718	€ 0	
		5	2.1 - Roerende zaken - Aankoop Exploitatie	€ 24.479	€ 0	€ 24.479	€ 0	
		6	2.2 - Roerende zaken - Dienstverlening	€ 380.461	€ 0	€ 380.461	€ 0	
		7	2.3 - Roerende zaken - Beheer en exploitatie	€ 635.184	€ 0	€ 635.184	€ 0	
		8	3.1 - Mengpercentage	€ 197.621	€ 0	€ 0	€ 197.621	
		Regeling specifieke uitkering aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling	Projectnaam/nummer	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T)	Project is volgens plan/aanvraag uitgevoerd (Ja/Nee)	Toelichting	
		Gemeenten		Zelfstandige uitvoering	Inclusief uitvoering door derde vanaf SiSa 2021 Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie			
			Aard controle n.v.t. Indicator: H7/01	Aard controle R Indicator: H7/02	Aard controle R Indicator: H7/03	Aard controle n.v.t. Indicator: H7/04	Aard controle n.v.t. Indicator: H7/05	
1	Samen Sterker /330889	€ 0	€ 0	Nee	niet gestart op eindverantwoordings zetten, besteding nul			
2	Houding en handelen bij opvoedzorgen/ 330890	€ 0	€ 0	Nee	SP/330890/2021			
	Volledige zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Projectwerkzaamheden afgerond? (Ja/Nee)						
	Aard controle n.v.t. Indicator: H7/06	Aard controle n.v.t. Indicator: H7/07						
	Nee	Nee						
VWS	H8	Regeling Sportakkoord 2020-2022	Beschikkingnummer	Totaal bedrag volgens beschikking	Besteding aanstellen sportformateur (jaar T)	Besteding uitvoering sportakkoord (jaar T)	Cumulatieve besteding aanstellen	Cumulatieve besteding uitvoering

			Aard controle n.v.t. Indicator: H8/01	Aard controle n.v.t. Indicator: H8/02	Gerealiseerd Aard controle R Indicator: H8/03	Gerealiseerd Aard controle R Indicator: H8/04	sportformateur (t/m jaar T) Gerealiseerd Aard controle n.v.t. Indicator: H8/05	sportakkoord (t/m jaar T) Gerealiseerd Aard controle n.v.t. Indicator: H8/06
		1	1033667	€ 851.423	€ 0	€ 400.000	€ 0	€ 400.000
		1	Kopie beschikkingsnumm er Aard controle n.v.t. Indicator: H8/07	Eindverantwoordin g (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: H8/08				
VWS	H9	Regeling specifieke uitkering opzet expertisecentra a jeugdhulp 2020	1033667	Nee	Toelichting is optioneel	Is deelgenomen aan de stuurgroep expertisecentra jeugd (Ja/Nee)	Deelname aan lerend netwerk door projectleider (Ja/Nee)	Volledige zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)
			Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Aard controle n.v.t. Indicator: H9/03	Aard controle n.v.t. Indicator: H9/04	Aard controle n.v.t. Indicator: H9/05	Aard controle n.v.t. Indicator: H7/06
			Zelfstandige uitvoering Gerealiseerd	Inclusief uitvoering voor derden vanaf SiSa 2021 Gerealiseerd				
			Aard controle R Indicator: H9/01	Aard controle R Indicator: H9/02				
			€ 899.106	€ 958.785	Van de 899.106 euro die in 2021 is gerealiseerd heeft 28.059 euro betrekking op kosten 2020.	Ja	Ja	Ja
			Eindverantwoordin g (Ja/Nee)					
			Aard controle n.v.t. Indicator: H9/07					
			Ja					
VWS	H10	Regeling specifieke uitkering vastgoedtransi tie gesloten jeugdhulp 2020	Aantrekken projectleider en ondersteunend personeel (volgens lid 2 sub a) uitgevoerd? (Ja/Nee)	Opstellen bovenregionaal plan (volgens lid 2 sub b) uitgevoerd? (Ja/Nee)	Opstellen strategisch vastgoedplan (volgens lid 2 sub c) uitgevoerd? (Ja/Nee)	Toelichting (indien bij indicatoren 01, 02 en 03 Nee is ingevuld is toelichting verplicht)	Besteding (jaar T) realisatie activiteit aantrekken projectleider en ondersteunend personeel (volgens lid 2 sub a en de restricties benoemd in lid 3)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) realisatie activiteit aantrekken projectleider en ondersteunen d personeel (volgens lid 2 sub a en de restricties benoemd in lid 3)

			Aard controle n.v.t. Indicator: H10/01	Aard controle n.v.t. Indicator: H10/02	Aard controle n.v.t. Indicator: H10/03	Aard controle n.v.t. Indicator: H10/04	Aard controle R Indicator: H10/05	Aard controle n.v.t. Indicator: H10/06
			Ja	Ja	Nee	Het strategisch vastgoedplan Elker is in ontwikkeling. Op 3 november 2021 hebben we van J.B. van den Berg van het ministerie van VWS voor de aanlevering van het strategisch vastgoedplan uitstel tot 1 april 2022 gekregen.	€ 29.555	€ 29.555
			Besteding (jaar T) realisatie activiteit opstellen bovenregionaal plan (volgens lid 2 sub b en de restricties benoemd in lid 3)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) realisatie activiteit opstellen bovenregionaal plan (volgens lid 2 sub b en de restricties benoemd in lid 3)	Besteding (jaar T) realisatie activiteit opstellen strategisch vastgoedplan (volgens lid 2 sub c en de restricties benoemd in lid 4)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) realisatie activiteit opstellen strategisch vastgoedplan (volgens lid 2 sub c en de restricties benoemd in lid 4)	Besteding (jaar T) realisatie activiteit afstoten (lid 2 sub d)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) realisatie activiteit afstoten (lid 2 sub d)
			Aard controle R Indicator: H10/07	Aard controle n.v.t. Indicator: H10/08	Aard controle R Indicator: H10/09	Aard controle n.v.t. Indicator: H10/10	Aard controle R Indicator: H10/11	Aard controle n.v.t. Indicator: H10/12
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Besteding (jaar T) realisatie activiteit verbouwen (lid 2 sub e)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) realisatie activiteit verbouwen (lid 2 sub e)	Besteding (jaar T) realisatie activiteit vervangende nieuwbouw (lid 2 sub f)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) realisatie activiteit vervangende nieuwbouw (lid 2 sub f)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	
			Aard controle R Indicator: H10/13	Aard controle n.v.t. Indicator: H10/14	Aard controle R Indicator: H10/15	Aard controle n.v.t. Indicator: H10/16	Aard controle n.v.t. Indicator: H10/17	
			€ 560.089	€ 560.089	€ 0	€ 0	Nee	
VWS	H12	Regeling specifieke uitkering lokale preventieakkoorden of preventieaanpakken	Besteding (jaar T)	Is voldaan aan de uitvoering van het lokale preventieakkoord of aanpak? (Ja/Nee)	Eindverantwoording? (Ja/Nee)			
			Aard controle R Indicator: H12/01	Aard controle n.v.t. Indicator: H12/02	Aard controle n.v.t. Indicator: H12/03			
			€ 160.289	Ja	Ja			

VWS	H13	Regeling specifieke uitkering specialistische functies aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling	Gedurende (jaar T) zijn de activiteiten verricht i.h.k.v. van de specialistische functie waarvoor de uitkering is ontvangen (ja/nee)	Besteding (jaar T) activiteiten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) activiteiten	Eindverantwoordin g? (Ja/Nee)		
			Aard controle n.v.t. Indicator: H13/01	Aard controle R Indicator: H13/02	Aard controle n.v.t. Indicator: H13/03	Aard controle n.v.t. Indicator: H13/04		
			Ja	€ 2.835.864	€ 2.835.864	Ja		
VWS	H14	SPUK expertisecentra jeugdhulp	Besteding (jaar T) – zelfstandige uitvoering	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) – inclusief uitvoering door derden vanaf Sisa 2022	Eindverantwoordin g? (Ja/Nee)	Optionele toelichting	Zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	
			Aard controle R Indicator: H14/01	Aard controle R Indicator: H14/02	Aard controle n.v.t. Indicator: H14/03	Aard controle n.v.t. Indicator: H14/04	Aard controle n.v.t. Indicator: H14/05	
			€ 83.642	€ 83.642	Nee		Ja	
VWS	H15	Specifieke uitkering tijdelijk vergroten van beschikbaarheid van acute jeugd-ggz capaciteit	Besteding (jaar T) – zelfstandige uitvoering	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) – inclusief uitvoering door derden vanaf Sisa 2022	Plannen uitgevoerd conform aanvraag? (Ja/Nee)	Optionele toelichting	Eindverantwoordin g? (Ja/Nee)	Zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)
			Aard controle R Indicator: H15/01	Aard controle R Indicator: H15/02	Aard controle n.v.t. Indicator: H15/03	Aard controle n.v.t. Indicator: H15/04	Aard controle n.v.t. Indicator: H15/05	Aard controle n.v.t. Indicator: H15/06
			€ 229.878	€ 229.878	Ja		Nee	Ja
VWS	H16	Regeling Specifieke uitkering ijsbanen en zwembaden	Betreft jaar	Beschikkingnummer / naam	Totale besteding			
			Aard controle n.v.t. Indicator: H16/01	Aard controle n.v.t. Indicator: H16/02	Aard controle R Indicator: H16/03			
			1 2020	SPUKIJZ21126	€ 1.775.272			
			2 2021	SPUKIJZ21R2182	€ 2.110.421			
			Naam locatie	Totale toezegging per locatie	Besteding per locatie	Vershil toezegging vs. Besteding per locatie (automatisch berekend)	Betreft jaar?	
Aard controle n.v.t. Indicator: H16/04	Aard controle R Indicator: H16/05	Aard controle R Indicator: H16/06	Aard controle n.v.t. Indicator: H16/07	Aard controle R Indicator: H16/08				

VWS	H20	1	Sportcentrum Kardinges ijs	€ 537.964	€ 537.964	€ 0	2020	
		2	De Blinkerd	€ 0	€ 0	€ 0	2020	
		3	Scharlakenhof	€ 124.807	€ 124.807	€ 0	2020	
		4	Kardinges zwemmen	€ 472.034	€ 472.034	€ 0	2020	
		5	Helperzwembad	€ 341.384	€ 341.384	€ 0	2020	
		6	De Papiermolen	€ 50.807	€ 50.807	€ 0	2020	
		7	Zwembad De Parrel	€ 248.277	€ 248.277	€ 0	2020	
		8	Sportcentrum Kardinges ijs	€ 290.881	€ 662.597	-€ 371.716	2021	
		9	Scharlakenhof	€ 50.478	€ 50.478	€ 0	2021	
		10	Kardinges zwemmen	€ 430.315	€ 740.543	-€ 310.228	2021	
		11	Helperzwembad	€ 425.187	€ 372.037	€ 53.150	2021	
		12	Zwembad De Parrel	€ 241.116	€ 284.766	-€ 43.650	2021	
				Betreeft naam onderdeel	Aantrekken projectleider en ondersteunend personeel (volgens art. 4 lid 2 sub a) uitgevoerd? (Ja/Nee)	Opstellen bovenregionaal plan (volgens art. 4 lid 2 sub b) uitgevoerd? (Ja/Nee)	Opstellen strategisch vastgoedplan (volgens art. 4 lid 2 sub c) uitgevoerd? (Ja/Nee)	Toelichting (indien bij indicatoren 02, 03 en 04 Nee is ingevuld is toelichting verplicht)
		Aard controle n.v.t. Indicator: H20/01	Aard controle n.v.t. Indicator: H20/02	Aard controle n.v.t. Indicator: H20/03	Aard controle n.v.t. Indicator: H20/04	Aard controle n.v.t. Indicator: H20/05	Aard controle R Indicator: H20/06	
1		Vastgoedtransitie open driemilieusvoorzieningen	Ja	Nee	Nee	Eind 2021 hebben we vanuit 3Noord een procesbegeleider van OZJ (Ondersteuningsteam Zorg voor Jeugd) voor het opstellen van een bovenregionaal plan residentiële jeugdhulp aangesteld. Dit plan wordt in 2022 afgerond en leveren we uiterlijk 1 oktober 2022 bij het ministerie aan. Deze procesbegeleider wordt niet bekostigd uit gemeentelijke, SPUK middelen.	€ 0	

					Het strategisch vastgoedplan Elker vloeit voort uit het bovenregionaal plan residentiële jeugdhulp.	
2	Ombouw van separeerruimten of ontwikkeling van relationele beveiliging	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
	Kopie naam onderdeel	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) realisatie activiteit aantrekken projectleider en ondersteunend personeel (volgens art. 4 lid 2 sub a en de restricties benoemd in art. 5 lid 2)	Besteding (jaar T) realisatie activiteit opstellen bovenregionaal plan (volgens art. 4 lid 2 sub b en de restricties benoemd in art. 5 lid 2)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) realisatie activiteit opstellen bovenregionaal plan (volgens art. 4 lid 2 sub b en de restricties benoemd in art. 5 lid 2)	Besteding (jaar T) realisatie activiteit opstellen strategisch vastgoedplan (volgens art. 4 lid 2 sub c en de restricties in art. 5 benoemd in lid 3)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) realisatie activiteit opstellen strategisch vastgoedplan (volgens art. 4 lid 2 sub c en de restricties in art. 5 benoemd in lid 3)
	Aard controle n.v.t. Indicator: H20/07	Aard controle n.v.t. Indicator: H20/08	Aard controle R Indicator: H20/09	Aard controle n.v.t. Indicator: H20/10	Aard controle R Indicator: H20/11	Aard controle n.v.t. Indicator: H20/12
1	Vastgoedtransitie open driemilieusvoorzieningen	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
2	Ombouw van separeerruimten of ontwikkeling van relationele beveiliging	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
	Kopie naam onderdeel	Besteding (jaar T) realisatie activiteit afstoten (art.4 lid 2 sub d)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) realisatie activiteit afstoten (art. 4 lid 2 sub d)	Besteding (jaar T) realisatie activiteit verbouwen (art. 4 lid 2 sub e)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) realisatie activiteit verbouwen (art. 4 lid 2 sub e)	Besteding (jaar T) realisatie activiteit vervangende nieuwbouw (art. 4 lid 2 sub f)

		Aard controle n.v.t. Indicator: H20/13	Aard controle R Indicator: H20/14	Aard controle n.v.t. Indicator: H20/15	Aard controle R Indicator: H20/16	Aard controle n.v.t. Indicator: H20/17	Aard controle R Indicator: H20/18
1		Vastgoedtransitie open driemilieusvoorzieningen	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
2		Ombouw van separeerruimten of ontwikkeling van relationele beveiliging	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
		Kopie naam onderdeel	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) realisatie activiteit vervangende nieuwbouw (art. 4 lid 2 sub f)	Activiteit Ombouw separeerruimten gerealiseerd (art. 4 lid 1 sub b) (Ja/Nee)	Activiteit Ontwikkeling relationele beveiliging als de instelling niet meer beschikt over een separeerruimte (art. 4 lid 1 sub b) (Ja/Nee)	Besteding realisatie activiteit ombouw separeerruimten in (jaar T) (art. 4 lid 1 sub b)	Cumulatie besteding (t/m jaar T) ombouw separeerruimte (art. 4 lid 1 sub b)
		Aard controle n.v.t. Indicator: H20/19	Aard controle n.v.t. Indicator: H20/20	Aard controle n.v.t. Indicator: H20/21	Aard controle n.v.t. Indicator: H20/22	Aard controle R Indicator: H20/23	Aard controle n.v.t. Indicator: H20/24
1		Vastgoedtransitie open driemilieusvoorzieningen	€ 0	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
2		Ombouw van separeerruimten of ontwikkeling van relationele beveiliging	n.v.t.	nee	nee	€ 0	€ 0
		Kopie naam onderdeel	Besteding realisatie activiteit ontwikkeling relationele beveiliging in (jaar T) (art. 4 lid 1 sub b)	Cumulatie besteding (t/m jaar T) realisatie activiteit ontwikkeling relationele beveiliging (art. 4 lid 1 sub b)	Optionele toelichting		
		Aard controle n.v.t. Indicator: H20/25	Aard controle R Indicator: H20/26	Aard controle n.v.t. Indicator: H20/27	Aard controle n.v.t. Indicator: H20/28		
1		Vastgoedtransitie open driemilieusvoorzieningen	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.		
2		Ombouw van separeerruimten of ontwikkeling van relationele beveiliging	€ 0	€ 0	Elker heeft geen separeerruimte meer maar een afzonderingsruimte . De beoordeling of voldaan wordt aan de eisen zoals gesteld in de		

							voorwaarden van de SPUK is gaande.	
			Eindverantwoordin g (Ja/nee)					
			Aard controle n.v.t. Indicator: H20/29					
			Nee					
VWS	H21	Specifieke uitkering cliëntondersteuning	Gerealiseerde activiteit Inzet projectleiding en/of Onderzoek lokale versterking functie (in jaar T) (Ja/Nee)	Toelichting - indien bij H21/01 indicator Nee is ingevuld is een toelichting verplicht	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Eindverantwoordin g (Ja/Nee)	
			Aard controle n.v.t. Indicator: H21/01	Aard controle n.v.t. Indicator: H21/02	Aard controle R Indicator: H21/03	Aard controle n.v.t. Indicator: H21/04	Aard controle n.v.t. Indicator: H21/05	
			Nee	Besteding begint pas op 2022	€ 0	€ 0	Nee	
LNV	L5	Regiodeals 3e tranche	Betreft pijler	Besteding per pijler (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen Zelfstandige uitvoering (excl. SiSa tussen medeoverheden)	Cofinanciering per pijler (jaar T)	Totale besteding per pijler (t/m jaar T) Inclusief uitvoering door derden	Totale cofinanciering per pijler (t/m jaar T) Inclusief uitvoering door derden	Toelichting
			Aard controle n.v.t. Indicator: L5/01	Aard controle R Indicator: L5/02	Aard controle R Indicator: L5/03	Aard controle R Indicator: L5/04	Aard controle R Indicator: L5/05	Aard controle n.v.t. Indicator: L5/06
		1	Maatschappelijk Meedoen	€ 1.130.184	€ 2.559.375	€ 1.139.125	€ 3.462.264	
		2	Prettig en veilig samenleven	€ 130.684	€ 1.533.663	€ 130.684	€ 1.922.530	
		3	Kansen voor kinderen	€ 910.566	€ 4.666.673	€ 910.566	€ 4.745.087	
		4	Wijkontwikkeling versterken	€ 251.168	€ 219.135	€ 251.168	€ 336.190	
		5	Uitvoeringskosten	€ 50.693	€ 868.823	€ 97.283	€ 1.105.997	
			Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Totale uitvoeringskosten (t/m jaar T) Inclusief uitvoering door derden	Totale compensabele BTW (t/m jaar T)	Eindverantwoordin g (Ja/Nee)		
			Aard controle n.v.t. Indicator: L5/07	Aard controle n.v.t. Indicator: L5/08	Aard controle R Indicator: L5/09	Aard controle n.v.t. Indicator: L5/10		
			Ja	€ 97.283	€ 189.967	Nee		
GRO	GRO2 C	Verkeer en vervoer Groningen	Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen ernaast	Welke regeling betreft het	Totale besteding in jaar T	Correctie t.o.v. jaar T-1 van verantwoorde totale besteding	Cumulatieve totale besteding tot en met jaar T	Toelichting

	de verantwoordingsinformatie		De besteding in jaar T ten laste van zowel provinciale middelen als overige middelen	Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie ten laste van zowel provinciale als overige middelen	Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie ten laste van zowel provinciale als overige middelen	Hier eventueel opmerkingen of toelichtingen	
SiSa tussen medeoverheden - provinciale middelen Groningen	Aard controle n.v.t. Indicator: GRO2C/01	Aard controle n.v.t. Indicator: GRO2C/02	Aard controle R Indicator: GRO2C/03	Aard controle R Indicator: GRO2C/04	Aard controle n.v.t. Indicator: GRO2C/05	Aard controle n.v.t. Indicator: GRO2C/06	
	1	2017-034547	2.1 Verkeer, wegen en water	€ 0	€ 0	€ 0	
	2	2018-047446	2.1 Verkeer, wegen en water	€ 0	€ 0	€ 0	
	3	2019-040428	2.1 Verkeer, wegen en water	€ 0	€ 0	€ 0	
	4	2020-026467	2.1 Verkeer, wegen en water	€ 0	€ 0	€ 0	
	5	2021-035153	2.1 Verkeer, wegen en water	€ 0	€ 0	€ 0	
	6	2018-051701	2.1 Verkeer, wegen en water	€ 0	€ 0	€ 0	
	7	2018-051708	2.1 Verkeer, wegen en water	€ 0	€ 0	€ 0	
	8	2018-018748	2.1 Verkeer, wegen en water	€ 249.193	€ 0	€ 1.522.695	
	9	2018-083816	2.1 Verkeer, wegen en water	€ 0	€ 0	€ 19.032.811	
	10	2021-104708	2.1 Verkeer, wegen en water	€ 97.188	€ 0	€ 97.188	
	11	2021-040397	2.1 Verkeer, wegen en water	€ 0	€ 0	€ 0	
	12	2021-040382	2.1 Verkeer, wegen en water	€ 0	€ 0	€ 0	
	13	2021-040338	2.1 Verkeer, wegen en water	€ 8.481	€ 0	€ 8.481	
	14	2021-011960	2.1 Verkeer, wegen en water	€ 7.028.174	€ 12.668.998	€ 19.697.172	Spoorzone bestedingen van 2019
	15	2019-087177	2.1 Verkeer, wegen en water	€ 0	€ 0	€ 0	
	16	2019-087182	2.1 Verkeer, wegen en water	€ 1.436	€ 4.427	€ 5.862	
	17	2019-087183	2.1 Verkeer, wegen en water	€ 0	€ 0	€ 0	
	Kopie beschikingsnummer	De besteding in jaar T ten laste van alleen provinciale middelen	Correctie t.o.v. jaar T-1 van besteding ten laste van alleen	Cumulatieve besteding tot en met jaar T ten laste van alleen	Eindverantwoordiging (Ja/Nee)		

			provinciale middelen	provinciale middelen				
			Alleen de besteding in jaar T ten laste van alleen provinciale middelen	Als de correctie een vermeerdering is, gaat het om nog niet verantwoorde besteding ten laste van alleen provinciale middelen	Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie ten laste van alleen provinciale middelen	Als u kiest voor 'ja', betekent dit, dat hiervoor alle besteding is afgerond en u er de komende jaren geen besteding meer voor wilt verantwoorden		
		Aard controle n.v.t. Indicator: GRO2C/07	Aard controle R Indicator: GRO2C/08	Aard controle R Indicator: GRO2C/09	Aard controle n.v.t. Indicator: GRO2C/10	Aard controle n.v.t. Indicator: GRO2C/11		
1		2017-034547	€ 0	€ 0	€ 0	Nee		
2		2018-047446	€ 0	€ 0	€ 0	Nee		
3		2019-040428	€ 0	€ 0	€ 0	Nee		
4		2020-026467	€ 0	€ 0	€ 0	Nee		
5		2021-035153	€ 0	€ 0	€ 0	Nee		
6		2018-051701	€ 0	€ 0	€ 0	Nee		
7		2018-051708	€ 0	€ 0	€ 0	Nee		
8		2018-018748	€ 62.298	€ 0	€ 380.672	Nee		
9		2018-083816	€ 0	€ 0	€ 19.032.811	Ja		
10		2021-104708	€ 58.313	€ 0	€ 58.313	Nee		
11		2021-040397	€ 0	€ 0	€ 0	Nee		
12		2021-040382	€ 0	€ 0	€ 0	Nee		
13		2021-040338	€ 4.241	€ 0	€ 4.241	Nee		
14		2021-011960	€ 4.764.530	€ 8.588.549	€ 13.353.079	Nee		
15		2019-087177	€ 0	€ 0	€ 0	Nee		
16		2019-087182	€ 718	€ 2.213	€ 2.931	Nee		
17		2019-087183	€ 0	€ 0	€ 0	Nee		
GRO	GRO2 1C	Regiospecifiek pakket (RSP)	Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Welke regeling betreft het	Totale besteding in jaar T	Correctie t.o.v. jaar T-1 van verantwoorde totale besteding	Cumulatieve totale besteding tot en met jaar T	Toelichting
		SiSa tussen medeoverheden - provinciale middelen Groningen			De besteding in jaar T ten laste van zowel provinciale middelen als overige middelen	Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie ten laste van zowel provinciale als overige middelen	Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie ten laste van zowel provinciale als overige middelen	Hier eventueel opmerkingen of toelichtingen
		Aard controle n.v.t. Indicator: GRO21C/01	Aard controle n.v.t. Indicator: GRO21C/02	Aard controle R Indicator: GRO21C/03	Aard controle R Indicator: GRO21C/04	Aard controle n.v.t. Indicator: GRO21C/05	Aard controle n.v.t. Indicator: GRO21C/06	
1		2016-17.221/13/A. 10, VV	2.5 Openbaar vervoer	€ 37.346		€ 5.634.994		

GRO	GRO7 C	Nationaal Programma Groningen	SiSa tussen medeoverhede n - provinciale middelen Groningen	2	2020-107066	2.5 Openbaar vervoer	€ 7.472.393	€ 1.861.627	€ 9.334.120	
				3	2018- 065.216/45/A.12	2.1 Verkeer, wegen en water	€ 21.687.018	€ 0	€ 42.041.733	
					Kopie beschikkingsnumm er	De besteding in jaar T ten laste van alleen provinciale middelen Alleen de besteding in jaar T ten laste van alleen provinciale middelen	Correctie t.o.v. jaar T-1 van besteding ten laste van alleen provinciale middelen Als de correctie een vermeerdering is, gaat het om nog niet verantwoorde besteding ten laste van alleen provinciale middelen	Cumulatieve besteding tot en met jaar T ten laste van alleen provinciale middelen Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordings- informatie ten laste van alleen provinciale middelen	Eindverantwoordin g (Ja/Nee) Als u kiest voor 'ja', betekent dit, dat hiervoor alle besteding is afgerond en u er de komende jaren geen besteding meer voor wilt verantwoorden	
				1	Aard controle n.v.t. Indicator: GRO21C/07	Aard controle R Indicator: GRO21C/08	Aard controle R Indicator: GRO21C/09	Aard controle n.v.t. Indicator: GRO21C/10	Aard controle n.v.t. Indicator: GRO21C/11	
					2016-17.221/13/A. 10, VV	€ 37.040		€ 5.092.887	Nee	
				2	2020-107066	€ 433.130	€ 109.101	€ 542.231	Nee	
				3	2018- 065.216/45/A.12	€ 21.687.018	€ 0	€ 42.041.733	Ja	
					Hieronder per regel één beschikkingsnumm er en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinf ormatie	Welke regeling betreft het (taakveld waarop van toepassing zelf invullen)	Totale besteding in jaar T De besteding in jaar T ten laste van zowel provinciale middelen als overige middelen	Correctie t.o.v. jaar T-1 van verantwoorde totale besteding Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordings- informatie ten laste van zowel provinciale als overige middelen	Cumulatieve totale besteding tot en met jaar T Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordings- informatie ten laste van zowel provinciale als overige middelen	Toelichting Hier eventueel opmerkingen of toelichtingen
					Aard controle n.v.t. Indicator: GRO7C/01	Aard controle n.v.t. Indicator: GRO7C/02	Aard controle R Indicator: GRO7C/03	Aard controle R Indicator: GRO7C/04	Aard controle n.v.t. Indicator: GRO7C/05	Aard controle n.v.t. Indicator: GRO7C/06
				1	2019- 088738/46/V2	Dorpsvernieuwing Ten Boer; strategische verwervingen	€ 733.098		€ 1.461.679	
				2	2019- 039388/26/A.23	Meerkosten sloop en nieuwbouw	€ 1.625.000		€ 3.646.031	

			huurwoningen Ten Post					
		3	2019-039388/26/A.23	Sociale teams voor een luisterend oor	€ 0		€ 281.235	
		4	2020-080036	Wijkenergieplan, warmtetransitieplan	€ 214.952		€ 214.952	
			Kopie beschikingsnummer	De besteding in jaar T ten laste van alleen provinciale middelen Alleen de besteding in jaar T ten laste van alleen provinciale middelen	Correctie t.o.v. jaar T-1 van besteding ten laste van alleen provinciale middelen Als de correctie een vermeerdering is, gaat het om nog niet verantwoorde besteding ten laste van alleen provinciale middelen	Cumulatieve besteding tot en met jaar T ten laste van alleen provinciale middelen Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie ten laste van alleen provinciale middelen	Eindverantwoording (Ja/Nee) Als u kiest voor 'ja', betekent dit, dat hiervoor alle besteding is afgerond en u er de komende jaren geen besteding meer voor wilt verantwoorden	
		1	Aard controle n.v.t. Indicator: GRO7C/07	Aard controle R Indicator: GRO7C/08	Aard controle R Indicator: GRO7C/09	Aard controle n.v.t. Indicator: GRO7C/10	Aard controle n.v.t. Indicator: GRO7C/11	
			2019-088738/46/V2	€ 733.098		€ 1.461.679	Nee	
		2	2019-039388/26/A.23	€ 1.625.000		€ 3.646.031	Nee	
		3	2019-039388/26/A.23	€ 0		€ 150.000	Ja	
		4	2020-080036	€ 200.000		€ 200.000	Nee	
GRO	GRO8C	Leefbaarheid Groningen	Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Welke regeling betreft het	Totale besteding in jaar T De besteding in jaar T ten laste van zowel provinciale middelen als overige middelen	Correctie t.o.v. jaar T-1 van verantwoorde totale besteding Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie ten laste van zowel provinciale als overige middelen	Cumulatieve totale besteding tot en met jaar T Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie ten laste van zowel provinciale als overige middelen	Toelichting Hier eventueel opmerkingen of toelichtingen
		SiSa tussen medeoverheden - provinciale middelen Groningen	Aard controle n.v.t. Indicator: GRO8C/01	Aard controle n.v.t. Indicator: GRO8C/02	Aard controle R Indicator: GRO8C/03	Aard controle R Indicator: GRO8C/04	Aard controle n.v.t. Indicator: GRO8C/05	Aard controle n.v.t. Indicator: GRO8C/06

1	2021-046897	Coronasteun Groninger Museum 2020	€ 0	€ 615.000	€ 615.000	De huurverlaging is opgenomen als besteding.
2	2019-095902	onbekend. Provinciaal.	€ 286.317		€ 616.606	
3	2021-028125	Regionaal arrangement leefbaarheidsprogr amma provincie Groningen	€ 61.410		€ 61.410	
	Kopie beschikking nummer	De besteding in jaar T ten laste van alleen provinciale middelen Alleen de besteding in jaar T ten laste van alleen provinciale middelen	Correctie t.o.v. jaar T-1 van besteding ten laste van alleen provinciale middelen Als de correctie een vermeerdering is, gaat het om nog niet verantwoorde besteding ten laste van alleen provinciale middelen	Cumulatieve besteding tot en met jaar T ten laste van alleen provinciale middelen Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordings- informatie ten laste van alleen provinciale middelen	Eindverantwoor ding (Ja/Nee) Als u kiest voor 'ja', betekent dit, dat hiervoor alle besteding is afgerond en u er de komende jaren geen besteding meer voor wilt verantwoorden	
	Aard controle n.v.t. Indicator: GRO8C/07	Aard controle R Indicator: GRO8C/08	Aard controle R Indicator: GRO8C/09	Aard controle n.v.t. Indicator: GRO8C/10	Aard controle n.v.t. Indicator: GRO8C/11	
1	2021-046897	€ 0	€ 306.000	€ 306.000	Nee	
2	2019-095902	€ 125.000		€ 281.250	Nee	
3	2021-028125	€ 61.410		€ 61.410	Nee	

3. Hervormingen

In deze jaarrekening beperken wij ons tot de openstaande opgaven voor 2021, aangevuld met hervormingen en taakstellingen die nog niet structureel zijn ingevuld. Wij maken daarbij onderscheid in hervormingen organisatie en hervormingen begroting 2019, 2020 en 2021. Het nadeel op de hervormingen wordt gecompenseerd door het totale rekeningresultaat over 2021.

Afwijkingen (Bedragen x 1.000 euro)	Opgaven	Realisatie	Afwijking	Prognose VGR2	Afwijking t.o.v. VGR2
Bezuinigingen organisatie	7.160	7.080	-80	0	-80
Hervormingen begroting 2019	480	320	-160	-160	0
Hervormingen begroting 2020	30.439	25.909	-4.530	-4.003	-527
Hervormingen begroting 2021	13.049	13.049	0	0	0
Vrijval intensivering wegtek tarieven	0	1.231	1.231	1.231	0
Totaal	51.128	47.589	-3.539	-2.932	-607

Bezuinigingen op de organisatie (nadeel 80 duizend euro)

Voor de bezuinigingsmaatregelen op de organisatie bedraagt het nadeel 80 duizend euro.

In de begroting is een structurele taakstelling ter hoogte van 180 duizend euro opgenomen voor verwachte efficiencyvoordelen als gevolg van hervormingen in de publieke dienstverlening. De taakstelling blijkt in ieder geval voor 2022 niet te realiseren. We onderzoeken de mogelijkheden om de taakstelling vanaf 2023 wel te realiseren. Van het totaalbedrag komt 80 duizend euro uit de begroting 2018 en daarvoor.

De forse krimpopgave van het Shared Service Center is in 2021 gerealiseerd, ook door incidentele meevallers.

Hervormingen begroting 2019 (nadeel 160 duizend euro)

In de begroting 2020 is een aantal hervormingsmaatregelen vastgesteld die dit jaar niet volledig zijn gerealiseerd. Het gaat hier om de onderstaande maatregelen.

Hervormingen begroting 2019 (Bedragen x 1.000 euro)	Resultaat	Prognose VGR2	Afwijking t.o.v. VGR2
Verhoging dekkingsgraad tarieven	-80	-80	0
Drafbaan	-80	-80	0
Totaal	-160	-160	0

Verhoging dekkingsgraad tarieven

In de begroting 2019 is een bedrag van 400 duizend opgevoerd voor de maatregel verhogen dekkingsgraad tarieven. In 2021 hebben wij daarvan 300 duizend euro incidenteel en 20 duizend euro structureel gerealiseerd. Het resterende incidentele nadeel bedraagt daarmee 80 duizend euro.

Drafbaan

In de begroting 2019 hebben wij aangegeven niet extra te investeren in de drafbaan. In verband daarmee is per 2021 een hervorming vastgesteld van structureel 80 duizend euro. De doorontwikkeling van het gebied is nog niet volledig afgerond. Daardoor is in 2021 deze taakstelling niet gerealiseerd.

Hervormingen begroting 2020 (nadeel 4,53 miljoen euro)

In de begroting 2020 is een aantal hervormingsmaatregelen vastgesteld die dit jaar niet volledig zijn gerealiseerd. Het gaat hier om de onderstaande maatregelen.

Hervormingen begroting 2020 (Bedragen x 1.000 euro)	Resultaat	Prognose VGR2	Afwijking t.o.v. VGR2
Evenementen tarieven (nr.26)	-106	-106	0
Publieke dienstverlening (nr. 46)	-100	-100	0
Verkiezingen (nr. 47)	-50	0	-50
Samenwerkingen, regelingen (nr.48)	-600	-600	0
Subsidies van overheden (nr.51)	-1.250	-1.250	0
Beleidsharmonisatie (nr.52)	-400	-400	0
Organisatorische inrichting (nr.53)	-2.250	-2.250	0
Leniger/flexibeler begroten (nr.56)	-2.400	-2.400	0
CNNN (nr.61)	604	1.001	-397
Hardware ICT-middelen	-80	0	-80
Frictiebudget hervormingen (nr.58)	2.102	2.102	0
Totaal	-4.530	-4.003	-527

Evenementen tarieven

We gaan meer opbrengsten uit evenementen genereren. In de begroting 2020 hebben wij aangegeven dit onder meer te willen realiseren door de huuropbrengsten van grote evenementen op de drafbaan. Van de geplande 215 duizend euro wordt dit jaar 106 duizend euro niet gerealiseerd. Dit heeft te maken dat de plannen voor de doorontwikkeling in 2021 nog niet voldoende waren afgerond.

Publieke dienstverlening

In de begroting is een structurele taakstelling ter hoogte van 180 duizend euro opgenomen voor verwachte efficiencyvoordelen als gevolg van hervormingen in de publieke dienstverlening. De taakstelling blijkt in ieder geval voor 2022 niet te realiseren. We onderzoeken de mogelijkheden om de taakstelling vanaf 2023 wel te realiseren. Van het totaalbedrag komt 100 duizend euro uit de begroting 2020.

Verkiezingen

De kosten van de Tweede Kamerverkiezingen waren hoger dan geraamd. Bovendien zijn voor het organiseren van de Gemeenteraadsverkiezingen 2022 in 2021 al voorbereidingskosten gemaakt. Hierdoor is de beoogde bezuiniging niet gerealiseerd.

Samenwerkingen, regelingen

Over 2021 moest nog 600 duizend euro worden ingevuld. Deze maatregel is in 2021 niet gerealiseerd. Vanwege de financiële positie van de veiligheidsregio en het moeilijk realiseren van bezuinigingen op samenwerkingen als één van deelnemers van een gemeenschappelijke regeling is deze taakstelling in de begroting 2022 via de intensiveringsmiddelen structureel gecompenseerd (onderdeel opgave van niet halen bezuinigingen).

Subsidie van overheden

Voor innovatieve doelen en ambities is op veel thema's EU geld beschikbaar. Op dit moment hebben we onze inzet op het daadwerkelijk schrijven van Europese projecten ad hoc geregeld via de capaciteit van verschillende programma's. Daarnaast heeft de gemeente Groningen een woondeal met de rijksoverheid gesloten. Zo komen Groningse projecten in aanmerking voor een bijdrage uit een speciaal fonds. Door middel van deze maatregel willen we een team vormen om gestructureerd subsidies binnen te halen en te verantwoorden. Het betreft 1 miljoen euro incidenteel in de jaren 2020 t/m 2023 en 250 duizend euro structureel in 2021 oplopend tot 500 duizend euro structureel van 2022. Deze bezuiniging is tot nu toe niet gerealiseerd en leidt daarom voor 2021 tot

een nadeel van 1,25 miljoen euro. Voor een bedrag van 500 duizend euro is deze taakstelling in de begroting 2022 via de intensiveringsmiddelen structureel gecompenseerd (onderdeel opgave van niet halen bezuinigingen).

Beleidsharmonisatie

Harmoniseren van beleid binnen de gemeente Groningen door de herindeling moet vanaf 2021 leiden tot een besparing van 500 duizend euro. Op dit moment is alle beleid geharmoniseerd (deadline wet Ahri was 1 januari 2021) en dat heeft geleid tot een besparing van 100 duizend euro. Daarmee resteert een niet te realiseren taakstelling van 400 duizend euro. Deze resterende taakstelling is in de begroting 2022 via de intensiveringsmiddelen structureel gecompenseerd (onderdeel opgave van niet halen bezuinigingen).

Organisatorische inrichting

Per 2021 is hiervoor een taakstelling opgevoerd, oplopend naar 3 miljoen euro in 2023. Voor 2021 is het te bezuinigen bedrag bepaald op 2,25 miljoen euro. Voor het invullen hiervan wordt een aantal maatregelen verder geïnventariseerd en worden uitgewerkt. Dit heeft echter nog niet geleid tot een besparing in 2021.

Leniger/flexibeler begroten

Voor het nadeel op leniger en flexibeler begroten staan voordelen tegenover bij het gemeentefonds (onderuitputting BTW-compensatiefonds) en de OZB. In de begroting 2021 zijn deze voordelen structureel voor deze maatregel ingezet. Daarmee resteert per 2021 nog een in te vullen taakstelling van 2,4 miljoen euro. Concrete invulling is op dit moment nog niet aan de orde.

CNNN

Dit betreft een incidentele maatregel die in 2020 niet is gerealiseerd. In 2021 is een opbrengst geboekt van 1 miljoen euro door de verkoop van GronetII aan het Community Network Noord Nederland (CNNN). Dat leidt dit jaar tot een incidenteel voordeel. Daar staat een nadeel tegenover van 397 duizend euro omdat de verkoop leidt tot afboeking van de nog aanwezige boekwaarde.

Hardwaremiddelen ICT

Er is een stijging in de uitgifte van ICT middelen waarneembaar (onder andere iPads en laptops). Dit past binnen de visie om de medewerkers te voorzien van moderne ICT voorzieningen. Een efficiëntere inzet van de ICT middelen zou evenwel moeten leiden tot lagere lasten. Deze beoogde besparing ad 80 duizend euro is niet gerealiseerd door het toenemen van thuiswerken en locatie-onafhankelijk werken.

Fricriebudget hervormingen

In de begroting was voor 2021 is een frictiebudget bezuinigingen beschikbaar gesteld van 2,102 miljoen euro. Deze kan vrijvallen ter dekking van de nadelen op de hervormingen.

Hervormingen begroting 2021

De maatregelen uit de begroting 2021 zijn gerealiseerd.

Vrijval intensiveringsmiddelen weglekeffect hervormingen op tarieven (voordeel 1,231 miljoen euro)

In de begroting is een budget opgenomen voor weglekeffecten op tarieven in verband met hervormingen. Ter dekking van de nadelen op de hervormingen voegen we de incidentele vrijval op dit weglekbudget toe van 1,231 miljoen euro.

Programmaverantwoording

Het verwachte nadeel op de hervormingen komt bij de volgende programma's tot uitdrukking.

Programma (Bedragen x 1.000 euro)	Resultaat	Prognose VGR2	Afwijking t.o.v. VGR2
05. Sport en bewegen	-186	-186	0
11. Dienstverlening	-230	-100	-130
12. College, raad en gebiedsgericht werken	-2.963	-2.566	-397
14. Overhead en ondersteuning organisatie	-160	-80	-80
Totaal	-3.539	-2.932	-607

Knelpunten/opgaven begroting 2022

Een aantal structurele hervormingen is niet realiseerbaar. In de begroting 2022 zijn hiervoor aanvullende middelen beschikbaar gesteld.

Knelpunten/opgaven begroting 2022 (Bedragen x 1.000 euro)	2022	2023	2024	2025
Bezuiniging wettelijke taken GGD	300	0	0	0
Meerschapp Paterswolde	75	75	75	75
Beleidsharmonisatie	400	400	400	400
Herstructurering medezeggenschap	245	245	245	245
Statushouders	30	30	30	30
Samenwerkingen, regelingen	600	600	600	600
Subsidies van overheden	500	500	500	500
Verhoging dekkingsgraad tarieven	380	380	380	380
Publieke dienstverlening	180	0	0	0
Taakstelling evenementen	49	49	49	49
Totaal	2.759	2.279	2.279	2.279

4. Subsidies en inkomensoverdrachten

Deelprogramma (bedragen x 1.000 euro)		Primitieve Begroting	Actuele Begroting	Rekening 2021
	Blanco	0	0	-14
01.1	Werk en activering	5.245	12.566	12.347
01.2	Inkomen en armoedeverlichting	177.044	192.550	190.686
02.1	Economische ontwikkeling	2.710	3.820	3.436
02.2	Ruimtelijke economische ontwik	0	0	56
02.3	Grondzaken en overige economie	4.136	5.196	4.961
03.1	Onderwijskansen	8.910	10.700	8.754
03.2	Voorkomen schooluitval	1.641	1.754	1.954
04.1	Sociaal klimaat	20.697	21.059	20.447
04.2	Passende ondersteuning en zorg	247.895	252.203	253.583
05.1	Sportieve infrastructuur	1.266	1.997	1.529
05.2	Jeugd in Beweging en Ruim Baan	2.206	3.115	2.529
06.1	Culturele infrastructuur	7.696	12.239	9.640
06.2	Cultuur beleven	20.840	23.600	22.496
07.1	Fiets	3	3	0
07.2	Openbaar vervoer	165	165	252
07.3	Auto	0	0	84
07.4	Parkeren	1.026	1.026	1.039
07.5	Verkeersveiligheid	0	0	92
07.6	Overig verkeer	7	7	1.151
08.1	Gezinnen	56	56	5
08.2	Jongerenhuisvesting	0	0	3
08.3	Wonen en zorg	31	31	6
08.4	Kwaliteit woningvoorraad	35	4.993	8.400
08.5	Betaalbaarheid en beschikbaar	0	0	0
08.6	Cultuurhistorie en archeologie	125	125	105
08.7	Overig wonen	71	71	88
09.1	Onderh & Beheer Openb Ruimte	1.508	1.858	1.947
09.2	Afvalinzameling en -verwerking	5.813	5.813	6.304
09.3	Leefkwaliteit	67	463	710
10.1	Veilige woon- en leefomgeving	86	737	716
10.2	Jeugd en veiligheid	0	21	21
10.3	Integriteit en veiligheid	0	132	24
10.4	Fysieke veiligheid	20.497	20.497	20.596
11.1	Publieke dienstverlening	5.252	4.186	4.096
11.2	Communicatie met de burger	0	0	1
12.1	College en Raad	758	1.273	890

12.2	Gebiedsgericht werken	500	2.553	1.623
13.1	Algemene inkomsten en post onv	865	865	589
14.1	Overhead en ondsteun. organisa	809	793	1.141
Eindtotaal		537.958	586.466	582.287

5. Staat B: Personeelskosten

Overzicht formatie primitief, formatie actueel en bezetting rekening

Totaal	Primitieve begroting 2021 Toegestane (begrote) formatie		Actuele begroting 2021 Toegestane (begrote) formatie		Rekening 2021 Gemiddelde personele bezetting	
	fte	euro	fte	euro	fte	euro
	Personeel in dienst:					
Totaal loonsom en fte's personeel in dienst	2.756	213.127	2.852	216.466	2.763	215.372
Waaronder boven-formatief personeel						
Aantal fte en kosten	26	1.917	26	1.917	17	1.427
Totaal loonsom en fte's ambtelijk personeel	2.756	213.127	2.852	216.466	2.763	215.372
Stagiaires en werkplekken (waaronder BBL- trajecten)		150		150		198
Bestuur	53	2.454	53	2.454	53	2.436
WSW	862	31.462	862	32.284	844	30.932
WWB		630		630		493
Subtotaal Bestuur, WSW, WWB	915	34.546	915	35.368	897	33.861
Externe inhuur		12.883		15.107		37.747
Voormalig personeel						
Wachtgelden		274		274		774
FLO/FPU/Overig		447		447		465
Overig		0				0
Totaal voormalig personeel		721		721		1.240
AF:						
Gedetacheerde uitleen		-3.447		-3.355		-6.019
Verhaal salaris		-339		-353		-1.949
Subtotaal gedetacheerde uitleen, verhaal salaris		-3.786		-3.708		-7.968
Overige personeelskosten						
Vorming en opleiding		3.367		3.506		3.701
Werving en selectie		80		82		149
Bedrijfsgezondheidszorg		558		567		543
Personele vergoedingen en verstrekkingen		847		1.077		1.060
Overig		3.301		794		338
Totaal overige personeelskosten		8.153		6.026		5.791
Totaal generaal fte's en personele lasten	3.671	265.794	3.767	270.130	3.660	286.240

6. Begrotingsoverschrijdingen

Deelprogramma	Actuele begroting lasten	Rekening lasten	Overschrijding	Soort overschrijding *	Toelichting naar oorzaak en achtergronden bij overschrijdingen > 500 duizend euro
07.2 Openbaar vervoer	-957	978	-1.935	3	Voor 1,6 miljoen betreft dit een taakstelling binnen SIF. Realisatie van deze taakstelling vindt binnen andere deelprogramma's plaats. Eveneens is er een tekort van 300 duizend euro met betrekking tot de plankosten voor het SIF-project Spoorzone. Dekking hiervoor zit in het plankostenbudget op deelprogramma 8.1.
07.3 Auto	499	832	-333		n.v.t. < 500 duizend euro
07.5 Verkeersveiligheid	94	180	-86		n.v.t. < 500 duizend euro
08.1 Gezinnen	1.782	3.734	-1.952	3	Ten behoeven van het project Stadshavens zijn plannen gemaakt, de kosten hiervoor (1,575 miljoen euro) zijn gedekt vanuit de reserve Eemskanaalzone. Daarnaast zijn door de ontwikkeling van het muziekcentrum de Nieuwe Poort en de herontwikkelingsopgave van sportcentrum en recreatiegebied Kardingepark plankosten gemaakt. In de begroting 2021 zijn hiervoor middelen beschikbaar gesteld vanuit het SIF-plankostenbudget. Hierdoor konden de gemaakte plankosten in 2021 voor het project Oosterhamrikzone niet geheel uit het SIF-plankostenbudget worden gedekt. Dit leidt in dit deelprogramma tot hogere lasten van 215 duizend euro. Tenslotte is voor het project Skaeve Huuse een subsidie ontvangen en ingezet die niet was begroot (220 duizend euro).
08.2 Jongerenhuisvesting	765	985	-220		n.v.t. < 500 duizend euro
09.1 Onderhoud en beheer openbare ruimte	74.836	91.615	-16.779	6	Uit onderzoek is gebleken dat we de bijdrage vanuit riolering aan de algemene middelen te hoog hebben geraamd. Dit resultaat is ontstaan omdat we vanaf 2008 - ten onrechte - de BTW op investeringen riolering als bezit hebben toegevoegd aan onze balans. In deze jaarrekening herstellen we de optelsom van deze omissies in alle jaren tot en met 2021 in één keer. Het totale nadeel ten laste van het rekeningresultaat 2021 bedraagt ca. 16,8 miljoen euro. Het gaat voor 15,4 miljoen euro om lasten. Daarnaast zien we op de lastenbudgetten voor Groen- en speelvoorzieningen dat deze met 700 duizend euro zijn overschreden en is een organisatietaakstelling van 563 duizend euro niet gehaald.
09.2 Afvalinzameling en -verwerking	27.468	31.031	-3.563	3	De hogere lasten betreft voor 1,3 miljoen euro de afvalstoffenheffing en bestaat uit diverse onderdelen. Daarnaast zijn er hogere lasten en baten van ca. 2,1 miljoen euro ontstaan door de niet-begrote Nedvang-vergoeding voor kunststof. Deze vergoeding is ontvangen door de gemeente Groningen en vervolgens doorbetaald aan de afvalverwerker. Per saldo is dit een neutraal effect.
09.3 Leefkwaliteit	12.110	12.315	-205		n.v.t. < 500 duizend euro
10.4 Fysieke veiligheid	20.522	20.579	-57		n.v.t. < 500 duizend euro
11.1 Publieke dienstverlening	14.559	14.792	-233		n.v.t. < 500 duizend euro

11.2 Communicatie met de burger	116	145	-29		n.v.t. < 500 duizend euro
12.1 College en Raad	8.354	14.227	-5.872	6	De begrotingsoverschrijding van 5,9 miljoen bestaat voor 4,2 miljoen euro uit suppletie BTW aangifte, welke pas na het verantwoordingsjaar bekend is geworden. Voor het overige deel (1,6 miljoen euro) bestaat de overschrijding uit diverse plussen en minnen, welke tijdens het verantwoordingsjaar bekend waren (hervormingen -2,7 miljoen euro, overig +1,1 miljoen euro).
13.1 Algemene inkomsten en post onvoorzien	13.117	13.237	-120		n.v.t. < 500 duizend euro

*Indeling begrotingsoverschrijdingen (BBV kadernota rechtmatigheid):

3. Budgetoverschrijdingen die geheel of grotendeels worden gecompenseerd door direct gerelateerde opbrengsten, bijvoorbeeld via subsidies of kostendeekkende omzet.
6. Budgetoverschrijdingen betreffende activiteiten welke achteraf als onrechtmatig moeten worden beschouwd, omdat dit bijvoorbeeld bij nader onderzoek van de subsidieverstrekker, belastingdienst of een toezichthouder blijkt (bijvoorbeeld een belastingnaheffing). Het zal hier in de praktijk vaak gaan om interpretatieverschillen bij de uitleg van wet- en regelgeving die na het verantwoordingsjaar aan het licht komen. Er zijn dan geen rechtmatigheidsgevolgen voor dat verantwoordingsjaar. Wel zal de gemeente ervoor moeten zorgen dat de overschrijdingen getrouw in de jaarrekening worden weergegeven. Ook kunnen er gevolgen zijn voor het lopende jaar.

7. Investerings

Omschrijving	Tijdsplanning	Kredieten voorgaande jaren	Realisatie Voorgaande jaren	Restant krediet	In 2021 nieuw gevoteerd krediet	Realisatie in 2021	indien gereed onderschrijding/overschrijding invullen	Overboeking restant naar 2022
1e inricht. gymzaal Rummerinkhof 2018	2018-2019	53	23	30		0		30
1e inricht. Peter Petersen school 2018	2018-2019	15	0	15		0		15
1e inrichting de Borg	2019-2020	15	0	15		0		15
1e inrichting Peter Petersen S	2018-2019	14	0	14		0		14
2 Kleedkamers sportpark Engelbert	2020-2020	269	0	269	118	14		373
2 Kleedkamers sportpark Hoogkerk BTW	2020-2020	269	0	269		175		94
Aankoop parkeergarage Centrum	2021-2024				3.500	0		3.500
Aanleg beregeningsinstallaties natuurgrassportvelden	2021-2021	0	25	-25	842	420		397
Aanleg verbindende bruggen Paddepoel	2021-2022				350	0		350
Aanp. brandpreventie gemeent. geb.	2018-2019	85	70	15		0	15	0
Aanschaf woonwagens KET	2020-2021				400			400
aanvullend krediet herijking afval- en grondstoffenbeleid	2021-2023	1.003		1.003		0		1.003
Basisscope van ARZ prijspeil 2017	2018-2019	39.800	20.355	19.445	2.242	21.687		0
Bestemmingsplan Raadhuisplein	2019-2020	250	139	111		59		52
BIVI Bestemming Binnenstad / herinrichting Oost-West	2016-2018	20.430	13.105	7.325		6.272		1.052
BIVI Herinrichting Grote Markt	2020-2023	700	686	14	13.300	1.111		12.202
BIVI Voorbereidingskrediet Dudok aan het Diep	2019-2020	400	247	153		164		-12
Blaashal Hoogkerk	2021-2021				541	485		56
Borgmanschool Ebbingekwartier:	2007-2020	8.094	8.006	89		80		9
Brinkschool aanpassingen infra 2018	2018-2019	1.020	0	1.020		0	1.020	0
Bruggen en kunstwerken		37	0	37			37	0
Bushaltes Ring Zuid Haltes Brailleweg	2020-2021	35	0	35		0		35
Bushaltes Ring Zuid Haltes Vondellaan - Van Iddekingeweg	2020-2021	130	0	130		0		130
Caspor Park	2021-2022				300	304		-4
Constructiefout gasbeton-dak Annie MG Smit	2014-2016	195	0	195		0	195	0
Constructiefout gasbeton-dak Vuurtoren	2014-2016	177	0	177		0	177	0
Damsterdiepgarage	2005-2015	41.482	40.984	498		0	498	0
De Borg (omz.tijd.huisvesting)	2018-2019	1.168	319	849	885	1.614		121
De Suikerzijde Uitvoeringskrediet gebiedsontwikkeling (IMVA)	2020-2021	1.900	1.498	402	6.300	3.315		3.387
De Suikerzijde Uitvoeringskrediet gebiedsontwikkeling (MVA)	2020-2021	1.000	0	1.000		0		1.000
Driebond Meeroevers	2018-2019	1.862	441	1.421	2.194	1.074		2.541
Eerste fase Kardings Ontzet	2020-2021	330	93	237		23		213
Energiebesparende maatregelen scholen PO	2019-2020	126	0	126		0		126
Energiebesparende maatregelen sc	2018-2019	126	27	99		0		99
Entreehal Oosterpoort	2021-2021				575	615	-40	0
Evenemententerrein Stadspark	2021-2022				1.560	26		1.534
Fietsbewegwijzering en herkenbaarheid doorfietsroutes	2019-2020	275	1	274		3		271

Fietsenstalling Grote Markt	2019-2021	2.400	549	1.851		1.311		540
Fietsoversteek Hoornsedijk	2018-2019	300	281	19		8		11
Fietspad De Verbetering Hoogkerk II	2019-2020	300	132	168		7		161
Fietspad Kerklaan	2021-2022				1.200	0		1.200
Fietspad Noordwillemskanaal Assen - Groningen	2018-2019	686	0	686		0		686
Fietsroute GRO-Leek Peizerweg	2020-2022	100	121	-21	332	1		310
Fietsstrategie(Fietspad Helperzoom, Midscheeps, Slimme route Hoofdstation)	2016-2016	4.900	3.114	1.786		370		1.416
Fiets tunnel Papiermolen	2017-2018	4.200	0	4.200		0		4.200
Frisse scholen 2021	2021-2022				1.785	175		1.610
Gebiedsontwikkeling Reitdiepzone (+fietspad)	2018-2019	3.955	845	3.110		520		2.591
Gravenburg Capaciteitsuitbreiding Gymzaal	2014-2016	1.020	0	1.020		0	1.020	0
Gresco integrale aanpak 24 gebouwen	2017-2018	2.321	1.336	985		-47		1.032
Gresco Jaarkrediet	2015-2016	4.973	2.896	2.077		465		1.611
Gresco-Energie Stadsschouburg	2015-2015	141	0	141		0		141
Gresco-isoleren appendages	2015-2015	71	0	71		0		71
Gresco-led verlichting Electronstraat	2015-2015	50	0	50		0		50
Groot onderh.gymzaal Rummerinkhof 2018	2018-2019	495	0	495		0	495	0
Gymzaal Molukkenstraat	2020-2021	200	188	12	3.126	199		2.939
Haalbaarheidsonderzoek Brinkschool 2017	2017-2019	21	19	2		0	2	0
Harenerhof	2018-2019	209	145	64		0		64
Herhuisvesting i.v.m. verkoop Gotenburgweg 46	2016-2016	2.807	2.578	229		0		229
Herinrichting Nieuwe Boteringestraat	2021-2022				741	44		697
Herinrichting Vestdijklaan	2019-2020	738	71	667		531		136
Herontwikkeling locatie St.Jansstraat/herhuisvesting VRIJDAG	2020-2021	37.408	0	37.408		361		37.047
Herziene exploitatiebegroting Paddepoel Zuidoost, grijs en groen	2016-2018	5.589	976	4.613		57		4.556
HOV-as west Paterswoldseweg/koeriersterweg	2008-2020	14.517	13.964	553		14		539
huisvesting lederz	2018-2021	39.700	1.961	37.739		7.263		30.476
Ingebruikname extra lokaal St Michael investering krediet	2018-2018	52	0	52		0		52
Kermisexploitantenterrein	2020-2021	1.983	0	1.983	250	332		1.901
Kiosken Wielewaalplein	2021-2022				283	0		283
Kleine verkeersmaatregelen 2008/2009/2010/2011	2009-2015	985	979	6		0		6
Klimaat adaptie Paddepoel	2019-2020	1.246	865	381		57		324
Kunstgras Corpus den Hoorn hockey 2	2020-2020	287	170	117		75	42	0
Kunstgras Haren hockey 1 t/m 3 (excl. Sanering)	2020-2020	1.106	1.096	10		17	-6	0
Kunstgras hockey 5 Corpus den Hoorn	2020-2020	560	526	34		67	-33	0
Kunstgras voetbal 1 De Kring	2020-2020	833	653	180		75	105	0
Kunstgras voetbal 1 Engelbert	2020-2020	877	91	786		437		349
Kunstgras voetbal Coendersborg	2020-2020	877	711	166		44	122	0
Kunstgrasveld Esserberg	2021-2021				900	875		25
Kwaliteitsimpuls P&R	2015-2017	1.825	1.782	43		0		43
Laadinfrastructuur gemeentelijk wagenpark	2020-2021	1.234	6	1.228		490		738
LIFE Cool Square-Damsterpl						1		-1

Maartencollege (gebouw en gym.	2018-2019	3.648	9	3.639		-9	3.648	0
Maatregelen verkeersveiligheid 2016	2016-2017	171	142	30		6		24
Maatregelen verkeersveiligheid 2018	2018-2019	147	0	147				147
Maatregelen verkeersveiligheid 2020	2020-2020	1.345	93	1.252		583		669
Maatregelen verkeersveiligheid 2021	2021-2021				180	0		180
Maatregelen verkeersveiligheid Eeldersingel	2021-2022				375	0		375
Maatregelen verkeersveiligheid Parallelweg Glimmen	2021-2022				65	0		65
Maatregelen verkeersveiligheid Paterswoldseweg	2021-2022				155	0		155
Meerstad Groene Wei Tersluis School	2018-2019	9.256	322	8.934	5.769	223		14.480
MFA De Wijert	2013-2019	11.670	7.078	4.592		2.514		2.078
Montessori Vaklyceum Groningen - Vervanging semi permanente lokalen	2019-2019	1.600	0	1.600		0		1.600
Mooi extra post NL locatie	2016-2017	14.900	2.437	12.463		43		12.419
Netwerkanalyse auto-/fietsmaatregelen Groningen-Assen	2014-2015	7.108	4.579	2.529		676		1.852
Netwerkanalyse HOV-maatregelen Groningen-Assen	2013-2017	14.705	11.213	3.492	-509	1.547		1.436
Nieuwbouw Kindcentrum Ten Boer	2018-2020	13.173	10.810	2.363		606		1.756
Nieuwbouw Kunstwerf	2017-2017	6.666	4.847	1.819		1.712		107
Nieuwbouw Villa B	2017-2021	930	464	466		387		79
Onderwijshuisvesting Groningen Zuid: vernieuwing Brederoschool	2021-2022				675			675
Onderwijshuisvesting: Oosterhogebrugschool	2016-2016	51	0	51		0	51	0
Openbare ruimte Treslinghuislocatie	2021-2022				330	0		330
P+R Reitdiep	2014-2017	4.367	4.096	271		0		271
Parkeermaatregelen Helperplein en verl. Hereweg	2018-2019	90	38	52		0		52
Parkeermanagementapparatuur Boterdiep, Circus + Euroborg P1	2017-2017	1.050	0	1.050		0	1.050	0
Parkeermanagementapparatuur Forum	2017-2017	500	0	500		399	101	0
Paslezers WIJ Teams	2016-2017	760	394	366		0	366	0
Paterswoldseweg Ondertunneling en aanverwante werkzaamheden (ESGL)	2018-2019	19.484	19.037	447		0		447
Paterswoldseweg Tunnel		500	496	4		0		4
Plan van aanpak Oosterpoort- OPSB	2018-2018	3.344	2.593	751		0	713	38
Programma OWH 2020: Aanschaf grond; Meerstad	2020-2020	385	0	385		0		385
Programma OWH 2020: Aanschaf tijdelijke lokalen; Meerstad	2020-2020	4.131	3.997	134		24		110
Programma OWH 2020: OLP/Meubilair; Meerstad	2020-2020	77	0	77		0		77
Programma OWH 2021 - De Poort - Bouwkundige aanpassingen	2021-2021				479	0		479
Programma OWH 2021 - Driebondschoon - OLP/Meubilair	2021-2021				159	159		0
Programma OWH 2021 - G.S.V. Groningse schoolvereniging - OLP/Meubilair	2021-2021				65	0		65
Programma OWH 2021 - G.S.V. Groningse schoolvereniging - Uitbreiding	2021-2021				73	0		73
Programma OWH 2021 - Meander - OLP/Meubilair	2021-2021				69	68	1	0

Programma OWH 2021 - Peter Petersenschool - OLP/Meubilair	2021-2021				26	26		0
Programma OWH 2021 - St. Michaëlschool - OLP/Meubilair	2021-2021				80	80		0
Programma OWH 2021 - Vrije School, Widar - OLP/Meubilair	2021-2021				26	26		0
Realisatie nieuw fietspad parallel aan Platvoetspad	2021-2021				400	274		126
Rehabilitaties wegen 2017		375	225	150		0		150
Rehabilitaties wegen 2018		305	0	305		305		0
Reitdiep College Leon van Gelder herstel constructie	2017-2019	655	0	655		655		0
Renovatie Brinkschool 2018	2018-2019	4.036	0	4.036		0	4.036	0
Renovatie diverse natuurgrasvelden en infrastructuur	2018-2018	131	62	69		13	56	0
Renovatie Mozaïek	2019-2020	365	0	365		0		365
Renovatie Simon van Hasseltschool	2017-2018	2.500	2.465	35		35		0
Reservering prijspeil en PM-posten IHP	2019-2020	2.389	0	2.389	-885	0		1.504
Reservering prijspeil-PM posten	2018-2019	531	0	531		0		531
Revitalisering Stadhuis	2017-2020	16.074	3.306	12.768		6.001		6.767
Rioolwerkzaamheden + Rioolpompen- en gemalen 2017		1.121	1.053	68		68		0
Rioolwerkzaamheden + Rioolpompen- en gemalen 2018		1.100	1.073	27		69	-42	0
Sanering riolering 2014-2018	2014-2018	41.289	36.703	4.586		2.742		1.844
Sanering riolering 2019	2019-2021	4.797	3.754	1.043		795		248
Sanering riolering 2020-2024	2020-2024	7.556	3.141	4.415	16.558	6.579		14.394
Scope uitbouw + indexering 2018	2018-2019	300		300				300
Sontplein, sloop Arriva-locatie (IMVA)	2021-2021				400	242		158
SPRZ actualisatie krediet Spoorzone	2021-2023				516			516
SPRZ Bus onderdoorgang en overige voorzieningen	2020-2021	35.023		35.023				35.023
SPRZ Groningen Spoorzone Fiets + indexering 2020	2016-2017	21.180	12.669	8.511		7.028		1.483
SPRZ Korte bus onderdoorgang + fietsplekken +taxiplekken	2016-2018	2.220	0	2.220		0		2.220
SPRZ Kwaliteitsimpuls fietsparkeren Hoofdstation	2021-2022	450	0	450		0		450
SPRZ Scope uitbouw + indexering 2018	2018-2019	2.350	0	2.350		0		2.350
SPRZ Verplaatsen Busstation	2016-2018	2.350	0	2.350		0		2.350
St. Michaëlschool - OLP/Meubilair	2019-2019	558	0	558		355		203
Stadhavens - Driebond herpl.kermisstandpl	2021-2022				1.341	0		1.341
Suikerzijderoute	2021-2022	1.500	556	944	13.000	789		13.155
TB Dorpsentree Sint Annen		150	133	17		0		17
TB Inv. Openb Verlichting		100	80	20		0	20	0
TB San RIO 2016+2017		365	310	55		0	55	0
TB Sanering riolering 2018		215	57	158		0	158	0
Theda Manshoflocatie Haren (IMVA)	2021-2021				50	12		38
Tiny Houses Westpark	2020-2021	35	21	14		36		-22
Toegankelijkheid bushaltes	2011-2015	3.194	2.891	303		129		174
Toekomstvisie A-Kwartier	2016-2018	3.401	1.943	1.458		165		1.293
Topsport Zorgcentrum herinrichting parkeerterrein	2016-2017	92	0	92		0		92
totaal Eemskanaalzone	....-2017	89.634	72.408	17.226		-1.456		18.683
totaal Grote Markt	...-2019	223.919	201.318	22.601		3.022		19.579
totaal Winschoterdiep/Eemskanaal	....-2018	31.344	27.944	3.400		7		3.393

Transferium Hoogkerk	2006-2015	19.677	16.674	3.003	-2.907	37		58
Tunnel/Plein Stationsgebied Haren	2018-2019	10.917	5.444	5.473		-17		5.490
Uitbreiding fietsenstallingen P+R terreinen	2019-2020	200	75	125		128	-3	0
Uitbreiding fietsstalling Europapark	2021-2022				200	97		103
Uitbreiding Peter Petersen school 2018	2018-2019	717	0	717		0	717	0
Uitbreiding St. Michaelschool	2017-2017	51	0	51		0		51
Uitbreiding Starter 1	2017-2017	134	0	134		0	134	0
Uitbreiding Van Lenneplaan	2017-2017	105	0	105		0	105	0
Uitvoeringsprogramma brandveilig gebruik gemeentelijke gebouwen	2021-2022				2.238	10		2.228
Uitvoering pluspakket	2021-2021				898	0		898
UT Delfiahaven Hoogkerk	2020-2021	395	58	338		354		-16
Vaststelling voorkeurstracé fietsroute spoorlijn Groningen - Sauwerd	2018-2019	4.000	1.273	2.727		249		2.477
Veldverlichting hockey1 t/m 3	2020-2020	300	143	157		0	157	0
Vensterschool Borgmanschool Oosterparkwijk:	2015-2020	8.055	3.530	4.525		4.498		28
Verbeteren fietstunnels Westelijke Ringwg	2021-2022				870	-42		912
Verbeteren Sleedoorpad	2021-2022				95	12		83
Verbouwing Radesingel	2017-2020	500	500			-2		2
Verbreding fietspad Lintdal	2018-2019	100	84	16		0		16
Verduurzaming openbare verlichting Led armaturen 2019	2019-2021	3.200	178	3.022		586		2.436
Verleggen riolering aanpak ringweg Zuid	2016-2017	20.000	15.634	4.366		0		4.366
Verlengde verkenning Zuidelijke Ringqweg	2008-2020	3.003	2.803	200		0		200
Verlichting Stadsweg		45	19	27		0	27	0
Verv.invest. Bessemoerstraat van Liefland	2013-2015	310	155	155		155		0
Vervangen armaturen + lichtmasten 2018		250	238	12		0	12	0
Vervangen camera's/recorder parkeer garage	2018-2019	12	0	12		0		12
Vervangen meterkast Warenmarkt						23	-23	0
Vervangen server		170	169	1		0	1	0
Vervanging 3 kunstgrasvelden West End	2021-2021				1.800	1.599		201
Vervanging Cipers	2009-2015	171	7	164		0	164	0
Vervanging gele stenen binnenstad	2018-2021	3.800	3.066	734	1.800	1.642		892
Vervanging lichtmasten	2020-2021	900	31	869		467	402	0
vervanging parkeerautomaten Haren	2019-2020	120	96	24		0	24	0
Vervanging speeltoestellen 2017		7	0	7		0	7	0
vervangingsinvesteringen 2015 Dir I & S (GWS)	2015-2016	150	35	115		0	115	0
vervangingsinvesteringen 2016 Dir I & S	2016-2016	1.490	930	560		560		0
Vervangingsinvesteringen 2017 Dir I & S	2017-2017	2.726	460	2.266		631	1.135	500
vervangingsinvesteringen 2017 SPOT Groningen	2017-2017	2.348	2.252	96		27		70
vervangingsinvesteringen 2018 Dir I & S Huisvesting	2018-2018	1.077	709	368		368		0
Vervangingsinvesteringen 2019 Dir I & S	2019-2019	208	188	20			20	0
Vervangingsinvesteringen 2019 lederz	2019-2019	495	279	216				216
Vervangingsinvesteringen 2019 SO voertuigen	2019-2019	175	0	175		50		125
Vervangingsinvesteringen 2019 SPOT Groningen	2019-2019	1.314	1.080	233		97		136

Vervangingsinvesteringen 2020 Dir I & S	2020-2020	60	59	1		0	1	0
Vervangingsinvesteringen 2020 lederz	2020-2020	285	43	242				242
Vervangingsinvesteringen 2020 SO voertuigen	2020-2020	310	114	196		196		0
Vervangingsinvesteringen 2020 Sport050 voertuigen	2020-2020	58	29	29		3	26	0
Vervangingsinvesteringen 2020 SPOT Groningen	2020-2020	273	80	193		37	0	156
Vervangingsinvesteringen 2021 Dir I & S	2021-2021				36	28	8	0
Vervangingsinvesteringen 2021 lederz	2021-2021				285	94		191
Vervangingsinvesteringen 2021 SO voertuigen	2021-2021				163	73		90
Vervangingsinvesteringen 2021 Sport050 voertuigen	2021-2021				204	28		176
Vervangingsinvesteringen 2021 SPOT Groningen	2021-2021				502	229		273
vervangingsinvesteringen materieel 2019 Stadsbeheer	2019-2019	9.821	7.678	2.143		2.143		0
vervangingsinvesteringen materieel 2020 Stadsbeheer	2020-2020	11.256	1.752	9.504		6.503		3.001
vervangingsinvesteringen materieel 2021 Stadsbeheer	2021-2021				8.785	2.179		6.606
Vervangingsinvesteringen openbare ruimte 2019	2019-2021	6.813	3.088	3.725		3.725		0
Vervangingsinvesteringen openbare ruimte 2020-2022	2020-2022	6.402	72	6.330	7.281	3.183		10.427
Vervanging portofoonsysteem	2021-2021				25	24	1	0
Vervanging betaalterminals parkeerautomaten	2018-2019	520	501	19		0		19
Vervolg maatregelen Paddepoel/Selwerd	2018-2019	1.000	839	161		-839		1.000
VIP 2016 extra kk spp Corpus den Hoorn	2016-2016	600	470	130		0		130
Visie Martini Trade Park	2020-2021	1.500	0	1.500		0		1.500
Voorbereiding Tamarisk	2008-2015	26	0	26		0	26	0
Voorbereidingskrediet 2021 Sport050	2020-2020	175	41	134		-41	175	0
Voorbereidingskrediet 2022	2021-2021				125	0	125	0
Voorbereidingskrediet gebiedsontwikkeling De Held III	2020-2021	1.340	194	1.146		369		777
Voorbereidingskrediet gebiedsontwikkeling Stationsgebied-Zuid	2019-2020	1.300	488	812		504		309
Voorbereidingskrediet gymzaal De Meet in Haren	2021-2022				250	88		162
Voorbereidingskrediet Herinrichting Rodeweeshuisstraat	2020-2021	437	77	360		102		259
Voorbereidingskrediet insnijding Emmaviaduct	2021-2022				400	0		400
voorbereidingskrediet Onderwijshuisvesting Rummerinkhof Haren/herhuisvesting obs Brinkschool en Peter Petersenschool Haren	2019-2019	1.139	447	692		319		372
Voorbereidingskrediet projecten onderwijshuisvesting	2020-2022	2.800	113	2.687	4.631	611		6.708
Voorbereidingskrediet Sporthal Europapark	2014-2015	15.550	15.372	178		0		178
Voormalig Nelf-terrein	2021-2022				150	0		150
VV Grootchalige versterking /inpassingskosten Ten Boer		1.670	145	1.525		566		959

VV Herinrichting Koopmansplein		452	0	452		0	452
VV Ten Boer Ommelanderstraat (IMVA)	2020-2021	300	24	276		32	244
VV Ten Post Nije Buurt (IMVA)	2020-2021	300	46	254		52	202
VV Uitvoeringskrediet dorpsvernieuwing Ten Boer	2020-2021	125	0	125		0	125
VV Uitvoeringskrediet Woltersum	2020-2021	50	0	50		0	50
VV Versterkingsopgave school Woltersum	2020-2021	230	17	213		32	181
VV Voorbereidingskrediet centrum/dorpshart Ten Boer	2020-2021	150	0	150		0	150
VV Voorbereidingskrediet dorpshart van Ten Post	2020-2021	250	41	209		0	209
VV Voorbereidingskrediet project Huis van Ten Post	2020-2021	250	0	250		0	250
VV Woltersum Dorpsvernieuwing (IMVA)	2020-2021	100	6	94		11	83
Warmtenet Selwerd Zuid	2021-2022				1.200	0	1.200
Westpoort, voorbereiding fase 2 (IMVA)	2021-2021				228	0	228
WVN Herinrichting Selwerd Zuid	2021-2022				3.447	44	3.403
WVN Uitvoeringsprogramma wijkvernieuwing	2019-2020	4.500	140	4.360		1.301	3.059
WVN Wijkvernieuwing Sunny Selwerd - herinrichting openbare ruimte	2020-2021	3.283	17	3.266		870	2.396
Zernikelaan (voorheen onderdeel van krediet GREX Zernike)	2018-2019	15.154	10.867	4.287		2.712	1.575
Zonnepanelen Zeefgebouw Suikerterrein	2021-2022				482	0	482
Eindtotaal		1.057.490	665.703	391.788	114.309	124.830	17.217
							364.050

8. Staat P

Investerings grondexploitaties (bedragen x € 1.000)	Boekwaarde	Bijbehorende	Vermeerderingen	Boekwaarde	Bijbehorende
	Ultimo 31-12-2020	VVZ 31-12-2020	Verminderings 2021	Ultimo 31-12-2021	VVZ 1-12-2021
OHZ Oosterhamrik.Boulevard	3.477		306	3.783	
OHZ Antillenstraat	-2.642		-34	-2.676	
OHZ Watergang	170		3	173	
OHZ A- en B-locatie	4.676		79	4.755	
OHZ C-locatie	121		2	123	
OHZ OH-kade ZZ	1.062		64	1.126	
OHZ Stadswerf	2.713		46	2.760	
OHZ Paradijsvogelstraat	3.828		65	3.893	
OHZ Struisvogelstraat	2.943		62	3.005	
OHZ Alva Laval	3.717		193	3.911	
OHZ v. Starckenborgh	3.090		53	3.143	
OHZ Bornholmstraat	1.836		32	1.868	
OHZ Tijdelijk Beheer	163		-28	135	
OHZ Wielewaalplein	-256		-4	-261	
Totaal Oosterhamrikzone	24.898	-17.728	839	25.738	-20.085
Europapark	-3.183		255	-2.928	
Europapark Euroborg	25.542		434	25.976	
Europapark De Linie	15.296		260	15.556	
Europapark Kantoren	-1.174		-20	-1.194	
Europapark Skivijver	573		10	583	
Kempkensberg/Engelse Kamp	9.392		-9.392	0	
Totaal Europapark	46.446	-38.856	-8.453	37.993	-29.280
Grote Markt	12.371		505	12.876	
Grote markt vindicat	10.013		-	10.013	
Totaal Grote Markt	22.384	-23.390	505	22.889	-25.068
Ciboga	23.589	-26.107	-740	22.849	-26.428
Reitdiep fase 3/4	-3.893		1.075	-2.817	
Piccardthof/Terborglaan	-707		-351	-1.058	
Eemspoort	1.942	-23	-2.052	-111	
Eemspoort Zuid / Roodehaan (Milieuboulevard II)	18.525	-1.857	-7.444	11.081	-1.557
Zernike	4.644		-1.423	3.221	
Westpoort (Hoogkerk-West)	27.252	-4.934	-218	27.034	-3.958
Damsterdiep	6		-6	0	
Reitdiepzone WRW	142		8	160	
De Velden (Oosterparkstadion)	-751		15	-736	
Helpermaar	-5		9	4	
Vuursteenlocatie	8		-8	0	
Uitvaartcentrum/Crematorium AB	-207		78	-129	
Dijkshorn	-279		-264	-543	
Nesciopark	1.688		-282	1.406	-95
Stationsgebied	839		-447	392	
Friesestraatweg 181	1.497	-863	108	1.605	-860
Alo-locatie	10.830	-6.022	277	11.107	-6.427
	178.848	-119.780	-18.764	160.084	-113.758

9. Totaal overzicht Intensiveringen

Deelpr.	Extra beleid voor 2015	Oorspronkelijk bedrag (I)	Oorspronkelijk bedrag (S)	Besteed	Vrijval	Reserve EB
01.2	Schuldhelpverlening		70	70	0	
05.1	Thema Bewegen		300	300	0	
07.*	Thema Verplaatsen		2.000	1.649	351	
08.6	Wettelijke taken Cultuurhistorie		300	300	0	
	Totaal 2015	0	2.670	2.319	351	0

Deelpr.	Extra beleid voor 2016	Oorspronkelijk bedrag (I)	Oorspronkelijk bedrag (S)	Besteed	Vrijval	Reserve EB
05.1	Extra kleedkamers sportpark Corpus den Hoorn		44	24	20	
09.1	Groot onderhoud kinderboerderijen	250		239	0	11
14.1	Interne plankosten ZRW	750		750	0	
	Totaal 2016	1.000	44	1.013	20	11

Deelpr.	Extra beleid voor 2017	Oorspronkelijk bedrag (I)	Oorspronkelijk bedrag (S)	Besteed	Vrijval	Reserve EB
12.2	Gebiedsgericht werken	2.000		1.132	0	868
	Totaal 2017	2.000	0	1.132	0	868

Deelpr.	Extrabeleid voor 2019	Oorspronkelijk bedrag (I)	Oorspronkelijk bedrag (S)	Besteed	Vrijval	Reserve EB
02.4	Structurele kapitaallasten ruilmiddelen		1.800	1.548	252	
03.1	School Meerstad		394	394	0	
03.1	MFA de Wijert		140	140	0	
04.2	Aanpak multi-problematiek (frictiekosten)	500		446	54	
08.7	Uitvoering taken omgevingslawaaai		50	50	0	
12.1	Wegleffect bezuinigingen op organisatie		1.090	975	115	
14.1	Revitalisering Stadhuis	379		289	0	90
	Totaal 2019	879	3.474	3.842	421	90

Deelpr.	Extrabeleid voor 2020	Oorspronkelijk bedrag (I)	Oorspronkelijk bedrag (S)	Besteed	Vrijval	Reserve EB
03.1	Apparaatskosten NDE		4	4	0	
04.1	Subsidies beheer en accommodaties (struct)		50	50	0	
04.2	Aanpak multi-problematiek (frictiekosten)	250		0	250	
04.2	Implementatie WVGZ		680	227	453	
08.7	Omgevingswet	1.178		1.178	0	
09.1	Groot onderhoud en vervangingen (struct)		880	845	35	
09.1	Gladheid gele stenen binnenstad (opruwen)		214	104	110	
09.1	Beheer en onderhoud groen		688	688	0	
09.1	Emissievrij wagenpark		296	186	110	
09.1	Energie		246	246	0	
11.1	Digitale dienstverlening	440		440	0	
12.1	Wegleffect bezuiniging Outsourcing ICT		1.116	0	1.116	
12.2	Gebiedsgericht werken (inc)	2.150		1.919	231	
14.1	Toezicht en handhaving, overhead		80	80	0	
14.1	Transitie DIV	561		552	9	

	Totaal 2020	4.579	4.254	6.519	2.314	0
--	--------------------	--------------	--------------	--------------	--------------	----------

Deelpr.	Extrabeleid voor 2021	Oorspronkelijk bedrag (I)	Oorspronkelijk bedrag (S)	Besteed	Vrijval	Reserve EB
01.1	Basisbaan	700		700	0	
01.1	Intensivering begeleiding en participatie		1.500	1.500	0	
01.2	Tekort BUIG		9.500	9.500	0	
01.2	Tekort BUIG		7.100	3.571	3.529	
01.2	Individuele inkomensvoet		190	190	0	
01.2	Meer geld voor minder armoede	30		30	0	
02.3	Werklocaties (inc)	350		188	162	
02.3	Werklocaties (struct)		265	50	215	
03.1	Onderwijshuisvesting		2.500	2.500	0	
04.1	Transitiefonds buurt- en sportaccommodaties	100		100	0	
04.1	Subsidies beheer en accommodaties	25		25	0	
04.1	Zorgkosten Wmo		19	19	0	
04.2	Zorgkosten Wmo		1.022	1.022	0	
04.2	Aanpak problematische doelgroepen	98		98	0	
04.2	Aanvullende zorgkosten Wmo & Jeugd		9.632	9.632	0	
04.2	Wmo, Beschermd Wonen en Jeugd	4.300		4.300	0	
04.2	Zorgkosten Jeugd		6.100	6.100	0	
04.2	Terugdringen zorgkosten (inkoop jeugd, WIJ & OJG)		1.275	1.275	0	
05.1	Vervanging kunstgrasvelden		92	92	0	
05.1	Vervanging kunstgrasvelden (inc)	2		2	0	
05.1	Vervanging kunstgrasvelden (str)		74	74	0	
06.1	Verzelfstandiging CBK	22		22	0	
06.1	Cultuurnota		300	300	0	
07.1	Tijdelijke maatregelen fietsenstallingen	300		50	250	
07.2	Stationsgebied		400	400	0	
07.6	Kapitaallasten		360	360	0	
07.6	Terugdringen autoverkeer, fiets en OV (struct)		253	253	0	
07.6	Oosterhamrikzone		250	0	250	
08.1	Stadshavens		400	400	0	
08.4	Energie (inc)	1.110		1.110	0	
08.4	Wijkvernieuwing (fysiek)		700	700	0	
08.4	Wijkvernieuwing (sociaal / ruimtelijk)	4.000		4.000	0	
08.6	Erfgoed	100		100	0	
09.1	Groot onderhoud en vervangingen (struct)		304	0	304	
09.1	Groot onderhoud en vervangingen (inc.)	137		137	0	
09.1	Gladheid gele stenen binnenstad (opruwen)		252	252	0	
09.1	Plankosten	50		50	0	
09.1	Stadsbeheer proef	125		125	0	
10.3	Actiecentrum Veiligheid en Zorg		164	164	0	
10.4	Veiligheidsregio		811	811	0	
11.1	Digitale dienstverlening	330		330	0	
12.1	Niet realiseren oude taakstellingen	1.322		1.322	0	
12.2	Gebiedsgericht werken (inc)	2.150		2.030	120	
12.2	Gebiedsgericht werken Haren en Ten Boer	1.075		1.075	0	
13.1	Compensatie OZB woningen Haren & Ten Boer	810		488	322	

14.1	Digitalisering archiefbestanden	140	0	140
14.1	Frictiekosten	1.170	1.170	0
14.1	Huur I&A	141	141	0
14.1	Huur Oosterboog	125	125	0
14.1	Revitalisering Stadhuis		589	0
14.1	Transitie DIV	298	0	298
div.	Optimale structuur DMO		450	0
div.	Vertraging bezuinigingen DMO		-154	0
01.1	Begeleiding vergunninghouders	423	423	0
01.1	Uitvoeringskosten Werk& Participatie	1.300	679	621
01.2	Tekorten BUIG		1.500	0
01.2	Schuldhelpverlening		680	0
01.2	Uitvoeringskosten Inkomensdienstverlening	1.140	273	867
02.1	Stedenbanden		30	0
02.2	Veiligheid en dienstverlening brugbediening		90	0
03.*	Leerplicht		50	0
03.1	Gezond opgroeien - goede onderwijsomgeving		75	27
04.1	School als Wijk		165	0
04.1	Versterken sociale infrastructuur		140	0
04.1	Herindelingseffect DMO (inc)	108	108	0
04.2	Herindelingseffect DMO (struct)		476	0
04.2	Jeugdhulp	700	700	0
04.2	Wmo overig		-265	0
04.2	Wmo volumegroei		812	0
04.2	Problematische jeugdgroepen	165	14	151
04.2	Tekort WIJ-organisatie	400	400	0
04.2	Verhoging meerkosten regeling		165	0
05.1	Toekomst ontwikkeling Kardingse	300	63	237
05.1	Hogere energielasten sport		278	0
05.1	Capaciteitstekort binnensport		105	24
05.*	Exploitatietekort sportaccommodaties SPUK/BOSA		46	24
05.1	Niet realiseren hervormingen Sport		60	0
05.1	Inzet extra leidinggevende laag Sport050	175	175	0
05.1	Toekomst drafbaan	90	0	90
05.1	Reparatie trainingsveld-korting		142	0
05.1	Lichtmasten		33	2
06.1	Plankosten Nieuwbouw Oosterpoort	450	106	344
06.1	Stijgende kosten bedrijfsvoering SPOT		185	0
06.2	Ruimte voor nieuwe makers en cultuurtalent		100	0
07.1	Fietsparkeren	500	82	418
07.4	Handhaving foutparkeren		250	0
07.6	Handhaving logistiek binnenstad		200	0
08.4	Geen gezin in de kou (SIF)		230	0
08.7	Toezicht en handhaving wonen		150	0
08.7	Implementatie omgevingswet	990	386	604
08.7	Openbare ruimte Treslinghuis		14	0
09.1	Niet realiseren herv Beheer en onderhoud		23	0
09.1	Verv.investeringen en aanv groot ohd (struct)	28	28	0

09.1	Kostentoedeling materieel openbare ruimte		332	332	0
09.3	Beheer en onderhoud ecologische structuur		100	100	0
09.3	Groen in de openbare ruimte (SIF)		145	145	0
10.1	Handhaving foutparkeren		263	263	0
10.1	Verkeersbesluiten en Verkeersmaatregelen		80	80	0
10.1	Niet volledig realiseren taakstelling OOV		150	150	0
10.3	Cybercrime en interstatelijke dreigingen		86	86	0
10.4	Veiligheidsregio Groningen - pensioenvoorziening	1.149		1.149	0
12.1	Vrijval herindelingsbudget weerstandsvermogen	218		218	0
12.1	Dekking inzet vrijval herindelingsbudget wsv	-218		-218	0
12.1	Niet realiseren taakstelling inleenkrachten		500	500	0
12.1	Niet volledig realiseren taakstelling restwaarde		109	109	0
12.1	Vertraging bezuinigingen DMO		200	200	0
12.1	Generatiepact		490	490	0
13.1	Niet realis hervormingen vrijval comp.reg OZB	209		209	0
13.1	Uitstel invoering reclamebelasting	150		150	0
14.1	Onderhoudskosten software		600	600	0
14.1	Huisvesting huur Tromphuis		22	22	0
14.1	Niet realis hervorm Optimalisatie panden		100	100	0
14.1	Vereenvoudiging financiële administratie	153		153	0
14.1	Structurele financiering datawarehouse		158	158	0
14.1	Structur tekort formatie functioneel beheer		333	333	0
14.1	Inzet extra leidinggevende laag Sport050	48		48	0
14.1	Cybercrime en interstatelijke dreigingen		14	14	0
14.1	Tekort ICT-faciliteiten	300		300	0
	Totaal 2021	27.788	53.764	70.918	10.634
					0

10. Samenwerkingsverbanden

Omschrijving middelen (Bedrag x 1.000 euro)	Beschikbaar voor 2022		
	Beschikbaar in 2021	Ingezet in 2021	via resultaatbestemming
Akkoord van Groningen	1.371	1.055	316
Maatschappelijke opvang	27.295	16.693	10.602
Vrouwenopvang	7.312	5.812	1.500
Verhoogde Asielinstroom	153	153	0
Actie centrum voor Veiligheid en Zorg	1.310	885	425
Beschermd Wonen	69.943	66.868	3.075
Werk in Zicht (WIZ)	7.605	4.603	3.002
Transformatie Sociaal Domein Jeugd	2.586	872	1.714
Actieprogramma dak- en thuisloze jongeren	20	20	0
Regio-coördinatie Statushouders	545	211	334

11. Incidentele middelen gemeentefonds

Omschrijving middelen (Bedrag x 1.000 euro)	Beschikbaar in 2021	Ingezet in 2021	Beschikbaar voor 2022 via resultaatbestemming
Inkomstendering gemeenten	223		223
Impuls integraal werken	571		571
Systeem-leren	313		313
Stedelijke vernieuwingsgebieden	100		100
Raads-ondersteuning Groningen	52	52	0
Verkiezingen	312	312	0
Extra kosten verkiezingen Covid-19	270	270	0
Centrale stemopneming	25	25	0
Compensatie parkeerbelasting	273	273	0
Toezicht en Handhaving	163	0	163
Handhaving quarantaine	120	0	120
Experiment gesloten coffeeshopketen	132	0	132
Experiment gesloten coffeeshopketen	185	0	185
Impulsre-integratie	1.532	0	1.532
Aanvullend pakket re-integratiekosten	1.248	0	1.248
Aanvullend pakket re-integratiekosten	1.569	0	1.569
Versterking arbeidsmarktregio's	385	150	235
Werkgelegenheid Groningen	1.130	498	632
Crisisdienstverlening	1.987	734	1.253
Heroriëntatie zelfstandigen	64	64	0
Breed offensief	377	0	377
Participatie	692	0	692
Bijzondere bijstand	240	240	0
Gemeentelijk schuldenbeleid	336	336	0
Gemeentelijk schuldenbeleid	686	343	343
Tijdelijke onderst noodzakelijke kosten (TONK)	1.451	339	1.112
Tijdelijke onderst noodzakelijke kosten (TONK)	4.363	0	4.363
Compensatie ter dekking formatie/verv sleutelfunct	206	206	0
Bonus Nieuw Beschut	571	571	0
Aanpak laaggeletterdheid	78	78	0
Noodopvang kinderen ouders met cruciaal beroep	208	155	53
Voorschoolse voorziening peuters	99	99	0
Aanpak laaggeletterdheid	182	79	103
Peuter, SMI, VE	77	77	0
Veilige steden	50	50	0
Gezond in de stad (Kansrijke start)	100	100	0
Gezond in de Stad	72	0	72
LHBTI emancipatiebeleid	6	6	0
LHBTI emancipatiebeleid	20	5	15
Buurt- en Dorpshuizen	268	223	45
Vrijwilligersorganisaties	75	36	39
Aanpak discriminatie	21	0	21
Veilige steden	30	1	29
Bestrijden eenzaamheid ouderen	360	151	209
Perspectief jeugd en jongeren	645	0	645
Jongerenwerk jeugd	218	215	3
Mentale ondersteuning jeugd	38	38	0
Jeugd aan zet	10	10	0
Lokale cultuur en buurt- en dorpshuizen	162	0	162
Landelijke vreemdelingenvoorzieningen	3.891	3.891	0
Geweld hoort nergens thuis	75	75	0
Verhoging leeftijdsgrenzen gezinshuizen	103	103	0
Actieprogramma dak- en thuislozen	20	20	0

Compensatie van quarantaine kosten	56	29	27
Brede aanpak dak- en thuisloosheid	1.700	565	1.135
Inburgering	349	349	0
Extra begeleiding kwetsbare groepen	434	59	375
Extra begeleiding dak- en thuislozen	427	0	427
Extra middelen Jeugdzorg	5.820	5.820	0
Compensatieregeling Voogdij 18+	85	85	0
Maatschappelijke begeleiding	270	270	0
Specialistische jeugdzorg	688	688	0
Mentale ondersteuning jeugd	101	43	58
Mentale ondersteuning jeugd	46	46	0
Activiteiten ontmoetingen jeugd	129	31	98
Cultuurmiddelen	3.634	3.374	260
Corona cultuursteenpakket	1.361	0	1.361
Lokale cultuur en buurt- en dorpshuizen	839	0	839
Jeugdhulp	251	251	0
Continuïteit zorg, meerkosten jeugd	348	348	0
Continuïteit zorg, meerkosten Wmo	244	41	203
Lokaal cultuur aanbod	699	0	699
Maatschappelijke opvang	3.596	0	3.596
Beschermd wonen	370	0	370
Vrouwenopvang	10	0	10
Inburgering	30	0	30
Einde lening inburgeringsplichtig	55	0	55
Toezicht en Handhaving	40	40	0
Sociale en emotionele ondersteuning gezondheidsgevolgen aardbeving	375	0	375
Wijkaanpak	181	181	0
Aardgasvrije wijken	1.189	1.189	0
Regionale Energie Strategie	276	84	192
Regionale Energie Strategie	140		140
Kerkenvisies	75	0	75
Kwaliteitsborging bouw- en woningtoezicht	148	0	148
Bodembescherming	482	347	135
Versterking omgevingsveiligheidsdiensten	59	59	0
Europese richtlijn energie	23	23	0

12. Overzicht meerjarige exploitatieprojecten

Omschrijving project (Bedrag x 1.000 euro)	Tijdspanning g project	Totaal beschikbare budget	Realisatie voorgaande jaren	Budget 2021	Realisatie 2021	Vrijval 2021	Resultaat bestemming g 2021	Budget resterende looptijd
Herindeling gemeente Groningen, Haren, Ten Boer	2017-2022	8.057	7.677	256	102	154	0	124
Accommodatieontwikkeling Oosterparkwijk	2016-2022	500	249	251	20	231	0	0
Uitvoeringsprogramma Bodem en Ondergrond	2016-2022	6.072	4.802	1.270	1.135		135	135
Implementatie Omgevingswet	2016-2024	4.091	2.132	1.959	1.355		604	604
Budget Knoop Groningen	2016-2024	14.900	5.500				0	9.400
Nieuwe huisvesting de Oosterpoort	2019-2028	1.270	657	613	613		0	0
Lump sum aardbevingen	2018-2028	5.597	1.605	3.992	3.661		331	331
Centrum visie Haren	2018-2022	199	52	147	147		0	0
Fonds Dijkpark	2018-2021	128	2	126	5		121	121
Revitalisering Stadhuis	2018-2021	3.226	1.467	1.059	1.437		-378	322
Stadhuis, tijdelijke huisvesting	2018-2021	1.257	1.058	220			220	199
Virtueel Groningen	2019-2023	3.740	2.038	880	937		-57	765
Outsourcing ICT	2016-2024	17.884	13.060	4.824	2.365		2.459	2.459
Vernieuwing Applic. Sociaal Domein	2019-2023	2.229	517	678	927		-249	785
Programma transitie DIV	2019-2024	7.500	2.331	2.239	1.792		447	3.377
Opruimen SBR korrels kunstgrasvelden	2020-2023	1.449	370	271	109		162	970
E-Suite	2021-2023	2.626	0	600	503		97	2.123
Biodiversiteit Stadspark	2021-2024	285	0	285			285	285
Onderzoek Joodse eigendommen tijdens en na WO II	2021-2022	260	0	260	175		85	85
Herstelagenda Groningen vooruit	2021-2022	3.500	0	3.500	933		2.567	2.567
Visie Martiniplaza	2021-2022	300	0	300	39		261	261
Uitvoeringsprogramma Brandveilig gebruik gemeentelijke gebouwen	2021-2022	1.895	0	1.005	150		855	1.745

13. Kapitaallasten

Immateriële vaste activa (bedrag x 1.000 euro)	Afschrijving 2021	Rente 2021
Schouwburg	27	7
Totaal materiële vaste activa	27	7

Materiële vaste activa (bedrag x 1.000 euro)	Afschrijving 2021	Rente 2021
Gronden en terreinen	2	2.250
Woonruimten	0	0
Bedrijfsgebouwen	13.835	9.255
Grond, weg & waterbouwkundige werken	5.631	3.227
Vervoersmiddelen	2.007	185
Machines, apparaten en installaties	2.930	284
Totaal overige materiële vaste activa	16.404	7.449
Totaal materiële vaste activa	40.809	22.650

Financiële vaste activa (bedrag x 1.000 euro)	Aflossing 2021	Rente 2021
Totaal woningbouwleningen	15.562	2.287
Totaal deelnemingen	59.722	8.031
Overige verbonden partijen	100	6
Overige langlopende leningen	1.472	212
Totaal financiële vaste activa	76.856	10.536

14. SIF middelen

Beschrijving (bedrag x 1.000 euro)	Onderwerp	Begroot	Uitgaven	Afwijking
Wijkvernieuwing	Wijkvernieuwing prioritaire wijken *	6.200	5.269	931
Uitvoeringsprogramma Suikerfabriekterrein	De Suiker	1.600	1.549	51
SIF Plankosten	Kardinge	415	178	237
SIF Plankosten	Nieuw Cultuurcentrum	613	269	344
SIF Plankosten	Spoorzone	0	293	-293
SIF Plankosten	Oosterhamrikzone	250	682	-432
SIF Plankosten	Ringsparen	454	228	226
SIF Plankosten	Plankostenbudget	525	0	525
Leefkwaliteit	Tijdelijke fietsmaatregelen	1.188	520	668
Programmakosten en kapitaallasten	Uitvoeringsprogramma Binnenstad	1.160	1.230	-70
Nacalculatie EKZ	EKZ Stadshavens	1.000	2.575	-1.575
Intensiveringsmiddelen	Verkeer	2.853	2.502	351
Intensiveringsmiddelen	Wonen	1.325	1.044	281
Intensiveringsmiddelen	Energie	3.140	3.351	-211
Intensiveringsmiddelen	Leefkwaliteit	1.429	1.402	27
Intensiveringsmiddelen	Vestigingsklimaat	717	340	377
Groencompensatiefonds	SIF Groen	0	-20	20
Geluidswerende maatregelen	Bussen over west (Binnenstad) *	1.000	0	1.000
SIF culturele voorzieningen	Huisvesting Vrijdag	0	73	-73
SIF culturele voorzieningen	Kunst op straat	0	40	-40
Kermisexploitanten-terrein	Doelgroepen	1.775	799	976
Taakstellingen 2021	subsidietaakstelling SIF **	-2.000	-2.000	0
Taakstellingen 2021	taakstelling exploitatie SIF	-1.600	0	-1.600
	Totaal	22.044	20.324	1.720

*: De middelen ten behoeve van de wijkvernieuwing en de geluidsmaatregelen zijn beschikbaar gesteld vanuit de reserve SIF echter niet besteed. Vandaar dat deze reserve onttrekkingen uiteindelijk niet zijn uitgevoerd.

** : De subsidietaakstelling SIF is vooralsnog ten laste van het reservesaldo gebracht. De reserve zal worden aangevuld vanuit vrijval op structurele middelen voor projecten waarvoor subsidies zijn ontvangen. De Suiker en de Stadshavens zijn hiervoor in beeld.

15. Vennootschapsbelasting (VPB)

Inleiding

Met ingang van 1 januari 2016 is een gemeente Vennootschapsbelastingplichtig indien en voor zover zij een onderneming drijft. Vennootschapsbelasting (Vpb) is een belasting die wordt geheven over de fiscale winst welke door een onderneming is behaald. Daar waar binnen de gemeente sprake is van het drijven van een onderneming, ontstaat Vpb-plicht. Daar is sprake van bij economische activiteiten waarbij de gemeente in concurrentie treedt (of kan treden) met de markt én daarmee winst behaalt.

Verplichting: volledige en juiste aangiften Vpb

Het indienen van de Vpb-aangifte en indienen van bezwaar en beroepschriften is een taak van het SSC. Net als voor de overige belastingen zijn de (overige) taken samenhangend met de Vpb-plicht overgenomen door de lijnorganisatie en onderdeel geworden van reguliere processen. Inmiddels zijn hiertoe onder andere dossiers opgesteld, de relevante systemen ingericht en zijn processen beschreven. Hiermee borgen we dat nieuwe activiteiten worden getoetst op mogelijke Vpb-effecten.

Borging wordt bestendigd door een actieve en complementaire samenwerking tussen SSC en directies. Vanuit het SSC wordt geïnitieerd en gestuurd op het verzamelen van de gegevens vanuit de directies, de beoordeling van de kwaliteit van de gegevens, en de verwerking daarvan in de Vpb-aangifte. Hierdoor kan een volledige en juiste aangifte worden ingediend én blijft de Vpb-plicht bij zowel het SSC als de overige directies in beeld.

Aangiften tot en met 2020 ingediend. Eerste aanslagen zijn opgelegd

De gemeente Groningen heeft tot en met 2020 nihil aangiften ingediend. De belastingdienst heeft aanslagen 2016 en 2017 opgelegd die afwijken van de ingediende aangiften. Tegen deze aanslagen zijn pro forma bezwaarschriften ingediend en verwachten we een noodzakelijk te voeren gerechtelijke procedure.

Reclame-opbrengsten

De belastingdienst neemt het standpunt in dat de opbrengsten van 'het gelegenheid geven tot reclame-uitingen' (abris, reclamezuilen etc.) een economische activiteit is die is belast met vennootschapsbelasting. Net als vele gemeenten delen wij het standpunt van de belastingdienst niet. Er worden gerechtelijke procedures gevoerd die, ondersteund door de VNG, zoveel als mogelijk gezamenlijk worden beargumenteerd, gecoördineerd en gevoerd. Groningen haakt daar bij aan. Het bezwaar aanhouden totdat er een definitieve uitspraak is van andere gemeenten kan helaas niet, aangezien er bij de gemeente Groningen nog een ander verschil van inzicht speelt over de belastingplicht.

Het Parkeerbedrijf

Een economische activiteit waarbij de gemeente in concurrentie treedt (of kan treden) met de markt is het Parkeerbedrijf. De wijze waarop de gemeente Groningen deze activiteiten in de aangifte opneemt leidt in de jaren 2016-2018 niet tot acute Vpb-plicht. Een cruciaal element daarbij is dat de activiteit straatparkeren op basis van een toezegging van de Staatssecretaris van Financiën onder de overheidstakenvrijstelling valt én de consolidering van alle gemeentelijke parkeeractiviteiten. De belastingdienst is van mening dat de parkeeractiviteiten niet mogen worden geconsolideerd. Dit leidt ertoe dat de negatieve resultaten van de parkeergarages niet kunnen worden gezien als fiscaal verlies dat vervolgens niet kan worden gesaldeerd met de positieve resultaten van de reclameopbrengsten.

De gemeente Groningen wordt binnenkort in de gelegenheid gesteld de bezwaren schriftelijk en mondeling toe te lichten. Gedurende de bezwaar en beroepsprocedure zal meer duidelijkheid ontstaan over de omvang van het risico dat de gemeente het standpunt van de belastingdienst moet volgen én er daadwerkelijk vennootschapsbelasting is verschuldigd.

Beoordeling Grondbedrijf: gemeentelijke grondexploitaties en Meerstad

De gemeente Groningen heeft beoordeeld en geconcludeerd dat haar gemeentelijke grondexploitaties gezamenlijk één fiscale activiteit vormen. Daartoe is de zogenoemde QuickScan uitgevoerd. De QuickScan is een praktische methode die is ontwikkeld door de inmiddels opgeheven Samenwerking Vennootschapsbelasting Lokale Overheden (SVLO), waarin onder meer de Belastingdienst en de VNG zitting hadden. De uitkomst van de QuickScan is dat de gemeentelijke grondexploitaties gezamenlijk beschouwd een duidelijk negatief saldo hebben. Dit duidt op de afwezigheid van een onderneming door het ontbreken van een winststreven. De uitkomsten van de QuickScan zijn in april 2016 besproken met de Belastingdienst. Deze heeft de gemeente mondeling medegedeeld dat de QuickScan op juiste en verzorgde wijze is uitgevoerd en dat de Belastingdienst aanneemt dat de gemeente Groningen voor de gemeentelijke grondexploitaties geen onderneming in fiscale zin drijft. De quickscan wordt jaarlijks uitgevoerd om te kunnen beoordelen of sprake is van een onderneming.

De grondexploitatie Meerstad is ondergebracht in een afzonderlijk lichaam, met een eigen directie, eigen jaarrekening en eigen personeel. Deze grondexploitatie is aangemerkt als een afzonderlijke fiscale onderneming en is als zodanig zelfstandig beoordeeld. Voor Meerstad is ook de QuickScan uitgevoerd. Op basis van de huidige inzichten vertoont de QuickScan een duidelijk positief saldo. Door het SVLO is een tweede toets; de post-Quick Scan toets ontwikkeld. De post-QuickScan leidt ertoe dat rekening houdend met de rentekosten uit het verleden een negatief saldo ontstaat. Meerstad wordt daardoor niet belastingplichtig door het ontbreken van een winststreven.

De belastingdienst heeft de aanslagen opgelegd conform deze uitgangspunten van de gemeente Groningen. Door de wijze waarop de VPB plicht voor lokale overheden is geregeld, kan het (eventuele) negatieve resultaat van de grondexploitaties niet worden gesaldeerd met de positieve resultaten van andere activiteiten.

Dit fiscale resultaat is tot gebaseerd op de huidige inzichten met toepassing van de op dit moment geldende regelgeving, de door het SVLO gepubliceerde handreiking en jurisprudentie. Ten aanzien van de fiscale positie bestaat desondanks een aantal onzekerheden die samenhangen met eerder genoemd verschil in interpretatie van de wet. Dit kan voornoemde conclusie over de Vpb-plicht beïnvloeden.

16. Wettelijke indicatoren

De gegevens van onze wettelijke indicatoren zijn conform wet en regelgeving opgenomen op de website ["Waar staat je gemeente"](#). Besluit begroting en verantwoording.

Bestuur

College van Burgemeester en Wethouders

Burgemeester Koen Schuiling (VVD)

Algemene zaken, Openbare orde en veiligheid, Externe betrekkingen en stedenbanden, Regionale samenwerking, Gemeentearchief, Stadstoezicht, Coördinatie Akkoord van Groningen, Media, Versterking en Herstel, Groningen Airport Eelde, Voorzitter stuurgroep revitalisering Stadhuis.

Glimina Chakor (GroenLinks)

Wijkwethouder Zuid
Stadsbeheer & Reiniging, Groen & Klimaatadaptatie, Duurzaamheid & Circulaire Economie, Inkoop, Integratie & emancipatie, Laaggeletterdheid, Toegankelijkheid, Evenementen.

Isabella Diks (GroenLinks)

Wijkwethouder Oost
Coördinatie sociaal domein, Zorg & Veiligheid, Jeugd & Jeugdhulp, Volksgezondheid, Inkomen & Schulden.

Philip Broeksma (GroenLinks)

Dorpswethouder Haren
Verkeer & Vervoer, Energietransitie, Digitale Innovatie & ICT

Roeland van der Schaaf (PvdA)

Wijkwethouder Centrum
Ruimtelijke Ontwikkeling, Wonen, Wijkvernieuwing, Versterking & Herstel, Grondzaken, Maatschappelijk Vastgoed, Revitalisering Stadhuis

Carine Bloemhoff (PvdA)

Wijkwethouder Oude Wijken
Onderwijs, Werk & Participatie, Arbeidsmarktbeleid, Accommodatiebeleid.

Berndt Benjamins (D66)

Wijkwethouder West

Financiën, P&O, Publieke Dienstverlening, Economie en innovatie, Marktwezen, Internationale handel en samenwerking, Toerisme en recreatie, Cultuur, Gebiedsgericht werken en democratische vernieuwing.

Inge Jongman (ChristenUnie)

Dorpswethouder Ten Boer

Zorg & Welzijn, Dorpenbeleid, Landbouw, Natuur, Ecologie & Dierenwelzijn, Sport,, Beschermd Wonen & Opvang.

Cristien Bronda

Gemeentesecretaris

Gemeenteraad

Mirjam Wijnja
GroenLinks
[Fractievoorzitter](#)

Benni Leemhuis
GroenLinks

Elte Hillekens
GroenLinks

Femke Folkerts
GroenLinks

Hans Sietsma
GroenLinks

Sophie Middelhuis
GroenLinks

Justine Jones
GroenLinks

Jeffry van Hoorn
GroenLinks

Ceciel Nieuwenhout
GroenLinks

Rik van Niejenhuis
PvdA

Joren van Veen
PvdA

Rozemarijn Gierkink
PvdA

Julian Bushoff
PvdA

Els van der Weele
PvdA

[Fractievoorzitter](#)

Carine Bloemhof
PvdA

Mirjam Gietema
D66

Andrea Poelstra Bos
D66

Tom Rustebiel
D66

[Fractievoorzitter](#)

Jim Lo-A-Njoe
D66

Maria Martinez Doubiani
D66

Amrut Sijbolts
Stadspartij
[Fractievoorzitter](#)

Hans Moerkerk
Stadspartij

Mariska Sloot
Stadspartij

Yaneth Menger
Stadspartij

Wesley Pechler
Partij voor de dieren

Jeanette Bosman
Partij voor de dieren

Kirsten de Wrede
Partij voor de dieren

[Fractievoorzitter](#)

Terence van Zoelen
Partij voor de dieren

Hans de Waard
SP

Daan Brandenburg
SP

Floor Mertens
SP

Jimmy Dijk
SP
[Fractievoorzitter](#)

Elisabeth Akkerman
VVD

Ietje Jacobs-Setz
VVD
[Fractievoorzitter](#)

Rik Heinder
VVD

Steven Bosch
Student & stad
[Fractievoorzitter](#)

Mirte Goodijk
Student & stad

Karoline de Groot
Student & Stad

Etkin Armut
CDA

Jalt de Haan
CDA
[Fractievoorzitter](#)

Sten Wennink
CU
[Fractievoorzitter](#)

Inge Jongman-Mollema
CU

Evelien Bernabela
Partij van het Noorden

Leendert van der Laan
Partij van het Noorden
[Fractievoorzitter](#)

Dennis Ram
PVV
[Fractievoorzitter](#)

Koen Schuiling
Burgemeester

Josine Spier
Griffier